

IJA # 2909

ספר הדברים החמישי לתורת האלהים

Sefer Ha-Devarim Ha-Ḥamishi le-Torat ha-Elohim

Vienna, 5627 (1878)

זית לשבת

סדר קימה

כשיער עמנו קום וילמד

מודה אני לפניך מלך מי וקים שהחיות פי
נשמתי בקהלה רבה אמנתה:

קדם כבוד סוף סוף כנעלים יושב לבדך ביום

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו
במצותיו וצונו על גמילת ימים:

כל יום כשעמנו לרכי בין מולים בין קדש יבך:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר יצר
את האדם בקמחה וברא בו גקבים גקבים
חלילים חלילים גלוי וידוע לפני כשא כבודך
שאים יפתם אחו מרם. או אם יפתם אחד מרם.
אי אפשר להתקנם אפילו שעה אחת: ברוך
אתה יי רופא כל קשר ומפליא לעשות:

ברכס אלצה כמות:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו
במצותיו וצונו על מצות ציצית:

יהי רצון מלפניך יי אלתי ואלתי אבותי ששוכן
השוכה מענת ציצית לפניה כאלו תימתיך
בכל פרטיה ודקדוקיה ובגנותיה ותרבי מצות
התלים בה אמן סלה:

עמיפת מלית גדול

בשם דמיס עליס על מליס גדול קודם בנכס ילמד סבו סמסוס
יהי נפשי את יי אלתי נדלת מאד. הוד ודוד
בשם עמה אור בשלמה. נוסח שמיס בדיעות
קודם עמיס עליס ילמד זכ

לשם יחוד קודשא בריה הוא ושכינתיה ברחילו
ודחימו ליחוד שם ייה ברה ביהודא שלים
בשם כל ישראל. תריני מתעטוף גופי בציצית
ובן מתעטוף גשמי ורמה איברי ושסה גדי
באור הציצית העולה תריני. ובשם שאני
מתפסח במלית בעולם הזה בן אוקה לחלוקה
ודבנו ולמלית נאה לעולם הבא ועל ידי מצות
ציצית יצלו נפשי רוחי ונשמתי ותמלתי מן
החיצונים והמלית יפרוש בגסיו עליהם ויצילם
בגשור צידי קבו על פתלי עדה. התנא השוכח

עמיפת מלית גדול

מצות ציצית לפני הקודש ברוך הוא כאלו
ימתיך בכל פרטיה ודקדוקיה ובגנותיה ותרבי
מצנת התלים בה אמן סלה:
ברוך אתה יי אלתינו סלף העולם אשר קדשנו
במצותיך וצונו להתעטוף בציצית:

יכסכ כלשו בתלים וילמד זכ

מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בעל בגדיה
תסינו: ירוץ מדשן ביהוה ונחל צדקה
תלום: כי עמה מקור חיים באוקה נראה אור
משך חסדך ליוציה וצדקתך לישרי לב:

תפלה קודם התפלה

פתח אליה ואמר רבון עלמין דאנת הוא הו לא בחשבון
אנת הוא עלאה על כל עלמין סתימא דכל סתימין
לית מתשבה סמיסא בך כלל. אנת הוא דאפקית עשר
תקינו וקדונו להו עשר סמיון לאנגא דהון עלמין
סתימין דלא אהבלין ועלמין דאתבלין ובהון אהפסידות
מבני נשא ואנת הוא רקשו לון וישר לון. בני דאנת
סלגא כל מאן דאפריש וד סתבריה כאלו אפריש בך
רבון עלמין אנת הוא עלת העלות וספת הפכות דאשק
לשליא קבאי גריש נהיא גריש כושקתא ליעא וצונו

חיים לנושא וכוף לית דמיון וליה דיקווא קבל מ דלמא
 אבר. ובראת שמיא וארעא ואסקית מנתו שמיא וסקינא
 וכוכביא ומזליא וכאמרא אלנין דשמיא ונתחא דעני ועשיון
 ותיו ועוסיין וכערוי וכני גשא לאשתמדע דהון עלמין ואיך
 תתנו דהון עלמין ותמאין ואיך אשתמדע עלאי ותמאי
 וליה דיבע בך כלל: ובר מנך לית יהודא בעלאי ותמאי
 ואנת אשתמדע מעלאי ותמאי ואנת אשתמדע אד על
 עלא וכל סקרא כל חר אית לה שם דינע ובחן אשתמדע
 סלאכא ואנת לית לה שם דינע דאנת הוא ממלא כל שמיא
 ונת לית לה שם דינע דאנת הוא ממלא כל שמיא. ואנת
 הוא שלימו הכלהון פר אנת תסלק מניו אשתמדע כלהון
 שמיא קנטא כלא נשמתא. אנת חיים ולא בתקתא ודיעא
 אנת הוא מבין ולא בבניה. ודיעא וליה לה אחר. ודיעא
 עלא לאשתמדעא תתקף ותילך לכני גשא לאתחוא לון
 פון. ותנו עלמא דרניא ובהמי דאית צדק ומשפט בסו
 עובדיהו דבני גשא חיו איהו ובהו ומשפט עמדא
 דאשתמיא צדק מלכותא קדישא מאני צדק חיו סמיי
 קשום חיו צדק אוח ברית. כולא לאתחוא איך סתנה
 עלמא אכל לא דאית לה צדק. ודיעא דאיהו רין ולא
 משפט. ודיעא דאיהו בתמי ולא מכל מדוח אלן כלל.

ברך יי לעולם אמן ואמן:
 לשם יחוד קין שא ברך הוא ושכינטיה בנסיל

דדיחיד ליתחא סום ייה ברה כתיחאא שלימ בשם
 כל ישועאל. ברני מתפלל תפלות (שחרית).
 (מוסף). לתוד ספורות העליונות ולהמשיך שפע
 וברכה עליון ומשם אל המדרגות התחתונות
 ומשם ישפיע על נפשנו ודחוננו ונשמתנו לעבודה
 ולתורה ולא תבה צח שמך נצח סלה ועד. ויהיה
 תפלתנו מקבלת ומרצצה לפני מסא כבודך
 לעולות עד ירי תפלתנו פירוני געוצי מקדושת
 כלר נחפורו בין הקליפות ועל כלע ויקאנו
 מביטנו יודיענו אל וכלע תפנות להשא התפלה
 תפלתנו עם שאר תפלות הצדיקים החדשים
 ותפלתנו כל פנות צירופי שמונתה הקדושים
 וכל תהודים חוגגי מדות העליונות הבאים על
 ירי בתפלות ותפלות. ותפלתנו זו אנו מבקשים
 בך כלל לדעת רבי שמעון בר יוחאי הקדוש
 ולדעת רבי אלעזר בנו ולדעת יוחם בן עוזיה
 הקדוש. ופינו בסידם ותפלתנו בתפלתם
 ובתפלתנו בבנותם. ודרי אנו סומכים עליהם
 ככל מכל כל. יהי לרצון אפרי פינו ותנין
 לפני לפניך יתה צדנו ונאמנו:

ידיד נפש אב תרחמן. משוף עבדך אל רצונך.
ידין עבדך כמו איל. ישמחה אל מיל
הדריך. יערכלו ידידותיך מנופת צוף וכל טעם:
חרור נאה זיו העולם. נפשי חולת אהבתך.
אנא אל נא רפא נא לה. בהראות לה
מצע זרף. אז תתנוק ותרפא. והיתה לה
שמתת עולם:

המנו חמיה. וחוסה נא על בן אהבה.
כי זה פמה נקסוף נכספתי. לראות
בהפארת ענה. אלה המדה לבי והוסה נא
ואל התעלם:

הנלה נא ופרום חביבי. עלי את סבת שלומך.
תאיר ארץ מבבדך. נגילה ונשמחה בך.
סתר אהוב כי נא מועד. והננו כימי עולם:

קדם מיכנס לבש סכסום יפססו וילמד עז

סה טובו אהליך יעקב משפנתיה ישראל: ואני
ברב חסדך אבא ביתך אשתמחה אל היכל
הרשף ביראתך: יי אהבתי מעון ביתך ומקום
ששון בבודך: ואני אשתמחה ותירצה אהבתך

לפניי אעז: ואני תפילתי להי עת רצון אלוקים
ברב חסדך ענני באמת ישעך:

אדון עולם אשר מלך. במרם כל יציר נברא:
לעת נעשה בתפצו כל. אזי מלך שמו

נקרא: ואדני פכלות הכל. לביו ימלך נקרא:
והוא היה והוא הנה. והוא היה בתפארה:
... ויאמר ואין שני. להמשיכו להתעלה: והוא

ראשון והוא אחרון. לכל חומר ולכל צורה:
כלי ראשית כלי חבליית. ולו העו והתעלה:
כל ערך כלי דמיון. כלי שני והתעלה:

חבור כלי פירוד. גדול כח והגבורה: והוא
אלי וחי נואלי. וצד חבלי ביום צרה: והוא
גמי ומנום לי. מנת פוסי ביום אקרא: והוא

רפא והוא מרפא. והוא צופה והוא ענה:
בגדו אפקיד רוחי. בעת אישן ואעירה: ועם
רוחי גותי. אדגילי ולא אקרא: במקדשו תגל
נפשי. משיחנו ישלח מהרה. ואז נשיר בבית
קדשי. אמן אמן שם הנורא:

אברהם את ידו אשר יעני אף לילות ירחי כליות: שרתי
דעי לעני חמדי כי סימיני כל אמוס: לכו לשמו

לפי הכל כבודי אף בשערי יעקב לנפשו כי לא תהיה נקמה
 לשאול לא תמן חסדך לרעות שחת: תודיעני אלה חרב
 שבע שפחות את סוף נעמימות בימיה נבוא: כי ימן מצד
 ישעיה ישאל בשבט יי לבבות עמו על יעקב ישמח ישראל
 שענה בראשי יא פתחה הרב שואל לפניך יא סלתה לך
 תבא תפלה לשועי מקום בביש הישרון ותתנה
 שערך מנעו עני רעה וסמור לשוני ואם אשעה לנפשי
 יא סלתה שערך ברעויה לך לבי ועיני נמה את נם רן
 פקתה: שערך ששע קולי ושועתי תקשר בת וחסדות מקום
 ארצו לקנות: שערך ענה קולי ושועתי ויבי ועיני על שם
 נבאה פקתה: שערך רצה כי נבנעה רוחי בקרב ונשמת
 סאור בלה ואתה: שערך רחם ותנון לפניך חסאנה סלה
 לט ושלה לט הוהחה: שערך רחם ורחם על פלישת
 ארצאל ודוצאם סצה לרחמה: שערך מקום מקדש כמן
 סאז עלטמים ולם נעלה וראח בועתה: שערך וישם
 יא על ארמם וכוונם וישפיעם בהעקם ובהשחה: שערך
 מה ען וששע ונם תפארת הווינו ברחמיך יא סלתה
 שערך לך עני ותחנני: דזה הוצאנו סצה לרחמה: שערך
 ארון עולם לך חסד אקת: ישועתך לעם עני סלתה: שערך
 בפה אלים וקלף לעד לעולם ואודך על נר צדן ורחמה
 שערך רעה שובב ארץ וצדן וראשו לך דזה ומסלתה
 שערך ספה שער לקבל סאתה וקדשעו קל שיען

תפלתו שערך

כל בוחאי בעלה וספת: יעידון צדון עלם באתי דזה אוד
 וישאו אוד: יעידון שלשים ושפנים נתיבות שבידך וכל
 סכין יסודם יספרו את גדלה ורם יפירו כי הכל שערך ואתה
 האל המלך המיוחד: יעידון לכבות בחשבכם עולם בני.
 ימצאו כל יש בלחה שנוי: במספר במשקל הכל סנוי. כלם
 נתנו סרעה אחר: יעידון כראש נער סוף יש לך סמן.
 צדון ום וקדם ותוסף: שחק ותכל לך עד נאמן: מנה אוד
 וסיה אוד: יעידון הכל סוף נוצר ובוד: אתה תעמוד תב
 אברו אבוד: לצן כל יצור ימן לך כבוד: כי מראש ועד
 סוף הלא אב אוד: יעידון

נבדל אליהם חי וישתבח. נמצא וצף עת כל
 כציוארת: אודך ואין יחיד ביהודו. נעלם
 ונם אין סוף לאתדורתו. אין לו רמות הנוף.
 ואינו נוף. לא נערודף אליו קדשתו: קדמון לכל
 דבר אשר נברא. ראשון ואין ראשית לראשיתו
 הנו ארון עולם לכל נוצר. וירח גדלתו וסלכותו:
 שפע נבואתו נהגו. אל אנשי סגלתו ותפארתו:
 לא קם ביישראל כבמשה עוד. נביא וסבים את
 תמונתו: תורת אמת נהן לעמו אל. על נר
 נביאו נאמן ביתו: לא יתליף האל ולא יסיר.
 דתו לעולמים לוולתו: צופה וידע סמרתו.

מביט לסוף דבר בקדמותו: טמל לאיש תמיד
במקצלו. נותן לשער ערע בראשעו: וישלח לקץ
ימין משיחנו. לפדות מחבי קץ ושוועתו: מתים
יחיה אל ברוב חסדו. ברוד עני עד שם תהלהו:
אלה קלש עשרה הם עיקרים. יסוד תורת
משה ונבואתו:

פסוקי דומרה

ותתפלל תנה ותאמר עלץ לבי בך רמה קדני
בני רחבפי על אויבי כי שמתתי בישועתך
אין קדוש בני כי אין בלתיך ואין צור באלהינו:
אל תרבו תדברו נבחה נבחה יצא עתק מפיהם
כי אל דעות יולדו נתקנו עלילות: קשת נבורים
חתים ונבשלים אצרו חיל: שבעים בלחם נשקרו
הרעבים חבלו עד עקרה ולדה שבעה ורבת בנים
ואמללה: יי ממית ומחיה מוריד שאול ובעל: יי
מוריש ומעשיר משפיל אף מרומם: מקים
מעפר דל מאשפת ירים אביון להושיב עם
גדיקים וכפא כבוד ינחלם כי לוי מצקי ארץ
גשת עליהם מבל: רגלי חסדיו יטמר הקשעים

בחסד יצאו כי לא בלח יגבר איש: יי וחמו
קרוביו עליו בשמים ירעם יי ידיו אפסי ארץ
הסן עז למלכו ירם קרן משיחו: אתהי קמה
ברבין ותמהוהי קמה תקיפין מלכותה מלכות
עלם ושלטנה עם דר ודר: ונאנחנו עמך וצאן
מרעיתך נודה לך לעולם לדור דור נספר
תהלתך: ערב ובקר וצהרים אשיחה ואהמה
ישמע קולי: קרן יחד ככבי בקר ויריעי כל בני
אלהים: לא אירא מרכבות עם אשר סביב שתי
עלי: ואני בני אצפה אוחילה לאלתי ישעי
ישמעני יי: כי לה יהיה הוהלתי אמה תענה יי
אלתי: רגלי עמדה בטישור במקלות אכרף יי:
אלתי נשמה שנתת בי מהורה היא אמה בקראתה
אמה יצרתה אמה נסתתה בי ואמה
משמרה בקרפי ואמה עתיד לטלה מפני
ילתויה כי לעתיד לבא: כל זמן שהנשמה
בקרפי מודה אני לפניך יי אלתי ואלתי אבותי
שאמה הוא רבון כל המעשים ארון כל
הנשמות. מושל בכל הפריות חי וקיים לעד:
ברוך אמה יי השתחויו ונשמות לפניו מתים יי

קרוף אמה יי אלתינו מלך העולם הנו
 בינה להבחין בין יום ובין לילה
 קרוף אמה יי א'מ'ה פוקם עורים
 קרוף אמה יי א'מ'ה מתיר אסורים
 קרוף אמה יי א'מ'ה זקף בפורים
 קרוף אמה יי א'מ'ה מלביש ערומים
 קרוף אמה יי א'מ'ה הנותן לעפר כח
 קרוף אמה יי א'מ'ה רוקע הארץ על השמים
 קרוף אמה יי א'מ'ה הפכין מצעדי גבר
 קרוף אמה יי א'מ'ה שעשה לי כל צרכי
 קרוף אמה יי א'מ'ה אנו ישראל בגבורה
 קרוף אמה יי א'מ'ה עומר ישראל בתפארה
 קרוף אמה יי א'מ'ה שלא עשני נוי (כפות)
 קרוף אמה יי אלתינו מלך העולם שלא עשני
 עבד (ואשה אומר שפחה)
 קרוף אמה יי אלתינו מלך העולם שלא עשני
 אשה (ואשה אומר שעשני פרצנו)
 קרוף אמה יי אלתינו מלך העולם הפעביר
 חבלי שינה מעינינו ותנומה מעפעפינו
 וימי רצון מלפניך יי אלתינו נאלתי אבותינו

תחוננו ותדבקנו במצותיך ואל
 תביאנו לדין חסא ולא לדי עבירה ולא לדי
 נסיון ולא לדי כזיון ומרחיקנו מצד הרע
 ומדבקנו בצד הטוב ותננו לאהבה לחן ולחסד
 ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואנו ונקלנו
 חסדים טובים. קרוף אמה יי נומל חסדים
 טובים לעשו ישראל
 הוי רצון מלפניך יי אלתינו נאלתי אבותינו
 שתצילנו היום ובכל יום ויום מעו פנים
 ומעוות פנים. מאדם רע מאשה רעה מצור
 רע מחבר רע משכנר רע. מפגע רע. מעין הרע
 מלשון הרע. מפלשינות. מעדות שקר. משנאת
 הבריות. מעלילה. מפיתה משיגה. מחולאים
 רעים מסקרים רעים טרין קשה ומבצל דין
 קשה בין שוהא בין ברית ובין שאינו בין ברית
 ומדינה של גיהנם
 קרוף אמה יי אלתינו מלך העולם אשר קדשנו
 במצותיו וצונו על דברי תורה
 והעבך נא יי אלתינו את דברי תורתך בפינו
 ובפיפות שפה בית ישראל ונהיה אנחנו

וְיִצְעָאֵינוּ וְיִצְעָאֵינוּ צִיִּצְאֵינוּ בְּלִנְיָ שְׁמָה
וְלוֹטְרֵי תוֹרְתָךְ לְשִׁמְחָה. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְּלַמֵּד
תוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בְּחַר
בְּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וּבָחַן לָנוּ אֶת תּוֹרַתוֹ
בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹמֵן הַתּוֹרָה:

הַדְּבַר יְהוָה אֵל מִטָּה לְאָמֵר דְּבַר אֵל אֶהְרֹן וְאֵל
בְּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִּדְבְּרוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אָמֹר לָהֶם: וּבְרַבְּךָ יְיָ וּשְׁמִרְךָ. יֵאָר יְיָ פָּנָיו
אֵלֶיךָ וַיִּחַדְּךָ. יֵשָׁא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ. וַיִּשָּׂם לָךְ
שְׁלוֹם: וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָנִי
אֲבָרְכֶם:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ זְכָרְנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹב
מִלְּפָנֶיךָ וּפְקֻדְנוּ בְּפִקְדוֹת יְשׁוּעָה וְנַחֲמִים
מִשְׁמֵי שָׁמַי קָדָם וְזָכוֹר לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲהַבֵּת
תְּקוּמוֹנִים. אֲבָרְכֶם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֶת
הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד וְאֶת הַשְּׂכֻנָּה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ
לְאֲבָרְכֶם אֲנִינוּ בְּחַר הַמְּוֹרָה וְאֶת הַעֲקֵדָה
שֶׁעָקַד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ בְּתוֹב
בְּתוֹרָה:

וְיִצְעָאֵינוּ וְיִצְעָאֵינוּ צִיִּצְאֵינוּ בְּלִנְיָ שְׁמָה
וְלוֹטְרֵי תוֹרְתָךְ לְשִׁמְחָה. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְּלַמֵּד
תוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:
בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בְּחַר
בְּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וּבָחַן לָנוּ אֶת תּוֹרַתוֹ
בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹמֵן הַתּוֹרָה:
הַדְּבַר יְהוָה אֵל מִטָּה לְאָמֵר דְּבַר אֵל אֶהְרֹן וְאֵל
בְּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִּדְבְּרוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אָמֹר לָהֶם: וּבְרַבְּךָ יְיָ וּשְׁמִרְךָ. יֵאָר יְיָ פָּנָיו
אֵלֶיךָ וַיִּחַדְּךָ. יֵשָׁא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ. וַיִּשָּׂם לָךְ
שְׁלוֹם: וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִנִּי
אֲבָרְכֶם:
אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ זְכָרְנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹב
מִלְּפָנֶיךָ וּפְקֻדְנוּ בְּפִקְדוֹת יְשׁוּעָה וְנַחֲמִים
מִשְׁמֵי שָׁמַי קָדָם וְזָכוֹר לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲהַבֵּת
תְּקוּמוֹנִים. אֲבָרְכֶם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֶת
הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד וְאֶת הַשְּׂכֻנָּה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ
לְאֲבָרְכֶם אֲנִינוּ בְּחַר הַמְּוֹרָה וְאֶת הַעֲקֵדָה
שֶׁעָקַד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ בְּתוֹב
בְּתוֹרָה:

והאמר בכל צדקתם לו צר ויבאנו פני הושע
 באהבתו ובהקלתו הוא גאלם וינצלם וינשואם
 כל ימי עולם: ונאמרו מי אל פמוה נושא עון
 ועבר על פשע לשארית נחלתו לא החזיק לעו
 אפו כי הפך חסד הוא: ישוב ירחמנו יכבוש
 עונותינו ותשליך במצולות ים כל חטאתם:
 תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת
 לאבותינו מימי קדם: ונאמר והביאותים אל
 הר קדשי ושפתותים בבית תפלתו עלותיהם
 וקבחתם לרצון על מזבחי כי ביתי בית תפלה
 יקרא לכל העמים:

אלו דברים שאין להם שיעור הפאה והבגדים תעצו
 ונמילות חסדים ותלמוד תורה: אלו דברים שאדם עושה
 אותם אוכל מפיזותיהם בעולם הזה ותקוה קמת לו לעולם
 הבא. ואלו הם פבור אב ואם נמילות חסדים וקדוה חלים
 והכנסת אורחים ותשומת בית הכנסת והבאת שלום בין
 אדם לחבירו ובין איש לאשתו ותלמוד תורה כנגד כל
 לעולם הוא אדם ירא שמים כפטר ככלו ומורה
 על האמת והיוב אמת בלבבו והשכם ראשו:
 רבון וכל העולמים ואדוני האדונים לא על
 עקבותינו אנהו משילים תחנונינו לפניה בי על

רחמיך ורחמים: יי שמעה יי סלחה יי הקטיבה
 ועשה אל תאחר למענה אלתי פי שקוי בקרא
 על עירך ועל עמך. מה אנו מה חיינו מה חסדנו
 מה צדקותינו מה ישועתנו מה כחננו מה גבורתנו
 מה נאמר לפניה יי אלתינו ואלתי אבותינו הלא
 כל הגבורים כחן לפניה ואנשי השם בלא הם
 וחקמים בכלי מדע וגבונים בכלי השכל כירוב
 מעשינו תהו וימי חיינו הקל לפניה ויומר
 האדם מן הגהמה אין כי הפל הכל. לכד
 הנשמה הטהורה שהיא עתידה ליתרון ותשבון
 לפני כפא כבודך וכל נזים פאין נגדה: שגאמר
 הן נזים קמר מדלי וקשחק מאונזים נחשכו הן
 איים פדק יפול:

אכל אנהנו עמך בני בריתך בני אברהם אברהם
 שנשבעת לו ביה המורה. ורע יצחק
 עקדה שנעקד על נפי השופח ערת יעקב בנה
 בכורה שפאהבתך שאהבת אותו ומשקחתך
 ששמתה בו קראת שמו ישראל וישרון:
 לפיכך אנחנו חייבים לתודה לך לשבחך
 תפארה ירחקו נלמן שיר שכי

והודיה לשמך הגדול ותקיים אצחננו לומר לפניך
 שירה בכל יום תמיד אשרנו מה טוב חלקנו
 ומה נעים נורלנו ומה יספה מאד והשתנו. אשרנו
 כשאנו כשפוימין ומעריבין בקבתי בגסיות ובקבתי
 בדרך שות ובקטורים שמך בכל יום תמיד ואומרים
 פועמים באהבה:

שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד :

(בלשון) קרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד :

אמה הוא אחד קודם שבראת העולם ואמה
 הוא אחד לאחר שבראת העולם אמה
 הוא אל בעולם הזה ואמה הוא אל בעולם
 הבא ואמה הוא ושנותיה לא יפגו. קדש שמך
 בעולמך על עם מקדשי שמך. ובישועתך מלפני
 פרום ומגביה קרננו ודושיענו בקרוב למען
 שמך: קרוך המקדש שמו כרבים :

אמה הוא יי האלוים בשמים סמל ועל הארץ סתת בשמי
 השמים העליונים והתחתונים אמה הוא ראשון ואמה
 היא אחרון ומפלעדי אין אלוים. קבץ נפשות קוף מארבע
 קופות הארץ. עיח קדש כל בני עולם כי נשמה הא

ואלוים לבדו עליה לכל מסלכות הארץ אמה עשית את
 השמים ואת הארץ את שם ואת כל אשר גם וכל
 מעשה ידך בעליונים ובתחתונים (או בתחתונים) שיאמר
 לך מה תעשה ומה תפעל. אבינו שבשמים חי וקיים עשה
 עמנו צדקה וחסד בעבוד כבוד שמך הגדול הנפוד ותנורא
 שנקרא עלינו וקיים לנו : אלהינו מה שכתוב עת הדבר
 שהכתתנו על ידי צפנית חוק באמר געת תהיא אביא
 חתכם ובעת קצוי אהכם כי אתן אתכם לשם ולתעלה
 בכל עמי הארץ בשוכי את שבתיכם לעיניכם אמר יי :
 יהי דעון סלמך יי אלהינו ואלוץ אבותינו שתרחם עלינו
 ותקחל לנו את כל המצוות החקבר לנו את כל עונותינו
 ותקחול ותסלח לכל פשעינו ושתבנה בית המקדש בתורה
 בימינו ונקריב לפניך קרבן תמיד שובש בערב כעו
 שכתבת עלינו בתורתך על ידי משה עבדך נאמרי:

נדבר יי אלמשה לאמר: צו את בני ישראל
 (אמרתם אליהם אתה קרננו לחמי לאשי
 ריח גיהייתו תשמרו לתקריב לי במזעז: ואמרת
 להם זה האשה אשר תקריבו ליהוה כבשים
 בגירשנך חמימם שגים ליום עליה תמיד: את
 כקבש אחד תעשה כבקר ואת הקבש השני
 תעשה בין הערבים: ועשירית האיפה סלח

למנחה בלילה בשמן בקיור רביעית תהיו: עלת
 תמיד העשיה בחר סיני ריחם אשה ליהודה
 ונקפו רביעית תהיו לכבש האחד בקדש הקדש
 נסד שכר ליהודה: ואת הפבש השני תעשה בין
 הערבים במנחת הבקר ובנסכו תעשה אשה
 ריחם גיחה ליהודה:

לכנס וביום השבת שני כבשים בני שנה תמיתם
 ושני עשורים סלת מנחה בלילה בשמן ונסכו:
 עלת שבת בשבתו על עלת התמיד ונסכה:
 ככנס מוס ובראשי חודשיכם תקריבו עלה ליי פרים
 בגר בקר שנים ואיל אחד כבשים בגר
 שנה שבעה תמיתם: ושלשה עשורים סלת
 מנחה בלילה בשמן לפר האחד ושני עשורים
 סלת מנחה בלילה בשמן לאיל האחר: ועשרון
 עשרון סלת מנחה בלילה בשמן לכבש האחד
 עלה ריחם גיחה אשה לוי: ונסכיהם חצי תהיו
 יהיה לפר ושלישת תהיו לאיל ורביעית תהיו
 לכבשין ואת עלת הדש בחדשו לחדשי השנה:
 יאעיר עינים אחר להמאת לוי על עלת התמיד
 עשה ונסכו:

אמה הוא יי אלתינו שהקטירו זכרתי לפניה
 את קטורת הסמים בזמן שפית הפקדש
 קים. באשר צוית אותם על ידי משה נביאה
 בפתוב בתורתה: ויאמר יהוה אל משה קח לך
 סמים נטף וישחלת והלכנה סמים ולכנה זכר
 בד כבד יהיה: ועשית אותה קטרת ריחם מעשה
 ריחם ממלח טהור קדש: ושחוקת מסכה הדק
 ונתה מסכה לפני העדת באהל מועד אשר
 אנעד לה שמה קדש קדשים תהיה לכם: ונאמר
 והקטיר עניו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר
 כתיטיבו את הנרות קטרתה: ובהעלות אהרן
 את הנרות בין הערבים קטרתה קטרת תמיד
 לפני יהוה לזרמים:

אע רבין פסוק הקטרת ביצר היה נעשית. שלש מאות
 ושלישים ושמונה מנים היו בה. שלש מאות ושלישים
 ותמישה כמנין ימות החמה. מנה בכל יום פים בשחרית
 ופרים בין הערבים. ושלישה מנים יתרים שמחם סכנים
 לתן גדול ונטיל מהם מלא המנין ביום הנפירים. ומחרון
 למכתשת בערב יום הנפירים. כדי לקום מעות דעה מן
 הדקה: ואחד עשר ממנים היו בה. ואלי הן. הרי. ונחמתי.
 לבנה. והלכותה יסוד. שרעים שבעה עשר. סו. וכו'.

ועליו קרי. והכנס. משקה שלשה עשר. לשתה עשר קצת
 וקצת שנים עשר. וקלוקלה שלשה עשר. וקצת שלשה עשר. בנחת
 ברשימה הששה עשר. וכן קפריסין סוף חלמה וקצת חלמה.
 ואם לא קמצא וכן קפריסין מביא חמר הנרא עמיק. מלח
 יסודית הבע עקבם מעלה עשן כל שמונה. רבי נתן הפבלי
 אומר אף זאת תהיה כל שמונה. ואם נתן בה דבש ססלה
 ואם חמר אחת מכל ססלה תיים מיתה. רבי שסעון בן
 זמלילא אומר. החרי אינו אלא עוף הנחסף מצעי הקמח.
 בנחת ברשימה למה היא כהה כרי לעשות בה את הנחפון
 כדי שיתא נא. וכן קפריסין למה הוא כה. כדי לשרות
 בו את הנחפון. מפני שהנה עתה. תבוא שי נחלים יפין לה.
 אלא שפון סקניסין שי נחלים בתקדש מפני הנבדו:

פניא רבי נתן אומר קשהו שחוק. אומר עין היטב היטב
 תדיק מפני שהחול יפא לנשמים פסקה להצאון
 נשמה. לשלש לקבוע לא שמועט: אפי רבי יהודה זה
 ובלל. אם נמדתה נשמה. להצאון או חמר אחת מעל
 סמניה תיב סתה:

תני בר קפרא אחת לששים או לשבעים שנה היתה פאה
 של שידם להצאון: ועוד תני בר קפרא. אלו היה
 נתון בה קרשוב של דבש אין אדם יכול לעמוד מפני
 רחם. וקשה אין סקרין בה דבש מפני שהיתה אמתה
 כי כל שעה וכל דבש לא תהיה קשה אפיה לבי

גם יי צבאות עפנו משגב לנו אלחי יעקב קלה
 יי צבאות ואפרי אדם בוטח בך: יי הושיעה
 תפלך יענגנו כיום קראנו: וערכה לוי מנהת
 יהודה וירושלים בימי עולם וקשנים קדמוניות:
 אפי ניה מסדר סדר המערכה משקא דקמרא
 ואלבא דאבא שאול. מערכה גדולה קודמת
 למערכה שניה של קמורת. ומערכה שניה של
 קמורת קודמת לסדר שני גברי עצים. וסדר
 שני גברי עצים קודם לדישון מונח הפגימי.
 ודישון מונח הפגימי קודם להטבת חמש נרות.
 והטבת חמש נרות קודם לדם התמיד. ודם
 התמיד קודם להטבת שתי נרות. והטבת שתי
 נרות קודמת לקמורת. וקמורת קודמת לאברים.
 ואברים קודמין למנחת. ומנחה קודמת לחביתין.
 וחביתין קודמין לנסכין. ונסכין קודמין למוסקין.
 ומוסקין קודמין לקוביין. וקוביין קודמין לתמיד
 של בין הערבים: שאומר וערה עליה העלה
 והקסיר עליה חלבי השלמים. עליה השלם כל
 הקרבנות גלם:

אפי ניה נחלים יפא סתה צדקה

אמריהן

ככל רח עמך שזכנו מצדנו נחמ
 מא גבור דולשי ודוק בכת שמדום
 בקום מדרם רחמים ודוקתו חסיד נמלם
 חסין קדוש ברוב טובה נהל עתה
 חיד גאה לעקה פנה חכרי קדשתך
 שזענתו קבל ושמע צעקתנו ידע תעלמות
 ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד :

רבו העולמים אמה צויתנו להקריב קרבן
 התמיד קמועדו ולהיות פתנים בעבודתם
 ולוים פדוקנם וישאל במעמדם בעתה בעונותינו
 חרב בית המקדש ובטל התמיד ואין לנו לא
 להן בעבודתו ולא לנו פדוקנו ולא ישראל
 במעמדם. ואמה אמרת ונשלמה פרים שפתינו
 לבן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו
 שיהא שית שפתותינו תשוב וימקבל ומרצה
 לפניה בליהוקרנו קרבנו ונתמיד קמועדו ועמדנו
 על מעמדו : ונאמר וישמש אותו על קד
 הפזות צפונה לפניו תרדו בני אהרן הכהנים
 את דמו על הפזות סביב : ונאמר זאת התורה
 לעלה למנחה ולחמאת ולאשם ולמלוואים
 מלכה העולמים :

אחרי קדשנו ונחיים קדשי קדשים שחיימתו
 בצפון וקבל דמן בקלי שרת בצפון ודמן שעת
 הנה על בין תפדים ועל הפרוכת ועל מזבח
 מזבח הזהב מתנה אחת טהן מעקבת שרי הדם
 היה שופך על יסוד מערבי שלמזבח החיצון
 אם לא נתן לא עבב. פרים הנקדמים ושלמים
 הנקדמים שחיימתו בצפון וקבל דמן בקלי שרת
 בצפון ודמן טעון הנה על הפרוכת ועל מזבח
 הזהב מתנה אחת טהן מעקבת. שרי הדם היה
 שופך על יסוד מערבי שלמזבח החיצון אם לא
 נתן לא עבב אלו ואלו נקדמן בבית הדשן :
 חמאת הצבור ותלחיד אלו הן חמאת הצבור
 שעירי ראשי חדשים ושל מצודות שחיימתו
 בצפון וקבל דמן בקלי שרת בצפון ודמן שעת
 ארבע מתנות על ארבע קרנות. בעד עלה
 כנגשו ופנה לסוכה ונא לו לקחן דרומית מצד הית
 מצד הית צפונית. צפונית מערבית. מערבית
 דרומית. שרי הדם היה שופך על יסוד דרומי
 בצפון לפניו הן תפדים ושרי קדשים בקלי

מאכל ליום ולילה עד תצות העיר עד
 קדשים שחישתו בצפון וקבול דמה בקלי שרת
 בצפון ודמה מעון שתי מתנות שהן ארבע
 המעונה הקשט ונתתו וכליל לאשיס וזכתי שלימי
 עביר נאשמות. אלו הן אשמות אשם גזילות
 אשם מעילות אשם שפתה חרפה אשם נזיר
 אשם מצורע אשם מליי. שהיטתו בצפון וקבול
 דמן בקלי שרת בצפון ודמן מעון שתי מתנות
 שהן ארבע ונאכלין לפגים מן הקלעים לזכרי
 כהונה בקל מאכל ליום ולילה עד תצות.
 תחודה נאיל נזיר קדשים קלים שחישתו בקל
 מקום בעורה ודמן מעון שתי מתנות שהן ארבע
 ונאכלין בקל העיר לכל אדם בקל מאכל ליום
 ולילה עד תצות. המסרם מהם ביצא בהם אלא
 שהמסרם נאכל לעבדים ולגיתים ולגיתים
 ילעבדיהם: שלמים קדשים קלים שחישתו בקל
 מקום בעורה ודמן מעון שתי מתנות שהן ארבע
 ונאכלין בקל העיר לכל אדם בקל מאכל לשני
 ימים ולילה אחד: המסרם מהם ביצא בהם אלא
 שהמסרם נאכל לעבדים ולגיתים ולגיתים

ילעבדיהם: הקבול והמעשר ותססח קדשים
 קלים שחישתו בקל מקום בעורה ודמן מעון
 מתנה אחת. וכלבד שיתן כנגד תיסוד: שינת
 באכילתו הקבול נאכל לעבדים ותפעשר לכל
 אדם ונאכלין בקל העיר בקל מאכל לשני ימים
 ולילה אחד: הפסח אינו נאכל אלא בלילה
 ואינו נאכל אלא עד תצות ואינו נאכל אלא
 למגפיו ואינו נאכל אלא אלו:

דמי ישמאל איש השלש עשרה טיה הערה קדשה
 ביה. מקל ועשר ומערה שתי. סבבן אב וכתוב אחר.
 סבבן אב שלישי כזבים סבבול נסר והפוש הכלל. כלל
 נסרם הכלל אי אמה דן אלא בעין הפרט. סבבול שדוא
 צדף לפרט והפרט שדוא צדף לכלל. כל דבר שדוא
 הכלל ודוא מן הכלל לפרט לא ילמד על עצמו דוא
 אלא לפרט על הכלל כדא יצא. וכל דבר שדוא בכלל
 ודוא לשעון שעון אחר שדוא בענינו דוא לכל דבר
 לתוסד. וכל דבר שדוא בכלל ודוא לשעון שעון אחר
 שדוא בענינו דוא לכל דבר לתוסד. וכל דבר שדוא בכלל
 ודוא לדון בדבר הפרט אי אמה יכל לתוסד לכלל
 עד שדואו התוב לכללו בפרט. דבר הפרט סבבול
 דבר הפרט סבבול. ודבר סבבול סבבול סבבול

עד ישובא הַתּוֹכּוּ הַשְּׁלִישִׁי וְיִשְׁעוּ בַּיָּמִים :
 יהודה בן מימא אומר הני עו בצמר וקל בגשר ורץ
 בצבי ונבור בארי לעשות רצון אביך
 שבשמים. הוא היה אומר עו פנים לציחנם.
 ובולשת פנים לבן עדן :
 יהו רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו
 שתבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן
 חלקנו בתורתך. לעשות רצונך בקרב שקם :
 ואומר קדיש דרבנן :

ותגדל ויתקדש שמה רבא בעלמא דייברא
 כרעיהו ומליך מלכותה. ויצמח פורקניה.
 ויקרב משיחה. בנתיכון וביומיון ובחמי דכל בית
 ישראל בענגלא ובזמן קריב ואמרו אמן : יהא
 שמה רבא מכרד לעלם ולעדמי עלמא יתברך.
 וישתבח ויתפאר ויתרוםם ויתנשא ויתחדד
 ויתעלה ויתהלל שמה דקודשא פריך הוא לעלא
 מן כל ברכתא ושירתא השבתתא ונתחמתא.
 דאמרו בעלמא ואמרו אמן :

על ישראל ועל רבנו ועל תלמידהו. ועל כל
 תלמידי תלמידהו. דעסקין באורייתא קדישתא.
 די באתרא תדען רדי בקב אתר ואתר

יהא להון גלבון שלמא רבא חנא וחסדא ורחמין
 וחיין אריבין ומזוני וניחא ופורקנא מן קדם
 אבוהון דשמיא וארעא ואמרו אמן :
 יהא שלמא רבא מן שמיא. היים ושבע.
 וישועה ונחמה ושיבא. ורפואה. וגאולה.
 וסליחה. וכפרה. וניחא ותצלה לנו ולכל עמו
 ישראל ואמרו אמן : עושה שלום במרומו הוא
 ברחמיו עושה שלום עלינו ועל כל ישראל
 ואמרו אמן :

הודו ליי קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו :
 שירו לו זמרו לו שיהו בכל נפלאותיו : התהלכו
 בשם קדשו ישמחו לב מבקשיו יי דרשו יי ועזו
 בקשו פניו תמיד : זכרו נפלאותיו אשר עשה
 מסתיו ומשפטי פיהו. זרע ישראל עבדו בני
 יעקב בחיריו : הוא יי אלהינו בכל הארץ
 משפטיו. זכרו לעולם בריתו דבר צוה לאלה
 הוד : אשר ברת את אברהם ושבועתו ליצחק :
 ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם :
 לאמר לך אמן ארץ בגען חכל נחלתכם :
 בהיותכם מתי מספר כמעט וגרים בה : ויתהלכו
 מגוי אל גוי ומממלכה אל עם אחר : לא היות

לאיש לעשקם ויזכח עליהם מלכים: אל תנעו
 כמשחית ובנביאי אל תבעו: שירו לוי כל הארץ
 בפשרו מיום אל יום ושועתו: ספרו בגוים את
 כבודו בכל העמים גפלאותיו: כי גדול יי
 ומהלל מאד ונורא הוא על כל אלהים: כי כל
 אלהי העמים אלילים ווי שמים עשה. הוד
 והדר לפניו עו וחדוה במקומו: הבו לוי
 משפחות עמים הבו לוי כבוד ועז: הבו לוי
 כבוד שמו שאו מנחה ובזאו לפניו השפתו
 לוי בהדרת קדש: חילו מלפניו כל הארץ אף
 תבון תבל כל תמוז: ישמחו השמים ותגל
 הארץ ויאמרו בגוים יי מלך: ירעם הים ומלאו
 יעלין השדה וכל אשר בו: אז ירגנו עצי הוער
 מלפני יי כי בא לשפוט את הארץ: הודו לוי
 כי טוב כי לעולם חסדו: יי ואמרו הושיענו
 אלהי ישענו וקבצנו והצילנו מן הגוים להודות
 לשם קדשך להשתבח בתהלתך: ברוך יי
 אלהי ישראל מן העזים ועד העולם ויאמרו
 כל העם אמן והלל לוי: רוממו יי אלהינו
 והשתחוה להרם רגליו קדוש הוא: רוממו יי
 אלהינו והשתחוה להר קדשו כי מרוש יי אלהינו:

והוא כחום וכפר עז ולא ישחית והרפה להשיב
 אפו ולא יעיר כל חמתו: אפה יי לא תכלא רחמיך
 מפני חסדך ואמתך תמיד יצרוני: וכד רחמיך יי
 וחסדיך כי מעולם הטה: תנו עז לאלהים על
 ישראל באותו ועזו בשתקים: נורא אלהים
 ממקדשך אל ישראל הוא נותן עז ותעצמות
 לעם ברוך אלהים. אל נקמות יי אל נקמות
 הופיע: הנשא שופט הארץ השב גמול על
 גאים: לוי הושיעה על עמך ברכתך סלה: יי
 צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה: יי
 צבאות אשרי אדם בושח בך: יי הושיעה המלך
 יעננו ביום קראנו: הושיעה את עמך וברך
 את נחלתך ורעם ובשאים עד העולם: נפשנו
 חבתה לוי עזרנו ומגננו הוא: כי בו ישמח
 לבנו כי בשם קדשו בטחנו: יהי חסדך יי עלינו.
 באשר יחלנו לך: הראנו יי חסדך וישעך תתן
 לנו: קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך:
 אנכי יי אלהיך המעלה מארץ מצרים הרחב
 פיך ואמלאהו: אשרי העם שפכה לו אשרי
 העם שיי אלהיו: ואני בחסדך בשחתתי וגל לבני
 בישועתך אשריה לוי כי גמל עלי:

בסנה סנוכה עוסי' קטור עור הנכה בבית לחדו
ליו טנה די סנוכה לזכרוןה סס דיוכ.

ארומקמ' כי דליתני ולא שפתת איבי ליו
אלהי שועתי אליך ותפאני: יי העלית מן
שאל נפשי חיתני מירדי בור: זמרו ליי חסדיו
והודו לזכר קדשו: כי רגע באפו חיים פרצונו
בערב ילן בכי ולבקר רנה: ואני אמרתי בשלמי
כל אמוט לעולם: יי פרצונה העמדת להררי
עזו הסתרת פניך הייתי נבדל: אליך יי אקרא
ואל יי אתחנן מה בצע בדמי פרדתי אל שחת
היודך עפר הנגיד אמתך: שמע יי וחנני יי היה
עזר לי: הפכת מספדי למחזק לי פתחת שקוי
ותאזרני שמחה: למען זמרה כבוד ולא ידם
יי אלהי לעולם אודה:

בסנה סנוכה עוסי' קטור עור הנכה בבית לחדו

ליו טנה די סנוכה לזכרוןה סס דיוכ.
לדור ברכי נפשי את יי וכל קרבי את שם
קדשו: ברכי נפשי את יי ואל תשכחי כל
גמוליו: הפלח לכל עונכי הרפא לכל תחלואיכי:
הגואל משחת חייכי המעטרני חסד ורחמים:
המשפיע בטוב ערוך תתחדש בגשר נעורייכי:
עשה צדקות יי ומשפטים לכל עשוקים: יודיע
דרכיו למשה לבני ישראל עלילותיו: רחום

וחנן יי א' אפים ורב חסד: לא לנצח יריב
ולא לעולם ישור. לא כחטאינו עשה לנו ולא
כעונותינו גמל עלינו: כי נבנה שמים על הארץ
גבר חסדו על יראיו: ברחוק מזרח ממערב
הרחיק ממנו את פשעינו: ברחם אב על בנים
רחם יי על יראיו: כי הוא ידע יצרנו זכור כי
עפר אנחנו: אנוש פחציר ימיו פציץ השדה
כז יציץ: כי רוח עברה בו ואיננו ולא נפירנו
עוד מקומו: וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו
וצדקתו לבני בנים: לשומרי בריתו ולזכרי
פקדיו לעשותם: יי בשמים הכין כסאו ומלכותו
בכל משלה: ברכו יי מלאכיו גבורי כח עשוי
דברו לשמוע בקול דברו: ברכו יי כל צבאיו
משרתיו עשוי רצונו: ברכו יי כל מעשיו בכל
מקומות ממשלתו ברכי נפשי את יי:

בסנה סנוכה עוסי' קטור עור הנכה בבית לחדו

ליו טנה די סנוכה לזכרוןה סס דיוכ.
(יי הוא האלהים: יי הוא האלהים)
יי מלך יי מלך יי ימלוך לעולם ועד: יי
והיה יי למלך על כל הארץ פיוס ההוא יהיה
יי אחד ושמו אחד: הושיענו יי אלהינו וקבצנו
מן הגוים להודות לשם קדשך להשתבח

בְּתַהֲלֹתָּךְ בְּרוּךְ יי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם
וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן הִלְלוּהָ: כָּל
הַנְּשָׁמָה תִּהְלֵל יְהִי הִלְלוּהָ:

לְמַנְצָהּ בְּנִיגוֹנוֹת מְזֻמֹּר שִׁיר: אֱלֹהִים יִחַנְנוּ
וְיִבְרַכְנוּ יָאֵר פְּנֵינוּ אֲתָנוּ סֵלָה: לְדַעַת בְּאֶרֶץ
הַרְבֵּה. בְּכָל־גוֹיִם יִשְׁוַעְתְּךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים.
יֹדִיךָ עַמִּים כָּל־ם: וְשִׁמְחוּ וּרְנְנוּ לְאֲמִים כִּי-
חֲשַׁפְט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל. וְלְאֲמִים בְּאֶרֶץ תִּנְחַם
סֵלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים. יוֹדוּךָ עַמִּים כָּל־ם:
אֶרֶץ נִתְנָה יְבוּלָהּ יִבְרַכְנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ:
יִבְרַכְנוּ אֱלֹהִים וְיִירָאוּ אוֹתוֹ כָּל־אֶפְסֵי אֶרֶץ.

לְמַנְצָהּ מְזֻמֹּר לְרוּד: הַשְּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד
אֵל וּמַעֲשֵׂה יְדֵיו מְגִיד הֶרְקָע: יוֹם לַיּוֹם יִבְיַע
אוֹמֵר וְלַיְלָה יִלְלֵה לְלִילָה יְחוּהָ דַעַת: אֵין אוֹמֵר וְאֵין
דְּבָרִים בְּלִי גִשְׁמַע קוֹלָם: כָּל הָאֶרֶץ יֵצֵא קוֹם
וּבִקְצֵה תִבֵּל מְלִיכָם לְשִׁמְשׁ שֵׁם אֵהֵל כָּהֵם:
וְהוּא כְּחָתָן יֵצֵא מִחֻפְתּוֹ יִשִּׁישׁ כְּגִבּוֹר לְרוּץ
אֶרֶץ: מִקְצֵה הַשְּׁמַיִם מוֹצֵאוֹ וּתְקַפְתּוֹ עַל קְצוֹתָם
וְאֵין נִסְתָּר מִחֻפְתּוֹ: תּוֹרַת יי תְּמִימָה מְשִׁיבַת
נֶפֶשׁ: עֲדוּת יי בְּאִמְנָה מִכְּחִימַת פְּתִי: פְּקוּדֵי יי
יִשְׂרָאֵל מְשִׁיחֵי לֵב מִצּוֹת יי בְּרַה מְאִירַת עֵינָם:

יִדְאָת יי מְהֻלָּה עוֹמֵדָת לְעַד מְשַׁפְּטֵי יי אָמֵת
צְדָקוֹ יִחַד: הַנְּחַמְדִּים מְזַחֵב וּמְפֹז רַב וּמְתוֹקִים
מִדְּבַשׁ וּנְזֻפֵת צוּפִים: גַּם עֲבָדְךָ נִזְהָר כָּהֵם
דְּשִׁמְדָם עֵקֵב רַב: שְׁנֵיאוֹת מִי יִבִּין מִנְּסֻתְרוֹת
גְּמֻנֵי: גַּם מוֹדִים חֲשַׁף עֲבָדְךָ אֵל וּמְשַׁלוּ כִי אֵז
אֵיתָם וּנְקִיטֵי מְשַׁשׁ רַב: יְהִיו לְרִצּוֹן אֲמָרֵי
כִּי וְהִגִּינוּ לְכִי לְפָנֶיךָ יי צוּרֵי וְנֹאֲלֵי:

רְנְנוּ צְדִיקִים בְּנֵי לְיִשְׂרָאֵל נְאוּה תְהִלָּה: הוֹדוּ
לְיְי כְּבוֹד בְּגִבֹּל עֲשׂוֹר וְזָמְרוּ לוֹ: שִׁירוּ לוֹ שִׁיר
הַדָּשׁ הַטִּיבֵנו גִּגֵן כְּתוּרְעָה: כִּי יִשָּׁר דְּבַר יי.
וְהֵל מַעֲשֵׂהוּ בְּאִמְנָה: אוֹהֵב צְדָקָה וּמְשַׁפְּט
חֶסֶד יי מְלָאָה הָאֶרֶץ: בְּדָבָר יי שְׁמַיִם נַעֲשׂוּ.
וְהָרִוּת פִּיו כָּל צְבָאָם: כּוֹנֵם כְּבוֹד מִי הָיָם נוֹתֵן
בְּאוֹצְרוֹת תְּהוֹמוֹת: וְיִירָאוּ מִי כָּל הָאֶרֶץ מִמֶּנּוּ
כִּירוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תִבֵּל: כִּי הוּא אָמַר וַיְהִי הוּא
אֵינָה וַיַּעֲמֹד: יי הַפִּיר עֲצַת גּוֹיִם הִגִּיא מִחֻשְׁבוֹת
שְׁמַיִם: עֲצַת יי לְעוֹלָם תַּעֲמוֹד מִחֻשְׁבוֹת לְפִי
לְדוֹר וָדוֹר: אֲשֶׁרֵי הִגִּיא אֲשֶׁר יי אֱלֹהֵי הָעָם
כָּתַר לְנַחֲלָה לוֹ: מְשַׁמִּים הִבִּישׁ יי רָאָה אֵת
כָּל בְּנֵי הָאָדָם: מִמִּכּוֹן שְׁבִיתוֹ הַשְּׁמַיִם אֵל כָּל
יֹשְׁבֵי הָאֶרֶץ: הַיּוֹצֵר יַחַד לָבָם הַמְכִיֵן אֵל כָּל

מעשיהם: אין המלך נשע פרכ חיל גבור לא
יבצל ברב כח: שקר הטום לתשועה וברוב
חילו לא ימלט: הנה עין יי אל לראיו למיחלים
דחסדו: להאיל ממות נפשם ולחיותם ברעב
נפשנו חפתו ליי עזרנו ומגנו הוא: כי בו
ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו: יהי חסדך
יי עלינו בראש יחלנו לך:

לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך
ונרשהו וילך: אברכה את יי בבר עת תמיד
תהלתו כמי: ביי תתהלל נפשי ישמעו עגוים
וישמחו: נדלו ליי אתי ונרוממה שמו יחדו
דרשתי את יי וענני ומכל מגורתי הצילני
הביטו אליו ונהרו ופניהם אל יחפרו: זה עני
קרא ויי שמע ומכל צרותיו הושיעו: חונה
מלאך יי סביו ליראיו ויחלצם: טעמו וראו כי
טוב יי אשרי הצבר יחסה בו: יראו את יי
קדשו כי אין מחסור ליראיו: כפירים רשו
ורעבו ודורשו יי לא יחסרו כל טוב: לכו בני
שמעו לי יראת יי אלמדכם: מי האיש החפץ
חיים אוהב ימים לראות טוב: גצור לשונך
מקע ושפתך מדבר נרמה: סור מרע ועשה

טוב בקול שלום ורדפהו: עיני יי אל צדיקים
ואנניו אל שונעתם: פני יי פעושי רע להקריח
מארץ זכרם: צעקו ויי שמע ומכל צרותם
הצילם: קרוב יי לנשפרי לב ואת נפאי רוח
יושיע: רבות רעות צדיק ומפלם יצילנו יי:
שומר כל עצמותיו אחת מהנה לא נשפרה:
תמותת רשע רעה ושאני צדיק יאשמו: פודה
יי נפש עבדיו ולא יאשמו כל החוסים בו:

תפלה למשה איש האלהים ארני מעון אתה
היית לנו בדרך ודד: במרם הרים ילדו ותחולל
ארץ ותבל ומעולם עד עולם אתה אל: תשב
אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם. כי אלה
שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור ואשמורה
בלילה: זרמתם שנה יהיו בפקר פתציר יחלוף:
פפקר יציץ וחלף לערב מזולל ויבש: כי כלינו
באשך ובחמתך נבדלנו: שחה עונותינו לנגדך
עלמנו למאור פניך: כי כל ימינו פנו בעברתך
כלינו שנינו כמו הגה: ימי שנותינו בדם
שבעים שנה ואם פנבורת שמנים שנה ורהבם
עמל ואון כי גז חיש וגעופה: מי יודע עו אפס
וקראתך עברתך: למנות ימינו בן הודע ונבוא

לִבְבֵי חֲכָמָה: שׁוֹבָה יי עַד קֵטִי וְהִנָּהם עַל
עֲבָדֶיךָ: שִׁבְעֵנוּ בַּבֶּקֶר חֲסֵדְךָ וּבִדְבַרְךָ וּנְשַׁמְחָה
בְּכָל יְמֵינוּ: שִׁמְחָנוּ בְּיָמֹת עֲפִיטָנוּ שְׁנוֹת רֵאֵינוּ
רָעָה: יִרְאֶה אֵל עֲבָדֶיךָ פֶּעֱלֶךָ וְהִדְרֶךָ עַל
בְּנֵיהֶם:

וְיֵהוּ זַעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָהוּ:

יֹשֵׁב בְּסֹתֵר עֲלוּזָן בְּצֵל שִׁבְי וְתִלְוִן: אִמֵּר
לִי מַחְסֵי וּמִצְדֹתַי. אֲלֹהֵי אֲבֹתַי: כִּי הוּא
יִצְלָךְ מִפַּח יְקוֹשׁ מִדְּבַר הַזֹּאת: בְּאֲבֹרְתוֹ יִסְדֶּךָ
לֵךְ וּתְסַחַת בְּנִפְיוֹ תִּחְסֶה. צַנְהָ וּסְחַרְהָ אֲמַתוֹ
לֹא תִירָא מִפְּחַד לִיָּהּ. מַחֲזִיק יַעֲוֶה יוֹמָם: מִדְּבַר
בְּאֵפֶל יִהְלֶךְ. מִקְטָב יִשׁוּד צָהָרִים. וְפֶל מִצְדָּךְ
אֲלֶיךָ וּרְבִיבָה מִיִּמִּינֶךָ. אֲלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ
תִּכְפֹּשׁ וּשְׁלַמְתָּ רִשְׁעִים תִּרְאֶה: כִּי אֲתֵה יי מַחְסֵי
עֲלוּזָן שְׁמֵת מַעֲוֹנָךְ: לֹא תִאֲנַח אֲלֶיךָ רָעָה וְנִגַּע
לֹא יִקְרַב בְּאֵהָלֶךָ: כִּי בְּלֹאֲכֵינוּ יִצְוָה לֵךְ. לְשִׁמְרֶךָ
בְּכָל־דְּרָכֶיךָ: עַל בְּפִים יִשְׁאוּנֶךָ. מִן תִּגַּף בְּאֲבֹן
רִגְלֶךָ: עַל־שַׁחַל וּפְתָן תִּדְרֹךְ. תִּרְמָם בְּפִיר
וּתְנִין: כִּי בִי חֶשֶׁק וְאִמְלִטָהוּ. אֲשַׁבְּהוּ בְּרִיבָע
שְׂמִי: יִקְרָאֵנִי וְאִעֲבֹהוּ עִמּוֹ אֲנִכִּי בְּצָרָה:

אֲחֻלְצֶהוּ וְאֲכַפְדֶּהוּ אַרְבָּע יָמִים אֲשֶׁבִיעֵהוּ וְאִרְאֶהוּ
בְּיַשׁוּעָתִי:

מִזְמוֹר שִׁירוֹ לִי שִׁיר חֲדָשׁ כִּי נִפְלְאוֹת עָשִׂה
הוֹשִׁיעָה לִּי וְיִמֵּנוּ וְזִרְעֵךָ קִדְשׁוֹ הוֹדִיעֵנו יִשְׁעֵתוֹ
לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלְהָ צְדָקָתוֹ. זְכַר חֲסֵדוֹ וְאִמּוּנָתוֹ
לְבֵית יִשְׂרָאֵל רְאוּ כָּל אֲפָסֵי אֶרֶץ אֵת יִשְׁוֹעַת
אֱלֹהֵינוּ: הִרְעֵנוּ לִי כָּל הָאָרֶץ פִּצְחוּ וּבְנֵנוּ
וּזְמֵרוּ: זְמֵרוּ לִי בְּכַנּוֹר בְּכַנּוֹר וְקוֹל זְמֵרָה:
בְּחִצְצָרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הִרְעֵנוּ לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ יי:
יִרְעַם הַיָּם וּמִלְאוּ תִבֵּל וְיִשְׁכְּבוּ בָהּ: נְהַרֹת יִמְחֹאוּ
כַף יַחַד הַרִים יִרְגְּמוּ: לִפְנֵי יי כִּי בָא לְשַׁפֵּט
הָאָרֶץ יִשְׁפֹט תִּבֵּל בְּצִדְקָה וְעַמִּים בְּמִישְׁרִים:

שִׁיר לְמַעֲלוֹת אֲשָׁא עֵינֵי אֵל הַהָרִים מִצִּיּוֹן
יְבוֹא עֲזָרִי: עֲזָרִי מֵעַם יי עֲשֵׂה שְׂמִים וְאֶרֶץ:
אֵל יִתֵּן לְמוֹט רִגְלֶךָ אֵל יְנוּם שִׁמְרֶךָ: הִנֵּה לֹא
יְנוּם וְלֹא יִישָׁן שֹׁמֵר יִשְׂרָאֵל: יי שִׁמְרֶךָ יי צִלְךָ
עַל גַּד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יִפְכֶּה וּיְרַח
בְּלִילָה: יי יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֵת נַפְשֶׁךָ:
יי יִשְׁמֹר צֵאתְךָ וּבֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:
שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שְׁמַחְתִּי בְּאִזְמָרִים לִי בֵּית
יי גִּלְגָּד: עַמְדוֹת הָיוּ רִגְלֵינוּ בְּשֹׁעֲרֶיךָ יְרוּשָׁלָּיִם:

ירושלם הפנויה בעיר שחפרה לה יחזרו: ששם
עלו עבדים ויבטי יה ערות לישראל להודות
לשם: כי שמה יבנו כסאות למשפט כסאות
לבית דוד: שאלו שלום וירושלם ישליו אהבה:
יהי שלום בחילך שלוח בארמנותיך: למען
אחי ורעי אדברה נא שלום בך: למען בית
י: אלהינו אבקשה טוב לך:

שיר המעלות אליך נשאתי את עיני הישבי
בשמים: הנה בעיני עבדים אל יד אדוניהם
בעיני שפחה אל יד גברתה פן עינינו אל י:
אלהינו עד שיחננו: חננו י: חננו כי רב שבענו
כו: רבת שקעה לה נפשנו חלעג השאננים
חבנו לגאונים:

שיר המעלות דוד לולי י: שהיה לנו יאמר
וא ישראל: לולי י: שהיה לנו בקום עלינו
אדם: אזי חיים בלעונו בחרות אפם בנו:
אזי חיים שטפנו נחלה עבר על נפשנו:
אזי עבר על נפשנו חיים הזידונים: פרוץ י:
שלא נתננו טרף לשיניהם: נפשנו בצפור
נחלה טפח יוקשים הפח נשבר ונחנה
נמלטנו: עירנו בשם י: עשה שמים וארץ:

הללויה הללו את שם י: הללו עבדי י:
שעמדם בבית י: בחצרות בית אלהינו: הללויה
כי טוב י: זמרו לשמו כי נעים: כי יעקב בחר
לו יה ישראל לסגלתו: כי אני ידעתי כי גדול
י: ואדונינו מכל אלהים: כל אשר חפץ י:
עשה בשמים ובארץ פנים וכל תהומות:
מעלה נשיאים מקצה הארץ פרקים למטר
עשה מוצא רוח מאוצרותיו: שהפה כבוד
מצרים מאדם עד בהמה: שלח אתות ומופתים
בתוכי מצרים כפרעה ובכל עבדיו: שהפה
גוים רפים וחרג מלכים עצומים: לסיחון מלך
האמרי ולעוג מלך הבשן ולכל ממלכות כנען:
ונתן ארצם נחלה נחלה לישראל עמו: י: שמך
לעולם י: זכרך לדור ודור: כי ידן י: עפו ועל
עבדיו יתנחם: עצמי הגוים כסף וזהב מעשי
ידי אדם: פה להם ולא ידברו עינים להם ולא
יראו: אזנים להם ולא יאזינו אף אין יש רוח
בפיהם: כמותם יהיו עשיהם כל אשר בטח
פהם: בית ישראל ברכו את י: בית אהרן ברכו
את י: בית הלוי ברכו את י: יראי י: ברכו את
י: ברוך י: מציון שבן ירושלים הללויה:

הודו ליי כי טוב
הודו לאלהי האלהים
הודו לאדני הארנים
לעשה נפלאות גדולות לבדו
לעשה השמים בתבונה
לרוקע הארץ על המים
לעשה אורים גדלים
את השמש לממשלת ביום
את הירח וכוכבים לממשלות
למכה מצרים בבכוריהם
ויצא ישראל מהם
ביר חזקה ובזרוע גבוהה
לגזר ים סוף לגזרים
והעביר ישראל בתוכו
ונער פרעה וחילו בים סוף
למוליד עמו במדבר
למכה מלכים גדולים
ונהג מלכים אדירים
לסיחזן מלך האמורי
ילעוג מלך הכשני
ונמן ארצם לגולה

כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:

נחלה לישראל עבדו
ששפלו יבר לנו
ויפיקנו מצרנו
נותן לחם לכל בשר
הודו לאל השמים

כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:
כי לעולם חסדו:

ויש ללמנו צ' לילות שלפניו בידו סיענים . וכסוף יתקם:
במעומקים עוד יאמר זה .
מסות צמו סיפור על דרך
סקנלה . ועומד ולענן
בכוונה :

ברוך שאמר והיה העולם.
ברוך אומר ועושה . ברוך
גזר ומקים . ברוך מרחם
על הארץ . ברוך מרחם
על הכריות : ברוך משלם
שכר טוב ליראיו : ברוך
מעביר אפילה ימביא אורה .
ברוך אל חי לעד וקיים לנצח
ברוך שאין לפגיו עולה ולא
שכחה ולא משוא פנים ולא
מקח שחד . צדיק הוא בכל
דרכיו וחסיד בכל מעשיו .
ברוך פודה ומציל . ברוך

ברוך שאמר והיה
העולם . ברוך הוא
ברוך אומר ועושה :
ברוך גזר ומקים :
ברוך עושה בראשית
ברוך מרחם על
הארץ . ברוך מרחם
על הכריות : ברוך
משלם שכר טוב
ליראיו : ברוך חי לעד

וקום לצצה: ברוך
 פודה ומציל ברוך
 שמו: ברוך אתה
 אלהינו מלך העולם
 האל אב הרחמן
 המהיל בפה עמו
 משבח ומפואר
 בלשון חסידיו
 ועבדיו ובשירי דוד
 עבדך נהללך
 אלהינו בשבחות
 ובזמירות ונגדלך
 ונשבחך ונפאריך
 ונמליכה ונזכיר שמך
 מלבנו אלהינו יחיד
 חי העולמים מלך
 משבח ומפואר עדי
 עד שמו הגדול:
 ברוך אתה מלך
 בתשבחות:

מזמור שיר ליום השבת: טוב להודות לך
 לשמך עליון: להגיד בפקר הסדה
 נאמנותך בלילות: עלי עשור ועלי נבל עלי
 הגיטן בכנור: כי שמתחניי בפעליך במעשי
 ידך ארנן: מה גדלו מעשיך מאד עמקו
 מחשבתך: איש בער לא ידע ובסיל לא יבין
 את זאת: בפרוח רשעים כמו עשב ויצאו כל
 פעלי און להשמדם עדי עד: ואתה מרום לעולם
 כי הנה איביך כי הנה איביך יאבדו
 יתפרדו כל פעלי און: ותתם בראים קרני פלתי
 בשמן רענן: ותבט עיני בשורי בקמים עלי
 מרעים תשמענה אזני: צדיק בתמר יפרח כאון
 בלבנון ישנה: שתולים בבית יבחצרות אלהינו
 יפרוהו: עוד ינוכחן בשוכה דשנים ורעננים יהיו
 להגיד כי ישר כי צורי ולא (עלתה) עלתה בו:
 מלך גאות לבש לבש יי עזו התאזר אף
 תבון תבד כל תמוט: נכון כסאך מאז מעולם
 אתה: נשאו נהרות יי נשאו נהרות קולם ישאו
 נהרות דבקים: מקלות מים רבים אדירים
 מישורי ים. אדיר במרום יי: ערתיך נאמס
 מאור לביתך נאנה קדש יי לארץ ימים:

יהי כבוד יי לעולם יי שבה יי בבעשתי יי
 שם יי מכרף מעשה ועד עולם: מפניך ש
 עד מבואו מחל שם יי: דם על כל גוים יי על
 השמים כבודו: יי שמך לעולם יי זכרך לדד
 ודד: יי בשמים הכיני כסאו ומלכותו ככל
 משלו: ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו
 בגוים יי מלך: יי מלך יי מלך לעולם
 ועד: יי מלך עולם ועד אבדו גוים מארצו יי
 הפיר עצת גוים הניא מחשבות עמים: נפות
 מחשבות בלב איש ועצת יי היא תקום עצת יי
 לעולם תעמד מחשבות לבו דוד ודד: כי הוא
 אמר ויהי הוא צוה ויעמד: כי בחר יי בציון
 אוה למושב לו: כי יעקב בחר לו יה ישראל
 לסגולתו: כי לא יטש יי עמו ונחלתו לא יעזב
 והוא רחום יכפר עון וקרא ישחית והרבה להשב
 אפו ולא יעיר כל חמתו: יי הושעת תפלת
 ועננו כיום קראנו:
 אשתי יושבי ביתך עוד יהללך בלילה: אשתי
 העם שבעה לו אשרו העם שני אלו: תהרהר
 דוד צדומה אליו תמלך ואכרכה שמך לעולם
 בכל יום אברכה ואתה לילי ימך לעולם

ועד גדול
 הלל מאד ולדלתו אין חסד
 דוד לדוד ישבח מעשיו ויגדלתך ועינו חנה
 כבוד הודך ודברי נפלאותך אשיחה: וענו
 גוראתך יאמרו ונגדלתך אספרנה: זכר רב
 טובך וביעו וצדקתך רבנו חנון ורחום יי אנך
 אפים ונגדול חסד: טוב יי לבל ורחמיו על כל
 מעשיו: יודוך יי ל מעשיו וחסידיך יברכוכה:
 כבוד מלכותך יאמרו ויגברתך ידברו: להודיע
 לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו:
 מלכותך מלכות כל עולמים וממלכתך בכל
 דוד ודד: סומך יי לכל תפלים וזוקף לכל
 הבוססים: עני כל אליך ושברו ואתה נותן
 להם את אכלם בעתו: פותח את ידך ומשביע
 לכל יי רצון: צדיק יי בכל דרכיו וחמיד בקר
 מעשיו: קרוב יי לכל קדאי לבל אשר יקראו
 באמת: רצון יראוי יעשה ואת שועתם ישמע
 ויושיעם: שומר יי את כל אהביו ואת כל
 הרשעים ישמיד: תהלת יי ידבר פי ויברך כל
 בשר שם קדשו לעולם ועד: ואנחנו נברך את
 ישתו ועד עולם הללויה:
 הללו יה תללו נפש את יי אלהי

אמרה לאלהי בעודי אל תבטחו בנדיבים
כמו אדם שאין לו תשועה: תצא רוחו וישב
לאדמתו ביום שהוא אבדו עשתנתי: אשרי
שאיל יעקב בעודו שברו על " אלהיו: עשה
שמים וארץ את הים ואת כל אשר גם השמר
אמת לעולם: עשה משפט לעשוקים נתן לחם
לרעבים " מתיר אסורים: " פקח עורים " ו
נקח כפופים " אהב צדיקים: " שומר את גרים
יתום ואלמנה יעודד ודרך רשעים יעזת: ימלך
" לעולם אלהיך ציון לדרו נדד הללויה:

הללויה פירטוב זמרה אלהינו. פינעים
נאווה תהלה: פונה ירושלים " נדחי ישראל
יבגם: הרופא לשכורי לב: ומחפש לעצבותם:
מונה מספר לכוכבים. לכלם שמות יקרא:
גדול אדנינו ורב פח. לתבונתו אין מספר
מעודד ענוים " משפיל רשעים עדי ארץ:
ענו לוי בתודה. זמרו לאלהינו ככבוד: המכסה
שמים פעכים הפכין לארץ מטר הפצמים הרים
חציר: נוהן לכהמה לחמה. לבני ערב אשר
יקראו: לא כבוברת הסום והפין. לא כשוקן
אשר יציה: רוצה " את יבוי. את המסלות

לחסדו: שבחי ירושלים את " הללו אלהיך
ציון: כי חזק בריחי שערך. ברוך בנך פקדןך
השם גבולך שלום: חקב חטים ושביעה:
השלח אמרתו ארץ. עד מהרה ירוץ דברו:
הנותן שלג כצמר. כפזר כאפר יפזר: משליך
קרחו כפתים. לפני קרתו מי יעמוד: ישלח
דברו וימסם ישב רוחו ויזלו מים: מגיד דבריו
ליעקב. חקיו ומשפטיו לישראל: לא עשה כן
לכל גוי. ומשפטים כל ידעם הללויה:

הללויה הללו את " מן השמים. הללויה
במרומים הללויה כל מלאכיו. הללויה כל
צבאיו: הללויה שמש וירח הללויה כל כוכבי
אור: הללויה שמי השמים. והמים אשר מעל
השמים. יהללו את שם " כי הוא צוה ונברא:
ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור: הללו
את " מן הארץ. תנינים וכל תהמות: אש
וברד שלג וקיטור. רוח סערה עשה דברו:
ההרים וכל גבעות עץ פרי וכל ארזים: הסנה
וכל בהמה. רמש וצפור כנף: מלכי ארץ וכל
לאמים שרים וכל שפטי ארץ: בחורים וגם
בתולות זקנים עם נערים: יהללו את שם "

כי נשגב שמו לבדו. הודו על ארץ ושמים:
נדרם קרו ל'עמו תהלה לכל חסידיו לבני ישראל
עם קרובו ה'אלוהיה:

הללויה שירו לוי שיר חדש. תהלתו בקהל
חסידים: ישמח ישראל בעשיו. בני ציון יגילו
במלכם: יהללו שמו במחול. בתה וקנור ימרו
לו: כי רוצה י' בעמו יפאר עננים בישועה:
יעלו חסידים בכבוד. ירננו על משכבותם:
רוממות אל בנרונם וחרב פיפיות בידם: לעשות
נקמה בנזים. תזכחות בלאמים: לאסור מלכיהם
בזקים ונבבדיהם בכבלי ברזל: לעשות בהם
משפט פתוב. הודו הוא לכל חסידיו ה'אלוהיה:
הללויה הללו אל בקדשו. הללוהו בקויע
עז: הללוהו בגבורתיו. הללוהו ברב גדלו:
הללוהו בתקע שופר. הללוהו בגבל וקנור:
הללוהו בתה ומחול. הללוהו במנים וענב:
הללוהו בצלצלי שמע. הללוהו בצלצלי תרועה:
כל הנשמה תהלל יה ה'אלוהיה: כ'ה'ת'יה:
ברוך י' לעולם אמן ואמן: ברוך י' מציון
שכן ירושלים הללויה: ברוך י' אלהים אלהי
ישראל עשה נפלאות לבדו: וברוך שם כבודו

לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן
ואמן:

דסמוד על רננו

כי מי עולי מוצרי טוס עיים

וברוך הויד את י' לעיני כל הקהל. ויאמר
הויד ברוך אשה י' אלהי ישראל אבינו מעולם ועד
עולם: לך י' הגדלה והגבורה והתקארת והנצח
וההוד כי כל בשמים ובארץ לך י' הממלכה
והמתנשא לכל לראש: והעשר והכבוד מלפניך
ואתה מושל בכל ובידך פת וגבורה ובידך
לגדל ולחזק לכל: ועתה אלהינו מודים אמת
לך ומהללים לשם תפארתך: ויברכו שם כבודך
ומרומים על כל ברכה ותהלה: אשה הוא י'
לכדך אשה עשית את השמים שמי השמים
וכל צבאם הארץ וכל אשר עליה הנשים וכל
אשר בהם ואתה מחיה את כלם וצבא השמים
לך משפת תרים: ע' אשה הוא י' האלהים אשר
בחרת בצבאך והוצאתו מאור פשדים ושמת
שמו אברהם: ומצאת את לבדו נאמן לפניך:
וקרות עמו הברית לתת את ארץ הכנעני החתי
האמרי והפריז והגובסי והגרנשי לתת לרעו

נתקם את דברך כי צדיק אתה: ותרא את עני
אבותינו במצרים ואת זעקתם שמעת על ים
סוף: ותתן אותם ומפתים בפרעה ובכל עבדיו
ובכל עם ארצו כי ידעת כי היזרו עליהם ותעש
לך שם כהיום הזה: והיום בקעת לפניהם ויעברו
בתוך הים בניבשה ואת רודפיהם השלכת
במצולות כמו אבן במים עזים:

וישע יהוה ביום הווא את ישראל מין מצרים
וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים:
וירא ישראל את הנהג אשר עשה יהוה
במצרים ויראו העם את יהוה ויאמינו ביהוה
ובמשה עבדו:

אז וישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת
ליהוה ויאמרו לאמר אשרה ליהוה כי גאה
באה סוס ורכבו רמה בים: עז וזמרת יה
נתחיל לישועה וזו אלי ואנחה אלהי אבי
נארמננהו: יהוה איש מלחמה יהוה שמו:
טרפת פרעה וחילו ירה בים ומבתר שלשיו
שבשו בים סוף: תהלת יבסימו ירדו במצולות
מראבן: מינה יהוה נאדרי בלגם מינה יהוה

תרעין אויב: וברב גאונך תהלים קמוך תשלח
תרנד ואכלמו בקש: וברוח אפיך גערמו מים
בצבך כמונד גזלים קפאו תהלת בלבים:
אמר אויב ארדף אשיג אחלק שלל תמלאמו
נפשי אריק חרבי תורישמו ידי: נשפת ברוחך
בפסמו ים צללו בעופרת במים אדירים: מי
כמכה באלם יהוה מי כמכה נאדר בקדש נורא
תהלת עשה פלא: נסית מינה תבלעמו ארץ:
נחית בחסדך עם זו גאלת גהלת בעז אל גרה
מדשך: שמעו עמים רגזון חיל אחו יסבי
פלשת: אז נבהלו אלופי אדום אילי מאב
יאחזמו רעד נמנו כל יסבי כגעו: תפל עליהם
אימחה ופחד בגדל זרועך יהמו באבן עד
יעבר עמך יהוה עד יעבר עם זו קנית: תביאמו
ותמעמו בחר נחלתך מבזן לשבתך פעלת
יהוה מקדש אדני בוננו ידוך: יהוה ומלך לעולם
ועד: וי ימלך לעולם ועד: יי מלכותיה קאים
לעולם ולעקמי עלמיא:

בשנה בשלם מוסיעין זס:

בין שנה בשלם לויילין מיעסו.

כי בא סוף פרעה ברכבו ובפרשיו פים נישב

יהוה עלהם אתמי היום ובני ישראל הקבו
 בנפשך בתוך הים: ותקח מרים הנביאה אחות
 אהרן את התוף בידה ותצאון בלחנשים אחריה
 בתפים ובמחלות: ותפע להם מרים שירו ליהוה
 כיצאה גאה קום ורכבו רמה בים: ונפע משה
 את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור וילכו
 שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים: ויבאו
 מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרתה כי מרים הם
 על-כן קרא שמה מרה: וילכו העם על-משה
 כאמר מה פשתה: ויצעק אל-יהוה ויבררו יהוה
 עץ וישלף אל המים וימתקו המים שם שם לו
 חק ומשפט ושם נסחו: ויאמר אם-שמוע תשמע
 לקול יהוה אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת
 למצותיו ושמת כל חקיו כל המחלה אשר
 שמתו במצרים לא אשים עליה כי אני יהוה
 רפואה:

כי לוי המלוכה ומושל בגוים: ועלו מושיעים
 בהר ציון לשפט את הר עשו והיתה לוי המלוכה
 והיה ללמד על כל הארץ ביום ההוא יהיה
 אחד ושמו אחד:

נשמת כל חי תברך את שמך יי אלהינו ורוח
 כל בשר תפאר ותרוםם זכרך מלבנו תמיד: מן
 העולם ועד העולם אתה אל. ומבלעדיך אין
 לנו מלך נואר ומושיע. פודה ומציל ועונה ומרחם
 בכל עת צרה וצוקה. אין לנו מלך עוזר וסומך
 אלא אתה. אלהי הראשונים והאחרונים אלהי
 כל בריות אדון כל תולדות המהלל בכל
 השפחות המנהג עולמו בחדש ובריתיו
 ברחמים. ויי ער לא יגום ולא יישן. המעורר
 ישנים. והמקיץ נרדמים. מחיה מתים. ורופא
 חולים. פוקח עורים. וזוקק פסופים. המשיח
 אלמים. והמפענח געלמים. ולך לברך אנחנו
 מודים:

ואלו פנו מלא שירה בים ולשוננו רנה כהמון
 בליו ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע ועינינו
 מאירות בשמש וככרם וידינו פרושות כגשרי
 שמים ורגלנו קלות כאיכות אין אנו מספיקין
 להודות לך יי אלהינו ולברך את שמך מלבנו
 על אחת מאלה אלפי אלפים ורוב רבי רבבות
 פעמים הטובות נסים ונפלאות שעשית עמו

שחרית לשבת

ועם אבותינו מלפנים ממצרים גאלתנו יי
אלהינו מבית עבדים פדיתנו. ברעב ונתנו.
ובשבע בלבלתנו. מחרב הצלתנו. מקרב
מלאתנו. ומחלאים רעים ורבים דליתנו. עד
הפה עזרנו רחמיה ולא עזבונו חסדיה. על
בן אברים שפלגת בנו. ורוח ונשמה שגפחה
באפנו. ולשון אשר שמת בפינו. הן הם יודו.
ויברכו. וישבחו. ויפארו. וישוררו את שמך
מלבנו תמיד. כי כל פה לך יודה. וכל לשון
לך תשבח. וכל עין לך תצפה. וכל בך לך
תכרע: וכל קומה לפניך תשתחוה. וכל הלכות
ייראו. וכל קרב וכליות יזמרו לשמך: כדבר
שנאמר כל עצמותי תאמרנה יי מי כמוך:

בשם קודם פונים לומרם כלן מי כיון ולין כמוך המלא למעם
אזכר הפלם מוסף:

אין שם אנשים די פונים דיון אקי מי כמוך. ולין כמוך עופאלכס
דיעאלס די הפלם מוסף.

מציל עני מחזק מננו ועני ואביון מגדלו.
שועת עניים אתה תשמע. צעקת העל תקשיב
ותושיע. וכתוב רננו צדיקים ביי לשרים גאנה
תהלה:

שחרית לשבת

רביקה	סימו יצחק	בפני
הת ר ומם	י שרים	ובשפתי
תת ב רך:	צ דיקים	ובלשון
תת ב דשו:	ח סידים	ובקרב
תת ה לל:	ק דושים	

במקלהות רבבות עמך בית ישראל שפן
חובת כל היצורים לפניך יי אלהינו ואלהי
אבותינו. להודות. להלל. לשבח. לפאר
לרומם. ולהדר. ולנצח על כל דברי שירות
ותשבחות דוד בן ישי עבדך משיחך: ובכו
ישתבח שמך לעד מלבנו האל המלך הגדול
והקדוש בשמים ובארץ כי לך גאח יי אלהינו
ואלהי אבותינו לעולם ועד שיר ושבחה. הלל
וזמרה. עזו וממשלה. נצח גדלה ונבוכה
תהלה ותפארת קדשה ומלכות: ברכות והודאות
לשמך הגדול והקדוש. ומעולם ועד עולם
אתה אל: כרוך אתה יי מלך גדול ומהלל
פתשפחות. אל ההודאות. ארון הנקלאות.
בורא כל הנשמות. רבון כל המעשים. הבורח
בשירי זמרה מלך חי העולמים אמן..

ולמוכח מן סלי קדים:

כי דמי סלי מן מירוי קדים.

רחוק שוחה ואמר:

ברכו את יי המבדק:

ברוך יי המבדק לעולם ועד:

ברוך אתה יי אלהינו מלך

העולם. יוצר אור ובורא

השקף. עושה שלום ובורא

את הכל:

וקל אומרים בלחש:

ישמח ותפאר שמו של מלך

מלכי העולמים בקדוש ברוך הוא.

שהוא ראשון והוא אחרון

וישגלוני אין אלהים: והי סם

סבורה עתה ועד עולם

וימרום על כל בנה ותהלה:

הכל יודוך והכל ישבחוך והכל יאמרו אין

קדוש כפי: הכל ירוטמוך סלה יוצר הכל האר

הפוחת בכל יום הלתות שערי מזרח ובוקע

חלוניו רקיע מוציא חמה ממקומה ולבנה ממכון

שבתה ומאיר לעולם כלו וליושבויו שברא במדת

רחמים: המאיר לארץ ולדורים עליה ברחמים.

ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית:

מה רבו מעשיך יי כלם בהכמה עשית. מלאה

הארץ קניניה: המלך המרום לבדו מאו.

המשבח והמפואר והמתנשא מימות עולם.

אלהי עולם ברתמוך הרבים רחם עלינו ארון

עזבו צור משפנתו מן ישיענו משגב בעדנו:

אין ערוך לך. ואין זולתך. אפס בלתך ומי

דומה לך: אין ערוך לך יי אלהינו בעולם הזה

ואין זולתך מלבנו לחיי העולם הבא. אפס

בלתך גאלנו לימות המשית ומי דומה לך

מושיענו לתחיית המתים:

אל ארון על כל המעשים. ברוך ומבדך

בפי כל נשמה. גדלו וטובו מלא עולם. דעת

ותבונה סוכבים אותו: המתנאה על תיות

הקדש. ונהדר בכבוד על המרפכה. זכות

ומישור לפני כסאו הסד ורחמים מלא כבודו:

טובים מאורות שבראם אלהינו. יצדם בדעת

בבניה ובהשכל. פח ונבוכה נתן פחם. להיות

מושלים בקרב תבך: מלאים ויו ומפיקים נוגה.

צאה ויום בכל העולם. שמחים בצאתם ששים

בבואם. עושים באימה רצון קונם: פאר וקבוד

נותנים לשמו צהלה ורנה ליכר מלכותו. קרא

לשמש ונרח אור ראה והתקין צורת הלבנה.

שבח יתנו לו כל צבא מרום. תפארת וגדלה

שרפים ואופנים וחיות הקדש:

לאל אשר שבת מכל המעשים. וביום

הצבעי התעלה וישב על כסא כבודו. תפארת

עמיה ליום המנוחה ענג קרא ליום השבת: זה
שיר שבח של יום השביעי שבו שבת אל מקל
מלאכתו ויום השביעי משבח ואמר מזמור
שיר ליום השבת: לפיכך יפארו לאל כל יצוריו
שבח ויקר וגדלה וכבוד יתנו למלך יוצר כל
המנוחיל מנוחה לעמו ישראל פיוס שבת קדש:
שמך יי אלהינו יתקדש וזכרך יתפאר מלכנו
בשמים ממער ועד הארץ מתחת: על כל שבח
מעשה ידיו. ועל מאורי אור שיצרת הבה
ויפארוך סלה:

תתברך לנצח צורנו מלכנו וגאלנו. בורא
קדושים ישתבח שמך לעד מלכנו. יוצר
משרתים ואשר משרתיו כלם עומדים ברום
עולם ומשמיעים ביראה יחד בקול דברי אלהים
חיים ומלך עולם: כלם אהובים כלם ברורים
כלם גבורים כלם קדושים כלם עושים באימה
וביראה רצון קונם וכלם פותחים את פיהם
בקדושה ובטהרה בשירה ובזמרה. מברכין
משבחין מפארין מקדישין מעריצין וממליכין:
את שם הנאל המלך הגדול הגבור והנורא
קדוש הוא: וכלם מקבלים עליהם עול מלכות

שבמים זה מזה ונותנים רשות זה לזה לתקדש ליוצרים
בנחת רוח בשפה ברורה ובנעימה. קדושה בקום
באחד עונים באימה ואומרים ביראה:

קדוש קדוש. קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו:
והאומנים ותיות הקדש ברעש גדול מתנשאים (כפי לעמית
השורפים) לעמיתם משבחים ואומרים: ברוך כבוד יי מקימו:
לאל ברוך נעימות יתנו למלך אל חי וקנן נמירות יאמרו
ותשבחות ישמיעו. כי הוא לבדו מרום וקדוש פועל גבורות
עשה חדשות בעל מלחמות זרע צדקות מצמיח ישועות. בורא
הפואות. נורא תהלות. אדון הנספלות. המחיש טובו בכל יום
תמיד מעשה בראשית פאמור לעשה אורים גדלים פי קעולם
תקדו. והתקין מאורות משמח עולמו אשר ברא. ברוך אתה

יי יוצר המאורות:

אהבת עולם אהבתנו יי אלהינו חמלה גדולה ויתרה
חמלת עלינו אבינו מלכנו בעבור שמך הגדול ובעבור
אבותינו שבטחו בך והלמדנו תקי חיים לעשות רצונך
בלבב שלם כן תחנונו: אבינו אב הרחמן המרחם בהם
גא עלינו ותן בלבנו ביקה להבין וגהשפיר לשמוע
קלמוד וגלמוד לשמור ולעשות ולקום את כל
דברי תלמוד תורתך פאתה. והאר עינינו
בתורתך ודבק לבנו במצותיך ויחד קבנו
קאתה וליראה את שמך. למען לא גבוש ורא

גבלים ולא גבשול לעולם ועד. כי כלם קדושה
הגדול הנפור והנורא בטהרה נגילה ונשמחה
ביושועתה. ונתמיה יי אלהינו וחסדך הרבים
אל יאשונו נצח סלה ועד. מהר והבא עלינו
ברכה ושלוה מהרה מארבע בנפות הארץ
ושבור עול הנזים מעל צנאנו והוילכנו מהרה
קוממיות לארצנו כי אל פועל ישועות אתה
וכנו בחרת מכל עם ולשון ומרבהנו מלכנו
לשמך הגדול באהבה לחודותך וליחודך ליראה
ולאהבה את שמך: ברוך אתה יי הבורא בעצמו
ישראל באהבה:

פז בוצל ק"ט בדרוקו ונענעים כמו מכבוד כבוד:

שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד:

ולוויים בלחם

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

ואהבה לא תשא את ידך בכל לבבך ובכל
נפשך ובכל מאדך: והיו הדברים האלה אשר
אנכי מצוה תים על לבבך: ושונתם לבנה ודפרת כם
בשבת בביתך ובלקחת בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם
לאזן על ידך והיו למזכרת בין עיניך: לא תהמר ובחבתם
על מנוחת ביתך ובשערך:

יהוה אם ישמע השמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם
תים לאהבה את יהוה אלהיכם ולעבדו בכל
לבבכם ובכל נפשכם: ונתתי מסר ארצכם בעתו יחד
ומקושי לא תנובו ואספת דגף ומירשף ויגדף: ונתתי
עשב בשדה לבהמה ואכלת ושבעת: השמרו לכם פך
יסתה לבבכם וסרתם וערתם אלוים אתים והשתחויתם
להם: ויהי יסוקי מים אף יהיה בכם ועצר את השמים
ולא יהיה מסר האדמה לא תמן את יבולה לא תרצו
ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר יהוה נתן לכם:
ושמרתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם
אתם לאזן על ידכם והיו למזכרת בין עיניכם: ולמדתם
אתם את בניכם לדבר כם בשבת בביתך ובלקחת בדרך
ובשכבך ובקומך: וכתבתם על מנוחת ביתך ובשערך:
כבר אח אביך למען דבר יסוכי ופי בניכם על האדמה
אשר ישבע יהוה לאבותיכם לתת לתם בימי השמים על
הארץ:

ויאמר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל
ואמרת אלהם ועשו להם ציצת על פני בגדיהם
לדרתם ונתנו על ציצת הפנה פתיל תכלת: והיה לכם לציצת
וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות יהוה ועשיתם אתם לא
תנאף ולא תחרו אתי לבבכם ואתי עיניכם אשר אתם
ויים אתריהם: וזכר את יום השבת למען תזכרו ועשיתם

אח-על-מצותי והייתם קרשים לאלהיכם: אני יי אלהיכם
אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים
אני יהוה אלהיכם:

פסן סוכר יי ללחיים למלוח כעיס מיעות :

אמת ויאיב ונקזן ונקים הישר ונאמן ואהוב ורחיב
ונחמד ונעים ונורא ונאדיר ומתקן ומקבל
ומטוב ונפה הדבר הנה עלינו לעולם ועד: אמת
אלהי עולם מלבנו צור יעקב מגן ישענו לדור
נדור הוא קים ושמו קים וקסאו נכון ומלכותו
נאמנותו לעד קימת: ודבריו חיים וקמים
נאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים: על
אבותינו ועלינו ועל בנינו ועל דורותינו ועל
כל דורות ודע ישראל עבדיך: על הראשונים
ועל האחרונים דבר טוב וקים באמת ובאמונה
חוק ולא יעבור: אמת שאמה הוא יי אלהינו
נאלהי אבותינו מלבנו מלך אבותינו נאלנו
נאל אבותינו ויצרנו צור ישועתנו פודנו
ומצילנו מעולם הוא שמה ואין לנו עוד אלהים
וילתך שלה:

עזרת אבותינו אמה הוא מעולם מגן ומושיע

להם ולבניהם אנריתם קבל יוד ודוד: ברום
עולם מושקב ומשקפה וצדקה עד אפסי ארץ:
אמת אשרי איש שישמע למצותיה ותורתה
ודברה ישים על לבו: אמת שאמה הוא ארון
לעשה ומלך נבחר לריב ריבם לאבות ורגים:
אמת אמה הוא ראשון ואמה הוא אחרון
ומבלעדיה אין לנו מלך גואל ומושיע: אמת
משפחים נאלתנו יי אלהינו. מבית עבדים פדיתנו
כל בכוריהם הרגת ובכורה ישראל נאלת הים
סוף להם בקעת נזדים טבעת וידידים עברו ים
ניכפו מים צדיקים אחד מהם לא נותר על זאת
וזאת שבהו אהובים ורוקמו לאל ונתנו ידיים
ומירות שירות ומשכחות ברכות והודאות
למלך אל חי ונקים: רם ונשא גדול ונורא משפיל
נאים עדי ארץ ומגביה שמלים עד מרום מוציא
אסירים פודה עגויים עוזר דלים העונה לעמו
ישאל בעת שועם אליו: תהלות לאל עליון
נואלם ברוך הוא ומבורך. משה ורגי ישראל
לה עני שירה בשמחה רבה ואמרו כלם:
מי כמכה אלהים יי מי כמכה נאדר בפרש נורא

תהללות עשה סלא: שירה חדשה שבחו גאולים
לשמך הגדול על שפת הים יחד קלם הודו
והמליכו ואמרו: יי ימלך לעולם ועד: ונאמר
בזמננו יי צבאות שמו קדוש ישראל: ברוך
אתה יי גאל ישראל:

אדני שפתי תפתח ופי גיד תהלתך:

ברוך אתה יי אלתינו ואלהי אבותינו. אלהי
אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל
הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים
שובים. קונה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא נוצר
לבני בניהם למען שמו באהבה:

(בשם שמו) וקרנו לחיים. מלך חפץ בחיים. נתבנו בסמך
חיים. למענה אלוים חיים. אל חי:

מלך עוזר ומושיע ומגן. ברוך אתה יי סגן
אברהם:

אתה גבור לעולם אדני מתיח מתים אתה רב
לחושיע:

(בית) מוריד הטל: | (במקום) משיב רוח ומוריד הגשם
מכלל חיים בחסד מתיח מתים ברחמים רבים
סופך נושלים ורופא חולים ומתיי

אמורים ומקום אמנותו לישיב עפר מי כמותך
בעל נבחרות ומי דומה לך. מלך ממיית וקתיח
ומצמיח ישועה:

(בשם שמו) מי כמותך אב החקמן וזר יצורו ברחמים לחיים
ונאמן אתה להחיות מתים: ברוך אתה יי
קתיח המתים:

בשם שמו מלך מוריד נקדמך ליעזר לזכר קדוש:

נקדישך ונעריצה. בנעם שיה סוד (אומר בנינו) שרפי
קדש המשלשים לך קדשה. וכן כתוב על יד
נביאך וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש יהוה צבאות
מלא כל הארץ גבור: לעמם משבחים ואמרים: ברך
גבור יהוה ממקומו: ובדברי קדשה כתוב לאמר ימלך ותה
לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה: ע"כ

אתה קדוש ושמה קדוש וקדושים בכל יום
יתללה סלה: ברוך אתה יהוה האל
(בשם שמו) המלך הקדוש:

ישמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת
לו. כליל תסארת בראשו נחת. בעמרו
לסניף על הר סיני. ושני לחות אבנים הוריד בידו
וכתוב ביהן שמיעת שבת וכן ברחמיך ביהן:

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את
השבת לזכרתם ברית עולם: בני ובת
בני ישראל אות היא לעולם כי ששת ימים
עשה יי את השמים ואת הארץ וביום השביעי
שבת ויָקַם:

ולא נתתו יי ללחינו לטוי הארצות. ולא הנחלתו
מלכנו לעובדי אלילים. גם במנוחתו לא
ישקנו רשעים. כי לעמך ישראל נתתו באהבה
לעבד יעקב אשר גם בקרית:
ישמחו בבלכותך שומרי שבת וקראי ענג עם
מקדשי שביעי כלם ישבעו ויתענגו
משובך ובשביעי רצית בו ומדשתו חמדת ימים
אותו קראת זכר למעשה בראשית:

אלחינו ואלחי אבותינו רצה גא במנוחתנו
קדשנו במצותך שים חלקנו בתורתך
שבענו משובך שפח גפשונו בישועתך. וטהר
לבנו לעבדך באמת והגחילנו יי אלחינו
באהבה ובקצון שבת קדשך. וינחהו בו כל
ישראל מקדשי שמך: ברוך אתה יי מקדש
השבת:

רצה יי אלחינו בעמך ישראל ולהסלתם שעת.
והשב את העבודה לדביר ביתך ואשי
ישראל והסלתם מהרה באהבה תקבל בקצון
יתהי קצון תמיד עבודת ישראל עמך:

שנים שלש סודות לטעמים זשי

אלחינו ואלחי אבותינו. געלה תיבא יגיע יראה
וירצון ישמע יפקד ויזכר וזכרוננו
וזכרון אבותינו. וזכרון ירושלים עירך וזכרון
משיח בן דוד עבדך. וזכרון כל עמך ביר
ישראל לסניף לפליטה לטובה לחן ולחסד
ולרחמים ביום ראש החדש הזה. לרחם בו
עלינו ולהושיענו. וזכרנו יי אלחינו בו לטובה
ויקדנו בו לברכה. והושיענו בו לחיים טובים
בדבר ישועה ורחמים חיים וחסד. ותמול ורחם
עלינו. והושיענו. כי אליה עיינינו כי אל מלך
חגון ורחום אתה:

ואתה דרמסך וברים תחפץ גנו ותצטו. ותחזיק עיני
בשובך לציון ברחמים: ברוך אתה יי מקדש
שבתו לציון:

מודים אנחנו לך שאמתה
 הויה יי אלהינו
 ואלהי אבותינו לעולם
 ועד. צורנו צור חינו וסגן
 ישענו אמתה הוא לדור
 ודור נודרה לך ונספר
 תהלתך. על חינו
 הספורים בקדך. ועל
 גשמותינו הפקודות לך
 ועל גפיה שפקל יום עמנו
 ועל נפלאותיך ושובותיך
 שפקל את ערב וכזקר
 וצהרים השוב כי לא כלו
 רחמיך והפרכתם כי לא חמו
 חסדיך כי מעולם
 קיניו לך:

כסמס סוכס אעכיס כסן על פניקיס :

על הנפים ועל הפרקן ועל הנבורות ועל
 התשועות ועל הנפלאות ועל הנחמות
 שעשית לאבותינו כימים הם ובגמן הנהו

כימי סתתידו בן יתנן פתן גדול וקמנאי ובניו. כשעמדת
 מלכות יין הרשעה על עמך ישראל להשפיתם
 תורתך ולהעבירם מתקי רענך. ואמתה ברחמיך הרבים עמדת
 להם בעת צרתם. רבם את ריבם. רנת את דונם. נקמת את
 נקמתם. מסרת גבורים ביד תלשים. ורפים ביד מעפים.
 ושמאים ביד טורדים. והשעים ביד צדקים. חדים ביד
 עוסקי תורתך. ויהי עשית עם גדול וקדוש בעולמך.
 וליעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקן פהיום הנהו.
 ואחר בן באו בניך לרביב ביותך ופטו את היקלך וסתריו
 את מקדשך והדליקו גרות פתצרות קדשך וקבעו שמות
 ימי תנבה אלו לתודות ולהלל לשמך הגדול:

ועל כלם יתברך ויתרומם ויתגשא שמך
 מלכנו המיר לעולם ועד:
 (כסמס סוכס) וכתוב לחיים טובים כל בני ברייתך:

וכל החיים יודוך סלה. ויהללו ויברכו את שמך
 הגדול באמת לעולם כי טוב. הלא ישועתנו
 ועזרתנו סלה האל הטוב: ברוך אתה יי הטוב
 שמך ויהי נארה להודות:

אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה המשלשת בתורה
 הקדושה על ידי משה עבדך האמנה מפי ארץ

והיה נתיים. עם קדשך נאמרו: ידבך יהוה וישמרך: ויהי
יהוה פני אליך וידבך: ישא יהוה פני אליך וישאם לה שלום.
ישא את שמי על בני ישראל ואני אברכם:

שים שלום טובה וברכה חיים חן וחסד ורחמים
עלינו ועל כל ישראל עמך וברכנו אבינו
כלנו יחד באור פניך כי באור פניך נתת לנו
י אלהינו תודה ותיים. אהבה וחסד צדקה
ורחמים ברכה ושלום וטוב בעיניך לברכנו
ולברך את כל עמך ישראל ברוב עז ושלום:
(בס"ס) ובספר חיים ברכה ושלום ופרנסה טובה וישועה
ונחמה ונוריות טובות ונכתב לפניך אנתנו וכל עמך
ישראל לחיים טובים ולשלום:

ברוך אתה יי המברך את עמו ישראל בשלום אמנו
יהי לרצון אמרי סי ותנין לבי לפניך יהוה צורי ונאלי:

אלהי נצור לשוני מרע ושמחתי מדבר מרמה ולמקללי
נפשי תדום. ונפשי בעקר לכל תהיה פתח לבי
בתורתך. ואחרי מנחתך תרדף נפשי. וכל הקמים עלי
לרעה מדה המר צדקם ונקלל מחשבותם. עשה למען
שמי. עשה למען יסדך. עשה למען תורתך. עשה למען
קדשך. למען תלצון ידיך. והשיעה יסדך וענני: יהי
לרצון אמרי סי ותנין לבי לפניך יהוה צורי ונאלי:

עשה שלום במחוזי. והוא יעשה עליהם ועל
כל ישראל ואמרו אמן:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שיבנה בית
המקדש במהרה כימינו ותן חלקנו בתורתך: ושם
נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות: וערבה ליי
מגת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות:

בשנים כלם מדה ובשנים פסוקים כלן סגל:

סדרה לל

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר
קדשנו במצוותיו וצונו לקרוא את ההלל:

הללויה הללו עבדי יי הללו את שם יי: יהי שם
יי מברך מעתה ועד עולם: ממזרח
שמש עד מבוא מהלל שם יי: רם על כל
גוים יי על השמים כבודו: מיפני אלהינו הפגיהתי
לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ: מקימי
מעפר דל מאשפת ירים אבינו: להושיבי עם
גדיבים עם גדיבי עמו: מושיבי עקרת הבית אם
הבנים שמחה הללויה:

בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז:
היתה יהודה לקדשו ישראל משלותיו:
סימ נאה כגם תרדן סיב לאחור: נתתם רחמי

קאילים נבעות בבגני צאן: מה לך היום בי תבנים
היבדן תסב לאחור: ההרים תרקדו קאילים
נבעות בבגני צאן: מלפני אודון חולי ארץ מלפני
אלוהי יעקב: ההפכי הצור אגם מים חלמיש
למעניו מים:

סמך לאט מודם מדלנים טבל כסמך טוכס פוטרכים כס לא לנו:

סו לא לנו יי לא לנו פי לשמך תן כבוד על חסדך על
אמתך: למה יאמרו הגוים איה נא אללהם: ואלהיט
בשמים על אשר חסין עשה: עצביהם כספה ודוב מעשי די
אדם: פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו: אוננים להם
ולא ישמעו אף להם ולא ייחזון: ידיהם ולא מישון
נגלהם ולא יתלכו לא יהו פגרום: כמותם יהו עשיהם
לל אשר בוסת בהם: ישראל כסח ביי עורם ומגנם הוא:
בית אהרן כסחו ביי עורם ומגנם הוא: יראי יי כסחו ביי
עורם ומגנם הוא: ע"כ

יהוה וקרנו יברך יברך את בית ישראל יברך
את בית אהרן: יברך יראי יי תקמנים עם
הגדלים: יסך יי עליכם עליכם ועל כניקים:
כרוכים אתם ליי עשה שמים וארץ: השמים
שמים ליי והארץ נתן לבני אדם: לא השתים

יהללהוה ולא כל ירדי דומה: ואנחנו נברך את
מעשה ועד עולם הללהוה:

סמך לאט מודם מדלנים טבל כסמך טוכס פוטרכים כס לא לנו:

קמו אהבתי פי ישמע יי את קולי תחנני: פי הטה אוננו ליי
ובימי אקרא: אפסוני חבלי מות ומצרי שאול כמצאוני
צרה ויגזון אמצא: ובשם יי אקרא אגא יי מלטה נפשי: חנון
יי וצדיק ואלונו מרחם: שמי פתאים יי דלותי ולי יהושיע
שובי נפשי למגותיכי פי יי גמל עליכי: פי חלצת נפשי
ממות את עיני מן דמעה את רגלי מדחי: אתהלך לפני יי
בארצות החיים: האמנתי כי אדבר אני עיני מאד: אני
אמרתי כחפזי כל האדם לוב: ע"כ

מה אשוב ליי כל תגמולוהי עלי: פום ישועות
אשא וקלם יי אקרא: גרבי ליי אשלם
נגדה בא לכל עמו: יקר בעיני יי המוותה לחסידיו:
אגא יי פי אגני עבדה אני עבדה בן אמתך פתחת
למוסרי: לך אובה זבח תודה וקלם יי אקרא:
גרבי ליי אשלם נגדה בא לכל עמו: כחצרות
בית יי בתוככי ירושלים הללהוה:

הללו את יי כל נזים שכתוהוה כל האמים: פי
גבר עלינו חסדו ואמת יי לעולם הללהוה:

יה הודו ליי כי טוב
 יאמר גא ישראל
 יאמרו גא בית אהרן
 יאמרו גא יראי יי
 מן המצור קראתי יה ענני במרחב יה: יי לי לא
 אירא טה יעשה לי אדם: יי לי בעזרי ואני
 ארצה בשנאי: טוב לחסות ביי מקטח באדם:
 טוב לחסות ביי מקטח בנדבים: כל נזים סבבני
 בשם יי כי אמילם: סבבני גם סבבני בשם יי
 כי אמילם: סבבני כדברים דעכו פאש קוצים
 בשם יי כי אמילם: דחה דחיתני לנפל ויהנה
 עזרי: עז וזקרת יה יהי לי לישועה: קול
 רנה וישועה באחלי צדיקים ומין יהוה עשה
 חיל: ומין יי רוממה ומין יהוה עשה חיל: לא
 אמות כי אחיה ואספר מעשי יה: ישד יפני
 יה ולפני לא נתנני: פתחו לי שערי צדק
 אבא גם אודה יה: זה השער ליהוה צדיקים
 יבאו בו: אודה ביי עניתני ותחי לי לישועה:
 אחד אבן סאסו הפונים היתה לראש פנה:
 אבן סאת יי היתה ואת היא נסלאת בעינינו:

יאמר זה היום עשה יי נגילה ונשמחה בו: יי
 אבא יי הושיעה בא: אבא יי הושיעה בא:
 אבא יי הצליחה בא: אבא יי הצליחה בא:
 ברנה הבא בשם יי ברכונכם מבית יי: כבוד אל
 יי ויאיר לנו אסרו חג בעבתים עד קרנות
 המזבח: אל אלי אמת ויאודה אלהי ארומטה:
 אלי הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו: הודו
 ותללה יי אלהינו (על) כל מעשיה וחסדיה
 וצדיקים עשי רצונה ועשה בית ישראל
 כלם ברנה יודו ויברכו וישבחו ויפארו את שם
 כבודך. כי לה טוב להודות ולשמך געים לומר
 מעולם ועד עולם אמת אל. היסוד לנו טוב הכנס
 ללא יתחן וישוע עמי סין סכסס צניו ויילוב ועונה סמו: ברנה
 אמתה יי מלך מהלל פתשפחות אמו:

ולומר סמן קרים סחכל וקודם טווליון סכס סוכה ילכר:
 אמתה הראת לבעת פי יי הוא האלהים אין עוד
 מלבדו: אין כמות האלהים יהוה ואין
 כמעשיה: יהי יי אלהינו עמנו באשר היה עם
 אבותינו אל ועבדנו ואל: וישגנו הושיעה את

עסקה וברך את נחלתה ורעם ונשאם עד העולם
יהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה יי ונסעו
אוזיביה וינסו משנאיה מפניה. קומה יהיה
למנחתה אמה וארון ענה: כהנייה ילכשו
צדק וחסידיה ירגנו: בעבור דוד עבדה אל משב
פגי משיחה:

ויזיל ספר סוכה ויאמר:

ברוך המקום שנתן תורה לעמו ישראל ברוך
הוא: אשרי העם ששקבה לו אשרי העם
שני אלהיו:

ובסמולין ס"ס אומר חסון:

בדלו ליי אתי וגרוממה שמו יחד:

קהל וזמנו יי אלהינו והשתחו ליהוהם נגלו קדוש הוא:
וזמנו יי אלהינו: והשתחו ליה קדשו פי קדוש יי
אלהינו: אין קדוש כפי פי אין בלתי ואין אור באלהינו:
פי מי אלוה מפלעתי ופי צה וולתי אלהינו: תורה צנה
לנו משה מורשה קהלת יעקב: עין תיים היא לפתויקים
פה חזמניה מאשר: דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום:
שלום רב לאהבי תורתה ואין למו מקשול: יי עו לעמו
ימן יי וברך את עמו בשלום: פי שם יי אקרא הכו גדל
לאלהינו: גדל תנו עו לאלהים חתנו כבוד לתורה:

ברוך שמה זמרא עלמא ברך עתה ואתה יהא יעוסף
עם עפק ישראל לעלם. וסורקו ימנה אחיו לעמך
בבית מקדשה. ולאמטויה לנא מטוב נותנה ולקבל גדולתה
ברחמי. יהא רעוא קדמך דתוויך לו חיון בטיבתה ויהוי
אנא עבדך סקדא בנו צדיקא. למרמם עלי ולמנטר יתי
ינת כל די לי ודי לעמך ישראל: אנת הוא ין ומפרנס
לכלא אנת הוא שלים על כלא אנת הוא שלים על
מלכיא ומלכותא דילך היא. אנא עבדא דקדושא ברך
הוא דסגידנא קמה ומקמה דיקר אוריתא בכל עין ועין.
לא על אנש רחינא. ולא על בר אלהין סמיכנא. אלא
באלהא רשמיא. דהוא אלהא קשום. ואורות קשום.
וגביאותי קשום. ומסנא למעבר סבון וקשום. בה אנא
רחיין. ולשמה קדישא יקרא אנא אמר תושבחון. יהא רעוא
קדמך דתפתח לבי באורייתך ותשלם משאלין דלבאי ולבאי
דכל עמך ישראל. לטב ולחיון ולשלם אמין:

יגביס ס"ס לעיני סעס. ויאמר זכ סמוך ספסד עונס ויסכל בו:

וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל:
תורה צוה לנו משה מורשה קהלת
יעקב: האל תמים דרכו אמרת יי צרופה מן
הוא לכל החוסים בו:

וקרין בקדו סיוס ז' גבתי לין סווסין לכל סווסין עליס. ובסמי
סקריס סכור לדבר רק אזוי כל העס אל ספר סוכוס. ובקניולס
ספצייס וסגני סני קדיס. ויסערו ספסדס סענוס.

ברכת הקיסר ומלך

והע"כ יעזור כבוד ושלום. ובמקום מלך עם כבוד ועזר סמוך:

אלהים חיים ומלך עולם המנביתו לשבת המשפולי לראות
בשמים ובארץ: בדרך פת ונבונה לגדל ולחזק
לכל אשר מפיה מלכים ימלכו ומדרך למו משה עו שבט
מישור לנהל לאמים: השקפה מעזו קדשך וברך ונעזר
ונעזר את ארוננו סיוענו או סיוענו אמן ברכות שמים מעל
תצו אתו. יאריך ימים ושנות חיים על ממלכתו: אמן
כאשר פת עין הנצורה. עמרת תפארת נצח תמננה: אמן
תתתיו תכרע קמיו. שלום ושקט יהיה בימיו: אמן שלח
אורך ועזרה תמה ינחהו. חסד ואמת תמיד יצרהו: אמן
תעשה הוד והדר גם ברכות. מחמד עינו תפארת מלכות. אמן
מאד מאד ירום ארוננו ונשא ונכה. עם כל בני משפחתו
הנשגבה: אמן תתננו לפניו ולפני כל יועציו לתנינה
ולרחמים: לשוב לעמך ישראל כל הימים: אמן יהי רצון
אמרי סיני והיון לבנו לפניך. וי צורנו ונזאלנו: אמן

שכח אלפני ג"ח שכחיהו זמן ולונו ימי לנו. וכלם הערי חן עכרתי
אורו כלל:

יהי רצון מלפני אלהי השמים לכונן את בית חיינו. ולהשיב
שכינתו לתוכו בקהרה בימינו. ואמרו אמן:
יהי רצון מלפני אלהי השמים לרחם על פליטתנו. ולעזור
תמננה והמשחת. והתרגב והרעב. והשבי. ותפלת.
שעלי ומעל עמי ישראל. ואמרו אמן:

שחרית לשבת

יהי רצון מלפני אלהי השמים לקים לנו את כל חכמי
ישראל. נב. וישועה. וינתיבות. ונלמדיתם. בקל
מקומות מושבותיכם. ואמרו אמן:

יהי רצון מלפני אלהי השמים שלשמע ונתבשר בשורות
טובות. בשורות ישועות ונחמות. מארבע נפשות הארץ
ואמרו אמן:

מי שעשה נסים לאבותינו וממצרים גאלם.
הוא יגאל אותנו. וישיב פנים לנבולם.
בסמן טוב יהא לנו ראש חדש סלוי ביום סלוי
וסלוי יחדשהו הקדוש ברוך הוא עלינו ועל עמו
ישראל בקל מקום שהם לטובה ולברכה.
לששון ולשמחה. לישועה ולנחמה. לפרנסה
ולכלכלה. לשמעות טובות. ולבשורות
טובות. ולנשמים בעתם. ולרפואה שלמה.
ולנאלה קרובה. ואמרו אמן:

שכח אלפני ג"ח שכחיהו זמן ולונו ימי לנו או זכרנו זכ:

מחדש חדשים יקבץ קרואים. אנשים ונשים.
לעיר הבנויה: וזה החדש לטובה יחדש.
ורצון יצו אל. רב העזיליה: מי שבכך
אבותינו אברהם יצחק ויעקב וימשה ואהרן
ודוד ושלמה וכל הקהלות הקדושות והטהורות

הוא יברך את כל הקהל תקדוש הנה. גדולים
 וקטנים הם ויבניהם ויגשיהם. ותלמידיהם מלכא
 דעלמא הוא יברך ויכוון. ויזכה ויכוון. וישמע
 בקול צלותכון. התפארקון ותשתובון מפל צרה
 ועקתא. יהי ממרא דני פסעדיכם. ויגן בעדכם.
 ויפרש סבת שלומי עליכם וישע ביניכם אהבה
 ואהרה שלום ורעות. ויסלק שגאת חנם
 מביניכם. וישבור עול הנוים מעל צוואריכם.
 ויקים בכם מקרא שקתוב : אלהי אבותיכם
 יסוף עליכם בכם אלה פועמים ויברך אתכם
 כאשר דבר לכם (שם שמוע מוסף ויקתבנו האל
 בנספר תיים טובים) וכן יהי רצון ונאמר אמן:

ואזכירם אשכי לנפלים כלל זעירום ואס"כ אזכירם :

ברוך : אשר נתן מנוחה לעמו ישראל ככל
 אשר דבר לא נפל דבר אהר מפל דבר
 השוב אשר דבר ביד משה עבדו: יהי יהיה
 אלהינו עמנו כאשר היה עם אבותינו אלה
 ועבנו ואל ישנו להטות לקבנו אליו ללכת
 בקל דרכיו ולשמור מצותיו והקיו ומשפטיו
 אשר צוה את אבותינו ויהי דברי אלה אשר

התחננתי לפני : קרבים אל : אלהינו יום
 ולילה לעשות משפט עבדו ומשפט עמו
 ישראל דבר יום ביומו: למען דעת כל עמי
 הארץ כי : הוא אלהים אין עוד: לא ימוש
 ספר תורתו הנה מפיך והקית בו יום ולילה
 למען תשמור לעשות ככל הכתוב בו כי אין
 תצליח את דרכיך ואז תשכיל:

אלא צויתך חוק ואמץ אל פערץ ואל תחת כי עמך :
 אלהיך בכל אשר תלך :

ואזכירם טמן טני פטויים :

ויסוף : לעולם אלהיך ציון לדר דר תללויה:

מומר לדר הבו ליי בני אלים הבו ליי בבור ועו: הבו
 ליי בבור שמו השתחוו ליי בתרת קודש: קול :
 על המים אל הבבור הרעים : על מים רפים: קול :
 בפת קול : בהרר: קול : שובר ארום וישבר : את ארתי
 תלכנון: וינקדם פמו עגל לבנון ושריון פמו בן ראמים:
 קול : חשב לאבות אש: קול : יחיל מדבר יחיל : מדבר
 קדש: קול : יחולל אילות ויתשף יעוזת ובהיקלו פלו
 עמר פבוד: : לפבול ישב וישב : מלה לעולם: : עו
 לעמו יתן : יברך את עמו בשלום :

שאו שנתים ראשיכם והקשאו פתחי עולם ויבא מלך
הכבוד מי זה מלך הכבוד יהוה עזו ונבזר יהוה נבזר
מלחמה: שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא
מלך הכבוד: מי הוא זה מלך הכבוד יי צבאות הוא מלך
הכבוד מלח: וידעת כי יי אלהיך הוא האלהים האל הנאמן
שומר הבית והחסד לאהבו ולשמרי מצותיו לאלף דור:
כי אל רחום יי אלהיך לא ירפה ולא ישחיתך ולא ישפח
את ברית אבותיך אשר נשבע להם: כי כה אמר יי רבו
לעקב שמחה וצחלו בראש היום השמיעי הללו ואמרו
הושיע יי את עמך את שארית ישראל:

ועוד כנגד סופל וסוול:

הללו את שם יהוה כי נשגב שמו לבדו הדוד על ארץ
ושמים וגם קרן לעמו תהלה לכל חסדיו לפני
ישראל עם קרובו תלוייה: יהוה הוא האלהים יהוה הוא
האלהים בשמים ממעל ועל הארץ ספחת אין עוד: אין
במוף באלהים יהוה ואין במעשיה:

ואמזיקין ס'ס לסופל וסוול:

שושה למענה. ושכון בבית מאוה. כי כל פה וכל לשון
יתנו דוד והדר למלכותך:

ובנחה יאמר שובה יי לבבות אלפי ישראל: השיבנו יי
אזיך בעצבתה תיש נשית בקרם:

מוסף לשבת

אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך:
ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו. אלהי
אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל
הגדול הגבור והנורא אל עליון נומל חסדים
טובים. קונה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא נוצל
לכני כניהם למען שמו באהבה:

(נצטב סמוכה) זכרנו לחיים. מלך חפץ בחיים. נתבנו בקסר
חיים. למענה אלהים חיים. אל חי:

מלך עוזר ומושיע ומגן. ברוך אתה יי מן
אברהם:

אתה נבזר לעולם אדני מתיה מתים אתה רב
להושיע:

(סידו) מזריר הטל: | (במקו) משיב רוח ומזריר תנשם:

מכלכל חיים בקסד מתיה מתים ברחמים רבים
סומך נופלים ורופא חולים ומתיר
אסורים ומקיים אמונתו לישגי עפר. מי במוף
בעל נבורות ומי דומה לך. מלך ממית ומחיה
ומצמיח ישועה:

(נצטב סמוכה) מי כמוך אב ורחמן וזכר יצרו לתיים ברחמים:

וְנִאֲמַן אֲתָה לְתַחֲיוֹת מְתִים: בְּרוּךְ אַתָּה יי
מִסְחָה הַמְתִים:

בסוכה טו"ב ס"ז קדוש ו:

בְּתוֹר וְתָנוּ לָךְ יי אֱלֹהֵינוּ בְּלֻאֲכִים הַמְנוּי מַעֲלָה עִם עֲשָׂה
יִשְׂרָאֵל קְבוּצֵי מִשָּׁה. וְיַחַד כָּלֵם קְרִשָּׁה לָךְ יִשְׁלֹשָׁה
בְּדָבָר הַאֲמֹר עַל יַד גְּבוּאָה. וְקָרָא וְהָ אֵל וְהָ אֲמַר:
קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יי צְבָאוֹת מְלֵא כֹל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:
כְּבוֹדוֹ מְלֵא עוֹלָם וּמְשֻׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים אֵיךְ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ
לְהַעֲרִיזוֹ. לְעַמְתָּם מְשֻׁבְּחִים וְאוֹמְרִים: בְּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה
מִמְקוֹמוֹ: מִמְקוֹמוֹ הוּא יִסֵּן בְּרַחְמֵיו לְעַמּוֹ הַמְעִיזִים שְׂמוֹ
עָרֵב וּבָקָר בְּכֹל יוֹם תְּמִיד אוֹמְרִים פְּעָמִים בְּאַהֲבָה: אֲשַׁמַּע
יִשְׂרָאֵל יי אֱלֹהֵינוּ יי אֲחָד: הוּא אֱלֹהֵינוּ. הוּא אֲבִינֵנוּ. הוּא
מְלֻכְנוּ. הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ. הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ. וְנִאֲמַלְנוּ שְׁנֵית וְיִשְׁמִיעֵנוּ
בְּרַחְמֵיו לְעֵינֵי כָל חַי לְאֹמֵר. הֵן נִאֲמַלְנוּ אֲתָכֶם אֲחֵרֵית
בְּרֵאשִׁית לְהַיּוֹת לָכֶם לְאֱלֹהִים: אֲנִי יי אֱלֹהֵיכֶם: וּבְרַכְרֵי
קְדוֹשְׁךָ כְּתוּב לְאֹמֵר: יִמְלֹךְ יי לְעוֹלָם אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן לְדוֹר
וְדוֹר תְּחַלְּלֶיהָ:

אַתָּה קְדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קְדוֹשׁ וּקְדוּשִׁים בְּכֹל יוֹם
הַלְלוֹתְךָ מְלָךְ בִּי אֲמַלְךָ גְּדוֹל וְקְדוֹשׁ אַתָּה:
בְּרוּךְ אַתָּה יי הָאֵל הַקְּדוֹשׁ (נִי"ו) הַמְּלַכְךָ הַקְּדוֹשׁ י:

יש אומרים חכמת שבת:

הַכְּנֵף שֶׁכֶּת רְצִיחַ קְרִיבָנוּתֶיהָ לְמִשָּׁה צִוִּיתָ עַל
צִוִּיתָ פְּרוּשִׁיָה עִם הַר סִינַי
סְדוּרֵי נִסְכֵיהָ מְעַנְגִיחָה לְעוֹלָם מְצַנֵּת שֶׁכֶת וְכֹד
כְּבוֹד וְנִחְלָמוֹ עֲמִיחָה חַיִּים וְכֹד וְשִׁמּוֹר. וְכֹד
וְכֹם הָאוֹתָבִים דְּבָרֶיךָ גְּדוֹלָה עֲוִיחָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ
קְדוֹר: אִי מְסִינֵי נִצְטוֹר עֲוִיחֵי
פְּעֵלֶיךָ בְּרֵאשִׁי. וְנִצְנוּנוּ יי
אֱלֹהֵינוּ לְהַקְרִיב כָּהֵן קְרָבָן
מוֹסֵף שֶׁכֶת
בְּרֵאשִׁי:

יְהִי רִצּוֹן מְלַכְךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְּשִׁמְחָה לְרֵצוֹנוֹ וְתִשְׁמַעֵנוּ בְּגִבּוֹרָתוֹ

לשבת וראש חודש
אַתָּה וְצִרְתָּ עוֹלָמְךָ מְקַדְּמֵם. כְּלִיָּת מְלֵאכְתָּךְ בְּיָוִם
הַשְּׁבִיעִי בְּחֶרֶף כְּנוּ מְכַל הָאֲמוֹת וְרִצִּיתָ
כְּנוּ מְכַל הַלְשׁוֹנוֹת וְקַדְשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּקְרַבָנוּ
מְלַכְנוּ לְעַבְדוֹתְךָ וְשִׁמְךָ הַגְּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ עֲלֵינוּ
קְרֵאתָ. וְחַמֵּן לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שֶׁכֶתוֹת
לְמִנּוּחָה וְרֵאשִׁי חֲדָשִׁים לְכַפְרָה. וְלִפִּי שֶׁחֲטֵאֵנוּ
לְכַנְּךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. תְּרַבֵּה עֲרֵנוּ

ושם נעשה לפניה את קרבנות חובותינו תמידין
בסדרן ומיסקין בהלקתן. את מוסף יום השבת
הזה. בעשה ונקריב לפניה באהבה במצות
רצונך כמו שכתבת עלינו בתורתך על ידי
משה עבדך באמור:

לשבת וראש חודש

ושם מקדשנו ונקח ונקריב ונשל כבוד מבית
חינו ואין אנו יכולין להקריב לפניה קרבן
ולא כהן שיכפר בעדנו:

יהי רצון מלפניה יי אלהינו ואלהי אבותינו.
שתעלנו בשמחה לארצנו ותשענו בגבולנו
ושם נעשה לפניה את קרבנות חובותינו.
תמידין בסדרן ומיסקין בהלקתן. את מוספי יום
השבת הזה ויום ראש החודש הזה. בעשה
ונקריב לפניה באהבה במצות רצונך כמו
שכתבת עלינו בתורתך על ידי משה עבדך
באמור:

וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים
ושני עשרים סלת מנחה בלילה בשמן ונסכו:
עלת שבת בשבתו על יולת התמיד ונסכה:

וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים ושני
עשרים סלת מנחה בלילה בשמן ונסכו:
עלת שבת בשבתו על עלת התמיד ונסכה:
ושמחו במלכותך שומרי שבת וקראי ענג עם
מקדשי שביעי קלם ישבעו ויתענגו
משורך ובשביעי רציית בו וקדשתו חמדת ימים
אותו קראת וקר למעשה כראשית:

לשבת וראש חודש

ובראשי חודשיכם תקריבו עלה לוי פרים בני
בקר שנים ואיל אחד כבשים בני
שנה שבעה תמימים: ומנחתם ונספיהם
במדבר שלשה עשרונים לקר ושני עשרונים
לאיל ועשרון לכבש וזו נוספו ושעיר לכפר
ושני תמידין בהלקתן:

אלהינו ואלהי אבותינו חדש עלינו את החודש
הזה לשובה ולברכה. לששון ולשמחה:
לישועה ולנחמה. לפרנסה ולכלכלה. למחילת
חטא. ולסליחת עון. ויהי החודש הזה סוף נקין
קל צרותינו. תחלה וראש לפדיון נפשנו.

מזמור לשבת

אלהינו ואלהי אבותינו רצה נא במנוחתנו
קדשנו במצותיך שים חלקנו בתורתך
שבענו מטובך שמח בשלנו בישועתך. ומהר
לבנו לעבדך באמת והנהילנו יי אלהינו באהבה
וברחמים וברצון שבת קדשך ויגדלו בו כל ישראל מקדשי
שםך: ברוך אתה יי מקדש השבת:

לשבת וראש חודש

כי בעמך ישראל מכל האמורי בתורתך וחקי
ראשי חדשים להם קבעת:

ושמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי ענג
עם מקדשי שביעי כלם ושבעו ויתענגו
מטובך ובשביעי רצית בו וקדשתו חמדי
ימים אותו קראת:

אלהינו ואלהי אבותינו רצה נא במנוחתנו
קדשנו במצותיך שים חלקנו בתורתך.
שבענו מטובך שמח בשלנו בישועתך. ומהר
לבנו לעבדך באמת והנהילנו יתה אלהינו
באהבה וברצון שבת קדשך. ויגדלו בו כל
ישראל מקדשי שםך: ברוך אתה יי מקדש
השבת וישראל וראשי חדשים:

והנה וישראל וראשי חדשים לשבת

ספר דברים

צ

פירוש רש"י ותרנום אונקלוס

Tom. V.

דברים א

א ואלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הנהר במדבר בערבה מול סוף ביד פארן וביזתפל ולבן חצרת ודי זקב: וט אחד עשר יום מהרב הנהר הרשעיר עד קדש ברנע: וי ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חדש באחד לחדש דבר משה אל בני ישראל בכל

א (א) אלה הדברים. לפי סגן דברי תוכחות ויגה כאן כל המקומות שהכעיתו לפני המקום דבן (פיך) קחם את הדברים והזכירם ברוח המפי כבודן של ישראל [ספרי]: אל כל ישראל. אילו הוכיח ונקמתו היו אלו שבטוק אומרי' אתם הייתם שומעי' ונין עומד ולא השיבותם דבר מן וכן אילו היינו עם היינו משיבים אותו לכך כנסם כולם: ואמר להם הכי טולכם כאן כל מי שיש לו חטובה ישיב: במדבר. לא במדבר היו אלה בעברות מואב וחסו במדבר אלא בשביל מה שהכעיתוהו במדבר שאמרו וי ימן מוחנו וגומר [שמות יז]: בערבה. בשביל הערבה שהטאו בצעל פסוד צשיסים בערבות מואב: ועל סוף. על מה שהמרו צים סוף בצואם לים סוף שאמרו המנלי אין קצרים בנזרים [שם יד] וכן בטעם מתוך הכי שהאמר וימרו על ים צים סוף [ספרי ק"ו] כדלחא [בערכין ט"ו]: בין פאמן ונין חסל ולבן. אחד רבי יוסמן מוכרז על כל המקראם ולא מנינו מקום ששמו חסל ולבן אלא הוכיחן על הדברים

חרנום

א (ה) אליו שתקמתי די מליל משה עם כל ישראל בעברתא דנהרא איהו יתרון על דתבו במדברא ועל די ארצו במישרא לקביל ים סוף בפאמן אמשלו על מנא ובתצרות ארצו על בשרא ועל די עברו עגל דדבב: (ג) מהלך חד עשר יומין מהרב אורח פירא דשעיר עד רבם ביאה: (ג) תורה בארבעין שנין בחד עשר יתרון בחד לרתא מליל משה עם

שמשלו על הון שהו לצן שאמרו ונפטנו קלס בלחם הסלוקל [במדבר כ"ח] ועל מה ששאו במדבר פאמן על ידי המרגלים: וחלכות. במחלוקתו של קרח. דבר אחר אומר להם הים לכם ללמוד ונוח שעשיתי למרים במלכות בשביל לשון הרע ולאחם בדברתם במקום [ספרי]: ודי זכר. הוכיחן על העגל ששאו בשביל רוב זכר שהיה להם שאמרו וכסף הרבתי להם וזכר פשו לבעל [בושע ז']: (ב) אחד עשר יום ומסוד. אומר להם משה ראו מה גרונתם אין לכם דרך קלרה ממורכ לקדש צרעת כדרך הר שעיר ואף הוא מהלך י"ח יום ולאחם הלכתם אותו בשלשה ימים שהכי בשערים צלייר נכשו ממורכ שאמרו ויהי בשנה השנייה בחדש השני בשערים בחדש וגומר [במדבר י'] ובכ"ט צביון שלחו את המרגלים וקדש צרעת לא משה שלשים יום ששאו בקצרות החלוט שאכלו בנשר חדש יומים ושבעה ימים ששאו במלכות להסגד עם ומים מואב בשלשה ימים הלכו כל אותו הדרך וכל כך היטה השכינה ומחלבתם בשבילכם לומר ביאחזם לארץ ובשביל שנקלחתם הסגד אחכם קציבות הר שציר מ' טה [מענית כ"ט]: (ג) ויהי בארבעים טה בשעירי פשר חדש בחדש לחדש. מולמד שלא הוכיחן אלא כעוד למיטה מני למד מיעקב שלא הוכיח את בניו אלא כעוד למיטה אומר

אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ אֲלֵהֶם: **יח** אַחֲרֵי
 הִפְתּוּ אֶת סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב
 בְּהַשְׁבּוּז וְאֶת עֹג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן אֲשֶׁר יוֹשֵׁב
 בְּעִשְׁתָּרֶת בְּאֲדָרְעִי: **יט** בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן
 בְּאֲרֵץ מֹאָב הוֹאִיל מִשָּׁה בְּאֶרֶץ אֶת־הַתּוֹרָה
 הִן אֵת לְאֹמֶר: **י** יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דָּבָר אֱלֵינוּ
 בְּחָרֵב לְאֹמֶר רַב־לָכֶם שִׁבְתָּ בְּהָר הַזֶּה:
יא פָּנּוּ וּסְעוּ לָכֶם וּבֹאוּ הָרַ הָאֱמֹרִי אֶל־
 בְּלִישְׁכָּנָיו בְּעֶרְבָה בְּהָר וּבִשְׁפֵלָה וּבְגִבַּב
 וּבְחֹזֶף הַיָּם אֲרֵץ הַפְּגַעֲנִי וְהַלְבָּנוּ עֵד־

דלוזן בני אני אומר לך ונפני מה לא הוכחתיך כל השנים
 סללו כדי שלא תניחני ותלך ותדבק בעשו אחי. ונפני ד'
 דברים אין מוכיחין את האדם אלא כעווד לניחה כדי שלא
 יבא מוכיחו ומחזר ומוכיחו ושלא יבא סגרו רואהו ונחצייש
 מוננו כולי כדליתא [בספרי] וכן יהושע לא הוכיח את ישראל
 אלא כעווד לניחה וכן שמואל שנאמר בני ענו צי [שמואל א'
 יצ] וכן דוד את שלמה בנו: (ד) אחרי הכותו. אחר נשם
 אם אני מוכיחם קודם שיכנסו לקלח הארץ יאמרו מה לנו
 עלינו מה היטיב לנו אינו זה אלא לקנח ולמנוח עליה שאין
 בו כח להכניסנו לארץ לפיכך נחתין עד שהפיל סימון ועגו
 לפניכם והורישם את ארצם ואחר כך הוכיחן: סימון אשר
 יתצו בעשנו. אלו לא היה סימון קשה והיה שריו בעשנו היה

בני ישראל בכל די פקדו. יחיה לוחותיו: (ז) בשר דקתא יח
 סיחון מלכא דאמורא ד' יתיב וד'שבון ות עוג מלכא דמתקן
 די יתיב בעשטרות באדרעי: (ס) בעברא דירקא בארעא
 דמואב שרי משה פריש ית אלפין אחרתא דרא למישר:
 (י) אלהנא מליל עמנא בחורב למישר סני לטון ריתחתון
 בשורא דין: (י) אתפסו ומילו לטון ועילו למורא דאמורא
 ולכל מגידוהו במשורא בשורא ובשפלתא ובדרומא ובספר נפא

קשה שהנדינה קשה ולינו סיחה עיר אחרת וסימון שריו
 בחוכה סיחה קשה שהמלך קשה על אחת כמה וכמה שהמלך
 קשה והמדינה קשה [בספרי]: אשר יושב בעשטרות. המלך
 קשה והמדינה קשה: עשטרות. הוא לטון לוקין וקושי כמו
 עשטרות קרנים ועשטרות זה הוא עשטרות קרנים שהיו הם
 רפלים שהם אורמל שנאמר רבו את רפלים בעשטרות קרנים
 [בראשית י"ד] ועגו נמלט מנס והוא שנאמר ייצא הפליט
 [שם י"ד] ואומר כי רק עגו מלך הכנען נשאר מיתר הרפלים
 [בדברים ג']: באדרעי. הם המלכות: (ה) הואיל. השמיל כמו
 הסה נא הואלתי [בראשית י"ד]: צלח את המורה. צשנעים
 לטון פירשה להם: (ו) רב לכם שבת. כפשוטו. יש מדרש
 אגדה. הרבה גדולה לכם ותכר על ישיבתכם צהר הזה.
 עשייתם עשן מורה וכלים קבלתם שורה מניחם לכם כסהדרין
 שרי אלפים ושרי מאות: (ז) עו ושוו לכם. זו דרך ערד
 ופרעה: וצאו הר האמורי. כמשמע: ואל כל שכניו. עמון
 ועוז וער ועיר: צברנה. זה מישור של יער: צהר. זה הר
 המלך: ובשפלה. זו שפלה דרום: ובגב וצמון הים. השקלן
 ופני וקפרי וכו' כדליתא [בספרי]: עד הסהר הגדול. מפני

הַנֶּהָר הַגָּדֹל נִהַר פָּרַת: (י) רָאָה נִתְתִּי
 לַפְּנֵיכֶם אֶת-הָאָרֶץ כְּאִוֶּן וְרָשָׁו אֶת-הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר נִשְׁפַע יְהוָה לְאַבְרָהָם לְאַבְרָהָם
 לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְתַת לָהֶם וּלְזָרָעִם
 אַחֲרֵיהֶם: (י) וְאָמַר אֲלֵכֶם בְּעַת הַהוּא
 לֵאמֹר לֹא-אֵיבֹקֵל לְבָדִי שְׂאֵת אֲתֵכֶם:
 (י) יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הִרְבָּה אֲתֵכֶם וְהִגְבִּים
 הַיּוֹם פְּכוּכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרֹב: (יא) יְהוָה אֱלֹהֵי
 אֲבוֹתֵכֶם יִסֶּף עֲלֵיכֶם פָּנֶם אֱלֹהֵי פְעֻמִּים
 וַיִּבְרָךְ אֲתֵכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם: שְׁנֵי
 (יב) אֵיכָה אֲשָׂא לְבָדִי מִרְחֻקְכֶם וּמִשְׂאֵכֶם

סמך עם ה"י קוראו גדול משל הדיוט אומר עבד מלך מלך
 הדבק לשמור ושתחור לך קרב לגבי דינא ואידין [שנושע
 ונ"ד]: (ח) ראה נחמי. בעיניכם אתם רואים איני אומר לכם
 מאומר ונשועים: צלו ושו. אין מערער בדבר ואינכם
 לריבים למלחמה זילו לא שלחו מרגלים לא היו לריבים לכלי
 זין: לאצותיכם. למה הזכיר שוב לאצותם ליחזק וליעקב
 אלא אצותם כדאי לעלמו יחזק כדאי לעלמו יעקב כדאי
 לעלמו: (ט) ואומר אליכם בעת הסיף לאומר. מהו לאמר
 אומר לכם משה לא מעלמי איני אומר לכם אלא מסי הקצ"ם:
 לא אוכל לגדי וגומר. אפשר שלא היה משה יכול לדק את

אֶרֶץ כְּנַעַנְיָה וּלְבָרֶן עַד נִבְרָא רַבָּא נִהַר פָּרַת: (ט) הוּוּ וַיִּדְבֹּחַ
 קַנְסִיכֹן יַת אֲרַעָא שִׁילוּ וְאֶחְסִי יַת אֲרַעָא דִּי קָם: לְאַבְרָהָם
 לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְמִפֶּן הַחַו וּלְבִנְהוּן בְּתִרְהוּן:
 (ט) וְאַמְרִית לָבוֹן כַּעֲדָנָא הִיאָה לְמִסְרָ לִת אָנָא יָבֵל בְּלַחְדִּי
 לְסוּבְרָא יַחְכוּן: (י) אֱלֹהֵיכֹן אֲסִי יַחְכוּן וְהָא אִימִיכֹן יִסֶּא
 דִּין כְּטוּבֵי שְׂמַיָא לְמִי: (יא) אֱלֹהָא דְאַבְרָהָם יִסֶּף עֲלֵיכֹן
 כְּתוּבוֹן אֱלֹהֵי וַיִּבְרָךְ וַיִּבְרָךְ יַחְכוּן כְּמָא דִּי מְלִיל לָבוֹן:
 (יב) אִיבְרֹן אִיבְרֹן בְּלַחְדִּי מִרְחֻקְכֹן וּמִשְׂקִיכֹן וְדִיבְרֹן:

יסכל סטולאס מנלרים וקצע לסס אח סיס וסוריד את סס
 וסגיו את ססלו לא סיה יכול לדונס סלל כך אומר לסס ס'
 אלהיכם סכנס אהכס הגדול וסרס אהכס על דייניכס סעל
 את סעונס וסס וססנו על סדיינין וכן אומר סלמס כי מי יוכל
 לספוט את עמד סכנד סזס [מלכס ס' ג'] אפשר מי סססו
 צו וססס וסכל סלדס [סס ס'] אומר מי יוכל לספוט סלל כך
 אומר סלמס אין דייני אומס זו כדייני ססר סלומות ע"ל סלס
 דן וסכג וסכס וסונס וססס את דיוו וגוזל אין צכך כלום אני
 סס סייצתי ומוון סלל כדין כססות אני ססע סלמתי וקצע את
 קוצעיכס כסס [משלי כ"ג]: (י) וסכס סיוס ככוכבי ססמיס.
 וכי ככוכבי ססמיס סיו צלמות סיוס וסלל לא סיו סלל ס' כצול
 וסרו וסכס סיוס סכס מסוליס סיוס קיימיס לעולס כססס
 וכלצנס וכסוכביס: (יא) יוספ ס' עליכס ככס סלף סעמיס. מסו
 סזו ויצרך סכסס כסשר דבר לכס סלל אומר לו משה ססס
 סותן קלצס לצרכתינו ככר כססיס קצ"ם את אצרתס סשר סס
 וכל סיס למנות וגומר [כסלסי' ג'] אומר לסס זו משלי סיה
 סלל סוה יצרך סכסס כסשר דבר לכס: (יב) סיס ססל לצדי

וְרִיבְכֶם: (י) הָבוּ לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים
 וְנַבְנִיִּים וְיֹדְעִים לְשִׁבְטֵיכֶם וְאֲשֵׁמֶם
 בְּרֵאשֵׁיכֶם: (י) וְתַעֲנֵנוּ אֹתִי וְתֹאמְרוּ מִזֶּכֶר
 הַדְּבָר אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ לַעֲשׂוֹת: (טו) וְאֶאֱקָח אֶת־
 רֵאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְיֹדְעִים
 וְאֶתֶּן אוֹתָם רֵאשִׁים עֲלֵיכֶם שָׂרֵי אֱלֹהִים
 וְשָׂרֵי מֵאוֹת וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עִשְׂרוֹת

אם אומר לקבל סכך לא אוכל זו היא שאמרתי (ס"א שאמרנו)
 לכם לא נעלמנו אני אומר לכם אלא נמי הקצ"ט: סכסכס.
 מלמד שהיו ישראל טרננין היה אסד מהם רואה את צעל דינו
 נושא דין אומר יש לי עדים להביא יש לי ראיות להביא מסיף
 אני עליכם דיינין: ונשאלם. מלמד שהיו אפיקורסין הקדוים
 עשה ללאת אמרו מה דאם בן עמרם ללאת שמה אינו שפוי
 צחוק ביתו איסר ללאת אמרו מה דאם בן עמרם שלא ללאת
 מה אדם סבורים יושב יועץ עליכם עלות רעות ופושע
 עליכם ומחשבות (ס"א עלות ומחשבות) [ל"ה ט"ז סנהדרין
 ג"ט]: וריבכם. מלמד שהיו רוגניס: (יג) הו' לכס. הזמניו
 ע"מכס לדבר: אששים. וכי חעלה על דעתך נשים מה ח"ל
 אששים לדיקים: סכמיס. כקופיס [ג"ע]: כנויסי. מצימיס
 דבר מתוך דבר א הוא ששאל אדיוס את רבי יוסף מה בין
 סכמיס לכנויסי. סכס דומה לשלמי עשיר כשנזיחין לו
 דיכרין לראות רואה וכשלין מציחין לו יוסף וחוסה כצוק דומ'
 לשלמיס חכר כשנזיחין לו נעשה לראות רוא' וכשלין מציחין

(י) קבו לכם גברים חכמים וטובלתין ומעין לשבטיכון
 יאמינין רישין עליכון: (י) ואתבתתן אתי ואמתתן תקון
 פתקמא די מלילתא למעבד: (טו) וקדדית את ריש שבטיכון
 גברין חכמין ומדען ומציתי יתתון רישין עליכון רבני אלפיין
 ורבני מאותא ורבני חמישין ורבני עשרותא וסרבין לשבטיכון:

לו הוא עמוזר ומציא נשלו: וידועים לשבטיכם. סכס ניכרים
 לכם סכס צל לפני נעוטף צליתו איני יודע מי הוא ומלי
 זה שצט הוא ולא סגון הוא אצל אדם מוכרין בו סאסם גדלתם
 אמו לכך נאמר וידועים לשבטיכם: צדאשכס. ראשים
 ומכובדים עליכם סחסינו טוסיין צכס כבוד ורל': וסשסם.
 סכר יר"ד למד סאשעוסיסם של ישראל תלויות צדאשי דייניסם
 [סכסדרין סס] שהי' לכם לעשות ולכוון אותם לדרכ הישרה:
 (יד) ותענו אותי וגו'. סלעסם את סדבר להנאססם היה לכם
 להשיב נשס רבינו נמי נכס ללמוד מנך או מתלמידך לא
 מנך סנלעסרת עליה אלא ידעתי מחשבותיכם סיחם אוננים
 עכשו יחננו עלינו דיינין רבבס אם אין עכירינו אנו מציחין
 לו דוכון והוא נושא לנו פניס [ספדין]: לעשות. אם סייתי
 מתעלל אדם אוננים עשה נהכס: (טו) וקסס את ראשי
 שבטיכם. משכחיס צדכריס אשריכם על מי צאסם להמנעוסי
 על בני אכרסס יסכק ויעקב על בני אדם סנקדלו אסיס ורעיס
 סלך וסלסם וכל לשון סכס: אשסיס סכמיס וידועיס. אצל
 כנויסי לא מללחי זו אסח מנצב מדות סאמר יחרו למשס
 ולא מלל אלא סלסס אשסיס לדיקיס סכמיס וידועיס [ספדין]
 א': ראשיס עליכם. סחכסגו צכס כבוד ראשיס צנכק
 ראשיס צממכר ראשיס צנכס וסחן כככס (מציחו לז"ס) ראשון
 וילג אחרון: שרי אלפיס. אסד מנכס על אלק: שרי מלות.

שְׁמַיִם לְשִׁמְיֹכֶם: (טו) וְאַצְוֶה אֶת־
 שְׁמַיִם בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר שְׁמַע בִּיךְ
 אֲחֵיכֶם וְשִׁפְטֵתֶם עֲדָק בִּין אִישׁ וּבִין אֲחֵיו
 וּבִין גֵּר: (יז) לֹא־תִפְרֹו פָנִים בַּמִּשְׁפָּט
 בְּקִטְוֹן בְּגֹדֶל תִּשְׁמָעוּן לֹא תִגְוֹרוּ מִפְּנֵי
 אִישׁ כִּי הַמִּשְׁפָּט לְאֱלֹהִים הוּא וְהִדְבַר
 אֲשֶׁר יִקְשֶׁה מִפֶּה תִקְרָבוּן אֵלַי וְשִׁמְעֵתִיו:
 (יח) וְאַצְוֶה אֶתְכֶם בְּעַת הַהוּא אֵת כָּל־
 הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן: (יט) וְנִסַּע מֵחֹרֵב

יָסַד מַעֲוָה עַל מַעַס: וְשׁוֹפְטִים. מִיָּתִי עֲלֵיכֶם לְשִׁמְיֹכֶם
 יָלוּ כֹסֶפֶתִין וְהַנְּכִין כְּנֹעַם עַל מִי הַדִּיּוּן [סְפָרִיךְ י"א]:
 (יג) וְאֵלֶּה אֵת שׁוֹפְטֵיכֶם. אֲמַרְתִּי לָכֵס הוּא מַחֲוִין כִּדִּין אֵס
 כָּל דִּין לִפְנֵיךְ עַם אֵת שִׁמִּים וְשִׁלֵּם אֵל תֵּאמַר כִּכֵּר כָּל דִּין
 זֶה לִפְנֵי פַעֲמִים הַרְבֵּה אֵלֶּה הוּא נֹשֵׁאִים וְנֹחֲמִים זוּ [סְפָרִי]:
 יַעַת הַכֹּהֵן. מַשְׁנִימִים אֲמַרְתִּי לָכֵס אִין עַכְשִׁיו כִּבְשֶׁעַר לְשַׁעַר
 יִימֵם כְּשׁוֹת עֲזֹמֶם עַכְשִׁיו כִּי אֵת עַשׂוּעַדִים לְכַזֵּר
 [סְפָרִי]: שׁוֹעַ. לְשׁוֹן הוֹר אֹד"נֵט כְּלַע"ז כִּמוּ זְכוּר וְשׁוֹר:
 בִּין גֵּר. זֶה כְּעַל דִּינוֹ שְׁאוּגֵר עֲלוֹן דְּבָרִים [סְפָרִי ח']. ד"א
 בִּין גֵּר אִף עַל עַסְקֵי דִירָה בִּין חֲלוּקָה אֲמִים אֲשִׁילוֹ בִּין
 חֲזֹר לְכִירִים [סְפָרִיךְ ז']: (יח) לֹא תִכִּירוּ פָנִים כְּשֶׁשֶׁפֶט. זֶה
 הַמַּעֲוָה לְהַשִּׁיב הַדִּיּוּן שֶׁלֹּא יֵאמַר אִישׁ פְּלוֹנִי נָאֵם אוֹ גִּבּוֹר
 יִשְׁיָכֶנּוּ דִּין אִישׁ פְּלוֹנִי קְרוֹבִי אֲשִׁיעֵנּוּ דִּין נִעִיר וְהוּא אִינוֹ בְּקִי

(ט) וּפְקֻדֹתַי יִתְּנִיכוֹן כְּעֵדוּתָא הַהִיא לְמִיטֵי יִשְׁעֵי בִין
 אֲדִיכוֹן וְיִדְוִנוֹן קִישָׁשָׁא בִין גֵּרָא וּבִין אֲחֵיו וּבִין גֵּיבִיּוֹת:
 (י) לֹא תִשְׁפְּטוּן עֲדָק בִּין אִישׁ וּבִין אֲחֵיו וְעֵרָא כְּרָבָא תִשְׁמָעוּן
 לֹא תִדְחִלְוּן מִן קִדְם וּבְרָא אֲרִי דְרָא בְרִי הִיא וְשִׁתְּנָא דִּי יִקְשִׁי
 מִבְּיָן תִּקְרָבוּן לִוְתִי וְאִשְׁפְּעֵתִי: (יז) וּפְקֻדֹתַי יִתְּנִיכוֹן כְּעֵדוּתָא
 הַהִיא יִתְּ כָּל פְּתָנְמִיא דִּי תַעֲבֵדוּן: (יח) וְנִסַּעְתִּי מֵחֹרֵב וְהִלִּיכְנָא

כְּדִיּוּן כְּנֹעַם מַחֲוִיב אֵת הַכֹּהֵן וְנֹחֲמִים אֵת הַחֲזִיב יַעֲלֵם אִינוֹ
 עַל מִי שְׁמַכּוֹ כֹּאֵלוֹ הַכִּיר פָּנִים כִּדִּין [סְפָרִי]: כְּקִטְוֹן כְּגֹדֶל
 תִּשְׁמָעוּן. שִׁיבֵם חֲזִיב עֲלֵיךְ דִּין שֶׁל פְּרוֹסֵה כִּדִּין שֶׁל מַעַס מִנֵּס
 שֵׁאֵם קִדְם וְכָל לִפְנֵיךְ לֹא תִסְלַקְנוּ לְחֲבוּן [סְפָרִיךְ ח'].
 ד"א כְּקִטְוֹן כְּגֹדֶל תִּשְׁמָעוּן כְּתַרְבוּוֹת שֶׁלֹּא תֵאמַר זֶה עֲנִי הוּא
 וְחִזְכִּירוּ עֲשִׂיר וְנֹעַם לִפְרִכְסוֹ אֲזַכֵּם אֵת הַעֲנִי וְנֹעַם מִתְּפַרְכֵם
 כְּקִיּוֹת. ד"א שֶׁלֹּא תֵאמַר הִיאךְ אִינוֹ פּוֹגֵם כְּזֹדוֹ שֶׁל עֲשִׂיר זֶה
 כְּכִיל דִּינֵךְ אֲזַכֵּנוּ עַכְשִׁיו וְכִשְׁוֹלֵם לְחוּץ אֲזַכֵּר לוֹ תָן לוֹ שִׁחַם
 חֲזִיב לוֹ: לֹא תִגְוֹרוּ מִפְּנֵי אִישׁ. לֹא תִירָאוּ [סְפָרִי]. ד"א לֹא
 תִגְוֹרוּ לֹא תִחַנְּוּ דְכִרִיךְ מִפְּנֵי אִישׁ לְשׁוֹן אֲזַכֵּר כְּדִין [מַשְׁלִי
 י']: כִּי הַמִּשְׁפָּט לְאֱלֹהִים הוּא. מַה שִׁחַם נֹטֵל מִזֶּה שֶׁלֹּא כִדִּין
 אֵת מִזְקִיקֵי לְחַזִּיר לוֹ נֹעַם שִׁחַמִּית עַל הַמִּשְׁפָּט: תִּקְרִיבוּן
 אֵלַי. עַל דְּבַר זֶה נִקְחָלַם מִמֶּנּוּ מִשְׁפָּט כְּבוֹד לְלַפְסֵד [סְפָרִי]
 וְכִן שְׁוֹאֵל אֲזַכֵּר לְשִׁאֵל אֲנִכִי הַכֹּהֵן [שְׁוֹאֵל ח' ט'] אֲזַכֵּר לוֹ
 הַקְּבָ"ה חֲיִיךְ שִׁאֵנִי מוֹדִיעֵךְ שִׁאֵן אֵת כְּרֹאֵם וְלִימִתִּי סוֹדִיעֵי
 כְּשֶׁלֹּא לְנִשְׁוֹת אֵת דוֹר וְיָכַל אֵת אֲלִיבֵז וְיֵאמַר אִךְ נִגַּד ה'
 מִשְׁמִיו [ס' ז'] אֲזַכֵּר לוֹ הַקְּבָ"ה וְלֹא אֲזַכֵּר אֲנִכִי הַכֹּהֵן אֵל
 תִּשַׁע אֵל מִלְּחֵו [ס' ז']: (יח) אֵת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂן.
 אֵלוֹ עֲשֶׂרֶת דְּבָרִים שֶׁבִין דִּינֵי מַעֲוָה לְדִינֵי כְּשִׁשׁוֹת: (יט) וְנִסַּע מֵחֹרֵב

וַיִּלֶךְ אֶת־כָּל־הַמִּדְבָּר הַהוּא לְיַהֲנוּקָה הַהוּא
 אֲשֶׁר רֵאִיתֶם בְּדֶרֶךְ הַר הָאֱמֹרִי כַּאֲשֶׁר צִוָּה
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲתָנוּ וּנְבֹא עַד קִדְשׁ בְּרִנְעוֹ
 (ט) וְאָמַר אֲלֵכֶם בְּאַתֶּם עַד־הַר הָאֱמֹרִי
 אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נָתַן לָנוּ: (כא) רְאֵה נָתַן
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת־הָאָרֶץ עֲלֵה רֶשֶׁת
 כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבֹתֶיךָ לְךָ אֶל־
 תִּירָא וְאֶל־תַּחַת: שְׁלֹשׁ (כב) וּתְקַרְבִּין אֵלַי
 בְּלִבְכֶם וּתְאָמְרוּ נִשְׁלַח אֲנָשִׁים לְפָנֵינוּ
 וַיַּחְפְּרוּ־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ וַיֵּשְׁבוּ אֲתָנוּ דִּבֶּר
 אֶת־הַדְּבָר אֲשֶׁר נִעְלָה־בָּהּ וְאֵת הָעָרִים
 אֲשֶׁר נָבֹא אֱלֹהֵינוּ: (כג) וַיִּשָּׁב בְּעֵינֵי הַדְּבָר
 וְאִמָּק מִכֶּם שְׁנַיִם עָשָׂר אֲנָשִׁים אִישׁ אֶחָד
 לְשִׁבְטוֹ: (כד) וַיִּפְּנוּ וַיַּעֲלוּ הַדְּבָר וַיָּבֹאוּ עַד־
 נַחַל אֲשֶׁכֶל וַיִּרְגְּלוּ אֹתָהּ: (כה) וַיִּקְחוּ בְיָדָם

הַגְּדוֹל וְהַטּוֹב. שְׁהוּ צוּ נַפְשִׁים כְּקוֹרוֹת וְעַקְרִים כְּעַשְׂחוֹ:
 (כב) וְתַקְרְבוּ אֵלַי כְּלֵכֶם. צַעֲרֻצְוִיָּא וְלִסְתָּן כּוֹא אֲוֹר וְתַקְרְבוּ
 אֵלַי כְּלֵכֵשׁ שְׁעִיכֶם וְתַקְרְבוּ וְחֲאֲוֹרֵי כֶן כֵּלְטוּ וְגו' [דְּצִיכִים
 ה'] אֲוֹרֵי קְרִיבֵי סִימָה הַבּוֹנֵה יִלְדִים מְצַדִּים אֶת הַזְּקִימִים וְשִׁלְטוֹם

את כל מדברתא כבא ויהוה הווא די תיתון אורח סגרא
 יאמוראה קמא די פקין יי אלהיא יתנא ואתנא עד רבס
 ואת: (ט) ואתנא לכוון אתיתון עד סגרא ואתנא די יי
 אלהיא יתני לנא: (כא) הו די יתני יי אלהיא קדמך ית ארשא
 סק אהסין קמא די מליל יי אלהיא דאתנא לך לא תרחל ולא
 תמפר: (כב) וקריבתון לותי כולכוון ואתיתון נשלח גברון קדמנא
 ואללון לנא ית ארשא יתניו יתנא שתנא ית ארתא די נוסק
 בה ונת קרינא די געול לון: (כג) וישאר בעיני שתנא וקרינא
 מבון תרין עשר גברין גברא חד לשבטא: (כד) ואתנא
 וסליו לטרא ואתו עד נחלא דאשכלא ואלילו יתה:

לפנים וקריים ומצדים את הכלבים ללכת לפנים אבל כון
 ותקרבון אלי כלכם צערוצוויא ילדים דומסין את הזקנים וקריים
 דומסין את הכלבים: וישירו אותנו דבר. צלזס לשון סומצרים
 [סכרי ה'] את הדרך אשר נעלה בה. אין דרך שאין בה עקומיו:
 ואת הערים אשר נבוא עליהן. תמלה לכבוש: (כג) וישאר בעיני
 הדבר. צעירי ולא צעירי המקום ולא צעירי משם הים טוב
 למה אמרם בתוכחות משל לאדם שאומר לחברו מבור לי תעורך
 זה אמר לו הן. כתת אתה לי לנסיון אמר לו הן. צעירים
 ובנצבות אמר לו הן. כיון שכלם שאין מעבדו כלום אמר
 סלוקס בלבו צטום הוא זה שלא אמלא בו מוס מיד אמר לו
 מול געומתיך איני מנסאו ונעתה אף איני סודיתי לדריכס שמה
 תמזרו צכס כשתרלו שאיני מעבד ואתם לא תזרחם צכס:
 ואקס ומכס. מן הצוררים שצכס מן הסוקולמים שצכס: שנים
 עשר חנשים איש אחד לשבט. ונגיד שלא הים שצט לוי עושה
 [שס]: (כד) עד נחל אשכול. עידי סקרא על שם סוקו

מפני הארץ ויזרחו אלינו ויטבו אתנו
 דבר ונאמרו מזכה הארץ אשר יהיה
 אליהנו נתן לנו: (כ) ולא אבותם לעלת
 ותמרו את פי יהוה אלהיכם: (כא) ותרגנו
 באהליכם ותאמרו בשנאת יהוה אתנו
 הוציאנו מארץ מצרים לתת אתנו ביד
 האמרי להשמידנו: (כב) אנה אנחנו עלים
 אחינו המסו את לבבנו לאמר עם גדול
 ורם ממנו ערים גדלות ובצורת בשמים
 וגבתי בני ענקים ראינו שם: (כג) ואמר
 אלכם לא תערצו ולא תיראו מהם:
 (ל) יהוה אלהיכם ההלך לפניכם הוא ילחם
 לכם בכל אשר עשה אתכם במצרים
 לעיניכם: (לא) ובמדבר אשר ראית אשר
 נשאלך יהוה אלהיך באשר ישא איש

[סג]: וירגלו אותה. מלמד שהלכו בה ארבעה (צ) אוננין
 שמי וערד [סד]: (כה) ויורידו אלינו. מגיד שארץ ישראל
 נטויה וכל הסלעות: ויאמרו חזק הארץ. פי הם שאמרו
 חזקה ירשע וכלו [סו]: (כו) ותמדו. לשון התכנס

(כז) יסבו כדודן מאבא דארעא ואחירו לנא ואחיו יתנא
 שתקמא ואמרו מקבא ארעא די ד' אלהנא הויב לנא: (כח) ולא
 אביתו למיסק ופריכתו על מיבא דה' אלהבון: (כט) ואתבעתו
 במשפנתו ואמתתו פרסו יי ותנא אפקא מארעא דמצינו
 למימסר ותנא בידא דאמורא לשיצויתנא: (ל) לאן אנתא
 סלקן אנתא תברו ית לבנא למימסר עם רב ותקף סגנא
 קריו ורדון ורדון עד צית שמיא ואף בני נפריא חנניא חסון:
 (לא) ואמרת לכו לא תמפרון ולא תדחלון מיהון: (לב) יי
 אלהבון דמפר קדמיכו מימריה וגיח לכו בקל די עבד עמבון
 במצרים לעיניכו: (לג) ובמדברא די חזיתא די סוברה יי אלהך
 קמא די מסור נברא ית פרה בקל אורחא די הלכתן עד

התכנסת כנגד מועדו: (כז) ותננו. לשון כעו וכן דברי
 כגון [משלי י"ח] אדם סוהלים דבס: בשלח ה' אותנו. והוא
 סיה אוכז אחכס אבל חסס סוהלים אותו משל הדיוט אוננו
 מה דבלבך על רשמיך מה דלכזים עלך: בשלח ה' אותנו
 סוהלנו מלרץ מלרים. הולחנו לשלח סיחה משל לנלך דבר
 חסס סהיו לו שמי צמים ויש לו שמי שדות חסס של שקיא וחסס
 של צעל למי סהוס אוכז נותן של שקיא ולמי סהוס סוכא נותן
 לו של צעל ארץ מלרים של שקיא סיה סכילות עולה ומסקס
 אותה וארץ כנען של צעל והסוהלנו מולרים לתת לנו את ארץ
 כנען: (כח) ערים גדולות וצלוכות ששמים. דברו הכמוסים
 לשון סכאי: (כט) לא תמפרון. לשון שנייה כחכוננו ודומה
 לו דערון נחלים לשכון [איוב ל'] בצור נפלים: (ל) ילחס
 לכם. דשנילכס: (לא) ובמדבר אשכ רחית. מוסב על מקרה

את־בְּנֵי בְּכֹל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הִלַּכְתֶּם עַד־
 בְּאֶבֶן עַד־הַמָּקוֹם הַזֶּה: (א) וּבְדַבַּר הַזֶּה
 אֵינְכֶם מֵאֲמִינִים בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (ב) קְהִלְךָ
 לַסִּינַיִם בַּדֶּרֶךְ לְתוֹר לְכֶם מִקּוֹם לְחַנְתְּכֶם
 בְּאֶשׁ לַיְלָה לְרֹאשֶׁתְּכֶם בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר מָלַכְו
 בָּהּ וּבַעֲגֹן יוֹמִים: (ג) וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־
 קוֹל דְּבָרֵיכֶם וַיִּקְרָא וַיִּשָּׁבַע לֵאמֹר:
 (ד) אִם־יִרְאֶה אִישׁ בְּאֲנָשִׁים הֶאֱלָה הַדָּוָר
 הַרְעֵה הַזֶּה אֶת־הָאָרֶץ הַמְּזוּבָה אֲשֶׁר נִשְׁפַּעְתִּי
 לְתֵת לְאַבְתֵּיכֶם: (ה) זוֹלָתִי כָּלֵב בְּזִיפְנָה
 הוּא יִרְאֶנָּה וְלֹרְאֵתָן אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
 דָּרְדֶּרְתֶּה וּלְבַנְיָו יַעַן אֲשֶׁר מָלָא אַחֲרֵי
 יְהוָה: (ו) גַּם־בִּי הִתְאַנַּף יְהוָה בְּגִלְלַתְּכֶם
 לֵאמֹר גַּם־אֶתֶּה לֹא־תִבָּא שָׁם: (ז) יְהוֹשֻׁעַ
 בְּזַנּוֹן הָעַמֹּד לַפְּנֵיךְ הוּא יִבָּא שְׁמָה אֶתֹ
 חוֹק בִּירְהוּא יִנְחִלְנָה אֶת־יִשְׂרָאֵל: רַבִּי
 (ח) וּמִפְּנֵיכֶם אֲשֶׁר אָמַרְתֶּם לְבִן־יְהוָה
 וּבְנֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ הַיּוֹם מָוֶב וְרַע הַמָּדָר

יִבָּאוּ שְׁמָה וְלַתֶּם אֶתְנַנָּה וְהִם יִרְשׁוּהָ:

תרגום

מִיִּתְכּוֹן עַד אֶתְרָא תְרִין: (א) וּבְסִתְקָא תְרִין לְמִיטָן מְתִיבִין
 בְּמִימְרָא דִּי אֱלֹהִין: (ב) דְּדַבְרֵי קְדִישִׁין בְּאוֹרְהָא לְאַתְקַנְהָ
 לְכוּן אַחֲרֵי בֵּית מִיִּשְׁרָאֵל לְאַשְׁרֵי־יִתְכּוֹן בְּעִמְרָא דְרֵאשִׁתָּא בְּלִילָא
 לְאַתְוִי־יִתְכּוֹן בְּאוֹרְהָא דִּי תְהִבּוּן בָּהּ וּבְעִמְרָא דְעֵנְנָא בִּימְרָא:
 (ג) וַיִּשְׁמַע קְדִישׁ יְיָ קוֹל פְּתֻי־כּוֹן וְרִגְוֵי וְקָם לְמִיִּשְׁרָאֵל
 (ד) אִם יִרְאֵי וְכֹר בְּנִבְרָא הַאֲלִין דְרָא בִּישָׁא תְרִין יָת אֶרְעָא
 סִבְתָּא דִּי קִמְיִית לְמַסּוֹן לְאַבְתְּכוֹן: (ה) אֱלֹהִין כָּלֵב בְּרֵי וְסִפְרָה
 הוּא יְהוֹנָנָה וְלִיה אִמְן יָת אֶרְעָא דִּי דִרְךָ בָּהּ לְבַעֲדוּ תְלַפְרֵי
 אֲשֵׁלִים בְּתַר דְּתִלְתָא דִּי: (ו) אֶף עַלִּי תְהוּ רִגְוֵי מִן קְדִישׁ יְיָ
 בְּדִלְכוֹן לְמִיִּשְׁרָאֵל אֶף אֶף לֹא תִיעוּל לְחַפְזֵי: (ז) יְהוֹשֻׁעַ בְּרֵי
 מִן דְּקָאִים קְדִימָךְ הוּא יִיעוּל לְחַפְזֵי תִיָּה מִקּוֹר אַחֲרֵי הוּא יִתְקַנְיָה
 לְיִשְׂרָאֵל: (ח) וּמִפְּלִכוֹן דִּי אֶמְרָתוֹן לְבָרְא תְרֵי וּבְעִיכוֹן דִּי לֹא
 סִלְמַעֲלָא הִימְנוּ כֻּלָּא אֲשֶׁר עֲשֵׂה אֲחִיכֶם צְנֻלִים. וְעֲשֵׂה אֶף
 צְנֻדְכֶם אֲשֶׁר כְּלִית כִּי נִסְאֵךְ וְגו': כֹּלֵשֶׁר יִשָּׂא אִישׁ אִתְּ סַח צְנוּ
 כְּנוּ סִפְרִשְׁתִּי אֲלֵל וַיִּסַּע וְנִלְאֵךְ סִלְלִים סוֹלֵךְ לְפָנֵי עֲסִכֵּי
 יִסְרָאֵל וְגוֹמֵר [שְׁמוֹת י"ד] עַשְׂל לְעַסְלֵךְ צְדָךְ וְצְנוּ לְפָנֵי צֵל
 לְפָנֵיכֶם אֲל סִלְעֵךְ מִיִּנְכֶם מְעִלְמִים צו: (לג) לְכֹלֵשֶׁר
 כְּנוּ לְכֹלֵשֶׁר וְכֹן לְכֹלֵשֶׁר הַדֶּךְ [שְׁמוֹת י"ג] וְכֹן לְכֹלֵשֶׁר
 צְקוֹל מוֹדֵס [תְּסִלִים כ"ו] וְכֹן לְכֹלֵשֶׁר לְגִיד צִיזְרְעֵל [מְלִכִים ז
 ס'] : (לו) אֲשֶׁר דִּךְ צֵס. מְכַרְוֹן מְכַלְמֵר וְצֵס עַד מְכַרְוֹן
 [צְנֻדְכֶם י"ג]: (לז) סִלְעֵךְ נִתְמַלֵּל רֹבֵז: (מ) מִן לְכֶם

(ט) ואתם פניו לכם וסעו המדברה הרדף
 יסדוה: (טא) ותענו ותאמרו אלי הטאנו
 ליהוה אנחנו נעלה ונלחמנו ככל אשר
 צונו יהוה אלהינו ותחגרו איש את-פלי
 מלחמתו ותהינו לעלת ההרה: (טב) ויאמר
 יהוה אלי אמר להם לא תעלו ולא תלחמו
 כי אינני בקרבכם ולא תנגפו לפני
 איביכם: (טג) ואדבר אליכם ולא שמעתם
 ותמרו אתפי יהוה ותדו ותעלו ההרה:
 (טד) וצאה האמרי הישב בקר ההוא
 לקראתכם וידפו אתכם כאשר תעשינה
 הדברים ויקתו אתכם בשעיר עד חרמה:
 (טו) ותשבו ותבכו לפני יהוה ולא שמע
 יהוה בקולכם ולא האזין אליכם:
 (טז) ותשבו בקדשימים רבים כימים אשר
 ישבתם: ב (א) ונפון ונסע המדברה הרדף

אמרתי להעניב אתכם דרך רוח ארץ אדום ללד נסון לכם
 ללדן קלקלם ונרמחם לנס עטו: פנו לכם. לאסוריים
 חלכו חמדב ללד ים סוף סאנדב ססו סולרים זו ללדווח

אין באלהינו אין באדוננו אין במלכנו אין
 כמושיענו: מי באלהינו מי באדוננו מי
 במלכנו מי כמושיענו: גודה לאלהינו גודה
 לאדוננו גודה למלכנו גודה למושיענו: ברודף
 אלהינו ברודף אדוננו ברודף מלכנו ברודף מושיענו
 אתה הוא אלהינו אתה הוא אדוננו אתה
 הוא מלכנו אתה הוא מושיענו: אתה תושיענו
 אתה תקום תרחם ציון כי עת לחנגה כי בא
 מועד:

רבי חנניא בן עקשיא אמר רצה הקדוש ברודף
 הוא לזכות את ישראל לסיבך הרבה להם
 תורה ומצוות שנאמר יהוה חפץ למען צדקו
 יגדיל תורה ומצוה:

כל ישראל יש להם חלק לעולם תבא שנאמר
 ועמד בקדם צדיקים לעולם וירשו ארץ גזר
 משעי מעשה ידי להתפאר: אמר רבי יהודה
 אשרי מי שעמלו בתורה. ועשה גת רוח
 ליוצרו גדל בשם טוב ונפטר בשם טוב מן
 העולם. ועליו אמר של מה בהחמתו טוב שם
 משכן טוב ויום המנוח מיום הולדתו: למד

fragment/insert with book إدراج وجد(ت) مع كتاب قطعة شظية /

התורה הרבה. ויתנו קד שְׂבַר הַרְבֵּה. וְבַע שְׂמֵתוֹ שְׂבַרְךָ
 לְשׂר צְדִיקִים כְּעֵתִיד קָבֵא: ואומר תתון קדיש דרבנן ואח"כ:
 בְּרַכּוּ אֱתֵי הַמְבַרֵךְ: וענין בקול רם ברוך יי המְבַרֵךְ לְעוֹלָם עוֹד:
 עֲשֵׂנוּ לְשִׁמְשׁ לְאֶרֶץ הַלֵּל. לַתְּת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שְׁלֹא
 עֲשֵׂנוּ כְּגוֹי הַתְּרֻצוֹת וְלֹא שְׂמֵנוּ כְּמִשְׁפַּחַת הַתְּרֻמָּה שְׁלֹא
 שָׁם חֲלַקְנוּ בָרָם וּגְדַלְנוּ כָּכֵל הַמוֹנֵם. וְהַתְּתֵנוּ מִשְׁתַּחֲוִים לְפָנָיו
 מִלֶּךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא נוֹמֵה שְׂמוֹם יוֹסֵד
 אֶרֶץ וּמוֹשֵׁב יְקוֹ בְּשִׁמְשׁ | מַמְעַל וְשֹׁבֵעַת עוֹ בְּגִבְהֵי מְרוֹמִים
 הוּא אֱלֹהֵינוּ וְאֵין עוֹד אַחֵר. אָמֵת מִלְּפָנָיו וְאָפֶס וְיִתְתֵי. פְּתַחֵב
 פְּתוּחָה וְיַדְעֵם הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת לְאֶרְבָּבָהּ כִּי יי הוּא הָאֱלֹהִים בְּשִׁמְשׁוֹ
 מַמְעַל וְעַל הָאֶרֶץ מִתְּתָה אֵין עוֹד:

עַל פִּן יַקְדָּה לָךְ יי אֲרֵינִי לְרֵאוֹת מִתְּרָה בְּתַפְאֵרַת עוֹף לְהַעֲבִיר
 גְּלוּלִים מִן הָאֶרֶץ וְהַאֲלִילִים בְּרוֹת יִבְרַתוֹן לְתַמְנָן עוֹלָם
 בְּמַלְכוּת שְׂדֵי וְכֵל בְּנֵי בְשׂוֹר יִקְרָאוּ בְּשִׁמְשׁ הַתְּפִנּוֹת אֲלֵיךָ כֵּל
 רִשְׁעֵי אֶרֶץ יִבְרִי וְעוֹדֵי כֵּל יוֹשְׁבֵי תַבַּר כִּי לָךְ תִּכְבַּע כֵּל בְּרוּךְ
 תִּשְׁבַּע כֵּל לְשׁוֹן: קְפִינֵי יי אֲרֵינִי. יִכְרַעוּ וְיַפְלִו וְיִלְבָּדוּ שְׂמֵךְ
 יִקְר יִתְנוּ וְיִקְבְּלוּ כֵּלֵם אֵת עוֹל מַלְכֵיךָ וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מִתְּרָה
 לְעוֹלָם וְעוֹד. כִּי הַמַּלְכוּת שְׁלֹךְ הוּא וְלְעוֹלָמֵי עוֹד תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד.
 בְּתַחֲבִיב בְּתוֹרְתֵךְ יי מִלֹּךְ לְעוֹלָם וְעוֹד: וְהִיהָ יי לְמִלְכֵךְ עַל כָּל
 הָאֶרֶץ כִּיֹּם הוּא יְהִיָּה יי אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד:
 אֵין עוֹלָם וְכוּי תַמְנָא אַצֵּל בְּקַשׁוֹת

דְּעוּ יִמָּא רִין סב וְיִישׁ אֵינִן יַעֲלֵה לְתַמְנָן יְהוֹן אֲתַנְיָו
 וְאֵינִן יִבְרַתְנָה: (מ) וְאֵינִן אֲתַפְטֵי לְכּוֹן וְטוֹלֵי לְמִדָּ בְּרָא אֹרֶחַ
 יִמָּא דְסוֹף: (מא) וְאֵינִן יִבְרַתְנָן וְאֵינִן יִבְרַתְנָן לִי חֲבִנָא קָדָם יי אֲנִיחָא
 יִסַּק תְּנִיחַ קָרֵב כָּכֵל דִּי סַקְרָא יי אֲלֵהָא וְגִבְרַתְנָן וְגִבְרַתְנָן יִבְרַתְנָן
 קָרֵבֵי וְשִׁבְרִתְנָן לְמִסַּק לְמִטְרָא: (מב) וְאֵינִן יי לִי אֲמַר לְהוֹן
 לֹא תִסְקוֹן וְלֹא תִגִּיחוֹן קָרֵב אֲדִי לִית שְׂבִינְתִי בְּיַבְיָב וְלֹא
 תִתְבַּרְוּ קָדָם בְּעַל דְּבִיבּוֹן: (מג) וְיַלְלִית עִמְכוֹן וְלֹא קְבִילִיתְנָן
 וְכִבְרַתְנָן עַל מִימְרָא דִּי וְאֵרְשַׁעְתְּנָן וְסִלְקִיתְנָן לְמִטְרָא: (מד) וְיַפְסֵק
 אֲמִירָאָה דִּיחִיב בְּסִירָא בְּרֵוּא לְקָרְשַׁתְכוֹן וְרָפּוּ וְתַכּוֹן כְּמָא
 דְּנִתְנָן דְּבִרְתָּא וְיִבְרִי תַכּוֹן בְּשִׁעַר עַד תְּרִמָּה: (מה) וְתַבְתְּנָן
 וְבִיבְרַתְנָן קָדָם יי וְלֹא קְבִיל יי צְלוֹתְכוֹן וְלֹא אֲצִית לְמִיִּלְכוֹן:
 (מו) וְתַבְתְּנָן בְּרָקָם יִמְנָן כְּצִיִּין בְּיִמְנָא דִּי תַיְבְּתְנָן:

עַל כִּי שְׂעִיר הַיָּם מִסְכִּיק צִין יֵה סוֹף לְכֵר שְׂעִיר עַמֵּם הַמַּשְׁכֵּר
 לְכֵר הַיָּם וְתַסְבֵּדוּ אֵת כִּי שְׂעִיר כָּל דְּכוּמָה מִן מַעֲבָד לְמִזְכָּר:
 (מא) וְחַסִּיָּה. לְשׁוֹן סַנְו וְעִלְטוּ אֵל הַמַּקְוִים [בְּגַדְדֵיךָ יי] זֵכ
 סַלְשׁוֹן סַמְמַחְסֵם לְשׁוֹן כִּי כְלוּמֵם כּוֹדְמַחְסֵם: (מב) לֹא תַעֲלֵוּ
 לֹא עֲלִיִּים סַסֵּל לְכֵס אֵלֵם יִירֵדֵם: (מג) כֹּלֵסֵר תַּעֲשִׂיָּה
 סְדֻצְרוֹסִים. עַם סְדֻצְרוֹה סוֹלַת כְּסֵיפֵה עַמֵּם אֵת טַלְדֵם מִדִּי וְחַסִּי
 אֵף הַס כְּסֵיפֵו עוֹנַעִים צִכֵם עִיד תַּחֲסִים: (מד) וְלֹא תַעֲוֵה הַ
 בְּקוֹלְכֵם. כְּכִיכּוֹל עַשִׂיָּהם מִיָּדָה רַחֲמֵיו כֹּלֵינִי אֲכַזְרִי:
 (מז) וְחַסְטוֹ צִקְדֵם יִיעִים רַעִים. יֵיִם טַנֵּם מַנְלֹמֵר כִּיעִים אֲשֵׁר
 יִשְׁנַתֵּם צִשֵׁלר הַמַּסְעוֹת וְחַסִּי הַיָּם לִיִּם טַנֵּם יֵיִם וְחַסִּי עַשׂוֹ
 צִקְדֵם וְיֵיִם טַנֵּם סוֹלְכִים וְמוֹסְרִפִּים וְחַזְרוּ לְקִדְשׁ כְּמוֹ טַנְלֹמֵר
 וְיִיעִים בְּגַדְדֵיךָ [בְּגַדְדֵיךָ לִי] כִּי מַלְאָחֵי בְּסִדֵּר עוֹלָם:
 *
 *
 *

fragment/insert found with book إدراج وجد(ت) مع كتاب قطعة شظية /

בְּסוּף כְּאִשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי וְנִסַּב אֶת־
 הַר־שֵׁעִיר יָמִים רַבִּים: **ס** חֲמִשִּׁי **(ב)** וַיֹּאמֶר
 יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ט** רַב־לָכֶם סֹב אֶת־
 הַהַר הַזֶּה פָּנּוּ לָכֶם צַפְנָה: **י** וְאֶת־הָעַם
 לֵאמֹר אַתֶּם עֹבְרִים בְּגִבּוֹל אֲחֵיכֶם
 בְּגֵרֵי־עֲשׂוֹ הַיְשָׁבִים בְּשֵׁעִיר וַיִּירָאוּ מִכֶּם
 וַנִּשְׁמַרְתֶּם מְאֹד: **יא** אֶל־תִּתְּנוּ כֶּם כִּי
 לֹא־אַתֶּן לָכֶם מֵאַרְצֵם עַד מִדְּבַר בְּהֵמַת־הַגִּל
 בְּרִירְשָׁה לַעֲשׂוֹ גַּתִּי אֶת־הַר־שֵׁעִיר:
יב אֲכַל תִּשְׁבְּרוּ מֵאַתֶּם בְּכֶסֶף וְאֲכַלְתֶּם
 וְגַם־מִיָּם תִּכְרוּ מֵאַתֶּם בְּכֶסֶף וּשְׂתִיתֶם:
יג כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּרַבֶּךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂה
 יָדָךְ יַדַּע לִכְתֹּב אֶת־הַמִּדְּבָר הַגָּדֹל הַזֶּה
 וְהוּא אֲרַבְעִים שָׁנָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ לֹא

ב (א) ונתן והסע המדברה. אילו לא סמאו היו עובדים
 דרך הר שעיר ליכנס לארץ מן דרומו ללפניו ונשכיל
 שקלקלו הסבו ללד המדבר שהוא בין ים סוף לדרומו של הר
 שעיר והלכו אלל דרומו מן המערב לזרחה דרך ים סוף דרך
 יניחתן מנגרים שהוא בנקוע דרומיית מערבית מעט היו
 הולכים ללד המזרח: וכסב את הר שעיר. כל דרומו עד ארץ

ב (6) וארבעינא תיטלנא למדברא אורה וימא דסוף קמא
 די מליל יי עמי ואקפנא ית סמרא דשעיר ימינן סניאן:
(3) ויאשי יי לי למיטי: **(3)** סני לבון דאקפתון ית סמרא
 תדין אחפשו לבון לצפניא: **(7)** וית עמא פקוד למיטי אחתן
 עברין בתחום אדוכון בני עשו ודתבין בשעיר ודחלון מנבון
 ותסתרון לתרא: **(8)** לא תתגרון בהון צרי לא אמת לבון
 מארעהון עד מדבה פקסת וקלא צרי דיתא לעשו ויהיית ית
 סמרא דשעיר: **(9)** עברא תובטן מדהון בכספא ותיקלון ויא
 סמא תובטן מדהון בכספא ותשתתן: **(10)** צרי יי אלהיך ברבך
 בקל עובדי ידך פסיק לך צורףך במדבה ית מדברא בימא תדין
 דגן ארבעין שנין מימרא ודי אלהיך בסעדה לא חסרת מדעס:

מואב: **(3)** פנו לכם לפניה. סודו לכם לרוח מזרחית מן
 הדרום ללפון פניהם ללפון מולאו הולכין את כוח מזרחית
 וזה שאלמד ויבואו מנזחה שמש לארץ מואב: **(ד)** ומשמחתם
 מואב. ומאו השמירה אל מחגרו צם: **(ה)** עד מדרך כף רגל.
 אפילו מדרך כף רגל כלומר אפילו דריסת הרגל איני מנחם
 לכם לעבור באלהם שלא בשעות. ומ"א עד טיבול יום דריסת
 כף רגל על הר הזמים שאלמד ועמדו רגליו וגו' [זכרים י"ד]:
 ירושת לעשו. מאלהם. עשר עמונים נחמי לו שבעה לכס
 וקני וקניו וקדמוני הן עמונו ומואב ושעיר אחת מזהם לעשו
 ששמים לבני לוט בשכר שהלך אמו לנזרים וסחק על ויה
 צחי אוננים על אשהו אמותו היא עשאו כצנו: **(10)** תכלו.
 לשון נוקם וכן אשר כתיבי לי [בדאשית ו'] שכן בככבי הים
 קודין לנזירה מיכס: **(11)** כי ה' אלהיך בכרך. לפיכך לא

חֲסֵרָתָה דָּבָר: (ט) וּבַעֲבֹד מֵאֵת אֲחֵינוּ בְּנֵי
 עֲשׂוֹ הַיִּשְׁכִּיבִים בְּשִׁעִיר מִדָּרְדֹר הַעֲרֵבָה
 מֵאֵילַת וּמַעֲצֵינָן גִּבֹר * ס וּנְפֹן וּבַעֲבֹד דָּרְדֹר
 מִדְּבַר מוֹאָב: (ט) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלֵי אֶל-
 תִּצַר אֶת-מוֹאָב וְאֶל-תִּתְנֶנּוּ בָּם מִלְחָמָה
 כִּי לֹא-אֲתֹן לָהֶם מֵאֲרֻצּוֹ יְרֻשָׁה כִּי לְבָנֵי
 לוֹ וּשְׁנֵיתַי אֶת-עַר יְרֻשָׁה: (י) הָאֲמִים לְפָנַיִם
 יֵשְׁבוּ בָּהֶם עֵם גְּדֹל וְרַב וְרַם בְּעֵנְקִים:
 (יא) רַפְאִים יִהְיֹשְׁבוּ אַפְּרָהִם בְּעֵנְקִים
 וְחַמְאָכִים יִקְרְאוּ לָהֶם אֲמִים: (יב) וּבְשִׁעִיר
 יֵשְׁבוּ קַחְרִים לְפָנַיִם וּבְנֵי עֲשׂוֹ יִירָשׁוּם
 וַיִּשְׁמְדוּם מִפְּנֵיהֶם וַיֵּשְׁבוּ תַחְתָּם בְּאֲשֶׁר
 עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ יְרֻשָׁתוֹ אֲשֶׁר-נָתַן
 יְהוָה לָהֶם: (יג) עָתָה קָמוּ וְעִבְרוּ לָכֶם
 אֶת-נַחַל זָרָד וּבַעֲבֹד אֶת-נַחַל זָרָד:
 (יד) וְהַיָּמִים אֲשֶׁר-הִלַּכְנוּ | מִקְּדֵשׁ בְּרֻגַע

יפסקא בא"ט

חכמו [ס"ח ספסרו] את עוזתו להכחות כללו אחס ענייט אלל
 הכחו ענזכס עטיריט: (ד) ונסן ונעזור. ללל לפון הסכנו פניט

(ט) וּבַעֲבֹרָא מִלֹּת אֲחֵינוּ כְּנֵי עֲשׂוֹ דְחִתָּין בְּשִׁעִיר מֵאֲרֻחַ
 מִיִּשְׂרָאֵל מֵאֵילַת וּמַעֲצֵינָן גִּבֹר * וְאֲחֵינוּ אֲרֻחַ מִדְּבַר
 דְּמוֹאָב: (ט) וַיֹּאמֶר יְיָ לֵי לֹא תִצַר עַל מוֹאָבָא וְלֹא תִתְנֶנּוּ
 לְמַעַבְדַּ עֲשֻׁדוֹן קִרְבֵי אֲרֻחַ לֹא אֲתֹן לָהֶם מֵאֲרֻצֵיהוֹן וְרֻחָא אֲרֻחַ לְבָנֵי
 לוֹט וְהַבֵּית ית לְתַת יְרֻחָא: (י) אֲמִיתָי מִלְקָדְמִין נִתְבִּין בָּהֶם
 עִם רַב וְסִי וְתַקְוָן בְּגִבְרָא: (יא) גִּבְרָן מִתְלִשְׁבִין אַף אַנְתָּן
 בְּגִבְרָא וּמוֹאָבָא קָרוּ לְהוֹן אֲמִיתָי: (יב) וּבְשִׁעִיר יִתְיִבוּ הַחֲרֻצֵי
 מִלְקָדְמִין וּבְנֵי עֲשׂוֹ תְרִיכִינֵן וְשִׁיבִיאֲוֵנֵן מִן קַדְמֵיהוֹן וְיִתְיִבוּ
 בְּאֲתֵרֵיהוֹן בְּמָא דִּי עֲבַד יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ יְרֻחָתָהּ דִּי יִתְיִב יְיָ לְהוֹן
 (יג) בְּעֵן קוּמֵי וְעִבְרוּ לְכוּן ית נַחֲלָא דְזָרָד וּבַעֲבֹרָא ית נַחֲלָא
 דְזָרָד: (יד) וְהַיָּמִים דִּי תִלְכֵנָא מִקְּדֵשׁ בְּרֻגַע עַד דִּי עִבְרֵנָא ית

להנוך כוח מזכית: (ט) ואל תחגר. לא חסר להס על
 נושכ אלל מלחמה חלל מירחיס היו אחס ונכחיס להס כסס
 מווייניס לפיכך כתיב ויגר ונחש מפני העס [צמדכר כ"ג]
 סהיו שוללס וצוזיס אחס חלל צכני עמוך כלונר אל תחגר כס
 טוס גרוי כשכר לניעות חונס חלל פרסונה על חזיס כנו טעססה
 כככירס סקלחס טס כנס מושכ: ער. טס הכודינה: (י) סלמיס
 לפניס וגו'. אחס קצור טזו ארץ רפליס טנחתי לו ללכרסס לפי
 סהיומיס טסס רפליס יטזו כס לפניס חלל לל א היט כי חוון
 רפליס הורסתי מפני כני לוט וכוטצמיס חחחס: (יא) רפליס
 יטטזו וגו'. רפליס היו נחטצין אחס חמיס כענכיס הנקלחיס
 רפליס ע"ס חכל הכוזח אחס ידיו מרסו: חמיס. ע"ס
 סחינחס מוטלט על סכריות וכן כשעיר יטזי הכוריס
 ונחמיס לכני עשו: (יב) ייחוס. לפון כוזח כלונר נחמי

עד אשר עברנו את נחל זרד שלשים
 ושמנה שנה עררתם בלל הדור אנשי
 המלחמה מקרב המחנה כאשר נשבע
 יהוה להם: (טו) וגם ידעה היתה גם
 להם מקרב המחנה עד תמם: (טז) ויהי
 כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות
 מקרב העם: (יז) וידבר יהוה אלי
 לאמר: (יח) אתה עבר היום את נחל
 מואב את ער: (יט) וקרבתי מול בני עמון
 אל תצורם ואל תתגר גם כי לא אתו
 מארץ בני עמון לד ירשתי כי לבני לזמ
 נתתה ירשה: (כ) ארץ רפאים תחשב
 אף הוא רפאים ישבו בה לפנים והעמנים
 יקראו להם זמזמים: (כא) עם גדול ורב
 ורם בענקים ושמדם יהוה מפניהם
 וירשם וישבו תחתם: (כב) כאשר עשה
 לבני עשו הישבים בשעיר אשר השמיד
 את חברי מפניהם וירשם וישבו תחתם

קחלא דוד תלתין ותמני שנין עד דספ כל דרא גברא מיני
 קרבא מנו משרתא קמא די קום די להון: (ט) ואף קמא
 מן קדם די בות בהון לשיצויהון מנו משרתא עד דשלימו:
 (י) ויהוה פד שלימו כל גברי מיניו קרבא לזממ מנו עמא:
 (יא) ומליל י עמי למימי: (יב) את עבר זמא דין ות תחתם
 מואב ית לתת: (יג) ותתקריב לקביל בני עמון לא תצור
 עליהון ולא תתגרי למעמד עמהון קרב ארי לא אתו מארע
 בני עמון לה ירותא ארי לבני לזמ יקביתא ירותא: (כ) ארע
 גברא מתשקבא אף היא גברין וחיבו בה סלקדמין ועמונא
 קרו להון משגני: (כא) עם רב וסגי ותקו גברא ושיצונו
 י מן קדמיהון ותריכינו וחיבו באתרהון: (כב) קמא די עבר
 לבני עשו דתבנו בשעיר די שיצו ות חרצו מן קדמיהון

כסס כס ססיו מוכשים אוחס והולכים: (טו) היתה כס
 למכר ולסווג צנור ו' ססס שלא יבננו לזכיס עוד להכעככ
 צמדכ: (טז ז) ויהי כאשר תמו וכו'. וידבר ה' אלי וגו'
 של מלכות המרגלים ע"כ לא נאמר צמדכ וידבר אלל וישמע
 ללמדך שכל ל"ס שנה ססיו ישראל נאומים לא כתיימד עמי
 הדבור בלשון חכס פנים אל פנים וישו הדעה ללמדך שאין
 הסכינה שורה על הכניאים אלל צביל ישראל: אכני המלחמה.
 מצן כ' ססס היולאים צמדכ: (יח יב) אתה עובר היום את
 גזול מואב וקרבת מול בני עמון. וכלן שארץ עמון ללד לפון:
 (כ) ארץ רפאים תחשב. ארץ רפאים נחשבת אף היא לבי
 סהרפאים ישנו כס לפנים אלל לא א' היא נחמתי לא צמדכ:
 והעוים היוצאים צמדכ וגו'. עוים מפלשתים סס שעתה

עד היום הזה: יגד והעונים הישבים
 בחצרים עד-ענה כפתרים היוצאים
 ככפתור השמידם לעבותתם: (כד) קומו
 פועו ועברו את-נתתי ארנן ראה נתתי
 בידך את-סיוח מלך חשבון האמרי ואת-
 ארצו החל רש והתגר בו מלחמה:
 (כה) היום הזה אהל פת פחדך ויראתך
 על-פני העמים פחת כל-השמים אשר
 ישמעון שמעה ורגזו וחקלו מפגיה:
 (כו) ואשלח מלאכים ממדבר קדמות אל-
 סיוח מלך חשבון דברי שלום לאמך:
 (כז) אעברה בארצך בדרך בנה אלה
 לא אסור ימין ושמאול: (כח) אבל בפסח
 תשברני ואכלתי ומים בפסח תתן-לי
 ושתיתי רק אעברה בנגלי: (כט) באשר
 עשיתי-לי בני עשו הישבים בשעיר

כס נחשבים צמר יכוסע טל' חשבת סכני עלשתי העזת
 וסלשדורי וסלשקוני וסגתי וסעקרוני וסעוים [יכוסע י"ג]
 וספני סשועס סשזע סכרסס לסזיעולק לס יכלו יסרלס

ות-יכינו ותיבו באברהן עד יקא תרון: (כ) ונצא דהבין
 בדיסית עד ענה קפוסקאי דקסוי מקפוסקאי שיציאונן תחום
 באברהן: (כא) קימי טולו ועברו זה נחלא דארנן תו דקסרית
 בידך ית סיוח מלכא דחשבון אמרנא זה ארעה שרי
 לתוכיתיה ותתבי למעבר עשה קרב: (כב) יקא תרון אשר
 למסן ונעקד ונחלקה על אפי עקמאי די תחות כל ישמאי די
 ישמען שמעה ורגזון ותבירן מן קדמך: (כג) ושלחת אנבין
 ממדבר קדמות לוח סיוח מלכא דחשבון פתגמי שלם למימרי:
 (כד) אעברו בארעה באורחא באורחא אויל לא אסמי לשמאי
 ולשמאלא: (כה) אבוקא בקספא תובין לי ואיטול וקמא
 בקספא תמן לי ואשתמי לחוד אעבר בנגלי: (כז) פסא די
 עברו לי בני עשו דהבין בשעיר ומוציא דהבין בלחת עד די

לסויסל סרלס מידס וסכסמי עלויס כסחוריס וסשמידוס ויסנו
 סחסס ועכסיו סחס מוותריס לקסחס מידס [סולין ס']:
 סחס כל ססמיס. למד סעועס סניס למסס ציוס וסלססס
 עוג [סעניס צ' וע"ו כ"ס] [ס"ס סיוחן] וודע סדכ סחס
 כל ססמיס: (כז) מודכ קדמות. סק על סי סלס לוי
 סנוקוס לקל לסיוח לסלוס למדתי מודכ סיני מן סחורס
 סקדמס לעולכ כסכל סקצ"ס ליחנסי ליסרלס סז סוחס
 על עשו ויסמעול וכלוי לסכוי סלס יקבלוס ווע"סי כן סחס
 לסס סלסוס סק סיני קדמתי סח סיוחן דכדי סלס. ד"ס
 מודכ קדמות מונן סיני קדמתי סקדמתי לעולס יוכל סייתי
 לסלס ככ סלס ולסכוי סח סלסלרס סלס סלסחתי מן סודכ
 סל סרעסי לסלס סלס סח עיני כוחחן: (כט) כסכ עשו לי

והמו אבנים הישנים בער עד אשר אעבד
את הנהדון אל הארץ אשר יהוה אלהינו
נתן לנו: (א) ולא אכה סחון מלך חשבון
העברנו בו כרהקשה יהוה אלהינו את
החזו ואמין את לבבו למען תתו בידך
פיוס הזה: (א) ויאמר יהוה אלי
ראה החלתי תת לפניך את סחון ואת
ארצו החל לש לרשת את ארצו: (א) ויצא
סחון לקראתנו הוא וכל עמו
למלחמה יהודה: (א) ויתגהו יהוה אלהינו
לפנינו ונגד אתו ואת בניו ואת כל עמו:
(א) ונלכד את כל עירו ואת ההוא
ונחרם את כל עיר מתם והנשים והתף
לא השארנו שריד: (א) רק הבחמה בוננו
לנו ושלה הערים אשר לכדנו: (א) מערער
אשר על שפת נחל ארנן והעיר אשר
בנחל וערה הנלעד לא היתה קרה אשר
שוקה ממנו את הכל נתן יהוה אלהינו

בניו ק

אעפר ית קרנא לארעא די יי אלהנא דייב לנא: (א) ולא
אכא סחון מלכא ויחשבון למשכנא למעבר בתחומיה אר
אקשי יי אלקה ית רותיה ואתקף ית לפיה גדיל למסכריה
בידך קימא תרין: (א) ויאמר יי לי תו דשירתי למספר
קדמך ית סחון וית ארעה שרי לתוכיה למרת ית ארעה:
(א) ויפק סחון לקדמותנא הוא וכל עמיה לאתקא קרנא
לחזי: (א) ומסריה יי אלהנא קדמנא ומחנא יתיה וית בנותי
ית כל עמיה: (א) ויבשנא ית כל קרתי בעדנא תהא
ויקדמנא ית כל קרנא וישנא ויפלא לא אשארנא משייב:
(א) לחוד בעדנא בנא לנא ועד קרנא די בקשנא:
(א) מערער די על ביה נחלא דארנו וקרנא די בנחלא ועד
בילעד לא הות קרנא די תקיפת מנא ית פולא מסר יי אלהנא
קדמנא: (א) לחוד לארעא בני עמון לא קריקתא כל ביה

בני עשו. לא לענין לעבור את ארצם אלא לענין עכר חובל
וויס: עד אשר לעבור את היקדן. עוסב על מעברם בלכך:
(א) סחילותי תח לפניך. כפס עד של חמוריים שלמעלה
סחה רגליו של משה והדרכו על נוסחו: (א) ויאל סיסון.
לא שלט בשביל עוב לעזור לו ללמדך שלט היו לריבים זה לזה:
(א) ואת בניו. עו כתיב סהים לו בן גבור כעומו: (א) מתס.
סחיים בציות סיסון נאמר צונו לנו לשון פיוס סחיים סביב
עליהם ובהזים חיש לו וכשבול לציות עוב ככר היו סבעים
ומלאים וסחיים צוים צעניסם וקדעין ומשליכין סכום
ובגדים ולל נעלו כי אס כקף חסב לכך נאמר צונו לנו לשון
ציון כך דרש בספרי [בס' ויחי ישראל בשמים צמדכ כ"ס]:

לפנינו: (ל) רק אל-ארץ בני-עמון לא
 קרבת כל-יד נחל יבן וערי ההר וכל
 אשר-צנה יהוה אלהינו: ג (א) ונסן ונעל
 הרף הפשוט ויצא עוג מלך הפשוט לקראתנו
 הוא וכל-עמו למלחמה אדריעי: ו ויאמר
 יהוה אלי אל-תירא אתו כי בידך נתתי
 אתו ואת-כל-עמו ואת-ארצו ועשית לו
 כאשר עשית לסיחן מלך האמרי אשר
 ישב בחשבון: ו ויתן יהוה אלהינו בידנו
 גם את-עוג מלך-הפשוט ואת-כל-עמו
 ונפרו עד-בילתי השאיר-לו שריד:
 (י) ונלכד את-כל-עריו בעת ההוא לא
 היתה קריה אשר לא-לקחנו מאתם
 ששים עיר כל-חבל ארנב ממלכת עוג
 בפשוט: (יא) כל-אלה ערים בצרת חומה
 גבהה דלתים ודברים לבד מערי הפרוז
 הרבה מאד: ו ונחרם אותם כאשר
 עשינו לסיחן מלך חשבון קחרם כל-עיר

נחל זבקה וקרנ טרא וכל די פסד אלהא:

ג (א) ואהפנתא וסלקתא אורח סתון תסק עוג מלכא וסתון
 לקדמיתנא ויא וכל עמיה לאתא קרבא לאדריעי: (ב) ונאמר
 לי לא תרחל סנה צד בדרך חסדת יתיה ות כל עמיה
 ות ארעיה ותעמיד ליה קמא די עבדתא לסתון מלכא דאמורא
 די יתיב בחשבון: (ג) ויסר אלהא בידא אף ות עוג מלכא
 דסתון ות כל עמיה וסתנה עד דלא אשתאר ליה משויב:
 (ד) וקבשנא ות כל קרוי בענתא הריא לא ננת קרפא די לא
 וסרנא מנהון שתון קרוין כל בית שלף מרכונא מלכותא דעוג
 דמתנן: (ה) כל אלון קרוין ברבון מקפון שור דלתה דשין ועברין
 פר מקרני שצותא דסגיאין לחרא: (ו) ונפרנא ידוון קמא די
 עבדנא לסתון מלכא דחשבון נפרנא ות כל קרד גבתי נשא

(לז) כל יד נחל יבן. כל חלל נחל יבן: וכל אשר נחל ה'
 חלוינו. שלא לנחש הכסס:

ג (א) ונסן ונעל. כל לז נסחן סוה עלייה: (ב) אל חירל
 אורח. ובסיחון לא הולכך לומר אל חירל אורח חלל ונחירל
 סיח משה שלא תעמוד לו זכות שמועם לזכרם שנלחם ויחל
 ספליט [זכרשים יד] והוא עת: (ד) חלל חרנב. ונחדגונין
 בית סלך מרכונא ודאיית חרנוס ירושלמי זנבילת אסת
 קורא פלסון מרכונק למדתי חלל חרנוס הסכיא סיכל וכל
 כלומר סהולכות נקלחת על שום וכן חלל חרנוס ונלכס
 חלל סיכל וכל חרנו סק בן רחליהו למקמיס בן מנסה למדתי
 סכך נקלחת סס הסככיא: (ה) מערי הסכד. זכרות וסמסוס
 חלל חרנוס וכו פדאס פשו ירושלם [זכרם ב']: (ו) ספר

מתם הנשים והנערות: (ח) וכל ההמה ושלל
 הערים בזונו לנו: (ט) ונקמה בעת ההוא
 את הארץ מיד שני מלכי האמרי אשר
 בעבר הירדן מנחל ארנן עד הנה חרמון:
 (י) צידנים יקראו לחרמון שרין והאמרי
 יקראו לו שגיר: (יא) כל ערי המישר וכל
 הגלעד וכל הבשן עד סלבה ואדריעי
 ערי ממלכת עוג בבשן: (יב) כי רק עוג
 מלך הבשן נשאר מיתר הרפאים הנגה
 ערשו ערש פחל הלה הוא ברפת
 בני עמון תשע אמות ארפה וארבע אמות
 רחפה באמת איש: (יג) ואת הארץ הזאת
 ירשנו בעת ההוא מערער אשר על גחל
 ארנן וחצי הנהגלעד ועריו נתתי
 לראובני ולגדי: (יד) ויתר הגלעד וכל
 הבשן ממלכת עוג נתתי לחצי שבט
 המנשה כל חבל הארנב לכל הבשן ההוא
 יקרא ארץ רפאים: (טו) יאיר בן מנשה

וספלא: (טז) וכל בעדא ועדי קרנא בננא לנא: (יז) תסיבנא
 בעדנא חתיא את ארעא מיד חרמון מלכי אמרנא די בעברא הירדנא
 מנהלא דארנן עד שרין וחרמון: (יח) צידנא קרן לחרמון שרין
 ונאמרי קרן ליה סוד פלנא: (יט) כל קרן מישראל וכל גלעד וכל
 מתנן עד סלבה ואדריעי קרן מלכותיה דעוג במתנן: (כ) ארי
 לחוד עוג מלכא דמתנן אישתאר משאר גבריא הא ערשיה ערשא
 דפרולא הלא היא ברפת בני עמון תשע אמין ארפה וארבע
 אמין פחיה באמת מלך: (כא) ות ארעא הדיא וריתנא בעדנא
 ההוא מערער די על גחלא דארנן ופלגות סודא דגלעד
 וקרנתי הקבית לשבטא דראובן ולשבטא דגד: (כב) ושאר
 גלעד וכל מתנן מלכותא דעוג הקבית לפלגות שבטא דמנשה
 כל בית פלך שביבנא לכל מתנן ההוא ותקרי ארע גבריא:

לשון הוס סלך וכלות: (ח) מיד. נכסות: (ט) נידוים יקראו
 למתנן וגו'. ונמקס סלך כול אונק ועד סך שילון כול
 סמון כרי לו ארבעה שנות למה סולכנו ליכתב להגיד סכמ
 סרץ יסלל סהיו ארבעה ונלכיות מתפסלות סך ז אונקת על
 שני יקרא וזו אונקת על שני יקרא: סכיר. הוא סלג בלשון
 סכנו ובלשון כנען: (יא) מיתר ספלים. סכנו אונקס
 וסריריו בעשתרות קכנים והוא פלג וכן סולמס סלמס ויבא
 ספלים וכו עוג: בלמח איס. בלמח עוג: (יב) ואת סלך
 סלמח. סלמס למועלם מנחל סרנן ועד סך סרמון: יכסנו
 בעת סכיס מיעובע סלך על סל סרנן. אינו מוסר לסלסו
 סל ונקס סלל לסוסו על סמתי לסונוני ולגדי סלל לסמ
 יוססו עד סך סרמון סיס: (יג) סכוס יקסל סרץ ספלים.

לקח את כל חבל ארצו עד גבול
הגשוירי והמעעתי ויקרא אתם על שמו
את הפשן חות יאיר עד היום הזה: שבע
(טו) ולמכיר נתתי את הגלעד: (טז) ולראובני
ולגדי נתתי מן הגלעד ועד גחל ארנן
תוף הנחל וגבל ועד יבק הנחל גבול בני
עמון: (יז) והערבה והירדן וגבל מפנת
עד ים הערבה ים המלח פחת אשדות
הפסגה מזרחה: (יח) ואצו אתכם בעת
ההוא לאמר יהנה אלהיכם נתן לכם את
הארץ הזאת לרשתה חלוצים מעברו
לבני אחיכם בני ישראל כל בני חיל:
(יט) רק גשיכם וטפכם ומקגכם ידעתי
כימקנה רב לכם ישבו בעריכם אשר
נתתי לכם: ססד (כ) עד אשר יניח יהוה
לאחיכם פכם וירשו גסדים את הארץ
אשר יהוה אלהיכם נתן להם בעבר
הירדן ושבתם איש לרשתו אשר נתתי

לכם: (כא) ואת יהושע צויתי בעת ההוא

(א) יאיר בר מעשה גסוב ית כל בית סלף מרכנא עד תחום
גשורא ואפקודוס וקרא ותהן על שמה ית מתנן פפרני יאיר
עד יוסא דרין: (ב) ולמכיר תבית ית גלעד: (ג) ולשכמא
דראובן ולשכמא דגד תבית מן גלעד ועד נקלא דארטן ג
נקלא ותחמא ועד יבקא דנקלא תחמא דבני עמון:
(ד) ומישקא וירדנא ותחמיה מגיסר ועד יוסא דמישקא
יפא דמלקא תחות משפח מרמא מדנהא: (ה) ופנתח
תכון בעמא הריא למימר יי אלקכון דוב לבן ית ארמא
קרא למיתה מערן מערן קדם אחיכו בני ישראל כל
בני חילא: (ו) לתוד גשיכו וטפליכו ובערכו
דעמא ארי קעד סני לבן תבן בקרבונו די תבית לבן:
(ז) עד די יניח יי לאחיכו בנתון ונתח אף אינן ית ארמא
די יי אלקכון דוב להון בערמא דרדנא ותבונן גבר ליהותיה
היא פוחה שנתחי ללזכרם: (ח) מוך ססל וגבול. כל ססל
ועוד מעבר לססו כלומר עד ועד ככלל ויומר מכלן:
(י) מעבר. מעבר היכדן מעברני היא ונסלח בני גר מעבר
סידון מזרסי וסל גבולס רוסב סידון כנגדס ועוד מעבר
ססו עד כרת וזכו שנלמד וסידון וגבול סידון ומעבר לו:
(יא) ולנו אחסכ. לבני ראונו וגד סיס מעבר: לפני אסיס.
סס סיו רולכיס לפני יסרלל לנלספוס לפי ססיו גבוכיס וסיוזיס
טפליס לפניסס שנלמד וטק וזכע אף קדקד [דכיס ל"ג]:
חסלח מרשת אלה דרברים:

לאמר עיניך הראות את כל אשר עשה
 יהוה אלהיכם לשני המלכים האלה בך
 ועשה יהוה לכל הממלכות אשר אתה
 עבר שמה: (כב) לא תיראום כי יהוה
 אלהיכם הוא הנלחם לכם: ס ס ס

סדר ואתחנן

(כג) ואתחנן אליהוה בעת ההוא לאמר:
 (כד) אדני יהוה אתה קהלולת להראות את
 עבדך את גדלך ואת ידך החזקה אשר
 מיראל בשמים ובארץ אשר יעשה
 כמעשיך ובגבורתך: (כה) אעברה נא
 ואראה את הארץ המובד אשר בעבר
 תרדן הנה המובד הנה והלבנן: (כו) ויתעבר

(כג) ואתחנן. אין חנון בכל עוקס חלל לשון מתנת חסד.
 אע"פ שיש להם ללדיקייס לחלות מעשויסם סעודיס
 אין מעקסיס מלת סעוקס חלל מתנת חסד לפי שחנן לו
 ומנותי חסד אשר חסון [שמות ל"ג] אשר לו: ולשון ואתחנן.
 ה"ל זה חסד מעשרה לשונות סנקרלת מפלט כדליתח צפסרי:
 בעת ססיל. לאסר סכנשתי ארץ סיסון ועוד דמייתי שטל סוסר
 סכרד: ללמר. זה חסד מנ' מקוונת שטער מעס לפני סעוקס

די תבית לכו: (כז) ות יהושע פקדית בעדנא הויה למיטר
 ענך חוון ית כל די עבר די אלהכון לתרין מלכיא האלן פן
 עבדי ללל מלכותא די את עבר לתמן: (כח) לא תרדלון
 מהון ארי די אלהון סייבית ניח לכו: (כט) תציתו קדם די
 בעדנא הויה למיטר: (ל) די אלהים את שרתא לאחזאה
 ית עבדך ית רביתך ית ידך תקפחתא די עת הויה אלהא
 דשכינתך בשמיא מלעלא ושלטי ארעא ולית דעבדי
 דעבדך ובגבורתך: (לא) אעבר בען ואחדי ית ארעא סכתא
 די בעברא דרדנא סקרא סקרא תרין וביית מקדשא: (לב) ונהיה

איני מניחך עד סהודיעני חס מעסה סלחתי חס לשו [ספרי]:
 (כד) ה' אלסיס. רחוס דדין: חסס ססילות. סכרלות חס עזדך.
 סתח לסיות עמוד ומחסלל חס"פי סנגרס גזירס אשר לו מנך
 למדתי סלונרת לי ועתה סניסס לי [שמות ל"ג] וכי מוסס
 סיימי דך חלל לסחוס חסס סני סיס עלוי. לסמסלל סליסס
 כמו כן סיימי סכור לעסות עכסו [סס]: חס גדלך. זו מלת
 סוכך וכן הוה סומר ועתה יגדל חס זס ס' [צמדכ יד]:
 וחס ידך. זו מניח ססיס סעוסס לכל צלי. גולס: ססזקס.
 סלחס כודס צרסוייס חס מלת סדין צזקס: חסר מי חל וגו'.
 איך דוסיס למלך צכר וזס סיש לו יועלין וכנקתדרכין סמנחין
 צידו סכרולס לעסות סכד ולעכור על מדוסי חסס סין מי
 יונחס צידך חס ממולו לי ומצטל גזרסך. ולסי סעוסו חסס
 ססילות לסכרלות חס עזדך מלסונת סיסון ועוד כדכתיב רלס
 ססילותי חס לסניך [דצריס ז'] סכלי מלסונת ל"ל מלכיס:
 (כד) אעברס חל. אין חל חלל לשון צקסס: סכר סעוד סוס.
 זו יוסליס: וסלצנון. זה חס סמקדס [יומל ל"ט]: (כד) ומעבר

יהוה בלי למענכם ולא שמע אלי ויאמר
 יהוה אלי רב-לבך אל-תוסף דבר אלי עוד
 בדבר הזה: (כ) עלה ראש הפסגה וישא
 עיניך ימה וצפנה ותימנה ומזרחה ורואה
 בעיניך כירלא תעבור את-הנהר הזה:
 (כא) וצו את-יהושע וחסהו ואמרהו כי
 הוא יעבור לפני העם הזה והוא
 ינחיל אותם את-הארץ אשר תראה:
 (כב) ונשב בגיא מול בית פעור:
 ד (כג) ועתה ישראל שמע אל-הקום
 ואל-המשפטים אשר אנכי מלמד אתכם
 לעשות למען תהיו וקאתם וירשתם את-
 הארץ אשר יהוה אלהי אבותיכם נתן
 לכם: (כד) לא תספו על-הדבר אשר אנכי
 מצנה אתכם ולא תגרעו ממנו לשמר

ס. נתחלה חיים [כסרי]: למענט. אהם גרמחם לי וכן
 הוא חונן ויקניפו על מי מריבה יורע למחש בעצורם [תהלים
 קצ]: כע לך. שלל יאמרו הכז כמה קסה והתלמוד כמה
 סרנן מפני [כסרי]. ד"א רב לך הכזה מזה שומר לך רב

רני סן קדם ה עלי גדלכתן ולא קבל סני ואשר ה לי סני
 לך לא תוסף למללא קדם עוד פסתקמא דרין: (א) סק
 לרש ריקמא תקוף ענד למעקמא ולצפמא ולקרומא ולסדיקמא
 סני בעינד ארי לא תעבר ות דקמא דרין: (ב) ופקד ית
 הושע ותקסה ואלמהו צר הוא יעבר קדם עמא דרין והיא
 דסין ותרון ית ארעא די תתו: (ג) רמיבנא בחלקמא
 לקבל בית פעור:

ד (ה) וצען ישראל שמש לקממא ולרמא די אגא סלף
 תבון למעבר גדל דתחון ותעלון ותדחון ית ארעא די
 אלהא דאבתהבון יהיב לבון: (ו) לא תוספון על פתקמא די

סוז הספון לך: (ז) וראה בעיניך. בקשה נחמי וראה סע
 סלכך סרובה אני וראה לך סח כלס סנלונר וראה ס' סח כל
 סלכך [ד-י-ס ל' ד']: (ח) וטו סח יוסע. על סטרסות
 ועל סנשסות ועל סנריות: וחזקה וסנלור. דדכרך שלל
 ירך לצו לומר כסס סנעס רני עליס כך סוסי ליעס עליס
 ונצטיסו אני כי סוה יעבור וסוה יעחיל: כי סוה יעבור. סח
 יעבור לסניס ינחלו וסח ללו לא ינחלו וכן סחס ונול סססל
 מן כסס סל כסי וסוה יסז וכו ססס סנסי כסי וגו' [יחסי
 ז'] וכיון סנפל על סני סנר לו קוס לך [סס] קס לך כסי
 סחס סוה סעומד סמקומך וססלס סח בני למלמס למס זס
 סחס כוסל על סניך לל כך סנרתי למסס רכך סח סוה עוכר
 עוכרין וסח ללו סין עוכרין [ססרי]: (כא) ונצז בניס וגו'.
 ונלמדס לס"א וס"ב ועסס ישראל סנע סל סמוקס וסל
 ססול לך וסח לל זכתי ליעל לי:

ד (ב) לא חוקיסו. כגון חסס פרסיות סחילין חססס דינין

את מצות יהוה אליכם אשר אנכי מצוה אתכם: (ט) עיניכם הראות אה אשר עשה יהוה בבעל פעור פי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו יהוה אלהיך מקרבך: (י) ואתם הדבקים ביהוה אליהם חיים בלכם היום: שני (י) ראה ולמדתי אתכם הקים ומשפטים באשר צוני יהוה אלהי לעשות כן בקרב הארץ אשר אתם באים שמה לרשתה: (י) ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעו את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם וגבון הגוי הגדול הזה: (י) פי מרגוי גדול אשר לו אלהים קרבים אליו ביהוה אלהינו בכל קראנו אליו: (י) ומי גוי גדול אשר לו הקים ומשפטים צדיקים בכל התורה הזאת אשר אנכי נתן לפניכם היום: (י) לך השמר לך ושמר נפשך

מאד פן תשכח את הדברים אשר יראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך

תרגום

אנא ספקד יתכון ולא תמנעון מצוה למסר ית סקדתי די אלקהון די אנא ספקד יתכון: (ט) עיניכון תזאן ית די עבר יי בסלחי בעלא פעור ארי כל גברא די הלך פתר בעלא פעור שיציה יי אלהך מבינה: (י) ואתון דאדבקתון ביהוה דה אלקהון קיימין פולכון וזמא דין: (ט) תני דאליפת יתכון קיימין ודינין קמא די סקדני יי אלהי למעבר פן פגו ארעא די אתון עאלין לתמן למידתה: (י) ותסרין ותעברון ארי היא חכמתכון וסקלתהנתכון לעיני עממא די ישמעון ית כל קנצא האלין וימרת לחוד עם חכים וסקלתן עמא רבא דדין: (י) ארי מאן עם רב די ליה אלקהא קריב ליה לקבלא צלותיה בעידן עקתיה ביה אלקהא בכל עידן דאנחא מצל וקדמיה: (ט) וזמא עם רב די ליה קיימין ודינין קשישין בכל אודיתא תא די אנא קייב קדמכון וזמא דין: (ט) לחוד אספסר לך ושר נפשך לתרא דלמא התגשי ית פתגמא די תזאן עינך ודלמא יעדון כלולב ותמס זיליות וכן לא תמנעון [סס]: (י) ותמנעון. ז' מנעו: ועשיתם. כמשעו: כי היא סמכתכם ובינתכם וגו'. צוחה תמנעו סמנים וכזונים לעיני סמנים: (ח) חקים ומשפטים נדיקים. סגונים ומקובלים: (ט) רק כשנר לך סן סמכם את סדכיים. אז כשלא תסכחו אותם ומעסו על אמתם תמנעו סמנים וכזונים ולא תעומו אותם עתוד

והודעתם לבניך ולבני בניך: (י) יום אשר
עמרת לפני יהוה אלהיך בחורב באמד
יהוה אלי הקהל לי את העם ואשמעם
את דברי אשר ילמדון לרעה אתי כל-
הימים אשר הם חיים על-הארמה ואת-
בניהם ילמדון: (יא) ותקרבון ותעמדון
תחת ההר וההר בער באש עד-לב
השמים חשב עני וערפל: (יב) וידבר יהוה
אליכם מתוך האש קול דברים אתם
שמעים ותמונה אינכם ראים וילתי קול:
(יג) ויגד לכם את-בריתו אשר צוה אתכם
לעשות עשרת הדברים ויכתבם על-שני
לוחות אבנים: (יד) ואתי צוה יהוה בעת ההוא
ללמד אתכם הקים ומשפטים לעשות אתם
אתם בארץ אשר אתם עברים שמה
לרשתה: (טו) וגשמתם מאד לנפשתיכם
כי לא ראיתם כל-תמונה ביום דבר יהוה
אליכם בחורב מתוך האש: (טז) פדת שחתון

ונעשיתם לכם פסל תמונת כל-סמל
תבנית זכר או נקבה: (יז) תבנית כל-
בהמה אשר בארץ תבנית כל-צפור כנף

תרום

טלף כל ימי תיך ותודענין לנגד ולבני בניך: (יח) זכא
די קמא קדם ה' אלהיך בחורב בראשי ה' לי בניש קדמי ית
עמא ואשמענין ית פתגמי די ילסון למדול קדמי כל זמא
די אינון קמיין על ארעא תת בניהון ילסון: (יט) וקרביתון
וקמתון בשפולי טרא וטרא בער באשתא עד צית שמיא
חשוקא עננא ואמיטתא: (כ) ומליל ה' עמכון סגו אשתא כל
פתגמין אתון שמעין דמטת ליתכון תון אלהון קלא: (כא) ותב
לכון ית קטיה די פקר ותכון למעבר עשרא פתגמין וכתבינן
על תרין לוחי אבניא: (כב) ותי פקר ה' בעדנא סגיא לאלפא
יתכון קמיין ודינן למעברכון ותהון בארעא די אתון עברון
תסון למיתה: (כג) ותכתבין לתיא לנפשתיכון אבי לא
תויתון כל דמט ביומא דמליל ה' עמכון בחורב סגו אשתא:
(כד) דלמא תחבלון ותעברון לכון אלקא דמט כל צורא דמט
דכר או נקבא: (כה) דמט כל בעדא די בארעא דמט כל
סכסס חסכו טוטים: (כו) יום אשר עזרת . מוכס על מקל
שלענלה מננו אשר כלו עיניך יום אשר עזרת צורכ אשר
לית סם סקולות וסם סלסדים: ילמדון . ילסון לעננס:
נמדון . ילסון לאסרים: (כז) וסמי נוס ה' ללמד לחכס.

אשר תעוף בשמים: (יח) תבנית פלדמש
באדמה תבנית פלדדגה אשר במים
מתחת לארץ: (יט) ופדתשנה עיניך
השמימה וראית את השמש ואת הירח
ואת הכוכבים כל צבא השמים ונגדתה
והשתחית להם ועבדתם אשר חלק
יהוה אלהיך אתם לכל העמים תחת כל
השמים: (כ) ואתכם לקח יהוה ויצא
אתכם מבור הפרזל ממצרים להיות לו
לעם נחלה פיום הזה: (כא) ויהוה התאנהף
בי עלי דבריכם וישבע לבלתי עברי את
הירדן ולבלתי רבא אל הארץ המובנה
אשר יהוה אלהיך נתן לך נחלה: (כב) פי
אנכי מת בארץ הזאת אינני עבר את
הירדן ואתם עברים וירשתם את הארץ
המובנה הזאת: (כג) השמרו לכם פן תשכחו
את ברית יהוה אלהיכם אשר פרת עמכם
נעשיתם לכם פסל תמונת כל אשר צוה

יהוה אלהיך: (כד) פי יהוה אלהיך אשר

תרגום

צפר בקפא די פרח באויר רקיע שמיא: (יח) דמות כל ריקשא
די בארעא דמות כל נני די במיא מלרע לארעא: (יט) ודלקא
תוקוף עינך לשמיא ותחזי ות שמשא ות סידרא ות פוכבא
כל חילי שמיא ותמעי ותגוד להון ותפלחונן די זמן ו אלהך
יתרון לכל עממיא די תחות כל שמיא: (כ) ותבון קריב
די לדחלמיה ואפק יתבון מבורא דפרזל לא ממצרים למדני ליה
לעם אחסנא פוקא תרין: (כא) ומן קדם ו יהוה רגו עלי על
פתימבון וקניס גדיל דלא למעפר ית ידנא ובידיל דלא
למעל לארעא טבתא די ו אלהך יב לך אחסנא: (כב) ארי
אנא מאית בארעא הרא לית אנא עבר ית ידנא ואתון עבריו
ותירתון ית ארעא טבתא הרא: (כג) אסתפרו לבון דלקא
תתגשוו ית קנא די אלהבון די גור עמבון ומעברון לבון

תורס טבע"פ: (פז) פסל. תורס: (יח) וכן תשל עיניך
לסקמכל דצדכ ולתת לב לעטות אחריס: אשר חלק לכה
לסאיר לכה. ד"ל לאלוהות. לא מנען מלעטות אחריס אלא
הסליקס דצדכי סגליס לטרדס מן העולם [ונגילס ה'] וכן
הוא חומר כי הסליק אליו צעיוו לנלוו עורו לטווא [הסליס
ל']: (כ) מבור. כור הוא כלי שמזקקים בו את הזכב:
(כא) הסלק. כחמלס דוגו: על דצריכס. על אודותיכס על
עסקיכס: (כב) כי אנכי נח וגוונר. אינני עובר. מאחר שמת
הסיכו יעבור אלא אף עלמתי אינני עוזרים: (כג) חמונת

אֲבֹלָה הוּא אֶל קָנָא: פ (כה) כִּי
 תוֹלֵד בְּנִים וּבְנֵי בָנִים וְנֹשְׁתֶם בְּאֶרֶץ
 וְהִשְׁחַתֶּם וְעַשִׂיתֶם פֶּסֶל תְּמוּנֹת כָּל
 גַּעֲשִׂיתֶם הֲרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֵיךָ
 לְהַכְעִיפוֹ: (כו) הַעֲדֹתִי בְכֶם הַיּוֹם אֶת־
 הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ כִּי אֲבֹד תֵּאבְדוּן מֵהָר
 מֵעַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן
 שָׁמָּה לְרַשְׁתָּהּ לֹא־תֵאבְדוּ מִיָּמַי עֲלֶיהָ כִּי
 הַשָּׁמַד תִּשְׁמְדוּן: (כז) וְהִפִּיץ יְהוָה אֶתְכֶם
 בְּעַמִּים וְנִשְׁאַרְתֶּם מִתֵּי מִסְפָּר בְּגוֹיִם אֲשֶׁר
 יִגְהַג יְהוָה אֶתְכֶם שָׁמָּה: (כח) וְעַבְדְּתֶם־שָׁם
 אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם עֵץ וְאֶבֶן אֲשֶׁר
 לֹא־יִרְאוּן וְלֹא יִשְׁמְעוּן וְלֹא יֵאבְלוּן וְלֹא
 יִרְחֹן: (כט) וּבִקְשַׁתֶּם מִשָּׁם אֶת־יְהוָה
 אֱלֹהֵיךָ וּמִצְּאֹתָ כִּי תִדְרָשׁוּ בְּכָל־לִבְבְּךָ
 וּבְכָל־נַפְשְׁךָ: (ל) בְּצַר לָךְ וּמִצְּאֹתָ כָּל
 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים וְשִׁבְתָּ
 עַד־יְהוָה אֱלֹהֵיךָ וְשִׁמְעַתָּ בְּקוֹלִי: (לא) כִּי

צֶלֶם דְּמֹת פִּלְא דִּי פִקְדָּה אֱלֹהֵי: (כב) אֲרִי אֱלֹהֵי
 מִיִּצְרָיִם אֲנִי הוּא אֶל קָנָא: (כג) אֲרִי תִלְדוּן בְּנֵן
 וּבְנֵי בְנֵי וְהִתְעַסְקוּ בְּאַרְעָא וְהִתְבַּלְחוּ וְהַעֲבָדוּן צֶלֶם דְּמֹת פִּלְא
 וְהַעֲבָדוּן דְּבִישׁ קָדָם אֱלֹהֵי לֹא־קָנָא קְדָמוּתִי: (כד) אֶסְתַּרִּית
 בְּכֹן זִמְא רַח ית שְׂמֵיָא וְת אֶרְעָא אֲרִי מִיבֵד תִּיבְדוּן בְּסַרְשׁ
 מַעַל אֶרְעָא דִּי אֲתוּן עֲבָרְתָּ ית יִדְנָא תַּשְׁן לְמִדְתָּהּ לֹא תוֹדְכֹן
 זִמְן עֲלֵה אֲרִי אֲשִׁת־צָרָה תִּשְׁתַּיְעוּן: (כה) רִבְדִּי ית וְתִכּוֹן בִּי
 עֲמִמְיָא וְתִשְׁתַּאֲרֵן עִם דְּמַנְן בְּעַמְמִיָּא דִּי דַּבֵּר ית וְתִכּוֹן לְתַשְׁן:
 (כז) וְתִפְלְחוּן תַּשְׁן לְעַמְמִיָּא פִּלְדִּי פְעֻתָא עִבְדִּי דִּי אֲנִישׁא
 אֶעָא וְאֶקְנָא דִּי לֹא תִזֵּן וְלֹא שְׁמַעֵן וְלֹא אֶבְלוּן וְלֹא מִרְחֹן:
 (כט) וְתִתְבַּעַן מִתַּשְׁן ית דְּתִלְתָּא דִּי אֱלֹהֵי וְתִשְׁבְּתָּ אֲרִי תִבְעִי
 כֹּן קְדָמוּתִי בְּכָל לִבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ: (ל) כִּי יִצְוֹק לָךְ וְיִשְׁתַּחֲוֶיָּךְ
 כָּל שְׂמַיָּא הָאֵלִין בְּסוּף זִמְא וְתִתְּבוּב לְדִתְלִתָּא דִּי אֱלֹהֵי

כל . שנת כל דבר : אשר נדך ס' . אשר נדך שלא לעשות .
 (כד) אל קנא . מקנא לנקום אהרד"מנט צלע"ז מחמסר על
 רובו ל הפסע מעובדי ע"ש : (כה) ונשתחס . רמו לסס שיגלו
 מונכ לסוף שונכ מלות ומנסי ושיס סנה כמנין ונשתחס
 [סנסדרין ל"ה] והוא הקדים והגלס לסוף שונכ מלות
 ומנסיס והקדים שחי שניס לונשתחס כדי שלא יתקייס צסס
 כי אכד חלנדון וחו סלמכ וחסקד ס' על סרעס ויציס
 סלינו כי לדיק ס' סלינו [דליל ס'] לדיק עשס עמנו שססר
 לסליס שחי שניס לפני זמכס : (כו) סעדוסי צכס . סנני
 וזמניס לסוסי עדיס סססרתי צכס : (כז) ועצדמס סס
 סליס . כחכנומו משחמס עובדיס לעובדיס כלילו סחס

אל רחום יהוה אלהיה לא ירפה ולא
 ישחיתך ולא ישפח את ברית אבתך
 אשר נשבע להם: (ל) כי שאלת לא לימים
 ראשנים אשר יהיו לפניך למן היום אשר
 ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה
 השמים ועד קצה השמים הנהיה בדרך
 הגדול הזה או הנשמע במהו: (ל) השמע
 עם קול אלהים מדבר מתוך האש באשר
 שמעת אתה ויחי: (ל) או הנסה אלהים
 לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי במפת
 באתת ובמפתים ובמלחמה וביד חזקה
 ובזרוע נשירה ובמראים גדלים ככל
 אשר עשה לכם יהוה אלהיכם במצרים
 לעיניך: (ל) אתה הראת לדעת כי יהוה

עוזדים להם: (לא) לא יסך. מלחזיק בך צידיו ולשון לא
 יסך לשון לא יפעיל כוח לא יתן לך רפיון לא יפריש אותך
 ומללו וכן חזתיו ולא ארפנו [שיר ג'] שלא נקד ארפנו.
 כל לשון רפיון נוסב על לשון מפעיל ומחפעל כמו הרפה
 להם [מלכים ז' ד'] מן לה רפיון הרף מנני [דברים ט']
 המרפה מנני: (לב) לימים ראשונים. על ימים ראשונים:

תקבלי למימיה: (לג) אר אלקה ברמא ד אלקה לא
 ישפך ולא יתבלגך ולא ישי ית קמא דאבהך די קים
 להון: (לד) ארי שאל פנן לומיא קרמא די הון קרמא למן
 ימא די ברא יי אדם על ארצא ולמספיי שמיא געד טייפ
 שמיא תהא קפתמא רבא דין או האשמע דבנותיה:
 (ל) השמע עמא קל ממרא די ממליל מנו אשתא פמא
 די שמעת את ואתקיים: (ל) או גסין דעבר יי לאתבלגא
 למפרק ליה עם מנו עם בגיסן פאתין ובמופתין ובקרבא ובדא
 תקפא ובדעא מרמא ובחונין וברבין ככל די עבר לטון
 יי אלהון במצרים לעיבון: (ל) את איתחיתא למידע ארי
 יי הוא אלהים לית עוד בר מיה: (ל) מן שמיא אשמעה יתקל

ולמקום השמים. וגם שאל לכל הכוזבים אשר נקבם אל קום
 זכו פשוטו. ועדכוו מלמד על קומתו של אדם שהיה וכן
 הארץ עד השמים [מגיגה י"ח] וסוף השיעור עלמו אשר נקבם
 אל קום: הכסים כדכר בגדול סוז. ונכו כדכר בגדול השמע
 עם וגו': (לד) הכסה חלסים. הכי עשה נקיס שום אלוה לבא
 לקחת גוי וגומר. כל הסיף הללו מתייחסו הן לכך נקודות הן
 כפסוק פתח הכסים השמע השמע הכסה: במקום. על ידי
 נכסיות אודיעם בצרותיו כגון המפטר עלי [שמות ח'] אם
 אכול לעשות כן הכי זה נסיון: צלותם. כסיומין להאמין
 סווא שליחו של מקום כגון מה זה צידך [שם ד']: ובמפתים.
 הם נפלאות שהציו עליהם נכות מופלאות: ובמלחמה. גים
 מלמד כי ה' נלחם להם [שם י"ט]: (לה) הכלה. כהרגות
 יתפסותא כשמן הקצה אם המורה פתח להם שבעה רביעים

הוא האלהים אין עוד מלבדו: (יא) מך
 השמים השמיעה את קולו לסיבה ועל-
 הפרץ הראה את אשן הגדולה ודבריו
 שמעת מתוך האש: (יב) ותחת פי אהב
 את אבותיה ויבחר בנרעו אחריו ויוצאה
 בפניו בכחו הגדל ממערים: (יג) להוריש
 פנים גדלים ועצמים ממה מפגיה להביאה
 לתת לה את ארצם גחלה פיוס הורה:
 (יד) וידעת היום והשבת אלי לבבה פי
 יהוה הוא האלהים בשמים ממעל ועל-
 הארץ מתחת אין עוד: (טו) ושמת את
 הקו ואת מצותיו אשר אנכי מצוה היום
 אשר יוטב לה ולבנה אחריה ולמען
 תאריך ימים על-הארמה אשר יהוה
 אלהיה נתן לה כל-הימים: פ שלישי
 (טז) או ובדיל משה שלש ערים בעבר
 הירדן מזרחה שמש: (יז) לנס שמה הוצח
 אשר ירצה את דעהו בבלידעת והוא

מירדה לאלפיה ועל ארעא חנוף ית אשתיה רבמא יסתמיהו
 שמעת מן אשקא: (יח) וקלף אר רחמים אהבה וארע
 בגיהון בתריון ואפקד במימיה בחליה רבא טמאים:
 (יט) לתרא עמין רבין ומקום סוף סוף לאעלותה
 למסן לה ית ארעהו אהמא בימא תרין: (כ) ותדע זמא
 דין ותתב ללבך ארי יי הוא האלהים דשכינתיה בשמא
 מלעלא ושלום על ארעא מלרע לית עוד בר מציה: (כא) ותפד
 ית קמיהו ית שקדוהי די אנה אפקד לה זמא רין די ימא
 לה ולקדק בתרין ובדיל דתורף זמן על ארעא די יי אלה
 הדיב לה פל זמא: (כב) בן אפריש משה תלת קרון בעברא
 דירדנא מדנא שמשא: (כג) למערוק לתמן קמלא די יקטול
 ית חברה בלא מדעה והוא לא סני ליה מאתגל ומקדמיהו

וכסא שקרע את העליוני כך קרע את הסמנים וכלו סוס
 יחודי לכך נאמר אתה כאלה לדעת: (ל) ותחת כי אהב
 וכל זה תחת אשר אהב: ויוילך בפניו: כלום סנסיב
 בנו לפניו סנאמר וקע מלאך האלסים סנולך וגו' וילך
 מאחריהם [סס יד]: ד' ויוילך בפניו בפני אבותיו כמס
 סנאמר נגד אבותם עשם סלא [ססלים ע"ס] ואל תמה על
 ססזכרם בלשון ימיר ססדי כחם בלשון ימיר ויזכר בזרעו
 ססריו: (לא) מנך מנניך. סקסרו ודכסו לסוריס מפניך
 גוים גדולים ועלונים מנך: כיום סזס. כלסר אתה רואס
 סיוס: (לב) אז ידיל. נתן לב לסוים סכד לדכר סידרילס
 וסף על פי סלין קולטום עד סידרלו סומן סל סרן כענן
 ימר משה מלוס סלסטר לקיימה סקיימה [עכות ע']: כעכ

לא שגא לו מתמל שלשם ונס אל אחת
 מן הערים האלו וחי: (מ) את בצור במדבר
 בארץ המישור לראובני וארז ראמת
 בגלעד לגדי ואת גולן בבשן למנשי:
 (מד) וזאת התורה אשר שם משה לפני
 בני ישראל: (מה) אלה העדת והחקים
 והמשפטים אשר דבר משה אל בני
 ישראל בצאתם ממצרים: (מו) בעבר
 הירדן בניא מול בית פעור בארץ סיון
 מלך האמרי אשר יושב בחשבון אשר
 הכה משה ובני ישראל בצאתם ממצרים:
 (מז) וירשו את ארצו ואת ארץ עוג מלך
 הבשן שני מלכי האמרי אשר בעבר
 הירדן מזרח שמש: (מח) מערער אשר
 על שפת נחל ארנן ועדהר שיאן הוא
 חרמון: (מט) וכל הערבה עבר הירדן
 מזרחה ועד ים הערבה תחת אשרת
 הפסגה: פ רביע ה (א) ויקרא משה

אל כל ישראל ויאמר אלהם שמע
 ישראל את החקים ואת המשפטים

תרנוס

ושוק לדא מן קרנא האלן והקנס: (מ) יח בצור במדברא
 בארע מישרא לשמא דראובן בת ראמות בגלעד לשבטא
 דגדי בת גולן בגמגן לשבטא דמנשה: (מז) וזא ארתא די
 סבר משה קדם בני ישראל: (מח) אלן סהדווא וקנסא
 ודינא די מליל משה עם בני ישראל במסקרון ממצרים:
 (מ) בעברא דירדנא בתלתא לקביל בית פעור בארע סיון
 מלכא אמרנא די תב בחשבון די סתא משה ובני ישראל
 במסקרון ממצרים: (מז) וריתו בת ארעה בת ארע עוג מלכא
 דסתן תרין מלכי אמרנא די בעברא דירדנא סדנח שמשא:
 (מח) משער די על ביה נחלא דארנן ועד סרדא דשיאון הוא
 חרמון: (מט) וכל מישרא עברא דירדנא מדינאא ועד יסא
 דמישרא תחות משפך מרמתא:

ה (ב) וקרא משה לכל ישראל והוא שמע ישראל
 ית קניא ות דינא די אגא ממליל קדמיכון וסא די

סידן עזרכס זמס. כלוחו עכר סזמזרכס של ירדן: עזרכס
 סזמס. לסי סטוח דכוק נקורס רי"ס סזכק עזרכס של סזמס
 עוקס זכיסס סזיסס: (מז) וזלט סזוכס. זו סזכוס עמיד
 לכדך זכר סזסס ו: (מח) אלס סזדווס אשך דכך. סס סס
 אשך דכך כללסס וזוליס סזכ וסלסס לסס סזככוס וזלכ
 אשך סזככר סירדן סכוא סזוכס סזסככר סזסי סיה סזכככ:

אשר אנכי דבר באזניכם היום ולמדתם אתם ושמרתם לעשתם: (ט) יהוה אלהינו פרת עמנו פרת בחדב: (י) לא את-אבותינו פרת יהוה את-הברית הזאת כי אתנו אנתנו אלה פה היום פלגנו חיים: (יא) פנים | בפנים דבר יהוה עמכם פה מתוך האש: (יב) אנכי עמד ביד-יהוה וביניכם בעת ההוא להגיד לכם את-דבר יהוה כי יראתם מפני האש ולא עליתם פה לאמר: (יג) אנכי יהוה אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים: (יד) לא יהיה לך אלהים אחרים על-פני: (טו) לא תעשה לך פסל כל-תמונה אשר בשמים | ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים | מתחת לארץ: (טז) לא-תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי יהוה אלהיך אל קנא עז אבות על-פנים ועל-שלשים

ועל-רובעים לשנאי: (יז) ועשה חסד לאלפים לאחבי ולשמרי מצותי: (יח)

מצותי ק

תריס

ותלמן תהון ותשרון למעבדיו: (יט) אלהיך נר עמך קים בחוב: (כ) לא עם אבהתך נר | יח קמא חדון אלהיך עמך אנתא אלהיך | יח קמא דין פולקא קומין: (כא) מסלל עם מסלל מליל | יח עמכון בטרא מנו אשתא: (כב) אנה נבתי קאים בין סימרא ביי וביעכוו בעדנא שהיא לתנאה לבון יח פתנמא דני | יח דחלתון מן קדם אשתא ולא סלקתון בטרא פד אמר: (כג) אנה | אלהיך די אפקתך מארשא דמצרים מבית עבדותא: (כד) לא יגוי לך אלהא אודון בר מי: (כה) לא תעבד לך צלם כל דמת די כשטאי סלעלא ודי בארשא סלעו ודי כמיא סלעו לארשא: (כו) לא תסגוד להון ולא תתלחטין אבר אנה | אלהיך אל קנא חובי אבהן על גנין מדרון על דר תלמיא ועל דר דבעאי לשנאי פד משלמין קנאי למחטי פתר אבהתיון: (כז) ועבר שיבו לאלפי חדון

ה (א) לא את אבותי. כלבד כרת ה' וגומר. כי אתנו פנים צפנים. א"ר צרכים כך אמר משה אל חמורו בני מנשה אחכם על לא דבר כדכך ספסקור עושה זין סמוכ לנזק סרי סוקה ענוי מדבר עומס: (ח) לאונר. נוסב על דבר ה' עומס דבר ונתוך כלס לאונר ינכי ה' ואנכי עומד זין ה' וצניכס: (יז) על פני. בכל מקום אשר אני עם וצני

(א) לא תשא את-שם-יהוה אלהיך
 לשוא כי לא יגקה יהוה את אשר-ישא
 את-שמו לשוא: ס (י) שמור את-יום
 השבת לקדשו כאשר צוה יהוה אלהיך:
 (י) ששת ימים תעבד ועשית כל-
 מלאכתך: (יא) ויום השביעי שבת
 ליהוה אלהיך לא-תעשה כל-מלאכה
 אתה ובעדך ובעדך ואת-מלתך ושוורתך
 וחסדך וכל-בהמתך וגרך אשר בשעריך
 למען ינוח עבדך ואת-מלתך כמורה:
 (יב) וזכרת פירעך היום בארץ מצרים
 וצאתך יהוה אלהיך משם בגד תוקה
 ובזרע נטויה על-כנף צוה יהוה אלהיך
 לעשות את-יום השבת: ס (יג) כבוד
 את-אבך ואת-אמך כאשר צוה יהוה
 אלהיך למען יאריך ימך ולמען יטוב
 לך על האדמה אשר-יהוה אלהיך נתן
 לך: ס (יד) לא תרצח: ס ולא תגאח: ס

ולא תגנב: ס ולא תענה ברעך עד

תרמם

לרמי ולגנבי סקד: (טו) לא תמי בשמא דה אלהיך למנא
 צרי לא מפי ית די ימי בשמיה לשקרא: (יז) סר ית ימא
 דשבתא לקדשותיה כמא די סקד ה אלהיך: (יז) שמא
 ימין חסלה ותעבד כל עבדתך: (יח) וימא שביעאה שבתא
 קדם ה אלהיך לא תעבד כל עבדתא את וברך וברכה ועבדך
 ואשתך ותורך וחסדך וכל בעדך וגיורך די בקדך גדיל דינת
 עבדך ואשתך חותך: (יט) ותדער צרי עבדא מיתא בארעא
 דמצרים ואסקה ה אלהיך משמן בידא תקסא וברעא מרמא
 על בן סקד ה אלהיך למעבר ית ימא דשבתא: (כ) יקר
 ית אבך וית אמך כמא די סקד ה אלהיך גדיל דיורכין ימך
 ובריל דייטיב לך על ארעא די ה אלהיך יב לך: (כ) לא
 תקטול נפש: ולא תגוף: ולא תגנב: ולא תסבד בסבדך
 סגדתא דשיקרא: (כא) ולא תחמד אסת חבדך ולא תרז
 כל העולם. ד"ל כל זמן שאני קיים: עשרת הדברות כזר
 מירשמים: (כב) שומר. ובכאמות סול אומר זכור שמיס
 דצור חסד ובתיבה חסד נאמרו ובשמיעה חסד נשנו
 ומילתא: [כאשר נוך. קודם עתן תורה בזמא [שנת ס"ג]:
 (כג) וזכרת כי עבד היית וגו'. על מנת כן מדק שחסיס יי
 עבד ותשומר עולמו [כסדרין כ"ו]: (כד) כאשר נוך. אף על
 כבוד אז ולא נלשוו בזמא שנאמר שם שם לו סק ומשפט
 [שנת ס"ו]: (כה) ולא תגאח. סין לשון ייאוף אלל בשעת שיש:

שוא: ס (י) ולא תחמד אשת רעה: ס
 ולא תתאוה בית רעה שדהו ועבדו
 ונאמתו שוניו ונחמרו וכל אשר לרעה: ס
 חמיש (יט) את-הדברים האלה דבר
 יהוה אל-כל-קהלכם בקור מתוך האש
 העגן והערפל קול גדול ולא יסף
 ויקתבם על-שני לוח אבנים ויתנם
 אלי: (כ) והיו פשמעכם את-הקול
 מתוך החשך והקר בער באש ותקרבו
 אלי כל-ראשי שבטיכם וקנייכם:
 (כא) ותאמרו הן הראנו יהוה אלהינו את-
 כבודו ואת-גדלו ואת-קולו שמענו מתוך
 האש היום הנה ראנו כבודך אלהים
 את-האדם וחי: (כב) ועתה למה נמות כי
 תאבלנו האש הגדלה הזאת אם-יספים
 אנחנו לשמע את-קול יהוה אלהינו עוד
 ומתנו: (כג) כי מי בל-בשר אשר ישמע
 קול אלהים חיים מדבר מתוך-האש

כמנו וחי: (כד) קרב אתה ושמע את-כל-

תרומ

בית חברה תקליה ועבדיה ונאמתה תורה חכמה וכל די
 לתבדד: (ט) ות פתקמא האלץ מליל יי עם כל קהלטן בשרא
 מנו אשתא עננא ונאמיקתא כל רב ולא ססק וכתבינן על
 תרין לוחי אבניא וכתבינן לי: (כ) והנה פמשמעכו את קול
 מנו חשוכא ומקרא בער באשתא וקרביתו את קול
 שבטיכו וקנייכו: (כא) ונאמיקתו הא אחוננא יי אלהנא ות
 וקרה ות רבותיה ות כל מיסריה שבענא מנו אשתא וימא
 תרין תוניא ארי מתמליל מן קדם יי עם אנשא ומתקם:
 (כב) ובען למא נמת ארי תכלינא אשתא רבתא קדא אם
 מוספין אנקא למשמע את קל מימרא דיי אלהנא עוד מיתן
 אנהנא: (כג) ארי מאן כל בשרא די ישמע קל מימרא דיי
 קמא דמתמליל מנו אשתא מותא ומתקם: (כד) קרב את
 ושמע את כל די ימיר יי אלהנא ואת תמליל עמנא ות כל די

(יד) לא תחוס. לא תיכוב אף הוא לטון חוסה כמו נחמד
 למכאס [צחאסי' ז'] דמתרגומין דמרגב לעסוי: (יט) ולא
 יסף. מתרגומין ולא ססק (למי שזדח צטר דס חינו יכול
 לדבר כל דבריו צנשינום אחת ולריך להספיק ומדח סקדות
 בדוך הוא חינו כן לא סיה פוסק ומשלל סיה פוסק לא סיה
 עוסיק) כי קולו חזק וקיים לעולם. דבר אחר לא יסף לא
 חוסיק להכריח צלותו פונני: (כד) ותח מדבר אלינו.

אשר יאמר יהוה אליהנו ואת וידבר
 אלינו את כל אשר ידבר יהוה אליהנו
 אליה ושמענו ועשינו: (כח) וישמע יהוה
 את קול דבריכם בדברכם אלי ויאמר
 יהוה אלי שמעתי את קול דברי העם
 הזה אשר דברו אליה היטיבו כל אשר
 דברו: (כט) מריתן והיה לבכם זה להם
 ליראה אתי ולשמר את כל מצותי כל
 הימים למען יימנ לבם ולבניהם לעלם:
 (ל) אך אמר להם שובו לכם לאהליכם:
 (לז) ואתה פה עמד עמדי ויאדברה אליה
 את כל המצוה והתקנים והמשפטים אשר
 תלמדם ועשו בארץ אשר אנכי נתן להם
 לרשתה: (מ) ושמרתם לעשות באשר
 צוה יהוה אליהם אתכם לא תסרו מין
 ושמאל: (מא) בכל הדרך אשר צוה יהוה
 אליהם אתכם תלכו למען תחיון ושוב
 לבם והארבתם ימים בארץ אשר תירשו:

ו (א) ונתת המצוה התקנים והמשפטים
 אשר צוה יהוה אליהם ללמד אתכם
 לעשות בארץ אשר אתם עברים שמה
 לרשתה: (ב) למען תירא את יהוה אליה

תרגום

טליל יי אלהנא עמך וקבל ונעבד: (כח) ושמע קרם יי
 ות קל פתגמכון במלכותכון עמי ואמר יי לי שמיע קרמי ית
 קל פתגמי עמא תרין די טלילו עמך אתקינו כל די טלילו:
 (כט) לני דיני לבא תרין להון למרחל קרמי וקמטר ית כל
 פקדי כל יומא גדיל די יטב להון ולבניהון לעלם: (ל) אויל
 ותמר להון תובו לבון למשפניכון: (לז) ואת תר קאם קרמי
 נאטליל עמך ית כל פפקדומא וקמטא ודיניא די תלפינן
 ועבדון בארעא די אנא דיב להון למרתה: (מ) ותשרון
 למעבד במא די פקד יי אלהבון תכון לא תסמון לסיניא
 ולשמאלא: (מא) בכל הדרך די פקד יי אלהבון תכון תהבון
 גדיל דמיון ויטב לבון ותורכון וימן בארעא די תירחון:
 ו (מ) וירא תפקדומא קמטא ודיניא די פקד יי אלהבון לאלפא
 תכון למעבד בארעא די אמתן עברון משון למרתה:
 (מא) גדיל דתרחל קרם יי אלהב לטמר ית כל קמטוה ופקדוהי
 תסתחם את כמי כנקסם סנלטעכתי עליכם ורפיחם את ידי כי
 כליתי סאינכם סרדים לסחקכז אליו תסתכז וכי לא סיס יפס
 לכס ללמוד עמי סנכזכס וכל ללמוד מעמי:

לשמר את כל חקתי ומצותי אשר אנכי
 מצוה אתה ובנה ובנה וקרבנה כל ימי חייך
 ולמצו וארגז ימיה: (ט) ושמעת ישראל
 ושמרת לעשות אשר יצטב לך ואשר
 תרבו מאד באשר דבר יהוה אלהי
 אבותיך לך ארץ זבת חלב ודבש: פ
 (ה) שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד:
 (ו) ואהבת את יהוה אלהיך בכל לבבך
 ובכל נפשך ובכל מאדך: (ז) והיו הדברים
 האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך:
 (ח) ואננתם לבנה ודברתם בם בשבת
 בביתך ובלבבתך בדרך ובשכבך ובקומך:
 (ט) וקשדתם לאות על ידי והיו למשפט
 יע רבתי יד רבתי

ד (ד) ה' אליהו ה' אחד. ה' שהוא אליהו עשה ולא אליה
 האומות ע"ה הוא עתיד להיות ה' אחד שנאמר כי אז
 אהיה אל עמים שפה צדוק לקרוא כלם בשם ה' (לפני ב')
 ונאמר ציון שהוא יהיה ה' אחד ושמו אחד (זכריה יד):
 (ה) והכנת. עשה דכרו מלכז' אינו דומה עושה מלכז'
 לעושה מלכז' עושה אלל רבו מלכז' כשהוא מעתה עליו

וי אגא מסקד לך את יבך ובר ברך כל ימי חייך וברך
 יחזקת ימך: (ג) ותקבל ישראל והס' למעבד די יצטב לך
 ח' חסנו לחדא קמא די מליל י' אלהא דאברהם לך ארעא
 עבדא חלב ודבש: (ד) קביל ישראל י' אלהנא י' חר:
 (ה) חרבתם ית י' אלהך קבל לך וקבל נפשה וקבל נקמה:
 (ו) והיו חסומא האלון די אגא מסקד לך ימא בן על לך:
 (ז) ותתנין לך וחסליל בהון כמתבך בביתך ובמחנהך בארץ
 ובמשכבך ובקומך: (ח) ותקשרינן לאת על ידי והיו לחסליל

מניחו וכולך לו [ספרי]: ככל לבבך. כשני יצריך. דבר אחד
 ככל לבבך שלא יהיה לךך חלוק על המוקוס [ספ]: וככל נפשך.
 חסלו הוא נוטיל את נפשך: וככל מלדך. ככל עמך יש לך
 חסם שמעונו חזיב עליו ונורו לךך נאמר ככל מלדך [זכרות
 לר']. ד"ה ככל מלדך ככל מדס ומדס שמודד לך בין זמדס
 חזיב בין זמדס פורענות וכן דודו הוא חומר כוס ישועות
 אשח וגו' [מסלי קט"ו] לרס והגון חוננא וגו' [ספ]: (ו) וסיו
 הדברים. ומסו כהסכס וסיו סדברים חללס שמתוך כך חסס
 מוכר כהקצ"ס ומדצק כדרכיו [ספרי]: אשח חכמי מלך חסו.
 לא יהיה צעניך כדיוטגונא יסנס שאין חסם סופנס חלל
 כדססס ססכל כעין לקחחסס [ספ]. דיוטגונא חזות סמלך
 סכסס כזכסס: (ז) וסנכסס. לטון חדור הוא ס"הו וסודרסס
 צפיד שסס יסלך חסם דכר לא חסס לךך לגמבס כו חלל
 חומר לו מיד: לכניך. חלו סמלודיס חלני ככל חקוס
 ססחלודיס קרויס כניס שחומר כניס חסס לה' חלסיכס
 [דברים יד] וחומר כני ככוי' אשח כניס חל [מלכים ז'
 י'] יבו כזקיסו שחמד חורס לכל יסרל חקחס כניס שחומר

בין עיניך: (ט) וכתבתם על מזוזות ביתך
 ובשעריך: ס שש (י) והיה כרוביאל
 יהוה אלהיך אל-הארץ אשר נשבע
 לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב לתת
 לך ערים גדלות ושבת אשר לא-בנית:
 (יא) ובתים מלאים פלמטוב אשר לא-
 מלאת ובת הצובים אשר לא הציבת
 פרמס וזיתים אשר לא-נטעת ואכלת
 ישבעת: (יב) השמר לך פן תשכח את-
 יהוה אשר הוציאך מארץ מצרים מבית
 עבדים: (יג) את-יהוה אלהיך תירא ואתו
 תעבד ובשמו תשבע: (יד) לא תלכו אחרי
 אלהים אחרים מאלהי העמים אשר
 סביבותיכם: (טו) כי אל קנא יהוה אלהיך
 בקרבך פן יחנה אחי-יהוה אלהיך בך

ועתה בני אל תשלו [ד"ס ז' כ"ס] וכעת שהתלמידים קרוים
 צנים שנאמר צנים אתם לה' אלהיכם כך הכב קרוי אז שנאמר
 אזי אזי רכב ישראל וגומר [מלכים ז' ז':] ודעת צם שלל
 יסל עיקר דעוך ללל צם עשם עיקר ואל מעשם פסל

בין עיניך: (ט) ותכתבינן על מזוזות ותקבעינן בסיני ביתך
 ובתעריכיך: (י) ויהי צרי יעריך ה' אלהיך לארעא די קדם
 לאברהם לאברהם ליצחק וליעקב למסין לך קרוין וקרובין וסבין
 די לא בניתא: (יא) ובתים מלאן פלמטוב די לא סליקא ונבין
 פסילין די לא פסלקא ברסין ומתין די לא נבדקתא וחסיל ותשבע:
 (יב) אסתמר לך דלקמא תתגיש ית דתלתא רתי די אסתק
 מארעא דמצרים מבית עבדותא: (יג) ית ה' אלהיך תירא
 וקרמתי תפלה ובשמייה תתקיים: (יד) לא תרבון בתר פשעה
 עממיא מפשעה עממיא די בסתריכון: (טו) צרי אל קנא ה'
 אלהיך שכינתיה בינה דלקמא יתקף והקנא בה אלהיך בך

[ספרי]: ונשכחך. יכול אמילו שכב צפני היום מ"ל וקפיד
 יכול אמר' עומד צפני הליל מ"ל בשבתך צפיתך ובלכתך צדקך דרך
 ארץ דנכס מורס זמן טכניס וזמן קימס [סס]: (ח) וקשרתם
 ללות על ירך. אלו תפילין שכזכור: והיו לטוטפות בין עיניך.
 אלו תפילין שכראש ועל סם מנין פכשיות' נקראו פופפות
 טט בכחמי שמים פת באפיקי שמים: (ט) עזוזת ציפך.
 עזוזת כתיב טלין לריך ללל אסת: ונשעריך. לכרות שערי
 פלכות ושערי מדינות ושערי פיירות [יועל י"א]: (יא) טלתיס.
 לפי שהיו מקום טרשין ופלטיס ופלל צו לשון טלתיס: (יב) מצית
 עבדים. כהכרוננו מצית עבדותא ענוקים סייחס סם עבדים:
 (יג) ונשמו השבע. אס יש צך כל סעדות סללו סלמס ידל
 אס שמו ועבד אורו אז צאנו טשבע שמווך סלמס ידל אס
 שמו חכס זכיר צצועותך וחס ללו לס טשבע: (יד) מללטי
 סעמיס אשר קנינותיכם. כול סדין לכסוקיס ללל לפי סלמס
 צווס אס קנינותיך סעמיס סלריסס סולנד לסזיכך עליסס

והשמידה מעל פני האדמה: (ט) לא
 תנפו את יהוה אלהיכם כאשר נסיתם
 במסכה: (י) שמור תשמרון את מצות יהוה
 אלהיכם ועדתיו וחקיו אשר צוה:
 (יא) ועשית הישר והטוב בעיני יהוה
 למען יטב לך ויבאת וירשת את
 הארץ הטובה אשר נשבע יהוה
 לאבותיך: (יב) להרת את כל איביך
 מקנה כאשר דבר יהוה: (יג) כי
 ישאלך בנה מחר לאמר מה העדת
 והחקים והמשפטים אשר צוה יהוה
 אלהינו אתכם: (יד) ואמרת לבנך עבדים
 היינו לפרעה במצרים ויציאנו יהוה
 ממצרים ביד חזקה: (טו) ויתן יהוה אותה
 ומשפטים גדלים ורעים במצרים בפרעה
 ובכל ביתו לעינינו: (טז) ואותנו הוציא
 משם למען הביא אותנו לתת לנו את
 הארץ אשר נשבע לאבותינו: (יז) ויצאנו

יהוה לעשות את כל החקים האלה
 ליראה את יהוה אלהינו לטוב לנו כל
 הימים לחיתנו כהיום הזה: (יח) וצדקה

תרגום

ורשיצה מעל אפי ארעא: (ט) לא תנפון ות יי אלהבון קמא
 די נסיתון בנסיותא: (י) שמר תשרון ות פקודיא ויי אלהבון
 וסודנותיה וקמיותיה פקדון: (יא) ועבדו דגשר דתפקון קדם
 יי גדיל דייטב לך ומישל ומירת ות ארעא טבתא די קדם
 יי לאבתך: (יב) למחר ות כל בעלי דבך מן קדמך קמא
 די מליל יי: (יג) ארי ישאלוך בנה מחר למימר מה סהדותא
 וקמיותא ודינא די פקד יי אלהנא ותכון: (יד) ומימר לבנך
 עבדן הוונא לפרעה במצרים ואפקנא יי במצרים בידא מקיפא:
 (טו) ויהב יי אותן ומסותין ורברבין ויגישן במצרים בפרעה ובכל
 אנש ביתיה לעינא: (טז) ותקא אפיק מתשן גדיל לאעלא
 ותנא למתן לנא ות ארעא די קדם לאבתנא: (יז) ופקדנא
 יי למעבד ות כל קמיותא האלון למדחל קדם יי אלהנא דייטב
 לנא כל וימא לקמיותנא קמא הדין: (יח) וזכותא תהא

זיוחך: (טז) כשילאו מנלכים טכסוהו זכים טל' היס
 ס' בקרנבו [שמות יז]: (יח) היסר וסטוב. זו פסלס לפנים
 משוכה סדין: (יט) כשער זכר. והיכן זכר והמחמי סח כל
 פסס תומר [סס כ"ג]: (כ) כי ישאלך צנך פסל. יש פסל
 פסלס פסלס זמן:

תהיה לנו כירושלם לעשות את כל
 המצוה הזאת לפני יהוה אלהינו באשר
 צונו: **ס** שני **ז** (א) כי יביאך יהוה
 אלהיך אל הארץ אשר אתה בא
 שמה לרשתה ונשל גוים רבים מפניה
 החתי והגרנשי והאמורי והכנעני והפרזי
 והחוי והיבوسی שבעה גוים רבים
 בעצומים ממך: **ט** ונתנם יהוה אלהיך
 לפניך והפיתם החרם פתרים אתם
 לאתכלתם להם ברית ולא תחנם:
י ולא תחתן גם ברתך לאתתן לבנו
 ובתו לאתפקה לבנה: **יא** כי יסיר את בנה
 מארצי ועבדו אלהים אחרים וחרה אפי
 יהוה בכם והשמדה מהר: **יב** כי אם סרה
 תעשו להם מזבחתיהם תתצו ומזבחתם
 תשברו ואשירתם תגדעו ופסיליהם
 תשרפון באש: **יג** כי עם קדוש אתה
 ליהוה אלהיך בך בסר ויהיה אלהיך

לא צרי גמר למענך זה כל חסדך ורחמי
 קמא די פקדנא:

א (ב) צרי עלנך יהוה אלהיך לארעא די ארע עליל לתמן למידתה
 ותקד עממין סניאין מן קדמך חמאי וגרנשאי נאמנא
 ונענאי ופרנאי וחמאי ויבסאי שבעא עממין סניאין ומקסין
 מך: **ב** (ג) ומקסין יהוה אלהיך קדמך ותמחטין ומקרא חמאי
 תהון לא תגור להון קים ולא רחם עליהון: **ד** ולא תחתן
 בהון ברתך לא תתן לבריה וברתיה לא תסב לבה: **ה** צרי
 יסעין ות בקד מבחר פולחני וסלחן לפענת עממיא ותקד
 ונגזא בך בכון ושצנך בסרע: **ו** אלהין ברין מעבדו להון
 אגוריהון חמרען ומתהון תמבין ואשיריהון תקוצצון
 ותלמיהון תוקדו בטרא: **ז** צרי עם קדיש את קדם יהוה אלהי
 קד אתרע יהוה אלהיך לקדו ליה לעם קדיש מכל עממיא די

א (א) ושל. לשון סלכס וסחזו וכן ושל סכזל [דברים
 י"ט]: **ב** (ב) ולא חסום. לא חסן לסס מן סכור לו לסס חומר
 כזה ולא ככזי זכ [ע"ז ל"ב]: דבר סכר כל חסן לסס חסיס
 צלחן [יצומו י']: **ד** (ד) כי יסיר את בנה מארצי. בנה של ככזי
 כסיסל את בנה יסיר את בנה אשר חלד לו בנה מארצי
 למדו שכן בנה מן ככזי קרוי בנה קדושתין ס"ה [כל
 בן בנה סכל מן ככזים חמו קרוי בנה סלל בנה סכרי כל
 נאמר על בנה לא חסר כי חסיר את בנה מארצי סלל כי
 יסיר את בנה וגומר: **ה** (ה) ומזבחתיהם. של בנין: מזבחות.
 סנן סחט: וסחיסס. סילכות סעודין חוסן: וסחיליסס.
 סחיליסס לחיסס: **ו** (ו) כל ערכוס. כסוסו. ועדכוו למי

להיות לז' לעם סגולה מפל העמים אשר
 על פני האדמה: (ו) לא מרפכם מפל
 העמים חשק יהוה בכם ויבחר בכם כי
 אתם המעט מפל העמים: (ז) כי מאהבת
 יהוה אתכם ומשמרו את השבעה אשר
 נשבע לאבותיכם הוציא יהוה אתכם ביד
 חזקה ויפדה מבית עבדים מיד פרעה
 מלך מצרים: (ח) מספר (ט) ויבדעת כריהוה
 אלהיך הוא האלהים האל הנאמן שמר
 הבית והחסד לאדביו ולשמרי מצותו
 לאלה דור: (י) ומשלם לשנאיו אל פניו
 להאבידו לא יאחר לשנאו אל פניו ישלם
 לו: (יא) ושמרת את המצוה ואת החקים
 ואת המשפטים אשר אנכי מצוה היום
 לעשותם: פ פ פ

סגותיו ק

סוף חסד ונדילים עמיתים כשלי משפיע לכם טובה לפיך
 חשק צדק: כי חסד מעט. הוועטין עלנכם כגון חסד
 שאנך ואנכי עמך ואסך [צדקשים יס] וכגון משפ וחסד

של אפי ארעא: (ו) לא מדבירין אתון מפל עממא צבי ו
 בקון ואתרעו בקון אבי אתון ועדין מפל עממא: (ז) אבי
 מדבירם ויחבון ומדנשר ית קיימא די קדם לאבדחבון אפיס
 ויחבון בידא תקיפא ופרקא מביח עבדחמא מידא דפרעה
 מלכא דמצרים: (ט) ותידע ארי וי אלהך הוא אלהים אלהא
 סגורא נטר קיימא ודבדא לרמתי וקנשרי פקידוהי לאלפי
 דרין: (י) וישלם לשנאוהי סגורן דאיינן עבדו קרמוהי
 פתיחוהו לאבדוהו לא מאחר עבד עב לשנאוהי סגורן דאיינן
 עבדו קרמוהי פתיחוהו משלם לחון: (יא) ותשר ית תפקדתא
 ית קיימא ית דיביא די אגא מספר לך וישא רן למעבדוהו:

שאנכו וחסדו עם [שמות ט"ז] לא כעבודתאלה שאנך אדעם
 לעליון [ישעיה י"ד] וכסודי שאנך מי ככל אלהי האלמות
 [סס ל"ו] ומיכס שאנך אל אמי מושב אלהים ישעיה [יסזקאל
 כ"ס]: כי חסד מעט. ככי כי משמט צלשון דסל: (ח) כי
 מלחמה ס'. ככי כי משמט צלשון אלא. לא מרובם חשק
 ס' צדק. אלא מלחמה ס' חסד: ומשערו את סגורם. משמט
 שמרו את סגורם: (ט) לאלק דור. ולהלן הוא אונר לאלים
 [דברים ס'] כלן סהו סמוך אלל לשוערי גלותו סעוין
 מירכס הוא אונר לאלף ולהלן סהו סמוך אלל לכוסין
 סעוין מלחמה סכרס יוחר גדול הוא אונר לאלמים: מלחמה.
 אלו סעוין מלחמה: ולשוערי גלותו. אלו סעוין מירכס:
 (י) ומשלם לשנאוהי אל פניו. צמיו משלם לו נעול סמוך כדי
 לסכידו מן העולם הצל: (יא) סיוס לעשותם. ולמחר לעולם
 סלס ליטול סכרס: חמלת פרישת ואתחנן.

המפלות הגדולות אשר ראו עיניך
 אתה והמפלות והגד קתנקה והנרע
 מיה אשר הוציאתה יהוה אלהיך בך
 שיה יהוה אלהיך לכל העמים אשר
 תה ירא מפניהם: (ט) וגם את הצרעה
 ישלח יהוה אלהיך בם עד אבד הנשארם
 והנסותרים מפניך: (כא) לא תערץ מפניהם
 פרי יהוה אלהיך בקרבך אל גדול וגורא:
 (כב) וגשל יהוה אלהיך את הגוים האל
 מפניך מעט מעט לא תוכל פלתם מהר
 פזתרבה עליך תנת השדה: (כג) ונתגם
 יהוה אלהיך לפניך והמם מהומה גדולה
 עד השמדם: (כד) ונתן מלביהם בידך
 והאבדת את שמם מתחת השמים לא
 יתוצב איש בפניך עד השמדך אתם:
 (כה) פסילי אלהיהם תשרפון באש לא
 תחמד בסף וזהב עליהם ולקחת לך שן
 תוקש בו כי תועבת יהוה אלהיך הוא:

זה די עבד יי אלהיך לפרעה לכל מצרים: (ט) נסין בדרבין
 די תואן עיניך ואתיא ומוקמית ודא מקיפא דרעא קרבמא די
 אפקה יי אלהיך פן יעבד יי אלהיך לקל עממא די אפ דתל
 מן קרמיהון: (ט) ואף ית ארעמא גברי יי אלהיך בהון עד
 והקרון דאשמואי ודאפמרו מן קרמך: (כ) לא תתבר מן
 קרמיהון אפי יי אלהיך לשכמתיה פינה אלהא רבא דתולא:
 (כא) ותברך יי אלהיך ית עממא האלון מן קרמך ועיר ועיר
 לא תוכל לשפיתיהון בפריע דלמא תכני עליך חיות פרא:
 (כב) וקמרינו יי אלהיך קרמך וישנישנינו שנוש רב עד
 דישמצינו: (כג) וקמר מלביהון בידך ותוביד ית שמחון מתחות
 שמאי לא יתעמד אנש קרמך עד דתשיצי יהוה: (כד) צלמי
 טענתהון תוקרון בנקא לא תחמיד בספא ודבא די עליהון
 ותשב לך דלמא תתקל ביה אפי טרחק קדם יי אלהיך הוא:

יחכן למכרוו בלחם ומאכל לטונום של כי טיפול עליו טוב לא
 תירא וחס: (יח) הנסוח. נסיונות. הלוות. כגון ויהי
 לנחש. ויהי לדם צינח [שמות ז'] : הנופטים. הנכות
 הנומלחות. היר הסוקס. זה הדב: והזכוע סטוים. זו
 הסרז של מכות זכורות: (ב) סלרעס. מין סרץ הסוף סהיחס
 זרקת צסס ונדס ומקספתן ומסנל את עיניסם ככל מקוס
 טהיו נסחכין סס [סוטס ל"ז]: (כב) מן מדס עליך סית
 ססס. וסלל סס עוסין לזוטו של מקוס סין ומיכאין מן
 ססיס סנאנר וסית סססס ססלננס לך [ליוז ס'] אלל גלוי סיס
 לסניו סעתידין לסטוט: (כג) וסוטס. קקוד קמץ כולו לסי
 סלין ע"ס לסכונס מן סיקוד וסרי סוט כנו וסס סוטס סכל

(ט) וְלֹא תִבְיָא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתְךָ
וְהִיָּיתָ חֵרֶם בְּמֵהוּ שֶׁקָּץ | תִּשְׁקָצֶנּוּ
וְתַעֵב | תִּתְעַבְבּוּ בִּירְחֻם הוּא: פ
ח (א) כֹּל-הַמְצִיָּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצִיָּה הַיּוֹם
תִּשְׁמְרֶנּוּ לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּהְיוּ זֵרֵי בֵיתֶם
וּבְאֵתֶם וּירְשִׁתֶם אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-נִשְׁבַּע
יְהוָה לְאַבְרָהָם: (ב) וְזָכַרְתָּ אֶת-כָּל-הַנִּדְבָר
אֲשֶׁר הוֹלִיכֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ זֶה אַרְבָּעִים
שָׁנָה בַּמִּדְבָּר לְמַעַן עֲנִתָךָ לְנַסְתָּךָ לְרַעַת
אֶת-אֲשֶׁר בְּלִבְךָ הַתְּשִׁמּוּ מִצֹּתוֹ אִם-
לֹא: (ג) וַיַּעֲבֹד בַּיַּעֲבֹד וַיֹּאכֲלֶךָ אֶת-הַמֶּן
אֲשֶׁר לֹא-יָדַעְתָּ וְלֹא יָדָעוּ אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן
הוֹדִיעָךָ כִּי לֹא עַל-הַלֶּחֶם לִבְהוֹ יִחְיֶה
הָאָדָם כִּי עַל-כֹּל-מוֹצֵא פִּי-הוֹיָה יִחְיֶה
הָאָדָם: (ד) שִׁמְלַתְךָ לֹא בְּלִתָּה מֵעַלְיָךְ
וְרִגְלֶךָ לֹא בַצָּהָה זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה:
(ה) וַיִּדְעַתָּ עִם לִבְבֶךָ כִּי כָּאֲשֶׁר יִסָּר אִישׁ
אֶת-בְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִיִּסְרֶךָ: (ו) וְשִׁמְרַתָּ

סמכותו ק

(ס) וְלֹא תַעֲלֶה דְמַרְחֵק לְבֵיתְךָ וְהָיָה חֵרֶם אֶתְּחִיָּה שֶׁקָּצִי
תִּשְׁקָצִינָה וְחֵרֶם תִּרְחֻקְנָה צִיר חֵרֶם הוּא:
ח (א) כָּל תִּפְקֹדָתַי דִּי אֲנִי סָפְדָר לֶךָ יִסָּא דִּין תִּשְׁרִין לְמַעַבְד
בְּדִיל דְמִיָּוִן וְתִסְבֹּן וְתַעֲלוֹן וְתִדְחֹתָן מִן אֲרָצָא דִּי קָבִים יָד
לְאַבְרָהָם: (ב) וְתִדְבֵר מִן כָּל אֲרָצָא דִּי וְדַבְּרָךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ דִּין
אַרְבָּעִין שָׁנִין בַּמִּדְבָּרָא בְּדִיל לַעֲוִיתָךָ לְנַסִּיתָךָ לְמִידַע יָד דִּי
בְּלִבְךָ הַחֲסֵר פְּקִידוֹתֵי אִם לֹא: (ג) וַעֲבָדָךָ וְאַבְרָםִיךָ וְאַבְרָםִיךָ
מִן מֵאָה דִּי לֹא יָדַעְתָּ וְלֹא יָדַע אֲבֹתֶיךָ בְּדִיל לְהוֹדִיעַתָּךָ
צִיר לֹא עַל לְחֶמֶת בְּלִחְדוֹתֵי מַתְקִים אֲנִישָׁא צִיר עַל כָּל
אֲפִקֵי מִמָּרָא מִן קָדָם יְיָ דִּי אֲלֵשָׂא: (ד) כְּסִיתָךָ לֹא אֲבָלִיאָר
מִנָּךְ וּמִסָּאבְךָ לֹא יִחְסֹו דִּין אַרְבָּעִין שָׁנִין: (ה) וְתִדַּע עִם לִבְךָ
צִיר קָמָא דִּי מַלְיָךְ נִבְרָא לְקַבְרֵיהָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ מַלְיָךְ לֶךָ: (ו) וְחֲסֵר
יָד פְּקִידָתָא דִּי אֱלֹהֶיךָ לְמַתָּה בְּאַרְחֹן דְּתַקְנֹון קְדָמוֹי וְלְמַתָּה

וכתם נבל ענלמו [ישעים כ"ט] טולו יסוד לסיכך טליו קנין
וסליו פת"ח כשאר פעל של טלש ווחיות:
ח (א) כל העלוה. כפשוטו ומדכס אגדס אם הסמלח צמלוס
גמור ווחס שליכס נקדלח סמלוס חלל על סס גומרס
טלשכר ווחס עלמות יוסק אכר סעלו צני יסכרל מונלרס קצרו
צכס [יחוש כ"ד] ווחל משה לצרו כחעסק צכס לכעלוחס
חלל לפי טלס סמסיק לבוערס וגומרס יסכרל נקדלח על סמס:
(ב) סמסמור מלוסי. טלס סכסכו ווחל סכרכר סכרצי:
(ד) סמלחך לל צלחס. פניי ככד סיו ספיס צככותס ומגסלס
לוחס כמין כלס ומגסלס ווח קסדכס כנו ססיו גדלס סיס
גדל לצוון מוהס כלצוס סזס סל סווע סגדל עמו: לל צכס.

את מצות יהוה אלהיך ללכת בדרכיו
 וליראה אתו: (י) כי יהוה אלהיך מביטך
 אל ארץ טובה ארץ נחלי מים עננה
 ותהמת יצאים בבקעה ובהר: (יא) ארץ
 חטה ושערה וגפן ותאנה ורמון ארץ צית
 שמן ודבש: (יב) ארץ אשר לא במספנת
 תאכל בנה לחם לא תחסר כל בנה ארץ
 אשר אבנה בהול ומתרחיה תחצב
 נחשת: (יג) ואכלת ושבעת וברכת את
 יהוה אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן
 לך: (יד) השמר לך פן תשכח את
 יהוה אלהיך לבלתי שמר מצותיו
 ומשפטיו וחקתיו אשר אנכי מצוך היום:
 (טו) פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה
 ושבת: (טז) ובקרה וצאנה ורביץ ובסוף
 ונהב ורפה לך וכל אשר לך ורבה:
 (יז) ורם לכה ושכחת את יהוה אלהיך
 המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים:

(טח) המוליכה במדבר והגדלה
 גחש ושרף ועקרב וצמאון אשר אין מים
 המוציא לך מים מצור החלמיש:
 (טט) המאכלה מן במדבר אשר לא ידעו

תרים

דעה: (י) ארץ אלהיך שעלה לארעה סבתא ארעה נבוא
 נחלין דמיו מפני עינו ותחומין נפקין בקצו ובערין: (יא) ארעה
 חסין ישערין וגפנין ותאנין ורמון ארעה דנתהא עברין
 משחא והיא עברא דבש: (יב) ארעה די לא במספנת תיכול
 בנה לחם לא תחסר כל בנה ארעה די אבנהא סחולה
 ומפורקא תפסול נחשא: (יג) ותיכול ותשבע ותבנה ת
 אלהיך על ארעה סבתא די תיב לך: (יד) ארעה לך דלמא
 תתניש ות דחלמא די אלהיך גדל דלא למסר פקודתו
 ודיעוה וקמטו די אגא גמקו לך ויטא דין: (טו) דלמא תיכול
 ותשבע ובתין שפירין תבני ותתיב: (יז) ותדע ועד וספן
 לך ובסוף ונהבא וספי לך וכל די לך וספי: (יח) ורם לכה
 ותתניש ות דחלמא די אלהיך די אפקה סאגרא דמצרים
 סבית עבודתא: (יט) דנכרה במדברא ורוא דחולה אסר
 דתנין קלו ועקבין ובית צחנא אסר דלית סא דאסיק לך
 סא סאגרא סקסא: (כ) דיאכלה סא במדברא דלא דעו
 לא נסס ככל כדרך סולכי יספ סרגליס נסוסוס: (כז) זים
 סען. זמים סעזים סען:

אבותיך למען ענתך ולמען נסתך להימנה
 באחריתך: (י) ואמרת בלבבך פחי ועצם
 ידי עשה לי את החיל הזה: (י) וזכרת
 את יהוה אלהיך כי הוא הנתן לך כח
 לעשות חיל למען הקים את בריתו
 אשר נשבע לאבותיך ביום הזה: פ
 (י) והיה אם ישכח תשכח את יהוה אלהיך
 והלכת אחרי אלהים אחרים ועבדתם
 והשתחית להם העדתי בכם היום כי
 אבד תאבדון: (י) פגזים אשר יהוה
 מאבד מפניכם בן תאבדון עקב לא
 תשמעון בקול יהוה אלהיכם: פ
 ט (א) שמע ישראל אתה עבר היום את
 הירדן לבא לרשת גוים גדלים ועצמים
 ממך ערים גדלות וכצרת בשמים: (א) עם
 גדול וגם פני ענקים אשר אתה ידעת
 ואתה שמעת מי יתיצב לפני בני ענק:
 (א) וידעת היום כי יהוה אלהיך הוא העבר

לפניך אש אכלה הוא ישמידם והוא
 יכניעם לפניך והורשתם והאבדתם מהר
 כאשר דבר יהוה לך: שלש (א) אל תאמר
 בלבבך בהנדה אלהיך אתם ומלפניך

תרנם

אברהם גדל לעצותך וגדל לפניך לא טובא לך בסוף
 (א) ותמר בלבב חילי ותקוף ידי בגש לי ית נקמא האלון:
 (א) ותדבר ית ה' אלהיך צדי הוא ורעוב לך עצה למקני נקסן
 גדל לקרמא ית קמיה די קדם לאברהם ביומא תרין:
 (א) רמי אם אתנשאה תתנש ית דחלמא די אלהיך ותקף
 פתר טעות עממיא ותפלחנין ותסגוד להון אסתרית בבון יומא
 דן צדי מיכד מידון: (א) פקממיא די ה' מוכיד מן קדמיכו
 בן מידון תלך דלא גפילתון במימרא די אלהכון:

ט (ב) שמע ישראל את עבר יומא דן ית ידנא למיעל
 למרת עקסין וברבין ותקסין מך קרנן וברבין יתרון
 עד צית שמייא: (ב) עם רב ותקוף בני ובריא די את דעם
 ואת שמעת מאן ביל למקם קדם בני גברא: (א) ותדע
 יומא דן צדי ה' אלהיך היא בעבר קרמך מימריה אשא אכלא
 הוא ושיצנין והוא יתברין קרמך והתבריינין ותוקדינין בסרע
 קמא די מליל ה' לך: (א) לא מימר בלבבך בדיחבר ה' אלהיך

ט (א) גדולים וענומים ענך . סתם ענוס וסס ענומים ענך:
 (א) כל חלענן בלבבך . לרקמי ורספת סנוים נרעו:

לאמר בצדקתי הביאני יהוה לרשת את
 הארץ הזאת ובראשית הגוים האלה יהוה
 מורישם מפניך (ט) לא בצדקתך ובישר
 לבבך אתה בא לרשת את ארצם פי
 בראשית הגוים האלה יהוה אלהיך
 מורישם מפניך ולמען הקים את הדבר
 אשר נשבע יהוה לאבותיך לאברהם
 ליצחק וליעקב (י) וידעת פי לא בצדקתך
 יהוה אלהיך נתן לך את הארץ השובה
 הזאת לרשתה פי עסקשה ערף אתה
 (יא) זכו אלהי שפח את אשר הקצפת את
 יהוה אלהיך במדבר למן היום אשר
 יצאת מ ארץ מצרים עד באכם עד
 המקום הזה מקרים הייתם עסיהוה
 (יב) ובחזק הקצפתם את יהוה ויתאנה
 יהוה בכם להשמיד אתכם (יג) בעלתי
 הקרה לקחת לוחת האבנים לוחת הברית
 אשר כרת יהוה עמכם ואישב בהר

ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא
 אכלתי ומים לא שתיתי (יד) ויתן יהוה
 אלי את שני לוחת האבנים כתבים
 באצבע אלהים ועליהם ככל הדברים

תרומ

תרון מן קדשך למישר בזכותי אעלי (ה) למדת ית ארעא תרא
 ובחובי עממא האלון (ו) סדד יברון מן קדשך (ז) לא בוכתך
 ובקשיות לבך את עליל למדת ית ארעאון אר בחובי
 עממא האלון (ח) אלקה סדד יברון מן קדשך ובריל לקדשא
 ית סתמא די קים (ט) לאבנתך לאבנתם ליצחק ויעקב
 (י) תודע אר לא בוכתך (יא) אלקה ידב לך ית ארעא סתמא
 תרא למדתה אר עם קש קרל את (יב) תר דבדו לא תגיש
 ית די ארעא קדש (יג) אלקה בסדדא למן יקא די נסתמא
 סתמא דמצרים עד מיתבון עד ארעא תרין סתדון בירון
 קדש (יד) ובחזרב ארעאון קדש (טו) ותקוף רוגא ביי בבו
 לשיצאה יתבון (טז) בסתקי לטרא למיטב לוח אבנא לוח
 קבא די גור (יז) עשכון ותיבית פטרא ארעאון וססון וארעא
 לילון לקמא לא אקלית וקא לא אשתיתי (יח) ותב ל
 ית תרין לוח אבנא בתיבון באצבעא די ועליון קלל סתמא

(יט) לא בלדקת סתם כל לכתם כי עשעת סגרים. הכי כי
 מסעם בלשון סלל: (כ) ולשני סכר. סין ישיבה סלל לשון
 עכבה (כא) (כב) לרשות. לוחם כמינ סתמיסין סתמ

אשר דבר יהוה עמכם בדרך מתוך האש
 ביום הקהל: (יא) ויהי מקץ ארבעים יום
 וארבעים לילה נתן יהוה אלי את-שני
 לחת האבנים לחות הברית: (יב) ויאמר
 יהוה אלי קום בד מהר מזה פי שחת עמך
 אשר הוצאת ממצרים סרו מהר מן הדרך
 אשר צויתם עשו להם מסכה: (יג) ויאמר
 יהוה אלי לאמר ראיתי את-העם הזה
 והנה עם קשה-ענף הוא: (יד) הרה ממני
 ואשמידם ואמתה את-שםם מתחת
 השמים ואעשה אותך לגוי-עצום ורב
 ממני: (טו) ואפס וארד מן-ההר וההר בער
 באש ושני לוחת הברית על שתי ידי:
 (טז) וארא והנה המאתם ליהוה אלהיכם
 עשיתם לכם עגל מסכה סרתם מהר מן
 הדרך אשר צוה יהוה אתכם: (יז) ואתפש
 בשני הלחת ואשלכם מעל שתי ידי
 ואשברם לעיניכם: (יח) ואתגפל לפני יהוה

די סליל יי עמכון בסודא מנו אשקא ביקא דקהלא: (יא) הנה
 מסוף ארבעין ימין וארבעין לילון ירב יי לי תרין לחי
 אבנא לחי קיימא: (יב) ואמר יי לי קח לחת בפרע סקא
 אבי חבל עקב די אשקא סמננים סמו בפרע מן ארתא
 די פקרתיען עבדו לזון מתקא: (יג) ואמר יי לי למיני עלי
 קדמי ית עמא תרין ותא עם קשי קבל הוא: (יד) אנה בעתק
 מן קדמי ואשציעני ואמתי ית ישמהן סתחות שמניא ואעבד
 תהי לעם פקוה וסגי סתון: (טו) ואתפניתי ונתתח מן סודא
 וטירא בעיר באשקא ותרין לחי קיימא על תרין די: (טז) ונתת
 ותא חבתון קדם יי אלהכון עבדתון לזון עגל מתקא סמיתון
 בפרע מן ארתא די פקד יי יחכון: (יז) ואתרית פתרון לחיניא
 ורמתינין מעל תרפח די ותברתינין לעיכוכן: (יח) ואשפתחת
 קדם יי בךקדמייתא ארבעין ימין וארבעין לילון להקיא לא
 אגלית ומיא לא שתיחי על גל חבתכון די חבתון למעבד
 (יח) וחתעל לפני ס' כלאסוה ארבעים יום סתמוכ ועמס
 טעלס אל ס' חולי סכפס [צמות ל"ג] צחות עליי כחעכתי
 ארבעים יום נאלאו כלים צכ"ס צכז סהוא עלס צמוכס עכר
 צמוז צו ציום כחכלס ליסחלל וחנר לו נחסס סכל לך סמי
 נוחות [דצבים י'] עסס עוד ארבעים יום נאלאו כלים ציום
 סכפורים צו ציום נחכלס סקצ"ס ליסחלל צמוכס וחנר לו
 נחסס סלחמי כדצדק [צנודכ י"ד] לכך סוקצו נחמילס
 ולסליסס וחנין סחכלס צלון טלס סחננר צארבעים טל נוחות
 ססכרות ולכני ענרמי צכר כימים סרלסוים [דצבים י'] עס
 סרלסוים צלון ס' ססכרוים צלון סחנר נחסס סחנעיים

בראשנה ארבעים יום וארבעים לילה
 לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי על כל
 חטאתכם אשר חטאתם לעשות הרע
 בעיני יהוה להכעיסו: (ט) כי יגדתי מפני
 האף והחמה אשר קצף יהוה עליכם
 להשמיד אתכם וישמע יהוה אלי גם
 בפעם ההוא: (י) ובאחרון התאנף יהוה
 מאד להשמידו ואתפלל גם בעד אחרון
 בעת ההוא: (יא) ואת חטאתכם אשר
 עשיתם את העגל לקחתי ואשרף אתו
 באש ואכל אתו מחוץ היישוב עד אשר ידק
 דעפרו ואשליך את עפרו אל הנחל הייב
 מן ההר: (יב) ובתבערה ובמסה ובקברות
 התאנף מקצפים הייתם את יהוה:
 (יג) ובשלה יהוה אתכם מקרב ברנע
 לאמד עלו ורשו את הארץ אשר נתתי
 לכם ותמרו את פי יהוה אלהיכם ולא
 האמתם לו ולא שמעתם בקלו

(כד) ממרים הייתם עם יהוה מיום דעתי
 אתכם: (כה) ואתנפל לפני יהוה אלה

י"ט תעיר

תעיר

דבש קדם: לארנא קדמו: (ט) אר וחלית מן קדם
 ורנא ורנא די רנא: עליכון לשאנא תבון וקביל: אלוהי
 אף בומנא תרוא: (כ) ועל ארנן רנא מן קדם: לחנא
 לשאנא תרוא וצליתי אף על ארנן בעדנא תרוא: (כא) ור
 חובתכון די עברתון ית עללא וסכית ואוקרית תיה בעדנא
 לשפית תיה בשושנא יאת עד די היה דקק לעסנא ורמית
 ית עפריה לתלא דנחית מן טרוא: (כב) ובדלקתא ובנשמתא
 ובקבירי ומשאלי מקרון ביהות קדם: (כג) ובד שלח
 תבון סקף ביהא לפיך קק ואחסיט ית ארנא די תבית
 לכן וסרבתון על גנת מרנא בי אלקכון ולא תימנתון ליה
 ולא קבילתון למרנא: (כד) בסרבין ביהות קדם: מינא
 ברעית ותבון: (כה) ואשחאית קדם: י"ט ארבעין ושמין

סוז ככעם: (כ) ונחסקן החלק ס'. לפי שמועז לכס: להשמידו.
 זס כלוי בניס וכן סוז אומר וסמניד סרו ומועל [עמוס ז]:
 וסמלל גם בעד סוכן. וסועילס סמלתי לכסר מסכס וסחו
 סניס וססלכו ססניס: (כב) סמון. לשון סווס כנו סוכן וכלות
 מולל"כס כלע"ז: (כד) וסמלל וכו'. סלו סן ענמס סלמוריס
 למעלס וכסלן כסן לפי סכחוס כסן סוכר סמלחו סמללס ס'
 סלסיס סל סמסס סעך וכו':

ארבעים היום ואת ארבעים הלילה אשר
התנפלותי כיר אמר יהוה להשמיד אתכם:
(כ) ואתפלל אליהוה ואמר אדני יהוה
אלת פשחת עמך ונחלתך אשר פדית
בנדלך אשר הוצאת ממצרים ביד חזקה:
(כא) וכו' לעבדך לאברהם ליצחק וליעקב
אלתפן אלקשי העם הזה ואלרשעו
ואלחטאתו: (כב) פדאמרו הארץ אשר
הוצאתנו משם מבלי יכלת יהוה
להביאם אל הארץ אשר דבר להם
ומשנאתו אותם הוציאם להמתם במדבר:
(כג) והם עמך ונחלתך אשר הוצאת בקחך
הגדל ובזרעך הנטויה: פ וביע
י (ד) בעת ההוא אמר יהוה אלי פסל לך
שגי לוחת אבנים כראשנים ועלה אלי
ההרה ועשית לך ארון עץ: (ה) ואכתב
על הלוחת את הדברים אשר היו על
הלוחת הראשנים אשר שברת ושמתם

בארון: (ו) ואעש ארון עצי שטים ואפסל
שגי לוחת אבנים כראשנים ואעל ההרה

תרומ

בת ארבעין לילך די אשתפוחית ארי אמר ה' לשיצאה יתכן:
(א) וצליתי קדם ה' נאצרות ה' אליהם לא תחבל עמך ואחטתך
די סרקתא בתוקף די אסיקתא ממצרים בידא סקפא:
(ב) אדבר לעבדך לאברהם ליצחק וליעקב לא תפני לקשיות
עמך הרין להוביהו ולתפאיהו: (ג) דלקא יתין ביד
ארעא די אסיקתא מספן מדלית יכלא קדם ה' לאעלותהו
לארעא די סליל לדון וידיעני יתרון אסקיטן לקטלותהו
במדברא: (ד) ואיני עמך ואחטתך די אסיקתא בידלך ובא
ויברעך כרמא:

י (ב) בעדנא הניא אמר ה' לי פסל לך תרין לוחי אבניא
בקרמא וסך לקרמי לשראי ותעבד לך ארון דאעא:
(ג) ואכתוב על לוחיא בת פתנטיא די הוה על לוחיא קרמא
די תברתא ותשויטן בארוןא: (ד) ועבדית ארוןא דאעא שפון
יפסלית תרין לוחי אבניא בקרמא וסלקית לשראי ותרין לוחיא
י (א) צעת סהיל. למון מ' יום תכרס לי ולמד לי פסל לך ולמד
כך ועשית ארון ולמי עשיתי ארון תסלס סכסלס והלמות
בידי היכן תסכס וכל זה הוא סכרון טעמס צללל סכרי משכן
לא תעסקן זו עד לאמר יום סכסוכים כי צדמו מן סכס
זה לסס על מלכמת סעשן וצללל עשס משכן תסלס ולס"כ

ישגי הלחת בירי: (ז) וכתב על הלחת
 כמכתב הראשון את עשרת הדברים אשר
 דבר יהוה אליכם בהר סיני ביום
 הנהל ויתגם יהוה אלי: (ח) ואפן וארד מד
 ההר ואשם את הלחת בארון אשר עשיתי
 ויהיו שם בפאר צוני יהוה: (ט) וכני ישראל
 נסעו מבארות בני יעקן מוסרה שם מת
 אהרן ויקבר שם ויכהו אלעזר בנו תחתי:
 (י) משם נסעו הגדגדה ומד הגדגדה
 ימכתה ארץ נחלרמים: (יא) בעת ההוא
 הדביל יהוה את שכט הלוי לשאת
 את ארון ברית יהוה לעמד לפני יהוה
 לשרתו ולבנד בשמו עד סוף הנה:

ארון וכלים נמלא זה ארון אחר הים וזה שהיה ילא עמם
 למלחמה וזאתו עמם כלל לא ילא למלחמה אלא ציני
 עלי ועכשו עליו ונשם: (ז) וכני ישראל נסעו מבארות בני
 יעקן מוסרה. מה ענין זה לכלן ועוד וכי מבארות בני יעקן
 נסעו למוסרה והלא מנוסרות צלו לבני יעקן שנאמר ויסעו
 ממוסרה וגו' [צמדכ ל"ג] ועוד שם מה אהרן והלא זה
 הסר מה לא נסעו ומלא שמה עממות מנוסרות להסר אלא

קדי: (ז) וכתב על לוחא בכתבא קדשא ות עשרא פתגמין
 די מליל י עמכון בטורא מנו אשתא ביומא דקלא ויהבינן
 ל: (ט) ואתפניתי וקחתי מן טורא לשעתי ות להימא
 בארונא די עבדית וקוון תפן קמא די פקדני י: (י) וקני ישראל
 נסעו מבארות בני יעקן למסרה תפן מית אהרן ואתקבר
 תפן ושמש אלעזר בריה תחתו: (יא) תפן נסעו לנגוד
 ימן נגוד למכת ארעא נגדא נחלן דסיני: (טב) בעידנא ההוא
 אפריש ית שכמא דלוי למטל ית ארון קמא דה למקם

אף זו ען הסוכה ועוד זאת עשיהם כשחם אהרן כסר כסר
 לסוף ארבעים שנה ונסתלקו עכני כבוד ירחם לכם ונלמטה
 מלך ערד ונחםם ראש לחזק לנולדים וסזרחה לאחוריים
 שונה מנסעות עד בני יעקן ומסס למוסרה סם נלחמו לכס
 בני לוי והכגו מכם ולחם מהם עד סהסזרו אמכם כדך
 סזרחכם ומסס סזרחה סגדגדה הוא סור סגדגד: (ז) ומן
 סגדגדה וגומר. ונמוסרה עשיהם אזל כד על מיתחו של
 אהרן סכמה לכס זאת ודמה לכס כאלו מה סם וסמך
 עשה מוכסה זו לסיצור הלווח לומר שקסה מיתחן של
 לדיקים לפני סקצ' כיום שנשתכרו זו הלווח ולסודיען
 סהקסה לו מה שזמרו נחכה ראש לפדות מנוו כיום עששו זו
 סח העבל: (ח) צעת סהיא סגדיל ס' וגו'. ומכס לענין
 סכאסון: צעת סהיא. צעה סכאסונה ללחכם מנולדים
 וסעיהם צעבל וכני לוי לא עשו סגדילה סמקום מכם וסמך
 עקרה זה לסזרחה בני יעקן לומר סאף צו לא עשו צה בני
 לוי אלא עמדו צאמונחם: לשלח את ארון. הלויס: לעמד
 לפני ס' לסרמו ולנדך צמו. סכסיהם וסוח מסיח ספיהם:

יט על-פֿון לא-הוּה לְלוֹי חֶלֶק וּגְחֻלָּהּ
 עַם-אֶחָיו יְהוָה הוּא נִחְלָתוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
 יְהוָה אֶל-הֵידֵי לוֹ: יט וְאָנֹכִי עֲמַדְתִּי
 בְּהַר פְּנִימִים הַרְאֵשְׁנִים אַרְבָּעִים יוֹם
 וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֵלַי גַּם
 בַּפֶּעַם הַהוּא לֹא-אָבָה יְהוָה הַשְׁחִיתָדִי:
 (יא) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קוּם לֵךְ לְמַסַּע לְפָנַי
 הָעַם וַיָּבֹאוּ וַיִּירָשׁוּ אֶרֶץ הָאָרֶץ אֲשֶׁר--
 נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לָתֵת לָהֶם: פ חֲמִישִׁי
 יט וַעֲתָה יִשְׂרָאֵל גָּה הַגֵּה אֶל-הֵיךְ שְׂאֵל
 מֵעַמֶּךָ כִּי אִם-לִירֵאָה אֶת-יְהוָה אֶל-הֵיךְ
 לָלֶכֶת בְּכָל-דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וְלַעֲבֹד
 אֶת-יְהוָה יֵאָהֵב בְּכָל-לִבְכָהּ וּבְכָל-נַפְשָׁהּ:
 (יב) לְשֹׁמֵר אֶת-מִצְוֹת יְהוָה וְאֶת-חֻקֹּתָיו
 אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם לְמוֹב לָךְ: (יג) הֵן
 לַיהוָה אֶל-הֵיךְ הַשְׂמִים וְשְׂמִי הַשְׂמִים
 הָאָרֶץ וּכְל-אֲשֶׁר-בָּהּ: (יד) רַק בְּאַבְתָּיִךְ

(טז) על כן לא היה ללווי חלק. לפי שהודלנו לעבודתם מנצח

קָדָם יי לְשֵׁמִשְׁמִיתָהּ וּלְקָרָא בְשֵׁמִיהָ עַד יוֹסֵף הָרִבִּי: (ט) עַל
 כֵּן לֹא הָיָה לְלוֹי חֶלֶק וְאַחֲרָיָה עִם אֲחָיו מִתְּנֵן דִּיבֵּי לֵה
 יי אֵינֶן אֲחֻסְנִיתָהּ כִּמְאֵ דִי מַלִּיל יי אֶלְהֵךְ לֵיה: (י) וַיָּבֹאוּ
 הַיְתִי קָאִים בְּמִדְרָא בְּחִמְיָא קְדָמָי אַרְבָּעִין וְעֶשְׂרִין
 לֵילָן וּקְבִילִי יי צְלוֹתִי אִךְ בְּזִמְרָא הַהוּא לֹא אָבָה יי לְחַפְּלָתְךָ:
 (יא) וַיֹּאמֶר יי לִי קָם אֲנִי לְמַסֵּיל קָדָם עֲשָׂא וְעֵלֶךְ וְרַחֲמוּ
 ית אַרְעָא דִי קִימִית לְאַבְרָהָמָה לְמַטְן לְחַוִּי: (יב) וַיָּבֹאוּ יִשְׂרָאֵל
 קָה יי אֶלְהֵךְ תִּבַּע מִן אֶלְהֵי לְמַדְבַּל קָדָם יי אֶלְהֵךְ לְמַסַּע
 בְּכָל אֶרֶץ דְּתַקְנוּ קְדָמוֹ וּלְמַסְרֵם יְתִיה וּלְמַסְלַח קָדָם יי אֶלְהֵךְ
 בְּכָל לְבָב וּבְכָל נַפְשָׁהּ: (יג) לְמַסְרֵי ית פְּקֻדָּיָא דִּיהַיְת קְמוֹתֵי
 דִי אָבִיא מִפְּקֻד לָךְ וְיֹסֵף רַח דִּימֵב לָךְ: (יד) הָא דִּיהַיְת אֶלְהֵךְ

ואיך כוונתו לחרוץ ולזרוע: ס' הוא נחלתו. טועל פסוק עזרתי
 נצית הנלך: (י) ואנכי עמדת צדק. לקבל הלוואות האסורות
 ולפי שלא פירש לנעלה כעם עמד צדק נעלה אחרים זו
 פזר והסתיל צד: כינויים הראשונים. של לוואות האסורות מה
 הם צדקו אף אלו צדקו אבל האנושיים שעמדתי עם להסתכל
 עליכם היו צדקם: (יא) ויאמר ה' אלי וגומר. אע"פ שכתבתם
 מאשריו וטעיתם צדקו אמר לי לך נחם את העם: (יב) ועתה
 יסרכל. אע"פ שעשיתם כל זאת עוררו רעמו ופנתו עליכם
 ומפל. מה שסתתחם לפניו אינו שואל מכם כי אם ליראה
 וגומר: כי אם ליראה וגומר. רבותינו דרשו מכלן הכל צדי
 שנים מוץ ויראה שנים [צדקות לנ]: (יג) לשומר את
 מצות ה'. ואף היא לא למנס אלא לעוב לך שמקבלו סכר:
 (יד) הן לה' אלהיך. הכל. ואע"כ רק בצדוקיך משק ה' מן

חֶשֶׁק יְהוָה לְאַהֲבָה אוֹתָם וַיִּבְחַר בְּיַרְעֵם
 אַחֲרֵיהֶם בְּכֶם מִכָּל־הָעַמִּים כִּי־אֵם הָיָה:
 (ט) וּמִלֹּתֶם אֶת עַדְלַת לִבְכֶם וְעַרְפְּכֶם
 לֹא תִקְשׁוּ עוֹד: ייִבִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא
 אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וְאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים הָאֵל הַגָּדֹל
 הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר לֹא־יִשָּׂא סָגִיחַ וְלֹא
 יִקַּח שָׂחָד: (י) עֲשֵׂה מִשְׁפָּט יְתוֹם וְאַלְמָנָה
 וְאַהֲבֵב גֵּר לְתַת לוֹ לֶחֶם וְשִׁמְלָה:
 (יט) וְאַהֲבַתֶּם אֶת־הַגֵּר כִּי־גֵרִים הֵייתֶם
 בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: (י) אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיךָ תִירָא
 אֹתוֹ תַעֲבֹד וְכוּן תִּדְבֹק וּבִשְׁמוֹ תִשְׁבַּע:
 (כא) הוּא תְהַלְלֶךָ וְהוּא אֱלֹהֵיךָ אֲשֶׁר־עֲשֵׂה
 אִתָּךְ אֶת־הַגָּדֹלֹת וְאֶת־הַנּוֹרָאֹת הָאֵלֹהִים
 אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ: (כב) בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יַרְדֵּי
 אֲבֹתֶיךָ מִצְרַיִמָה וְעַתָּה שְׁמֶךָ יְהוָה אֱלֹהֵיךָ
 בְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְדָב: יא (ט) וְאַהֲבַת אֶת
 יְהוָה אֱלֹהֵיךָ וְשִׁמְרַת מִשְׁמֵרָתוֹ וְחֻקֹּתָיו

וְאֶת־הַגֵּר כִּי־גֵרִים הֵייתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. כִּמוֹת שְׂמֵחַ (חֹלִים לִמְכֹס) סְטוֹקִים מִכָּל סְטוֹרִים

שְׂמֵחָ וְשִׂמְיָ שְׂמֵחָ אֲרַעָא וְקַל דִּי בָה: (מ) לְחֹד בְּאַהֲבַתְךָ
 אֲבִי ייִ לְמִדָּתָם יִתְהוֹן וְאֲתֵרֵי בְּבִדְהוֹן בְּתִרְהוֹן בְּכוֹן מְכָל
 עֲסָקָא קְיוּמָא רִצּוֹן: (מ) וְתַעֲדוֹן יֵת סְפִשְׁתָּן לִבְכוֹן וְקִדְלוֹן
 לֹא תִקְשׁוּן עוֹד: (מ) אֲבִי ייִ אֲלֹהֶיךָ הוּא אֱלֹהֵיךָ רִצּוֹן וְכִי
 סִלְחִין אֱלֹהֵיךָ רַבָּא וְגִבְרָא וְקִדְלוֹא דְלִית קְרִמְוִי לְמִסַּב אֲפִין
 וְאִין לֹא לְקִבְלָא שׁוֹחֲרָא: (מ) עֲבִיד דִּין יִתִּים וְאֲרַמְלָא וְרַחֲמִים
 וְיִתְרָא לְמַתָּן לִיה מִזֶּן וְכִסּוּ: (ט) וְתִרְחֲמֵן יֵת וְיִתְרָא אֲבִי
 רִצּוֹן בְּרִיתוֹן בְּאַרְעָא וְמִצְרַיִם: (ט) יֵת ייִ אֱלֹהֵיךָ תִרְמֵל וְקִדְמוֹי
 תִּסְלַח וְלִדְחַלְמִיָה תִתְקַבֵּב וּבִשְׁשֵׁיה תִקְבִּים: (ט) הוּא תִישְׁבַּתְךָ
 וְהוּא אֱלֹהֵיךָ דִּי עֲבַד עֲשֵׂךָ יֵת וְרַבְרַבְתָּא וְיֵת חֲסִידָתָא הַאֲלִין דִּי
 חֲאִין עֲשֵׂךָ: (כ) בְּשִׁבְעִין נֶפֶשׁוֹן נִתְוִי אֲבֹתֶיךָ לְמִצְרַיִם וְכִעַן
 שְׁעִירָה ייִ אֱלֹהֵיךָ בְּכוֹכְבֵי שָׁמַיָא לְמִסְבִּי:
 יא (ב) וְתִרְחַם יֵת ייִ אֱלֹהֵיךָ וְחֻקֹּתָי וְשִׁמְרַת מִסְרֵיה וְקִדְמוֹי
 תִרְיַנְוִי וּפְקִדוֹתֵי קַל יִסְכָּא: (ג) וְתִרְעוֹן יִסְכָּא דִּין אֲבִי
 סִיּוֹס סוּס: (מז) עֲלַת לִצְנַס. לוֹסֵס לִצְנַס וְכִסּוּי:
 (י) וְלִדְוִי סִלְדוּיִם. לֹא יוֹכֵל סוּס אֲדוּן לְסִיל אִמְכֵס מִדּוּ:
 לֹא יֵשֵׁא סִיִּים. אִם חִסְקוּ עוּלוֹ: וְלֹא יִקֵּס סוּסֵד. לְמִיִּסוּ
 צִמּוּן: (יח) עוֹסֵס וְעַסְטוּ יְתוֹם וְלִמְנֵס. סִי בְצוּרֵס וְלִלֵל
 בְצוּרְתוֹ אִמְסֵס וְעוֹלֵס עוֹנַחְטוֹ [מְנִילֵס ל"ט]: וְלוֹסֵס גַּר לַחַם
 לוֹ לַסֵּס וְסוּמֵס. וְרִצְבֵס סְטוּר סוּל זֵס סִלֵּס עֵלֵס סֵל יַעֲקֹב
 חִצְבוֹ עֵל זֵס חִסְפֵּלֵל וְחֵן לִי לַסֵּס לִסְטוֹל וְבַד לִלְבוֹס [צִלְחִשִׁית
 כ"ט]: (יט) כִּי גֵרִים סִיִּים. מִסֵּס סֵדֵךְ אֵל חִלְמֵס לְסִצְדֵךְ:
 (כ) אִם ס' אֲלִסְיֵךְ מִיִּלֵּס. וְעַסְדּוֹ לוֹ וְסִדְנֵךְ לוֹ וְלִלְחֵס סִיִּי

כִּי כָל סִמְדוֹת סִלְלוֹ לֹא צִשְׁטוּ מִצְנֵע:

ומשפטיו ומצותיו ככל הימים: (א) ויבדעתם
 היום כי לא את בניכם אשר לא ידעו
 ואשר לא ראו את מוסר יהוה אלהיכם
 את גדלו את ידו החזקה וזרעו הנטויה:
 שש (ג) ואת אבותיו ואת מעשיו אשר
 עשה בתוך מצרים לפרעה מלך מצרים
 ולכל ארצו: (ד) ואשר עשה לחיל מצרים
 לסוסיו ולרכבו אשר הציף את מי ים
 סוף על פניהם ברדפם אחריכם ויאבדום
 יהוה עד היום הזה: (ה) ואשר עשה לכם
 במדבר ערבה באבם עדי המקום הזה:
 (ו) ואשר עשה לדתן ולאבירם בני אליאב
 בן ראובן אשר פצתה הארץ את פיה
 ותבלעם ואת בתיהם ואי אהליהם ואת
 כל היקום אשר ברגליהם בקרב כל
 ישראל: (ז) כי עיניכם הראות את כל
 מעשה יהוה הגדל אשר עשה:
 (ח) ושמרתם את כל המצוה אשר אנכי

מצוה היום למען תהזכרו ובאתם וירשתם

תרנום

לא ית בנכון די לא ידעו ודי לא חזו ית אילמא די אלהון
 ית רבתי ית דיה פקיפמא ודבעיה כממא: (ג) וית אתותיה
 וית עובדו די עבד בגו מצרים לפרעה מלכא דמצרים ולכל
 ארעה: (ד) ודי עבד למשרת מצראי לסוסותהון ולרכיבהון
 די אסוף ית מי ימא דסוף על אפיהון במדבריהון בתריכון
 ואובדיכון עד יומא דרין: (ה) ודי עבד לבון במדברא עד
 מיטיכון עד ארתא דרין: (ו) ודי עבד לדתן ולאבירם בני אליאב
 בן ראובן די פתחת ארעה ית פומה ובלעתיכון ית אנש בתיהון
 וית משקניהון ית כל יקומא די עמהון בגו כל ישראל:
 (ז) ארי עיניכון חזון ית כל עובדא דין רבא די עבד:
 (ח) ותשרון ית כל תפקדתא די אנא תפקד לך יומא דין גדיל

יא (ב) וידעתם היום. חזו לך לדעת ולהזכיר ולקבל מוכחתי:
 כי לא את בניכם. אני מדבר עכשיו שיוכלו לומר לנו לא
 ידענו ולא ראינו כלל זה: (ו) צקצק כל ישכל. כל מקום
 שהיה אחד מהם צוקם הארץ כצקעת מתחצו וזולעמו לנו
 דבכי רבי יסודם ח"ל רבי כסמיה והלא כבר כלמך ומסתח
 סלכך את פיה [צמדכר ס"ו] ולא סיותיה ח"ל ומה אני מקיים
 צקצק כל ישכל אמר לו שבעתים הארץ מדוכה כנסתך וכל
 מקום שהיה אחד מהם היה מתגלגל וצא עד מקום הצקעיה:
 ואת כל היקום אשר בצבליהם. זה נמונו של אדם שנועדרו
 על רגליו: (ז) כי עיניכם הראות. מוסר על הנקרא האנוח

אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה
 לְרִשְׁתָּהּ: (ט) וּלְמַעַן תֵּאָרִיכוּ יָמִים עַל־
 הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְרָהָם
 לֵאמֹר לְהֵם וּלְזָרָעָם אָרֶץ זָבֹת חֶלֶב
 וּדְבָשׁ: ס שְׂבִיעִי (י) כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה
 בֹּא־שָׂמָה לְרִשְׁתָּהּ לֹא כְּאָרֶץ מִצְרַיִם הוּא
 אֲשֶׁר יֵצְאֲתֶם מִשָּׁם אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת־זֶרְעֶךָ
 וְהִשְׁקִיתָ בְּרִגְלֶךָ מֵי הַיָּרְק: (יא) וְהָאָרֶץ
 אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ אָרֶץ
 הָרִים וּבְקָעוֹת לְמַטְרַי הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתַּהֲרֶה
 מַיִם: (יב) אָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הֵרַשׁ

למעלה כי לא אח זניכם אשר לא ידעו וגומר כי אם עונכם
 אשר ענייכם כדורות וגומר: (י) לא כלרץ מזרים היא. אלא
 טובה סימנה ונאמרה הכתובה זו לישאל זניאחם עמלים
 ססיו אמרים טעם לא נכח אל ארץ טובה ויפה כזו. יכול
 בגומה סתמו מדבר וכך אמר להם לא כלרץ מזרים היא
 אלא רעה סימנה ח'ל וסבדון שבע שנים נכחה לפני וגומר
 [במדבר יג] אדם אחד נבון וחס נכח לוען למזרים נט
 וסבדון לכנען דרך ארץ אדם טובה את הכסף וחס' כ טובה את
 הכעור (ס"א הכעור) טפולתו של כלשון הוא טמן נשני
 וכל מקום ססני קודם הו למדע טפדון יפה מוען

דחמקסן ומיעלה ומידתן יח ארעא די אמת עברין תמן
 למידתה: (ט) ובדיל דתורכין יומין על ארעא די קנים יי
 לאבנהתכוון לשמן להון ולבערונן ארעא עברא חלב ודבש:
 (י) אר ארעא די את עליל לתמן למידתה לא בארעא דסגרים
 היא די נפקתון מתמן די ארעא יח ורעק ומשקת לה ברגלך
 קניעת דקא: (יא) וארעא די אמת עברין תמן למידתה ארע
 סדון ובקען לקטר שמיא שתיא מיא: (יב) ארעא די יי

ומזרים משונחה מכל האכלות שנאמר כגן ה' כסרץ מזרים
 [בדלשית יג] ווען טעם מזרים היא שהיא מקום מלכות טכן
 הוא אומר כי היו נלוען סכיו וסבדון טפולתה של ארץ ישאל לכו
 סקולה לקבוצת ממים וחס' טכ הוא יפה מוען [ספרי]. ובכתובת
 [ק"ג] דרשו נענין אחר אפסר אדם טובה בית לבטו הקטן וחס':
 לבטו הבדול חלל טעננה על אחד טעננה נלוען: אשר ילחם
 משם. אטילו ארץ כעמקם אשר יטחם כס וסיו סמיט ארץ מזרי
 טנל' נמיטט הארץ וגומר [בדלשית ז'] ח' היא חנה כט':
 וססקית נבגלך. ארץ מזרים יחה לריכה לכניס מים מנילום
 צבגליך ולססקותה כרין חמה לנדר מטתך ולעמול וסנעון
 טוחה ולא הבטוב וחס' מעלס סמים מן סמוך לבטוב אכל זו
 למיטט סמני' טחמה מים חמה ישן על מנתך ופסק'ה מטקס נמוך
 ובזור בלי וסאטיו בלי כחס': כגן סידק. שחן די לו נטעמים
 ומסקין אותו נבגל ובכתף: (יא) ארץ סרים ובקעות. מוענח
 סכר מן סמיטור סמיטור נביט כור חמה זרע כור אכל סכר
 ניה כור מננו סומט כוכין חכנע מלכנע טפועיו ואחד נכלסו:
 ובקעות. סן מיטור: (יב) אשר ה' אלהיך דוכס אותה. והלא
 כל האלמות דוכס טנל' לכמטייר על ארץ לא אים [לידו ל"ח]

אתה תמיד עיני יהוה אלהיך ביה מרשית
 השנה ועד אחרית שנה: **ס יט** והיה
 אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי
 מצוה אתכם היום לאהבה את יהוה
 אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל
 גפשיכם: **יז** ונתתי מטר ארצכם בעתו
 יורה ומלקוש ואספת דגנה ותירוש
 ויצהרה: **יח** ונתתי עשב בשדה לבנהמתך

אחר א'

אלא כניכול אינו דורש אלא אותה ועל ידי אותה דרישה
 שדורשה דורש את כל הארצות עמה: תמיד עיני ה' אליהך זה.
 לראות מה היא לריכה ולשדה זה גזירה עמים לטובה עמים לרעה
 כו' כדאיתא [בר' י"ז]: מלאשית הטובה. עכ"ל נידון מה היא
 בסופה: **יז** והיא אם שנוע. והיא עוקב על האומר למעלה
 לנטר השמים תשמה מים. והיא אם שנוע שנועו. אם
 שנוע זימן שנוע צדש [סוכה ע"ו] וכן והיא אם שנוע
 השכם [דברים ח'] אם החמלה לשנוע סופך שחשכה כולה
 שכן כתיב [דברים ח'] ר"ל זנוגלה מקדים אבל אינו פסוק בכל
 ת"ך וזכורשלוני הביאו משל לז' בני אדם שנסערי' זה מזה זה
 הולך דרך יום ללד מורח זה הולך דרך יום ללד מערב גנאל
 שחוקים זה מזה והלך ז' ימים וכן המשל בתורה] אם תעזבי
 יום יומים לעזבן: ע"כ אתה היום. שיהיו עליכם חדשים
 באלו שנועם זו ביום [פסרי]: לאהבה את ה'. שלא חמנו

אלהך תבע יחיה תדרא עגי ה' אלהיך ביה מרשית
 ועד סופא דשנתא: **יז** והיה אם קבלת תקבלון לפקודי די אנא
 קפקד יתכון יומא דין למדתם את ה' אלהיכון ולמפלא קדמיה
 בכל לבכון ובכל גפשיכון: **יח** ונתתי מטר ארצכון בעדריה
 פכיר ולקיש ותקנוש עפרהך ותמך ומישקה: **יט** ונתתי עשבא

כרי אני לומר צניל שסיה עשיר צניל שאקרא כז צניל
 שאקבל שכר אלא כל עם שחששו עשו נחשבה וסוף הכבוד
 לזא [ס]: ולעזרו בכל צרכם. עבודה שיהא בלז וזו היא
 חסלה שהתפלה קרויים עבודה שנאמר אלהך די אנת פלח ליה
 צמדירא [דניאל ו'] וכי יש שולחן צניל אלא על שהיה מתפלל
 שנאמר וכוין שחימו ליה וגומר [ס]. וכן צדוד הוא אומר
 חנון חסלתי קטרה לטניך [חפלים קנ"א]: בכל צרכם וכל
 כנסכם. והלא כבר הזכיר בכל לצרך וכל כנסך אלא אזכרה
 ליחיד אזכרה לזכור: **יז** ונחתי מטר אלצכם. עשיתם מה
 שעליכם אף אני אעשה מה שעלי [פסרי]: צעה. גלילות
 שלא יערימו חכם. דבר אשר צעהו צילי צמות שכל
 מליון צמיהם [ס]: יורה. היא רציעה הנפלה לאשר
 הזריעה שזכרה את הארץ וזה הזרעים [מענית ו']: מלקוש.
 רציעה היורדת סמוך לקיר לנולל החצו' בקשים [ס]
 ולשון מלקוש דבר המאומר כדמתרגומין והיו העטופים ללצן
 לקשיא. ד"ל לכך נקראה מלקוש שיוצרת על המלילות ועל
 הקשין. ואספת דגן. אהה תאספנו אל הנית ולא אוידיך
 כענין שנאמר אם אתן דגן וגו' כי תאספיו יאכלוהו [ישעים
 ח"ג] ולא כענין שנאמר והיא אם זרע ישראל וגומר [שופטים
 ו']: **יח** ונתתי עשב בשדה. שלא תאסרך להוליכם למדברות
 [פסרי]. ד"ל שסיהם גוזז שזאתה כל יעשה בשמים ומשליך

וְאָכַלְתָּ וּשְׂבַעְתָּ: (טו) הַשְּׂמֵרוּ לָכֶם פֶּךְ
 יִפְתָּה לִבְבֶכֶם וּסְרֹתֶם וְעַבְדְּתֶם אֱלֹהִים
 אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: (טז) וְהָרָה אֶת־
 יְהוָה בְּכֶם וְעֵצֶר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־תִיָּחַד
 מִטֹּר וְהִאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־צִבְיֹתָיָהּ
 וְאֲבֹדְתֶם מִהָרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַשְּׂבֵהָ שִׁשְׁר
 יְהוָה נָתַן לָכֶם: (יז) וּשְׂמַתֶּם אֶת־דְּבָרֵי
 אֱלֹהִים עַל־לִבְבְּכֶם וְעַל־גַּפְשֵׁיכֶם וּקְשַׁרְתֶּם
 אֶתֶם לְאוֹת עַל־יְדֵיכֶם וְהָיוּ לְמוֹמְשֵׁת בֵּין
 עֵינֵיכֶם: (יח) וּלְמַדְתֶּם אֶתֶם אֶת־בְּנֵיכֶם
 לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּכֶם בְּבֵיתְכֶם וּבְלֶכְתְּכֶם בְּדֶרֶךְ

לפני שהתחיל וחתם עונע ידך ומננה שלשים יום קודם לקליק ולינה
 שוטחת מדגנה: ולאכלת ושבעת. הרי זו זכרה אחרת שחכא זכרה
 מלריה צפה בתוך המעים והכלת ושבעת: (טז) השמרו לכם.
 כיון שהסיו אוכלים ושבעים השמרו לכם שלא תבעטו שתיין אדם
 מוכר צהקדות צדק הוא אלא עתוך טביעה שחלמר פן חלכל
 ושבעת ונקרך ולאנך יכזיון מה הוא אומר אסריו ורס לצדך
 ושכחת [זכרים ה']: וסרתם. לפדות מן המורה ועתוך כך
 ועזרתם אליהם אסרים שכיון שחלם מוכר מן המורה סולך
 ומדבק צע"א וכן דוד אומר. כי גשמי היום מהסתפס צחלמ
 ה' לאמר לך עבוד וגומר [שמאל ה' כ"ו] ומי אמר לו כן אלא

בתקלך לבשדך ותחילת ותשבע: (ט) אסתפרו לבן דלמא
 ישיע לבכון ותקסמן ותפלחין לשענת עקמאי ותקדון להון:
 (י) ותקוף ריגזא דיי בבון ויידוד ית שמיא ולא דיי מקרא
 ומרעא לא תפן ית עללתה ותקדון בפרע מעל ארעא שבתא
 דיי דיי הוי לבון: (יא) ותשיון ית סתנטי אלון על לבכון ועל
 נקשכון ותקשרון יתהון לאת על תכון ויהון לתפלון בין עעכוון:
 (יב) ותלסון יתהון ית גניכון לתללא ביהון גמיחבך גביהך

כיון שאני מוכרם מלעסוק צפורה סריני קרוב לעבוד אליהם
 אסרים: אליהם אסרים. שחכ אסרים לעזדיהם לועק חליו
 וחינו עונוו [ספרי] נחלל עשוי לו כנכרי: (יז) את אה יצולה.
 אף מה שחמה מוציל לה כענין שחלמר זרעתם הרבה והבא
 מעט [חגי ה']: ואזרתם מהרה. על כל שאר הייסוריין
 חבלה שחכם מן החלמה שגמיה לכס לחטא. [ספרי] משל
 למלך ששלח בנו לבית המשמש והיה יושב ומפקידו אל חלכל
 יותר מלכך שחבא נקי לביתך ולא השגיח הנין הסוא חכל
 ושחם יותר מלכך והקיא ועקף את כל צני המסיע' כעלויכו
 צדיו וזכגליו וזקקויו חמורי פלעריין: מהרה. איני נוהן לכס
 ארכא [שם] ולא חלמכו והלא נתח ארכא לדוד המצול שחלמר
 והיו ימיו מלאה ועשרים שנה דוד המצול לא היה לסם מני
 ללמוד וחתם יש לכס ימיו ללמוד: (יח) ושמתם את דברי.
 אף לאמר שחגלו [ספרי] היו מלויינים צמרות סייסו חפילין
 עשו מוזות כדי שלא יסיו לכס חדשים כשהחזרו וכן הוא
 אומר חגיני לך ליונים [ירמיה ל"א]: (יט) לדבר צם. משעה
 שהבן יודע לדבר למדכו מורה לוח לנו משה שיהא זה למוד
 דבורו מכאן אמרו כשהטיעק מתחיל לדבר אסיו עשית עמי

וּבִשְׁכֵבָהּ וּבְקוּמָהּ: (כ) וּבְתַבְתֵּם עַל־מְזוּזוֹת
 בֵּיתְךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ: (כא) לְמַעַן יִרְפוּ יְמֵיכֶם
 וְיָמֵי בְנֵיכֶם עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
 לְאֲבוֹתֵיכֶם לֵאמֹר לְהֵם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־
 הָאָרֶץ: ׀ מַסְמִיר (כב) כִּי אִם־שָׁמַד תִּשְׁמְרוּן
 אֶת־כָּל־הַמְצוּנָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מַצְוֶה
 אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹתָהּ לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם לְלַכֵּת בְּכָל־דְּרָכָיו וּלְדַבְּקָה־בּוֹ:
 (כג) וְהוֹרִישׁ יְהוָה אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה
 מִלְּפָנֵיכֶם וַיִּרְשַׁתֶּם גּוֹיִם גְּדֹלִים וְעַצְמִים
 מִכֶּם: (כד) כָּל־הַמְקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ בְּתֶ־
 רַגְלֵכֶם בּוֹ לָכֶם יְהִי מִן־הַמְדַבֵּר וְהַלְבִּיזוֹן
 מִן־הַנְּהַר נְהַר־פָּרָת וְעַד הַיָּם הָאֲחֵרוֹן
 יְהוֹה וְגַבְלֵכֶם: (כה) לֹא־יִתְעַב אִישׁ בְּפָנֵיכֶם
 פְּחָדְכֶם וּמִוֹאֲבָכֶם יִתֵּן | יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּדְרְכוּ־בָהּ
 כִּי אֲשֶׁר דַּבֵּר לָכֶם: ׀ ׀ ׀

נלשון סודם ועלמדו תורה וחס לא עשה כו יחי הוא כלינו

ובמקרה באיחא ובמשקבה ובמקומה: (כ) ותכתבנתם על מזוזות
 ותקבענתם בסיפי ביתך ובתעריך: (כא) גדיל דקטון יומיכון
 וימי בניכון על ארעא די ארעא ׀ לאקטתכון למתן להון פיומי
 שמיעא על ארעא: (כב) ארי אם מסר תמיזות כל תפקדיתא
 דרא די אגא מסקר יתכון למעבדה למרחס ית ׀ אלהבון
 למטה בכל ארתון דתקנן קדמיה וילאתקרא לכתלפיה:
 (כג) ויתרף ׀ ית כל עממא האלין מן קדמיון ומיתרתון עממין
 ברגינן ותקסין מנבון: (כד) כל אתרא די תדרוך פרסת
 רגליכון ביה לכון יתי מן מדברא ולקנן מן נהרא נהרא פרת ועד
 נשא בתראה די תחוקכון: (כה) לא יתעמד אנש קדמיון

קוצרו שאלמר ולמדחם אותם חס זניכס לדבר צס גומד
 [סכרי]: (כא) לנעון ירצו ימיכס וימי זניכס. חס עשיחס
 כן ירצו וחס לאו לא ירצו שדרי תורה כדכשין מכלל לאו הן
 ומכלל הן לאו: לחת חס. לחת לכס חין כתיב כחן חלא
 לחת חס מכלן מנינו למדים חסיית חסיית מן חסוכס [סס]:
 (כב) שמור חסוכון. חסוכת חסיכות חסכס להזכר בחלמדו
 חלא יחכס: ללכת ככל דכיו. חוא חסוכס חסוכס חסוכס
 חוא גומל חסדיס וחסח גומל חסדיס: ולדכקס צו. חסער
 לומר כן וכלל חס חוכלל חוא חלא חדכק בחלמדיס וחכמניס
 וחעלה חמי עלין חלינו כדכקת צו: (כג) וחוריס ח' עשיחס
 חס חעליכס חק חמי חעשה חס חעלי [סס]: ועלומיס חכס.
 חחס גבוריס חסס גבוריס חכס חלא חס ישראל גבוריס חס
 חסנח חסוא חסנח חס חסוכרייס לומר ועלומיס חכס חלא
 חחס גבוריס חסער חסוכות חסס גבוריס חכס: (כד) חלא
 יחילצ חיס וגו'. חין לי חלא חיס חוניה וחספחס חספחיס

סדר ראה

(ט) ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה: (י) את הברכה אשר תשמעו אל מצות יהוה אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום: (יב) והקללה אם לא תשמעו אל מצות יהוה אלהיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם: ס (יג) והיה פי יביאך יהוה אלהיך אל הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה ונתתה את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל: (יד) הלא ההמה בעבר הירדן אחרי הדרך מבוא השמש בארץ הקנעני הישב בערבה מול הגלגל אצל

מזין תלמוד לוותר לא ימינו מכל נקום אם כן מה תלמוד לוותר איש חטיו כעוב מלך שבין [סג]: סדרים ומורכבים. וסלם פחד הוא מורכב מכל סדרים על קדושים ומורכב על סדוקים: סדר. לשון נתינת פחדים: מורכב. לשון דלגה

תרגום

התלבוז ואייתכו יתן אלהיך על אפי כל ארעא די תורכו בה נקא די שליל לכו: (ט) חזו דאנא ודיב קדמכו יומא דין ברבן ולומו: (י) זה ברבן אם תקבלון לפקדנא די אלהיכון די אנא מפקד יתכו יומא דין: (יב) ולומו אם לא תקבלון לפקדנא די אלהיכון ותסתמו מן ארעא די אנא מפקד יתכו יומא דין למתד בטר פעת עממא די לא ידעתו: (יג) ודי ארי זעליגה אלהיך לארעא די את עליל חסון למרתה ותתן ות מברביא על טורא דגריזים ות מלסמא על טורא דעיבל: (ד) הלא אינו בעברא דירדנא אחרי אורה מעלני שמשיא בארע קנענאה דיתבי במשיא לקביל גלגלא

מיונים נכיים: כאשר דבר לכם. והיכן דבר את ליעמי שלם לפניך וגו' [שמות כ"ג]: חסלת פישת ודיה עקב: (כו) למה. זכרה וקללה. האמודות זכר גריזים וזכר עיבל: (כז) את הזכרה. על ענת אשר משמעו: (כח) מן הדך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת וגו'. הלא למדת כל העובד ע"א הכי הוא סך מכל הדך שלמחו ישראל מכלן אמרו המורה צע"א כעובר בכל המורה כולה [ספרי]: (כט) ונתת את הזכרה. כהכגונו ית מזכריא. את המזכרים על הר גריזים. כלפי הר גריזים כושניו פנייהו ופתחו זכרה כדון הליש אשר לא יעשה פסל ומסכה וגו'. כל המזכרים שנפרשה אמרו חמלה כלשון כדון ואמר כך הפכו פנייהו כלפי הר עיבל ופתחו בקללה [ספרי ל"ז]: (ל) הלא המה. נתן זכר קיומן: ספרי. אשר העצרת הידון הכרה והללח למרסוק. יצו לשון ספרי כל נקום שלמור ספרי מוסלג הוא: דרך שלם השמש. לפון ען הידון ללד מערז ועעם המקלח מוכים

אלוני מדה: (לא) כי אתם עבדים את-
 ה' ונתתם לבא לרשת את הארץ אשר יהיה
 אלהיכם נתן לכם וירשתם אתה וישבתם
 בה: (לב) ושמרתם לעשות את כל החקים
 ואת המשפטים אשר אנכי נתן לפניכם
 היום: יב (א) אלה החקים והמשפטים
 אשר תשמרון לעשות בארץ אשר נתן
 יהוה אלהי אבותיך לך לרשתה כל הימים
 אשר אתם חיים על האדמה: (ב) אבד
 תאבדו את כל המקומות אשר עבדו
 שם הגוים אשר אתם ירשים אתם את-
 אלהיהם על ההרים הרמים ועל הגבעות
 ותחת כל עץ רענן: (ג) ונתצתם את-
 מזבחתם ושבדתם את מצבתם ואשריהם
 תשרפון באש ופסילי אלהיהם תגדעו
 ואבדתם את שמם מן המקום ההוא:
 (ד) לא תעשו כן ליהוה אלהיכם: (ה) כי

שם שני דברים שנקדו שני פעמים אחרי נקוד צפוסל

קספר משרא מדה: (ב) ארי אתם עבדו את יהוה למעל
 למדה את ארעא די יי אלקכו יתיב לבון ומרתון וקה
 ומיתבון בה: (ג) ותשרון למעבר את כל קמיא ות דינא
 די אגא יתיב קרמיכון וקא דינ:

יב (ב) אלן קמיא ודינא די תשרון למעבר בארעא די
 יתיב יי אלהא ובאבהתך לך למרתה כל ימיא די אתון
 קמיין על ארעא: (ג) אבדא תאבדון את כל אתריא די פלחו
 תמן עממא די אתון ורתין ותהון ות מענתהון על טריא קמא
 ועל רמא ותחות כל אלן ענף: (ד) ותשרעון את אגוריהון
 ותשרעון את קמתהון ואשריהון תוקדון בעניא וצלמי מענתהון
 תוקצעון ותוקדון את שומהון מן אתרא ההוא: (ה) לא תעבדון

ודרך נקוד צפוסל והוא דגש ואם היה אחרי דרך דבור אחד
 היה נקוד אחרי צפוסל סוף ודרך דגש: מול בגלגל.
 כסוף ון בגלגל אלוי מוכס. טכס הוא טלוי עד עוקס
 טכס עד אלון מוכס [צכאטיט ז]: (לא) כי אתם עובדים
 את ה' ידון וגו'. ניסים של ידון יסיו סינון צידכם שצדו
 ותרכשו את הכסף:

יב (ב) אבד תאבדון אבד ומ"כ תאבדון מכלן לעוקר ע"ז
 שניך לטכס אחרי (ע"ז ע"ז): את כל העקומות אשר
 עבדו שם וגו'. ומה תאבדון מהם את אלהיהם אשר על הכרים:
 (ג) מוצס. של אכניס כרס: מוצס. של אבן אתם והיא
 ציעוס שטויס צועס [סס] אבן שחלטה ממתלטה לצינוס:
 אכרס. אילן סנעבד: ואבדתם את שום. לכנות להם שם
 לבנאי צית גלייט קודין לה צית כרס עין כל עין קוז [סס]:

אם-אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-יבחר יהוה אֱלֹהֵיכֶם
מִכָּל-שְׂבָטֵיכֶם לְשׁוֹם אֶת-שְׁמוֹ שְׁמֵלְשָׁכְנוּ
תִּדְרְשׁוּ וּבֵאתָ שָׁמָּה: (י) וְהִבֵּאתֶם שָׁמָּה
עֲלֵתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם וְאֵת מַעֲשֵׂי יְדֵיכֶם וְאֵת
תְּרוּמַת יֶדְכֶם וְגִדְרֵיכֶם וְגִדְרֵי יְדֵיכֶם וּבְכֹרֹת
בְּקֹרְבָנְכֶם וּצְאֹנְכֶם: (יא) וְאָכַלְתֶּם-שֵׁם לִפְנֵי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּשְׂמַחְתֶּם בְּכָל מִשְׁלַח יְדֵיכֶם
אֲתֶם וּבְתֵיבֹת אֲשֶׁר בְּרַבְּךָ יְהוָה אֱלֹהֵיךָ:
(יב) לֹא תַעֲשׂוּן בְּכָל אֲשֶׁר אָנְחָנוּ עֲשׂוֹתֵי פִה
הַיּוֹם אִישׁ כְּלֵל-הַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵינָיו: (יג) כִּי לֹא-
בְּאֲתֶם עַד-עֵתָה אֶל-הַמְּנוּחָה וְאֶל-הַנְּחִלָּה
אֲשֶׁר-יְהוָה אֱלֹהֵיךָ נָתַן לְךָ: (יד) וְעַבְדְּתֶם
אֶת-הַיִּדְדָן וַיִּשְׁבְּתֶם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר-יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם מִנְחִיל אֲתֶכֶם וְהָגִיתָ לְכֶם מִכָּל-

(ד) לא תעשונו כן. להקטיר לשמים בכל מקום כי אם בצוקים
אשר יצמר. ד"ל ונתלתם את מנוחותם ואזרחם את שמים:
לא תעשונו כן. אזרחם למופת את השם ולנוחן אנו מן המנוח
או מן העזרה אשר רצי ימנענו וכי העלה על דעתך שישראל
נותנין את המנוחות אלא שלא תעשו כמעשיהם ויבדעו
עושיהם לנקדם אזרחים שימנעו [ספרי]. (ה) לשכט

בְּרִן קָדֶם יי אֱלֹהֵיכֶם: (ט) אֱלֹהֵינוּ לֹא תִבְרָא יי יִתְרַע יי אֱלֹהֵינוּ
כָּל שְׂבָטֵיכֶם לֹא יִשְׂרָאֵל שְׂבָתֵינִי תִפְנוּ לְבֵית שְׂבָתֵינִי תִתְבַּשֵּׁן
וְתִיתֵן לְתִפְנוּ: (י) וְתִיתֵן לְתִפְנוּ עֲלֵתֵינוּ וְנִכְסֵינוּ קִדְשֵׁינוּ וְנִתְּנֵינוּ
מַעֲשֵׂוֹתֵינוּ וְנִתְּנֵינוּ אֶתְּנֵינוּ וְנִתְּנֵינוּ וְנִתְּנֵינוּ וְנִתְּנֵינוּ
חֹרֵיכֶם וְעֲבָדֵינוּ: (יא) וְתִתְּנֵנוּ תִפְנוּ קָדֶם יי אֱלֹהֵינוּ וְתִתְּנֵנוּ בְּכָל
אוֹשְׁמוֹת יְדֵיכֶם אֲתֵנוּ וְנִשְׂאֵנוּ בְּתֵיבֵינוּ יי בְּרַבְּךָ יי אֱלֹהֵינוּ: (יב) לֹא
תַעֲבֹדוּן בְּכָל יי אֲנִיחָנוּ עַבְדֵינוּ הִבָּא יִשְׂרָאֵל וְנִתְּנֵנוּ בְּכָל רִבְשֵׁנוּ
בְּעֵינֵינוּ: (יג) אֲבֵר לֹא אֲתִיתֵנוּ עַד גִּנְנוּ לְבֵית יְהוָה וְלֹא אֲתִיתֵנוּ
יי אֱלֹהֵינוּ יִתְּנֵנוּ וְנִתְּנֵנוּ וְנִתְּנֵנוּ בְּאֶרֶץ

תדרשו. זה משכן שילה [ספרי]: (י) זמנים. שלמים של מוצא:
מעשיותיכם. מעשר צהמה ומעשר שני לאכול למים מן
החומה: תמונת ידכם. אלו הזכורים שנאמר צהם ולקח הכהן
הטוב מידך: ובכרות צקרכם. לתתם לכהן ויקריבו שם:
(ז) אשר צדקך ה'. לפי הצרכים הצד [ספרי]: (ח) לא תעשונו
ככל אשר אנחנו עושים וגו'. מוסד למעלה על כי אחם עובדים
את הידן וגו' כשתעבדו את הידן מיד ומתרים אחם להקריב
צממה כל י"ד שנה של כמות וסלוק וצממה לא תקריבו כל מה
שחם ומקריבים פה היום צממך שחם עמכם ומעט והוא
כשר להקריב צו תעלות ושפוחה נדרים ונדבות אבל צממה
אין קרב אלא הנידך והנידך וזו איש כל הישר צממנו נדרים
ונדבות שחם ומתנדבים על יד. שישר צממנו להצילם ולא
ע"י מוצא אותם מקריבו צממה [זמנים ק"ט]: (ט) כי לא
צממם. כל אותן י"ד שנה [ספרי]: עד עתה. כמו עדיין:
אל המנוחה. זו שילה [זמנים ק"ט]: נחלה. זו ירושלים:
(י) ועבדתם את הידן וישתחם צלרץ. שתחלקו והם כל

אֵיבֵיכֶם מִסָּבִיב וַיִּשְׁכַּתְּם בַּמַּח: שני
 יא וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 בּוֹ לִשְׁבֹּץ שָׁמוֹ שָׁם שַׁמָּה תִּגְיָאוּ אֶת כָּל
 אֲשֶׁר אֲנֹכִי מַצְוֶה אֶתְכֶם עֲלֵיתֶם
 וְזָבַחְתֶּם מִעֹשְׂוֹתֵיכֶם וּתְרַמַּת יַדְכֶם וְכֹל
 מִבְּחַר נְדָרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְרֹו לַיהוָה:
 יב וְשִׂמְחֶתֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אַתֶּם
 וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְעַמְדֵיכֶם וְאִמְהוּתֵיכֶם
 וְהַלְוֵי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֵיכֶם כִּי אִין לֹו חֶלֶק
 וְנִחַלְתֶּם אִתְּכֶם: יג וְשָׂמַר לָךְ פֶּן תַּעֲלֶה
 עֲלֵיתָךְ בְּכָל־מָקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה: יד כִּי
 אִם־בְּמָקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה בְּאַחַד
 שְׁבָטֶיךָ שָׁם תַּעֲלֶה עֲלֵיתָךְ וְשָׁם תַּעֲשֶׂה
 כָּל אֲשֶׁר אֲנֹכִי מַצְוֶה: טו רַק בְּכָל־אֶזְוֹת
 נִפְשָׁךְ תִּזְבַּח וְאַכְלֵת בְּשֹׁר כְּבֹרֶפֶת יְהוָה

אחד עניניו של חלקו ושל שנתו: והנה לכה. לאחר כבוד
 וחלקו ונחלתו וכן הנהיג אלה הנהיג' לנכות גם את ישראל
 [שומעים ג'] ואין זו אלא ציוני דוד. אז: יי ויהי המקום
 וגו'. כמו לכה ציוני יימיה ציוסלים וכן הוא אמר בדרו

די אלהבון מסחין תבון ויהי לכן סבל בעלי וצביו
 מסחור סחור ותתבון לחתפן: (א) ויהי אתרא די יתרי יי
 אלהבון ביה לאשראה שכנתיה פסן למפן מיתון ית כל די
 אגא מספר יתבין עלותבון ונבסת קדשיבון מעשוזותבון
 ואפלושות דבון וכל שפר נדביון די תדירן קדם יי: (ב) ותתהן
 קדם יי אלהבון אתון ונביון ונביתבון ועבדבון ואמרתבון
 ולוואה די בקרובון ארי לית ליה חלק ואחסנא עמבון:
 (ג) אספמר לך דלקא תפיק עלותך בקל אתרא די תחד:
 (ד) אלהן באתרא די יתרי יי בתדא משבטך פסן תפיק
 עלותך ותפן תעבד כל די אגא מספר לך: (ה) לחוד בקל
 רעות נפשך תפוס ותיכל בשרא בברפתא די אלהך די יתוב

יהי כי ישב המלך צביתו וה' הניח לו מכל אויביו מסביב
 ויאמר המלך אל כהן ראה אנכי יושב צבית לכרזים ולחן
 סלחיים יושב בחוך הכרזים [שמואל ז' ז'] שמה מצילו וגו'.
 למעלה אמר לענין טילה וכלן אמר לענין ירוסלים ולכן
 חלקם הכתוב ליתן כיחך צין זו לזו משמחה טילה וצלו לזו
 ומדנה טז וצלו לנצטון היו הצמות מומדות עד שצלו
 לירושלים: ממחר דכריתם. מלמד שצביל וכן המדנה: (יג) השמר
 לך. ליתן לא מעשה על הדבר [ספרי]: בכל מקום אשר
 תראה. אשר יעלה בלכך אזל אתה מקריב על פי נביון כבון
 אליהו צבר הכרמל: (יד) צמד שטיך. צמלקו של צנימין
 ולמעלה הוא אמר מכל שצטיים הא כילד כשקנה דוד את
 הבורן מלכונה סיבומי גבה הובע מכל השצטיים ומכל מקום
 הבורן צמלקו של צנימין הים: (טו) רק בכל אות כשפך. צמי

אלהיה אשר נתן לה בכל שעריה הממא
 והמהור יאכלנו בצבוי ובאיל: (טו) רק
 הדם לא תאכלו על הארץ תשפכונו
 במים: (טז) לא תוכל לאכל בשעריה מעשר
 הגנה ותירשן ויצהרה ובכרת בקרה וצאנה
 וכל גדרה אשר תדר ונדבתיה ותרומת
 דך: (יז) כי אם לפני יהוה אלהיה תאכלנו
 במקום אשר יבחר יהוה אלהיה בו אתה
 ובנה ובתך ועבדך ואמתך והלוי אשר
 בשעריה ושמהת לפני יהוה אלהיה בכל
 משלח ידך: (יח) השמר לך פן תעזב את
 הלוי בלימיה על אדמתך: (יט) כי

הכתוב מדבר אם צנעו תחיה להסיר להם כל הקצת
 היומים הכי הוא חומר צנעו אמר כי ירשיז את גזולך וגו'
 ואמרת אולם צנעו וגו' צנעו זה מדבר צדקים שגמל צנעו
 וזו שיערו ויאכלו בכל מקום יכול יסדו על זוט עובד ח"ל
 רק [חולין י"ז]: תצנעו ואלכלה. אין לך צנעו היחר גיזו וחלצ
 אלל חכילה על ידי צניעה [צנעו ע"ג]: טעמא
 והסוד. לפי שצנעו מנע קדשים שגמל צנעו והצנעו אשר
 ינע בכל טעמא לא יאכל [ויקרא ז'] סולתך להסיר צו טעמא
 וסודו אכניהם צנעו אמת: כנזי וכאיל. שאין קצבן צנעו

לך בכל קהו מסאבא ודבא יבליעה בפשר טבא ואילא:
 (מ) להוד דמא לא תכלין על ארעא השדעיה פמיא:
 (מא) לית לך רשו למיכל בקרה מעשר עבדך המרה ומשקה
 ובכורי תורה וענה וכל גדרך די תמר וגדרתך ואפרשיות דך:
 (מב) אלהי קדם יי אלהי תבליעה בארתא די תרשי יי אלהי
 ביה את ובנה ובתך ועבדך ואמתך וליצאה די בקרה ותוד
 קדם יי אלהי בכל אוששות דך: (מג) אסתמר לך דלמא
 תשפוק ית ליצאה פל יומך על ארעה: (מד) ארי יאמי יי אלהי

מס: כנזי וכאיל. לפוערן מן הזרוע והלטיים והקיים:
 (מה) רק הדם לא תאכלו. אע"פ שאמרת שאין לך צו זריקה
 דם צנעו לא תאכלו: השפכונו כמים. לומר לך שאין צריך
 כסוי. ד"ל הכי הוא כמים להכשיר את הזרעים [ספרי, חולין
 ע"ד]: לא תאכלו. צא הכתוב ליתן לא מעשה על הדבר:
 (יז) לא תוכל. כזי יסוע צן קדש חומר יכול אמת אצל
 איך כשאי כיוצא צו ואת היבוקי יוצאי ירושלים לא יכלו בני
 ישראל להורישם [שופטים א'] יכולים היו אלל שאין כשאין
 לפי שכרת להם אברהם צריח כשלקט מהם מערת המכפלה
 ולא יבוקי היו אלל חמיים היו אלל על עם העיר ששמה יצום
 כך עשורם פסקי רבני אליעזר והוא שגמל כי אם הסיך
 העורים והפסקים [שמואל ב' ז'] לנעים שכתבו עליהם את
 השבעה: וצנעו צנעו. אברהם לכסיהם: ותרומת ידך. אלי
 צנעו: (יח) לפני ח'. לפנים מן חמוסו: והלוי אשר
 נשעריך. אם אין לך לחם לו ומחלקו ברוך מעשר ראשון מן
 לו מעשר עני אין לך מעשר עני הזמינהו על שלמך:
 (יט) השמר לך. ליתן לא מעשה על הדבר: על אדמתך.

יִרְחִיב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת-גְּבֻלְךָ בְּאֲשֶׁר
 דָּבַר-לְךָ וְאָמַרְתָּ אֲכַלְהָ בָשָׂר בִּי-תְאוֹנָה
 נִפְשָׁה לְאָכֹל בָּשָׂר בְּכָל-אֹתֵי נִפְשָׁה תֹאכֵל
 בָּשָׂר: (כא) כִּי-יִרְחַק מִמֶּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
 יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוּם שְׁמוֹ שָׁם תִּבְחַת
 מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאֲנֶה אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לְךָ בְּאֲשֶׁר
 צִוִּיתָהּ וְאָכַלְתָּ בִשְׂעִירֶיךָ בְּכָל-אֹתֵי נִפְשָׁה:
 (כב) אֲדָּךְ בְּאֲשֶׁר יֹאכֵל אֶת-הָאֵיל
 בְּנֵי-תְאֵבֵלָנֹו הַמָּמָא וְהַמָּהוּר יִתְדוּ וְאֵבֵלָנֹו:
 (כג) רַק חֹזֵק לִבְלֹתִי אֲכַל הַדָּם כִּי הַדָּם
 הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא תֹאכֵל הַנֶּפֶשׁ עִם-הַבָּשָׂר:
 (כד) לֹא תֹאכֵלָנֹו עַל-הָאָרֶץ תִּשְׁפֹּכֶנּוּ
 בַּמַּיִם: (כה) לֹא תֹאכֵלָנֹו לְמַעַן יֵיטֵב לְךָ
 וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ כִּי-תַעֲשֶׂה הַיֵּשֶׁר בְּעֵינֶי
 יְהוָה: (כו) רַק קִדְשֵׁי אֲשֶׁר-יְהִי לְךָ וּנְדָרֶיךָ

אל כל בגולה איך מזהר עליו יותר מעניי ישראל: (כ) כי ירחיב וגומר. למדה מורה דרך ארץ שלא יתחזה אדם לאכול בשר שלא מתוך רחבת ידים ועושר [חולין פ"ד]: בכל אדם יסוד וגו'. אל צמדכ נאסר לנס בשר חולין אלל אס כ

זו תחוקך קמא די סליל לך ותומר איכל בשרא ארי תתריע
 נפשך למיכל בשרא בכל רעות נפשך מיכל בשרא: (כז) ארי
 יירחק מנה אחרא די יתיע יי אלהך לאשראה שכנינתה
 תמן ותפוכ מתורה ומענה די יחיב יי לך קמא די פקדנה
 ותיכל בקרוך בכל רעות נפשך: (כח) בום קמא די מתאביל
 בשור טריא ואילא בן תיבליניה מסאבא ותביא תדא ייקלנייה:
 (כט) לחוד תתק גדיל הלא למיכל קמא ארי קמא הוא נפשא
 ולא מיכל נפשא עם בשרא: (ל) לא תיבליניה על ארעא
 תשיבניה קמא: (לא) לא תיבליניה גדיל הייטב לך ולקנה
 פתך ארי תעביד דבשר קגס יי: (ל) לחוד קדשך די יחון

מקדישה ונקריבה שלמים: (כא) כי ירחק מעך המקום. ולא חוכל לזא ולעשות שלמים בכל יום כמו עכשיו שהמטין הולך עומם: וזמח כאשר נויחך. למדט שיש נווי וזביסה היאך ישמוט והן הלכות שמיטה שנאמרו למשה בזמני: (כב) אך כאשר ישכל את הצני וגו'. איך מזהר לאכלן צהרם אי מה לצי וילי מלצן מוחר אף חולין מלצן מוחר ת"ל אך: (כג) רק חזק לבלתי אכול הדם. מנה שלאמר חזק אהם למד סהיו שמוסיב דדם לאכלו לפיכך הולך לומר חזק דצי ר' יהודה. ר' שמעון זן עזאי אומר לא זא הכחוש אלל להסיכך וללמדך עד כמה אהם לריך להסתוק צמלות אס הדם שהוא קל להשמר גומטו טאין אדם מנאוס לא הולך לסוקר בצוהרמו קל וטומר לשאר מלות: ולא תאכל כהפס עם הבשר. אזהרה לאכר מן הסי [חולין ק"ז]: (כד) לא תאכלנו. אזהרה לדם הסמניות: (כה) לא תאכלנו. אזהרה לדם האיברים: למען ייטב לך וגומר. לא ולמד מוחן שכן טל מלות אס הדם שנמשו טל אדם

תִּשְׂאֵהוּ וּבָאֵת אֱלֹהֵי מִקְוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה
 (כ) וְעִשִׂיתָ עֲלֵיהֶם הַבְּשָׂר וְהַדָּם עַל מִזְבֵּחַ
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְדָם זִבְחֶיךָ יִשְׁפֹךְ עַל מִזְבֵּחַ
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַבְּשָׂר תֹּאכְלֶה: (כח) שִׁמֹּר
 וּשְׁמַעְתָּ אֵת פְּלִי־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר
 אֲנֹכִי מְצַוֶּה לַמַּעַן יִשְׁכַּח לְךָ וּלְבִנְיָה אַחֲרֶיךָ
 עַד-עוֹלָם כִּי-תַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר בְּעֵינֵי
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: ס שְׁלִישִׁי (כט) כִּי-יִבְכְּרִית
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר בָּאֵת
 שְׁמִיהָ לְרַשֵּׁת אוֹתָם מִפְּנֵיךָ וַיִּרְשַׁת אוֹתָם
 וַיִּשְׁכַּת בְּאַרְצָם: (ל) הַשִּׁמֹּר לְךָ פִּיךָ תִּנְקֶשׁ
 אַחֲרֵיהֶם אַחֲרֵי הַשִּׁמְדָם מִפְּנֵיךָ וּפִיךָ תִּדְרֹשׁ
 לְאֱלֹהֵיהֶם לֵאמֹר אֵיכָה יַעֲבֹדוּ הַגּוֹיִם
 הָאֵלֶּה אֶת-אֱלֹהֵיהֶם וְאַעֲשֶׂה-בָּן גַּם-אֲנִי:

קלה מננו ספורט מננו זוכה לו ולכינו אחריו ק"ו לבזל וערכות
 שנספחו על אדם ונחלוס לסס [מכות כ"ג]: (כו) רק קדשיך. אע"פ
 שאדם נותר לשמוע סולין לא הסכתי לך לשמוע את הקדשי ולאכלן
 בשערך בלא סקצבס אלא סזיחס לבית סנסירס: (כו) ועשית
 עולותיך. אס עולות סן סן סנסר וסס על בני סנסבס וסס
 זכס סלמים סס דס זכסך יסכך על סנסבס סלס וסכס כך

לך ונדדה תסול ותימי לאתרא די תרעי יי: (ס) ותעביר
 עלותך בשרא יקמא על מדבחה די אלהך וס נקסת קודשך
 יתשר על מדבחה די אלהך ובשרא תיכול: (סס) סר ותקבל
 ית כל סתמניא האלון די אגא ספקוד לך גדיל דרישב לך
 ולבנה סתרה עד עלמא אר סעבד דעמן ודבשר קדם יי
 אלהך: (סס) ארי ישצי יי אלהך ית עממיא די את עליל
 לסמן לתרא יתרון מן קדקה ותיבת זתרון ותסב באתערוס:
 (ס) אסתמר לך דלמא תתקל בתריהון סתר די ישתצין מן
 קדקה ודלמא תתבע למענתהון למישר אנדין פלהון עממיא

סנסר ססכל. ועוד דכסו כמותיו כק קדשיך זס ללמד על
 סקדשים סנסולס לכרך וללמד על ססמכות ועל ולדות קדשים
 סיקריכו [ססרי]: (כז) סנוכ. זו מנסה סלסס לריך לסנסרס
 זסעך סלס ססכס כענין סנלור כס כעיס כס ססמס זסעך [מסלי
 כ"ז] וסס סניסס אססר סססמע ותקיים סל כל סליו זסכלל מנסס
 סיוו זסכלל ועסס [ססרי]: א סל כל סדכרס. ססס סככס עליל
 מלס קלס כמלס סמורס [סס]: סטו. זעני ססמס: וסיכר.
 זעני אסס: (ל) סן סקס. אונקלוס סכסס לסון עוקס וסני
 אונר סלס סס לדקק זלסון סלס מליו כר"ן זלסון יוקס
 וסליו ליסוד סוסל מונוו אכל זלסון סירוף וקסרס מליו
 כר"ן וסככומס דל ללס נקסן [דניסל ס'] וסל זו אני אונר
 סן סכסס אסריסס סן סטרף אסריסס לכיות ככך אסר
 מנסיסס וכן ינקס נוסס לכל אסר לו [סלסס ק"ט] עקלל
 אס סרסע לכיות עליו נוסיס רכיס ויסיו מנסוין ומנסקסן
 אסר מונוו: אסרי ססמס ועניך. אסר ססכסס סלססניסס
 מנייד יס לך לסס לז מפיני מוס ססמזו אלו מפיני ועססס

(לא) לֹא־תַעֲשֶׂה בֵּן לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי כָל־
 תּוֹעֵבֹת יְהוָה אֲשֶׁר שָׂנֵא עֲשֹׂו לְאֱלֹהֵיהֶם
 כִּי נֹם אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם יִשְׂרְפוּ
 בָּאֵשׁ לְאֱלֹהֵיהֶם: יג (א) אֶת פֶּלֶא־הַדָּבָר
 אֲשֶׁר אֲנֹכִי מַצְוֶה אֶתְכֶם אֵתוֹ תִּשְׁמְרוּ
 לַעֲשׂוֹת לֹא־תִסָּפֶה עֲלֵיו וְלֹא תִנְרַע מִמֶּנּוּ: פ
 (ט) כִּי־יָקוּם בְּקִרְבְּךָ גֹבִיָּא אוֹ חֵלֶם חֵלֹם
 וְגִתָּז אֱלֹהֶיךָ אוֹת אוֹ מוֹפֵת: (ט) וּבָא הָאוֹת
 וְהַמוֹפֵת אֲשֶׁר־דָּבַר אֱלֹהֶיךָ לֵאמֹר גִּלְכָּה
 אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתֶּם
 וְנַעֲבַדְתֶּם: (ז) לֹא תִשְׁמַע אֱלֹהֵי־כִבְרֵי הַגֹּבִיָּא
 הַהוּא אוֹ אֱלֹהֵי־חֹלֶם־הַחֹלֹם הַהוּא כִּי מִנְּפֹה
 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לְדַעַת הַיִּשְׁכָּם
 אֲהַבִּים אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּכָל־לִבְבְּכֶם
 וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: (ח) אַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

«חוקלים שזדיהם אף אהם לא העשה כן שלא יבואו אחרים
 ויסמיון: איכס יעזרו. למי שלא עשה על עזרות אליהם
 אלא על זנום וקסוד וכסוד והסתחואה כנו סכתוב בלתי לה'
 לזדו [שמות כ"ז] דברים סעעשים לנצות זל ולמדך כלן

האלין ת שעתהון ואעבד בן אף אָנָא: (לא) לֹא תַעֲבֹד בֵּן
 קָדִים: אֱלֹהֶיךָ אַרְי כָּל דְּמִנְחָק קָדִים: די סְגִי עֲבָרִין לַשְּׁעֵתֵיהוֹן
 אַרְי אָף ית בְּנֵיהוֹן וְת בְּנֵיהוֹן מוֹקְרִין בְּנֵיהָ לַשְּׁעֵתֵיהוֹן:
 יג (ה) ית כָּל סְתָמָא די אָנָא מַפְקִיר יִתְכוֹן יִתִּיה תְּסִירִין
 לַמַּעֲבָד לֹא תוֹסְפוֹן עֲלֵיהוּ וְלֹא תִכְנְשׁוֹן מִנֵּיהּ: (ז) אַרְי
 יָקִים בְּיָדָה גֹבִיָּא אוֹ חֵלֶם חֵלְמָא וְיִתֵּן לָךְ אֵת אוֹ מוֹסְתָא:
 (ג) וְיִתֵּי אֶתָּא וּמוֹסְתָא די מְלִיל עֲשֶׂה לְסִימָר גֹּבִיָּא תַעֲשֶׂה
 עֲמִמָּא די לֹא דַעֲתֵינָן וְנִסְלַחֲנִין: (ז) לֹא תִקְבֵּל לְסִתְנָטִי
 גֹבִיָּא הַהוּא אוֹ לְחֵלֶם חֵלְמָא הַהוּא אַרְי מְנַשִּׁי: אֱלֹהֵיכוֹן יִתְכוֹן
 לְסִדַּע הַאִימִיכוֹן רַחֲמֵיךָ יִתִּי אֱלֹהֵיכוֹן בְּכָל לִבְכוֹן וּבְכָל נַפְשְׁכוֹן:
 (ה) בְּתֵר פִּילְחָנָא בְּדִי אֱלֹהֵיכוֹן תִּתְּבוֹן הַתִּיה תְּדַלְחִין וְתִּת פִּקּוּדֵיהּ
 שֵׁלֶם דְּכַחַס שֵׁל עֲזוּדַת סְלִילִים לַעֲבַד' זְדַכְר אִסְר כְּגוֹן פּוֹעַר
 לַעֲבֹד וְזוֹק אִכְן לַמְקִילִים זוֹ הִיא עֲזוּדַתוֹ וְסִיבִי אִכְל זְנוֹם
 וְקִסוּד וְכִסוּד וְהַסְתַּחֲוֵא סְלִילוֹ שֵׁלֶם דְּכַרְכַּס סִיבִי: (לא) כִּי
 גַם אַת זְנוֹס: גַּם לְזָנוֹת אַת אֲבוֹתֵיהֶם וְאֲבוֹתֵיהֶם אֲחֵרֵי רַבִּי
 עֲקִיבָא אִנִּי רַחֲמֵי כְכִירי שְׁכַחְתוּ לֵאזִיו לְסִי כִלְטוֹ וְאִכְלוּ:
 יג (א) אַת כֹּל דְּזַכֵּר. קֵלֶס כְּמוֹרַס: תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת. לִיתָן
 לֹא תַעֲשֶׂה עַל עֵשֶׂה סְאֹמִרִים כְּכַרְכַּס שְׁכֵל הַשְּׁמַר לִשׁוֹן לֹא
 תַעֲשֶׂה הוּא אִלֵּא סְאִין לִוְקִין עַל הַשְּׁמַר שֵׁל עֵשֶׂה: לֹא תוֹסַף
 עֲלֵיו. סַמַּשׁ מוֹטְמוֹת סַמַּשׁ מִיָּכִין זְלוּזֵל אִרְצַע זְכוּת לְזַכַּח
 כְּסִינִים [סְפִרִי]: (ב) וְתָן אֲלִיךְ אוֹת. זְעַמִּים כְּעִין סְכַלְמַר
 בְּגַדְשׁוֹן וְעֵשֶׂת עַמְדִי אוֹת וְאֲחֵר יִהִי נֹא סוֹרֵז עַל הַגֹּזֵר וְגו'
 [שׁוֹפְטִים ו'] : או מוֹפֵת. זְכַרְךָ [ס"א] וְתָן אֲלִיךְ אוֹת. זְעַמִּים
 דְּכַחֲזִי וְהִיו לְאוֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים: או מוֹפֵת. זְכַרְךָ דְּכַחֲזִי אַס
 סֵל יִהִי עַל הַגֹּזֵר לְזַדֵּה וְעַל הַל הַלְרָךְ סוֹרֵז]. אַע"סִי כֵן

תלכו ואתו תיראו ואת מצותיו תשמרו
 ובקלו תשמעו ואתו תעבדו וכו' תדבקון:
 (י) והנביא הוא או הלם החלום ההוא
 יומת פי דבר סרה עליהנה אלהיכם
 המוציא אתכם | מארץ מצרים והסדה
 מבית עבדים להדיחה מן הדרך אשר
 צוה יהוה אלהיך ללכת בה ובערת הרע
 מקרבך: (י) פי יסיתה אתה בדאמה
 או בנה או בתך או אשת חיקה או רעה
 אשר כנפשה בפתר לאמר גלבה וגעבדה
 אלהים אחרים אשר לא ידעת אתה
 ויאתה: (ח) מאלתו העמים אשר
 סביבתכם הקרובים אליה או הרחוקים
 ממך מקצת הארץ ועד קצה הארץ:

לא תשנע לו ולא תפני מה נותן לו הקב"ה ממשלה לעשות
 זאת כי מנקה ה' אלטיכם לחכם: (ה) ומה מלומי שמרנו.
 הורח משה [ספרי]: ובקולו תשמעו. צקול הנביאים: ולומו
 מעצרו. צמקדו: וכו' מדבקון. סדכק דרכיו גומל סדקים
 צבור ממים צקור מולים כנו טעשה סקב"ה: (ו) סרה. דבר
 מושקק נה טעולס טלל סיה ולל ככח ולל מוסיז דכר כן

תפיון ולמיריה תקבלו וקדמותי תפלוהו ויבדלתיה מתקרבון:
 (י) ונביא הווא או חלם חלמא הווא יתקמיל ארי מליל
 סמיה על יי אלהכון דאפיק יתכון מארעא דמצרים ודסרהק
 סבית עבדותא לאטעויהך מן אדמה די פקדה יי אלהיך לשהך
 כה תפלי עביר דביש מבניה: (י) ארי יקלכנה אחוה בר
 אפך או ברך או ברחה או אמת קמך או סהרה די כנפשה
 בסתרא למישר נהך ונסלה למענת עממיה די לא ידעת את
 ואתה: (ח) מפענת עממיה די בסתעכוון הקרובין לה או
 הרחוקין ממך מספי ארעא ועד ספי ארעא: (ט) לא תיבי
 דיטמו דורס כלע"ז: וסמודך מניס עבדים. אפילו אין לו
 ענין כלל סמלך דיו: (ז) כי יסיתך. אין סכמה ללא גבו
 שנאמר אם ה' סייתך כי [טעמאל ל' כ"ז] אייט"ר כלע"ז
 טעמאלו לעשות כן: אסיד. מלכ: או צן אמך. אם מלס
 [קדומוין ס"ז]: סיקך. סאככט צמיקן ומחסי צך אסקיי"ל
 כלע"ז וכן מסיק הלכך [יטוקאל מ"ד] אייט"ר סקובע צלרץ:
 אשר כנפשו. זה אצין מיכס לך הכחוש אם ססדיצין לך ק"ו
 לחמרים: צכמר. דבר הכחוש צווס סלין דצרי מסיח ללל
 צכמר וכן טלמס הוא לוונר צנשך צעכז יוס צליטון לילס
 וספלה: אשר לא ידעת אמה ולצומיך. דבר זה גנאי גדול
 הוא לך שלף הלוונת אין ענייחן מה טעמכו להס אצומיס
 וזה לוונר לך עזוב מה טעמכו לך אצומיך: (ח) הקרובים אליך
 או הכחוקים. למס פכט קרובים ורמוקים ללל כך אמר
 הכחוש מעצן של קרובים אמה למד סגן של רחוקים כסם
 סלין מנש צקרוים כך אין מנש צכמוקים: מקלס סלכך. זו
 מנש ולכנס וללל סמנים ססו וסלכיו מוסו סעולס ועד סוסו

(ט) לֹא־תִאֲכַלְהוּ לֶחֶם וְלֹא תִשְׁמַע אֱלֹהֵי וְלֹא־
 תִּחְוֶה עֵינֶיךָ עָלָיו וְלֹא־תִחְמַל וְלֹא־תִכְפֹּר
 עָלָיו: (י) כִּי הִרְגָה תִּהְיֶה יָדְךָ תִּהְיֶה
 בּוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה לְהַמִּיתוֹ וַיַּד כָּל־הָעַם
 בְּאַחֲרָנָה: (יא) וּמִקִּלְתוֹ בְּאַבְנִים וּמֵת כִּי
 בִקֵּשׁ לְהִדְחִיקוֹ מֵעַל יְהוָה אֱלֹהֵיךָ הַמּוֹצִיאֲךָ
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים: (יב) וְכֹל־
 יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וַיִּרְאוּ וְלֹא־יִוָּסְפוּ לַעֲשׂוֹת
 כַּדְבַר הָרַע הַזֶּה בְּקִרְבְּךָ: (יג) כִּי־תִשְׁמַע
 בְּאַחַת עֲרוֹף אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ
 לְשֶׁבֶת שָׁם לְאָמֹד: (יד) יֵצֵאוּ אֲנָשִׁים בְּגֵר
 כְּלִיעַל מִקִּרְבְּךָ וַיְדִיחוּ אֶת־יִשְׁבֵּי עֵינֶם
 לְאָמֹד גְּלִבָּה וַנִּעְבְּדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר
 לֹא־יְדַעְתֶּם: (טו) וְהִרְשַׁתָּ וְהִקַּרְתָּ וְשִׁאלְתָּ
 הֵיטֵב וְהִנֵּה אָמַת נָכוֹן הַדָּבָר גַּעֲשֶׂתָּהּ
 הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת בְּקִרְבְּךָ: (טז) הִבֵּה תִּבֵּה

[כסרי]: (טז) לא תאכיל לו' לא תאכל לו' לא תאכיל
 [סס] לפי שנאמר והשבת לרעך כעוף [ויקרא י"ט] את זה
 א' תאכיל: ולא תשמע אליו. בהשכנו על כשנו לעסול לו

לֵיך וְלֹא תִקְבֵּל לְמִצְוָה וְלֹא תִחַס עֵינֶיךָ עֲלוּי וְלֹא תִבְחֶה
 וְלֹא תִחַס עֲלוּי: (י) אֲרִי מִקְטֵל תִּקְטַלְגִּיהָ דָּךְ תִּבְחֵי בִיה
 בְּקִרְמִיתָא לְמִקְטַלְהָ וְדָא דְכָל עָמָא בְּבִתְרִיתָא: (יא) וְתִרְמִיגִיהָ
 בְּאַבְנָא וּמֵת אֲרִי בְעָא לְאַמְעִיחָךָ מִדּוּלְתָא וְיִי אֱלֹהֶיךָ
 דְּאַתְקֵךָ מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדוּתָא: (יב) וְכֹל יִשְׂרָאֵל
 יִשְׁמְעוּ וַיִּדְחִלוּ וְלֹא יִוָּסְפוּ לַמְעַבֵּד בְּפִתְחָא בִישׂא הַדָּן בִּינְךָ:
 (יג) אֲרִי תִשְׁמַע בְּתוֹרַת מִקְרוֹךְ דִּי הָ אֱלֹהֶיךָ דְּבִיב לְךָ לְמִיתָב
 תִּפְסֵן לְמִיָּר: (יד) נִפְקוּ בְּגִרִין בְּגֵי רִשְׁעָא מִבְּנֵיךָ וְאַמְעִי ית
 יְחִבֵי קְרִיתוֹן לְמִיָּר נִתְּךָ וְנִפְלַח לְפָעוּת עָמִיָּא דִּי לֹא יְדַעְתִּין:
 (טו) וְתִתְּבַע וְתִבְדִּיק וְתִשְׁאֵל יָאוֹת וְהָא קוּשְׁטָא בְּיִן פִּתְחָא

לפי שנאמר עזוב תעזוב ענו [שמות כ"ג] לזה לא תעזוב: ולא
 תחוס עיניך עליו. לפי שנאמר לא תעמוד על דם רעך [ויקרא
 י"ט] על זה לא תחוס. לא תחוסך בזכותו: ולא תחוס
 עליו. אם אהס יודע לו טובה איך כשלי לשתוק: (י) כי הכוב
 תהכנו. (אם ילא נז"ד זכאי הסזירכו לסובה) ילא נז"ד חייב
 אל הסזירכו לזכות [ספרי]: ידך תהיה זו כדלשונה. עלום ביד
 הניסח להניחו לא עת צידו ימות ביד אחרים שנאמר ויד כל
 העם וגו': (יג) לטבת סס. פסם לירושלים סלא תחסה לזירס
 [ספרי]: כי תשמע לאמר. אומרים כן ילאו וגומר: (יד) אנשים.
 ולא נשים: [סנהדרין פ"ט]: בני צליעל. צלי עול פסקו
 עולו של מוקס [סס]: יושבי עירס. ולא יושבי עיר אחרת
 מכאן אמרו אין נעשיה עיר הכדמת עד שדימוס אנשים ועד
 שיהיו מדיסיס נחוכס: (טו) ודכסה וקרתה ושללת סינב.
 מכאן למדו ז' סקירות מצדו הנקרא כלן יש ג' דרכיה וסקירה
 וסינב ושללת אינו ען כענין ונמנו למדו דריקוס [סס].

את־ישבי העיר ההוא לפי־חרב החרם
אתה ואת־כל־אשר־בה ואת־בהמתה
לפי־חרב: (י) ואת־כל־שִׁלְלָהּ תִקְבֹּץ אֶל־
תוף רחבה ושרפת באש את־העיר ואת־
כל־שִׁלְלָהּ כָּלִיל ליהוה אֱלֹהֶיהָ והיתה תל
עולם לא תבנה עוד: (יא) וְלֹא יִדְבַק בְּיָדָהּ
מֵאוֹמֵה מִן־הַחֲרָם לְמַעַן יָשׁוּב יְהוָה מִחֲרוֹן
אַפָּיו וְגַתֶּן לְתַרְחֻמִּים וְרַחֲמֵי וְהִרְבֵּה בְּאִשְׁרֵךְ
גִּשְׁבֹּעַ לְאַבְתָּיִךְ: (יב) כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל־
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם לַעֲשׂוֹת הַיְשׁוּר
בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: ׀ רביעי

יד (ט) בָּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא
תתְגַדְּדוּ וְלֹא־תַשְׁיִמוּ קַרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם
לְמַת: (א) כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
וּבְדָבָר בְּתֵר יְהוָה לְהַזִּית לֹו לְעַם סְגֻלָּהּ מִכָּל
הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה: ׀ (ב) לֹא
תֹאכַל כָּל־תְּעֹבָה: (ג) זֹאת הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר

את־עבדית תִּעֲבָתָה הָרֹא בְּיָדָהּ: (ד) מִקְחָא תִּקְחֵי יַת יְבִי
קָרְתָא הוּוּא לַפְתָּגָם דְּחָרִב גַּפְרִי יָתָה וְתָה כָּל דִּי בָה וְתָה בְּעֵתָה
לַפְתָּגָם דְּחָרִב: (ה) וְתָה כָּל עֵדָאָה תִּכְנֹושׁ לָנוּ פִּתְאָה וְתִמְקֹד
בְּעֵדָא יַת קָרְתָא וְתָה כָּל עֵדָאָה גַּמֵּר קָדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְתִתְרוּ תַל
חָרִיב לְעַלְמָא לֹא תִתְבְּנֵי עוֹד: (ו) וְלֹא יִדְבַק בְּיָדָהּ מִבְּעַם מִן
הָרְמָא בְּדִיל דִּיחֹב יְיָ מִתְקַוֶּה וְהִנְיָה וְתַתֵּן לָהּ בְּדַמְסִין וְיִבְנֵם
עַלֶּהּ וְתִבְנֶנָּה כְּמָא דִּי קָדָם לְאַבְתָּיִךְ: (ז) אֲבִי תִקְבֵּיל לְמִימְרָא
דִּי אֱלֹהֶיךָ לְמִשְׁרַת יַת כָּל פְּקוּדוֹתָי דִּי אֲנִי מִפְּקוּדֵיךָ יְיָ וְיִקְרָא
דִּין לְמַעַבְדֵי דְּבִשְׁרֵי קָדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ:

יד (ח) בָּנִין אַתֶּן קָדָם יְיָ אֱלֹהֵינוּ לֹא תִתְמַטֵּן וְלֹא תִשְׁוֹן
מִדָּם בֵּין עֵינֵינוּ עַל מִית: (ט) אֲבִי עַם קָדִישׁ אַתָּה קָדָם
יְיָ אֱלֹהֶיךָ וּבְדָבָר אֲתַרְעֵי יְיָ לְמַתְרֵי לִיָּה לְעַם חֲבִיבִי מִכָּל עַמְמֵי דִּי
עַל אֲפִי אֲרַעֲא: (א) לֹא תִיבַל כָּל דְּמִתְרֵי: (ב) דִּין בְּעֵדָא

וזנקוס אמר הוא זונר ודכשו הסופטים סיטב [דזכים י"ט]
וזנקוס אמר הוא זונר ודכשת סיטב [ד' י"ז] ולננדו סיטב
סיטב לבזירה שזה ליתן האמור של ז' ו' ה' הכה חכה. אם
לינק יכול לסמיה צמיחה הכחושם צסס אמיתם צלמרת [צ"מ
כ"ח]: (יז) ל'ס' אלהיך. לשמו וצטעיל: (יח) למען ישור ס'
נחוקו אפו. סכל זקן סע"ל צעול, סדוק אף צעולם:
יד (א) לא תתגודדו. לא תתנו וידיה ודכט צצצרכס על
מת כדכך סהאמוריים עושיו לפי שחלם צניו של נקוס
ואתם ראוין להיות גאים ולא גדוים ונקורסים: צין עיניכם
אלל סכדסת וצנקוס אמר הוא זונר ולא יקראו קרסה צלכסס
[ויקרא כ"ב] לעשות כל סכלסס כצין סעינים: (ב) כי עס

תאכלו שזר שיה כשבים ושה עזים:
 (ה) איל וצבי ויחמור ואקו ודישן ותאו
 וזמר: (ו) וכל־בהמה מפרסת פרסה
 ושםעת שסע שתי פרסות מעלת גרה
 בבהמה אתה תאכלו: (ז) אך את־זה לא
 תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה
 השסועה את־הגמל ואת־הארנבת ואת־
 השפן פרי־מעלה גרה המדה ופרסה לא
 הפריסו שמאים הם לכם: (ח) ואת־החזיר
 פרי־מפרים פרסה הוא ולא גרה שמה הוא
 לכם מבשרם לא תאכלו ובגבלתם לא
 תגעו: (ט) את־זה תאכלו מפל אשר
 במים כל אשר־לו סנפיר וקשקשת
 תאכלו: (י) וכל אשר אין־לו סנפיר
 וקשקשת לא תאכלו שמה הוא לכם: (יא)

קדוש אתה. קדושת עולמך מלכותך ועוד וכן בשר ה':
 (ג) כל חוהב. כל שחשתי לך [חולין ק"ד] כגון לרס און
 בכור כדי לשחטו צמדיה סבי דבר שחשתי לך כל מוס לא
 יסיה צי. צל ולמדו כהן שלל יסומו ויכלל על אותו כהמ.

די תיכלת חורין אימרון דרמלון ודגן דעזים: (א) אילא וצביא
 ויחמורא וצליא וריפא ותקבלא וריפא: (ב) וכל בעריא
 וסדקא פרסתא ומשליפן שלפין פרסתא מפרסתא פשרא
 בעריא ותה תיכלת: (ג) ברם ית דין לא תיכלת מפרקי פשרא
 ומסדקי פרסתא משליפן שלפא ית וצליא ות ארנבא ות
 טפוא ארי מסקי פשרא אינו ופרסתהון לא סדקא מסאבין
 אינו לבון: (ד) ות חזרא ארי סדיק פרסתא הוא ולא פשר
 מסאב הוא לבון מפשריהון לא תיכלת ובגבלתהון לא תקרבון:
 (ה) ית דין תיכלת מפל די במיא כל די ליה ציצין וקלפין
 תיכלת: (ו) וכל די לית ליה ציצין וקלפין לא תיכלת מסאב

צטל בשר צחלב סבי דבר שחשתי לך וכוהיר כהן על אכילתו:
 (ד ה) זאת הצמיה. איל לצי ויחמור. למדנו שהסיה צכלל
 צמיה [חולין ס"ג] ולמדנו שצמיה וסיה שמש ערובס מן
 הסוסוס צכלל מקוס פורט את חוהב: ואקו. עהורכס יעלל
 יעלי סלע [איזו ל"ט] הוא אסעכ"ק: ותאו. חורכ"ל חור
 היער צל"ל יער צלשון ארמי: (ו) מפרסת. כדוקס כחכרונו.
 סרסס. פלאנט"ס: וטוקסט. חלוקס צמתי לפרכיס שיש
 כדוקס ולינס חלוקס צמכרניס וסיה עומס: צמיה. משוע
 עס סמולל צמיה אכול מכלן אמרו שסליל ניתר צמייט
 אמר [חולין ס"ט]: (ז) הסקועס. צריס היס שיש לס שני גצין
 וסני סדרלות אמרו צרותינו לומס שגו. צמעות מפי הסקועס
 וצעות מפי הרלס שלל כלאמרו צמ"כ [כס כ"ד]: (ח) ובגבלתם
 לא תגעו. רצותינו פירשו צרגל סלדס חייב לסכר את עצמו
 צרגל [חורכ כהניס] יכול יהיו מוצרסי צכל סמס מלמוד
 לומר אמור אל הכהניס וגו' [ויקרא כ"א] ומס עומלס כמס

(יא) כִּלְעֶפְזוֹר מְהִרָה תֵּאכְלוּ: (יב) וְתָה אֲשֶׁר
 לֹא תֵּאכְלוּ מֵהֶם הַגֶּשֶׁר וְהַפָּרֶס וְהַעֲזֹנִיָּה:
 (יג) וְהַרְאָה וְאֵת־הַנְּאִיָּה וְהַדִּיָּה לְמִינָה:
 (יד) וְאֵת כָּל־עֵדֶב לְמִינוֹ: (טו) וְאֵת בֵּת
 הַיַּעֲנָה וְאֵת־הַתְּחִמָּס וְאֵת־הַשְּׂחָף וְאֵת־
 הַגֶּץ לְמִינָהוּ: (טז) אֵת־הַכּוֹס וְאֵת־הַיַּנְשׁוּף
 וְהַתְּנִשְׂמָת: (יז) וְהַקָּאָת וְאֵת־הַרְחֻמָּה
 וְאֵת־הַשְּׂלֶךְ: (יח) וְהַחֲסִידָה וְהַאֲנָפָה לְמִינָה
 וְהַדִּיכִיסָת וְהַעֲטִילָף: (יט) וְכֹל עֲרֵץ הָעוֹף
 מִמָּא הוּא לָכֶם לֹא יֵאָכְלוּ: (כ) כָּל־עוֹף
 מִהַדָּר תֵּאכְלוּ: (כא) לֹא תֵּאכְלוּ כָּל־גְּבִלָה
 לִגְדֵי אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיהָ תִּתְנַגַּף וְאֵכְלָהּ אֹז
 מְכוֹר לְגִבְרֵי כִּי עִם קְדוּשׁ אִתָּהּ לִיהִיָּה
 אֶלְתֵּיהָ לֹא־תִבְשַׁל גְּדֵי בַּחֲלֵב אִמּוֹ פִּי חַיִּישִׁי

זמורה כסאים מוזכרים ואין ישראל מוזכרים טומאה נבלה
 קלה לא כל סבן: (יא) כל צפור טהורה האכלו. להחיר
 משולשם שנמצא עז: (יב) וזה אשר לא האכלו
 חסם. לאכור את הסמוע: (יג) הכלה והאסיה. היא ראה
 היא אים היא דים ולמה נקרא שמה ראה שזוהר ולמה
 שזוהר בכל שמוחיים שלא ליתן שחוחו מה לצעל דין לחלוק

וא לאכול: (יא) כל צפר דבי תיקלון: (יב) ודין די לא תיקלון
 סהרון וישרא נשר ועזא: (יג) וכת נקסא וטרפיתא ודקתא
 לענה: (יד) וכת כל עזקא לעניה: (טו) וכת בת נעמיתא וציצא
 וצפר שדקסא ונצא לאוהי: (טז) וקרא וקסוסא וכותא:
 (יז) וקתא ודקרקא ושלטנא: (יח) ותקרא וקאבו לונה
 ונר טקרא ועמליתא: (יט) וקל רחישא דעקסא מקאב הוא
 לכוון לא תאכלון: (כ) כל שדא דבי תיקלון: (כא) לא תיקלון
 כל גבלא לתותב ועל די בקרוך תתנינה וידלניה או תתנינה
 לגר עקסין צרי עם קדיש את קדם יי אלתה לא תיקלון בשר
 בהלב: (כב) עשרא תעשר ות כל עלת ודע דביק חקלא

שלא יבא האכרה קרס אוחס רלס והנל להחיר אומר זו
 דים שמה או אים שמה וא לא אשר כחוב [סולין כ"ג].
 ונעוסות פרט לך הסמלים ללעד שמועות טהורים מרובים
 על הסמלי' לפיכך פרט את הסמוע: (מז) הסמעות. קלצ"א
 סוכיץ: (מ) סלך. השולה דגים מן הים: (מא) דוכיפת. הוא
 סרנגול סכר וצלע"ז סר"סל וכרכלמו כפולה: (מב) סרץ
 סעוף. הם הסמכים כדומים על סרץ כגון מצוים וזרעים
 ומצבים סמלים הם קרויים סרץ: (מג) כל עוף טהור האכלו.
 ולא את הסמל צל ליתן עשה על לא תעשה וכן: צהמה אוחס
 האכלו ולא צהמה עושה ללו סלל מכלל עשה עשה לעבור
 עליהם צעשה ולא תעשה: (כא) לגר אשר בשעריך. גר
 חוטב סקבל עליו שלא לעבור ע"א ואורכל נצילות: כי עם
 קדוש אתה לה'. קדש את עמלך צעשה לך דברים סמוחיים
 ושחיים כוהנים צהם איקור אל חמרים צמיהם [ספרי]: לא
 מצטל גדי. סלסה פעמים פרט לחי ולעופו' ולצהו' טיחא

(כב) עשור תעשור את כל-תבואת זרעך
 היצא השדה שנה שנה: (כג) ואכלת לפני
 יהוה אלהיך במקום אשר יבחר לשכן
 שמו שם מעשר דגנך תירשך ויצהרך
 ובכרת בקרך וצאנך למען תלמד ליראה
 את-יהוה אלהיך כל-הימים: (כד) וכירךה
 ממך הדרך כי לא תוכל שאתו כירכת
 ממך המקום אשר יבחר יהוה אלהיך
 לשום שמו שם כי יברכה יהוה אלהיך:
 (כה) ונתתה בכסף וצרת הכסף בידך
 והלכת אל-המקום אשר יבחר יהוה
 אלהיך בו: (כו) ונתתה הכסף בכל אשר
 תאוה נפשך בבקר ובצאן וביון ובשקר
 ובכל אשר תשאלה נפשך ואכלת שם
 לפני יהוה אלהיך ושמתה אתה וביתך:
 (כז) והלוי אשר בשעריך לא תעזבנו כי

[מולין ק"ג]: (כב) לא תזבל גדי. עשר מעשר. מה ענין
 זה אלל זה אמר לו הקד"ם לישראל אל תגרמו לי לזבל גדיים
 על תבואה עד שהן צמעי אדמתיים שם אין אחם מעשרים

שחא שתא: (כב) ותיכול קדם ה אלהך בארצה די יתרעי
 לאשרצה שכינתיה ממן מעשר עפרוה ממך ומשחה ובקרי
 תורה וענך בדיל דתילף למדל קדם ה אלהך כל יומא:
 (כג) וצרי יבני מנה ארצה ארי לא תיכול למשליה צרי תרסק
 מנה אתרא די יתרעי ה אלהך לאשרצה שכינתיה ממן צרי
 יברכיך ה אלהך: (כד) ותמן בכסף ותצור בכסף בידך
 ותהך לאתרא די יתרעי ה אלהך ביה: (כה) ותמן בכסף בכל
 די יתרעי נפשך בחורי ובקנא ובחמר חדת ועתיק ובכל די
 תשאלינה נפשך ותיכול ממן קדם ה אלהך ותחבי את ואנש
 ביתך: (כו) ותצאה די בקורוה לא תשאקניה צרי לית ליה

מעשרות כסאוי כסווא סמוך להחזבל אני מוילא כוח קדים
 והיא מעדפתן שגא' ודפסה לפני קומה [מלכים ז' י"ט] וכן
 לענין זכורים: שם שגא. ומכל שאין מעשרין מן החדש על
 סיון [ספר]: (כג) וזכלת וגו'. זה מעשר שני שזכר למדע
 ליתן מעשר ראשון ללוים שנאמר כי תקמו מלח בני ישראל
 וגו' [זמזכר י"ח] וכן להם רשות לחבול בכל מקום שנאמר
 וחללתם אותו בכל מקום [שם י"ח] על כסוך זה מעשר
 אחר הוא: (כד) כי יברכך. שחאס החזואס מרובה בשלח:
 (כו) בכל אשר חסוה נפשוך. כלל. צדק וזלמן וציון יצאכר.
 מרט: ובכל אשר השלך נפשוך. חזר וכלל מה הסרט מפורט
 ולד ולדות הכיך ודאוי למאכל אדם וכו' [ספר ז"ק ס"ג]:
 (כז) והלוי לא תעזבו. מליחן לו מעשר ראשון: כי אין לו
 חלק ונחלה עמך. ילאו לקט שחאס ופילאס וספק שחאס סוא
 יש לו חלק עמך צהן כוונך וציון מיידין צמעשר [ספר]:

אין לו חלק ונחלה עמך: ס (כח) מקצהו
 שלש שנים תוציא את-פר-מעשר
 תבוי אתך בשנה ההוא והנחת בשעריך:
 (כט) וקרא הלוי כי אין-לו חלק ונחלה עמך
 והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך
 ואכלו ושבעו למען יברכה יהוה אלהיך
 בכל-מעשה ידך אשר תעשה: ס שש
 טו (א) מקץ שבע-שנים תעשה שמטה:
 (ב) וזה דבר השמטה שמוט כל-פעל
 משה ידו אשר ישה בבעהו לא-יגש את-
 רעהו ואת-אחיו כיקרא שמטה ליהוה:
 (ג) את הנכרי תגש ואשר יהיה לך את-
 אחיך תשמט ידך: (ד) אפס כי לא יהיה
 בך אכיון כיקרא יברכה יהוה בארץ
 אשר יהוה אלהיך נתן לך נחלה לרשתה:

(כח) מקצה שלש שנים. כל ולמד טלס טלס' מעשרותיו על
 של טלס רלשונס ושנייה לטוטס טיבערס מן הכיט טליטית:
 (כט) וכל הלוי. ויטול מעשר רלשון: וטגר וטיתוס. ויטול
 מעשר טני טהול של עני טל טה זז ולל טלכלט חלס זיכוטלי'

החלק והחטא עמך: (כח) מסוף תלת שנים תפיק ית כל מעשר
 עללטה בשמטא טהיא ומגנע בקרנך: (כט) ביימי ליונה צרי
 לית ליה חלק והחטא עמך ויירא תחטא והחטא יד
 בקרנך ויבלון וישעשן גדיל די יברכה יהוה אלהיך בכל עבדי
 ידך די תעביד:

טו (ב) מסוף שבע שנים תעביד שמטתא: (ג) דין סתגס
 שמטתא דישמיט כל גטר כרי רשו די ירשי בחבריה
 לא יתבע מן חבריה ומן אחיו צרי קרא שמטתא קרס י:
 (ד) מן פר עממין תתבע די ידו לך עם אחיך תשמט ידך:
 (ה) לחוד צרי לא יחא בך מסבגטא צרי בקרא יברכה יהוה
 בארצא די יהוה אלהיך ויהי לך ארסא לטותה: (ו) לחוד טל

כדיך טזוקקת ללכול מעשר טני טל טמי טיים: וטכלו וטכטו.
 מן לטס כדי טבען מנאן אטורו לין טוטחין לפני זגוק וט'
 וטלס טולך לירוטלס זמעשר טל טכס רלשונס וטניס טטטטית
 וטמורס זעכתי טקודט מן טכית [דכניס כ"ז] כטו טמטוט
 זכי חכלס לעשר [טס]:

טו (א) מקץ שבע שנים. יטול טבע טנים לכל עלוה ומלוט
 ח'ל קרנב טנת טכנע [טס ט"ו] וטל חלס לוטור ז'
 טנים לכל מלי' ומלוט לטלוט כל חלס וטטד חילך יטל קרנב
 חל למדח טבע טנים למנין טטטוטס: (ב) טטוט כל זעל
 חטס ידו. טטוט חל ידו טל כל זעל חטס: (ג) חל טככרי
 חוטס. זכ עלוה עטס: (ד) חלס כי לל יטכ כך חנין.
 ולחלן חול לוטור כי לל יטדל חנין חלל זעזן טלחס עוטס
 רזוט טל חקור חנינים זכחריס ולל זכס וכטלין חלס עוטס

(ה) רק אם שמוע תשמע בקול יהוה
 אלהיך לשמר לעשות את כל המצוה
 הזאת אשר אנכי מצוה היום: (ו) כי יהיה
 אלהיך ברכה באשר דבר לך והעבדת
 גוים רפים ואתה לא תעבט ומשלת בגוים
 רפים ובה לא ימשלו: (ז) כי יהיה
 בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך
 בארצה אשר יהיה אלהיך נתן לך לא
 תאמין את לבבך ולא תקפין את ידך
 מאחיך האביון: (ח) כי פתח תפתח את
 ידך לו והעבט תעביטנו די מחסרו אשר
 יחסר לו: (ט) השמר לך פני יהוה דבר
 עם לבבך בליעל לאמר קרבה שנת
 השבע שנת השמטה ורעה עינך באחיך
 האביון ולא תתן לו וקרא עליך אלהי הנה

לנו של פקוד אביונים כנס: אביון. דל מעני ולשון אביון
 טוהא חסד לכל דבר: (ה) רק אם שמוע תשמע. אז לא יחס
 בך אביון: שמוע תשמע. שמוע קמעל נשמיעין אורו כרנס:
 (ו) כלומר דבר לך. וסיקו דבר ברוך אדם בעיר [דברים כ"ה]:

קבלא תקביל למימרא דיי אלהיך למסר למעבד ית פל
 תפקודתא דתא די אנא מספר לך יקרא ביו: (ו) ארי יי אלהיך
 ברכה בקא די מליל לך ותזוה לעממין סניאין ואת לא תזוה
 ותשלוש בעממין סניאין ובה לא ישלסון: (ז) ארי ית בך
 מסניאין טו טאהך בתרא מסרוה בארצה די יי אלהיך יתב לך
 לא תתקוה ית לך ולא תקמוש ית דך מרזוה מסניאין:
 (ח) אלתינ טפתח תפתח ית דך ליה ואזנא תזיפניה כמפת
 תזיפניה די יחסר ליה: (ט) אסתמר לך דלמא יתא סתנא

והעבטת. כל לשון הלוואה כשנוטל על הלווה נוטל כלשון
 מפעיל כגון והלוית והעבטת ולא חיס לוותר והעבטת חיס נוטל
 על הלווה כמו ולוית: והעבטת גוים. יכול שחטא לוה מזה
 ומלוה לזה ח"ל וחתה לא מעבט: ומשלת בגוים רפים. יכול
 גוים חסרים מושלים עליך ח"ל וכך לא ימשלו: (ז) כי יחס
 בך אביון. חסדו חסד קודם: מלמד אביון. אביון מלמד
 קודם לאביון מלמד: שעריך. עני עיך קודמים לעני עיר
 אחרת: לא חלמץ. יש לך אדם שמתעבר אם יתן אם לא יתן
 לכך נאמר לא חלמץ יש לך אדם שפוטט אם ידו וקופלס לכך
 נאמר לא תקפין: מלמד האביון. אם לא חסן לו קוסן
 לסויה אסיו טל אביון: (ח) פתוח תפתח. אפי' כמה פעמי'
 [בצ"מ ל"א]: כי פתוח תפתח. כפי כי משמש כלשון חלל:
 והעבט מעביטנו. אם לא רכס במתנסה הן לו בהלוואה. די
 נמסורו. ולי אמה מלווה למעטורו: אביון יחסר לו. אפי'
 קוס לכרוב עליו ועבד לכוך למינו: לו. זו אשה [כחצות
 ק"ו] וכן טוה אוער אעשה לו עזר כנגדו [בכחצית צ']:
 (ט) יחסר עליך. יכול מלווה ח"ל ולא יקרא [דברים כ"ד]

והנה בה המא: (י) נתון תתן לו ולא ירע
 לבהך בתתן לו כי בגלל | הדיבר הזה
 יברכה יהוה אלהיך בכל מעשיך ובכל
 משלח ידך: (יא) כי לא יחלל אביון מקרב
 הארץ על־פני אנכי מצוה לאמר פתח
 תפתח את־ידך לאחיה לעניה ולאבינה
 בארצה: (יב) כרימכר לה אחיה העברי
 או העבריה ועבדה שש שנים ובשנה
 השביעת תשלחנו חפשי מעמך: (יג) וכי
 תשלחנו חפשי מעמך לא תשלחנו ריקם:
 (יד) העניק תעניק לו מצאנה ומגנה
 ומינהג אשר ברכה יהוה אלהיך תתן
 לו: (טו) וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים

[ספרי]: והיה כך חטא. מכל מקום חט' לא יקרא. ח"כ למה
 כאלו וקרא עליך ונאמר אני ליסרע על ידי הקורא יותר מני
 שאינו קורא: (י) נתון תתן לו. אפילו מזה פעמים: לו. זינו
 וזיניך: כי בגלל הדבר. חט' אמרת ליתן חסה נוסף שכן
 האמירה עם שכן הסעסה: על כן. חט' כן [שם]: (יא) לאמר.
 ענה לטובתך אני משיך [ספרי]: לאמך לעניך. לאיזה חט
 לעני: לעניך. צו"ד חסד לשון עני חסד הוא אבל עניך צני

עם לךך ברשע למיטר קריבת שמתא שביעתא שמתא דשמיטתא
 ותבאש עניך באחוק מסבינא ולא תתן ליה ויקרי עלך. קדם
 י ויהי כך חובא: (י) טמן תמן ליה ולא יבאש לךך דמתנה
 ליה צרי בריל פתמא גרין וקרינה יי אלהך בכל עובדך
 ובכל אושמות דך: (יא) צרי לא יפסוק מסבינא מן ארעא
 על בן אנא מסקדך למיטר מסתח תפתח ות דך לאחיה
 לעניך דמסבינך בארעך: (יב) צרי יזבין לה אחיה בר ישראל
 או בת ישראל ויפלהנה שית שנין ובשמתא שביעתא תסמיניה
 בר חרין מעמך: (יג) וארי תסמיניה בר חרין מעמך לא
 תסמיניה ריקן: (יד) אפרישא תפריש ליה מעמך ואמרה
 ומסעצרתך די ברכה יי אלהך תתן ליה: (טו) ותדבר ארי

ודיין שרי עניים: (יב) כי ימכר לך. על ידי אחרים צנוכרו
 צית דין צנוכרו סכתוב מדבר [קירושין יד] והכי כנר כאלו
 כי חקל עבד עברי [שמות כ"א] וצנוכרו צית דין סכתוב מדבר
 חלל מפני שני דברים סכתודשו כאן חסד סכתוב לו העברה חף
 היא חלל גשם ולא סמכוס צית דין שתי האשה צנוכה צנוכה
 סל' צנוכרו ולא צנוכה חלל צקטה סמכוס אזה ולמד כאן
 חלל ילאו שש שנים קודם סמכוס סימנין חלל ועוד חדש כאן
 הענק חמיק: (יד) הענק חמיק. לשון עדי צנוכה וצנוכרית
 העין דבר שהיא ניכר סמכוס לו. וי"מ לשון סעעסה על זאכו:
 מלאךך מנכךך וויקךך. יכול אין לי חלל אלו בלד ח"ל אשר
 צרכך מכל מה סמכךך צורךך ולמה נאמרו אלו מה אלו מיוסדי'
 ססה בכלל צרכה חף כל סהוה בכלל צרכה ילאו סכדות ולמדו
 צוחו [צמסכת מידוסי' יז] צ"ש כמה נותן לו מכל מין

בַּסֶּדֶק יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ עֲלֶיךָ אֲנֹכִי מִצִּוְתָה
 אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה הַיּוֹם: (ט) וְהָיָה כִּי־יֹאמֶר
 אֱלֹהֶיךָ לֹא־אֵצֵא מֵעַמְּךָ כִּי־אֶהְרֹק וְאֶת־בִּיתְךָ
 כִּי־טוֹב לוֹ עַמְּךָ: (י) וְלִקְחָתָּ אֶת־הַמִּרְצֵעַ
 וְנָתַתָּהּ בְּאֹזְנוֹ וּבִדְלָת וְהָיָה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם
 וְאָף לְאַמְתְּךָ תַּעֲשֶׂה־כֵּן: (יא) לֹא־יִקְשֶׁה
 בְּעֵינֶיךָ בְּשִׁלְחָה אֶתֹּו חֲפָשִׁי מֵעַמְּךָ כִּי־מִשְׁנֵה
 שִׁכְרֵךְ שִׁכִּיר עֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבִרְכֹּךָ יִהְיֶה
 אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה: פ שְׁבִיעִי
 (יג) כֹּל־הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יוֹלֵד בְּבָקָרְךָ וּבְצֹאֲנֶיךָ
 הַזָּכָר תִּקְדָּשׁ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד
 בְּבָכָר שׁוֹרְךָ וְלֹא תִגַּז בְּכוֹר צֹאֲנֶיךָ: (יד) לִפְנֵי
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תֹאבְלְנֹו שְׁנָה בְּשָׁנָה בַּמָּקוֹם

וּמִן: (טו) וּזְכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הִייתָ. וְהִעַנְקְתָּ וְשִׂמְחִי לְךָ מִצַּחַת
 מַלְאָכָיו וְצַחַת אִשׁ אֶתְּךָ הִעַנְק וְשִׂמְחֵה לוֹ: (יז) עֶבֶד עוֹלָם.
 יָכוֹל כְּעַמְּוֹנוֹ מ"ל וְשָׂחָם אִישׁ אֶל אַחֲרֹתָיו וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ
 חֲשׂוֹנוֹ (וּיקְרָא כ"ס) הֵם לְעַמֹּת שְׂאִין זֶה אֶלֶּא עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹזֵל
 [מִכִּילְתָּא]: וְאִף לְאַחַךְ חֲשֵׁה כן. הֵעַנְק לֵם יָכוֹל אִף לְרַעֲיָה
 הַשְׂוִים הַכְּחוּז אֹתָהּ מ"ל אֵם אֲמֵר יֹאמֶר הֵעַבֵד [שְׁמוֹת כ"א]
 עֶבֶד יִרְצֵעַ וְאִין אֹתָהּ כְּרַעֲמָה: (יח) כִּי מִשְׁנֵה שִׁכְרֵךְ שִׁכִּיר.

עֲבָדָה נְרִימָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם וּיקְרָא: אֱלֹהֶיךָ עַל כֵּן אֲנִי
 מִפְּקָד לְךָ וְתִּתְנַמָּא חֲרִין יוֹסֵף בִּין: (ט) וְדִי אַרְי יִימֵר לְךָ
 לֹא אֶפְסֹק מֵעַמְּךָ אַרְי וְתִתְנַמָּא וְתִּתְנַמָּא אַרְי טַב לִיָּה עַמְּךָ:
 (י) וְתִסַּב וְתִּתְנַמָּא וְתִתְנַמָּא בְּאַרְעֵיהָ וּבְדִלְשָׁא וְדִי לְךָ עֶבֶד
 פְּלִיָּה לְעַלְמָם וְאָף לְאַמְתְּךָ תַּעֲבִיד כֵּן: (יג) לֹא יִקְשֶׁה
 בְּמִסְתַּרְךָ יְהוָה פִּר חֲרִין מֵעַמְּךָ אַרְי עַל חַד תְּרִין כְּאַגְרֵי אַגְרֵי
 פְּלִיָּה שִׁית שְׁנֵין וּבְרִיגֵיךָ: אֱלֹהֶיךָ כָּל־דִּי תַעֲבִיד: (טד) כָּל
 בִּיקְרָא דִּי וְתִלִּיד בְּתוֹרְךָ וּבְעֵינֵיךָ דִּיקְרִין תִּקְדָּשׁ קָדִם: אֱלֹהֶיךָ
 לֹא תִפְלַח כְּבִיקְרָא דְּתוֹרְךָ וְלֹא תִגַּז בִּיקְרָא דְּעֵינֵיךָ: (טו) קָדִם
 אֱלֹהֶיךָ תִּקְלָעִיהָ שְׂמָא בְּשִׂמָּא בְּאַרְעֵיהָ דִּי יִתְרַע: אֵת

מִכָּן אֲמַר עֶבֶד עֶבְרִי עוֹבֵד צִין צִוּם וְצִין צִלִּילָה וְחֹו
 כְּפִלִים טַעֲבֹודָתָה שְׂכִירִי יוֹם וְנִסְו עֲבוּדָתוֹ צִלִּילָה רַבּוֹ מוֹסַר
 לוֹ שִׁפְסָה כְּעַנְיָת וְסוּלְדוֹת לְחֹוּן: (יט) כֹּל סְבוּר תִּקְדָּשׁ.
 וְנִעְקוּם אֲמַר הוּא אֲוֹמֵר לֹא יִקְדָּשׁ שְׂנֹאמֵר אִךְ צִבוּר אֲמַר
 יִצְוֹךְ לֵם' וְגו' [וּיקְרָא כ"ג] הֵם כִּילֵד אִינוֹ מִקְדִּישׁוֹ לְקַרְבֵּן
 אֲמַר וְכָל לְמַד שְׁנֹוּהֵם לוֹמֵר הִי אֲמַר קָדוֹם לְצִבוּרָה. ד"א אִי
 אֲפַשְׁר לוֹמֵר תִּקְדָּשׁ טַעֲבֹוד נֹאמֵר לֹא יִקְדָּשׁ וּד"א לוֹמֵר לֹא
 יִקְדָּשׁ שְׂכִירִי צִבֵר נֹאמֵר תִּקְדָּשׁ הֵם כִּילֵד מִקְדָּשׁ אֲמַר הַקְדָּשׁ
 עֲלִיו וְתִתְנַם לְהַקְדָּשׁ כְּפִי טוֹבַת סֵהֵם טַעֲבֹוד [עַכְשֵׁין כ"ט]: לֹא
 חֲעֻבֹוד צִבוּר טוֹרְךָ וְלֹא חֲמוֹז וְגו'. אִף חֲסוּלֹף לְמַדוֹ רַבּוּתִיט
 טַעֲבֹוד אֶלֶּא טַעֲבֹוד כְּחֵמוֹז צִבוּרָה: (כ) לְפִנֵּי ה' אֱלֹהֶיךָ
 חֲאֲכַלְנו. לְכֵן הוּא אֲוֹמֵר טַעֲבֹוד עוֹלָמוֹ שְׂהוּא מוֹנִתָּו כְּחוּ'
 אֲמַד חֵם וְחֵד צַעַל מוֹם שְׂנֹאמֵר וְשִׂחָם יִהִי לְךָ [וּיקְרָא כ"ט]
 וְגו': טַעֲבֹוד צִבוּרָה. מִכָּן שְׂאִין מִשְׁחִין אֲוֹתוֹ יוֹמֵר עַל שְׂמֹו
 יָכוֹל יֵהֵם סְבוּר מִשְׁעֲבֹודָה שְׂמֹו צִבוּר הוֹקֵם לְנוֹעַר שְׂנֹאמֵר

אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֹתָהּ וּבִיתָהּ: (כא) וְכִי
 יִהְיֶה כֹּחַ מוֹם פֶּסַח אֲוִי עֶזְרָא כֹּחַ מוֹם רָע לֹא
 תִּזְכְּרוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיךָ: (כב) בְּשַׁעֲרֵי
 תְּאֻכְלֶנּוּ הַמִּטָּה וְהַתְּהוֹר יִחְדוּ בְּצִנִּי
 וְכֹאֵל: (כג) נִקְ אֶת־דָּמֹ לֹא תֹאכַל
 עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ בַמַּיִם: פ

מז (א) שְׁמוֹר אֶת־תְּדֹשׁ הָאֲבִיב וְעִשִׂיתָ
 פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ פִּי בְּתֹדֶשׁ הָאֲבִיב
 הוֹצִיאָהּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לַיְלָה:
 (ב) וּבַחֹהַת פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ צֵאֲן וּבִקְרָה
 בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה לְשִׁבְן שְׁמוֹ שָׁם:
 (ג) לֹא־תֹאכַל עָלָיו חֶמֶץ שִׁבְעַת יָמִים
 תֹּאכַל־עָלָיו מִצֹּרֶת לֶחֶם עֲנִי כִּי בַחֲפוּזִין
 יֵצְאֶת מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת־יוֹם

וּחִלַּת לַפִּי ה' אֲלֵהֶיךָ מַעֲשֵׂי דַגְךָ תִּירוֹשְׁךָ וְיִלְהֶךָ וּבְכוֹת
 בְּקֶרֶךָ וְאֶלֶךָ [דברים י"ד]. מִה מַעֲשֵׂי שֵׁי אֵינוּ נִסְתַּל מַשְׁכֵּה
 לַפְּתִיחַה אֶף בְּכוֹר אֵינוּ נִסְתַּל אֵלָּה שְׁלוֹשׁ חוֹךְ שִׁתּוֹ: שֵׁה
 צִנִּי. אִם שִׁטְעוּ בְּקוֹף שִׁתּוֹ אוֹכְלוּ אוֹתוֹ הַיּוֹם וַיִּסַּח אֶת־מַעֲשֵׂה
 אֲסִרָה לְגוֹד שֶׁנֶּאֱכַל לַשֵּׁנִי יוֹמִים וְיִלְהֶךָ אֶת־[ספרי]: (כא) מוֹם.
 כָּל: פֶּסַח וְעוֹר. פֶּרֶט: כָּל מוֹם רַע. סוֹר וְכָלֵל מִה הַפֶּרֶט

תִּגְשֵׁי בִּתְהָךְ: (כא) וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִיָּמָּה תִּחַד אֲוִי עֶזְרָא כֹּחַ מוֹם
 בֵּישׁ לֹא תִקְסִיעֶנּוּ. קָדָם יי אֱלֹהֶיךָ: (כב) בְּקִרְוֹת תִּקְלָעֶנּוּ
 שְׂמֵאָה וְתִקָּא בְּתִקָּא בְּקִשְׁרֵי שְׂמֵאָה וְאֵלָּה: (כג) לְחוֹד יָת
 דְּסִיָּה לֹא תִכַּל עַל אֲרֻעָא תִשְׁדַּעֲנִיה בְּמֵיָּה:

מז (ב) פֶּר יָת יִתְהָא דְאֲבִיבָא וְקִעְרֵיה שְׂמֵאָה. קָדָם יי אֱלֹהֶיךָ
 אֲבִי בְּתִקָּא דְאֲבִיבָא אֲמַרְךָ יי אֱלֹהֶיךָ מִסְּאִרִּים וְעוֹד לָךְ
 שְׁמֵין בְּלֵילָה: (ג) וְתִגְשֵׁי פֶסַח קָדָם יי אֱלֹהֶיךָ מִן בְּנֵי עֲמָא
 וְנִקְסַת קִדְעִיָּא מִן תַּחַד בְּאִתְרָא דִּי תִירַע יי לְאִשְׁרָאָה שְׂבִיבִיתִיה
 תִּפְסֵין: (א) לֹא תִכַּל עֲלוֹתֶיה תִּשְׁעֵי שְׂבֵעָא יוֹמִין תִּכַּל עֲלוֹתֶיה
 וְנִסְרַס עוֹם סְגוּלִי וְזִינוּ חוֹד אֶף כָּל עוֹם סְגוּלִי וְזִינוּ חוֹד:
 (בג) קַח אֶת דְּמוֹ לֹא תֹאכַל. שְׁלַח תִּלְמִיד הוֹטִיל וְכוּלֵה הֵיטֵר
 שֶׁהָא מְכַלֵּל אִימָר הוֹטֵי סְכִי קִדָּם וְנִסְרַס בְּחוּץ כָּלֵל מְדִיִן
 וְנֹאכַל יוֹכֵל יִהְיֶה אֶף הַדָּם מִשְׁרַב שְׁלֹשֶׁת לְעוֹר קַח אֶת דְּמוֹ לֹא
 תֹאכַל:

מז (א) שְׁמוֹר אֶת מַעֲשֵׂי הַסִּבִּיב. מִקְדָּם בּוֹאוּ שְׁמֵר סִיבָא
 לְאוֹ לַסִּבִּיב לְהַקְרִיב צו אֶת מַנְסַח הַעוֹמֵר וְחַס לֹא עוֹבֵר
 אֶת הַסִּבִּיב: מַנְסַחִים לֵילָה. וְהֵלֵךְ צִיּוֹם יֵלְכוּ שְׁלֹשֶׁת מַנְסַחִים
 הַסִּבִּיב יֵלְכוּ צִנִּי יִסְתַּל וְגוֹרֵל [במדבר ל"ד] אֵלָּה לַפִּי שְׁבִילֵס
 נַחֵן לֹסֵס מַעֲשֵׂה רַחֲמֵי לֵלֵחַ שְׁלֹשֶׁת מִקְרָב לַעֲשֵׂה וְלֹאֲסִיבֵן
 יֵלְהֶךָ וְזוֹ [שמות י"ג]: (ב) חֲנֻסָה פֶסַח לֵס' אֲלִסְיָךְ לֵאָן.
 שְׁלֹשֶׁת מִן סְכַנְסִים וּמִן הַעוֹזִים תִּקְפוּ [סס]: וְכִקְר. תִּזְכַּס
 לַחֲגִיגָה שֶׁהֵם נִמְנוּ עַל הַסִּבִּיב שְׁבוּרָה עֲרוּבָה מְצִיִּים עִמּוֹ
 שׁוּגִיגָה כְּדִי סִיבָא נֹאכַל עַל הַסִּבִּיב [ספרי] וְעוֹד לְמַדוּ כְּבוֹתִיטוּ
 דְּכִיִּים סְכִיבָה מַסְסִיק זֵס: (ג) לֹסֵס עוֹי. לֹסֵס שְׁמוֹכִיר אֶת
 הַעוֹי שֶׁנִּתְעַנּוּ בְּמַנְסַחִים. כִּי בַמַּסְסִיק יֵלְהֶךָ. וְלֹא הַסְסִיק בְּקַ

צאתה מארץ מצרים כל ימי חייך: (ט) ולא יראה לך שאר בכל וגבלה שבעת ימים ולא ילין מזה בשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבקר: (ט) לא תוכל לזבח את הפסח באתך שעריה אשר יהיה אלהיה נתן לך: (י) פי אם אל המקום אשר יבחר יהוה אלהיה לשכן שמו שם תזבח את הפסח בערב כבוא השמש מועד צאתך ממצרים: (י) ובשלת ואכלת במקום אשר יבחר יהוה אלהיה בו ופנית בבקר והלכת לאהליך: (יא) ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת ליהוה

לסמנין וזה יהיה לך לזכרון. וחפזון לא שלך היה אלא של אנשים שכן הוא אומר ותחזק אנשים על העם וגו' [שמות י"ג]: לנעון תזכור. ע"י אכילת הפסח וזמנה את יום לאתך: (ד) ולא ילין ען הכשר אשר תזבח בערב ציום הכאשון לבקר. אזכה למוחזק בפסח דכות לפי שלא נאמר אלא בפסח אנשים ויום ראשון האומר כן הוא י"ד ציוסן כמה דאת אנד אך ציום הכאשון השביעי שאור וזמנים [שמות י"ג] ולפי שכתבת הכתוב ועיינו של פסח והתחיל לדבר בחקות שבעת ימים כגון שבעת ימים זמנות תאכלו ולא יראה לך שאר בכל בצורך הולך למדע

פסיו לחים עני ארי בקהילו נפקתא מארשא דמצרים פניל דתדפר ית יום מקהק מארשא דמצרים כל יומי תיך: (ז) ולא יתחיו לך חמור בכל תחומך שבגא יומן ולא יבית מן בשרא די תבוס ברמישא בזמא בקמאה לצפרא: (ח) לית לך רישו למבס ית פסחא בהרא מקורך די יי אלהך יבי לך: (י) אלהו לאתרא די יתרעי יי אלהך לאשפאה שכינתיה תמן תבוס ית פסחא ברמישא במיעל שגישא זמן מקהק מארשא: (יא) ותבשל ותיבול באתרא די יתרעי יי אלהך ביה ותתפי בצפרא ותרה למישגך: (ב) שתא יומן תיבול פטורא וביזמא

צאי זו זכירה הוא נזכיר שאם כתב ולא ילין מן הכשר אשר תזבח בערב לבקר הייתי אומר שלמים כשחטים כל שבעה כולן צלל תוחירו ולין נאכלין אלא ליום וליילה לכך כתב בערב ציום הראשון. דבר אחר צמגינת י"ד הכתוב מדבר ולמד עליה שנאכלת לשני ימים וסראשון האומר כן ציום טוב הראשון הכתוב מדבר וכן משמעות העקבא דבר צמגינת אשר תזבח בערב לא ילין צ"ט הראשון עד צקרו של שני אצל נאכלת היא בצרבעה עשר וצמגינת עשר וכך היא שמיים צמכת סמנים: (ו) בערב כבוא השמש מועד לאתך ממצרים. הרי שלשה זמנים פלוקים בערב משש שעות ולמעלה וצמגינת וצבא השמש תאכלו ומועד לאתך אתה שורפסו [ספרי] כלומר נעשה נוחר ואלא לצית השכרפים: (ז) ונשלת. זמנו ללי את שאף הוא קרוי צמול: ופנית בצקר. לבקרו של שני מלמד שטעון לינה ליל של מולאי י"ט [ספרי צמגינת ט']: (ח) שעת ימים תאכל זמנות. וצמקוס אחר הוא אומר שבעת ימים שבעה ען היטן ושעה ען הסדס. ד"ל למד על אכילת מלה צמגינת

אלהיך לא תעשה מלאכה: (ט) שבעה
 שבעת תספור לך מהחל חרמש בקמה
 תחל לספור שבעה שבועות: (י) ועשית חג
 שבועות ליהוה אלהיך מפת גרבת ידך
 אשר תתן באשר יברכה יהוה אלהיך:
 (יא) ושמחת לפניו יהוה אלהיך אתה ובנך
 ובתך ועבדך ואמתך והלוי אשר בשעריך
 והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך
 במקום אשר יבחר יהוה אלהיך לשכן שמו
 שם: (יב) וזכרת ביעבד היות במצרים
 ושחרת ועשית את החקים האלה: פמפטר
 (יג) חג הספית תעשה לך שבעת ימים
 באספד מגרנה ומיקבה: (יד) ושמחת בחגך
 אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי
 והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך:
 (טו) שבעת ימים תחג ליהוה אלהיך במקום

חלויים חובס הכלן אתה למד לשפת ימים סכרי שביעי בכלל הים
 ויאל מן הכלל למד שאין אכילת מנה זו חלה רשות ולא ללמד
 על עולמו יאל חלה ללמד על הכלל כולו יאל מה שביעי רשות

שבעה קניש קדם: אלהיך לא תעבד עבדא: (ט) שבעה
 שבעין תמני לך משניות מלא בחצר עבדא דאמיתא
 תשני למימני שבעא שבעין: (י) ותעבד חגא דשבעא
 קדם: אלהיך מסת גרבת ידך די תתן פטא די וברבנה:
 אלהיך: (יא) ותחבי קדם: אלהיך את יבדך וברבך ועבדך
 ואמתך ולנואח די בקורו וגיורא ותמא וארמלתא די בקר
 באחרא די יתריש: אלהיך לא ישאחא שבעתיה פסן: (יב) ותריש
 אבי עבדא הותא במצרים ותשי ותעבד ית קמיא האלוי:
 (יג) חגא דמטליא תעבד לך שבעא יומין במהישא מארבה
 וממצותך: (יד) ותחבי בחגך את יבדך וברבך ועבדך ואמתך
 ולנואח וגיורא ותמא וארמלתא די בקורו: (טו) שבעא יומין

חך כולם רשות חוץ מלילת הדלסון שהכתוב קצבו חובס טנא'
 בערב תכלו מנוס [שמות י"ג]: עזרת לה' אליך. עזר
 עונך מן המלחמה. ד"א כוויסח של מאלל ומסתה לשון בעלמס
 נא חותך [שופטים י"ג]: מהסל חרנוש בקניה. משקלר העומר
 טהול ראשית הקלור [ספרי מנחות ע"א]: (י) מנס כרזת ידך.
 די כרזת ידך הכל לפי הכרסס סגל שלמי שמתה וקדס קרואים
 לאכונ: (יא) לוי גר ימוס ולאמנס. ארבע שלי כנגד ארבע שלך
 צנך וצנך עבדך ואנחך חס חתה משמח חס שלי חני משמח
 חס שלך: (יב) וזכרת כי עבד היית וגו'. על מנת כן פדיתך
 שחשבור ומעשה הסקים חלס: (יג) צאסך. צומן חלסיק
 שחמה מנניס לבית סיבות סקיץ. ד"א צאסך מנכרך ומיקבך
 למד שחככין חס הסוכס צסולת וקוב ויקב [סוכס י"ג]:
 (טו) והיית חך שנס. לפי פשוטו חין זס זיווי חלל לשון

אשר יבחר יהוה פי יברכה יהוה אלהיך
 בכל תבואתך ובכל מעשה ידך והיית
 אף שמה: (ט) שלוש פעמים | בשנה יראה
 כל זכורך את פני יהוה אלוהיך במקום
 אשר יבחר בחר המצות וכתג השבעות
 וכתג הספור ולא יראה את פני יהוה
 יקם: (י) איש כמתנת ידו ככרפת יהוה
 אלהיך אשר נתן לך: ס ס ס

סדר שפטים

(יא) שפטים ושטרות תתן לך בכל
 שעריך אשר יהוה אלהיך נתן לך
 לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק:
 (יב) לא תטה משפט לא תכיר פנים
 ולא תקנה שחד פי השחד ועור עיני
 חכמים ויסלף דברי צדיקים: (יג) צדק צדק

בטח. ולפי חלמודו למדו ונחן לרבות לילי יום טוב
 האחרון לעומת [נ"כ]: ולא יראה את פני ה' ריקם. אלא
 הלא כלים ושלמי חגיגה: (יז) איש כמתנת ידו. מי שיש לו
 לזכרון הכנה והכנים ערתין יבא עולות ונכרות ושלמים

תנוג קדם יי אלהיך באתרא די יתרי יי ארי וקרינה יי אלהיך
 בכל עלותך ובכל עבדיך ויתני פרס מרי: (ט) תלת זמני
 בשנה יתחזון כל דכורה קדם יי אלהיך באתרא די יתרי בנא
 דמטרא ובנא דשבועא ובנא דמטלא ולא יתחזון קדם יי
 דקני: (ס) גבר כמתנת ידו בברכתא די אלהיך די יטב לך:
 (טו) דיין ופודעין קמי לך בכל קורף די יי אלהיך יטיב לך
 לשבטיך ודונת ית עמא דין דקשוט: (טז) לא תצלי דין לא
 תשתמודע אפון ולא תקבל שוחדא ארי שוחדא קעור עיני חמיטין
 ומקלקל פתגמין תריצין: (כ) קושטא קושטא הו רביה בריל דמיתו

מכונים [מגינס ס]: חסלת פישת ראה:

(יח) שופטים ושופטים. שופטים. דיין הסופקים את הדין:
 ושופטים. כדורין את העם אחר מלחמת טמין וכופתין
 צמקל וזכרועה עד שיקבל עליו את דין הסופט [כנסדרכ
 ט"ז]: ככל שערך. ככל עיר ועיר [ח"כ]: לשטיך. מוסב
 על תהן לך שופטים ושופטים מתן לך לשטיך ככל שערך
 אשר ה' אלטיך נותן לך: לשטיך. מלמד שמוציין דיין
 לכל שבט ושפט וככל עיר ועיר: ושפטו את העם וגו'. מנה
 דיין מוסיים ולדיקים לשפט דק: (יט) לא תטה משפט
 כעשועו: לא תכיר פנים. אף בשעת הטעות אזכרם לדין
 שלא יבא כך לזם וקסם לזם אחר עומד ואחד יושב לפי
 טכסוואס שדיין ומכזר את טכירו ומסתמין עענחיו: ולא
 תקם שחד. אפי' לשפט דק [כסרי]: כי השוחד יעור.
 משקבל שחד ומנו אי אשטר שלא יעם את לזו אלא להסוך
 בזכותו [כחזות ק"ס]: דברי לדיקים. דברים המעורקים
 משפטי אמת: (כ) לך לך מרדוף. הלך אחר צית דין יפה

תִּדְרֹךְ לַמַּעַן תִּתְּנֶה וּיְרַשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: (כא) לֹא־
 תִּטַּע לָךְ אֲשֶׁרָה כָּל־עֵץ אֲצִל מִזֶּבַח יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־לָּךְ: (כב) וְלֹא־תִקֵּים
 לָךְ מַצֵּבָה אֲשֶׁר שָׂנֵא יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: (כג)
 יִן (א) לֹא־תִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ שׂוֹר וְשֵׂה
 אֲשֶׁר יְהוּדָה בּוֹ מוֹם כֹּל דְּבָר רַע כִּי תֹעֵבֵת
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא: (כד) כִּי־יִמָּצֵא בְּקִרְבְּךָ
 בְּאֶחָד שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ
 אִישׁ אֶזְרוֹ־אִשָּׁה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְעִבּוֹ בְּרִיתוֹ: (כה) וַיִּלְךְ וַיַּעֲבֹד
 אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וּלְשִׁמְשֵׁם אִוֹ
 לָיִם אִוֹ לְבַל־צַבָּא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא־
 צִוִּיתִי: (כו) וְהִגְדַּלְתָּ לְךָ וּשְׁמַעְתָּ וּדְרַשְׁתָּ הַיָּמָּב
 וְהִנֵּה אָמַת גְּבוּן הַדָּבָר גַּעֲשֶׂתָהּ הַתֹּעֵבָה

[ספר י]: לנען חסיה ויכח. כדאי הוא מנח סדיינין הספרים
 לכהיות אח ישראל ולהושיבן על אדמתן [ספר דין ל"ז]:
 (כא) לא תטע לך אשרה. למיינו עליה משעת נביעתה ואפי'
 לא עבדה עובר בלא מעשה על נביעתה: לא תטע לך אשרה

ותיבת ית ארעא די יי אלקה. תב לך: (כא) לא תצוב לך
 אשרת פל אילן בספר מדבקה וי אלקה די תעבד לך:
 (כב) ולא תקום לך קמא די בטח יי אלקה:

י (ב) לא תפוס קדם יי אלקה תור ואיסי די יתי ביה מוקא
 כל מדעם ביש ארי מרת קדם יי אלקה הוא: (ג) ארי
 ישתבח ביקה פתרא מן קרנה די יי אלקה יתב לך וקר או
 ארתקא די עבדי ית דביש קדם יי אלקה למעבר על קמיה:
 (ד) ואל ופלה למענת עממא וסגיד להון ולשמשא או
 לסיקרא או לכל חילי שממא די לא פקדתי: (ה) ויתבי לך
 ותשמע ותתבע ימות ותא קוששא בין פתגמא אתעבדת

כל עץ אלל מוצח ס' אלהיך. אזהרה לטוע אילן ולזכור צית
 צהר כצית: (כב) ולא תקום לך מלה. מוצח סגן אחת
 להקריב עליה אפילו לשמים: אשר טאל. מוצח אדנים ומוצח
 אדמה צוח לנשות וחס זו טאל כי חק סיחם לכנעניים וחס'סי
 חסיחם אזהרה לו ציני הכרות עכשו טאל מאחר שעטאלו אלו
 חק לתי"ח:

י (א) לא תזבח. כל דבר רע. אזהרה למפגל בקדשים על
 ידי דבור רע [ספר י]. ועוד נדרשו צו אשר דכסות
 צמחיית קדשים: (ב) לעבור צמיתו. אשר כרת אחסם טאל
 לעבור אלילים: (ג) אשר לא נתי. לעבד [מגלה ח']:
 (ד) כנון. מכוון בעדות: והולאת אל שעריך אח סחיס סהול
 וגו'. הנתחגס אל שעריך למרע צית דייך טועה טכן טניו
 אל שעריך זה טער טעבר צו או איטו אלל טער טנדון צו
 גלמר טעריך למטה וגלמר טעריך לנעלה מה טעריך סלמר
 לנעלה ימער טעבר צו אף טעריך סלמר למטה טער טעבר

הזאת בישראל: (ה) והוצאת את האיש
ההוא או את האשה ההוא אשר עשו את
הדבר הזה אל שערך את האיש
או את האשה וסקלתם באבנים ומתו:
(ו) על פני שנים עדים או שלשה עדים
יומת המת לא יומת על פני עד אחד:
(ז) יך העדים תהיה בו בראשנה להמיתו
ועד פלגים באחרונה ובערת הרע
מקרבך: (ח) כי יפלא ממך דבר
למשפט ביןדם | לדם בין הין לדיו
ובין נגע לנגע דברי ריבת בשעריך
וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר
יהוה אלהיך בו: (ט) ובאת אל
הקהנים הלויים ואל השפט אשר יהיה
בימים ההם ודרשת והגידו לך את
דבר המשפט: (י) ועשית על פי הדבר
אשר יגידו לך מן המקום ההוא אשר
יבחר יהוה ושמת לעשות ככל אשר

תזכרתה קרא בישאל: (א) ותפיק ית גברא ההוא או ית
אתמא ההוא די עבדו ית פתגמא בישא תרין לתרע בית דין
ית גברא או ית אתמא ותדמינון באבנא ומתונו: (ב) על
מימר תרין סמרון או תלתא סמרון יתקטיל דתיב קטול לא
יתקטיל על מימר סמרו קד: (ג) דא דסתרא תמי בית
בקדמיא למקטליה ודא דכל עפא בגבתיא ותפלי עבד
דביש סביבך: (ד) ארי יתבשי מנך פתגמא לדנא בין דם לדם
בין דין לדיו ובין מבמש סגרו למקתש סגרו פתגמי פלוגת
דינא בקרנך ותקיס ותפק לאתרא די יתדע יי אלהך ביה:
(ה) ותיתי לות פתגמא לנציא לות דינא די יתו ביומא האינו
ותתבע ותחון לך ית פתגמא דדינא: (ו) ותעבד על מימר
פתגמא די יתוין לך מן אתרא ההוא די יתדע יי ותפסי למעבד

13. ומכוננו לקיכוך: (ו) שנים או שלשה. אם מתקיימו
עדות שנים למה ספק לך בשלשה להקים שלשה לשנים מה
שנים עדות אחת אף שלשה עדות אחת ואין נעשין זומנין
עד שיזומו כלם [מכות ו']: (ח) כי יפלא. כל הסלסה לשון
הכזלס ומכיסס סכדכר כזל ומכוסס ענך: זין דס לדס.
זין דס עמא לדס סכור [סמרי סכסדנין ס'ד]: זין דין לדין.
אין דין זכאי לדין מייד: זין נגע לנגע. זין נגע עמא לנגע
סכור: דברי ריבות. שיהיו כחמי סעיר סולקיס דדכר זה
מעמא זה מעסכר זה ומיידי זה מזכס: וקומת ועלית. מלמד
שנים סמקדס גזוס מכל סמקוונות [סכסדנין ס'ו]: (ט) סכססיס
סלויס. סכססיס שילאו גשכט לוי: ואל סוופס אשכר יסיס
דינויס ססס. וספילו אינו כסלכר סופטריס סכוי לפניו סמס

יורוד: (יא) על-פי התורה אשר יורוד ועל-
 המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור
 מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל:
 (יב) והאיש אשר יעשה כדון לכלתי שמע
 אלהיכהן העמד לשרת שם את יהוה
 אלהיך או אלהי-שפט ומת האיש ההוא
 ובערת דרוע מישראל: (יג) וכל-העם
 ישמעו ויראו ולא יזדון עוד: ס שני
 (יד) כרתבא אלהארץ אשר יהוה אלהיך
 נתן לך וירשתה וישבתה ביה ואמרת
 אשימה עלי מלך ככל-הגוים אשר
 סביבתי: (טו) עוים תשים עליך מלך
 אשר יבחר יהוה אלהיך בו מקרב אחיך
 תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך
 איש נכרי אשר לא-אחיך הוא: (טז) רק
 לא-ירבה-לו סוסים ולא ישוב את-העם
 מצרומה למען הרבות סוס ויהוה אמר
 לכם לא-תספון לשוב בדרך הזה עוד:

(יז) ולא ירבה-לו נשים ולא יסור לקבו

תריגס

קבל די ילמוק: (יח) על מיטר אוריתא די ילמוק ועל דינא
 די ימיון לך תעביד לא תסר מן פתקא ד דינון לך ישיא
 ושמאלא: (יט) וגברא די יעביד ברשע גדיל דלא לקבלא
 מן פהגא דקאים לשמשא פשו קדם יי אלקה או מן פהגא
 ותקטיל גברא ההוא ותפלי עביד דיביש מישראל: (יג) וכל
 עמא ישמעון ויראון ולא ירשעון עוד: (ד) ארי תיעיל לארעא
 די יי אלקה דייב לך ומירתה ותתב פה ומיטר אכפי על מלכא
 קבל עממא די בסהרני: (טו) קפאה תכפי עלך מלכא די יתריע
 יי אלקה ביה מנו אהך תכפי עלך מלכא לית לך רשו למפאה
 עלך גבר עבראה די לא אדוך הוא. (טז) לחוד לא יסגי ליה
 ספקון ולא יתיב יח עמא למצרים גדיל לאספאה ליה ספקון
 ויי אמר לבון לא תוספון למתיב באורחא הרין עוד: (טז) ולא

לרדי לשמוע לו אין לך חלל שופט שביתך [ספרין]: (יא) ימין
 ושמאל. אשי' לוונך לך על ימין סהסו שמאל ועל שמאל סהסו
 ימין וכל סכן שאונר לך על ימין ימין ועל שמאל שמאל
 [סנהדרין כ"ט]: (יג) וכל העם ישמעו. מכלל שנותנינים לו
 עד הכגל ומימין אוחו כגבל [ספרין]: (טז) לא ירבה לו
 סוסים. חלל כדי מוככמו [סנהדרין כ"ט] חלל ישיב את
 העם ונלרינוה שהסוסים צאים משם כמה שנאמר בשלמה ותעלה
 וחלל מוככמו מנלרים בשש מנאות כסף וסוס צמנשים ויחלל
 [מלכים ט' י']. (יז) ולא ירבה לו נשים. חלל ים שנינו

וְכִסְפָּה וְזָהָב לֹא יִרְבֶּה לְךָ מֵאֹד׃ (יח) וְהָיָה
 כִּשְׁבָתוֹ עַל כִּסֵּף מִמְּלִכְתּוֹ וְכֹתֵב לוֹ אֶת־
 מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל־סֵפֶר מַלְפָּנַי
 הַכְּהֹנִים הַלְוִיִּם׃ (יט) וְהִיתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ
 כָּל־יְמֵי חַיָּו לְמַעַן יִלְמַד לִירְאֵה אֶת־יְהוָה
 אֱלֹהָיו לְשִׂמּוֹר אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת
 וְאֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְעִשְׂתָּם׃ (כ) לְבַלְתִּי
 רוּם־לְבַבּוֹ מֵאֲחֵיו וּלְבַלְתִּי סוּר מִן־הַמִּצְוָה
 יְמִין וּשְׂמֹאל לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל־
 מִמְּלִכְתּוֹ הוּא וּבָנָיו בְּקִרְבֵי יִשְׂרָאֵל׃ ׀ שְׁלִישִׁי
 יוֹךְ (א) לֹא־יִהְיֶה לְכַהֲנִים הַלְוִיִּם כָּל־שִׁבְט
 לְוֵי חֶלֶק וּנְחֻלָּה עִם־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁי יְהוָה
 וּנְחֻלָּתוֹ יֵאבְדוּ׃ (ב) וּנְחֻלָּה לֹא־יִהְיֶה לְךָ

שהיו לו לרדו שש נשים וגומר לו וחס מעט ואוקיפה לך כהנה
 וכהנה [שמואל ב' י"ג]: וכסף וזהב לא ירבה לו גומר. חלל
 כדי ליתן לאכסניא (ס"ח לאסמיה) [סנהדרין כ"ח]: (יח) והיה
 כשבתו. אם עשה כן כדאי הוא שתקיים מלכותו: אם עשה
 המורה. שתי ספרי מורה אמה שהיא מונחת צבית גזיו
 ואמה שנכבחה ויוולת עמו [סנהדרין ס]. ואוקלוס חרס
 שמשנן פטר משה לשון טנון ודבור: (יט) דברי המורה.

יספי ליה גשין ולא יספי ליה ובקסא ונתקא לא יספי ליה
 לתדא: (יח) ויהי כמיתביה על פוקסיה מלכותיה וכתוב ליה
 את פתשגן אורחא תדא על ספרא מן קדם פהגיא ליואי:
 (יט) ותהי עמיה ויהי קרביה כל יומי חייהו גדיל דקלף למדחל
 קדם יי אלהיה למסור את כל פתגמי אורחא תדא ונת קמניא
 האלון למעברדון: (כ) גדיל דלא ירים לביה מאחוריו וקדיל
 דלא יספי מן תפקודתא ומניא ושמאלא גדיל דיורדך ויסמן
 על מלכותיה הוא ובנותיה בגו ישראל:

יח (6) לא יהי לכהנניא ליואי קל שבקא דלוי חילק ואחסניא
 עם ישראל קורבניא דיי ואחסניא יבולון: (ב) ואחסניא

כמסעו: (ב) ולצלתי סור מן סעורס. אפי מנוס קלה של
 כציה: למען יאריך ימים. מכלל כן אמה שזמע לאו וכן מנינו
 צטורל שאמר לו שמואל שבעת ימים חומיל עד צווי אליך
 לבעלות עולות [שמואל א' י'] וכתיב ויחל שבעת ימים
 [שמואל א' י"ג] ולא אמר שבעתו לשעור כל היום ולא הספיק
 לבעלות העולה עד שצא שמואל ואמר לו סבלת לא שבעת
 וגו' ועתה מולכתך לא תקום [סס] סל לעדת שבעתיל מנוס
 קלה של כציה נעשה: הוא וצניו. מגיד שאם צנו הסון למלכות
 הוא קודם לכל אדם [סכוריה י"ח ככיתום ס']:

יח (א) כל שצט לוי. צין חמימין צין בעלי מוויין: חלק.
 צציה: ונחלה. ונחלה. צלרץ: אשי ס'. חדשי סנקדש (ס"ח)
 קדשי סקדשים: ונחלתו. חלו קדשי סגנול הדומות ונעשבות
 חלל נחלה גמורה לא יהיה לו צקרב חסיו ובספרי דכש
 ונחלה לא יהיה לו זו נחלת שאר: (ב) צקרב חסיו. זו נחלת
 חפשה וחיני יודע מה היא ונ"ל שארץ כענן שמועבר סינדך

בקרוב אחיו יהוה הוא נחלתו כַּאֲשֶׁר דָּבַר
 לוֹ: **ס** י וְזֶה יְהוָה מִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת
 הָעַם מֵאֵת זִכְתִּי הַזֶּבֶחַ אִם־יִשׂוּר אִם־שִׁיחַ
 וְנָתַן לַפֶּה הַזֹּרֵעַ וְהַלְתִּימִים וְהַקְבָּרָה:
 (ו) רֵאשִׁית דְּגַנְךָ תִּירֶשֶׁת וַיִּעְדְּךָ וְרֵאשִׁית
 גֵּז צֹאנֶךָ תִּתֶן־לּוֹ: (ז) כִּי בֹ בַחַר יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ מִכָּל־שִׁבְטֶיךָ לְעַמּוֹד לְשֹׁרֵת בְּשֵׁם־
 יְהוָה הוּא וּבָנָיו כָּל־הַיָּמִים: **ס** רִבִּיעַ
 (ח) וּכְרִיבָא הַלְוִי אֲחִיךָ שְׁעָרֶיךָ מִכָּל־
 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־הוּא גַּם יָעַם יָרָא בְּכָל־אֹנֶת

אֵלֶיךָ נִקְלַח אֶרֶץ חֹמֶשׁ עֲמֻנָיו וְסָל כִּיסוֹן יַעֲבֹד שְׂנֵי עֲמֻנָיו
 אֲמֹרֵי וּכְנַעֲנֵי וְנִחַלְתָּ אֶחָד לְרִצּוֹת קָמִי וּקְמִיזִי וּקְדַמֹּנִי וְכֵן
 דוֹכַס בְּסַרְסַת מַחְנוֹת שְׁנֵאמְרוּ לְאִסְכֵן עַל כֵּן לֹא הִים לְלוֹ וְגו'
 [דְּבָרִים ז'] לְהוֹסִיר עַל קָמִי וּקְמִיזִי וּקְדַמֹּנִי. טוֹב יַעֲלֵא בְּדַבְרֵי
 דְּבֵי קְלוּיָעוּם שְׂנֵי בְּכַסְיָן בְּסַפְרֵי: וְנִחַלְתָּ לֹא יִהִי לֹ. אֵלֹ
 נִחַלְתָּ חֲמֵשֶׁת: בְּקֶרֶב אֲחֵיו. אֵלֹ נִחַלְתָּ שְׂנַעַס. נִחַלְתָּ חֲמֵשֶׁת
 שְׂנַעֲסִים וְנִחַלְתָּ שְׂנַעַס שְׂנַעֲסִים וְנִחַלְתָּ יַחֲשֵׁעַ וְיִחַשְׁעַל לֹא סִלְקוּ
 נִחַלְתָּ אֵלֹא לְחֻמָּשָׁה שְׂנַעֲסִים בְּלִדְדָּה שֶׁכֵּן יַעֲשֵׂה הַנְּחִיל לְרִצּוֹן וְגו'
 וְשְׂנֵי שְׂנַעַס וְנִחַלְתָּ אֵלֹא לְיִסְרוֹס לְיִסְרוֹס וְלִסְרוֹס וְלִסְרוֹס וְלִסְרוֹס
 וְנִחַלְתָּ וְנִחַלְתָּ הַאֲחֵרִים נְטִלוּ וְנִחַלְתָּ אֲחֵרֵי מוֹת יִחַשְׁעַל וְנִחַלְתָּ
 כֵּךְ הַזִּכִּיר חֲמֵשֶׁת לְדָד וְנִחַלְתָּ לְדָד: כַּאֲשֶׁר דְּבַר לֹ. בְּלִחַלְתָּ
 לֹא נִחַלְתָּ אֵלֵי סִלְקָךְ [צְמַדְבַר י"ח]: (ג) מֵאֵת הָעַם. וְלֹא

לֹא יְהִי לִיָּה בְּגוֹ אֲחֵרֵי מִתְּנָן דִּי יִתֵּב לִיָּה יי אֵינָן אֲחִיסְנִתִּיה
 כְּמֵא דִּי מְלִיל לִיָּה: (א) גְּרִין יִתָּא וְדַעַל לְבַהֲגִיא מִן עֲמֵא מִן
 נְכֵסִי וְנִקְטָא אִם שׂוֹר אִם אֲחִיר וְיָתֵן לְבַהֲגִיא דְרֵעָא וְלִנְעָא
 וְקִבְרָתָא: (ב) רִישׁ עֲבִירָה חֲמִידָה וְיִשְׁתַּחֲוֶי וְרִישׁ יָתֵן עֲקֵה חֲפְרִישׁ
 לִיָּה: (ג) אֲחִיר בֵּית אֲחִירֵי יי אֲלֵתָךְ מִכָּל שִׁבְטֶיךָ לְמִסְכָּם
 לְשִׁמְשָׁא בְּשִׂמְאָה דִּי הוּא וּבְנֵדֵי כָּל יִחְמִיא: (ד) וְאֵרִי יִתֵּי
 לְיִזְעָא מִתְרָא מִקְדוּרָה מִכָּל יִשְׂרָאֵל דִּי הוּא דִּר מִסָּן גְּרִינִי בְּכָל

מֵאֵת הַכֹּהֲנִים: אֵת שׂוֹר אִיר שֵׁב. טַרְסָה לְמִיָּה הַזִּכּוּב. מִן
 סַפְרָךְ טַל אֲרִכּוּבָה עַד כֹּף טַל יִד סְקוּכִין אֲסַפְרָלְוִן: הַלְתִּימִים.
 עַם הַלְשׁוֹן [טוֹלִין קְלִיג] דוֹכַסִּי כְּשׁוֹמוֹת הִיוּ אֲמֹרִים זִרְעוּ
 סַחַס יִד שְׁנֵאמְרוּ וְיִקַּח רוּמַס דִּידוּ [צְמַדְבַר כ"ה]: לְמִיָּים. חֲמֵשֶׁת
 חֲמֵשֶׁת שְׁנֵאמְרוּ וְיַעֲמִיד מִינְחָם וְיַפְלֵל [חֲסֵלִים ק"ז]. וְיִקְבֵּה.
 חֲמֵשֶׁת הַאֲשֵׁר אֵל קִנְחָה [צְמַדְבַר כ"ה]: (ד) רֵאשִׁית דְּגַנְךָ. זו
 גְּרִינֵי וְלֹא מִיָּרֵס כֵּךְ שִׁעוֹר אֲשֶׁל רְצוּחֵיטוּ נִחְמוּ כֵּךְ שִׁעוֹר עֵין
 יָפֵה אֲחָד מֵאֲרִכְצֵעִים עֵין רַעַס אֲחָד מֵעֲשָׂים בְּיִטוּחַ אֲחָד מֵחֻמָּשִׁים
 וְסִמְכוּ עַל הַמִּקְרָא טַלָּא לְפִסּוֹת מֵאֲחָד מֵעֲשָׂים שְׁנֵאֵל וְשִׁיחָם אֲחָד
 הַלְתִּימִים מֵחֻמָּסִי הַשְׂעוּרִים [יִזְכָּרְלָל ע"ה] שְׂשִׁית הַלְתִּימִים חֲמֵ
 סֵאֵה כְּשִׁלְחָה טוֹחַן חֲמֵי סֵאֵה לְכוֹר הִכִּי א' מֵעֲשָׂים שְׁסִכּוֹר שְׁלִשִׁים
 סֵאִין. וְרֵאשִׁית גֵּז לֵאנְךָ. כְּשִׁלְחָה גַחַז לֵאנְךָ כֻּכַל טַחַס תִּתֵּן מֵחֻמָּסִי
 רֵאשִׁית לְכֵסֵן וְלֹא מִיָּרֵס כֵּךְ שִׁעוֹר רְצוּחֵיטוּ נִחְמוּ כֵּךְ שִׁעוֹר
 אֲחָד מֵעֲשָׂים וְכַנֵּס לֵאנְךָ מִיָּבֹחַת בְּרֵאשִׁית סִגּוּ חֲמֵשֶׁת רְחִלוֹת
 שְׁנֵאמְרוּ וְחֻמָּסִי לֵאנְךָ עֲשׂוּיֹת [שְׁמוּאֵל א' כ"ה] רֵבִי עֲקִיבָה אֲמַר
 רֵאשִׁית גֵּז שְׂחִים. גֵּז לֵאנְךָ אֲרִכְצֵעִים. חֲתוּן לֹא הִכִּי חֲמֵשֶׁת [ע"ה]
 טוֹלִין קְלִיז': (ה) לְעַמּוֹד לְשֹׁרֵת. מִכָּל סֵאִין מִיָּכּוֹת אֲשֶׁל
 עֲמוּעַד: (ו) וְכִי יִבָּא הַלְוִי. יִטַּל בְּצֵן לִי וְדֵאֵי הַכְּמוּב מִדְּבַר

נפשו אל המקום אשר יבחר יהוה :
 (א) ושרת בשם יהוה אלהיו בכל אהיו
 הלויים העמדים שם לפני יהוה : (ב) חלק
 בחלק יאכלו לבד ממקרו על האבות : (ג)
 (ד) כי אתה בא אל הארץ אשר יהוה
 אלהיך נתן לך לא תלמד לעשות פתועבת
 הגוים ההם : (ה) לא ימצא בך מעביר בנור
 ובתו באש קסם קסמים מעוגן ומגחש
 ומכשף : (ו) וחקר חקר ושאל אוב וידעני
 ודרש אל המתים : (ז) כרתועבת יהוה
 כל עשה אלה ובגלל התועבת האלה

תלמוד לומר ושרת יאלו לויס שאין ראוין לשרות [ספרי] :
 ואל בכל אום נפשו : (א) ושרת. למד על הכסן שצא ומקריב
 קרבנות נדבחו או מוצחו ואפי' במשער טאמו שלו. ד"א עוד
 למד על הכהנים הצאים לרבג שמוקריבין במשער ועודבין
 בקרבנות הצאות נחמת הרבל כגון ווספי סגל ואף על פי
 שאין המשער שלום : (ב) חלק בחלק יאכלו. מלמד שחולקין
 בערות וצער שעיבי טעמות יכול אף בצדדים הצאים שלא
 נחמת הרבל כגון תמידין ווספי שנת ונדדים ונדבות ת"ל
 לצד ומכרו על הצבות סוף עמם שמכרו הצבות ציני דוד
 ושמואל שנקצבו המשערות ומכרו זה לזה מול אהם שנתך

רעות נפשו לאתרא די יתרי : (א) וישמש בשמא די
 אלתיה בכל אהוי לנאי דמשמשין תמן קדם : (ב) חלק
 בחלק יאכלו בר משפחתא דייתי בשפחא דבן אתקיעו אבהתא :
 (ג) ארי את עליל לארעא די ו אלקה דב לך לא תלך
 למעבד פתועבת עממיא האינון : (ד) לא ישפח בך מעבר בריה
 ובנתיבא בערא קוסם קוסמן מעוגן ומגחש ותרש : (ה) ורשין
 רשין ושאל בגדין ובכסו ותבע מן מתים : (ו) ארי מרחקא
 די כל דעבד אלין ובדיל תועבתא האלין ו אלקה מתרי

ואני אטול שצתי : (ש) לא תלמד לעשות. אצל אהם למד
 להצין ולהכות [סנהדרין ס"ח] כלומר להצין מעשיסם כעס
 הם מוקלקלים ולהכות לצניך לא מעשה כך וכך שזה הוא חק
 הסככים : (י) מעביר בנו וצחו צאש. היא עבודת המולך עושה
 עבודות אש מאלן ומאלן ומעבירו בין שתיס : קוסם קסמים.
 אי זכו קוסם הלוזת אש מקלו ולומר אש אלך אש לא אלך וכן
 הוא אומר עמי צענו ישאל ומקלו יגיד לו [הושע ד'] : מעוגן.
 רצי עקיצא אומר אלו נותני עונות שאוונרים עונה פלוניס
 יפה להסתיל ומכ"א אלו אוחזי העינים [סנהדרין ס"ח] :
 עכש. פחו כפלה מפיו לצי הספיקו צדך ומקלו ככל מידו
 [ספרי] : (יא) וחוקר חקר. שמואלך נהשים או עקרצים או שאר
 שיות למקום אחד : ושאל אוב. זה נכשפות ששמו פיתוס ומדבר
 ומשחי ומעלה אש הנת צינת השחי שלו : וידעוני. מוכים
 עלם מים ששמה ידע לתוך מיו ומדבר העלם ע"י נכשפות :
 ודורש אל המתים. כגון שנועלה בזכרותו והכשאל בגלגולת
 [סנהדרין עט] : (יב) כל עושה אלה. עושה כל אלה לא
 נאמר אלא כל עושה אלה אפי' אמת עתן [מכות כ"ד ספרי] :

יהוה אלהיך מוריש אותם ממנו:
 (י) תמים תהיה עם יהוה אלהיך: חמישי
 (יז) כי ו הוגים האלה אשר אתה יורש
 אותם אל-מענגים ואל-קסמים ישמעו
 ואתה לא כן נתן לך יהוה אלהיך:
 (יח) גביא מקרבך מאחור במני ימים לך
 יהוה אלהיך אליו תשמעו: (יט) ככל אשר
 שאלת מעם יהוה אלהיך בחרב ביום
 הקהל לאמר לא אסף לשמע את-קול
 יהוה אלהי ואת-האש הגדלה הוצאת לא-
 ארצה עוד ולא אמות: (י) ויאמר יהוה
 אלי היטיבו אשר דברו: (יח) גביא אקים
 להם מקרב אחיהם במוף ונתתי דברי
 בפיו ודבר אליהם את כל-אשר אצננו:
 (יח) והיה האיש אשר לא-ישמע אל-דברי
 אשר ידבר בשמי אנכי אדרש מעמו:
 (י) אך הנביא אשר ייוד לדבר דבר בשמי
 את אשר לא-צויתיו לדבר ואשר ידבר

ית רבתי

יהוה מן קדמך: (י) שלום תהי בידלמיה ודי אלהיך:
 (י) ארי עממא האלון די את בית יהוה מן מענגא ומן קסמא
 בען ואת לא בן יתוב לך ו אלהיך: (יח) גביא סביגה סביגה
 כחדי יקים לך ו אלהיך מניה תקבולו: (יח) ככל די שאלתא
 מן קום ו אלהיך בחרב ביוםא דקנלא למימר לא אוסיף
 למשמע את קל מימרא די אלהי נת אשקתא רבמא תרא לא
 אחיו עוד ולא אמות: (י) ואמר ו לי אתקוט די מלילו:
 (יח) גביא אקים להון מעו אצוהון בותך ואמן סתגמי גביאוי
 בפומיה וסליל עמהון ית קל די אסקרניה: (י) ודי גברא
 די לא קביל לתגמי די יסליל בשמי מימרי יתבע מניה:
 (י) גרם גביא די ירשע למללא סתגמא בשמי ית די לא
 סקרניה למללא ודי יסליל בשום טעות עממא ותקמיל גביא

(יג) תמים תהיה עם ה' אלהיך. הסתלק עמו בחמימות ותלסם
 לו ואל תחקור אחר בעמידות אלא כל מה שיצא עליך קבל
 בחמימות ואלו תהיה עמו ולחלקו: (יד) לא כן נתן לך ה'
 אלהיך. לשמוע אל מענגים ואל קוסמים שהיה הסרה שכינה
 על הכנזאים ואורים ותומים: (טז) וקרבך מאחריך כונוי. כמו
 שאני וקרבך מאחריך יקים לך מחמי וכן ונביא לנביא:
 (כ) אשר לא צויתיו לדבר. אבל צויתיו לכתוב: ואשר ידבר
 בשם אלהים אחרים. אפילו כיון את ההלכה לאסור את הסבור
 ולהתיר את המותר: ומת. כמנהג ג' מיתתן צדי אדם הנותן
 מה שלא שמוע ומה שלא כלאמר לו והלאמר לכתבו והמתחבט
 בשם ע"ז אבל הכוונת את כוונתו והעובר על דברי נביא והעובר
 על דברי ע"ז עליו מיתתן צדי שמים שנאמר אנכי אדרוש מעמי

בשם אלהים אחרים ומת הנביא ההוא:
 (כא) וכי תאמר בלבבך איכה גבע את-
 הדבר אשר לא-דברו יהוה: (כב) אשר
 ידבר הנביא בשם יהוה ולא יהיה הדבר
 ולא יבא הוא הדבר אשר לא-דברו יהוה
 בקדוון דברו הנביא לא תגור ממנו: ס
 יט (א) כייכרית יהוה אלהיך את-הגוים
 אשר יהוה אלהיך נתן לך את-ארצם
 וירשתם וישבת בעריהם ובבתיהם:
 כ ושלוש ערים תבדיל לך בתוך ארצה
 אשר יהוה אלהיך נתן לך לרשתה:
 ט תקבין לך הדבר ושלשת את-גבור
 ארצה אשר יגחילך יהוה אלהיך והיה
 לגוס שמה פלרצת: (י) וזה דבר הרצת
 אשר יגוס שמה וחי אשר יפה את-רעהו
 בבלידעת והוא לא-שגא לו מתמל

[ספרי ספדרין ע"ב]: (כא) וכי תאמר בלבבך. עמידין אחס
 לומר כשיבא חנניה בן עוזר ונתחננה הכה כלי בית ס' ומחכים
 מנצלה עתה מהכח [יכניה כ"ז] ויכניסו עווד ונחם על

הוא: (כא) נארי מיטר בלבבך אקבין גידע ית פתגמא די לא
 מלליה י: (כב) די ימליל גביא בשטא רדי ולא יהי פתגמא
 ולא יתקיים הוא פתגמא די לא מלליה י: פרשע מלליה
 גביא לא תדלרון מניה:

יט (ב) ארי ישיצי יי אלקה ית עממא די יי אלקה דהיב לך
 ית ארעהו ומירתינו ומיתב בקרנהו ובכתידו: (ג) תלח
 קרוון תפרייש לך בגו ארעה די יי אלקה דהיב לך למירתי:
 (ד) שתקון לך ארעה ותחליח ית תחום ארעה די יתסינך יי
 אלקה ויהי למערוק תמן כל קטולא: (ה) ודין פתגם קטולא
 די גערוק לתמן ותקיים די קטולא ית תגריה בלא טרעיה והוא

העמודים ועל הים ועל יתר הכלים שלא גלו עם יכניה צלם
 יוצאו [סס] עם גלות נדקיסו: (כב) אשר ידבר הכניא. ויאמר
 דבר זה עתיד לבא עליכם ותראו שלא יבא הוא הדבר אשר
 לא דברו ה' והרגו אותו ול"ס ז' ונתחננה על העמידות הכי
 שלא ולאני עשו כך וכך ומפי הקב"ה אפי' אומר כבר נלפח
 טאם צא להדיקך מלחמת מכל העולות לא תשמע לו שלא אם
 כן מונחה הוא לך טהור נדיק גמור כגון אליהו צהר הכרמל
 שהקריב צננה צענה אישור הצמות כדי לגדור את ישראל
 הכל לפי צורך שעה וקיינו הסיכנה לכך לאמר אליו משמעון
 [ספרי]: לא תגור מנוני. לא תמנע עומד מללמד עליו מונס
 ולא תירא לינעש עליו [סס]:

יט (ג) חכין לך הדקך. מקלט מקלט הים כחוז על פרשת
 דרכים: ושלשת את גבול ארצך. שיהא מתחלת הגבול
 עד העיר הראשונה של עיר מקלט כשעיר 'מהלך שיש מונס
 עד הסיניא וכן משנייה לשלישית וכן מן השלישית עד הגבול

שְׁלֹשָׁם: (ה) וְאִשְׁרֵי יִבְאָה אֶת־דַּעְהוּ בַעֲרֵי
 לְהַטֵּב עֲצִים וְנִדְחָה יָדוֹ בְּגִזְזוֹן לְכַרְתַּת הָעֵץ
 וְנִשְׁלַח הַפְּרִזִּים מִן־הָעֵץ וּמִצֵּא אֶת־הַרְעָהוּ
 וּמֵת הוּא יָנוּס אֶל־אֶחָת הָעָרִים־הָאֵלֶּה
 וְהָיָה: (ו) כִּי־יִרְדֶּה גֹאֵל הַדָּם אֶחָד־הָרָצַח
 כִּי יִחַם לְבָבוֹ וְהִשְׁיִגוּ כִּי־יִרְבֶּה הַהֲרָדָה
 וְהַכְּהוּ נֶפֶשׁ וְלוֹ אִין מִשְׁפָּט־מוֹת כִּי לֹא
 שָׂא הוּא לֹו מִתְּמוֹל שְׁלֹשָׁם: (ז) עַל־כֵּן
 אֲנִכִּי מִצִּוְהָ לֵאמֹר שְׁלֹשׁ עָרִים תִּבְדִּיל לָךְ:
 (ח) וְאִם־יִרְחִיב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־גְּבֻלְךָ
 כַּאֲשֶׁר נִשְׁפַע לְאַבְתִּיךָ וְנָתַן לָךְ אֶת־קֶבֶל־
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּבַר לְתַת לְאַבְתִּיךָ: (ט) כִּי־
 תִשְׁמַר אֶת־כָּל־הַמִּצְוֹת הַזֹּאת לַעֲשׂוֹתָהּ
 אֲשֶׁר אֲנִכִּי מִצִּוְהָ הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ וּלְלֶכֶת בְּדַרְכָיו כָּל־הַיָּמִים וְיִסְפַּף
 לָךְ עוֹד שְׁלֹשׁ עָרִים עַל הַשְּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה:
 (י) וְלֹא יִשְׁפֹךְ דָּם נָקִי בְּקִרְבֵי אֶרֶץ אֲשֶׁר־
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ עֲקֻלָּה וְהָיָה אֶל־דַּמִּים:

לֹא שָׂנִי לִיה מִתְּמוֹל: (א) וְהָיָה יַעֲלוֹ עִם חֲבֵרָה
 בְּחֻרְשָׁא לְמַקֵּץ אֵעִין וְתַחֲמִירֵי בְרִיה בְּפִדְלוֹא בְּמַקְצִיָּה אֵעִין
 וְיִשְׁתַּלַּף פְּרִזִּים מִן אֵעִין וְיִשְׁפַח יַת חֲבֵרָה וְיִמַח הוּא יַעֲלוֹ
 לְמַדָּא מִן קִרְבָּא הַאֲלֵן וְתַחֲמִירֵי: (ב) דְּלִמָּא וְרַחֲמֵי גֹאֵל דְּמָא
 כִּתְרֵי קְטוֹלָא אֲבִי יַחֲסֵי לְבִיָּה וְיִדְקַנְיָה אֲבִי יַחֲסֵי אֲדִיָּה וְיִקְמַלְעִיָּה
 וְיִשְׁשׁ וְלִיָּה לִיָּת חֻבַּת דִּין דְּקַטְוִיל אֲבִי לֹא שָׂנִי הוּא לִיָּה
 מִתְּמוֹל וּמִדְּקַמְטָהוּ: (ג) עַל כֵּן אֲנִי מִסְּפַד לָךְ לְמִטְרֵי תַלְתֵי
 קִדְרוֹן תִּפְרִישׁ לָךְ: (ד) וְאִם יִסְתִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ יַת תְּחִיבֵיךָ בְּמָא
 דִּי קִרְס לְאַבְתִּיךָ וְתַת לָךְ יַת כָּל אֲרַעָא דִּי מִלִּיל לְמִסַּן לְאַבְתִּיךָ:
 (ה) אֲבִי תִסֵּר יַת כָּל תִּפְרִישֵׁיךָ תִּבְא לְמַעֲבָדָה דִּי אֲנִי מִסְּפַד
 לָךְ יִמָּא דִּין לְמִסַּן יַת יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְלִמְסַךְ בְּאַרְבַּס דְּתַקְנֵן קַדְמוֹתֵי
 כָּל יִמָּא וְתוֹסִיף לָךְ עוֹד תַּלְתֵי קִדְרוֹן עַל תַּלְתֵי אֵלֵינוּ: (ו) וְלֹא
 יִשְׁתַּמֵּיךְ דָּם זָבָא בְּגוֹ אֲרַעָה דִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ יִמַּי לָךְ אֲתַמְנָא
 וְיַתֵּי עֲלֶיךָ חֻבַּת דִּין דְּקַטְוִיל: (ז) וְאֲבִי יַתֵּי אֲבִי שָׂנִי לְחֲבֵרָה
 סִינֵי טַל אֲרַץ יִסְכַּל: (ח) וְנִדְחָה יָדוֹ כַּשֵּׁנָה לְסִפִּיל הַגִּזְזוֹן
 עַל הַעֵץ וְתַחֲנוּגוֹי תַחֲמִירֵי יָדִים לְשׁוֹן וְנִסְמַסֵּס יָדוֹ לְסִפִּיל
 מִכַּח הַגִּזְזוֹן עַל הַעֵץ כִּי שַׁמְטוֹ סִנְקֵר [שְׁמוּאֵל ז' ו'] תַּחֲבַס
 יוֹחֵן אֲרִי מַגְבוּסֵי מוֹכִיָּא: וְכַסֵּל סִנְקֵר מִן הַעֵץ. יַת מַכְרוֹתֵינוּ
 לְמוֹכְרֵיכֶם נִשְׁמַט סִנְקֵר מִתְּקוֹ וַיִּס מַהֲסֵי לְמוֹכְרֵיכֶם סִיטַל סִנְקֵר
 לְמַחֲסֵיכֶם מִן הַעֵץ מִנְחַבְקֵי וְהִיא נַחֲזֵה וְכַסֵּס [מַכּוֹת ד']:
 (ו) מִן יִדְרוֹף גּוֹאֵל הַדָּם. לִכְךָ אֲנִי מוֹנֵד לְכַסֵּי לָךְ דִּכְךָ וְעַבְרֵי
 מַקְלַט רַבִּים: (ח) וְאִם יִחַסֵּד. כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַע לְחַם לָךְ אֲרַץ קָמִי
 וְקִינִי וְקִדְמוֹתֵי: (ט) וְיִסְפַח לָךְ עוֹד טַלַּם. הִכִּי מַשַּׁע טַלַּם
 סִנְקֵר סִינְדוֹ וְטַלַּם טַלַּם אֲרַץ כַּעֲנוֹ וְטַלַּם לְעַמִּיד לְכַסֵּס: (יא) וְכִי

(א) ובריהיה איש שגא לרעהו וארכ לו
 וקם עליו והכהו נפש ומת ונס אל אחת
 הערים האל: (ב) ושלחו זקני עירו ולקחו
 אותו משם ונתנו אתו ביד גאל הדם ומת:
 (ג) לא תחוס עינה עליו ובערת דם הנקי
 מישראל ומזב לך: ס ששי (ד) לא תסיג
 בקול רעה אשר נבלו ראשנים בנחלתך
 אשר תנחל בארץ אשר יהיה אליהך נתן
 לך לרשתה: ס (טו) לא יקום עד אחד
 באיש לכל עון ולכל השאת בכל השא
 אשר והמא על פי שני עדים או על פי
 שלשה עדים יקום דבר: (טז) פיריקום
 עד חקם באיש לענות בו סרה: (יז) ועמדו

יהיה איש שגא לרעהו. על ידי שנחשו הוא צא לידי וארכ לו
 זכאן אמרו עכר אדם על מלוה קלם קוסו לעצור על מלוה
 חסורה לפי שעבר על לא השאל קוסו לנא לידי שפירות דמים
 לכך נאמר כי יהיה איש שגא לרעהו וגו' שסיה לו לכחז וכי
 יקום איש וארכ לרעהו והכחו נפש: (יג) לא תחוס עיניך.
 טלא תאמר הכאשון כבר נהרב ימה אנו סורגים את זה ועמלו
 שני ישאלים הכוגים [ספרי]: (יד) לא תסיג בצול. לטון

דקמן ליה יקום עלוהו וקמלניה נפש רמות רעוק לתרא
 מן קרנא האלון: (יג) ושלחו סבי קרמיה ודברון גמיה
 מתפמן ומסרון תיה ביד גאל דמא רמת: (יד) לא תחוס עינה
 עלוהו ותפלי אשדו דם זבאי מישראל ברטב לך: (טז) לא
 תשיני תחייא דהבדק די תחזי קדמא באמתמק די תחסן
 בארעא די יי אלקה תיב לך למדתה: (טז) לא יקום סחיד
 חד בנברא לכל עון ולכל דובין בכל חט די תמי על מימר
 תרין סהרין או על מימר תלקא סהרין יתקיים פתנמא: (טז) ארי
 יקום סחיד שקר בנבר לאסהרא ביה סמא: (יז) ויקיבן

נטונו אסור [ישעי' מ"ג] טמזיר סיעון חלוקה הקרקע לאסור
 לחוך סרה סזירו למען הכסיו את שלו והלא כבר נאמר לא
 מבזול ונה תלמוד לוותר לא חסיו למד על העוקר חסוס סזירו
 טעובר צ' לאוין יכול אף צפונה לאכץ ת"ז צנחלך אשכ
 תחל וגו' צל"י עובר צשני לאוין צפולה לאכץ אינו עובר אלא
 משום לא הגזול. (טו) עד אחד. זה צכה אכ כל עד צנחוס
 סנים אלא אש כן פרט לך צו אחד [סוטה ז'] לכל עון ולכל
 סטאס. להיום סזירו נעש על עדותו לא עוש גוף ולא
 עוש מנוון אבל קס הול לטעונה [ספרי]. אמר למזירו חן
 לי מנה סהלויתך אמר לו אין לך צידי כלום ועד אחד מעיד
 סיס לו חייב להשבע לו: על פי שני עדים. ולא שכתבו
 עדותם צארת וישלחו לצ"ד [גיטין ע"א] ולא שיעמוד חירגון
 צין העדים וצין הדוויים: (טז) נעבות צו סרה. דבר סאינו
 סוסקר העד הזה מכל העדות הזאת כיצד סאמרו להם והלא
 עמנו הייתם אותו היום צנקוס סלוי [ספרי מכות ס']:
 (יז) ועמדו שני האשמים. צעדים ככתוב מדבר ולמד ספך

שני האנשים אשר להם הריב לפני יהוה
 לפני ה' והשפטים אשר יהיו בימים
 ההם: (יט) ודרשו השפטים היטב והנה
 עד-שקר העד שקר עגרה באחיו:
 (יט) ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו
 ובערת הרע מקרבך: (ס) והנשואים
 ישמעו ויראו ולא יספוגו לעשות עוד כדבר
 הרע הזה בקרבך: (כא) ולא תחוס עיגך
 גפש בגפש עין בעין שן בשן יד ביד רגל
 ברגל: (כ) כי תצא למלחמה על-אויביך
 וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא
 מהם כיריהוה אלהיך עמך המעלה מארץ

עדות דברים ולמד שרכיב להעיד עומת מעומד [שנעוה
 ל'] : אשר להם הריב. אלו צעלי דין: לפני ה'. ימי דונם
 להם כאלו עומדי לפני הנקום שנאמר צקצק אלהים ישפוט
 [מהלים פ"ג]: אשר יהיה צימם הסם. יפתח דבורו כשנאמר
 דבורו [כ"ה כ"ה] כריך אתה לנהוג זו כזוד: (יח) ודעו
 הסופטים היטב. על פי המזימין אותם שזדוקים וסוקרי' אם
 הנאים להזימם דרכימם וצחוקים: והם עד שקר. כל מקום
 שנאמר עד דברים הכחז ומדבר: (יט) כאשר זמם. ולא כאשר
 עשה ומלך אמרו כהו אין נכרין [מכות ה'] : לעשות לאסוף

תבין נקמן די להון דנא קרם די קדם פקמא ודנא די יתון
 ביומאי תאנין: (ס) ותבעון דנא ונא ותא סתיד שקרא
 סקרא שקרא אסתיד באחוי: (ט) ותעבדון ליה כמא די תשיב
 למעבד לאחוי ותסלי עבד דביש מפניך: (ס) ודישתארו
 ישמעון ויראלון ולא יספוגו למעבד עוד כפשתמא בישא דרין
 בינך: (כא) ולא תחוס עיגך בגפשא חלף בגפשא עגא חלף
 ענא שפא חלף שפא דא חלף דא חלף חלף חלף חלף חלף:
 כ (ס) צרי תפוק לאתא קרבא על בעלי דבבך ותתיו סיסון
 ותתיקן עם סני מפך לא תדלל כיהון צרי יי אלהך מכריה

מה ח"ל לאסוף למד על זומני זה כסן כסופם שאין צריכוס
 אלא כניחת הסועל שהוא צמק שנאמר הוא צמק חסר
 [ויקרא כ"א] הוא ולא צועלם לכך נאמר כסן לאסוף כאשר
 זמם לעשות לאסוף ולא כאשר זמם לעשות לאסופו אבל צמק
 שאר מיתות שהוא הכחז אשה לאיש וזומני אשה נכרין
 כזומני איש כגון סעידוס סכרם את הסעס שמללה את
 הסעס נכרין צניחת' שלא יושע כלן אמותו אלא צנוקס
 שיש לקיים כסן הזנה צניחת הסועל: (כ) ישמעו ויראו.
 ומלך שרכיב סכרם אלו סלוי וסלוי נכרין על סחורו
 צניח דין: (כא) עין צעין. מעון. וכן ען צען וגומר [ב"ק
 פ"ד]:

כ (יא) כי תלל למלחמה. עקב סכחז יזיח מלחמה לכסן
 לומר לך שאין משובך אכר יולא למלחמה. דבר אשר
 לומר לך אם עשית מנפס לך אתה מוצעם תלל למלחמה
 אתה תלס וכן דוד הוא אומר עשיתי מנפס ולך כל מנימי
 למתסקי [מהלים ק"ט]: על אויביך. יהיו בנייך כאויבים אל

מצרים: (א) והיה בקרבכם אלהי המלחמה
 ונגש הפהן ודבר אל העם: (א) ואמר
 אלהם שמע ישראל אתם קרבים היום
 למלחמה על-אויביכם אל-ידך לבבכם
 אל-תיראו ואל-תחפזו ואל-תערצו
 מפניהם: (ב) כי יהיה אלהיכם ההלוי
 עמכם להלחם לכם עם-אויביכם להושיע
 אתכם: (ג) ודברו השמים אל-העם
 לאמר מיהאיש אשר בנה בית-חדש
 ולא חנכו ילדו וישב לביתו פן-ימות
 במלחמה ואיש אחר ויחננה: (ד) ומרהאיש

חרם עליהם כי לא יחמו עליך: סוף וכך. צעני כולם
 כסוף אחד וכן הוא חומר וסכית את מדין כליש אחד [שפטים
 ו'] וכן הוא חומר כי כל סוף פדעם [שמות ט"ו]: עם כז
 מוד. צעניך הוא כז לכל צעני איו כז: (ב) וקדעם אל
 המלחמה. כמוד ללחמכם מן הספר גזול: ארנס: וגש
 סכסן. שמועם לכך והוא הנקרא שמוע מלחמה [סוטה מ"ג]:
 ודבר אל העם. צלשן הקדש [סו]: (ג) שנוע ישראל. אפי
 אין ככם זכות אלא קדחת שנוע צלצד כדאי אחס שזשיע
 אחכם [סו]: על אויביכם. אין אלו אחיכם שאם הפלו זידם
 אינם זכתיים עליכם אין זו מלחמת יהודה עם ישראל שאל'

כפעדך דאסקך מארעא דמארים: (א) ודו פמקרבון לאתחא
 קרבא ותקרב בהנא ומליל עם עמא: (א) וימר להון שמוע
 ישראל אתון מתקרבון וזמא דין לאתחא קרבא על בעלי
 דבביון לא יזנע לבבון לא תחלון ולא תתבעתון ולא תחפרון
 מן קדמיהון: (ב) ארי יי אלתבון וימדבר קדמיון לאתחא לבון
 קרב עם בעלי דבביון למערק ותבון: (ג) ומללון סרביא קדם
 עמא למימר מן נקרא די בנא ביתא חדתא ולא תבניה יתך
 ותיב לביתיה דלמא ותקשיל בקרבא ויביר אותון ויחנניה:
 (ד) ומן נקרא די נצב ברמא ולא אשליה יתך ותיב לביתיה

לכלן ויקומו האנשים אשר נקבו שמיים יחזיקו שנים וכל
 מערותיהם כלצטו מן סלל וילצטוים ימעלוס ויאכילוס
 ויסקו ויסקוס וינהלוס צמור' לכל כוזל ויצאו' ירימו עיר
 התמרים אלל אחס ויחוסו שמוען [ד"ס f' כ"א] אלא על
 אויביכם אחס סולכיס לסיך הסחזוק למלחמה: אל יך
 לצכס אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו. ארבע אסרות
 כנגד ארבעס דכריס שנלכי האומות עושים מגיפין דתריקיסם
 כדי לכסינן זס לזס הרי לטשמייע קול שיספזו אלו סכנגדס
 ויטכו וכונסיס כבוסיס ומלילין אוסר להשמייע קול ששעת
 פרכוס קוסיהס ולווחין צקולס ותיקעין צפוסר' וויני עשמייע
 קול: אל יך לצכסס. מלשלת קוסיס: אל תיראו. אשגפת
 החריסין: ואל תחפזו. מקול הכרעות: ואל תערצו. מקול
 כלזוסס [קוטס מ"ג]: (ד) כי ס' אליכס וגו' סס צאיס צלחטו
 על צער ודס ואתס צאיס צלחטו על עקוס פלשתיס צאו
 צלחטו על גליח ונח סיס קסופו נפל ונפלו עמו: הסולך עמכם. זס
 מנחס הארון: (ה) ולא סככו. לא דר צו. סודך. לשון הסל':

אשר נטע פרים ולא חללו ילד וישב לביתו
 פזימות במלחמה ואיש אחר יהללנו:
 (י) ומידה איש אשר ארש אשה ולא לקחה
 ילד וישב לביתו פזימות במלחמה ואיש
 אחר יקנה: (יא) ונספו השטרים לדבר
 אליהם ואמרו מידה איש הנרא ונד
 הלכב ילד וישב לביתו ולא ימס את לבב
 אהיו בלבבו: (יב) והיה פכלת השטרים
 לדבר אליהם ופקדו שרי צבאות בראש
 העם: (יג) שבעי (יד) כרתקרב אל עיר
 להלחם עליה וקראת אליה לשלום:
 (טו) והיה אם שלום תענה ופתחה לך
 והיה פליהם הנמצא בה יהיו לה למס
 ועבדו: (טז) ואם לא תשלים עמך ועשתה

ואם אסר ימכנו. ודבר של עונת נפש הוא זה: (יז) ולא
 חללו. לא פדו נפש הכנענית שהסירות טעוין לאוכלן
 בירושלים או לחללן בדמים ולאכול הדמים בירושלים: (יח) פן
 ימות בנלחמה. ישוב פן ימות שאם לא ימנע לדברי הכהן
 כדלי הוא שימות: (יט) ויספו הסוטים. למה נאמר כלן
 ויספו מוספין זה על דברי הכהן שהכהן מדבר ושמיע פן

דלמא תקטיל בקרבא וגבר איתון תליניה: (י) וכן נקרא
 די ארש אמתא ולא נסבה יתך ויתוב לביתיה דלמא תקטיל
 בקרבא וגבר איתון: סיבניה: (יא) וינספון סרביא למללא עם
 עמא וימרון פון נקרא דחיל ויתוב לרא יתך ויתוב לביתיה
 ולא יתבר ית לבא דאחוזי קלביה: (יב) רתו פד ושיצון סרביא
 למללא עם עמא וימרון רבון חילא בריש עמא: (יג) אדי תקרב
 לקרמא לאתחא קרבא עליה ותקרי לה מלין דשלים: (יד) רתו
 אם שלם תענה ותפתח לך רתו כל עמא דישתבח בה רתון
 לך למסקין מסין ודקלחוק: (טו) ואם לא תשלים עמך ותעבד
 עמך קרב ותצור עליה: (טז) וימסרנה לאלהך פינדך ותמחו

שנע ישאל עד להשיע אהם וני הים וני ונלישי כן
 מדבר וסודר משמע וזה שומר מדבר וסודר משמע [סוסה
 מ"ג]: הירא וכן הלכ. רבי עקיבא אומר כוונתו שלמי
 יכול לעמוד בקשרי המלחמה ולכחות סרבי שלוסה רבי יוסי
 הגלילי אומר הירא ועצירות שצידו ולכן תמה לו חרס
 לחזור על זיה וכרס ואם לכמות על הסוטים כעזיל עצירות
 שצידם של יציו סכס כעזיל עצירה והכרסה סודר אומר שמה
 צנה בית או נסע כרס או ארס אשה: (יז) שרי לצלות.
 שמעמידן זקפין ונלפיהם ונלחמיהם ונלחמיהם ונלחמיהם של כרס
 צדיהם וכל מי שכולו לחזור הכמות צידו לקפס את שוקיו.
 זקפין בני ארס עומדין בקפס כוונתם לזקוף את הסופים
 ולחוסם בדברים שבו אל הנלחמה ולא תנסו שחלם נפילה
 יחס: (יח) כי תקרב על עיר. כוונתם הכמות כחוז מדבר
 כמו שנתפרס צענין כן תעשה לכל הערים הכמוקות וגומר:
 (יט) כל העם הנזכר זה. אפילו אתה מולא זה מעצמה אומרה

עמך מלחמה וצרת עליה: (י) ונתנה
 יהוה אלהיך בידך והכית את כל זכורה
 לפי חרב: (י) נק הנשים והטף והבהמה
 וכל אשר יהיה בעיר כל שללה תבז לך
 ואכלת את שלל איביך אשר נתן יהוה
 אלהיך לך: (טו) בן תעשה לכל הערים
 הרחוקות ממה מאד אשר לא מערי הגוים
 האלה הנה: (טז) רק מערי העמים האלה
 אשר יהוה אלהיך נתן לך נחלה לא תחיה
 כל נשמה: (יז) פירחתם פחרימם החתי
 והאמרי הפגעני והפרזי החזי והיבוי
 כאשר צוה יהוה אלהיך: (יח) למען אשר
 לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבתם
 אשר עשו לא אלהיהם וחטאתם ליהוה
 אלהיכם: (יט) פירצור אל עיר ימים
 רבים להלחם עליה לתפשה לא תשחית
 את עצה לגדח עליו גרזן כי ממנו תאכל
 ואתו לא תכרת פי האדם עץ השדה

זת כל דבריה לפתנם דתרב: (י) לחוד נשיא וספלא ובעדא
 וכל די יהי בקרתא כל עדאה תבז לך ותיכול ית עדא
 דשנאף די יבב יי אלקה לך: (ט) בן תעביד לךל קרנא
 די רחיקן מגד להרא די לא מקררי עממיא האלן אינן:
 (ט) לחוד מקררי עממיא האלן די יי אלקה יבב לך אחסנא
 לא תקיים כל נשמתא: (י) ארי גפרא תגפרנן חתאי ואמוראי
 פגענאי ופרזאי תנאי ויבסאי פבאי די פקנה יי אלקה:
 (יא) בריל דלא ילפון יתבזן למעבד ככל תועבתהון די עבדו
 למענתהון ותחובון קדם יי אלקהון: (י) ארי תצור לקרתא
 יסין סניאין לא תפשה עלה למקבשה לא תבזיל ית אילנה

סנטוריא לסכריוס חתה כשאי לקיימם [ספרי]: למס וענדון.
 עד שיקבלו עליהם מקיס וענדון [סס]: (יב) ולא לא תשלים
 ענדך ועשמה ענדך מלחמה. הכחז מצדך שחס לא תשלים
 ענדך סופס להלחם כך חס תניסנה ותלך: ולגמ עליה. אף
 להרעיה ולהנמיס ולהנמיס נייסת תסלוסיס: (יג) ונחכה ה'
 אלהיך זידך. חס עשית כל האמור צענין סוף סה' נחכה
 זידך: (יד) והקף. אף טף של זכרים ונה אני מקיים ונכית
 חס כל זכרה בגדולים: (יז) כאשר לוך. לרבות חס הגרסי:
 (יח) למען אשר לא ילמדו. חס חס עשו תשובה ונחגידין
 חתה כשאי לקבלם: (יט) ימים. שנים. רצים. שלשה מכלן
 אמרו אין לרין על עייכות של נכרים ספות ונ' ימים קודם
 לשבת [סס שבת יט'] ונחך ספות צלום שנים או ג' ימים
 וכן הוא אמור ויש דוד צקלג ימים שנים [שמואל ב' א']
 ונחלמנת כרשות הכחז מדכ [ספרי]: כי האדם עץ השדה.
 הכי כי נשמש צלסון דלמח שנה האדם עץ השדה להכנס

Tom. V.

לכא מפניד במצור: (א) ורק עץ אשר תדע
 מי לא יעץ מאכל הוא אתו תשחית וכתת
 יבנית מצור על העיר אשר הוא
 עשה עמה מלחמה עד רדתה: פ
 בא (א) כירימציא הלל באדמה אשר יהוד
 להיה נתן לה לרשתה נפל בשדה לא
 יודע מי הפרו: (ב) ויצאו זמניה ושפטיה
 ומדדו אל הערים אשר סביבת החלל:
 ויהיה העיר הקרבה אל החלל ולקחו
 זמני העיר שהוא עגלת בקר אשר לא
 עבד בה אשר לא משכה בעל: (ג) ויהודו
 זמני העיר הוא את העגלה אל גחל
 איתו אשר לא יעבד בו ולא ירע וערפו
 שח את העגלה בגחל: (ד) ונגשו הכהנים
 בני לוי כי הם בתור יהוה אלהיה לשרתו
 ולבקר בשם יהוה ועל פיהם יהיה כל
 ריב וכל נגע: (ה) וכל זמני העיר
 הוא הקרבים אל החלל ירצו:

את ידיהם על העגלה הערופה

חיים

לא ימא עליו פולא צר סרה תיכול וניה לא תקין צר
 לא באשא אלו סקלא לטעל מן קרקע בצרא: (א) לחוד
 אלו רחבע צרי לא אלו רחבעל ומו יתה תמיל תקין
 וחבי בקוסין על קרמא די הוא עבדא עשה קרב ער ותקבש:
 כא (ב) צר ישבת קטלא פארעא די יי אלהי יחב לה
 למדתה רש בגקלא לא ידע מן קטלא: (ג) וחסין
 סבה תצא וישחין לקורבא די בסוצטת קטלא: (ד) ותמי
 קרמא וקריבא לקטלא ויבטח סבי קרמא נדוא עגלת תורין
 די לא אהסלה בה די לא גינת פני: (ה) ונתח סבי קרמא
 נדוא מן עגלתא לגחל ביר די לא תהסלה ביה ולא ירע
 וקוסין תפוני עגלתא בגחלא: (ו) ותקרבין בקריבא בני לוי
 צרי ברוח אחרע יי אלהי לשששחיה הלבנא בשקא די
 ועל שפירחון יי כל רין וקל מקוש סגידו: (ז) וכל סבי
 קרמא תהיא וקריבין לקטלא יסחון מן ידיהן על עגלתא

כתח כעלור וסניך לסחייסר ציקורי רכב ונעל כלנטי סעיר
 לנס חשמיטו: (א) עד חס. לטח כרוי חסס כסוסה לך:
 כא (ב) וילאו זקניך מיוסדים סוצוקין סלו סנסדרי גדולס
 [סוסס נ"ד סנסדרין י"ד]: ומדלו. ועקוס סססלל
 סוכב [סוסס ע"ס]: אל סעריס אסר סניצוט ססלל. לכל לך
 ולד לידע לי זו קרובס: (ד) אל סל סל איתן. קסס סלס נעסד:
 ועכסו. סולן עורסס כקופין אסר סקס"ס סלס עגלס כח

בְּחַל: ספסור (ו) וענו ואמרו ידינו
לא שפכה את הדם הזה ועינינו לא ראו:
(ח) כפר לעמך ישראל אשר פדית יהוה
ואלתתן דם גוי בקרב עמך ישראל
ונפסר להם הדם: (ט) ואמה תבער הדם
הגוי מקרבך פיתעשה ה' אשר בעיני
יהוה: פ פ פ

סדר כי תצא

(א) פיתצא למלחמה על איבך ונתנו
יהוה אלהיך בידך ושבת שבת: (א) וראית
בשביה אשת יפת תואר וחשקת בה
ולקחת לה לאשה: (ב) וקבאתה אל תוך
ביתך ונגלחה את ראשה ועשתה את
צפרניה: (ג) והסירה את שמלת שביה
ששכו ק

עשה שלל עשה פירות ומעך במקום שליט עשה פירות
לכפר על הריגתו של זה שלל הניסוח לעשות פירות: (ד) ידיו
לא חפכו. ודי עלתה על לב שוקי בית דין שופכי דמי' הם
חלל לא ראינו וסערינו כלל עזונו וכלל לוי' הכהנים
אזורים כפר לעמך ישראל: (ח) וכפר להם סדם. הכתוב

הקריא נהלא: (ו) ותיבון ויטרו דנא לא אשדא ית דקא
קרו וענאו לא תואו: (ח) כתיבא ייטרו כפר לעמך ישראל
די סקסא י' ולא תמן חובת דם זכאי בגו עמך ישראל ויהפסר
להון על דקא: (ט) ונש' תסלי חובת דם זכאי כבדך ארי
תעביד דקשר קדם י': (י) ארי תפוק לאתא קרבא על בעלי
דקדך וימסריון י' אלהך בידך ותשבי שבתו: (א) ותתנו
בשביה אתמא שפחה דתוא ותתעבי בה ותפכה לה לאתו:
(ב) ותעלינה לגו בקדך יגעלח ית רישא ותעבי ית שוקיה:
(ג) ותעבי ית כסתא שביה כסת ותתב' בביתך ותכפי ית אבתך

מזכרם שמשעשו כן יכופר להם העוק: (ט) ולמה תבער
עבד שסם כעלל סהוב אסר שנתעכס העגלה סרי זה
יסכר [כתובות ל"ז] וסא כסר עניו ס':

חסלת פרישת שופטים ושופרים:

(א) כי חלל לנלמנה. צלמחם סכנות סכחז מדכר שזמלסמות
אדן ישראל אין לואר וזבית סניו סהכי ככר נאמר לא
תחיה כל נשמה [דברים כ']: וזבית סניו. לרבות כנעניים
שזכורה ואע"פי ססם משעטת אומות [ספרי]: (א) ולקחת
לך לאשה. לא דכרה תורה חלל כנגד יצר הרע אם אין סק"ם
מחייב ישלם בליסור חבל אם נשאל סופו לסיות שונאם
סנאמר אסריו כי תהיין לזיש וגוער וסופו לסוליד מנשה בן
סוכר ומוכר לכך נסוכו פסדות הללו: אשת. אפילו אשת
איש [קדושין י"ט]: (יב) ועשתה את לברית. חדלס כדי
סחטוול [ספרי]: (ג) והסירה את שמלת סניו. למי ססם
נאים סהככרים צנחיסס מתקטעות צמלסום צשזיל לסנות
אחרים עוהס: ויזכר צימך. ציית סוסיחיסס צו נכסס וחקל

מעליה וישבה בביתך ובכתה את אביה
 ואת אמה רח ימים ואחר כן תבוא אליה
 ובעלתה והיתה לה לאשה: (ט) והיה אם
 לא תפצת בה ושלחתה לגפשה ומכר לא
 תמכנה בכסף לא תתעמר בה תחת
 אשר עניתה: ס (ט) כרת הוין לאיש שתי
 גשים האחת אהובה והאחת שנואה
 וקדוהו כנים האהובה והשנואה והיה
 תבן הבכור לשנואה: (ט) והיה ביום הנחילו
 את בניו את אשר יהיה לו לא יוכל לבכר
 את בן האהובה על פני בן השנואה
 תבד: (י) כי את הבכור בן השנואה יביר
 לת לו פי שנים בכל אשר ימצא לו כי
 הוא ראשית אלו משפט הבכרה: ס
 יי כרתה לאיש בין סורר ומורה איננו
 שמע בקול אביו ובקול אמו ויסרו אתו
 ולא ישמע אליהם: (י) ותפשו בו אביו
 ואמו והוציאו אתו אל זמני עירו ואל

ות אשה יחד זמן ובקר כן יטעל לוחה ותבעלה ותהי לה
 לנתי: (י) ויהי אם לא תמצא בה ותסמינה לנשיה ונבוא
 לא תזננה בכסף לא תמכר בה חלה רעניתה: (ט) אבי תהיו
 לביר תרמין נשון תרא ודקסא וקרא שניאקא וליקן ליה
 גינו ודקסא ושניאקא ויהי ברא בוקרא לשניאקא: (ט) ויהא
 בוקרא דקסין לבנהו ת די יתי ליה לית ליה ריש לבקרא
 ת די בר דקסא על אפי בר שניאקא בוקרא: (י) אבי ת
 בוקרא בר שניאקא יבייש למסן ליה תרין חילקין בכל די
 ישמח ליה ארי הוא ריש תוקסיה ליה חנא וינא דקסיתא:
 (י) אבי יתי לביר בר כפי וקרו ליתוהו מקביל למימר אביו
 ולמימר אמה וטלפין ימיה ולא מקביל סגורן: (ט) תדעין
 ביה אביו ואמה תסקן ימיה לקרם כפי קרמיה וקתעו בית

עם יוצא ונתקל עם כולם כצנייתם כולם כולם כדי שתחגס
 עניו [יצמות מ"ה ספרי]: וכמה את אבי. כל כך לפי כדי
 שחטל עם ישראל שחטל וזו עננה עם ישראל שתחטטת וא
 מתנולת [ספרי]: (יד) והיה אם לא ספלת עם. כחזו ענשך
 ספודך לשלחם: לא תחננוך עם. לא תחננוך עם כלמון פרכי
 קורין לעבודות ושינוש עינאלה ערודו של כבי משה הדקסן
 לעדתי כן: (י) פי שנים. כנגד שני אסים [ב"ב קכ"ג]:
 בכל אשר ינאל לו. מכלל שאין הכבוד עטל פי שנים בכלו
 בכל לאמר מיתת סלח כננוסוק: (יד) סורר. סר מן סדך:
 ומורה. מוסר כדברי אביו לטון ומורים: ויסרו אותו. עתדין
 זו כפני שלטה ונלקין אותו [קנסדרין ע"ב]: מן סורר ומורה.
 אינו חייב עד שינכז ויחבל תכנינוב כשר ויחטה פני לו יין

שער מקמו : (י) ואמר אל זקני עירו בנגו
 זה סוחר ומרה איננו שמע בקלנו וזלל
 וסבא : (כא) ורנמהו כל אנשי עירו באבנים
 ומת ובערתה הרע מקרבך וכל ישראל
 ישמעו ויראו : ס שני (כב) וכי יהנה באיש
 תמא משפטמות והומת ותלית אתו על
 עין : (כג) לא תלין גבלתו על העין כי
 קבור תקברנו ביום ההוא פי קללת
 אלהים תלוי ולא תטמא את אדמתך
 אשר יהנה אלהיך נתן לה גחלה : ס
כב (א) לא תראה את שור אחיך או את
 שיו גדחים והתעלמת מהם השב תשיבם
 לאחיה : (י) ואם לא קרוב אחיך אלהיך

שכאמר זולל וסוחר והאמר אל חסי בקובאי יין בזוללי נטר
 לחו [משלי כ"ג] וכן סוחר ומורה נהרג על שם סופו בגיעה
 מורה לסוף דעמו סוף שחלטה נמוך חזיו ומצקס ליומוד ואינו
 מולא ועוונד צמשת דרכים ומלספטס את הכריות אמרה מורה
 ימות זכאי ואל ימות חיי [כסודרין ע"ג] : (כא) וכל ישראל
 ישמעו ויראו . ומאן שרריך הכרזה צ"ד פלוני נקקל על
 ססיס צן סוכר ומורה : (כב) וכי יהיה צאטס חטא משפט

דין אתריה : (ג) וימרו לסי קרתייה ברנא דין ססי ומרוד
 לתוהי מקביל למימנא זליל בשור וסבי חמי : (כא) ורנטינה
 כל אנשי קרתייה באבנא ומות ותפלי עביר דבייש מבינה
 וכל ישראל ישמעו ויראו : (כב) וצ"י יהי בגבר חובת דין
 דקטול ויתקטיל ותצלוג תיה על צליבא : (כג) לא תבית
 גבילתייה על צליבא צרי מקבר תקברנה בוזקא הווא צרי
 על דרב קרם יי אצטליב ולא תסבא ית ארעה די יי אלהך
 דרב לך אהקנא :

כב (ה) לא תחזי ית תורא דאחוק או ית אימריה דטען
 ותחפשי מנהון אתבא תתיביען לאחוד : (ז) ואם לא

עומ . כעניות פסדיות עגיד שאס חסיס עליו חזיו ואמו
 סוף שילא לתרצות כעס יעצור עזירות ויתחייב מיתה צ"ד :
 ותלית אוחו על עץ . רבוחינו אונרו [עין סס] כל הסקלין
 תמלין שחאמר כי קללת אלסיס תלוי . והסנדך ס' צסקילה
 [כסודרין ע"ג] : (כג) כי קללת אלסיס תלוי . זלזולו של נלך הוא
 שאס עשוי דמות דיוקן וישראל סס צניו משל לשני חסיס
 תאוויס סהיו דומים זס לזס אחד נעשס מלך ואחד נחמס
 ללסטי' ומלס כל הכרזס אוחו אומר סמלך תלוי כל קללה
 שנעקסל לשון סקל וזלזול כעו והוא קללני קללה נמנח
 [מלכים א' ז'] :

כב (א) והסתעלות . כונס עין חליו חינו דואסו : לא תחלס
 והסתעלות . לא תחלס אוחו שסתעלס מונו זסו פשומו .
 ורבוחיס אונרו סעמיס שחמס ומתעלס וכי [צ"ג ל'] : (ב) עד
 דכוס אחיך . וכי מעלס צלצכך שיתחזו לו קודס שידרסכו אלס
 דרסכו שלס יסא רמאי [צ"ג כ"ו] : והסתעלו לו . שחמס צו

ולא ידעתו ואספתו אל תוך ביתך והיה
 עמך עד דרש אחרך אתו והשבתו לו:
 וכן תעשה לחמו וכן תעשה לשמלתו
 וכן תעשה לכל אברת אחיך אשר תאבד
 ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם: ׀
 ו לא תראה את חמור אחיך או שורו
 נפלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים
 עמו: ׀ ו לא יהיה כל יגבר על אשה
 ולא ילבש גבר שמלת אשה כי תועבת
 יהוה אלהיה בל עשה אלה: ׀ ׀ כי
 יקרא קוד צפור ל פניך בדרך בקל עץ
 או על הארץ אפרחים או ביצים והאם
 רבצת על האפרחים או על הביצים לא
 תקח האם על הבנים: ׀ שלח תשלח
 את האם ואת הבנים תקח לך למען
 יטב לך והארבת ימים: ׀ שלישי וו כי
 סעכה שלא יאכל ציפור כד דמיו ותחנפם עטו עכש סמרו
 על דבר שבוש ואוכל יעשה ויאכל ושפיט עושה ואוכל יעכ:
 ו לא תוכל להחלים. לכבוד עיניך כליו סיך רואה אומ:

קרוב אחיך לך ולא ידעתו והוא יעשה לך
 עד דיתבע אחרך יעשה ויתביע לך: (א) וכן תעביד לך
 וכן תעביד לכתובה וכן תעביד לכל אברת אחיך די תיבד
 מציה ותשפוטנה לית לך רישו לבשויה: (ו) לא תמני ות
 תקרא דאחרך או חמרה וכן בארמא ותבביש מהון אקמא
 תקים עמיה: (׀) לא תי חסון ון יגבר על איתמא ולא יתקן
 יגד בחיני איתמא צרי סרחן קדם ה אלהך כל עבד אילן:
 (׀) צרי תעבע קמא דצמרא קמא בארמא בקל אילן או על
 ארמא אפרוחין או ביצין ואמא רביצא על אפרוחין או על
 ביצין לא תשב אמא על גביא: (׀) שלחא תשלחית אמא
 וית גביא תשב לך גדיל דייטב לך וחריף יוסין: (׀) צרי
 חבני בימא סמרא ותעביד תחיא לארד ולא תשיר חבת דין

(ד) הסם פקיס. זו ענינה להטעין עשאי טעם מעליו [כ"ג
 ל"ג]: עמו. פס צעליו אכל אם סלך וסב לו ואנכ לו סחיל
 ועליך משוב אם רצית לטעון עטין פטור: (ה) לא יהיה כלי
 פצר על אשה. שפסס דונס ליש כד שפולך צין סאנסיס
 שפין זו אלא לשם נישוף [ספרי נזיר פ' ט']: ולא ילגס גבר
 שונא אשה. לילך ליטב צין ספסיס. ד"ס שלפ סירי אצב סעכוס
 תועב של בית ספסי: כי תועבת. לא ספסר אורה אלא לבת
 ספסיס לידי תועבה: (ו) כי יקרא. ספס למזונן: לא תקם האם.
 צפורס על ציב [סולין ק"ע]: (ז) למען יטב לך וגו'. אם
 מורה קלה שפין צב ספרון כים ספסרס מורס למען יטב לך
 וסארכת ימים קל וסומר למתן סכך של מלות סמורות [סולין
 קמ"ג]: (ח) כי תכנה בית סדס. אם קיימת מלות סלות סקן

תבנה בית ה' וְעִשִׂיתָ מַעֲקֶה לַגֹּדֶל וְלֹא
 תֵשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנֶּסֶל מִמֶּנּוּ:
 (ט) לֹא תִזְרַע פֶּרֶם בְּלֵאִים פֶּן תִּקְדַּשׁ
 הַמִּלְאָה הַזֶּרַע אֲשֶׁר תִּזְרַע וְתִבְרַאת
 הַפֶּרֶם: (ס) לֹא תִחַרֵּשׁ בְּשׂוֹר וּבְחֶמֶר
 יִחְדּוּ: (יא) לֹא תִלְבַּשׁ שְׁעִטָּנוֹ צִמְרֵם וּפְשִׁתִּים
 יִחְדּוּ: (יב) גְּדֵלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ עַל-אַרְבַּע
 בְּנֵפֹת בְּסוּתֶךָ אֲשֶׁר תִּכְסֶּה-בָּהּ: (יג) כִּי
 יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָא אֵלֶיהָ וּשְׁנָאָהּ: (יד) וְשָׂם
 לָהּ עֲלִילֹת דְּבָרִים וְהוֹצֵא עֲלֶיהָ שֵׁם רָע
 וְאָמַר אֵת הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָקַחְתִּי וְאֶקְרַב
 אֵלֶיהָ וְלֹא-מָצָאתִי לָהּ בְּתוּלִים: (טו) וְלָקַח
 אָבִי הַנְּעֹר וְאִמָּהּ וְהוֹצִיאֹ אֶת-בְּתוּלֵי
 הַנְּעֹר אֶל-זִקְנֵי הָעִיר הַשְּׁעָרָה: (טז) וְאָמַר
 אָבִי הַנְּעֹר אֶל-הַזִּקְנִים אֶת-בְּתִי גַתִּי
 הַנְּעֵרָה ק' הַנְּעֵרָה ק' הַנְּעֵרָה ק'

סוף לבנות בית מדרש וחקיים מלוה מעקב שעלוה גורמת
 מלוה ומגיע לכנס וסדה ולנדרים כלים לכך כעשבו מעשיות
 שלבו: מעקב. גדר סביב לבג ואל"ת חייקא כגון חיק שמשמר

דקמול בְּבֵיתֶךָ אֲדָר יִשֵּׁל דְּנִפִּיל מֵעֵה: (ט) לֹא תִזְרַע פֶּרֶם
 עִירֻבִין דְּלִמָּא תִסְתְּאִיב דְּמַעַת אֲרַעֵא דִי תִזְרַע וְעֲלִילֹת בְּרָמָא:
 (י) לֹא תִדְבִי בְּתוּרָא וּבְחֶקְרָא בְּתָרָא: (יא) לֹא תִלְבַּשׁ
 שְׁעִטָּנוֹ עִמָּר וְתִנּוּן מְחַבֵּר בְּמָרָא: (יב) בְּרָסְדִין תַּעֲבִיד
 לָךְ עַל אַרְבַּע בְּנָפִי בְּסוּתֶךָ דִי תִכְסֶּי-בָּהּ: (יג) אֲדָר יִשֵּׁל וְשָׁב
 אֶתְתָּא וְיַעֲזֹל לְתוּתָהּ וְיִשְׁנִינָהּ: (יד) וְיִשְׁוִי לָהּ סִקּוּפֵי מִלִּין
 בְּפִיק עֲלֶיהָ שְׁשִׁים בִּישׁ וְיִימַר יַת אֶתְתָּא תָרָא וְסָבִית וְקִרְבִּית
 לְתוּתָהּ וְלֹא אֲשַׁכְּחִית לָהּ בְּתוּלִין: (טו) וְשָׁב אֶבְרָא דְעוֹלָמְתָּא
 וְאִמָּהּ וְיִסְקֶן יַת בְּתוּלֵי עוֹלָמְתָּא לְקָדָם סְבִי קִרְתָּהּ וְלִזְרַע בֵּית
 דִּין אֶתְרָהּ: (טז) וְיִימַר אֶבְרָא דְעוֹלָמְתָּא לְסָבִיא יַת בְּרַתִּי

מה שבחור: כי ימול הסוס. ראוי זה לימול ואע"פ לא תחגבל
 מיתתו על ירך שנגבלין זכות על ידי זכאי ומזכה על ידי
 סייב: (ט) כללים. חסד ושעורה וסלון צמולת יד [קידושין
 ל"ט סולין ס"ג]: פן תקדש. כחכמותו תקמא כל דבר
 כחכמו על סלום בין לשבט כגון הקדש בין לנגלי כגון אסור
 וסל דו לשון קדוש כמו אל חגע כי קדשתיך [שעיה ס"ה]:
 סמלס. זה עלוי ומוספת סוסרע מוסף: (י) לא תסרוס
 צעור וצמור. הוא הדין לכל שני מינים שצמולס הוא הדין
 לכסויגס ימד קצורים אגיס צמולכת שום משל [צ"ק ל"ד]:
 (יא) שעמס. לשון עכור. וכדמיט פירשו שוע טווי וטו:
 (יב) גדילים העשה לך. אף מן הכללים [יצמות ד' ספרי]
 לכך סמכן כחמו: (יג) וצא אליה וסמלס. סופו: (יד) וש
 לס עלילות דברים. עזרה גורמת עזרה עזר על לא תשאל
 סופו לצא לידי לשון סע: אם סאסה סולת. עכאן סאין
 שומר דבר אלל צמני צעל דין [ספרי]: (טו) אזי סעסרס

לאיש הנה לאשה וישנא: (י) והנה הוא
שם עלילת דברים לאמר לאמצאתי
לבתך בתולים ואלה בתולי בתי ופרשו
השמלה לפני זכני העיר: (יט) ולקחו זכני
העיר והוא את האיש ויסרו אותו:
(ס) ועשו אתו מאה כסף ונתנו לאבי
הנערה פי הוציא שם רע על בתולת
ישרא ולוֹתֵהּ הַלֵּאֲשֶׁה לֹא יוּכַל לְשַׁלְחָהּ
כְּלִימִי: (סו) ואם אמת היה הדבר הנה
לא נמצאו בתולים לנערה: (כא) והוציאו
את הנער אל פתח בית אביה וסקלוה
אנשי עירה באבנים ומתה כיעשתה
גבלה בישראל לזנות בית אביה ובערת
הרע מקרבך: (כב) כִּי־יִמְצָא אִישׁ שֶׁכֵּב
עִם־אִשָּׁה בְּעַלְת־בַּעַל וּמֵתוּ גַם־שְׁנֵיהֶם
הָאִישׁ הַשֶּׁכֵּב עִם־הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה וּבְעַרְתָּ
הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל: (כג) כִּי יִהְיֶה גַעַר בְּתוֹלָהּ
מֵאֲרֻשָּׁה לְאִישׁ וּמִצָּאָה אִישׁ בְּעִיר וְשֶׁכֵּב

הַלֵּאֲשֶׁה הַיְהוּדִי וְהַנְּעִירָה ק' יַעֲרֶה ק'

היה לגברא דרין לאנטי ושנא: (י) והוא שר חקוקי
סלון לסיס לא אישדות לגברא דחלוק ואלין בתולי בתי
הרסין שוישנא קדם סבי קרתא: (יט) וקבן סבי קרתא
היה ית גברא וקלון יתיה: (ס) וקבן סביה סאה סלעין
רקס ונתנן לאבתא דעלמא צרי אסיק שום ביש על
בתולתא דישראל וליה תרי לאנטי לית ליה רשו למתקת
קל יתיה: (סו) ואם קישנא תה סחנא דבין לא אישדות
בתולין לעלמא: (כא) וקבן ית עלמא לתרע בית אבתא
הרמוניה אנשי קרתא באבניא חסתי צרי עבד קלנא בישראל
לנא: בית אבתא וסלי עבד דביש מבינד: (כב) צרי
ישתתח גבר שכיב עם אבתא אמת גבר ותקשילן אף תרוהין
גברא דשכיב עם אבתא וקתא חסלי עבד דביש מישראל:

ולמה. מי סגדלו גדולים כרעים ישנא עליה: [ס] ולמה
לזי הנערה. מלמד סלון כמות לטסה לדבר צפני סלס: [ס]
(י) ופרשו סעמלס. כזי זס מלל מסודין סדכיס כסמלס
[ס]: [יח] ויכרו אוחו. מלקות [סכזות מ"ז]: [כ] וסס
למת היה סדכ. צעדים וסמלס סזחס ללסר סיוסין
[ס]: [כא] אל ססס ציפ סזיס. ראו גדולים סגדלסס:
לנטי עיכס. צמעוד כל לנטי עיכס [סכזי]: לזות ציפ
לזיס. כזו צזיס: [כב] וזחז גס סזיסס. לכזיל זעסס
סדודיס סלון סלסס נכח זכס [סס]: גס. לרזות סזלס
מלסרסס. [ס"ס מלסרסס] [סס]: דכר סלר גס סזיסס
לרזות סח סולד סלס סיכס זעזכס סין זעזינין לה עד
זחלד: [כג] וזנלס לזס צעיר. למיכ סכז עזס סלס סולס

עמה: (כו) והוצאתם את שניהם אל-
 שערו העיר ההוא וסקלתם אתם באבנים
 ומתו את הנער על דבר אשר לא צעקה
 בעיר ואת האיש על דבר אשר ענה
 את אשת בעהו ובערת הרע מקרבך: ס
 (כה) ואם בשדה ימצא האיש את הנער
 המאנשה והחזיקנה האיש ושכב עמה
 ומת האיש אשר שכב עמה לבדו:
 (כו) ולנער לא תעשה דבר אין לנער חטא
 מות כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו
 נפש בן הדבר הזה: (כז) כי בשדה מצאה
 צעקה הנער המאנשה ואין מושיע לה: ס
 (כח) כי ימצא איש נער בתולה אשר לא-
 אנהו ותפשה ושכב עמה ונמצאו:
 (כט) ונתן האיש השכב עמה לאבי הנער
 חמשים כסף ולות היתה לאשה תחת אשר
 ענה לא יוכל שלחה בלימו: ס
 כג (א) לא יקח איש את אשת אביו ולא
 ידערה ק' ילדעה ס' ילדעה ק' ידערה ק' ידערה ק' ידערה ק'

(כ) ארי תהי שלמתא בתולתא דמארסא לגבר וישקוניה
 גברא בקרתא וישכוב עמה: (כ) ותפקין ית פגורו לתרע
 בקרתא תהיא ותרגמן וזהו באבניא ומתו ית שלמתא על
 עיסק דלא צותת בקרתא וית גברא על עיסק די עי ית אמת
 תבירה ותפלי עביד דביש מפינה: (כ) ואם בתקלא ישכב
 גבר ית שלמתא דמארסא ויתקוף בה גברא וישכוב עמה
 ותקטיל גברא די ישכוב עמה בלחודו: (ט) ולשלמתא
 לא תעביד מדעם לית לשלמתא חובת דין דקמול ארי קמא
 די יקום גבר על תבירה ותקלעיה נפש בן שתקמא תרין:
 (כ) ארי בתקלא אשרה צוחא עלמתא דמארסא וליה
 דפריק לה: (כ) ארי ישכב גבר עלמתא בתולתא די לא
 קארסא ויתרגמה וישכוב עמה וישכבון: (כ) ויתן גברא
 וישכב עמה לאבתהא דשלמתא חמשים סלעין דכסף וליה
 חמי לאנשי חלמי די ענה ליה רשו למסערה כל ימיו:
 כג (ב) לא יסב גבר ית אמת אביו ולא יצלי בגמא דאביו:

לגכ סא חילו ישנה צציתא לא חירע לה [פרכין ז':] (כו) כי
 כלסר יקום וגו'. לפי משונו זכו משמעו כי אטום סיל
 ותחוסק עמד עליה כלדם טעונו על סנכו לסנכו. ור"ד
 זו סרי זס צל ללמד ונעלל למד וכו' [פססים ס"ה סנסדכין
 פ"ג]:

כג (א) לא יקם. חן לו צב לקוסין ואין קידושין מוסקין
 צב [קידושין ס"ז]: ולא יגלה כנג אביו. שונעת יבם
 של אביו ככלוים ללציו וככי ככר חוסכ עליה משום ערות
 חסי אביו [ויקרא י"ח] אלא לעבור על זו צבתי ללחין [יבשם
 13]

ויגלה בנה אביו: ס ו לא יבא פצוע דבה
 וקרית שפכה בקהל יהוה: ס ו לא יבא
 מקור בקהל יהוה גם דור עשירי לא יבא
 לו בקהל יהוה: ס ו לא יבא עמוני
 ומזאבי בקהל יהוה גם דור עשירי לא
 יבא להם בקהל יהוה עד עולם: טו על
 דבר אשו לא יקדמו אתכם בלחם ובמים
 בדרך בעאתכם ממצרים ואשר שכר
 עליך את בלעם בך בעור מסתור ארם
 גרבים לקלד: טו ולא יבא יהוה אלהיך
 ישמע אל בלעם ויהפך ויהוה אלהיך לה
 את הקלה לברכה פי אהבה יהוה
 אלהיך: טו לא תדרש שלמם ומבתם
 בל ימיד לעולם: ס ויעי וט לא תתעב
 אדמי פי אהדך הוא לא תתעב מצרי פי
 נר הית בארצו: טו בגים אשר יולדו

ג' [למנוח לה לא יבא עמור ללמד שאין עמור אלא עמיני
 כרמות [ימות] וק' עמיני נוחות צים דין שאין בערות
 נוחות צ' שאין צם כרת: (ב) פטע וסה. שמשעו או נכשו

(א) לא דצי דסיק ודמחל למשל אקולא בוי: (ב) לא
 דצי מסורא למשל בקולא בוי אף דרא עשירא לא
 דצי ליה למשל בקולא בוי: (ד) לא דצן עמוני ומזאבי
 למשל בקולא בוי אף דרא עשירא לא דצי להן למשל
 בקולא בוי עד עלמא: (ה) על עסק די לא עיש חסון
 בלקמא ובסמא בארמא בספקון מסתורין וד אגר עלך
 ת בלעם בר גשור מסתור ארם די על גרת ללשיחך:
 (ו) ולא אבי יי אלהך לקולא מן בלעם ובסמא יי אלהך
 לך תה לטמן לברקן אבי רחוק יי אלהך: (ז) לא תתעב
 שלטון ומבתון כל ימך לעולם: (ח) לא תדרוק אדמיא
 אבי אהדך הוא לא תדרוק מצרוא אבי דצי וביחא
 דשרעה: (ט) בגין דתעלדון להן דרא תלמא דצן להן

צנים טלו [ימות ע'ז]: וכרית טסה. טכרת סגיד וסר
 אינו יורס קילות זכע אלא סופך וסות ואינו עיליד: (ב) לא
 יבא ממזר צקל ס'. לא ישא ישראלית: (ד) לא יבא עמוני.
 לא ישא ישראלית: (ה) על דבר. על העלם שיעט אהכס
 להסמיאכס [ספרי]. צרך. כסוייתם צפיקו: (ו) לא תדרוש
 טלוים. מכלל טלמיר עמך ישנ בצקצך יכול אף זה כן תלמוד
 לומר לא תדרוש טלוים [סס]: (ח) לא תתעב אדומי. לגמרי
 וטעמי טלמי לך לחטבו טילא צמכז לקבלתך: לא תתעב
 מזרי. מכל וכל אף על פי שזקקו זמריכס ליאור מה טעם
 ססיו לכס אכסיא צעמ דהק למיך: (ט) צנים אסר יולדו
 לכס דור שלישי וגומר. וטכר אומות מוחקין עיד סל לנדמ
 שהמחטיל לאדם קסא לו מן הסוכנו שהסוכנו סוכנו בעולם

להם דור שלישי יבא להם בקהל יהוה: ׀
 (י) כי תצא מנה על איבה ונשמרת
 מכל דבר רע: (יא) ביהיה בך איש אשר
 לא יהיה טהור מקרה לילה ויצא אל-
 מחוץ למחנה לא יבא אל תוך המחנה:
 (יב) והיה לפנות ערב ירחץ במים וקבא
 השמש יבא אל תוך המחנה: (יג) ויד
 תהיה לך מחוץ למחנה ויצאת שמה חוץ:
 (יד) ויחד תהיה לך על אנך והיה בשבתך
 חוץ ותפרתה בה ושבת וכסית את-
 צאתך: (טו) כי יהוה אלהיך מתהלך ובקרבו
 מחנה להצילה ולתת איבה לסנה והיה
 מחנה קרוש ולא יראה בך ערות דבר
 ושבת מאחרך: ׀ (טז) לא תסגיר עבד אל-
 אדניו אשר יגאל אלה מעם אדניו:
 (יז) עמך יעב בקרבך במקום אשר יבחר
 באתד שעריך במוב לו לא תונגנו: ׀

סזס וסמסילו מולילו מן העולם סזס ומן העולם סזס למיך

למשל בקהלא רבי: (י) אצ תפוק משירתא על בעלי דבבך
 ותסתמר סבל מצעם ביש: (ב) אצ רבי בך גבר די לא יתי
 רבי ספרי ליליא תפוק למברא למשירתא לא ייעול לנו
 משירתא: (ג) רבי למסך רמשא יסרו בטיא וביטעל שמישא
 ייעול לנו משירתא: (ד) גאמרי סמקו יתי לך מברא למשירתא
 ותפוק סמן לברא: (ה) וסכתא סמו לך על גגך רבי בסתבך
 לברא ותחסי בה ותחוב ותכסי ית סמקתך: (ו) אצ רבי אלקה
 שכינתיה סתלקא סנו משירתך לשווכתך ולמסר סנאך
 סרמך יסרו משירתך קרישא ולא יתחצו בך עבדת סתמם
 ודוב סרביה סלא סכא לך: (ז) לא תסבר עבד שמימן לך
 רבציה די ישמיניב לוקח מן קדם רבציה: (ח) עסף יחוב
 עקב באתרא די יתדע פתרא מן קהרף דרביטב ליה לא
 תונגיה: (ט) לא תפא אתמא מננת יסגאל לגבר עבד ולא

לדום סקדמס ססכנ לא נחענ וכן זלכיים סכנעוס ולאו
 סספסילוס נחפשו: (י) כי תלא וגו' וסעמל. סססען וססכנ
 סעעמ ססכנס: (יא) וסקל לילס. דככ סכמו ססוס: ׀ וסל
 סל ממוך למנס. ׀ זו מלות עסס: לא יעל סל זך למנס.
 ׀ זו מלות לא חעסס וסכור ליכנס למנס לויס וכל סק למנס
 סכיס [ססס' ס'ז]: (יב) וסיס למנו עכ. סמוך לסעכ
 סעמו יעזול סלימו ססור כלל סעכ סעמס: (יג) ויד ססיס
 לך. כסכמו כנו סיס על ידו [כמדככ' ז']: ׀ ממוך למנס.
 סוץ לענו: (יד) על סזכך. לכד וססל כלי ססוסיך: סזכך.
 כנו כלי זיין: (ט) וכל יסל סך. סקכ' סכוס דככ:
 (סז) לא סכגיר עכ. כסכמו. דככ סכ ססי' עכ כעמו

(יח) לא תהיה קדשה מבנות ישראל ולא יהיה קדש מבני ישראל: (יט) לא תביא אתנן זונה ומתור בלב בית יהוה אלהיך לכל נדר פי תועבת יהוה אלהיך גם שניהם: (כ) לא תשיף לאחיה נשף כסף נשף אבל נשף כל דבר אשר ישף: (כא) לנכרי תשיף ולאחיה לא תשיף למען יברכה יהוה אלהיך בכל משלח ידך על הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה: (כב) כי תהי נדר ליהוה אלהיך לא תאחר לשלמו כי ידוש וירשנו יהוה אלהיך מעמך והיה בך חטא: (כג) וכי תהיה לנדר לא יהיה בך חטא: (כד) מוציא שפתיה תשמרו ועשיתו כאשר נדרת ליהוה אלהיך נדרה אשר דברת בפיך: (כה) חמישי (כו) פי תבא בכרם רעה ואכלת

של ישראל שנים משה לארץ לאי: (דח) לא תהיה קדשה אופקת מקודשת ועזומנת לזנות. ולא יהיה קדש. עוזמן למשכב זכר (קיסרין כ"ד). ולא לא תהיה אחת מננות

שם נבדא מבני ישראל אהתא אהתא: (ט) לא תעל ארז ויתא דחילסן בלבא לבית סקדשא די אלהיך לכל נדא ארז ארזק קדש. אלהיך את מרדחין: (ז) לא תבי לאלהיך רבית כספי רבית עבור רבית כל מעש דמרביו: (ח) לבי אפסין תרבי ולא תרבי לא תרבי בריל די יברכה די אלהיך בכל אוששות דך על ארשא די את געיל לתמן למדתה: (ט) ארז תהו דר קדש. אלהיך לא תאמר לשלמותיה ארז סבאע ותבעיה. אלהיך סבאע ודו בך חקא: (כ) וארז תחמאע מלסדר לא יהי בך חקא: (כא) אסקת שפתיה חסד ותעבד חקא די עזרא קדש: אלהיך נבדא די מללתא במתא: (כב) ארז תהו בברקא

ישראל לנדר עבדא. טאף זו מפקרת בעילת זנות סוף מלסר טאין קדושין מוסקין לו בה סכרי טאקו לסמור מלסר טא לכס פה פה סמוכ (ברסחינו כ"ג) פה סמוכ לסמור ולס יבד נבדא מבני ישראל אחתא פה טאף סוף כעסה קדש על יד סכל בעילומיו בעילת זנות טאין קדושין מוסקין לו סה: (יש) חתן זונה. נתן לה סה בעלמנה סכול לסקדנה: ומסר כלל. סחליף סה בכלל: בה טהיסס. לעשות סחייסס כגון סחיס ועשין סלח (כ"ג פ'): לא סחין. סחיסס ללוה סלא יתן רבית למלוה ולס"כ סחיסס בעלור סח כספך לא חתן לו כספך (ויקרא כ"ג ע'): (כא) לכרי סחין. ולא לסחין לאו סכא מכלל עשה עשה לפנור סלוי סחין לסחין ועסה: (כב) לא תאמר לשלמי. סלסס רגלים ולמדוהו רבתינו מן סוקול (ספרי כ"ג ד'): (כד) מולא סחין סממור. ליתן עשה על לא תעשה (כ"ג ו'): (כה) כי סכא ככרס רעך. כפועל סכחור מדבר (כ"ג פ'): ככספך. כמה סכרנה:

ענבים פנפשה שבועה ואל-כִּלְיָהּ לֹא
 תתן: **ס** (ט) כי תבא בקמת רעה
 וקמפת מלילת בידה ותרמש לא תניף
 על קמת רעה: **ס כד** (ט) כִּי-יִקַּח
 אִישׁ אִשָּׁה וּבְעֵלָהּ וְהָיָה אִם-לֹא
 תמציאתן בעיניו כִּי-מָצָא בָהּ עֲרֹת
 דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר פְּרִיִּתָהּ וְגִתָּן
 בִּידָהּ וּשְׁלַחָהּ מִבֵּיתוֹ: **(י)** וַיֵּצֵאָה מִבֵּיתוֹ
 וְהִלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אֲחֵר: **(י)** וּשְׂנֵאָה
 הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן וְכָתַב לָהּ סֵפֶר פְּרִיִּתָהּ
 וְגִתָּן בִּידָהּ וּשְׁלַחָהּ מִבֵּיתוֹ אוֹ כִּי יָמוּת
 הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן אֲשֶׁר-לָקַחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה:
(י) לֹא-יִוָּכַל בְּעֵלָהּ הָרֵאשֹׁן אֲשֶׁר-שָׁלַחָהּ
 לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ לְהָיִית לוֹ לְאִשָּׁה אַחֲרֵי
 אֲשֶׁר הִשְׁמָאָה בִּרְתוּעָהּ הוּא לִפְנֵי יְהוָה
 וְלֹא תִחַטֵּא אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 נָתַן לָךְ גְּחִלָּהּ: **ס שש** (י) כִּי-יִקַּח אִישׁ
 אִשָּׁה חַדְשָׁה לֹא יֵצֵא בַּצְּבָא וְלֹא-יַעֲבֹד

ותבדו תוכל ענבין פנפשה שבועה ולמנה לא תתן: **(ט)** אִם
 תעור בקמתא ותבדו ותקטוף סלילי בידה וסגלא לא תניס
 על קמתא ותבדו:

כד (ב) אִם יִשָּׁב גֹבֵר אֶתְמָא וְיַבְעֵלְיָהּ רַחֵם אִם לֹא תִשְׁבַּח
 תחמן בעינתי אִם אִשְׁבַּח בָּהּ עֲבִידָהּ תְּהִיב וְתִתְּנֵב לָהּ
ג ספורין ותיב בידה ויפסדינה מביניה: **(ג)** ותפוק מביניה
 ותנה ותמי לניב אותן: **(ג)** וישענה וקרא בתראה ותשוב
 לה גט ספורין ותיב בידה ויפסדינה מביניה או אִם יִשָּׁב
 בקרא בתראה די נקבה ליה לאנתו: **(ד)** לית ליה ריש לבעלה
 קדמאה די פסדיה למיטיב למסכה למיני ליה לאנתו פטר די
 אפסאבת אִם כחקא היא קדם יי וְלֹא תִחַיֵּב יָת אֲרֵעָא דִּי
 יי אלהיך יתיב לך אֶתְמָא: **(ט)** אִם יִשָּׁב גֹבֵר אֶתְמָא תִּדְרָא

שבועה. ולא כיליט גסט: ואל כליד לל תמן. מנאן טלא דכרס
 מוכס טלא שבועה כנליד זומן טלחה נומן לכליו טל זעל כסית
 זעל סס זל לעדוד ולקסס אינו אוכל: **(כז)** כי זעל כנמס
 כעיד. אף זו כפועל כמות מדכר [ס]:

כד (א) כי מלא זכ עכות דכר. מלוט עליו לכרס טלא חמלא
 סן צעניו (כ"ט) מלוט טלא חמלא סן צעניו: **(ב)** לאיב
 סכר. אין זס סן זוגו טל כלסין סוא הוליל כרעס נמוך כיתו חס
 סכניס [גיתין ל']: **(ג)** וסנלס חילס סלסון. סכסו
 עכסרו סקוסו לסנלסס וסס ללו קונכרו סנלסר או כי יסס:
(ד) סכרי סכר סועמסס. לכרות קוסס סכסכס [צמות י"ב]:
(ה) ססס סדסס. סססס סדסס לו וספילו סלמנס סכט לנמזיר
 ככססו: וכל יעצור עליו. דכר סכס: לכל דכר. ססוא

עליו לכל דבר גמי יהיה לביתו שנה אחת
 ושמה את אשתו אשר לקח: (ו) לא יחבל
 רחים ורכב כפי גפוש הוא חבל: (ז) כי
 ימצא איש גנב גפוש מאחיו מבני ישראל
 והתעמר בו ומכרו ומת הגנב ההוא
 ובערתו הרע מקרבך: (ח) השמר בנגע
 הצרעת לשמו מאד ולעשות ככל אשר
 ירו אתכם הכהנים הלויים באשר צויתם
 תשמרו לעשות: (ט) זכור את אשר עשה
 יהוה אליהו למרים בקרבך בצאתכם
 ממצרים: (י) כי תשה ברעה משאת
 מאומה לא תבא אל ביתו לעבט עבמו:
 (יא) בחיץ תעמד והאיש אשר אתה נשד
 בו יוציא אליך את העבוט החוצה:
 ייב ואם איש עני הוא לא תשקב בעבמו:

כרך בלש לא לספק מים ומזון ולא לחקו דרכים אבל
 סחורים מערכי העלמטה על פי כהן כגון כנס בית ולא
 סכנו או אדם ולא לקחה עסקי' מים ומזון ומתקין את
 הדרכים [ספרי סוטה מ"ז]: יהיה לביתו. חק כגביל ביתו

לא יפוק בחלא ולא יעבר עלוהי לכל מדעם פניו וחי לביתו
 שנתו חרא ורדף ית אמתה די נסב: (ו) לא תשב משבגא
 ריטא ורכבא צרי בהן מתעבד מוזן לכל נפש: (ז) ארי
 ישתבח גבר גנב גפוש מאחוזי מבני ישראל ורפגרי בית
 ורובניה ויתקטל גנב והוא ותפלי עבדי דבייש מבינה:
 (ח) אסתמי במקמש מגידו למשיח לחרא המעבד ככל די ילסון
 וקבון בהגיא לזאי קמא די פקדתינן תשריח למעבד: (ט) בר
 דכיד ית די עבר יי אלהיך למרים בקרבך במסקבון מספחים:
 (י) ארי תיש בחברך רשות מדעם לא תיעול לביתו למשב
 משנניה: (יא) בקרא תקום וקבא די את רש' ביה ישיק לך

אם כנס בית ומכרו ואם כנס כנס ומללו אינו זו נביתו כגביל
 לרכי העלמטה [מ"ז]: יהיה. לרכות את כדמו: לביתו. זה ביתו:
 תעמט. יעמט את אשתו ומכוננו ויפדי ית אמתיה והמתכנס
 ויפדי עם אמתיה טועה הוא שאין זה תרגום של ושמע אלל
 של ושמע: (ו) לא יחבל. אם זה למשכנו על מונן כנס
 דין לא ימשכנו בדרכים טעוים כהן אוכל כנס [ד"מ קי"ג]:
 כמים. היא הסתמוס: וכנס. היא העליונה: (ז) כי ימצא
 צדדים והתראס וכן כל ימצא צדמורס [ספרי]: והתעמר בו.
 אינו חייב עד שיסתמוס בו: (ח) השמר בנגע הצרעת. שלל
 תחלוט סינני טועמא ולא תקרן את כנסת: ככל אשר יודו
 אחס. אם להקגיר אם להסליט אם לטס: (ט) זכור את
 אשר עשה ה' אליהך למרים. אם בלש להסיר שלל חלקה כנרעת
 אל תספר לשון רע טעויה למרים שדברה בלשיה ולקחה
 כנגעים [ספרי]: (י) כי תשה כרעך. תשוב כנסך: משלת
 האומה. סוד של בלום [סס]: (יא) לא תשקב בעבמו. לא

(י) השב תשוב לוי את העבול בבווא
 השמש ושכב בשלמתו וברבך ולך תהיה
 צדקה לפני יהוה אלהיך: (י) שביע (י) לא
 תעשק שכיר עני ואביון מאחריך או מגרך
 אשר בארצה בשעריך: (י) ביומו תתן
 שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא
 ואליה הוא נשא את נפשו ולא יקרא עליך
 אליהו והיה בך חטא: (י) לא יומתו
 אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות
 איש בחטאו וימתו: (י) לא תטה משפט
 גר יתום ולא תחבל בגד אלמנה: (י) ותברת
 כי עבד היית במצרים יפה יהוה אלהיך
 משם על כן אנכי מצוה עשות את הדבר
 הזה: (י) כי תקצר קצריך בשדה

השכר ועצמו אלך: (י) ככל השמש. אם כמות לילה הוא.
 ולא כמות יום הסזיכה צדק [צ"ק קט"ו צ"מ קי"ד] וכבר
 צהוב צולא הכושפים עד כל השמש השינו לו [שעות כ"ג]
 כל היום השינו לו וככל השמש תקמו: וככך. ולא איט
 מצדך מכל מקום ולך חסיה נדק: (י) לא מעשוק שכיר.
 והלא כבר חזר אלל לעבור על הציון צמי לאוין לא המשיך

ה משכונא לברא: (י) ואם גבר מסבין הוא לא תשכונא
 במשכוניה: (י) אקרא תתיב ליה ות משכונא במיעל שמשא
 השכוב בקסותיה וברבך ולך תנו זכו קדם אלהיך: (י) לא
 תעשוק אנניא עניא ומסבניא מאחך או מצריך די בארעה
 בקרך: (י) ביומיה תמן אנניא ולא תיעול עלוהי שמשא
 אביו מסבין הוא וליה הוא מסר ית נפשיה ולא יקר עלך קדם
 ה רבי בך חובא: (י) לא ימתו אבן על פום בגין ובגין לא
 ימתו על פום אבן אנש בחוביה ימתו: (י) לא תצלי
 דין גיור יתם ולא תסב משכונא לבוש ארמלא: (י) ותדבר
 ארי עקרא בריחא במצרים ויקרך אלהיך מתמן על פן אנא

שכר שכיר שהוא עני ואציון ועל העשיר כבר הוזכר לא
 מעשוק את רעך [ויקרא י"ט]: אציון. הסתכל לכל דבר [ויקרא
 כה]: מנך. זה גר נדק: בעעריך. זה גר חושב האוכל
 כצלות: אשר צללך. לנכות שכר צהמה וכלים: (ש) ולווי
 הוא נטאל את נפשו. אל השכר הזה הוא נטאל את נפשו לנות
 עלה כצנח ונהלה צליון: והיה כך חטא. ע"מ אלל שמועדיך
 ליפרע על ידי הקודש [ספרי]: (ש) לא יומחו אבות על
 בנים. צדעות בנים ואם האמר בעון בנים כבר נאמר איש
 צטטלו יומחו אבל מי שלטו איש מם בעון אביו והקטנים
 עמים בעון אבותם צדי עמים: (י) לא חטא משפט גר
 יחוס. ועל העשיר כבר הוזכר לא חטא משפט [דברים ט"ו]
 וחסה צעני לעבור עליו צמי לאוין למי סנקל להמות משפט
 עני יומח משל עשיר לכך הסאיר וסנה עליו: ולא מסדול.
 שלא צענת הלוואה: (י) וזכרת. על מנת כן סדיתך לשמור
 פקוטי אסי יש מסרון כים צדק: (י) וסכמת עומר. ולא

ושכחת עמר בשדה לא תשוב לקחתו
 לגר ליתום ולא למנה יהיה למען יברכה
 יהוה אלהיך בכל מעשה ידיך: (ט) כי
 תחבט זיתך לא תפאר אתריך לגר ליתום
 ולא למנה יהיה: (כא) כי תבצר פרמך לא
 תעולל אתריך לגר ליתום ולא למנה יהיה:
 (כב) וזכרת כי עבד ייית בארץ מצרים על
 כן אנכי מצוך לעשות את הדבר הזה: (ס)
 כה (א) כי יהיה ריב בין אנשים ונגשו אל
 המשפט ושפטום והצדיקו את הצדיק
 והרשעו את הרשע: (ב) והיה אם בין
 דבות הרשע והפילו השפטו ודברו לפניו

גדים מכאן אמרו עומר שיש לו סלעים וטכחו אינו טכחה:
 צדק. לרבות טכחה קמה טכחה מלקיור: לא חטוב
 לקחתו. עכאן אמרו שלאסרו טכחה טכחיו אינו טכחה שמי
 צדל חטוב [מיאס ס']: למען יברכה. ודע מי שזלח ליד
 סלח צמחיון ק' לעוסה צמחיון אמור מעתה נמלה כלע מידו
 ימלאה עני ונחמרכם זה כרי הוא עמנדך עליה [ספרי]:
 (ב) לא תפאר. לא תפאר תפארתו מעט תפאן שמיחין מיאס
 ללינו [סולין קל"ט]: אסרין. או טכחה [סס קל"ט]:
 (כא) לא תעולל. אם מולל לו עוללות לא תפאס ולי או סיה

מפסיד לך למעבר ית פתקמא סרין: (ט) צרי תחצוד תצדך
 פתקמך ותתגשי שפרא דתקלא לא תחוב למסבי לגימרא
 לדקמא דארמלתא ודי גדיל די יברכך ייאלקך בכל עבדי
 דך: (כ) צרי תחבט זיתך לא תפאר בתיך לגימרא לתקמא
 דארמלתא ודי: (כא) צרי תקטוף פרמך לא תעליל בתיך
 לגימרא לתקמא דארמלתא ודי: (כב) ותדבר צרי עקבא
 תיקמא בארעא דמצרים על כן אנא מפסיד לך למעבר ית
 פתקמא דרין:

כה (א) צרי ית דין בין זבדא ותקרבת לזביא ודיענן וזבון
 ית זבאה ותיבית ית תדבא: (ב) ויהי אם בר נביב לאלקמא
 תיקא דקטיעה זבא גלקיעה קדמוהי קמיסת חובתיה במגן:

ועללוהו כל שאין לה לל כתף ולא כתף יש לה אחד מהם סמי
 שיה לבעל סבית [מיאס ל"ט] וכלימי צמחל יתולמיית לי או
 שיה כתף סביבין זה על גב זה כתף אלו סמלויות צדדס
 יודדות:

כה (א) כי יהיה ריב. סופס לסיוח נגשים אל העוסס
 לעור עעכה אין שלום יולא עמוד מריס מי גרס ללוס
 למרות ען סלדיק סוי אמור זו מריכס [ספרי]: והרשעו
 סח כרעט. יכול כל-העמתיבין צדין לוקין סלמוד לומר
 (ב) ויהי אם בין סכות כרעט. עממיס לוקס וסעמיס אינו
 לוקס ודי סלוקס לעוד ען סעמין לא תפאס סור צדישו. ללו
 סלח נחק לעסה [מכות ג']: והסילו סאופס. מלמד שאין
 מלקין אותו לא עומד ולא יתבז אלא עוסס: לפניו כדי כרעטו.
 ולאסרו כדי טחיס עכאן אמרו מלקין אותו סמי ידום מלסכרו

כדי רשעתו במספר: (ו) ארבעים יפגו
לא יסוף פון יסוף להבתו על אלה מכה
רבה ונקלה אחיה לעיניה: (ז) לא תחסם
שור בדישו: (ח) פרי ישובו אחים יחדו
ומת אחד מהם וכן איך ללו לא תהיה
אשת המת הווצה לאיש זר יבמה יבא
עליה ולקחה לר לאשה ויבמה: (י) והיה
הפכור אשר תלד יקים על שם אחיו
המת ולא ימתה שמו מישראל: (יא) ואם
לא יחפץ האיש לקחת את יבמתו ועלתה
יבמתו השערה אל היתנים ואמרה מאן
יבמי לוקים לאחיו שם בישראל לא אבה
יבמי: (יב) וקראו ללו וקראו עירו ודברו אליו

ותלים עלמיו [מכות כ"ג]: בנספר. ואיט נקוד בנספר למד
שהוא דבוק לומר בנספר ארבעים ולא ארבעים שלמים אלא
מנין שהוא סוכס ומשלם לארבעים והן ארבעים סכס אחת [שם]:
(ג) לא יוסף. מכלן זכרם לנכה את שניו: ונקלס אחיך. על
היום קוראו רשע ומשלקס קראו אחיך: (ד) לא תחסם שור.
דבר הכתוב בהורסו וסודין לכל בהנהגה וסוף העושים בהלאכה
שהיא דבר מאלס אם כן למה נאמר שור להוילס את האדם

(א) ארבעין ילקינה לא יוסף דלקא חסוף לא לקימה על
אלין סתא רבא ונקל אחיה לעינה (ב) לא תחד פום תורא
בדלשיה: (ג) אבין יתבין אחין פתקא וסות זוד סתון וב
לית ליה לא תהו אמת סתא לברא לגבר אחין וקמה יעיל
לחיה וקמה ליה לאנתו וקמניה: (ד) ויהי פתקא די תלוד
יקום על שקמא דאחיה מתא ולא יתקמי שקמיה מישראל:
(ה) ואם לא יצבי גברא למיטב ית יבמה ויסק ויבמה
לתבע בית דיקא לקום סבא וחימי סבי יבמי לאקמא
לאחיה שקמא בישראל לא אבין ליבמיה: (ו) וקרא ליה

[כ"ג ל"ד]: דדשו. יכול יסמנו ונחון תלמוד לומר לא
תחסם שור עכל מקום ולמה נאמר דיש לומר כך עש דיש
מיוחד דבר שלא נגמרה מלכתו [לעשר ותמלס] וגדלו מן
סלכך אף כל כיוולא צו ילא סחולב והעגבן והעגבן סלכין
גדולו מן סלכך ילא סלס והאקסק סגמרה מלכתו לסלס
ילא כדולל כמנעים ובגורגרות סגמרה מלכתו לעשר [שם]
פ"ט]: (ה) כי ישנו חסין יסדו. שסיפס לסס יסיבס אחת
צעולס פרט לססת חסיו סלס סיס צעולמו [יבמות י"ז]:
יסדו. סעיוסדים כמלס פרט לססיו מן סלס: וצין סין לו.
פיין עליו כן או צת או כן הסן או צת סבן [או כן הצת] או
צת כצת [שם]: (ו) והיה הכוכב. גדול סלסיו סוד מייכס
סלס: אסר תלד. פרט ללילויית סלסיה יולדת: יקום על
סס חסיו. זס סייכס את ססתו יסול כלסת סנת ככסי חסיו:
ולא ינחס סמו. פרט לססת סריס סנו סמו [שם כ"ד]:
(ז) סעערה. כסדנורו לתרע צית דיול: (ח) ועמד. צעמידס:
ואנכי. צלשון סקודס וסף סיל דכסיס צלשון סקודס [סוסיס]

ועמד ואמר לא הפצתי לקחתה (ט) ונגשו
 ובמתו אליו לעיני הזקנים והלצה געלו
 מעל בגלו וירקה בפניו וענתה ואמרה
 בקה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית
 אחיו: (י) ונקרא שמו בישראל בית חליון
 הנעל: (יא) פייצו אנשים יחדו איש
 ואחיו וקרה אשת האחד להציל את
 אישה מנד מכהו ושלחה ידה והחזיקה
 במכשיו: (יב) וקצתה את פפה לא תחוס
 עינך: (יג) לא יהיה לך בביסה אבן
 ואבן גדולה וקטנה: (יד) לא יהנה ידך
 בביתך איפה ואיפה גדולה וקטנה:
 (טו) אבן שלמה ועדך יהיה לך איפה
 שלמה ועדך יהיה לך למען יאריכו ימיה
 על האדמה אשר יהיה אליה גתן לך:
 (טז) כי תועבת יהוה אלהיך כל עשה
 אלה כל עשה עול: מסמך
 (יז) תכור את אשר עשה לך עמלק בדרך

כפי קרמיה וימללן עשה יקום יעמד לא רענא למיסקת:
 (ט) ותקריב קיסמה לחמה לקום סביא חושך פנייה מעל
 רגלה ותחך פנפורה וסביב חושך קבין יעביד לקסא
 די לא יקע ית פתא וצחוקי: (י) ותקרי שמייה בישרעל בית
 שרי סגיא: (יא) צרי יצאן בקרן פתא ובר ואחורי ותקריב
 אפתה מר לשיראבא מר בעלה מר מחורי וחמישי קה ופתח
 בבית בהתמיה: (יב) ותקרי מר קה לא תחוס עינך: (יג) לא
 ימי לך בביסה מתקל ומתקל רב נעיר: (יד) לא ימי לך
 בביסה מבילא ומבילא רבתא ובערמא: (טו) מתקלן שלשן
 הקשום הון לך מילן שלשין הקשום הון לך גדיל יודמן
 וימך על ארעא די יי אלהך יב לך: (טז) צרי מעטק קדם
 יי אלהך כל עמך אבן כל עמך יעקב: (יז) ימי דקרי ית די

[צ]: וירקס נפניו. על גבי קרקע יפנחה ק"ו: אסר לא
 יפסח את בית. תכלן לזני סמלן שלל יפסור ויבס דלל כתיב
 אסר לא בנס חלל אסר לא יבנס כיון שלל צנס אסר לא יבנס:
 (י) וקרח אמו וגו'. מורה על כל סנאמדים עם להוד שלון סנאל
 [ס]: (יא) כי ינלו אנשים. קומו לבא לירי אבות כוונ סנאלר מיר
 מככו סין שלום יולא עתוך ירי מלות [סמרי]: (יב) וקומוס
 את כפס. מנוון דערי נשחו סכל לפי כוונציוס וסנחנייס אז
 חיכו חלל ידכ מנשח נאמר כחן לא מסוס ונאמר לסלן נעדיס
 זומנייס לא מסוס [דכריס י"ס] עס לסלן מנוון אף כחן מנוון:
 (יג) אבן ואבן. מנשקלות: גדולה וקטנה. גדולה כסנחכססח
 אס סקסנה שלל יסס נוטל נדולה ומחזיר נקסנה [סמרי]:
 (יד) לא ייסי לך. אס עמיס כן לא ייסי לך כלום: (טז) אבן

בַּצֵּאתְכֶם מִמִּצְרָיִם: (יח) אֲשֶׁר קָרָא בְּיַדְךָ
 וַיַּעַב בְּךָ כֹּל־הַגּוֹשְׁלִים אֲחֵרֶיךָ וְאַתָּה עָנִיתָ
 וַיַּגַּע וְלֹא יָבֵא אֱלֹהִים: (יט) וַתֵּיָה בְּהַגִּיתָ
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ | לָךְ מִכָּל־אֲיֵבוֹיךָ מִסָּבִיב
 בְּאָרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה
 לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחָה אֶת־זִכְרֵךְ עִמָּלֶךָ מִפְּתַח
 הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח: פ פ פ

סֵדֶר כִּי תֵבֵא

כו (א) וְהָיָה כִּי־תֵבֵא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה וַיִּרְשַׁתָּהּ וַיִּשְׁכַּתָּ
 בָּהּ: (ב) וְלָקַחְתָּ מְרֵאשִׁית וּכְלֵי־פְרִי הָאֲדָמָה
 אֲשֶׁר תִּבְרֵא מֵאֲרֻצֶּיךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 נָתַן לָךְ וְשָׂמִיתָ בְּמִנְיָא וְהִלַּכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם
 אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשִׁבְן שְׁמוֹ שָׁם:

עלמס ודק יסיב לך. אם עשית כן יסיה לך הכנס: (יז) זכור
 את אשר עשית לך. אם שקרת צדקות וצדקקות סוי דואב
 עממי סארז סאמור מלאזי עממס תועבת ס' [משלי י"א]
 וכתיב צדקס צל זרון ויבא קלון [סס]: (יח) אשר קרך
 צדקך. לשון עקרס. דבר אשר לשון קרי וטועמס ססיס
 עטועלן עטעכב זכור. ד"ל לשון סור וסוס לנכך וסססיוך

עֲבַד לָךְ עִמָּלֶךָ בְּאֶרֶץ בְּנֵי־קַבְוֹן מִסְּעָרִים: (יח) דִּי אֲרַעֲךָ
 בְּאֶרֶץ וְקָמִיל בְּךָ כֹּל דִּיחוּ מִתְּאֲדָרִין בְּתִרְבָּה וְאֵת מִשְׁלַחֵי וְלֹא
 וְלֹא דְחִיל מִן־קָרָם יי: (יט) וְיִי פִד יָדִית יי אֲלֵתְךָ לָךְ מִשָּׁל
 שְׁעֵל דְּבִקְךָ מִסְּחֹר סְחֹר בְּאֶרֶץ דִּי יי אֲלֵתְךָ יָדִיב לָךְ אֲחִסְנָא
 לְשִׁרְתָּהּ תִּמְחֵי יֵת דְּבִקְנָא דְעִמָּלֶךָ מִפְּתַח שְׁמַיָא לֹא תִשְׁכַּח:
 כו (ס) וְיִי אֲרִי תִישַׁל לְאֶרֶץ דִּי יי אֲלֵתְךָ יָדִיב לָךְ אֲחִסְנָא
 וְתִרְתָּהּ וְתִיחַב בָּהּ: (צ) וְתִסַּב מִיִּשְׁרָאֵל אֲבָא דְאֶרֶץ
 דִּי תִישַׁל מֵאֶרֶץ דִּי יי אֲלֵתְךָ יָדִיב לָךְ וְתִישְׁרֵי בְּסֵלָא וְתִתְּבֵר

מכתימתך ססיו סאנוות ירסיס לסלמס צכס וכל זס וספסיל
 וסכלס עקוס ללסרסיס. משל ללמכמי רוססת סלין כל צרסיס
 יסלס ליכד צרוכס צל כן צליעל ססד ספץ ויכד למוכס אע"ס
 סססוס סקרס לוחס צפני סרסיס: ויזכב צך. מכת וזכ סוחך
 עילוח וזוקק כלסי מעלס: כל ספסלסיס סלסיך. ססכי כמ
 מוסנח ססלס ססיס סיעץ פולסין: גלחס עגף ויעע. עיף
 צלעל דכתיב וילמל סס ספס לניש וכתיב סכרין ויבא עונלך
 [סנוח ס']: ויעע. צדקך. ולל יל. עמלך סלסיס עללסס
 לך: (יט) מוחס סל זכר עונלך. מלסי ועד סלס מעולל
 ועד יונק מעור ועד סס שלל יסל סס עונלך כוכר ססילו על
 סכססס לוונר צמוס א משל עונלך סיסס:

חֲסֵלַת פְּרִשׁוֹת כִּי תֵצֵא:

כו (א) וְהָיָה כִּי תֵצֵא וַיִּרְשַׁתָּהּ צֶבֶר. עמיד שלל כתיבי
 צככורסיס עד סכצכו סל סכרץ וסלקוס [קידוסיין ל']:
 עב מכלסית. ולל כל רלסית סלין כל ססיכות סיידין צככורסיס
 סלל סצעת סמיין צלצד כלמכ כסן סכץ וכלמכ לסלן סרץ
 ססס וסעורס וגו' [דכרסיס ס'] מס לסלן מעצעת סמיני

(ט) וּבֹאֲתָ אֶל-הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַיּוֹמִים הַהֵם
 וְאָמְרָת אֵלָיו הַגִּדְתִּי חַיּוֹם לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
 כִּי-לָאתִי אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
 לְאֲבוֹתֵינוּ לָתֵת לָנוּ: (י) וְלָקַח הַכֹּהֵן
 הַשֵּׁנִי מִיָּדְךָ וְהִגִּיהוּ לִפְנֵי מִזְבֵּחַ יְהוָה
 אֶל-יָדְךָ: (יא) וְעִנִּיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִם
 וְגַר שָׁם פַּמְתִּי מֵעַם וַיְהִי-שֵׁם לְגוֹי גְדוֹל
 עָצִים וְרַב: (יב) וַיִּרְעוּ אֲתָנוּ הַמִּצְרַיִם
 וַיַּעֲבֹדוּ אֱלֹהֵי מִצְרַיִם עֲבֹדָה קָשָׁה: (יג) וַיַּצַּלְךָ
 אֱלֹהֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת-
 קִלְנוּ כִּי אֵת עֲבָדֵינוּ וְאֵת עַמְלָנוּ וְאֵת-
 לְבָבֵנו: (יד) וַיִּצַּלְנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיַד
 חֲזָקָה וּבְיָרֵעַ נְטִיחָה וּבְכֹחַ גָּדֹל וּבְאֲתוֹת
 וּבְמִסְתֵּיִם: (טו) וַיִּבְרָאנוּ אֶל-הַמַּקּוֹם הַזֶּה
 וַיִּתְּן לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲרֶץ זָבַת חֶלֶב
 טַעַם צֶמֶח בָּרֵךְ יִשְׂרָאֵל אֵף כִּכֵּן צִמַּח אֵרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁן טַעַם
 מִיָּמִין [מִכַּחַת כ"ד]: זֵית טַעַן. זֵית אֲבוּי טַעַמֵנו אֲבוּר בְּחוּפוֹ:
 וְדַעַשׁ. הוּא דַעַשׁ חֲמֵרִים: מַלְאֲכֵיט. אֲדַשׁ יוֹכֵד לַחֹךְ שֶׁדֵּשׁ וְכוּלַּם

לְאֲתָרָא דִּי חֲרָנוֹם הֵן אֲלֵהֶךָ לְאֲשֶׁרֶחָה שְׂכִינְתָּהּ תַּמָּן: (ג) וְחִיִּי
 לֹחַ בְּהָרָא דִּי יוֹד בְּיוֹמָא הַאֲוֵינָן וְחִיִּי לִיה חִיִּי חִיִּי חִיִּי חִיִּי
 קָדִים: אֲלֵהֶךָ אֲרִי עֲלִית לְאֲרָעָא דִּי קָדִים הֵן לְאֲבֹתְהוֹן לְמַתָּן
 לָנוּ: (ד) וְיִסַּב בְּהָרָא טַלָּא סוּן דְּרֵךְ וְחֲחִיעִיָּה קָדִים מִדְּקָתָא דִּי
 אֲלֵהֶךָ: (ה) וְחֲחִיב וְחִיִּי קָדִים הֵן אֲלֵהֶךָ לְבוּ אֲרָעָא בְּגֵאָה
 לְאֲבֹדָא דִּי אֲבָא וְהַת לְמַצְרַיִם דִּי תַּמָּן קָעַם וְעֵד יְהוָה תַּמָּן
 לְעַם רַב וְחֲקִיָּה וְחִיִּי: (ו) וְאֲבָרְשִׁי לָנוּ מִצְרַיִם וְעִנִּיתָ וְחִיִּי
 עֲלֵנוּ מִצְרַיִם קָשָׁה: (ז) וְצִלְנוּ קָדִים הֵן אֲלֵהֶךָ בְּאֲבֹתְהוֹן
 וְקִבִּיל הֵן צִלְתְּנוּ וְגַל קְדֻמְתֵּי עֲשִׁלְנוּ וְלֵאֲתָרָא וְדִיִּחְקָא:
 (ח) וְאֲפִקְנוּ הֵן מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲסִיָּא וּבְיַד טַלָּא מִדְּקָתָא וּבְיַד חֲחִיעִיָּה
 בְּבִרְכָתְךָ וּבְאֲתָרְךָ וּבְמַסְתֵּיִם: (ט) וְנִצַּלְנוּ לְאֲתָרָא דְּרֵךְ וְיִסַּב לָנוּ

חֲלָסֵם טַעַם כִּי טוֹךְ עֲלִים נַגְדִי לְמִתָּן וְאוּמֵר כִּי א זְכוּרִים [זְכוּרֵם
 לִי זְכוּרִים פ"ו]: (ג) אֲשֶׁר יִסַּב בְּיוֹמֵי זֵינוּם סַס. אֵין לֶךְ אֵלֵל
 כִּסֵּן טַעַם יִנְיֵךְ כִּמוּ טַעַם: וְחֲחִיעִיָּה אֲלוּ. שְׁלִיכְךָ כְּפוּי טוֹרֵם
 [סַפְרִי]: הַגִּדְתִּי חַיּוֹם. טַעַם אֲחַת זְכָרֵם וְלֵל שְׁחִי טַעַם טַעַם
 [טס]: (ד) וְלָקַח הַכֹּהֵן הַשֵּׁנִי מִיָּדְךָ. לְסִיף אֲחַת. כִּסֵּן מִיִּסַּב
 יֵדוּ חֲחִיעִיָּה וְחִיִּי [סַפְרִי טוֹרֵם פ"ו]: (ח) וְעִנִּיתָ.
 לְשׁוֹן סַרְוֵת קוּל: אֲרָמִי אָבִי אֲבִי. מִזְכִּיר חֲסִדֵי טַעַם
 אֲרָמִי אָבִי אֲבִי לָבוּן זָקַם לְעַקֵּר אֲחַת הַכֵּל כְּסַדְרָךְ אֲחַר יַעֲקֹב
 וּבְצִנֵּל שְׁחַטֵּב לְעֵשֶׂת חֲחִיעִי לִי טַעַם כְּלִילוֹ עֵשֶׂי טַעַם
 טַעַם ע"א מוֹטֵב לֵבֵס סַפְרִי מִחֲחִיעִיָּה טַעַם: וְיֵדוּ מִצְרַיִם.
 וְעוֹד אֲחַרִּים זָלוּ עוֹלָמוֹ לְכֹלְחֵי טַעַם זֵית יֵדוּ יַעֲקֹב
 לְמִצְרַיִם: זְחִי מַעַט. זְחִיעִים טַעַם: (ט) אֵל טַעַם טוֹרֵם.
 זֵית זֵית טַעַם: וְיִתָּן לֵנוּ אֲחַת הַכֵּרֶךְ. כְּחַשְׁמוֹ: יֵדוּ וְסַכְחֵנוּ.

ודבש: ויועתה הנה הבלאתי את דראשית
 פרי האדמה אשר נתתה לי יהוה והנחתו
 לפני יהוה אלהיך והשתחוית לפני יהוה
 אלהיך: (יא) ושמתם בכל השבוע אשר
 נתתה יהוה אלהיך ולביתך אתה והלוי
 והגר אשר בקרבך: (יב) כי תכלה
 לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה
 השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר
 ליתום ולאלמנה ואכלו בשעריך ושבעו:
 (יג) ואמרת לפני יהוה אלהיך בערתי הקדש
 מזבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום

מביד שוטפו אחר הכסף (כ"א הכסף) ספק וזוהו צדק
 בשלש קורא וזוהו וניקף (ספרי צורים פ"ה): (יא) ושנתת
 בכל סוד. מכאן אנו רואין קורין מקל צורים אלא זמן
 שנתה ונעלמת ועד הכה שאלם מלקט שזולתו ופירותיו זיינו
 ושנתו אכל מסתא וליך מציא וזינו קורא (צורים ז'):
 אחר וצא. אף פלוי מייצ צורים אם נעשו צדק צריכס:
 והגר אחר צדק. מציא וזינו קורא פלוי יכול לומר לחזותו
 [הם מכות י"ע]: (יב) כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך
 בשנה השלישית. כשנאמר לספרים מעשרות של שנה השלישית
 צדק זמן הכיבוד והודו צדק ספק של שנה הרביעית

זה ארעא הדיא ארעא עברא חלב ודבש: (י) ויבן הא איתתי
 זה ריש אבא דארעא וי יבנת לי יי ותחתינה קדם יי אלקה
 ותקדו קדם יי אלקה: (יא) ותחדו בכל מבתא די יסב לך יי
 אלקה ולאנש ביתך את ולוואה וניקרא די ביקך: (יב) ארי
 תשיצי לעשרא את כל מעשר עלתך בשנת תליתאה שנתא
 דמעשרא ותתן ללוואה ולניקרא ליתמא ולארמלקא ויבולן
 וקדוקה וישבעון: (יג) ומישר קדם יי אלקה פלתי מעשר

ששומר מקלם שלש שנים חוליה וגו' [דברים י"ד] כאשר כחן מקץ
 ולאמר להלן מקץ שבע שנים (שם ל"א) לענין סקסל מה להלן רגל
 אף כחן רגל אי מה להלן מה סוכות אף כחן מה סוכות חלמוד
 לומר כי תכלה לעשר מעשרות של שנה השלישית רגל מה מעשרות
 כלין זו חסו פסק שבעה חילום יש שכלקטין אחר הסוכות מאלו
 מעשרות של שלישית כלין צמקם של רביעית וכל מי ששסה
 מעשרותיו הליכו הכחוד לצדו וכן צדית: שנה המעשר. שנה
 שאין נוסב זה אלא מעשר אחר ושני מעשרות נוסבו ששתי שני
 שלפניהם ששנה ראשונה של ששנה נוסב זה מעשר ראשון כמו שנה'
 כי תקחו וזאת שני יכאל את המעשר דגנך ומיחדך ויחבך [דברים
 י"ד] הרי שתי מעשרות וששני ג"כ. וזה ולמדך כלן צמקם
 השלישית שאין נוסב מאותן שתי מעשרות אלא האחד והיזה זה
 מעשר ראשון ותחת מעשר שני יתן מעשר עני שנה' כלן וזאת ללוי
 את אשר לו הרי מעשר ראשון: לגר ליתום ולאלמנה. זה מעשר
 שני: ואלכו בשעריך ושבעו. תן להם כדי שבען ומכאן אנו רואין
 פוסחין לפני צדוק פחות משני קצ חסיד וכו' [סו"ט ס"י קמ"ג]:
 (יג) ולאמר לשני ס' אלסך. סודות שנתה מעשרותיך [קוסה

וְלֹא־לִמְנָה כָּכֵל-מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי לֵאמֹר
 עֲבַדְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁבַחְתִּי: יי לא-
 אֲכַלְתִּי בָאֵלֵי מִמֶּנּוּ וְלֹא-בַעֲרַתִּי מִמֶּנּוּ
 בְּטָמֵא וְלֹא-נִתַּתִּי מִמֶּנּוּ לְמַת שְׁמִיעֵתִי
 בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵי עֲשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי:
 (טו) הַשְׁמִיעָה מִמֶּעוֹן קִדְשֶׁךָ מִזֶּה שָׁמַיִם
 וּבְרַךְ אֶת-עַמְּךָ אֶת-יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאָדָמָה
 אֲשֶׁר נָתַתָּה לָּנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁפַּעְתָּ לְאַבְרָהָם
 אַרְבֶּן וְבֵת חָלֵב וּדְבָשׁ: ם שְׁלִישִׁי (טז) הַיּוֹם
 הַזֶּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִצְוָה לַעֲשׂוֹת אֶת-
 הַחֲקִים הָאֵלֶּה וְאֶת הַמִּשְׁפָּטִים וְשִׁמְרָתָם
 וְעֲשִׂיתָ אֹתָם בְּכֹל-לְבָבְךָ וּבְכֹל-נַפְשֶׁךָ:

ל'צ': בערמי קודם מן הבית. זה מעשר שני ונעט רצפי
 ספרי] ולמדך טעם טעם מעשרותיו של שמי שנים ולא העלם
 ירדטלים שניך להטלותם עכשו: וגם נחתיו

ללוי. מעשר

לראשון וגם לכבוד חרוב' וכו'ר' [ס]: לגר ליזום ולללללל
 זה מעשר עני: ככל מזונך. נחמים ככרם לא הקדשתי
 חרובם לכבודים ולא מעשר לחרובם ולא שני לראשון סהכרובם
 קרוי רשמים סיהם רשומים ונעטעם דגן וכתיב מלאתך ודענר
 לא מלאתך [טמות כ"צ] לא תטעם את הסדר: לא ענדתי
 שטלותיך. לא סהכרתי ממך על שליט מימי וגו' סהדעם על

קדשך מן ביתך ונאף ירביטתה ללוי'ה וליזרא ל'חטא
 וליזרמלמא ככל סקודך די ספרתני לא עברית ססקודך ולא
 אנתגשתי: (י) לא אגלית באבלי מציה ולא חלסית מציה
 סססאב ולא ירביית מציה על מית קבילית למיזרא דה אלטי
 עברית ככל די ספרתני: (יט) אסתבי סמרוך קידשך מן שמיא
 וקרף ית עשך ית ישראל וית ארצא די יתקת לגא קמא די
 סקדשך לארבעתאי ארע עברא חלב ודבש: (ט) וקמ' תרין
 ה' אלקה ססקודך למעבר ית קמיא קאלין וית דיגא ותי

סימן (ולא מן סחלום על סמסוכר ולא מן סמסוכר על סחלות):
 ולא סכסתי. מלזכרך על ספספת מעטות: (יד) לא סלכתי
 סאני ונעט. ומכאן סאסוכר לזכור: ולא סכסתי ונעטו סנעט.
 צין סלטי סנעט וסול ססוכר צין סלטי ססוכר וסול סנעט וסוכר
 סוזכר על כך לא חוכל לאכול סשעניך [דנכיס י"ג] וז
 סכילם ונעטס [יעמות ע"ד מכות י"ט] כנו סנעטור ספסולי
 סווקדשים סשעניך סלכלנו סנעט וססוכר וגו' [דנכיס ס"ו]
 סלל זס לא חוכל לאכול דרך סכילות סעניך סלעור סלעור סמקוס
 סמר: ולא סתמי ונעטו לנעט. לעשות לו סמון וסכריכון [ספרי]:
 סעעתי צקול ס' אלטי. סכילותיו לניית סכסרים [מעשר שני
 פ"ד]: עשיתי ככל ססר לויחיו. סעסתי וסמסתי צו:
 (ט) ססקיפס ונעטון קדשך. עשיתי זס סנעטח עלינו עסס
 סלח זס סעליך לעשות [ספרי] סלענח סס ססקותי סלכו אסתי
 גסנויכס ספסס [ויקרא כ"ו]: ססר נחט לט כלסר נענעט
 ללכונעטו. נחט לנו וקיינעט סרן זכח סלכ דנעט: [טעם סיס
 ססס ס' סלפיך מלךך. ככל יוס סיסו צעייך סרשים כלילו צו
 צימס לעטווח עליכס: וסערת ועשית סותס. כח קול מנכרסו

(י) את־יהוה האמרת היום להיות לך
 לאלהים וללכת בדרךיו ולשמד חקיו
 ומצותיו ומשפטיו ולשמע בקלו ויהיה
 האמירה היום להיות לו לעם סגולה כאשר
 דבר־לך ולשמד כל־מצותיו: (י) ולתתך
 עליון על כל־הגוים אשר עשה לתהלה
 וקישם ולתפארת ולהיתד עם־קדש
 ליהוה אלהיך כאשר דבר: פ רביע
 כז (א) ויצו משה וקני ישראל את־העם
 לאמר שמד את־כל־המצוה אשר אנכי
 מצוה אתכם היום: (א) והיה ביום אשר
 תעבדו את־יהוה אלהי־ארץ אשר־יהוה
 אלהיך נתן לך ובהקמת לך אבנים גדולות
 ושדת אתם בשיד: (א) וכתבת עליהן את־
 כל־דברי התורה הזאת בעברך למען
 אשר תבא אלהי־ארץ אשר־יהוה אלהיך
 נתן לך ארץ זבת חלב ודבש כאשר דבר
 יהוה אלהי־אבותיך לך: (א) והיה בעברכם

תעבד יהוה בכל לבך ובכל גוף־שך: (א) ות יהי חטבת וימא
 דין למען לך לאלהא ולמנהג בדרךיו ולשמד חקיו
 קמטו ופקידו ודיטו ולקבלא למצותיו: (א) ויהי חטבת
 ימא דין למען ליה לעם חביב קמא די מליל לך ולמסר כל
 פקידו: (א) ולמנהג עלאה על כל עממא די עבד לתושבא
 ולשום ולרבו ולמנהג עם קדוש קדם יהי אלהיך קמא די מליל:
 כז (א) ופקד משה וקני ישראל את עמא למימי טור ית
 כל תפקידא די אנא תפקד תמון ימא דין: (א) ויהי
 קמא די מעברון ית ידנא לארעא די יהי אלהיך ויב לך ותקום
 לך אבנין ברברין ותסד יהוה בסינא: (א) ותכתוב עליהן
 את כל פקמא אנונימא תדא במעברך גדיל די מיעול לארעא
 די יהי אלהיך ויב לך ארע עבדא חלב ודבש קמא די מליל
 יהי אלהיך דאבותיך לך: (א) ויהי במעברון ית ידנא תקיטון

סגלת זכורים היום תסנה נסנה נסנה: (א) סגלת וסאמירך.
 חק סגל עד עוכס זמקל ולי נכסל סכוס סגל וסדל
 סדלתי לך מללסי סכר לסוה לך לללסיס וסוס ססרסיך
 סלוי עעמי סכר לסוה לו לעס סגולס וסללתי לסס עד
 וסול לסון ססלרת יתלמרו כל סועלי סון [סללסי ס'ד]:
 (א) כלסר דכר לך. וסיתס לי סגולס [סמול י'ע]:
 (א) ולסיתון פס קדוס. כלסר דכר וסיתס לי קדוסיס
 [ויקלל ל']:

כז (א) סמור סל כל סמולס. לסון סווס גרל'ס כלע"ז:
 (ב) וסקמול לך. זיכרן וסל' סול'ס מלס ססכרות וסכס
 וסן מוזס סכר עיכל סוללס סלס סולר ג' מיני סכניס סו

את הנהגתן תקימו את האבנים האלה
 אשר אנכי מצוה אתכם היום בהר עיבל
 ושדת אותם בשיד: (ט) ובנית שם מזבח
 ליהוה אלהיך מזבח אבנים לא־תגוף
 עליהם בהול: (י) אבנים שלמות תבנה
 את־מזבח יהוה אלהיך והעליה עליו
 עולת ליהוה אלהיך: (יא) ובהת שלמים
 ואבלת שם ושמתה לפני יהוה אלהיך:
 (יב) וכתבת על־האבנים את־כל־דברי
 התורה הזאת באר היטב: (יג) ונדבר
 משה ויהי היום הלוי אל־כל־ישראל
 לאמר הסכת ושמע ישראל היום הזה
 נהיית לעם ליהוה אלהיך: (יד) ושמעת
 בקול יהוה אלהיך ועשית את־מצותיו
 ואת־חקיו אשר אנכי מצוה היום: (טו) שש
 יאויצו משה את־העם ביום ההוא לאמר:
 (יז) אלה ועמדו לברך את־העם על־הר
 גריזים בעברכם את־הנהגתן שמעו ולי

סמכות ק

יהודה ויששכר ויוסף ובנימן: (יח) ואלה
 ועמדו על־הקללה בנהר עיבל ראובן גר

תרגום

ה אבני האלון די אגא מספר ותבן יוסא דין בטקא בעיבל
 ותמד יהוה בסדא: (ט) ותבני תמן מדקא קדם די אלקה
 סדא אבני לא תרים עלהון סדלא: (י) אבני שלמן תבני
 ה מדקא די אלקה ותסיק עליו עלון קדם די אלקה:
 (יא) ותבוס וקטת קורשין ומיכל תמן ותחרי קדם די אלקה:
 (יב) ותכתוב על אבניא ה כל פתגמי אורייתא דרא פריש
 יאאת: (יג) ימליל משה וכתבא ליוצי לכל ישראל למיצי
 אצית ושמע ישראל יוסא דין ורתא לעם קדם די אלקה:
 (יד) ותקביל למיבא די אלקה ותעביד ה פקדוהו בות קמיהו
 די אגא מסקרה יוסא דין: (טו) ופקד משה ה עמא דיוסא
 ההווי למיצי: (יז) אלון וקמין לברקא ה עמא על סדא
 דגריזים בעברכונן ה וקדא שמעון ולי ויהודה ויששכר ויוסף
 ובנימן: (יח) ואלון וקמין על לוסא בטקא בעיבל ראובן

עיס עטר ברכו וכנגדו בגלגל וכנגדו צמר עיבל כדליתא
 סמכות סוטט [כ"ט]: (ח) צמר עיבל. צמנים טון [ס]:
 (ט) סכת. ככתבוננו: היום היום הסייח לעם. ככל יוס
 יסיו צמיק כליו היום צאת עמו צמית: (יז) לנדך את
 העם. כדליתא צמכת סוטט עיס סמנים פלו ללאת סר
 גריזים ועס ללאת סר עיבל והסמית והלוים וסלכון לעס
 כאלוה ספכו לויס עיסס כללי סר גריזים וסמיו צמכס

וְאִשֶׁר זָבְלוּ בָּן וּנְסַתְלִי: (יד) וְעָנִי קְלוּיִם
 וְאָמְרוּ אֶל־כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל קוֹל רָם: ׀
 (טו) אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמִסְכָּה
 תּוֹעֵבֶת יִהְיֶה מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ וְשֵׁם בְּפִתְרֹ
 וְעָנִי כָל־הָעָם וְאָמְרוּ אָמֵן: ׀ (טז) אָרוּר
 מִקִּלְהָ אָבִיו וְאָמְרוּ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן: ׀
 (יז) אָרוּר מִסִּיג גְּבוּל רַעְהוּ וְאָמַר כָּל־
 הָעָם אָמֵן: ׀ (יח) אָרוּר מִשְׁנֵה עֹנֵה
 בְּדַרְדָּר וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן: ׀ (יט) אָרוּר
 מִטְּהָ מִשְׁפַּט גְּרִיתוֹם וְאֶל־מִנְהָ וְאָמַר כָּל־
 הָעָם אָמֵן: ׀ (כ) אָרוּר שִׁכְבַּ עַם־אֲנֶשֶׁת אָבִיו
 כִּי נִלְהָ כְּנַף אָבִיו וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן: ׀
 (כא) אָרוּר שִׁכְבַּ עַם־כָּל־בְּהֵמָה וְאָמַר כָּל־
 הָעָם אָמֵן: ׀ (כב) אָרוּר שִׁכְבַּ עַם־אֲחֵתוֹ
 בַּת־אָבִיו אִוּ בַת־אָמִו וְאָמַר כָּל־הָעָם
 אָמֵן: ׀ (כג) אָרוּר שִׁכְבַּ עַם־חַתְּנִתּוֹ וְאָמַר
 כָּל־הָעָם אָמֵן: ׀ (כד) אָרוּר מִבְּהָ רַעְהוּ
 בְּפִתְרֹ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן: ׀ (כה) אָרוּר

לִקְחָ לַשָּׂחַד לְהַכּוֹת נַפְשׁ בָּם נָקִי וְאָמַר

תרגום

דְּ וְאִשֶׁר זָבְלוּ בָּן וּנְסַתְלִי: (יד) וְעָנִי קְלוּיִם לְכָל
 אִישׁ יִשְׂרָאֵל קוֹל רָם: (טו) אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲבִיד צֶלֶם וּמִסְכָּא
 מִדְּחָא קָדִים וְ עוֹבֵד דְּ אִימָנָא וְיִשְׁרֹ בְּסִתְרָא וְיִתְבַּח כָּל עֲמָא
 וְיִמְרִין אָמֵן: (טז) לִשְׁ דִּיקְלָ אָבִיו וְאִמִּיהָ וְיִמֵּר כָּל עֲמָא
 אָמֵן: (יז) לִשְׁ דִּישְׁנֵי תְּחוּמָא דְּחִקְרִיהָ וְיִמֵּר כָּל עֲמָא אָמֵן:
 (יח) לִשְׁ דִּישְׁנֵי עֲרִיא בְּאֶרְצָא וְיִמֵּר כָּל עֲמָא אָמֵן: (יט) לִשְׁ
 דִּישְׁנֵי דִּין גִּיזָא יִתָּם וְאֶרְמְלָא וְיִמֵּר כָּל עֲמָא אָמֵן: (כ) לִשְׁ
 דִּישְׁנֵי עִם אֲתַת אָבִיו אָרִי גְלִי כְּנֶסֶת דְּאָבִיו וְיִמֵּר כָּל עֲמָא
 אָמֵן: (כא) לִשְׁ דִּישְׁנֵי עִם כָּל בְּעֵרָא וְיִמֵּר כָּל עֲמָא אָמֵן:
 (כב) לִשְׁ דִּישְׁנֵי עִם אֲחֵתִיהָ בַת אָבִיו אִוּ בַת אִמִּיהָ וְיִמֵּר
 כָּל עֲמָא אָמֵן: (כג) לִשְׁ דִּישְׁנֵי עִם חַתְּנִיתָ וְיִמֵּר כָּל עֲמָא
 אָמֵן: (כד) לִשְׁ דִּישְׁנֵי לְתַבְרִיהָ בְּסִתְרָא וְיִמֵּר כָּל עֲמָא אָמֵן:
 (כה) לִשְׁ דִּי יִקְבִּיל שׂוֹחָדָא לְמִקְטַל נַפְשׁ דָּם גְּמָא וְיִמֵּר כָּל

כדוך סליט אשכ לא יעשה פסל וננסה וגו' ואלו ואלו עוכין
 אמנ סזרו וכפנו פניסם לכך עינל ופתחו בקללה ואומרים
 אשכ סליט אשכ יעשה פסל וגו' וכן כולם עד אשכ אשכ לא
 יקים [סוטה ל"ו]: (מז) מקלה אביו. מוזלל לטון וקלה
 אסיד [דברים כ"ב]: (יז) מסיג גבול. מסיכו לאסוכיו וגונב
 אט סקרקע לטון וסוכג אשכ [ישעיה כ"ג]: (יח) משנה
 עור. ססומל דדכז ועסילו עלס רעס: (כד) נכס רעבו ססכר.
 על לטון כרע סול אומכ. רלימי דיסודו סל כני ועס סדכסן

פֶּלֶה־עַם אָמֵן: ׀ (ט) אָרוּר אֲשֶׁר לֹא
 יָקִים אֶת־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה־הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת
 אוֹתָם וְאָמַר פֶּלֶה־עַם אָמֵן: ׀
 כח (א) וְהָיָה אִם־שָׁמְעוּ תִשְׁמַע בְּקוֹל
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמּוֹ לַעֲשׂוֹת אֲרֻז־כָּל־
 מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֲנֹכִי מֵצִוֶּה הַיּוֹם וְגַתְנֶהָ
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עֲלִיּוֹן עַל כָּל־גּוֹיֵי הָאָרֶץ:
 (ב) וּבָאוּ עֲלֶיךָ כָּל־הַפְּרֻכּוֹת הָאֵלֶּה וְהִשְׁיִגְתָּ
 בְּיָ תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: (ג) בְּרוּךְ
 אַתָּה בְּעִיר וּבְרוּךְ אַתָּה בְּשָׂדֶה: (ד) בְּרוּךְ
 בְּרִי־בַטְנָה וּפְרִי אֲדָמָתֶךָ וּפְרִי בְהֵמָתֶךָ
 שָׁגַר אֶלְפִיךָ וְעִשְׂתַּרְוֹת צִאֲנֶךָ: (ה) בְּרוּךְ
 מִנְּאֻזָּה וּמִשְׁאֲרֵתֶךָ: (ו) בְּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ
 וּבְרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתֶךָ: שׁוׁי יׁ: יְהוָה
 אֶת־אִי־בִיךָ הַקָּמִים עֲלֶיךָ וְגַפְסִים לְפָנֶיךָ
 בְּרוּךְ אַחֲרָיִךָ יֵצְאוּ אֵלֶיךָ וּבְשִׁבְעָה דְרָכִים
 יִגְוֹסוּ לְפָנֶיךָ: (ח) יֵצְאוּ יְהוָה אֶתְךָ אֶת־
 הַבְּרָכָה בְּאִסְמִיךָ וּבְכָל מִשְׁלַח־יְדֶיךָ וּבְרָכָה

עֲשָׂא אָמֵן: (ט) לִמֵּי דִי לֹא יָקִים יְהוָה סְתָנִים אֲנִיחָא תְּרָא
 לְמַעַבְד וְתִדְעוּ בְּיַמֵּי כָּל עֲשָׂא אָמֵן:
 כח (ב) וְדֵי אִם קִבְּלָא תִקְבֵּיל לְמִימְרָא בְּיִ אֱלֹהֶיךָ לְמִימֵי
 לְמַעַבְד יְהוָה כָּל סְפִידוּדֵי דִי אָנָּה סְפִקְד לֵךְ וְיִמָּא בְּיִ
 וְחִתְנִיקָה יִי אֱלֹהֶיךָ עֲלֵיךָ עַל כָּל עֲשִׂימֵי אֲרֵעָא: (ג) בְּיַחַת עֲלֵךְ
 כָּל בְּרָכָא הַאֲלִין וְדִבְקִינֵךְ אֲרִי תִקְבֵּיל לְמִימְרָא בְּיִ אֱלֹהֶיךָ:
 (ד) בְּרוּךְ אַתָּה בְּקִרְתָּא וּבְרוּךְ אַתָּה בְּחַקְלָא: (ה) בְּרוּךְ וּלְרֵא
 דְּמַעֲדָה וְאִבָּא דְּאֲרַעָה וּלְרֵא דְּבַעֲרָה בְּקִרְיַי תְּרוּךְ וְעַדְרֵי עֲנָה:
 (ו) בְּרוּךְ סִלְךָ וְאַצְוֹתֶךָ: (ז) בְּרוּךְ אַתָּה בְּמִיַּעֲלֵךְ וּבְרוּךְ אַתָּה
 בְּמִסְתַּקֶּךָ: (ח) יִתְּנֵן יְיָ בְּעַל דְּבִקְרָה דְּקִטְמִין עֲלֵךְ תְּבִירִין וְקִרְסֵךְ
 בְּאַרְחָא תְּרָא יִסְקִין לְחַמָּה וּבְשִׁבְעָה אֲרֵחוֹן עֲרִקִין סֵן קִרְסֵךְ:
 (ט) יִפְקֵד יְיָ עֲשִׂיךָ יְהוָה בְּרַבְרָא בְּאוֹצְרֵךָ וּבְכָל אוֹשְׁמוֹת יְהוָה

י"א אֲרוּכִים יֵשׁ כִּסְן כְּגַד י"א שְׂנַיִם וּכְגַד שְׁמַעוֹן לֹא כַחַז
 אֲרוּכֵי לְמִי שִׁלָּא הִיִּם זִלְזוּ לְזַכְרוּ לְמִי עוֹמוּ כַּסְנֶךָ שִׁלָּא
 סְשַׁנַּיִם לְכָךְ לֹא רַחֵם לְקַלְלוֹ: (כו) אֲשֶׁר לֹא יָקִים. כִּסְן כִּלְלָא
 אַח כֹּל הַחֹרֶם כּוֹלֵה וְקַזְלוּהֵם עֲלֵיהֶם זִלְזֵם וְזַשְׁנוּעֵם:
 כח (ד) שִׁגַר אֶלְפִיךָ. וְלִדְרוֹת בְּקִרְךָ סְסַבְסַבֵּם מַשְׁכַּחַת מְוַנְעֵים:
 עַשְׁמַחְרוֹת לְכִיךָ. כַּחֲנוּמוֹ וְכִזְנוּמֵי אִיעֲרוּ לְמַה נִּקְחַל שַׁעֵם
 פַּשְׁמַחְרוֹת שְׁנַעֲשִׁירוֹת אַח זַעֲלִים: מְוַסְיָקוֹת אֲחַס כַּעֲשַׁחְרוֹת
 חִלְלוּ שַׁטֵּן כַּלְעִים מְוַסְיָקִים: (ה) זִכְרוֹךְ מִנְּאֻז־ד"א פִּירוּחִיךָ. ד"א
 מִנְּאֻז־דְּזַכֵּר לֹא שַׁחֵס מְוַסְיָן זַכְלִים: מְוַסְלַחְתֶּךָ דְּזַכֵּר יֵעַם
 שַׁעֲלֵךְ זַכְלֵי וְחִין זַ: (ו) זִכְרוֹךְ אַחֵם זִנְאוֹךְ וּזְכוּךְ אַחֵם
 זִלְזַחְתֶּךָ. שַׁחֵס יִישַׁחְךָ מִן עֵבוֹלֵם זִלָּא שַׁחֵס כַּיִּשַׁחְךָ לְעוֹלָם
 [ז"ק"ז]: (ז) וְזַשְׁנוּעֵם דְּרַכִּים יִעֲרוּ לְמִינֵךְ. כִּן דְּכִן סְנַכְסֵלִים
 15*

בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ:
 (ט) יִקְמֶךָ יְהוָה לֹא לְעַם קְדוֹשׁ כְּאֲשֶׁר
 נִשְׁבַּעְתָּ לָּךְ כִּי תִשְׁמַר אֶת-מִצְוֹת יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ וְהִלַּכְתָּ בְּדַרְכָיו: (י) וְרָאוּ כָל-עַמֵּי
 הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְהוָה נִקְרָא עֲלֶיךָ וְרָאוּ
 מִמֶּךָ: (יא) וְהוֹתֵרָה יְהוָה לְמוֹכָה בְּפָרִי
 בְּמִנְחָה וּבְפָרִי בְהַמְתֵךְ וּבְפָרִי אֲדַמְתֵךְ עַל
 הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לֹאבְתֶיךָ לְתֵת
 לָּךְ: (יב) יִסְפַח יְהוָה וְלָךְ אֶת-אוֹצְרוֹ הַמְּצוּב
 אֶת-הַשָּׁמַיִם לְתֵת מִמֶּנּוּ אֲרֻצֶּךָ בְּעֵתוֹ
 וּלְבָרֶךְ אֶת כָּל-מַעֲשֵׂה יָדְךָ וְהַלְוִיתָ גֹוִיִם
 רַבִּים וְאַתָּה לֹא תִלְוֶה: (יג) וּנְתַנֶּךָ יְהוָה
 לְרֹאשׁ וְלֹא לְגֹב וְהָיִיתָ רַק לְמַעַלְהָ וְלֹא
 תִהְיֶה לְמַטָּה כִּי-תִשְׁמַע אֶל-מִצְוֹת יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם לִשְׁמֹר
 וְלַעֲשׂוֹת: (יד) וְלֹא תִסּוּר מִכָּל-הַדְּבָרִים
 אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה אִתְּכֶם הַיּוֹם וַיִּמְזַן וַיִּשְׁמְאוֹל
 לְלֶכֶת אַחֲרַי אֱלֹהִים אַחֲרַי לְעַבְדְּכֶם: פ

(טו) וְהָיָה אִם-לֹא תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתָיו וְהִקְתָּיו
 אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם וּבָאוּ עֲלֶיךָ כָּל-
 הַקְּלָלֹת הָאֵלֶּה וְהַשִּׁיגוּךָ: (טז) אָרְוֶה אֶתְּךָ
 בְּעֵיר וְאָרְוֶה אֶתְּךָ בְּשָׂדֶה: (יז) אָרְוֶה

תרומם

וְהַרְבֵּינֶךָ בְּאֶרֶץ דִּי אֱלֹהֶיךָ יִבְרַח לָּךְ: (ט) יִקְמֶכָּךְ יְיָ קְדָמוֹת
 לְעַם קְדוֹשׁ כְּמֵא דִי קָבִים לָּךְ אֲרִי תִּפְרֵי יֵת פְּקִידָי דִּי אֱלֹהֶיךָ
 וְתִהְיֶה בְּאֶרְצוֹ דְּמִקְדוּתֵי קְדָמוֹתֵי: (י) וְחִזּוֹן כָּל עַמְמֵי אֲרֵצָא אֲרִי
 שְׂמֵא דִי אִתְקִר עֲלֶיךָ וְדִדְלִין מִנֶּךָ: (יב) וְיִוְתֵרֶנֶךָ יְיָ לְשֵׂמָיָא
 בְּעֵלְמָא דְּמַעַל וּבְעֵלְמָא דְּבַעֲרָךְ וּבְאֶרֶץ דְּאֲרֻצֶּךָ עַל אֲרֵצָא דִּי
 קָבִים יְיָ לְאֲבֹתֶיךָ לְמִטְן לָּךְ: (יג) יִסְפַח יְיָ לָּךְ יֵת אוֹצְרֵיהָ מִבְּנֵי
 יֵת שְׂמֵיָא לְמִטְן מִטְרָא אֲרֻצֶּךָ בְּעֵדְיֵיהָ וּלְבִרְכָתָא יֵת כָּל עֵבְדֵי
 יֵת וְחִזּוֹף לְעַמְמֵין סִינְאִין וְאֵת לֹא תִוִּיף: (יד) וְיִתְנֶנֶךָ יְיָ לְתַקְרָף
 וְלֹא תִחַלֵּשׁ וְתִהְיֶי בְּרַם לְעֵלְמָא וְלֹא תִהְיֶי לְתַחְתָּא אֲרִי תִקְבִיל
 לְסִקּוּבָיָא דִּי אֱלֹהֶיךָ דִּי אָנָּא מִסְפָּד לָּךְ יִזְמַא דִּין לְמִטְרָא וּלְמַעְבְּרָ:
 (טז) וְלֹא תִסְמוּן מִכָּל פְּתֻמָּא דִּי אָנָּא מִסְפָּד יִחְבוֹן יִזְמַא דִּין
 יִשְׂמֵינָא וְשִׂמְאֵלֵא לְמִתָּה כְּמֵי פְעוּתָא עַמְמֵי לְמַסְלַחֵיהוֹן: (יז) וְהִי
 אִם לֹא תִקְבִיל לְמִינְרָא דִּי אֱלֹהֶיךָ לְמִטְרָא לְמַעְבְּרָ יֵת כָּל
 פְּקִידוֹתֵי וְקִמְדוּ דִּי אָנָּא מִסְפָּד לָּךְ יִזְמַא דִּין וְיִתֵּן עֲלֶיךָ כָּל
 לְוִפְיָא הַאֲלֵן וְדִבְקִנְךָ: (יח) לִישׁ אֶת בְּקִרְתָּא וְלִישׁ אֶת

מנאף ומשאתה: (ח) ארור פריי במנה
 ופרי אדמתך שגור ילפיה ועשתרות
 צאנה: (ט) ארור אתה בבאך וארור גתה
 בצאתה: (י) ישלח יהוה אף את המארה
 את המהומה ואת המגרת בכל משלח
 ידך אשר תעשה עד השמדך ועד אבדך
 מהר מפני רע מעלליך אשר עזבתני:
 (כא) ידבק יהוה בך את הדבר עד בלתו
 אתך מעל האדמה אשר אתה בא שמה
 לרשתה. (כב) יבכה יהוה בשחפת ובקדחת
 ובדלקת ובחרתו ובחרב ובשדפון ובירקון
 וירפוץ עד אבדך: (כג) והיו שמיה אשר
 על ראשה גחשת והארץ אשר תחתיה

לבוש תסמכין לכל נד: (כ) המלכה. סמך כעו לרעם
 מלכה [ויקרא יג]: מהומה. שגור קול צללות: (כב) שחפת.
 ששצרו נספף ונסו: קדמה. לשון כי אש קדמה בלפי [דברים
 לג] והוא לש של סולים מל"ו צלע"ז שהיא חמה מלד:
 ובדלקת. חמה יותר מקדמה ועיני מלאים סם: ובסמך. סולי
 המסממו חוך סגוף ולמל חמיד למים וצלע"ז אישכר"י יונט
 לשון ועלמי סרה מני סרז [איוב ל] נסר נסוס מלס [ירמיה

בתקלא: (ח) ליט סלף ואצותה: (ט) ליט ולדא דמעה ואפא
 דארעה בקרי תורף ועדרי ענה: (י) ליט אף במיעלה וליט
 אף במתקף: (כ) גרי"י בף ית סאתה וית שגישא וית
 סאופתא בקל איששות דף די תעבד עד דחשתיצי ועד
 דתיכר בסרע סן קרם בישות עוברך די שבקתא דתלמי:
 (כא) דבין"י בף ית מתנא עד דישצי יתה מעל ארעא די
 אף עליל לתמן למיתה: (כב) יתונה"י בישחפתא ובקדחתא
 ובדלקתא ובחרתא ובחרבא ובשדפוןא ובירקוןא וירפוץא
 עד דתיכר: (כג) ויהו שמיא די עלר רישך חסין בנתשא
 סלאתתא סתרא וארעא די תחתך תסיסא כפרולא סלפעבד

ו': [בסרז. יציא עליך גייסות: שדפן וירקון. מלס מנולס
 ששצרות: שדפון. כוס קדים אשלי"דס צלע"ז: ירקון. יונט
 וסיי סנולס מנסיסין והסכין לירקון קנ"ל צלע"ז: עד
 אבדך. סכוס עד דמיכיד כלומר עד אבד אומך סמכלס
 מלליך: (כג) וסיו סמך אשכ על לטשך נסחט. קללות סללו
 מלס מסי עלמו אמך וסכס סיני מסי סקצ"ס אמך כמסעס
 וסס נלמך וסס לל סמסעו לי וסס מלכו עמי סקרי [ויקרא
 כ"ו] וכלן סול אומר לקול ס' אלהיך. ידנ ס' צך. יכס ס'
 סקל מלס צקלותיו ללמך צלסון יסד וגס כן צקללס זו סקל
 סכרלסוטס סול אומר סמיכס ככרול ולככס כמסוס [סס]
 סלל יסיו סמיס מויעין ככך סלון סכרול מויע וממך
 כך יסל סורכ צולס והלכך סלל מועמ ככך סהכסמ מויע
 וסל מרכס סיכוסיס וכלן סול אומר אמך נסחט ולכך
 ככרל סיסיו סמיס מויעין אע"סי סלל יריקו מטר מ"ע לל
 יסיס סורכ של אכרן צולס והלכך לל ססיס מויעס ככך

פרחל: (כד) יתן יהוה את-מסר ארצה אבק
ועפר מזה השמים יתן עליך עד השמים:
(כה) יתנה יהוה וגף לפני איביך בדרך
אחר תצא אליו ובשבעה דרכים תננס
לפניו והיית לזעוה לכל ממלכות הארץ:
(כו) והייתה גבלתך למאכל לכל-עוף
השמים ולבהמת הארץ ואין מחריד:
(כז) יכבה יהוה בשחין מצרים ובעפלים
ובנרב ובחרס אשר לא-תוכל להרסא:
(כח) יכבה יהוה בשגעון ובעוררין ובתמרון
לקב: (כט) תהיית ממשש בצדדים באשר
ימשש הער באסלה ולא תצליח את-
דרכך והיית אף עשוק וגויל כל-הימים
ואין מושיע: (ל) אשה תארש ואיש אחר
ישגלה בית תבנה ולא-תשב בו פרם
תפוע ולא תחללנו: (לא) שורה מבוח לעיניך
ולא תאכל ממנו חמדה גזול מלפניך ולא
ישוב לך צאנה נתנות לאיביך ואין לה

יבטורים ק ייבמה ק

פדין: (מ) יתן יי חסד ארצה אבקה ועפר מן השמים
ייתח עלך עד השמים: (מא) יתנה יי חסד ארצה
בארץ תדא תפוק לחיה ובשבע ארסו תערוק מן קרמחי
ותחי לזע לכל מלכות ארעא: (מב) ותחי גבלתך משנתא
למכיל לכל עופא דשמיא ולבעדא דארעא וליה דמריד:
(מג) ומחנה יי בשידעא מצרא ובפתורין ובנרפא ובחרס ובש
די לא תוכל לארסאה: (מד) ומחנה יי בטפשותא ובטיותא
ובשעמיטת לבא: (מה) ותחי ממשש במהרא כמא די ממשש
עירא בקבלא ולא תצליח ית ארצה ותחי פרם עשיק ואנים
כל ימיא וליה דסרק: (מז) אשתא תירוס תבר אוהין ישכבנה
ביתא תבני ולא תתיב ביה פרמא תצוב ולא תחליעה:
(מח) תורה יחי גבים לעיך ולא תיכול מציה חמדה יחי אנים

סלין הכרזל מניע ולין הסירות מקיבין ומכל מקום קללה סיל
צין סהיל כחשת צין סהיל ככרזל לא תוליס סיכות וכן סעמיס
לא יריקו עטר: (כד) מער אלנך אבן ועפר. זיקא דנתר
מכסא [חענית ג'] עטר יורד ולא כל כרכו ולין צו כדי להכניץ
אח העפר והכוס צלח ומעלה אח האבן ומכסה אח עטר
וזרעים סהס לחיס מן המים ונדבן צהס ונעשה פיס ומחיצה
ומקייצין: (כה) לזעוס. ללחיה ולזיע שיזעו כל סונוני
מכוחין מנך וילמדו אוי לנו סלל יצל עלינו כדך סנא על
לנו: (כו) צסחין מוריס. רעס סיס מזור לח מצפנים ויבם
עצמוך כדלחל צכורות [מ']: גכ. סחין למ: מרס. סחין
יעל כמרס: (כה) צחמהון ככ. לומס סלכ סספור"דיסון צלע":
(כז) עשוק. ככל מעשיך יסיס ערעור: (ל) יסגלסה. לחח

מושיע: (לג) בְּנִיָּהּ וּבְנֵי־הָאֵלֹהִים נִתְּנִים לָעַם
 אַחֲרֵי וְעֵינֵיהֶם רְאוּת וּכְלוּת אֲלֵיהֶם כָּל־הַיּוֹם
 וְאִין לֹא־לֵדָה: (לד) פְּרִי אֲדַמְתָּךְ וּכְלֹ-
 יַנְעִיף יֵאָכֵל עִם אֲשֶׁר לֹא־יִדְעָתָּ וְהָיִיתָ
 בָּהֶם עֲשׂוּק וְרִצּוֹן כָּל־הַיָּמִים: (לה) וְהָיִיתָ
 מִשְׁנַע מִמְרֹאֲדֵי עֵינֵיהֶם אֲשֶׁר תִּרְאֶה:
 (לו) יִפְכָּה יְהוָה בְּשִׁחוֹן רַע עַל־הַפְּרִפִּים
 וְעַל־הַשְּׂקִים אֲשֶׁר לֹא־תֹכֵל לְהַרְפֵּא מִכַּף
 רִגְלָהּ וְעַד קִרְכַּהֶּךָ: (לז) יִזְלַח יְהוָה אֶתְּךָ
 וְאֶת־מַלְכְּךָ אֲשֶׁר תִּקִּים עֲלֶיךָ אֶל־גּוֹי אֲשֶׁר
 לֹא־יָדַעְתָּ אֶתְּךָ וְאֶת־תִּיבֹתֶיךָ וְעַבְדְּתָּ שֵׁם אֱלֹהִים
 אַחֲרֵיהֶם עַץ וְאֶבֶן: (לח) וְהָיִיתָ לְשִׂמּוֹה לְמִשְׁלַל
 וְלִשְׁנֵינָה בְּכָל הָעַמִּים אֲשֶׁר יִנְהַגְּךָ יְהוָה
 שְׂמָה: (לח) זָרַע רַב תּוֹצֵיאַת הַשָּׂדֶה וּמַעַשׂ
 תִּצְאֶסָה בִּי יִחְסְלֶנּוּ הָאֲרָצֹת: (לח) בְּרָמִים
 תִּטְּעוּ וְעַבְדְּתָּ בֵּינָם לֹא־תִשְׁמְרוּ וְלֹא תִאֲמַר
 בִּי תֹאכְלֶנּוּ הַתְּלַעְתָּ: (ס) זֵיתִים יִהְיוּ לָךְ
 בְּכָל־גְּבוּלְךָ וְשִׂמּוֹן לֹא תִסּוּף בִּי יִשְׂרָאֵל יִתְּהֶךָ:

(סא) בָּנִים וּבָנוֹת תּוֹלִידוּ וְלֹא־יִהְיוּ לָךְ בִּי

תרומם

מִן־קִדְמָךְ וְלֹא יִתֵּב לָךְ עֶדְךָ מִסִּרְיָה לְבַעֲלֵי רִבְבָה וְלִית לָךְ
 פִּרְיָה: (סב) בָּנֵי וּבָנוֹתֶיךָ מִסִּרְיָה לְעִמָּא אֲחֵיךָ וְעֵינֵיךָ חֲזוֹן וְחִסּוֹן
 בְּגִלְלוֹתָן כָּל יוֹסֵא וְלִית חֵלָא בְּרִדָּה: (סג) אֲבָא דְאֶהֱוֶה וְכָל
 לִיאִתְךָ יִכּוֹל עִם דְּלֹא יִדְעָתָּ וְתִבְי וְתִבְי עֲשִׂיק וְרַעֲעָ כָּל
 יוֹסֵא: (סד) וְתִבְי מִשְׁתַּפִּי מִדְּוֵי עֵינֵיךָ דְתִבְי חֲזוֹ: (סה) יִחְזִיקְךָ
 ה' בְּשִׁחְתָּא בִישָׂא עַל רִבּוּבֵיךָ וְעַל שׂוֹקֵיךָ דִּי לֹא תִכּוֹל לְאַתְּסָאָה
 מִפְּרִסְתָּ רִגְלֶךָ וְעַד מִדְּוֵי: (סו) יִגְלֵי ה' יִתְּךָ וְתִי מַלְכְּךָ דִּי תִקִּים
 עֲלֶיךָ לָעַם דִּי לֹא יִדְעָתָּ אֶתְּךָ וְאֶת־תִּיבֹתֶיךָ וְחִסְלַח תִּפְּסוֹן לְעַמְּמִיא
 שְׂלַחֵי שְׂעִתָּא אֲבָא וְרַבְּנָא: (סז) תִּתְּהִי לְאִדָּה לְחַמֵּל לְיִשְׁנֵי
 בְּכָל עַמְּמִיא דִּי יִדְבְּרִיךָ ה' לְחִפּוֹן: (סח) בַּר זָרַע פִּי תִפְּסִיק
 תִּקְלָא וְחֵדֵר תִּכְנֹשׂ אֲרִי וְחִסְלֵיָהּ זָבָא: (סח) בְּרִמְיָן תִּחְזֹב
 וְחִסְלַח וְחִסְרָא לֹא תִשְׁתִּי וְלֹא תִכְנֹשׂ אֲרִי תִקְלֵיָהּ תוֹלְעָתָא:
 (סח) זֵיתוֹן יִדּוֹן לָךְ בְּכָל תּוֹצֵאָה וְשִׂמּוֹן לֹא תִסּוּף אֲרִי יִתְּרֹן

שגל שלגש והסחבו כינכו לנכסו יסככסו [עניינה כ"ס] ומיסקון
 סוכריים סוז זס: תחללנו. כסכס סכזיעים לטכול סכיו.
 (לב) וכלות עליהם. מנשחם עליהם שיטבו וליכס. וזיס כל
 תוסלת סליכס זכס קרויס כליון עיניס: (לז) לטמס. סט"ו
 סטעורד"טון כל סרוס סוחך יטוס עליך: למשל. כסכס
 מכס רכס על סרס יטמרו זו דומס למכס סכוי: ולטניכס.
 לטון וסנכס ידכרו כך וכן סכגומו ולטעי לטון ססור וסשטעי:
 (לח) יססלנו. יטגו ועל סס כך כקכס סכיל סטככל סס

יִלְכוּ בַשָּׂבִי: (מב) כָּל־עֵצָה וּפְרֵי אֲדָמָתְךָ
 יִירָשׁ הַצֹּלֵל: (מג) הַגֹּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ
 יַעֲלֶה עִלְיָךְ מֵעֵלָה וְאֵתָה תֵרֵד
 מִמָּוָה: (מד) הוּא לָךְ וְאֵתָה לֹא
 תִלְוֶנּוּ הוּא יִהְיֶה לְדָאֵשׁ וְאֵתָה תִהְיֶה לְעֵבֶב:
 (מה) וּבָאוּ עֲלֶיךָ כָּל־הַקְּלֹטֹת הָאֵלֶּה וְרַדְפוּךָ
 וְהוֹשִׁיבוּךָ עַד הַשְּׂמֹרֶת כִּי לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמּוֹר מִצְוֹתַי וְחֻקְתַּי אֲשֶׁר
 צִוִּיתִי: (מו) וְהָיָה בָךְ לְאֹזֹת וּלְמוֹסֶת וּבִזְרָעֶךָ
 עַד־עוֹלָם: (מז) תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־עֲבַדְתָּ
 אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לִבְךָ
 סָרַב כָּל: (מח) וְעַבַדְתָּ אֶת־אֱלֹהֵיךָ אֲשֶׁר
 יִשְׁלַחְנֶנּוּ יְהוָה בְּךָ בְּרָעֵב וּבְצָמָא וּבְעִירִים
 וּבְחָסֵר כָּל וְנָתַן עָלַי בְּרוּל עַל־צוּרֶיךָ עַד
 הַשְּׂמִירֹה אֲתָךְ: (מט) יִשָּׂא יְהוָה עֲלֶיךָ גּוֹי
 מִרְחֹק מִקְצֵה הָאָרֶץ כְּאֲשֶׁר יֵדְאֶה הַגֹּשֶׁר
 גּוֹי אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁמַע לִשְׁנֹנֹ: (ס) גּוֹי עֲזוּסִים
 אֲשֶׁר לֹא־יִשָּׂא סָנִים לִקְוֹן וְגַעַר לֹא יְחֹז:

וְאָכַל פְּרֵי בְהֵמָתְךָ וּפְרֵי־אֲדָמָתְךָ עַד
 הַשְּׂמֹרֶת אֲשֶׁר לֹא־יִשְׂאִיר לָךְ דָּגֵן תִּירוֹשׁ

תְּרֻמֹת

צִמָּה: (א) גִּזְוֹן וּגְמֹן תִּלְדוּ וְלֹא יִהְיוּ לָךְ אֲבִי יִבְכּוּ בְּשִׁבְעָא:
 (ב) כָּל אֲיֻלָּה וְאִבָּא דְרֵאָרְעָה וְהַסְנֵינָה סְפָאָה: (ג) תוֹמֵב
 עַל דִּי בִנְיָה וְהִי סְלִיק עַל סָפָה לְעִילָא לְעִילָא וְאֵת תְּבִי נְחִית
 לְמַחְתָּא לְמַחְתָּא: (ד) הוּא יוֹסְפִיקָה וְאֵת לֹא תוֹסְפִיעִיה הוּא
 הִי תִקּוּף וְאֵת תְּבִי תִלְשִׁי: (ה) וְחֵתִין עֲלֶיךָ כָּל לְוָשִׂיא הָאֵלִין
 וְרִדְפִינְךָ בְּדַבְקִינְךָ עַד דְּתִשְׁתַּחֲצִי אֲרִי לֹא קְבִילְתָּא לְמִטְרָא
 דִּי אֱלֹהֶיךָ לְטַטֵּר סְקִדוּתִי וְקִטְוֹתִי דִּי סְקִדְךָ: (ו) וְיִהְיוּ
 בָךְ לְאֹזֹת וּלְמוֹסֶת וּבִבְנֵיךָ עַד עֲלֻמָּא: (ז) תִּקְרָה דִּי לֹא פִלְחִיתָּא
 קִרְסִי אֱלֹהֶיךָ בְּחִדּוּא וּבְשִׁפְרוּת לְבָא מִסְגֵּי כוֹלָא: (ח) וְתִפְלַח
 יָת בְּעַל־דְּבִבְךָ דִּי גִרְיִין יִי בָךְ בְּכַפְּטָא וּבְצִדְחִיתָא וּבְעִרְשִׁילִיתָא
 וּבְחִסְרוֹת כוֹלָא וְחֵתִין יִיר דְּפִרְזֵלָא עַל צוּרֵיךָ עַד דִּישִׁיעִי יְחִדְךָ:
 (ט) יִתִּי יִי עֲלֶיךָ עִם מְרַחֵק מִסְּפִי אֲרֵעָא בְּטָא דִּי מִשְׁתַּחֲבִי
 נִשְׂרָא עִפָּא דִּי לֹא תִשְׁמַע לִשְׁעִינָה: (י) עִם תִּקּוּף אִשִּׁין דִּי
 לֹא נָסִיב אִשִּׁין לְסָבָא וְעַל יִגְקָא לֹא מְרַחֵם: (יא) וַיִּכּוֹל וּלְבָא
 סָכַל: (ב) כִּי יִשָּׁל יִשְׁכַּר פִּירוֹתָיו לְשׁוֹן וְשָׁל הַכְּזוֹל [דְּכָרִים
 יִט]: (גב) יִכְרֵם הַלְלֵל יִעֲשֶׂנוּ הַכְּרֵס דַּם מִן סְפִירִי יִכְרֵם
 יַעֲמִי לְלֵלל מִין חֲרֵבָא וְלִי אִפְשַׁכ לְכַרֵם יִכְרֵם לְשׁוֹן יִכּוֹשֵׁפ
 טַחֵס כִּן הִיס לוֹ לְכַתּוֹב יִכֵּם וְלֹא לְשׁוֹן חוֹרֵסָה וּגְרוֹשָׁן טַחֵס כִּן
 הִיס לוֹ לְכַתּוֹב יִכְרֵס: (גז) מְרֹכ כָּל צַעֲד הִיס לָךְ כָּל מוֹב:
 (גד) כֹּאשֶׁר יִדְאֵה סְכַסֵּר פַּחְחוֹס וּדְכָךְ מְלַלְמַת וּיקְלוּ סוֹסִיו:

ויצדור שגור אלפיך ועשתרת צאנך עד
האכיריו אתך: (ג) והוצר לך בכל שערך
עד בדת חמתיך הנבחת והבצרות אשר
אתה במח בזהו בכל ארצה והצר לך
בכל שערך בכל ארצה אשר נתן יהוה
אלהיך לך: (ד) ואכלת פרי בטנה בשך
בניה ובנתיך אשר נתן לך יהוה אלהיך
במצור ובמצוק אשר יציק לך איבה:
(ה) האיש הרך בך והענג מאד תרע עינו
באחיו ובאשת חיקו וביתר בניו אשר
יותיר: (ו) מתת לאחד מהם מבשר
בניו אשר יאכל מבלי השאיר לו כל
במצור ובמצוק אשר יציק לך איבה בכל
שערך: (ז) הרכה בך והענגה אשר לא
גסתה בהרגלה הצג על הארץ מהתענג
ומרר תרע עינה באיש חיקה ובבנה
ובבתה: (ח) ובשלותה היוצת ממין
רגליה ובבניה אשר תלד פרי תאכלם

הפ"א

דבערה ואבא דארעה עד דתשמיצי די לא לשאר לך עבדא
חמרא ומשחא בקרי חרף ועדרי ענה עד דיבדי דך:
(ג) היעיק לך בכל קדוה עד דייבויש שרף רמיא ותקיסא
די את רחיי לאישתבא בהון בכל ארעה ויעיק לך בכל
קדוה בכל ארעה די יבא לך אלהיך לך: (ד) ותיכל ולדא
דמעך בשך בנה ובנתך די יבא לך ואלהה בצרא ובקמא
די יעיק לך שואף: (ה) בקרא דרביך בך דמסנן לנדא
תבאיש עינה באחיו ובאשת חיקיה וביתר בניו די ישאר:
(ו) מלמחן לחר מהון מבשר בנחיו די יכל מדלא אשתאר
ליה בולא בצרא ובקמא די יעיק לך שואף בכל קדוה:
(ז) דרביא בך דמסנא די לא נסיא פרי רגלה לאתקא
על ארעא מאתפנן ומרביט תבאיש עינה בבנר קמיה ובבנה
ובבתה: (ח) ובשיר בנה דיקקן מנה ובבנה די תלד

לא חסנע לטיו. לא חכיר לטונו וכן חסנע טלוס לסחור
אוחו [כרסיה מ"ח] וכן כי חסנע יוסף [סס מ"ג] אינסינד כ"י:
(ג) עד דרת סומתיך. לשון דרו וכנש: (ג) ולכלת שר
בניך בנזור. מחמת סיסיו לכיס על העיר ויהיה שם מנזק
עקב רעזון: (ד) הרכה בך והענגה. הוא הכך הוא הענג
לשון מינוק ומתענג ומך מוכיס עליהם שטיסה חסד לע"פ
סחור מפוק ודעמו קלם בדנר מילום ימח לו לרעזונו שר
צמו ובנחיו עד כי חנע עינו צנזו כותרים מחת לחסד מהם
מנכר בניו חסיס אשר יאכל. ד"ל הכך בך. הכחמני. וכן
סלצ מרוב רעזנות יחלזו ולא יתנו מנכר בניס חסומים
לצמיס כותרים: (ח) מרע עינה בליס חיקה ובננה ובננה

בְּחֶסֶד־כָּל בְּסִתָּר בְּמִצּוֹר וּבְמִצּוֹק אֲשֶׁר יֵצִיק לָךְ וְהִיבָהּ בְּשַׁעֲרֶיהָ: (נח) אִם־לֹא תִשְׁמָר לַעֲשׂוֹת אֶת־כְּלֵי־דְבַר הַתּוֹרָה הַזֹּאת הַכְּתוּבִים בְּסִפְר הַזֶּה לִירְאָה אֶת־הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: (נט) וְהִפְלֵא יְהוָה אֶת־מִבְּרָאָתָּ וְאֶת־מַבּוֹת זְרַעַךְ מַבּוֹת גְּדֹלֹת וּנְאֻמָּנוֹת וְחַלְלִים רָעִים וּנְאֻמָּנִים: (ס) וְהִשִּׁיב בְּךָ אֶת־כָּל־מִדּוֹנָה מִצְרִים אֲשֶׁר יִגְדָּת מִפְּנֵיהֶם וְדִבְקוּ בְּךָ: (סא) גַּם בְּלִחְלֵי וּכְל־מִכָּה אֲשֶׁר לֹא כְּתוּב בְּסִפְר הַתּוֹרָה הַזֹּאת יַעֲלֶם יְהוָה עֲלֶיךָ עַד הַשְּׂמֹדֶךָ: (סב) וְנִשְׁאַרְתֶּם בְּמַתֵּי מַעַט תַּחַת אֲשֶׁר הָיִיתֶם בְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב פִּי־לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: (סג) וְהָיָה בְּאֲשֶׁר־שָׁשׂ יְהוָה עֲלֵיכֶם לְהִיטִיב אֶתְכֶם וּלְהַרְבּוֹת אֶתְכֶם בֵּן יֵשׁוּשׂ יְהוָה עֲלֵיכֶם לְהַאֲבִיד אֶתְכֶם וּלְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם וּנְסַחְתֶּם מֵעַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר־אַתָּה בָּא־

אֲדִי תִכְלִינֶן בְּהַטְרֹת פּוֹלָא בְּסִתָּא וּבְעֻקְמָא דִּי יֵצִיק לָךְ שְׁנַאֲךָ בְּקוֹרְךָ: (סד) אִם לֹא תִשְׁרָ לְמַעְבַּד ית כָּל פְּתוּמֵי אוֹרְחָא הָרָא וּדְבַתְבִּין בְּסִפְרָא הָרִין לְמַדְחַל ית שְׂמָא וְקִרְרָא וְדַחֲלֵא הָרִין ית אֱלֹהֶיךָ: (סה) וּבְפִישׁ ית ית מְתַתְךָ וְיֵת מְתָה בְּנֶךָ מִתָּן רַבְרָבִין וְיִתְרִימָן וְיִתְרִימָן בִּישִׁין וְיִתְרִימָן: (סו) וְיִתְבִּי בְךָ ית כָּל מְבַתְשֵׁי מַצְרָא דִּי דַחֲלֵפָא מִן קַדְמוֹתֵין וְדִבְקִין בְּךָ: (סא) אִף כָּל מַדְעִין וְכָל מְתָן דִּי לֹא תְבִינֵן בְּסִפְר אוֹרְחָא הָרָא יִסְקִינֵן ית עֲלֶיךָ עַד דְּתִשְׁמַרְצִי: (סב) וְתִשְׁמַרְצִין בְּעַם זְעִיר חֶלְתָּ דִּי הִרְתִּין בְּכוֹכְבֵי שְׂמָא לְקַיִי אֲדִי לֹא קִבְלִיתָא לְמִימְרָא דִּי אֱלֹהֶיךָ: (סג) וְיִתְבִּי בְךָ לְאוֹרְחָא לְכוֹן וּלְאִסְגָּאָה יִתְכוֹן בֵּן חַדְיִי עֲלִיכוֹן לְאוֹרְחָא יִתְכוֹן וּלְשׁ צִיָּאָה יִתְכוֹן וְתִשְׁלֵטֵן מֵעַל אֲרַעָא דִּי אֶת עֲלִיל לְחַפְסֵן לְמִירְתָּה: (סד) וּבִדְרֻבְךָ ית כָּכֵל עֲמַמְיָא מְסַפְרֵי אֲרַעָא וְעַד סִפְרֵי אֲרַעָא

סודולים: (נז) וצטליחס. צנים הקטנים צכלן חסא עינש
 צכס כשחאלכ את החסד מליחן ללכר אללס בן הככר:
 (נט) וספלא ס' לח נכוחך. מוסללות ומודלות מנשאר מכות:
 ונלמנות. ליסרך לקיים שליחותן: (ס) אשר יגורתי מניסס.
 חסני הנכות כסיו יסרלל כולין מכות מנונות סצלות על
 מלרים סיו יכלים וסס סלל יצלו גם עליסס מדע סכן כחור
 וסיה סס שמוע חסמע וגו' כל סנסלס אשר שומתי צמלרים לל
 ססס עליך [שנוח כ'] סין מילין את סלס סלל סדכ
 ססס יגור מונו: (סא) יעלס. לסון עליס: (סב) וססלרסס
 ססתי מעס חסח וגו'. מועטין חלף מרונין: (סג) כן יסס
 ס' סח לויעיסס עליסס לסלניד וגו' [מנילס י]: וססססס.

שמה לרשתה: (סד) וְהִסְפִּיעַ יְהוָה בְּכַד
 הַעַמִּים מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד-קְצֵה הָאָרֶץ
 וְעַד־תָּשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא
 יַדְעֹת אֶתְּהָ וְאֶבְתִּיר עִין וְאָבִין: (סה) וּבְגוֹמִים
 הָהֵם לֹא תִרְפֶּיעַ וְלֹא-יִהְיֶה מְנוּחַ לְבָבְךָ
 רִגְלֶךָ וְנִתְּן יְהוָה לָךְ שֵׁם לֵב רִגְוֹ וּכְלִיזוֹן
 עֵינַיִם וּבְאֲבוֹן נַפְשׁוֹ: (סו) וְהָיוּ תִירָה תְּלָאִים
 לָךְ מִגִּדּוֹ וּפְחַדָּתָ לִילָה וְיוֹמָם וְלֹא תֵאֱמִין
 בְּתִירָה: (סא) בְּבִקְרֹתָ תֹאמַר מִי־יִתֵּן עָרֶב
 וּבְעָרֶב תֹאמַר מִי־יִתֵּן בְּקֹר מִפְּחַד לְבָבְךָ
 אֲשֶׁר תִּפְחַד וּמִפְּרָאָה עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּפְרָאָה:
 (סב) וְהִשְׁבִּיבָה יְהוָה וּמְצִרִים בְּאֲנִיּוֹת בְּדִרְךָ
 אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לָךְ לֹא-תִסְרֶיף עוֹד לְרֵאשִׁיתָה
 זֶה תִּמְכַּרְתָּ שֵׁם לֹא-יִבֶיךָ לְעַבְדִּים
 וְלִשְׁפָחוֹת וְאִין קִנְיָה: ס (סג) אֲלֵה דְבָרֵי
 הַבְּרִית אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה לְבָרֵת

לְבוֹן עֵקֶדֶס וְכֵן זִית גֹּאֲסִים יִכַּס׳ (תַּשְׁלִי ט״ו): (סד) וְעַד־תָּשֵׁם
 שֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים. כַּחֲרֻמוֹתָ לֹא עֲזוּדָה אֲלוֹהִים נִעַם אֲלֵה
 מַעֲלִים מִם וְנוֹכַלְלוּת לְבוֹנוֹי ע״ס: (סה) לֹא תִרְפֶּיעַ. לֹא

תנאים

וְחִסְלָה תִּפְסֵן לְעִסְמִיא פִּלְתֵי מַעְרוֹתָ וְלֵא דַעַת אֵת וְאֶבְתִּיר
 אֵעִינָא וְאֶבְתִּיר: (סו) וְהִסְפִּיעַ הַאֲרֵץ לֹא תִעַם וְלֹא יִתֵּן מִן
 לְסִרְסַת רִגְלֶךָ וְנִתְּן לָךְ תִּפְסֵן לֵב דְּחִיל וְהַשְׁכַּחְתָּ עֵינֶיךָ וּמִפְּחַד
 וְנִפְשׁוֹ: (סא) וְהָיוּ תִירָה תְּלָאִים לְבָבְךָ וְיִתֵּן מְנוּחַ לְבָבְךָ
 וְיִסְמֵא וְלֹא תִרְפֶּיעַ בְּתִירָה: (סב) בְּבִקְרָא תִיטֵר מִן יִתֵּן
 מִקְשָׁא וּבְרִמְשָׁא תִיטֵר מִן יִתֵּן צִפְרָא מִתְּרוּחַת לְבָבְךָ דִּי תִּסְתַּ
 תִּתָּה וְיִטְרוּ עֵבֶד דִּי תִתִּי חַיִּי: (סג) וְהִיבִיבָה לָךְ לְמַצְחָה
 וְהִסְפִּיעַ בְּאֲרֵחָא דִּי אָמַרְתִּי לָךְ לֹא תִסְרֶיף עוֹד לְרֵאשִׁיתָה וְתִתְּנֶיךָ
 תִּפְסֵן לְבָבְךָ דְּכִבְיֻן לְעַבְדֵיךָ וְלֵאמֵר וְלִית דְּקָבִי: (סד) אֲלֵה
 מַעֲלִי קָמָא דִּי פִּקְדֵי יִת מִשָּׁה לְמַעַד עִם גְּבִי יִרְאֵה

חמוס כמו זולת המוכרעס (ישעיה כ"ט): לֹא רָגוּ. לֹא סָרַח
 כַּחֲרֻמוֹתָ דְחִיל כְּמוֹ שְׂאוֹל וְחַסְפָּא רָגוּס לך (סס י"ד). יִעַנֵּךְ
 עֵינַיִם יִרְבּוֹן (שְׁמוֹת ט"ו) וְנוֹקְדוֹת שְׁמַיִם יִרְבּוֹ (שְׁמוֹת ט"ו)
 כ"ג]: וְכִלְיוֹן עֵינַיִם. מַלְסָה לִישׁוּעָה וְלֹא חֲזָל: (סז) מִיֵּן
 מְלֹאִים לך. עַל הַסֵּק כֹּל סֵפֶק קָרִי חֲלוּ שְׁנַע אֲמוֹת הַיָּם
 בַּחֲזֵק הַבַּיִת עֵלְיוֹ. וְרַצְחֵינּוּ דְכַסּוֹ זֶה הַלּוֹקֵס מְנוּחָה מִן
 סַבּוּק (נַחֲמוֹת כ"ד): וְלֹא חֲלָמִין בְּחִיךְ. זֶה הַסּוּבֵךְ עַם
 סַמְלֵט: (סח) בְּצוּקֵי חֲלָמֵךְ מִי יִתֵּן עֲרֵב. וְהִסִּים הַפְּרָז שֶׁל
 אֲמֵם [סוֹסֵט מ"ט]: וְעַבְדֵּךְ חֲלָמֵךְ מִי יִתֵּן צָקֵךְ. שֶׁל שְׁמֵרִית
 שֶׁלְכֹרֶת וְחַחֲזוּקָתָהּ הַיּוֹד וְכֹל שֶׁעַם מְרוּבָה קִלְחָהּ מִשְׁלֹמֹתָ:
 (סח) בְּחֵלוֹת. בְּסַפִּיחוֹת צִדְדִים: וְהַחֲמוּכְתָם שֶׁסֵּל לְאִי־צוּק
 חֲתֵם וְנִקְשָׁים לְהִיּוֹת מְמוּכָרִים לְכֹס לְעַבְדִּים וְלַשְׁפָּחוֹת: וְאִין
 קוּסֵם. כִּי יִבְצֹר עֲלֶיךָ סֶבֶךְ וְכִלְיוֹן: וְהַחֲמוּכְתָם. בְּלַע"ז אִי־בוֹר
 וְהַדְרִי"ץ וּ"שׁ וְלֹא יִתְּנֵן לְכַסֵּם הַחֲמוּכְתָם בְּלָטוֹן וְהַחֲמוּכְתָם מִן
 יְדֵי מְמוּכָרִים אֲחֵרִים מַעֲלֵי שְׁחֲמוֹרֵי אִי־בוֹר וְאִין קוּסֵם: (סח) לְכֹרֶת

את בני ישראל בארץ מואב מלכת
 הברית אשר קרת אתם בחרב: פ שביע
 כט (א) ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר
 אליהם אתם ראיתם את כל אשר עשה
 יהוה לעיניכם בארץ מצרים לפרעה
 ולכל עבדיו ולכל ארצו: (ב) המסות
 הגדלות אשר ראו עיניך האתת והמפתים
 הגדלים ההם: (ג) ולא ינתן יהוה לכם לב
 לדעת ועינים לראות ואזנים לשמע עד
 היום הזה: (ד) ואולף אתכם ארבעים שנה
 במדבר לא אבדו שלמתיכם מעליכם
 ובעלף לא בלית מעל רגלך: (ה) לחם
 לא אכלתם ויין ושכר לא שתיתם למען
 תדעו כי אני יהוה אלהיכם: ססז
 (ו) ותבאו אל המקום הזה ויגיא סיתן מלך
 חשבון ועוג מלך הבשן לקראתנו
 את בני ישראל. סקנזו עליש מרס גלס ותצנעס: טלכד
 סכרס. קללות סכ"כ סלמרו כסיי:
 כח (ג) ולא נתן' לכם לב לדעת. לסכיר סת סכדי סקכ"ס

בארץ מואב בר מן קנא די גר עשהו בחרב:
 כס (ב) ויקרא משה לכל ישראל ואמר להן אתן חזיתן
 ית גל די עבד יי לעיניכו בארץ מואב למצרים לפרעה
 לכל עבדיו ולכל ארצה: (ג) נסח רברבן די חזון עגו
 אתיא ומסתיא רברביא חזינו: (ד) ולא יתב יי לבן לקא
 למדע ועיני למחזי ואודעין למשמע עד יקא חזין: (ה) תכרית
 חזון ארבעין שנין במדבר לא בליאת סיתכון סכבון
 ומסאג לא עדו מעל רגלך: (ו) לחמא לא אכלתן חמר
 חרס ועתיק לא שתייתן בדין דתדעון ארי אגא יי אלקבון:
 (ז) ואסיתון לאתרא חזין וקס סידון מלקא חושבון ועו:

ולדכג כו: עד היום סזס. סעסמי סטומו היום סנתן עשה
 ספר סתורס לני לוי כומו סכמוז כפרסח וילך ויונס סל סכססיס
 כני לוי [דכרס ל"ב] כלו כל ישראל לפני משה ויאמרו לו משה
 ככינו סף סנו עמדנו כסיני וקבלנו סת סתורס וכמס לכו ונס
 סחס מסיש סת כני סכסך עליס ויאמרו לנו יוס מחר לס לכס
 כחס לנו כחס וסנח משה על סדכ ועל זסח סנר לסס היום
 סזס כסיסס לעס וגו' היום כזס כסנתי סלסס דכקיס וספסיס
 כנקוס: (ז) וחסלו סל כנקוס סזס. עסס סחס כרוסיס עלמכס
 כגדולס וככוד סל סכעסו כנקוס וסל יכור לכככס וסמכס
 סת דכרי ככרית סזסל. ד"ס ולא נתן' ס' לכס לב לדעת סלין
 סרס עומד על סוף דעחו סל ככו וסכמתי מוסחו עד סרכעסיס
 סכס [ע"ז ס'] ולסיכך לס סקפיד עליסס סנקוס עד היום
 סזס סכל מכלן וסילך יקפיד ולסיכך וסננחס סת דכרי ככרית
 סזסל וגו': ססלת פרשתי כי תבא:

למלחמה ונפם: (י) ונקח את ארצם
 ונתנה להחלה לראובני ולגדי ולחצי
 שבט המנשי: (יא) ושמתם את דברי
 הדברית הזאת ועשיתם אתם למען
 תשכילו את כל אשר תעשו: פ פ פ
 סדר נצבים

(י) אתם נצבים היום כלכם לפני יהוה
 אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם
 שמעריכם כל איש ישראל: (י) מפניכם
 נשיכם וגו' אשר פקד מחרתה מחטב
 עציף עד שאב מימיה: (יא) לעברת בברית
 יהוה אלהיה ובאלתו אשר יהוה אלהיה
 פרת עמך היום: שני (יב) למען הקים
 אתך היום לו לעם והוא יהיה לך לאלהים

(יג) אתם נצבים. ונלמד שכינסק משה לפני הקב"ה ביום
 נשאו להכניסם בצרית: ראשיכם שמינס. ראשיכם
 למעניכם: זקניכם ושומריכם. הסמוך טעם קודם ולא"כ כל
 איש ישראל: (י) נחושט ענין. ונלמד שצלו כענינים להחגיג
 ציני משה כדך שצלו בנעונים ציני יסועט וחסו האעור
 בנעונים ויעשו גם המה צעריים [יסועט ט'] ויחסו משה

מלכא דמתן לקדמיתא לאתא קבא ומחנן: (י) ובשנת
 עת ארעהו ודבנה לאתסא לשבטא וראיבו ולישבטא דגד
 ולפלגות שבטא דמעשה: (ס) ותפרון את פהנמי קמא דעין
 ותעקרון יהוהו גדיל החלחון את כל די תעברון: (ט) אתם
 קליטין וימא דין פולכוו קדם ה' אלתכו רשיכוו שבטיכוו
 קביכוו ותדביכוו כל אנש ישראל: (י) מפלכוו נשיכוו וזקנה
 די בגו משריתך מלקיט אעק ער קלי מיקד: (יא) לאעליתך
 בקמא דה' אלהך ובמוסדתה די ה' אלהך גר עשה וימא דין:
 (יב) גדיל לאתא יתך וימא דין קדמוהי לעמא והוא יתך לך
 לאתא קמא די מליל לך ובטא די קיים לאבדתך לאבדתם

מוסדי עליס ושואצי מים [תחטווא]: (יא) לעברך. לסיודך
 עובר בצרית ולא יתכן למרשו כמו לסעזיכך אלא כמו
 לעסותכס אומס [דצרים ד']: לעברך בצרית. דרך הסערה
 כך סיו כורתי צריות עושין ומחילה מלכו ומחילה מלכו
 ועוצרים צריתים כמו שאלמר העגל אשר כרתו לשנים ויעברו
 דין צמרו [ימייה ל"ד]: (יב) למען הקים אותך היום לו לעם.
 כל כך הוא נכנס למרות למען קיים אותך לפניו לעם: והוא
 יביא לך לאלהים. לפי שדבר לך ונשעט לצריתך שלם לספיק
 את זרעם בצרית אחרת לכן הוא אומר אתכם שטישע הללו
 שלם תקייעורו אשר שסוא אינו יכול להצדל מכם. עד האן
 פרשתי לפי פטונו של פשה. ומדעש אגדה למה נקמכה
 פרשתי אתם נצבים לקללה לפי ששמעו ישראל משה קללה
 חסר שמים סוף עו"ט שחזרה כהנים סריקו מיהם ואמרי
 מי יוכל לעמוד צללו המחיל משה לפייסם אתם נצבים היום
 אצרה כעקפתם למוקוס ולא עשה אתכם כללים והרי ימם

כַּאֲשֶׁר דִּבְרַתְךָ וּבְאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם
 לְאַבְרָהָם לִיצְחָק וּלְיַעֲקֹב: (י) וְלֹא אֶתְכֶם
 לְבַדְכֶם אֲנֹכִי בָרַת אֶת־הַבְּרִית הַזֹּאת
 וְאֶת־הָאָדָמָה הַזֹּאת: (יז) כִּי אֶת־אֱשֶׁר יִשְׁנֶנּוּ
 פֹה עִמָּנוּ עַמֵּד הַיּוֹם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 וְאֵת אֲשֶׁר אֵינָנו פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם: שְׁלִישׁ
 (יח) כִּי־אַתֶּם יִדְעֶתֶם אֵת אֲשֶׁר־יִשְׁבְּנוּ
 בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְאֵת אֲשֶׁר־עָבְרָנוּ בְּקֶרֶב
 הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָבַרְתֶּם: (יט) וְיִתְרָאוּ אֶת־
 שְׁקִיזֵיהֶם וְאֵת גִּלְגֵיהֶם עֵץ וְאֶבֶן כֶּסֶף
 וְזָהָב אֲשֶׁר עָמְהָם: (י) פְּוִי־יֵשׁ בְּכֶם אִישׁ
 אֲוֶר־אִשָּׁה אִוְמִשְׁפָּחָה אֲוֶר־שִׁבְטֵי אֲשֶׁר לְכַבֹּד
 פְּנֵה הַיּוֹם מֵעַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְלֶכֶת לַעֲבֹד
 אֶת־אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הַהֵם פְּוִי־יֵשׁ בְּכֶם שָׂרֵשׁ
 פְּרָה רֹאשׁ וּלְעֵנָה: (יח) וְהָיָה בְשִׁמְעוֹ אֶת־
 דְּבָרֵי הָאֱלֹהִים הַזֹּאת וְהִתְבָּרַךְ בְּלִבְבוֹ לְאִמֹר

קיימים לפניו: היום. כונה הזה שהוא קיים והוא מאשיל ועליו כן
 הליך לכם וכן עמיד להשיג לכם והקבלות והייסודין עקיימין
 אחכם ואליינן אחכם לפניו וזה הכרעה של מעלה עזו פיוסין

לִיצְחָק וּלְיַעֲקֹב: (י) וְלֹא עִמָּכֶם בְּלִחְדֵיכֶם אֲנִי יְהוָה יְהוָה
 הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט הַזֶּה: (י) אֲנִי יְהוָה מִן־דִּי אִיתְּוִי הָבָא עִמָּנָא
 קָאִים יִשְׂרָאֵל בְּרִי קָאִים וְאֶלְהֵנָא וְהַת מִן־דִּי לִיתְוִי הָבָא עִמָּנָא
 יִשְׂרָאֵל בְּרִי: (ט) אֲנִי אִיתְוִי בְּעֵתוֹן הַת דִּי וְיִתְבָּנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם
 הַת דִּי עָבְרָנָא בְּגוֹ עִמָּמָא דִּי עָבְרָתוֹן: (ט) וְתוֹתוֹן הַת יִשְׁקִיצִיחוֹן
 וְהַת פְּעֵתְהוֹן אֲעָא וְאֶבְרָנָא בְּסִפָּא וְדִהָבָא דִּי עָמְהוֹן: (י) דְּלִקָּא
 אִית בְּכוֹן גְּבוֹר אוֹ אֶתְהָא אוֹ וְרַעֲוֵת אוֹ שְׁבִיטָא דִּי לְבִיָּה פְּוִי
 יִשְׂרָאֵל בְּרִי מִדְּתִלְתָּא דִּי אֶלְהֵנָא לְמַהֲלַח הַת פְּעוֹת עִמָּמָא
 הַאֵינוֹן דְּלִקָּא אִית בְּכוֹן גְּבוֹר מְסֻרְרֵי תְּמָאֵן אוֹ וְדוֹן: (י) וְיִדְ

הם אחם רחמים אשר עשיתי. דבר אשר אחם נצבים לפי
 שהיו ישראל יולדין מפרנסם לפרנסם מנשה ליסודע לפיכך עשה
 אותם ונצבם כדי לזרזם וכן עשה יסודע וכן שמואל החילצו
 ושפטם אחכם [שמואל א' י"ג] כשילאו מידו ונכנסו לידו
 של שול: (יז) וזה אשר איננו פה. וזה עם דורות העמידים
 להיות: (יח) כי אחם ידעתם וגו'. לפי שרחמים האמות
 ע"א ושנא השיא לב אחד מכם אותם ללכת אחריכם: (יח) והלאו
 את שקליהם. על שם שהם מואסים כשקלים: גלוליהם.
 המוסרמים ומאוסין כגלל: עץ ואבן. אותו של יגלים ושל
 אצנים רחמים בגלוי לפי שאין סככני ילא שונא יגנבו אצל של
 כסף וזהו עונשם בחדרי מוסיתם הם לפי שהם יראים שונא
 יגנבו: (יח) סן יש צדק וגו'. לפיכך אני לריך להשיעכם:
 סן יש צדק. שונא יש צדק: אשר לצדו שונה סיוס. מלקבל
 עליו הצדק: שרש מרה ראש ולענה. שרש מגדל עשב עד
 כגידין שהם מרים כלומר מפרס ומרצה רשע צדקכם:
 (יח) והסתכל בצדק. לשון צדקה יסודע בצדו צדקת ילום

שלום יהיה לי כי בשורת לי בני אלד למען
 ספוט הרזה את הצמאה: (יט) לא יאבה
 יהוה סלח לו כי אזיעשן אפי יהוה וקנאתו
 באיש ההוא ורבצה בו כל האלה הכתובה
 בספר הזה ומחה יהוה את שמו מתחת
 השמים: (כ) והקדילו יהוה לדעה מפל
 שבטי ישראל ככל אלות הכתובה
 בספר התורה הזה: (כא) ואמר הדוד
 האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם
 והבכרי אשר יבא מארץ החוקה וראו
 את מכות הארץ ההוא ואת תחלואיה
 אשר חלה יהוה בה: (כב) נספירת ומלה
 שרפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמח

לעזו לאמר לא יבואו קלות הללו אך שלום יסיו לי:
 והבנדך. נדרי' כל ש"ל צלע' כמו והגבלם והחמלל:
 נספירות לבי אלך. נמלית לבי כמו אשורנו ולא קוד
 [נמדד כ"ה] כלומר מה שלנו כולם לעשות: למען ספוט
 סכס. לפי שאוסף לו מרענות על מה שעשה עד הנה צבונג
 והייתי עניני עליהם וגורם עתה שאלכסם עם המזיד ואסרע
 עמנו הכל וכן מ"ח צדיל לאוספא גימ' ספסי שלום על זדמות

במשעיה ח סתמי מנחמא תרא ותשוב בלביה למימר
 שלמא יתי לי צרי בהדוד לבי אגא אגיל גדיל לאוספא
 ליה הטא שלותא על דנתמא: (ט) לא יבי ל' למשק ליה
 צרי רבן יתקוף רבנא ד' ותמיהה בנקבא תרא רדקון ביה
 קל לנשא דקתיבין בספרא הרין וקטני י' ות שפיה מתחת
 שמיא: (כ) וקשיניה י' לבישא ספל שקשא דישאל קבל
 לנשי קמא דקתיבין בספר אנתמא נרין: (כא) יכס' תרא
 בתרצה בניבון די יקומין סבתריבון ובר עקמין די יתי מארע
 תדקא רחוק ית סתמא דאנשא תרא ו'ת כרעה די אמרע
 י' בה: (כב) נספירתא ומלחא נקרא כל ארעה לא תזרע ולא
 תצמח ולא יסק בה כל עשבא ספוסתמא סדום ועמרה

שאוסף לו אני הסגרות על הזדונות: כוס. צבונג. ספוט
 עושה כולם סכור סכור עושה שלל מדעת: למס. ספוט
 עושה מדעת ונחמיה: (יט) יעטן אף ה'. ע"י כעס סגור
 מתחמם והעטן יולא מן האף וכן עלה עטן צאשו [שנחל ז'
 כ"ה] ואף על פי שאין זו לפני במקום הכחוש משמיע את
 האזן כדרך ספוט רגילה ויכולה לשמוע כפי דרך הארץ:
 וקנאתו. לשון סנה אסכנא"ט חסיות לבי'ת נקוטה ולינו
 מעציר על המדע: (כ) הכחוצה בספר המורה הזו. ולמעלה
 הוא אומר גם כל חלי וכל עכס וגו' בספר המורה הזאת
 [דברים כ"ח] הזאת לשון נקסו נוסב אל המורה. סוס לשון
 זכר נוסב אל הספר וע' עקוק סעעניס סן נחלקים לשמי
 לשונות נפרסם הקללות העפסס נחוכס חסח בספר והמורה
 סאס דעוקיס זכ לזס לכך איר הזאס וכאן סעפסס נפוחס

וְלֹא־יַעֲלֶה בָּהּ פְּלִיעֶשֶׁב כַּמְהַפְּכֹת סָדֶם
 וְעַמֻּדָה אֲדָמָה וְצִבְיִים אֲשֶׁר הִפְּדוּ יְהוָה
 בְּאָפֹן וּבַחֲמָתוֹ: (כט) וְאָמְרוּ פְּלִי־הַגּוֹזִים
 עַל־מָה עָשָׂה יְהוָה בְּכֹה לְאַרְצֵי הַנְּאֻף
 מִה הָרִי הַגָּדוֹל הַזֶּה: (ל) וְאָמְרוּ
 עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת־בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵי
 אֲבֹתָם אֲשֶׁר בְּרַת עַמָּם בְּהוֹצִיאֹם אֹתָם
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: (לא) וַיִּלְכּוּ וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים
 אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לָהֶם אֱלֹהִים אֲשֶׁר
 לֹא־יָדְעוּם וְלֹא הִלְקוּ לָהֶם: (לב) וַיִּחַר־אַף
 יְהוָה בְּאַרְצֵי הַהוּא לְהִבְיֹא עֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־
 הַקָּלֶלֶה הַכֹּתֵב וּבַחֲמָתוֹ בַּסֵּפֶר הַזֶּה: (לג) וַיִּתְּשֵׁם
 יְהוָה מֵעַל אֲדָמָתָם בְּאָף וּבַחֲמָה וּבִקְצָף
 גָּדוֹל וַיִּשְׁלַכְם אֶל־אֶרֶץ אַחֲרַת כַּיּוֹם הַזֶּה:
 (לד) הַנִּסְתַּתֶּרֶת לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַנִּגְלָת לָנוּ
 וְלִבְנֵינוּ עַד־עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דְּבָרֵי
 יְצִיבוּם ק' יל רבתי י"א נקודות

חמת המורה נגלה ספר המורה דבוקים זה לזה לסיכך לשון
 זכר נוטל אחריו טהלשון נוטל על הספר: (כה) לא ידעום.

אֲדָמָה וְצִבְיִים ד' וַיִּפְּדוּ בְּרִיתוֹ וּבַחֲמָתוֹ: (כז) וַיִּמְרוּן כָּל־
 עַמֻּמָּא עַל מַה עָבַד יְיָ בְּדִין לְאַרְעָא תְּרַא מַה תִּקּוּף רִיגְזָא
 כִּפָּא תְּרִין: (כח) וַיִּמְרוּן עַל ד' שְׂבָקוּת קָמָא בְּי אֱלֹהֵא
 דְּאִבְנֵתוּתוֹן ד' גַּד עִמְהוֹן בְּאִסְקִיתוּתוּתוּ יְהוֹן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם:
 (כט) וְאִזְלוּ וַתִּלְחוּ לְפַעֲוֹת עַמֻּמָּא וַיִּסְדּוּ לְהוֹן בְּחֻלּוֹ ד' לֹא
 דְּשִׁנּוּן וְלֹא אִסְיָבָא לְהוֹן: (ל) וַתִּקּוּף רִיגְזָא בְּי בְּאַרְעָא הַהוּא
 לְאַחֲרָא עֲלֵיהֶם ית כָּל לְוִשָׁא דְּכַתִּיבִין בְּסִפְרָא תְּרִין:
 (לא) וַתִּשְׁלַטְלִיטוּן מֵעַל אֶרְעֵהוֹן בְּרִינוּ וּבַחֲמָתוֹ וּבַחֲקוּף רַב
 וְאִזְלוּ עַל אֲרֵעֵי אֹרְזֵי בְיוֹמָא תְּרִין: (לב) דְּמִשְׁבָּרֵן קָדָם יְיָ
 אֱלֹהֵנָא דְּגִלְיִן לָנָא וְלִבְנָנָא עַד עֲלָמָא לְמַעֲבַד ית כָּל סְתָמִי
 אֹרְזֵתָא תְּרַא:

לא ידעו צבט גזרות אלהות: ולא חלק להם. לא נחמם
 להלסק. ולאוקלות חכמם לא אטיביל להון לא סטיצו להם שום
 טובם. ולשון לא חלק אומר אלוה שזמרו להם לא חלק להם
 שום נחלה ושום חלק: (כז) ויחטטו ס'. כמרגומו ועלמליטון
 וכן סני נחטט ועל אדמת' [ימיס י']: (כח) הנסמכות
 לה' אלהינו. ואם חלענו עם צדינו לעשות אמה נעניש את
 כרצים על הכסרי סימיר טנלמר סן ים צבט אים ואמ"כ ורלו
 את נכות הארץ סייס וכלל איון אדם יודע טעונותיו של חזירו
 איון אמי נעניש אחכס על הנסמכות סכן לה' אלהינו ואם
 יסרע מלוחו יסיד אכל סגלות לנו ולבנינו לצער הרע נקרבנו
 ואם לא נעשה דין צבט יענשו כרצים. נקוד על לנו ולבנינו
 נדרוש אף על סגלות לא נעם את כרצים עד טעצרו את
 סידון מטקצלו עליהם את הטעועס צכר בכיזים וצכר עיביל

התורה הזאת: רבעי שני ל (א) ויהי
 כיריבאו עליה כל ההדברים האלה
 הברכה והקללה אשר נתתי לפניך
 והשבת אל לבבך בכל הגוים אשר
 הקימה יהוה אלהיך שמה: (א) ושבת עד
 יהוה אלהיך ושמעת בקלו ככל אשר
 אנכי מצוה היום אתה ויגיד בכל לבבך
 ובכל נפשך: (א) ושב יהוה אלהיך את
 שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים
 אשר הפיצה יהוה אלהיך שמה: (א) אם
 יהיה גחתי בקצת השמים משם יקבצך
 יהוה אלהיך ומשם יקחה: (א) והביאך
 יהוה אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך
 וירשתה והימכה והרפת מאבותיך: (א) ומל
 יהוה אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך
 לאהבה את יהוה אלהיך בכל לבבך
 ובכל נפשך למען חייך: חמישי שלישי
 וימן יהוה אלהיך את כל האלוח

האלה על ארצך ועל שנתך אשר
 רדסוך: (א) ואתה תשוב ושמעת בקול

תרום

ל (ב) ויהי צרי יתון עלך כל פתגמא האלון ברקן ולוטז
 די תבית קדמך ותחייב ללבך בכל עממא די אגלך
 אלהך לחמן: (ב) ותחייב לדחלתא די אלהך ותקביל לסימיה
 ככל די אנא ספקר לך יסא דין אף ויגד ככל לבך ויגד
 נפשך: (א) ותחייב אלהך ית שבי גלותך ורחם עלך ותחייב
 ויכושעך מכל עממא די ברך אלהך לחמן: (א) אם
 יתרון גלותך בסימא שמיא מסימא ויכושעך אלהך ומסימא
 דבריקך: (א) ויעליך אלהך לארעא די יתו אבהתך
 ותרחם וישוב לך בסימא מאבתך: (א) ועדי אלהך ית
 ספשות לבך ות ספשות לבא דהך למרחם ית אלהך
 ככל לבך ובכל נפשך גדיל חיה: (א) וימן אלהך ית כל
 לסימא האלון על פעל דבך ועל שנתך די ברסימך: (א) ואת

וכעשו מצבים זה לזה [סנסדרין מ"ג]:

ל (ג) וכן ה' אלסין את שנותך. סיס לו לכתוב וסיעי את
 שנותך כזוטי למדו ומכין כזיסל סססכיים סכויס על
 יסרלל זכרס גלות וססגאלין סכסיס גאולס לעגנו סכוס יסוד
 סססס. ועוד יל סגדול יוס סצוץ גליות וקוסי כאלו סוס
 סלמל לריך לסיס סוסו צידיו סמס סיס סיס ססססו סססין
 ססססר וססס סלסרו לססר ססר בני יסרלל [סעיס כ"ז].
 וסך סגליות ססר ססונוס מלינו כו וסצתי סס סצונו יוסס

יהודה ועשית את כל מצותיו אשר אנכי מצוה היום: (ט) והותירך יהודה אלהיך בכל מעשרה ידך בפרי במנה ובפרי בהמתך ובפרי אדמתך למנה כי ישוב יהודה לשוב עליך למוב באשר שש על אבותיה: (י) כי תשמע קול יהודה אלהיך לשמר מצותיו וחקתיו תתובה בספר התורה הנה כי תשוב אל יהודה אלהיך בקר לבנה ובקר נפש: (יא) כי המצנה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא נפלאת הוא ממך ולא רחקה הוא: (יב) לא בשמים הוא לאמד מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה: (יג) ולא מעבר לים הוא לאמד מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה: (יד) פירקונו אלהיך הדבר מאד בפיך ובלבך לעשתו: שביע רביע (טו) ראה נתתי לפניך היום

את הנתיים ואת השב ואת המות ואת הרע: (טז) אשר אנכי מצוה היום לאהבה

תריגם

תשוב וקבל לטימא וי ותעבדו כל פקודתי די אנא מספר לך ימא דין: (טז) ויתריגו אלך בכל עוברי ידך בקר דמעה ובלרא דבערה ובאבא דארעה לטבא ארי ויב יי למחרי עלך לטב פמא די חרי על אבהתך: (יז) אשר תטיב לטימא וי אלך לטמא פקודתי וקמחתי דכתיבין בספר מותמא דרין ארי תשוב לדחלמא וי אלך בכל לבך ויכל נפשך: (יח) אשר תפקדמא דרא די אנא מספר לך ימא דין לא פקדמא היא מנה ולא דחמא היא: (יט) לא בשמיא היא למימר מן יפק לנו לשמיא ויפקה לנו וישמענו אתה ונעברנה: (כ) ולא מעברא לטמא היא למימר מן ועבר לנו לעברא דמא ויפקה לנו וישמענו אתה ונעברנה: (כא) אשר קריב לותך פתקמא לתרא בסופך ובלבך למעברנה: (כב) וי יתבית בקרמך ימא דין ית ית מפתמא וית מותמא וית

[יכתיב מ"ח]: (יא) לא נפלאת הוא ממך. לא מכוסה הוא ממך כמו [כז] כי יפלא [דכ"י י"ז] ארי יחכמי ומרד פלחם [איכה ב'] ומרד צעמוניות מכוס' סדוסה כמו סדוס צמון [איוב מ']: (יב) לא צעמונים היא. טאלו הימה צעמונים היים לכך לעלות אחרים וללמד [עייכזין כ"ה]: (יד) כי קרוב אליך. הסוכה נחנה לכס צכמא ובעל פה: (טז) אם חיים ואם סדוס. אז חלוי צוז אם חעמס טוז סרי לך חיים ואם חעמס

את יהוה אלהיך ללכת בדרךיו ולשמך
 מצותיו וחקתיו ומשפטיו וחיית ורבות
 וברכה יהוה אלהיך בארץ אשר אתה
 באשמה לרשתה: (י) ואם יפנה לבך
 ולא תשמע ונדחת והשתחית לאלהים
 אחרים ועבדתם: ספסוד (יא) הנדתי לכם
 היום כי אבד תאבדון לאת ארבעי ימים
 עלהאדמה אשר אתה עבר את הירדן
 לבוא שמה לרשתה: (יב) העדתי בקם
 היום את השמים ואת הארץ החיים
 והמות נתתי לפניך הברכה והקללה
 ובהרת בתיים למען תחיה אתה וירעה:
 (יג) לאהבה את יהוה אלהיך לשמע בקלו
 ולדבקהו בו כי הוא חייה וארץ מדי
 לשבת עלהאדמה אשר נשבע יהוה

די. הכי לך טוה והכתוב פתס: והלך היאך: (טז) אשר אכני
 מלוה אחס היום ללסנה. הכי טכז וכו מלוי: ומיית ורביח.
 הכי חמיים: (יז) ולא יפנה לנכך. הכי רכע: (יח) כי
 טכז חלדק. הכי טוה: (יט) העידוויי ככס היום את הטוים

בישחא: (כ) די אכא ספקד לך וימא רין למרסם ית אלהיך
 למנה באודון דחקמו. קרמתי ולטפס סקודוה וקיסוה ורינוה
 וחידי וחסגי וברכנה ית אלהיך בארעא די את עליל סמן
 למרתה: (כא) ואם יתפעי לך ולא תקביל ותפעו ותסגור
 לפעוה עממא ותפלחיתו: (כב) חיותו לבון וימא רין ארי
 מיבר חיבדון לא תורכן זמן על ארעא די את עבר ות הקינא
 למיעל לחמן למרתה: (כג) אסחודית בקון וימא רין ית שמיא
 ות ארעא חיי וממא יתית קרסו ברבן ולוסי ותחריגי בתי
 בדיל דמיו את וברך: (כד) למרסם ית אלהיך לקבלא למיטריה
 ולא תקרבא לכתליה ארי הוא תיך ואורכות חסו למשב על
 ארעא די קים ית לאברתה לאברתם ליאחק ולעקב למתן לחון:

ואת הארץ. שחס קיימים לעולם וכאשר תקבל אחסם הכנס
 יהיו עדים שאני סחיתי ככס בכל זאת. דכר אחר העידווי
 ככס היום את השמים וגו' אמר להם הקדוש צדוק הוא ליטכאל
 סתכלו בסמים שנכחתי לשמש אחסם טוה טו את מדחס טוה
 לא עלה בלבל טוה ון המזרח והערב לכל העולם כענין שנאמר
 וזרם הטוה וזל הטוה [קסלה ח'] סתכלו צדקן שנכחתי
 לשמש אחסם טוה טנה מדחס טוה זעת' אותם ולא זעת
 אז טוה זעתם טוים והעלתם שעורית וזם זלו טעטו לא
 לטכר ולא לספקד חס וזכין חין עקבל' טכר ולא חוטטין
 חין עקבלין טורענות לא טו את מדחס אחס טחם זכיתם
 חקבלו טכר ולא הטחחס חקבלו טורענות על אחס כמה וכמה:
 ונמרת צמיים. אני מורה לכם צדוק צחלק סמיים כלדס
 האומר לצט צדק לך חלק יפס צחלמי וועמודו על סלק

לְאַבְתָּיִךְ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב לְתַת
לָהֶם: פ פ פ

סדר וילך

לא (א) וילך משה וידבר את הדברים
האלה אל כל ישראל: (ב) ויאמר אלהם
בדממה ועשרים שנה אנכי היום לא-
אובל עוד לצאת ולבוא יהוה אמר אלי
לא תעבר את תהדן הזה: (ג) יהוה
אלהיך הוא עבר לפניך הוא ישמיד את
הגוים האלה מלפניך וירשתם יהושע
הוא עבר לפניך כאשר דבר יהוה: שני
(ד) ועשה יהוה להם כאשר עשה לסיחון
ולעוג מלכי האמרי וילאצם אשר השמיד
אתם: (ה) ונתנם יהוה לפניכם ועשיתם
להם ככל המצוה אשר צויתי אתכם:
(ו) חזקו ואמצו אל תיראו ואל תערצו
מפניהם כי יהוה אלהיך הוא קהלך
עמך לא ירפה ולא יעזבך: ס שלישי חמישי

ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני

תרומם

לא (ב) ואזל משה ומליל ית פתגמא האלן עם כל ישראל:
(ג) ואמר להון פר מאה ועשרין שנין אגא זקא דין
לח אגא קיל עוד לספק ולמשל ית אמר לי לא תעבר ית
יהוה תדין: (ד) אלהך מימריה עבר קדמך הוא ישעי ית
עקמא האלן מן קדמך ומיתעטן יהושע הוא עבר קדמך
קמא די מליל ית: (ה) ויעבד ית להון קמא די עבר לסיחון
ולעוג מלכי אמרוא וילאצתון די ישעי ותהון: (ו) ומקרינן
ית קדמיכון ומעברון להון קבל פסקדתא די פקרת יתכון:
(ז) תקיסו ואלעו לא תרחלון ולא תפריון מן קדמיהון צרי
י אלהך מימריה מדבר קדמך לא ישקנך ולא ירחקך:
(ח) וקרא משה ליהושע ואמר ליה לעיני כל ישראל תקח
סיסס ולומע לו את זס צכור כך ועל זס נאמס ס' נמס סלקי
וכוסי אתס חומך גוכלי [תסלים ט"ז] סכמס ידי על גוכל
סעוצ לומע את זס קר כך:
סחלת ס נצבים:

לא (ב) סככי סיכ . סיכס עללו ית וסנתי כיוס זס טולדתי
וכיוס זס סעומ [ר"ס י"א]: לא סוכל עוד ללמס ולכס .
יכול ססמס כס סלמוד לומע לא סכמס עינו ולא יס לסס
[דכיס ל"ד] סלס וסס לא סוכל סיני כסלי סנטלס מנני ככסומ
זמסס ליססע: ד"ס ללמס ולכס . בדכרי מוסס מלנני סכססמ
מנני ססוכוס ומעיינות ססכמס: וס' סמכ סלי . זסו סיכוס
לא סוכל עוד ללמס ולכס לפי סס' סמכ סלי: (ו) לא יספך .

כִּלְיִשְׂרָאֵל תִּנְק וְאִמְיָן כִּי אֲתָה תבוא
 אֶת־הָעַם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
 יְהוָה לְאַבְרָם לְתַת לָהֶם וְאַתָּה תִּנְחַלְנָה
 אוֹתָם: (ח) וְהַיְהוּה הוּא וְהַלֵּךְ לְפָנָי הוּא
 יְהוּה עִמָּךְ לֹא יִרְפָּךְ וְלֹא יַעֲזֹבְךָ לֹא תִירָא
 וְלֹא תַחַת: (ט) וַיִּבְרַתֵּב מֹשֶׁה אֶת־הַתּוֹרָה
 הַזֹּאת וַיִּתְּנָהּ לְהַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי הַנְּשָׂאִים
 אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה וְאֶל־כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַיַּעַז וַיִּצַּו מֹשֶׁה אוֹתָם לֵאמֹר מִקֵּץ
 שִׁבְעַת שָׁנִים בְּמַעַד שָׁנַת הַשְּׁמִטָּה בְּתַג
 הַסְּפוֹת: (י) בְּבֹא כָל־יִשְׂרָאֵל לְרִאוֹת
 אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
 תִּקְרָא אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶגֶד כָּל־יִשְׂרָאֵל
 בְּאֲזִינֵיהֶם: (יב) הִקְהֵל אֶת־הָעַם הָאֲנָשִׁים
 וְהַנְּשִׂאִים וְהַמָּת וְגֵרָה אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיךָ לְמַעַן
 יִשְׁמְעוּ וְיִלְמְעוּ וְיִרְאוּ אֶת־יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דְּבָרֵי
 הַתּוֹרָה הַזֹּאת: (יג) וּבְנִידֵם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ

וְאִלֵּים אֲרֵי אֵת תִּיעוּל עִם עֲמָא תַרְן לֹא־רֵא דִי קַיִם: (א)
 לֹא־תִתְּנוּן לְמַטְן לְהוֹן וְאַתְּ תִּתְּנֵנָה יְהוֹן: (ב) הוּא מְדַבֵּר
 בְּרִבְּוּ מִיִּמְרֵיהּ דְּהוּ בְּעַעְרָה לֹא יִשְׁבַּקְנָה וְלֹא יִדְחַקְנָה לֹא
 תִּדְחַל וְלֹא תִתְּפֵר: (ג) וְתַב מֹשֶׁה יַת אוֹרְתָא הָרָא וְיִתְּבָה
 לְבַרְתָּא בְּנֵי לֵוִי דְנִמְלִין יַת אֲרוֹן קִיָּמָא דְּהוּ וְלְכָל סְבִי יִשְׂרָאֵל:
 (ד) וַפְּקֵד מֹשֶׁה יְהוֹן לְמִיָּד סְפוּף שִׁבְעַת שָׁנִין בְּזִמְן שְׁתָּא
 דְּשִׁמְטָתָא בְּהָא דְּמִשְׁלָא: (ה) בְּמִתֵּי כָּל יִשְׂרָאֵל לֹא־תִתְּנוּן
 קְדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּאֶתְרָא דִּי יִתְרַעֵי תִקְרֵי יַת אוֹרְתָא הָרָא קְדָם
 כָּל יִשְׂרָאֵל וְתִשְׁמַעְטוּן: (ו) כְּגִישׁ יַת עֲמָא נִיבְרֵיָא וְיִשְׂאִי
 וְשִׁלְיֵי וְגִיְרָה דִּי גִין־רֵהַב דְּרִיל דְּיִשְׁמַעְטוּן וְדִילִסְטוּן וְיִבְחַלְוּ
 קְדָם יְיָ אֱלֹהֵיכוֹן וְיִשְׁרִין לְמַעַבְדֵי יַת כָּל פְּתָגְמֵי אוֹרְתָא הָרָא:
 (ז) וְיִגְיֵהוֹן דִּי לֹא יִדְעִין וְיִשְׁמַעְטוּן וְיִלְפִין לְמִדְחַל קְדָם יְיָ אֱלֹהֵיכוֹן

לא יתן לך רפיון לסיוע נעזב ונעזבו: (ז) כי אחס תבא את
 העם הזה. אכי את תיעול עם עונש דקין משה ח"ל ליהסוע
 זקנים שבדור יהיו עמך הכל לפי דעתך ועלמך אבל הקדש
 חזק ליהסוע כי אהם תביא את בני ישראל אל הארץ אשר
 נשבעתי להם תביא על כרחם הכל חלוי כך עול עמך וסך על
 קדקדן דבך אחד לדור ולא שני דבכים לדור [סנהדרין ח']:
 (ח) וכתוב משה ויחסה. כשנגמרה כלם נחם לבני שבטו:
 (י) וקץ שבע שנים. צטנה לראונה של שמוס השמינית ולמה
 קורא אותם שנת השמיטה שבעין שבעים נוסגת צב בקלי
 של שבעים הולא לנוחלי שבעים: (יא) תקבל את הסודס הזאת.
 העלך היה קורא מחמתל חלם הדבכים כדליתח צנמ' [סועס
 י"א] על צינה של עץ ססוי עוטרין צנזרה: (יב) האנשים

ישמעו ולמדו ליראה את יהוה אלהיכם
 כל הימים אשר אתם חיים עלי האדמה
 אשר אתם עברים את הירדן שמה
 לרשתה: פ חמישי ששי (יד) ויאמר
 יהוה אל משה הן קרבו ימיה למות
 קרא את יהושע והתיצבו באהל מועד
 ואצונו וילך משה ויהושע ויתיצבו
 באהל מועד: (טו) וירא יהוה באהל בעמוד
 ענן ויעמד עמוד הענן על פתח
 האהל: (טז) ויאמר יהוה אל משה הנה
 שכב עם אבותי וקם העם הזה ונגה
 אחרי אלהי גכר הארץ אשר הוא בא
 שמה בקרב ויענני והפך את כרית
 אשר ברתי אתו: (יז) והנה אפי כו ביום
 ההוא ויעבתי והסתרתי פני מהם והנה
 לאכל ומצאהו רעות רבות וצרות ואמר
 ביום ההוא הלא על פראין אלהי בקרבי
 מצאוני הרעות האלה: (יח) ואנכי הסתר

אסתור פני ביום ההוא על כל הרבה
 אשר עשה בי פנה אל אלהים אחרים:
 (יט) ועתה כתבו לכם את השירה הזאת

תרגום

כל זמנא די אתון קריטין על ארעא די אתון עברין בת ירדנא
 חסין למיךמה: (יז) ואמר ה למשה הא קרבו ימיה למיטח
 קרי ית יהושע ואתעמדו במישבן וקמא ואפקדיניה ואל משה
 ויהושע ואתעמדו במישבן וקמא: (טו) ואתנול ה במישבנא
 בעמודא בעננא וקם עמודא בעננא על חבע מ'שקנא: (טז) ויאמר
 ה למשה הא את שכבי עם אבותי וקום עמא חרין וישע
 בחר מעות עממי ארעא די הוא עליל לחסן ביעהון וישבקיין
 בחלתי וישבון ית קמי די גזרות עמהון: (יז) ותקוף רוגי
 בהון ביוםא הווא וארדוקיטין ואסליק שכיתי מנהון ויהון
 למיכל ויערען ויהון בישן סניאן וקון וישי ביוםא הווא הלא
 מדלית שכיעת אלהי בני ארעוי בישא האלין: (יח) ואנא
 סלקא אסליק שכיתי מנהון ביוםא הווא על כל בישא די
 עברו ארי ארסניאוי בחר מעות עממיא: (יט) וקען פתויו לבון
 ית חושבנותא קרא ואלפה ית בני ישראל שרה בסומהון
 ללמוד: וסמסיס. לשמוע: וסוף. למח כל למח סכך
 לנניסיסיס [סגיגה ג']: (יד) ולאוט. ולאוט: (טז) נכך
 סלכך. גוי סלכך: יף וסממתי פני. כמו סליי כולס
 זלכסס: (יט) למ סכיסה סולס. סלזיט סלייסי סל זכמל

וּלְמַדָּה אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל שִׁמְיָה בְּפִיהֶם
 לְמַעַן תִּהְיֶה-לִּי הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְעֵד בְּבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל: שש שביעי (כ) פִּי-אֲבִיָּאֲנוּ אֶל-
 הָאָדָמָה | אֲשֶׁר-נִשְׁבַּעְתִּי לְאַכְתֹּתוֹ זִבְחַת
 חֶלֶב וְדָבָשׁ וְאֶבֶל וְשִׁבְעַת וְדָשָׁן וּפְנֵה אֶל-
 אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְעַד־דָּוִם וְנֶאֱצִינִי וְהִפֵּר
 אֶת-בְּרִיתִי: (כא) וְהָיָה כִּי-תִמְצָאֲנָה אֹתוֹ
 רְעוּת רְבוֹת וְצָרוֹת וְעִנְיָתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת
 לְפָנָיו לְעֵד כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ כִּי
 יִבְדַּעְתִּי אֶת-יִצְרוֹ אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה הַיּוֹם
 בְּטָרָם אֲבִיָּאֲנוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי:
 (כב) וַיִּכְתַּב מֹשֶׁה אֶת-הַשִּׁירָה הַזֹּאת בַּיּוֹם
 הַהוּא וַיְלַמְּדָהּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (כג) וַיִּצְוֶה
 אֶת-יְהוֹשֻׁעַ בְּדִנְוֹ וַיֹּאמֶר חֲזַק וְאַמִּץ כִּי
 אָתָּה תָבִיא אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר-נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם וְאַנְכִּי אֵהְיֶה עִמָּךְ:
 (כד) וַיְהִי וּבְכָלוֹת מֹשֶׁה לְבָתָּב אֶת-דְּבָרֵי
 הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל-סֵפֶר עַד תִּמָּם: שביעי

(כה) וַיִּצְוֶה מֹשֶׁה אֶת-הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית-
 יְהוָה לֵאמֹר: (כו) לָקַח אֵת סֵפֶר הַתּוֹרָה

תְּרִים

בְּדִל וְהָיָה קְדָמִי תוֹשֵׁבְחָתָא הָדָא לְסִידוֹ בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
 (כז) אָרִי אֲעֲלִינִי לְאַרְעָא דִּי קְדִישָׁתָא לְאַבְהֵתָהוֹן עֲבָדָא חֶלֶב
 וְדָבָשׁ וְיִבְכְּלוּ וְיִשְׁבְּעוּ וְהִסְתַּקְּוּ וְהִסְתַּמְּוּ בְּתֵר טַעְנֵת עֲמִמָּא
 וְהִפְלִחוּ לְהוֹן וְרַגְוִין קְדָמִי וְיִשְׁטַן יַת קָדְשִׁי: (כח) וַיְהִי אָרִי
 יִשְׁרָאֵל וְהָיוּ בְּיָשָׁן מִיָּאֵן וְעָקוּן וְהִתְחִיב תוֹשֵׁבְחָתָא הָדָא קְדָמָה
 לְסִידוֹ אָרִי לֹא תִתְנַשֵּׁי מִסּוּם בְּנֵהוֹן אָרִי לִי קְדָשִׁי יִצְבִּיהוֹן דִּי
 אִיטָן עֲבָדוֹן חִמָּא בִּין עַד לֹא אֲעֲלִינִי לְאַרְעָא דִּי קְדִישָׁתָא:
 (כט) וְתִבֵּב מֹשֶׁה יַת תוֹשֵׁבְחָתָא הָדָא בְּיוֹמָא הַהוּא וְאֶלְפָּסָא
 לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (ל) וּפְסָק דַּת יְהוֹשֻׁעַ בַּר נָוֵן וְאַמִּץ תִּקְוָה וְאֶלְפָּס
 אָרִי אֵת תְּעִיל יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא דִּי קְדִישָׁתָא לְהוֹן וּמִיָּמֵר
 יַת דְּקַסְעָדָה: (לא) וְהָיָה בַּר שִׁיבָּ מֹשֶׁה לְמַכְתַּב יַת פְּתָגְמִי
 אֲבוֹתָתָא הָדָא עַל סֵפֶרָא עַד דְּשִׁלְּמִי: (לב) וּפְסָק מֹשֶׁה יַת
 לְוִיָּא נְשָׂאֵי אֲרוֹן קְדָשָׁא דִּי לְמִיָּרִי: (לג) סוּבַר יַת סֵפֶרָא
 דְּאֲבוֹתָתָא הָדָן וְהִשְׁוִין וְהִיָּה מִסְּפֵר אֲרוֹן קְדָשָׁא דִּי אֶלְהֵבוֹן

הַדְּמִתּוּ עִמּוֹ [דְּכָרִים ל"ג]: (כ) וְאֶלְוִיָּי וְהַכְּעִיסוּוּ וְכֵן כָּל
 יִשְׂרָאֵל לְשׁוֹן כְּעַם: (כא) וְעַתָּה הַסִּידָה סוּחָה לְפָנָיו לְעֵד
 טַהֲמִכִּיתִי בּוֹ בְּחֹכְמָה עַל כָּל הַמּוֹלָלוֹת אֹרֹת: כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי
 זְכֵרוֹ. כִּי אֲבַעֲמָסָה לִישְׁכָּל סִלְוִן חוֹכְמָה מִשְׁתַּחֲמַת מוֹרְעַם
 לְבַמְרִי: (כב) וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נָוֵן. מִסְּפֵר לְמַעַל כְּלֵפֵי טַהֲרִים
 כִּסּוּ שַׁמְרַתָּה אֵל סִלְוִן שֵׁשׁ טַהֲמִכִּיתִי לָסֵם: (כג) לְקוֹס. כָּשׁ

הזה ושמעתם אתו מצד ארון ברית יהוה
 אלהיכם והיה לכם בזה לעד: (כ) כי אנכי
 ידעתי את מרדך ואת ערשך הקשה הן
 בעורני חי עמכם היום ממרים הייתם
 עסיהוה ואף בראיתי מותי: מסמך
 (כח) הקהילו אלי את כל יקני שבטיכם
 ושמריכם ואדברה באזניכם את הדברים
 האלה ואעידה גם את השמים ואת
 הארץ: (כט) כי ידעתי אתי מותי ברא
 השחת פשחתו וסרתם מן הדרך אשר
 צויתי אתכם וקראת אתכם הרעה
 באחרית הימים בראעשו אתהרע
 בעיני יהוה להקעיסו במעשה ידיכם:
 (ל) וידבר משה באזני כל קהל ישראל
 את דברי השינה הזאת עד תמם:

פ פ פ

סדר האזינו

לב ש האזינו השמים וארבה ותשמע

בראשית סי' פ"ה פסוק

ידני חסן בך לטהר: (ס) אף אף דענא ית פרגנתך ונת
 קדלה קשיא דא עד דאנא קיים עמכון וקא דין מסרבין
 הנתחן קדם יי ואף ארי בטר דאימות: (סא) אכנישו לותי ית
 קל קבי שקבטין וסרביכון ואמליל קדמיהן ית פרגמא האלין
 ואסמדי בהון ית שמיא נת ארעא: (סב) ארי קדעית בטר
 דאימות ארי חבלא תהבולן ותסמין מן ארעא די פקדית תבון
 ותעבע תבון בישתא בסוף זמנא ארי תעבורן ית דביש קדם
 יי לארעא קדמוי בעברי ירכון: (סג) ומליל משה קדם כל
 קהלא דישראל ית פרגמי תישבחהא דרא עד דשלימי:
 לב (סד) אציתו שמא ואמליל ותשמע ארעא סמרי סימי:

זכר שמוך הולך: מלך חסון כזית ס'. נחלקו זו חכמי
 ישראל בצבא נחלא יש מוסס אומנים דף סיה בולט מן הארון
 נצחון וסס סיה מונח ו"ח מלך הלווחת סיה מונס צחון
 הארון: (כח) סקילו אלי. ולא חקעו אוחו סיוס צחונות
 לסקיל את סקיל לפי סנא' עסס לך [צמדכ י'] ולא ססליט
 יוכע פליסס ואף נמיוו נגכון קודס יוס עומו (ס"ח) ציוס
 מווחו) לקיים זכ סנאמך חין סלטון ציוס סמוח [קסלת ס']:
 וסעידה צס סח ססמיוס וסח ססרץ. וס"ח סכי כצכ סעיד
 לוועלס סעידוסי צכס סיוס וכוונר [דכריס ל'] ססס לישכאל
 סונר סזל לסניוס ולסרץ לס סונר ועכסיו צל לוונר סלזיו
 ססמיוס וכו': (כט) סחרי מוחי כי סססח סססיתון. וסכי כל
 עווח יססוע לס סססיתו סנאמך ויעצדו סעס סח ס' כל ימי
 יססוע [סופסיוס צ'] מכלן סחלמוידיו סל סל סס צכיו עליו כגוס
 כל זמן סיססוע סי סיה ככלס לנכס כליוו סול סי:

חסלת פישת וילך:

האזין אמרתי: (א) יערך במסור לקחי
 תזל כפול אמרתי בשערים עליהם
 וכרבובים עלי-עשב: (ב) כי שם יהוה
 אקרא רבו גדל לאלהינו: (ג) הצור תמים
 פעלו כי בלדד רבו משפט אל אמונה ואין
 עול צדיק וישר הוא: (ד) שחת לו לא בניו

לב (א) האזינו השמים. שאני נחמה צדק לישראל ותהיו
 עדים בדבר סדק אמרתי להם שאתם תהיו עדים וכן
 ותשמעו הארץ. ולמה העיד צדק שמים וארץ אשר נטה אני
 צדק ודם לעשר אני מה אם יאמרו ישראל לא קבלנו עלינו
 הצדקת מי צד ומנחמם לפיכך העיד צדק שמים וארץ עדים
 שהן קיימים לעולם ועד שאם יזכו יצאו העדים ויתנו סדרם
 הגבן תתן פניהם והארץ תתן יצולה והשמים יתנו טלם ולא
 יתחייבו חסיה צדק די העדים תחלה ועלך את השמים ולא
 יהיה מעט והאדמה לא תתן את יצולה [דברים י"א] ולא יכ
 ואצדקה מוכה על ידי האנושות: (ב) יערך כמעט לקחי.
 זו היא העדות שתעידו שאני אומר צדקתם תורה שנתתי
 לישראל שהיא חיים לעולם [ספרי] כמעט הזה שהוא חיים
 לעולם כאשר יערכו השמים טל ומטר: יערך. לשון יטיף וכן
 יערמון דמן [תהלים ס"ה] יערמו טל [דברים ל"ג]: חזל
 כעל. שהכל שמים זו [ספרי] לפי שהמטר יש בו ענבים
 לצדיק (ס"א) יש ענבים צדק כגון כולכי דרכים ומי שהיה
 צדק ולא יין: כשעירים. לשון רוח קצרה כחכמותו כרוסי
 עטרה מה הרומח הללו ומזיקין את העשנים ומגדלין אותם

(א) יבסם קמחא ארסו ותקבל קמחא מימי ברוח
 קמחא ונשבין על דיתאה וברסו מלקושא בעל עשפא:
 (ב) אר בשמא ריי אגא מצלי רבו רבותא קדם אלהנא:
 (ג) מקיפא דשלמין עבדוהי ארי כל ארתיה דינא אלהא
 מהימנא דמן קרמוהי עולה לא נפיק מן קדם דזבאי וקשיט
 הוא: (ד) חבירו להון לא ליה בננא די פלחו לפענתא

אף דצרי תורה ומגדלין את לומידס: וכרביצים. טיפי מטר
 כרסא לי על סם שורס כחן קבל רביצ כמה דאת אמר רובה
 קשה [בבבא ש"ס]: דשא. ארביצין עטיפה הארץ מנוסה
 צדק: עשב. קלם אמר קרוי עשב וכל מין ומין לעצמו קרוי
 עשב: (ג) כי סם ה' אקבל. סרי כי עשום צלחון כאשר כמו
 כי תצאו אל הארץ [ויקרא כ"ג] כשאתם באים אל הארץ
 הנה גודל לאלהינו וזכרו שמו מכלן אמרו שעוין צדק סם
 כבוד מלכותו אתך צדק שצדקתם [תענית ט"ז]: (ד) הבור
 תמים פעלו. אע"פ שהוא חזק כשנציל סודענות על עובדי
 רבונו לא צדק הוא נציל כי אם צדק כי תמים פעלו: אל
 אמונה. לשלם ללדיקים דקתם לעולם הנה ואע"פ שאתם את
 חגמולם סופו לאמן את דבריו: ואין עול. אף לרשעים ומשלה
 שכל דקתם צעולם חזק: לדיק וישר הוא. הכל מגדליקים
 עליהם את דינו וכך ראוי וישר להם לדיק מפי הצדיק וישר
 הוא וראוי להלדיקו: (ה) שיסת לו וגו'. כחכמותו מצילו להון
 לא ליה: צדק מומס. צדקו סוד והסתמה שהסתמו הוא מומס:
 צדק מומס. מומס של צדק היה ולא מומס: דור עקש. עקוס
 ומעוקל כמו ואת כל הישרים יעקשו [מיכה ג'] וכלשון משנה
 שולדס שסיני עקושת ועקושת: ומחלתל. אסורע"ליים

מומם דור עקש ופתלתל: (ו) הליהנה
 תגמלוהא את עם נבל ולא חכם הלא
 הוא אביה קנה הוא עשה ויבנה: שני
 זכר ימות עולם בינו שנות דר ודר
 שאל אביה ויבדק זקניה ויאמרו לה:
 בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם
 יצב גבלת עמים למספר בני ישראל:
 כי חלק יהיה עמו יעקב תבל נחלתו:
 ימצאהו בארץ מדבר וכתהו ילל ישמץ
 יסבנהו יבונהו יצנהו באישון עינו:

יד רבתי והיא תיבה בפני עצמה

כפחיל הזה שגדלין אותו ונקיטין אותו סביבות הגדיל.
 פחלתל פן סביבות הסבולות כען ירקק אלמדם סחרסר
 סגבל: (ו) הלא תגמלוהו וכו' לשון חנייה וכו' לפניו אתה
 מעניצין שיש צידו ליפרע מכם ושהיטיב לכם בכל הטובות:
 עם ככל ששכחו את העשוי להם: ולא חכם להצין את
 הטובות שיש צידו להיטיב ולהרע: הלא הוא אביה קנה.
 שקינך שקינך בקן הסלעים ובארץ חזקה שתקנך בכל מיני
 חקקה: הוא עשך. אומה צלומות: ויכוונך. אחרי כן בכל
 מיני צמים וכן. מכם כהנים מכם נביאים ומכם מלכים כרך
 שהכל חלו צו: (ז) זכור ימות עולם. מה עשה כראשונים
 שהענישו לפניו: צינו שנות דור ודור. דור אטש שהניף

דרא ראשניא עבדוהו ואשתניא: (ו) הא קדם יי אתון
 נמלין דא עמא דקפילו אורייתא ולא חמימו הלא הוא אביה
 ואף דליה הוא עבדך ואחיקדך: (ז) ארבר וימין דמן עלמא
 אסתבל בשני דר ודר שאל לאביה ויחי לה סבך וימיה
 לה: (ח) באחיקדך עלאה עממיא בפרישתיה בני אנשא
 קיים תחומי עממיא למגן בני ישראל: (ט) ארי חילקא דיי
 עמיה יעקב ערב אחתסתיה: (י) ספיק צריביתון פארע מדברא

עליהם מי חוקיעום ודור המצול ששעסם. ד"ל לא נתתם
 לצדכם על שעבד: צינו שנות דור ודור. להכיר להבא שיש
 צידו להיטיב לכם ולהסמיל לכם ימות הנשנים והעולם הבא:
 חלל אביך. אלו הנביאים שנקראים אבות כעו שגמורו חלליהו
 אבי אבי רכב ישראל [מלכים' ז' ג']: זקניך. אלו הסבוכים
 [קידושין ג']: ויאמרו לך. הכאשמות: (ח) צנחל עליך
 גוים. כשהסמיל הקצ"ה לנוכעיסוי את חלק נחלתן הניסין
 וחספס: צהפרידו בני אדם. כשהספין דור הפלגה היה צידו
 להפצירם מן העולם ולא עשה כן חלל יצב בצולות עמים
 קיינים ולא אדם: לנוספר בני ישראל. בשביל מוסר בני
 ישראל שעתידין לנאת מנצי שם ולמוספר שבעים נפש של בני
 ישראל שירדו למצרים הניצ בצולות עמים שבעים לשון:
 כי חלק ה' עמו. למה כל זאת לפי שהיה חלקו כבוד
 ציינים ועמיד לנאת ומי הוא חלקו. עמו. ומי הוא עמו:
 יעקב חבל נחלתו. והוא השלישי בצבות המשוש בשלש זכויות
 זכות אבי זכויות זכויות זכויות זכויות זכויות זכויות
 עשוי צב' גדילים והוא זכויות היה לו לנחלה לא ישמעאל צן
 צדכסם ולא עשו צנו של יעקב: (י) ימלאהו בארץ מדבר

(יא) בְּנִשְׁרֵי יַעֲיִר קָפוּ עַל-גּוֹזְלָיו יַחַף יִפְרֵשׁ
 בְּנִפְיֵי יִקְהָהוּ יִשְׁאַהֲבוּ עַל-אַבְרָתוֹ: (יב) יְהִיָּה
 בְּדָד יִנְחָנוּ וְאִין עִמּוֹ יֵאָל נִכְרֵי: שְׁלִישׁ
 יֵי יִרְכְּבֵהוּ עַל-בְּמֹתַי אֲרִין וַיֵּאָכֵל תְּנוּבָת

יִתְרוֹ ו'

אותם מלא לי לאנשים בדרך הנדבר שקבלו עליהם תורחם
 ומלכותו ועולו עם שלם עשו ישמעאל ובשו שנלמד זכרם משעיר
 לנו הופיע מהר פאכן [דברים ל"ג]: ובתהו ילל ישמון. ארץ
 זיה ושמונה נקום יללה תניים וזנות יענה אף הם נאסכו:
 אחר האננה ולא אמרו למשה הלא נלל לנדבנות מקום זיה
 ותנוון כענין שנאמר לכתך אחי בנדבר [ירמיה ז']:
 יסובבנהו. הם קצצם והקיפם צעניים וקצצם דבגלים לארבע
 דומות וקצצן צחמתים החר שכפחו עליהם כביגית: יזננהו.
 הם צחורה וזינה: יזננהו. עמם שרף ועקרב וען האוננות
 כליטון עינו. הוא השחור צבעי"י הסאור יולל סימנו. והנקלום
 תרגם וינלסכו יפסיקו כל לכו צמדבר כמו ומלא להם
 [דברים י"א] לא ינאלו לנו החר [יסוע ע"ז]: יסובבנהו.
 אשכינו סחור סחור לשיניתיה חלל מועד צלמנע וארבעם
 דבגים לז' דומות: (יא) כנשר יעיר קנו. נהגם צחמנים
 וצחמלם כנשר הוה כחמני על צניו ואינו נכנס לקנו פחאוס
 עד שהוה מוקשקש ומטרף על צניו הנכפיו צין אילן לילין
 צין שוכה לתצרתה כדי שיעורו צניו היאם צהם כח לקבלו:
 יעיר קנו. יעורר צניו: על גוזליו ירחף. אינו מנציד
 עננו עליהם אלא מחוסף טוגע ואינו נוגע אף סק"ה שרי
 לפ עלאכורו שגיא כס [איוב ל"ז] כשבא ליתן תורה לא

בית צחנא אחר דלית מצא אשירטון סחור סחור לשדגיניה
 אלסינן פתגמי אוריתא גמירטין קבבת עניהון: (יא) בְּנִשְׁרֵי
 דמחיש לקניה על בנותי מתחופה מפריש גרפוזי מקביליהון
 קנאלהון על תקופה אבריהו: (יב) בְּלַחֲרֵיהוֹן עֲתִי
 לאשיריתיהון בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולא יתקיים
 קדמיהו פילסן פגנאן: (יג) אֲשִׁירְטוֹן עַל תִּקְפֵי אַרְעָא וְאִזְבְּלִינֵן

נגלה עליהם מרוח אחר חלל מארבע דומות שנלמד ה' מסני
 כל זכח משעיר לנו הופיע מהר פאכן [דברים ל"ג] וזכח
 קדם [דברים ל"ג] אלוה ממיתן ינל [סנקוק ח'] זו רוח
 רביעית: יסוע כנפיו יקסוהו. כשבא ליטלן מנוקום למקום
 אינו נוטלן דבגליו כשאר עופות לפי ששאר עופות ירחים מן
 הנשר שהוא מנציה לעוף ופורח עליהם לפיכך נושאן דבגליו
 משני הנשר אבל הנשר אינו ירח אלא מן הסף לפיכך נושאן על
 כנפיו אמר מוטב שיכנס הסף צי ולא יכנס צניו אף סק"ה
 ואשא אחכם על כנפי השמים [שמות י"ט] כשנבעו מלכים
 אחרים והשיגורם על הים היו זרקים צהם סלים ואצני
 בלסטלחות מיד יקע מאלך אלהים וגו' ויבא צין עקנה מלכים
 וגו' [שמות י"ד]: (יב) ה' דד. ה' דד לנפט נהגם צמדבר:
 ואין עמו אל נכר. לא היה כח צמדבר מכל אלהי הגוים להרמות
 כחו ולהלחם עמם. ודעותיו דרשורו על העמיד וכן מרנס
 אונקלום ואני אומר דברי מוכסה הם להעיד השמים והארץ
 וחמל השירה להם לעד פסופן לצבור ולא יזכרו לא הראשונות
 שעשה להם ולא הסולדים שהוא עתיד לעשות להם לפיכך
 לריך ליטב הדבר לכאן ולכאן וכל פענין מוכס על זכור ימות
 עולם ציו שנות דור ודור כן עשה להם וכן עתיד לעשות כל

שְׁדוֹ וַיִּנְקְהוּ דָבַשׁ מִפְּלֵעַ וְשֶׁמֶן מִחִלְמִישׁ
 צֹרֶר׃ (י) חֲמֵאת בָּקָה וְחֵלֶב צֹאן עִם-חֵלֶב
 כָּרִים וְאֵילִים בְּגִיבֵי רֶשֶׁן וְעֵתוּדִים עִם-חֵלֶב
 בְּלִיזוֹת חֲמִירָה וְדֶם-עֵינָב תִּשְׁתֶּה-חֶמֶר׃
 (ש) וַיִּשְׁמֵן יִשְׂרָאֵל וַיִּבְעַט שְׁמֵנָה עֶבְרִית
 כְּשֵׁית וַיִּשֶׁשׂ לַיהוָה עֲשָׂהוּ וַיִּנְבֵּל צֹרֶר וַיִּשְׁעֵתוּ׃
 (ש) יִקְנֶאֱהוּ בְּזָרִים בְּתוֹעֵבַת יַבְעִיסָהוּ׃
 (י) יִזְבְּחוּ לַשֵּׁדִים לֹא אֱלֹהֵי אֱלֹהִים לֹא

זה הים להם לזכור: (יג) יכניסו על צמחי ארץ. כל
 המקרא כחכרונות: יכניסו גוומר. על עם שא"י גזוה עכל
 האלמות: ויחבל תנועות שרי. אלו פירות א"י שקלים לטו
 ולהתבטל מכל פירות האלמות: ויניקו דבש מקלע. מעשה
 באחד שאמר לבטו בזיכני הבא לי קליעות מן החצית הלבן
 ונאל הדבש קף על פיה אמר לו זו של דבש היא אמר לו
 השקע ירך לחוכה וחסה מעלה קליעות מחוכה [ספרי]:
 צמחי ארץ. לשון גזוה: שרי. לשון שדה: חלמים לור.
 תקפו ומזקו של קלע כשאינו דבוק לתיבה שלאחריו נקוד
 חלמים וכשהוא דבוק נקוד חלמים: ושמן מחלמים לור.
 אלו זמנים של גוש חלב [מנחות פ"ה]: (יד) חמאת צקר וחלב
 נאף. זה הים צימי שלמה שחומר עשרה צקר צריאים ועשרים
 צקר רעי ומאה נאף [מלכים א' ה']: עם חלב כרים. זה
 הים צימי עשרה סזצמים שא"י וחללים כרים עלאן [עצום
 ו]: חלב כליות חסה. זה הים צימי שלמה שחומר וישי לחם

בַּיַּת שְׁנֵאֵדוֹן וַיִּסַּב לְהוֹן בַּיַּת שְׁלִשִׁי קָדְדוֹן וְתָבִי וְתָבִי
 קָרְבִין תְּקִיפִין׃ (ח) דָּבַב לְהוֹן בַּיַּת מִלְכִּיהוֹן וְשִׁלְשִׁיהוֹן עִם
 עֹמֵר וּבְקָרְבֵיהוֹן וּמִקְסִיהוֹן עֶשְׂרֵי דָאָרְעֵיהוֹן וְאַחַסְנֵיהוֹן עִם בַּיַּת
 חִילֵהוֹן וּמִשְׁרֵיהוֹן וְדָם בְּגִיבֵיהוֹן אִתְּשֵׁר בְּמֵאָה׃ (ט) וְעֵמֶר
 מִשְׁרָאֵל וּבִעַט אֶצְלָה תְּקוּף קָנָא וְקָסִין וְשִׁבְק פּוֹלְחִין אֶלְהָא
 דְעֵבְרִיָה וְאַרְבֵּי קָדָם תְּקִיפָא דְפְרִיקָה׃ (ט) אֶקְנִיא קְרִמְדֵיהוּ
 כְּפּוֹלְחֵן טַעְנָאן בְּתוֹעֵבַת אֶרְבֵּי קְרִמְדֵיהוּ׃ (י) דְבָחוּ לְשִׁדְדִין

שלמה וגומר [מלכים א' ה']: ודס ענב חסמה חמר. צימי
 עשרה סזצמים השומים צמורקי יין [עצום ו]: חמאת צקר.
 הוא שומן הנקלט מעל גבי החלב: וחלב נאף. חלב של נאף
 וכשהוא דבוק נקוד חלב כמו בחלב אגוז: כרים. כצמים:
 ואילנים. כממשעו: צי צמן. שמיים היו: כליות חסה. חטים
 שמיים כחלב כליות ובסין ככוליא: ודס ענב. היה שומם עוז
 ועעם יין חסוד: חמר. יין בלשון ארמי: חמר. אין זה שם
 דבר אלא לשון משונם צעעם וי"גוש בלע"ז. ועוד יש לפרש
 שני מקראות הללו אחר חכרונם של אונקלוס אשכנזי על
 פוקסי ארעא וגו': (טו) עבית. לשון ערבי: כשית. כמו
 ככית לשון כי כסה פניו בחלבו [איוב ע"ג] כלרם ששמן
 מרפאים וכסליו נכפלים נצחון וכן הוא אמר ויעש סימה עלי
 ככל [סס]: כשית. יש לשון קל בלשון כסוי כמו וכוסה
 קלון ערום [משלי י"ב] ואם כהן כסית דגוש היה בטומע
 כסית אם אחרים כמו כי כסה פניו: וינצל לור יסועתו. גבוה
 וציורו כמו שחומר אחריים אל היכל ה' וגו' [ישחזקאל ח']
 אין לך נצול גדול מזה: (טז) יקאסו. הצעיבו טממו וקאסו:
 צמורצות. צמעשים טושים כנון ומכבז זכור וכספים שכל

יִדְעוּם חֲדָשִׁים מִקֶּרֶב בְּאוֹ לֹא שְׁעָרוּם
 אֲבֹתֵיכֶם: (יח) צִוֵּר יִלְחָק תִּשְׁוֶה וְתִשְׁבַּח אֵל
 מִחֲלֻלָּה: (יט) וַיֵּרָא יְהוָה וַיִּנְאֹץ מִפְּעֵם
 בְּנֵיו וּבִנְתָיו: (כ) וַיֹּאמֶר אֲסַתִּירָה פְּנֵי מַהֵם
 אֲרֹאֶה מָה אַחֲרֵיתֶם כִּי דוֹר תִּהְפַּכְתֶּם הַמָּה
 בְּנִים לֹא־אִמָּן בָּם: (כא) הֵם קִנְאוּנִי בְּלֹא־
 אֵל בְּעִסּוּנִי בְּהַבְלִיָּהֶם וַאֲנִי אֶקְנִיאֵם בְּלֹא־
 עִם בְּגוֹי נָכַל אֲכַעִסֶם: (כב) כִּי־אִשׁ קָדַחְתָּהּ
 בְּאִפִּי וַתִּיקַד עַד־שִׂאוֹל וַתַּחֲתִית וַתֹּאכַל
 אֶרְצִי וַיִּבְלָה וַתִּלְהַט מִוַּסְדֵי הָרִים: (כג) אֲסַפְּהָ

י' ועירא

זכס הועשה: (יו) לא חלוס. כחכגומו דלית זכסן לכוך חילו
 היה זכסן לכוך לא היחס קחאס כפולה כמו עכשו: חדשים
 ומקרב זכו. אפילו האוונות לא היו רגילים זכס נכרי שהיה
 כוחה אחס היה אומר זה זלס יכודי [נספרי]: לא שערס
 אצותיכס. לא יכאו מהס לא ענדה שערחס מפניכס דרך
 שערחס האלס לנעווד ומננה יכאס כך נדרש זכספרי. ויס
 לכסש עוד שערחס לשון ושעריכס יכדו שס [ישעיה י"ג]
 שעריכס סס שדים לא עשו אצותיכס שעריכס הללו: (יח) חשי.
 חשכס. ורזחיוני דכשו כשזא לפטיז לכס אחס מנעיקין לפניו
 ווחיטיס כמו מלכטיז לכס: אל ממולך. מוליאך מרסס שון
 יעולל חילוט [מחלס כ"ט] חיל כיוולדה [סס ע"ס]: (כ) עס

דלית בהון צרוך זחלו דלא דענין חרנון דמקריב אתעבידא
 לא אתעסקו בהון אבהחכונ: (ט) דחלת תקיפא די בראך
 אתנשישא שבקתא פולחן אלקא דעברך: (ט) וגלי קרס
 י' חתקף רוגייה מדארגיו קדמויה בנין ובני: (ס) ואמר אסליק
 שכנתי מנהון גלי קדמי מה יהי בספיהון ארי דרא דאשני
 אינון בנא דלית בהון מינני: (סא) אינון אקניאו קדמי בלא
 דחלא ארגיו בשעתהון נאנא אקנינון בלא עם בעמא טפישא
 ארגינון: (סב) ארי קדום תקפו באשאי נפק מן קדמי בננו
 שיעי עד שאול ארעיתא אסר ארעא ועללתה ושיעי עד
 קסי טוריא: (סג) אסרן עליהון בישן מקתשי אגרי בהון:

אחריכס. מה מעלס זכס זכוסס: כי דור חסכנות סעס.
 מספכין דלוי לכעס: לא אנון זס. חין גדולי נכריס זכס פי
 סוכיכס דרך טוכס וכוו ונניס: אנון. לשון ויסי חנו
 [אסחר ז'] נוד"כטודס זלע": ד"ל אנון לשון אנווס כחכגונו
 אנוו זכמי נעסס ונעמע ולשעס קלס זעלו כנעסחס ועשו
 סעגל: (כא) קנאוני. כנעוכו חנתי: זלל אל. זדכר שחיכו
 חלוס: זלל עם. זאוונס שאין לה שס שנאמר סן ארץ כשדים
 זס כעס לא היה [ישעיה כ"ג] וכן זעשו הוא אומר זרו חחס
 מאוד [עזריס ח'] זגוי נכל אכעיסס. חלו סוכפריס זכק"זס
 וכן הוא אומר אור נכל זללו חין חלסיס [תסליס י"ד]:
 (כב) קדחס. זעריס: וחיקר. זכס עד סיסוד: ותכלל ארץ
 רצולס. ארלכס ורצולס: ותלסש. ירושלים סנויקודות על
 סוכיס שנא' ירושלים סריס קנזי לה [סס ק"ס]: (כג) אססס
 עליונו כעוח. אסכזר כעס על כעס לשון ספו סנע על סנע
 [ישעיה כ"ט] סמוח סרוכ [זכריס כ"ט] עולמיכס ספו על

עֲלִימוּ רַעוֹת חֲצִי אֶבְלָה־בָּם: (כד) מִי
 רַעַב וְלֶחֱמֵי רִשָׁף וְקָמַב מִרְרֵי וְשֵׁן־בְּהַמֵּת
 אֲשֶׁל־הֶבֶם עַם־חַמַּת זַחְלֵי עָפָר: (כה) מִחֶרֶץ
 תִּשְׁפַּל־לְחֶרֶב וּמִחֶדְרִים אֵימָה גַם־בְּחֹר
 גַם־בְּתוֹלָה יוֹגֵק עַם־אִישׁ שִׁיבָה:
 (כו) אָמַרְתִּי אֶפְאִי־הֶם אֲשֶׁבִי־תָהּ מֵאֲנֹשׁ
 זָכָרָם: (כז) לֹא־לִי־בָּעַם אֲזִיב אֲגֹר פֶּן־יִנְפְּרוּ
 צָרִימוּ פֶן־יֹאמְרוּ יָדְנוּ רָמָה וְלֹא יִהְיֶה

זכרים [ירמיה ז']. ד"ל חספה חלה כמו סן חספה: זלי
 חלה צם. כל חלי חלים צם וקללה זה לפי הפורענות
 לזכרה היא חלי כלים וזה חלים כלים: (כד) מני רעב. ח"ת
 נפחיו כפן ואין לי עד נוכח עליו ומשמו של רבי משה הדקשו
 ומשום ששמעתי שערי רעב אדם כחוש ומגדל שעב על צדו:
 נוי. לשון חרמי. שעב מויל. דהוה מהסך צמזיא: ולחומי
 רשף. השדים נלחמו צם שנאמר וני רשף יבזיבו עוף [איוב
 ה'] וסם שדים: וקצו נוכחי. וכריתות שד משמו נוכרי. קטע
 כריתת כמו חסי קטנד שאל [הושע יג']: וכן צמנות. מעשה
 חס וסוי חסלים נוסכין ומיחין [ספרי]: חנה זוחלי
 עפר. אדם נחשים והכלבים על גמולם על העפר כמים
 הזוחלים על הארץ. זחילה לשון מרולת המים על העפר וכן
 כל מרולת דבר המשפך על העפר והולך: (כה) נחפן
 תשכל חרצ. נחפן לעיר תשכלם חרצ גייסו: ומסדרים אימה.
 נשכרות ונולט מן החרצ חרצי לכו נקומים עליו ומיחית אימה

(מ) נסחיו כפי ואבילי עוף וכתישו רחין בישין ושן סניח
 בקרא אנרי בהון עם חמת תנינא דחלון בעספרא: (סא) מברא
 תתפיל תרפא ומתננא תרנית מותא אף עלימהון אף
 עלימתהון נקיהון עם סביהון: (סב) אצמית יחול רוגיו עליהון
 נאשי צינן אבסל מן בני אנשא דברניהון: (סג) אלולספן
 רוגיא דשנאה פגיש דלמא. יתרברב בעיל דברא דלמא יסרון

וסוף מן וכולך צם: ד"ל ומסדרים אימה צנית חסיה אימה
 דבר כנס שנאמר כי עלה מות צמלוניו [ירמיה ט'] וכן
 ח"ל. ד"ל נחפן תשכל חרצ על מה שעשו צמלות שנאמר
 ומספר מולות ירושלים שנתם ומצמות לצושה [ספרי טס י"א]:
 ומסדרים אימה. על מה שעשו צמדרי חדרים שנאמר אשר
 זקני ישראל עושים צמדך איש צמדרי משכיתו [ישעיה ס']:
 (כו) אמרתי אפסידם. אמרתי כלני אפסא אוחס ויש לפש
 אפסידם אשיחם פלס להסלים נעלי הסקר ודוגמתו עלינו
 צעזרא ומתן להם ומלכות ועומים ומתלקס לפסא [נחמיה
 ט'] לספקר וכן צברו מנחס. ויש פותרים אוחס כחרגונו
 יחול רוגיו עליהון ולא יתכן שחס כן חס לו לכתוב אפסידם
 אחת לשמות ואחת לביד כמו אלזרך [ישעיה מ"ה] אלמילכס
 כמו סי [איוב ט"ז] וה"ל המיכונה אינה דאזיה צו כלל.
 ואונקלוס חרגס אחר לשון הצדייתא הסגריה צספרי החולקס
 חגינה זו לג' חיצות אמרתי אף אי סם אמרתי צלטי אחס
 צליו אינס שיאמרו דואים עליהם חיה סם: (כז) לולי רעב
 אויב אגור. אם לא שבעס האויב כנוס עליהם להסחית ואם
 זכל להם וישחיתם ימלה הגדול' צו וצלסויו ולא ימלה הגדול'
 צי וצו שצאמר סן יכברו צרימי ייברו הדבר יללות צבורתו

פֶּעַל כָּל־זֹאת: (כח) פִּי־נְוִי אֶבְדַּ עֲצוֹת הַמָּה
 וְאִין בָּהֶם תִּבְוָנָה: חמישי (כט) לֹה חֲבֵמו
 יִשְׁפִּילוּ זֹאת יִבְיֵנו לְאַחֲרֵיהֶם: (ל) אִיכָה
 יִדְרֹף אַחַד אֶלְפֵי וְשָׁנַיִם יִנְיִסוּ רַבְבָּה אִס־
 לֹא פִי־צִוְרָם מִכָּרֶם וְיִהְיֶה הַסְּגִירָם: (לא) כִּי
 לֹא כִצִּוְרָנוּ צִוְרָם וְאִי־בִינֵנו פְּלִילִים: (לב) פִּי־
 מִגִּפְזֵן סוֹם גִּפְזָם וּמִשְׁדַּמַּת עֲמֻדָה עֲגָבְמו
 עֲגָב־רוֹשׁ אֲשֶׁפְּלַת מִרְדַּת לָמוֹ: (לג) חֲמַת
 פְּנִינִים יִינָם וְרֹאשׁ פְּתָנִים אֶבְזָר: (לד) הִלֵּא־
 הוּא כָּמֶם עֲמָדֵי חָתוּם בְּאוֹצְרוֹתַי: (לה) לִי
 גָּמָם וְשִׁלְמֵם לַעַת תָּמוּט רְגֵלָם כִּי קָרוֹב

זנככי שאין הגדולה שלו. פן יאמרו ידעו דעה וגו' (כח) כי.
 כי אחרת גוי אוצד עלות מהם: ואין זהם חצונם. שאילו היו
 סכונים ישכילו זאת איכה ידדוק וגו' (כט) יבינו לאחריהם.
 יחטו לצ להתזקק לקוף פורענותם של ישראל: (ל) איכה
 ידדוק אחד. ומנו אלף מישאל: אם לא כי זורם נכרם ור'
 הסגירים. נכרם ונכרם צידינו דלכ"ר צלע"ז: (לא) כי לא
 כלורנו זורם. כל זה היה להם לאויבים להצין שהם הסגירים
 ולא להם ולאליהם הנחון שהרי עד הנה לא יכלו כלום
 אליהם כנגד זורנו כי לא ככלענו סלעם. כל זור שנתקרא
 לשון סלע: ואיבינו פלילים. ועכשו ואויבינו שופטים אותנו

דָּנָא תְּקִיפָה לָנָא וְלֹא מִן קָרָם יִי תִנָּה לָל דָּא: (סא) אָרִי
 עִם סָאבְדִי עֲצָה אִינֵן וְלִית בְּהוֹן סְכָלְתָנוּ: (סב) אִילוּ חֲבִיטִי
 אֶסְתַּבְּלוּ בְדָא סְבִרוּ מַה יְהִי בְּסוֹפֵיהוֹן: (סג) אֶבְרִין וְרַבָּף חַד
 לְאַלְפָא חֲרִין יַעֲרָקוּן לְרַבּוּתָא אֶלְהֵן אָרִי חֲקִיפֵיהוֹן מְסִרִינָן
 בִּי אִישְׁלִימִינוּן: (סד) אָרִי לֹא סִתְקַפְנָא תְּקִיפֵיהוֹן וּבְעֵלִי דְקִבְנָא
 הוּוּ דִינְנָא: (סה) אָרִי בְּפִירְעֻנַת עֲמָא דְסָדוּם פּוֹרְעֻנְתָהוֹן
 וְלִקְתָּהוֹן בְּעִם עֲמֻדָה מִתְחַדָּן בִּישִׁין בְּרִישֵׁי חָנוּן וְתִשְׁלַמַּת
 עוֹבְדֵיהוֹן בְּמִרְוֵתָהוֹן: (סו) הָא כְּמַת תִּנְיַעָא בְּסִ פּוֹרְעֻנְתָהוֹן
 יִבְרִישׁ פְּתֵי חָנוּן אֶבְזָרָאִין: (סז) הִלֵּא כָל עוֹבְדֵיהוֹן וְלִי
 קָרָמִי גִנְזִין לִיּוֹם דִּינָא בְּאוֹצְרֵי: (סח) קָרָמִי פּוֹרְעֻתָא וְאָנָא

שהרי זורנו נכרנו להם (ס"א) הרי שזורנו נכרנו להם):
 (לב) כי מגפז סדום נכרם. ומסד למעלה אמרתי צלצי שלמיס
 ואשניח זכרם לפי שמעשיהם מעשי סדום ועמוסה: שדמות.
 שדה מצוה כמו ושדמות לא עשה אוכל [מקדוק ג'] בשלמות
 קדדון [ונלכיס ד' כ"ג]: עניני רוע. עשז זור: אשכלות
 מכוכות למו. נשקם זור ראוי להם לפי נעשיהם פורענותם
 וכן חרסם אונקלוס וחשלתם עוצדיהו כמכרוכהו: (לג) חמת
 תנינים ינם. כחרגומו הא כחרת מניחא כס פורענותהו הנה
 כמריח נחשים זכס נשחח פורענותם: וראש פתנים: כיסם
 שסוף אכזר לנשוק. אויב אכזרי יבא ויפרע מהם: (לד) הלא
 הוא כמות עמדי. כחרגומו ככזורים הם ששכחתי נעשיהם
 כולם גרוזים ושמוזים לפני: הלא הוא. פרי נכסם וחצונתם
 שדמותם כעוב עמדי: (לה) לי נקם ושלם. עניני נכון ונזומון
 פורענות נקם וישלם להם כמעשיהם הנקם ישלם להם גמולם.
 יש ויפרשים ושלם שם דבר כמו ושלום יבוא ונזרם וכדצב

יום אידם וקש עתדת למו: שיש (לח) פיר
 ידו יהיה עמו ועל עבדיו יתנחם כי יראה
 בראות יד ואפס עצור ועזוב: (לח) ואמר
 אי אלהימו צור חסיו בו: (לח) אשר חלב
 זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם יקומו
 ויעזרכם יהי עליכם סתרה: (לח) ראו |
 עתה כי אני הוא ואין אלהים עמדי
 אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא ואין
 מירי מציל: (ט) פראשא ארל שמים ירי

אין זכס כמו וסדינור ואיעמי אשלים להם: לעת חנוט רגלם.
 כשתחזו זכות אבותם שכן כמזכים עליו: כי קרוב יום אידם.
 משאלו: להביא עליהם יום אידם קרוב ועזומן לפני להביא
 על ידי שלוחים הרבה: ומש עתידות למו. ומכר יצואו
 בעתידות להם: ומש. כמו ימכר ימיסה [ישעיה ס']. עד
 כלן בעיד עליהם משה דברי תוכחה להיות השיירה הזאה
 לעד כשתצא עליהם הסודעות ידעו שאלי הדעותים מראש.
 מכלן ואילך בעיד עליהם דברי תחנונות שיצואו עליהם ככלות
 הסודעות ככל אשר אמר למעלה וסיים כי יצואו עליך בצרכה
 וסקללך וגו' וזה ה' אלהיך חס שנותן וגו' [דברים ל']:
 (לח) כי ידיו ה' עמו. כשישפוט אותו זיכרון הללו האמור'
 עליהם כמו כי צם ידיו עמים [איוב ל']. ייבך עמים. כי
 זה אינו מנוש בלשון דהא לתת טעם לדברים של מעלה חלל

אשלים בעידו דיקלון מארעהון ארי קרוב יום תברוהו ומפע
 דעתיד להון: (י) ארי ידיו יי דינא דעמיה וסדענות עברוהו
 צדיקא יתפרע ארי גלי קדמוהי דבעידן דתתקון עליהון סחת
 שגאא יהון קסלמלין ושבקין: (י) ונמר אן דתלתהון תקסא
 דהרי דחיצין ביה: (ט) די קרב נקשתהון הון אגלין שחון חסר
 נספיהון יקומן בען וסעדונכון יהון עליכון למנין: (ט) הון
 בען ארי אגא אגא היא ולית אלקא בר מי אגא ממית ומי
 מתנא ואף מסינא ולית מן די משייב: (ט) ארי אתקנית

לשון חמל דזכר כמו כי חנורו אל הסרך כשיצואו עליהם משפטים
 הללו ויחמל הקב"ה על עבדיו לשונ ולכנס עליהם: יתנחם. לשון
 הסך משצנה להטיב או להרע: כי יראה כי חללת יד. כשיראה
 כי חללת יד החיוב הולכת ומוקפת מאלד עליהם ואפס זכס עזור
 יעזוב: עזור. מושע על ידי עזור ומושל שיעזור זכס: עזוב.
 על ידי עזוב. עזור הוא המושל זכס שלא ילכו ממוזקים בלאחס
 לזכא על החיוב בלשון לע"ז איינטיי"ט. עזור. הוא הנושט
 בנעזור המושל. עזוב. ממוזק כמו יעזבו יתולים עד הסומ
 [כפמיה ג'] אף לא עזבה עיר תהלת [ירמיה מ"ט]: (לח) ואמר.
 הקב"ה עליהם אי חלסינו ע"א שצדדו: זור חסיו צו. סקלע שסיו
 מתכסין צו נעמי סקנה וסגנה כלומר שסיו צמוסין צו להגן
 עליהם מן סרעם: (לח) אשר חלב זבחימו. סיו אותן אלוהות
 אורכלים שסיו ומקריבים למניהם ושותין יין נסיכם: יהי עליהם
 סמרה. אותה סודו יהי לכם נחמה ומסתור: (לח) ראו עמה.
 היצומון הסודעות סעשאתי עליהם ואין לכם מושיע ומן חשועים
 סאסיעכם ואין מושיע צדיד: אני אני הוא. אני להספיל ואני להכריע:
 ואין אלהים עמדי. עומד כנגדי למסות: עמדי. דוגמתי וכעמדי:

וְאָמַרְתִּי חַי אֲנִי לְעַלְמִים: (מא) אִם־שָׁנוּתִי
 בָּרַק חֲרָבִי וְתֵאֵתָן בְּמִשְׁפַּט יְדֵי אֲשִׁיב נַקְמָם
 לְצָרֵי וּלְמִשְׁנֵי אֲשִׁלֵּם: (מב) אֲשַׁפֵּיר חֲצֵי
 מִדָּם וְחֲרָבִי תֹאכַל בְּשֹׁר מִדָּם חֲלָל וְשִׁבְיָה
 מִרְאֵשׁ פְּרָעוֹת אוֹיֵב: (מג) הֲרַנִּינוּ גוֹיִם
 עִמּוֹ כִּי דַם־עַבְדָּיו יִקְוֶם וְנָקָם יֵשִׁיב
 לְצָרָיו וְכִפֹּר אֲדַמְתּוֹ עִמּוֹ: פ שביע

ואין מידי מניל. הסופרים זי: (מ) כי אשא אל שמים ידי.
 כי בחזקת אש אשא ידי אל עלמי בשבעה: ואמרת חי אכני.
 לשון שבעה הוא אפי שבעה חי אכני: (מא) אם שנותי צדק
 חרבי. אם אשקן אם להצד חרבי כמו למען הים לה צדק
 [יזאחאל כ"א] מלך דור: ותאחזו בשפט ידי. להניח מדה
 רחמים בחיצי שבעה לכס אשר אני קלפתי מעט והמה עזרו
 לבעה. דבר אשר ותאחזו ידי אם מדה המשפט להחזיק בה
 ולקוה נקם: אפיז נקם וגו'. למדו רבותינו באגדה מחזק
 לשון הונקרה שאמר ותאחזו בשפט ידי לא כמדת צדק ודם
 מדה הקצ"ה מדה צדק וד' זורק חץ וחינו יכול להשיבו והקצ"ה
 זורק חינו ויש צידו להשיבם כאלו אוחזין צידו שסכי צדק הוא
 חינו שאמר כאן צדק חרבי ותאחזו בשפט ידי והמשפט הוא
 לשון פורענות הוא צלעו' יתטייל"א: (מב) אשכיר חיי מדה.
 האויב: וחרבי מלך. בשנים: מדה חלל וצדיק. זאת תהיה
 להם מעון דם חללי (כ"א חללי' דם) ישאלו תצדיק ששנו
 נחם: מלאש פרעות ארצו. משפט חסלת פרעות הארצ כי

בְּשִׁמְצָא בֵּית שִׁכְנֵנוּ וְאִמְרִית קָיִים אָנָּה לְעַלְמִין: (מא) אִם
 עַל חַד תִּרְיִן בְּחִיוֹ בָּרַקֵּא מִסּוּף שִׁמְצָא וְעַד סוּף שִׁמְצָא תִּתְגַּלֵּי
 תִּרְבִּי וְתִתְקַרְף בְּדִינָא דִּי אֲתִיב פּוֹרְעֵנְתָא לְשִׁנְאִי וְלִבְעֵלִי
 דְּבָבִי אֲשִׁלֵּם: (מב) אָרְבִּי גִירִי מִדָּמָא וְדָרְבִּי תִּקְפִּיל בְּעַמְצָא
 מִדָּם קַמְלִין וְשִׁבְיָן לְאֲעֻדָּאָה פְּתִירִין בְּרִישׁ שְׁנֵאָה וְבַעֲלִיל דְּבָבָא:
 (מג) שְׁבִדְהוּ עַמְצָא עִמֵּיהּ אָרְבִּי פּוֹרְעֵנֹת עַבְדֵּיהּוּ צִדִּיקָא יִתְפָּרַע
 וּשְׁוֹרְעֵנְתָא יִתִּיב לְשִׁנְאֵיהּוּ וְכִפֹּר עַל אֲרַעִיהּ וְעַל עַמֵּיהּ:

בשקצ"ה כפדע מן האומות פוקד עליהם עונם ועונות אבותיהם
 ומלשית פקדו שפלו צדקאל: (מג) הכנינו גוים עמו.
 לאחור הזמן ישכחו האומות אם ישאלו ראו מה שצדק של
 אומה זו שצדקו בפקצ"ה ככל התלמות שצדקו עליהם ולא
 עזבוהו יודעים היו צדקו וצדקו: כי דם עבדיו יקום.
 שפיות דמיהם כמשמעו: ונקם יעני לצדקו. על הגזל ועל
 השחם כענין שאמר מלכיהם לשומה תהיה וחרום למדנו
 שומה עמנו בני יהודה [יזאח ד'] ואומר עמנו אפיז יעקב
 וגו' [עובדיה א']: וכפר לדמותו עמו. ויסיים לדמותו עמו כל
 הלכות שצדקו עליהם ושעשה להם האויב: וכפר. לשון לכו ופיוס
 כמו אכפרה פיו [צדקיהו ל"ב] אכפיהם לרוביהם: וכפר
 לדמותו. ומה היא לדמותו עמו כשעמו מתנחמים ארצו מתנחמת
 וכן הוא אומר רבים ה' אלך צדק רבים אלך צדק שנות יעקב
 [חסלים פ"ה]. צדיקים אפיהם היא כדרכה צדקיהו ונחלקו בה
 רבי יהודה ור' נחמיה רבי יהודה דורש כולם כנגד ישאלו
 ורבי נחמיה דורש אם כולם כנגד האומות רבי יהודה דורש
 כלפי ישאלו אמרת אפיהם כמו שפירשתי עד ולא ה' פעל
 כל זאת כי גוי אצד ענות הנה אצדו מוכחי שהיא להם ענה

(מ) וַיִּבֹא מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת-כָּל-דִּבְרֵי הַשִּׁירָה-הַזֹּאת בְּאָזְנוֹ הָעָם הוּא וְהוֹשִׁיעַ בֶּן-נֹון; (מה) וַיִּבֹל מֹשֶׁה לְדַבֵּר אֶת-כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל-כָּל-יִשְׂרָאֵל; (ט) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שִׁימוּ לְבַבְכֶם לְכָל-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר

זכונם ואין צום תצונם להסתגון איכס ירדוף אסד מן האזונת חלף עמס חס לא כי גורס מכרס כי לא כגורנו גורס הכל כנוו שפירשתי עד תכלית. ור' נחמיה דורסס כלפי האזונת פ"א כי גוי ארזד גלות הננס כמו שפירשתי מחלס עד וארזינו סלילים: [לב] כי מנסן סדוס גנסס. של אזונת ע"א: ומשרמות עמורס וגו'. ולא ישימו לצס לחלות הגדולס זי: עכזיוו ענזי רוס. הוא שארזד לולי כעס ארזד אגור על יסרלל להרעילס ולהסמריס לפיכך אשכלות מורדות למו להלעיט אחס על מס שעשו לצני: [לג] חנות חניניס יינס. מוכן להסקוחס על מס שעוסקן לסס: [לד] כמוס עמרי. אחוס הסוס שנאמר כי כוס זיד ס' וגו' [הסלילס ע"ס]: [לה] לעס חמוט רגלס. כענין שנאמר חרנוקסס רגל [ישעיס כ"ו]: [לו] כי ידין ס' עמו. כלשון זס עשמש כי ידין כלשון דסס ואין ידין לשון יסורין אלא כמו כי יריב סח ריבס עיד עוסקיסס: כי ירלס כי אזלנת יד וגו': [לז] ואמר אי חלסינו. ארזד יאמר אי חלסינו של יסרלל כמו שאמר סיטוס הרשע כשגדר חס הסרנת כענין שנאמר וחרלס ארזינתי וחכסס צוסס סאזורס חלי פ"ס ס' חלסיך [מיכס ז']: [לח] רלו עמס כי חלי וגו'. אז יגלס הקב"ס ישועתו ויאמר רלו עמס כי חלי

(מ) וַיִּבֹא מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת-כָּל-דִּבְרֵי הַשִּׁירָה-הַזֹּאת בְּאָזְנוֹ הָעָם הוּא וְהוֹשִׁיעַ בֶּן-נֹון; (מה) וַיִּבֹל מֹשֶׁה לְמַלְלָא ית כָּל-שִׁתְּנֵיָא האלן עם כָּל יִשְׂרָאֵל: (ט) וַיֹּאמֶר להן שיה לבבון

חלי כוס מחתי צלח עליהס הרעס ומחתי חכס עליהס הסורס: ואין מרדי מניל. מנילל חכסס ון הרע אשר חניז עליכס: [מ] כי אשז חל שמיס ידי. כמו כי נסלחתי חניד חני משרס עקוס חניתי צמיסס כחגומו חסילו חלס למעלס וגזר למעס חינח עליון על הסחסון וכל סכן סגזר למעלס וחלס חלמסס: ידי. מקוס חניתי כמו איס על ידו [צמדד צ']. והיס זידי להפרע נכס חלל חנחתי חמי חכני לעולס חמי מנשר למכוע למי שיש לי ססות צדכר חני מי לעולס ודורות חסרוכיס חני כפרע עמס והיכולת זידי ליפרע מן חמתיס ומן ססייס מלך צסר ודס ססוס סולך למוט מנשר קנמחו ליפרע צמייו כי שמש ימות סוס או ארזו ונמלל שלל רלס קנמחו מנחו חלל חני מי לעולס ואס ימותו סס ואיני כפרע צחייתס חפרע צמוחס: [מא] חס סנותי צכק חרזי. סרזס חס יש סלינס חלויין כשמשון צכק חרזי וחלחו צמשעס ידי כולי כמו שפירשתי למעלס: [מב] סוס והסוע צן נון. סצח של דיחגי היחס נולס רשות מוס והחנס לזס [סווסס] העמיד לו ממש מתורגמן ליססוע סיסס דורס צמייו כדי שלל יאמר יסרלל חמי כדך לא היס לך להכריס רלס ולמס קרלסו כלן סרוע לומר שלל זוס דפחו עליו שזע"ס סנחנס לו גדולס סספיל עגמו כאשר מחלמו [ספרי]: [מג] שינו לצככס. לניך חדס סייסו עיניו ולזו ואזינו מכווינס לדברי חורס וכן סוס אורכ צן חדס רלס צעיניך וצלזןן שנע וסיס לךך [יסזקל מ'] וסרי דכריס ק"ו ועס מצינס סניס ססוס כרלס למניינס ונמדד

אָנֹכִי מֵעִד בְּכֶם הַיּוֹם אֲשֶׁר תִּצְוֶם אֶת־
 בְּנֵיכֶם לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דְּבָרֵי
 הַתּוֹרָה הַזֹּאת: (מ) כִּי לֹא־דָבָר רַק הוּא
 מִפֶּנֶם כִּי־הוּא חַיִּיכֶם וּבִדְבַר הַזֶּה תִּאָּרְכוּ
 יָמִים עַל־הָאָדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים
 אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: פ מַסְסִיד

(מח) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּעֵצֶם הַיּוֹם
 הַזֶּה לֵאמֹר: (מט) עֲלֶה אֶל־הַר הָעֵבְרִים
 הַזֶּה הַר־נֹבֹ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מוֹאָב אֲשֶׁר־עַל־
 פְּנֵי יַרְדֵּן וְרֹאה אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי
 גִּתָּן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאֶחָזָה: (נ) וַיֵּם בְּהָר

צָקֵה לְרִיב אִדֶּם שִׁחִיו עִינָיו וְזָמְנוּ וּלְבוּ מִחֻזְקוֹ לְהַצִּין דְּבַר
 שׂוֹרֵה שֶׁקֶן כְּהַרְדִּין תְּלִיזִין צִשְׁעֵרָה עַל אַחַח כְּנֵס וְכֵנֵס:
 (מז) כִּי לֹא דָבַר רַק הוּא עֹכֵס. לֹא לַחֲסֵה אַחֵס יַעֲבִים צֵה
 כִּי כִרְכֵה טַכְר תְּלִי צֵה כִי הוּא טִיכֵס. ד"ח אֵין לָךְ הַכַּר רִיקוֹן
 צַחֲרוֹה שֶׁאֵס חֲרַשְׁטו שֶׁאֵין צו עֲתוֹן טַכְר חֲדַע לָךְ אֵין אֲמַרְו
 טַכְמִים וְאַחֲרוֹ לִוְטוֹן תּוֹנַע וְחַמְנַע טִיחֵה פִלְגֵס וְגו' אֶזְכָּרְטִים
 ל"ז] לְפִי שֶׁאֲמַרְהֵ אִינִי כֹדֵפִי לְהִיחֹת לוֹ לֹאֲטֵה הַלּוּאִי וְאִסִּיה
 פִּלְגַשׁוּ וְכַל כֵּךְ לִוְטֵה לְחֹדֵדִיעַ שִׁחֲרוֹ שֶׁל אֶזְכָּרְהֵ שֶׁהִיו שְׁלַטְמוֹטִים
 וְחַלְכִים עַתְלֹוִים לִידָבֵק צִזְרַעו: (מח) וַיִּדְבַר ה' צִעֲלֵס הַיּוֹם
 סִסֵּה. צו' מִקּוֹמוֹת כְּאֲמַר צִעֲלֵס הַיּוֹם הַזֶּה כְּאֲמַר צִנֵּחַ צִעֲלֵס

לְכָל פְּתוּמָא דִּי אָנָּה מַסְסִיד בְּכוּן יוֹמָא דִּי תַפְקִידִנְךָ יַת בְּנִיכֹן
 לְמִשְׁר לְמַעֲבַד יַת כָּל פְּתוּמֵי אֹרְיָתָא דִּרָא: (מ) אֲרִי לֹא פְתוּסִיִּין
 הוּא מִכְּכוּן אֲרִי הוּא חֵיכֹן וּבְפִתְנָמָא דִּי תוֹרְכוּן יוֹמִן עַל אֶרְעָא
 דִּי אַתָּן עֲבָרִין יַת יְדִנָּא תַפְּן לְמִרְתָּה: (מח) וּמִלִּיל יִי עִם מִשְׁד
 בְּכֶן יוֹמָא דִּי לְמִשְׁר: (מט) סָק לְשׂוּרָא וְדַעֲבָרָא דִּי תוֹרְכָא
 דִּבְנֵי דִי בְּאֶרְעָא דְמוֹאָב דִּי עַל אֲפִי יַרְדֵּן וְחַוּ יַת אֶרְעָא
 דִּקְנַעֵן דִּי אָנָּה יְדִיב לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאֶחָזָה: (נ) וַיֵּם בְּטוֹרָא

הַיּוֹם הַזֶּה צֵה נֵס וְגוֹמַר [שס ז'] צַחֲרָטִים אִזְרוֹ טַל יוֹם לְפִי שִׁחִיו
 צִנִּי דוֹרוֹ אֹוֹנִים צִכֵּךְ וְכֵךְ אֵס לְבוּ מִכְּבִישִׁין צו אֵין אֲלוּ עִנִּישִׁין אֹוֹתוֹ
 לִיכֵס צַחֲיֵס וְלֹא עוֹד אֲלוּ טוֹעִין כְּטִילִין וְקַרְדוּשׁוֹת
 וּנְצַקְעִין אַחַח כְּהִיֵּס אֲמַר הַקִּצֵּה הַרְיִי מִכְּיִסוּ צַחֲיֵי הַיּוֹם
 וְכַל מִי טִיֵס צִידוֹ כֵּס לַעֲשׂוֹת יֵצֵא וַיַּעֲסֵה. צִעֲלֵס כְּאֲמַר
 צִעֲלֵס הַיּוֹם הַזֶּה הוֹלֵךְ ה' [שנח טז] לְפִי שִׁחִיו מִכְּרִיִים
 אֹוֹנִים צִכֵּךְ וְכֵךְ אֵס לְבוּ מִכְּבִישִׁין צֵסֵס אֵין אֲלוּ עִנִּישִׁין אֹוֹתֵם
 לְלֹאחַ וְלֹא עוֹד אֲלוּ טוֹעִין טִיִּסוֹת וְכַלִּי זִיזִין וְהוֹרְבִין
 צֵסֵס אֲמַר הַקִּצֵּה הַרְיִי מוֹלִיזִין צַחֲיֵי הַיּוֹם וְכַל מִי טִיֵס צו כֵּס
 לַעֲשׂוֹת יֵצֵא וַיַּעֲסֵה. אֵף כֵּלָן צַחֲיִיתַחוֹ שֶׁל עֲשֵׂה כְּאֲמַר צִעֲלֵס
 הַיּוֹם הַזֶּה לְפִי שִׁחִיו יִשְׂרָאֵל אֹוֹנִים צִכֵּךְ וְכֵךְ אֵס לְבוּ מִכְּבִישִׁין
 צו אֵין אֲלוּ עִנִּישִׁין אֹוֹתוֹ אִדֶּם טַחֲוִילַטוּ מוֹנְלִים וְקַרַע לְבו אַחַח
 הִים וְהוֹרִיד לְבו אַחַח הַמֶּן וְהִגִּיז לְבו אַחַח טַחֲוִילַטוּ וְהַעֲלֵה לְבו אַחַח
 הַצֶּבֶל וְחַתָּן לְבו אַחַח הַחֲדַרֵּה אֵין אֲלוּ טַחֲוִילַטוּ וְהַעֲלֵה לְבו אַחַח
 הַרְיִי מִכְּיִסוּ צַחֲיֵי הַיּוֹם וְכו': (ג) כְּאֲשֶׁר עַת אֶסְכֵּן אֲסִיד. צַחֲוֹתֵה
 מִיחֵה טַרְלִית וְחַמְדָּה אֹוֹתֵה טַפְּטִישִׁים עֲשֵׂה אַחַח אֶסְכֵּן צַבֵּד
 כְּאֲשֶׁן וְהַלְבִישׁוּ לְאַלְעָזַר וְכֵן טַחֲי וְכֵן טִלְעִי וְרַחֵם צִנוּ צִכְוֹרְד
 אֵל עֲשֵׂה אֶסְכֵּן אֲסִי עֲלֵה לַעֲמֵה וְעֲלֵס טַעוֹת דִּי־וַעֲשֵׂה טַעוֹת כְּגַלְדִּךְ

אשר אתה עליה שמה והאסף אל עמך
 באשר מת אהרן אחיך בחד החד באסף
 אל עמיו: (א) על אשר מעלתם פי בתוך
 בני ישראל במי מריבת קדש מדיברת
 על אשר לא קדשתם אותי בתוך בני
 ישראל: (ב) כי מגיד תראה את הארץ
 ושמה לא תבוא אל הארץ אשר אני נתן
 לבני ישראל: פ פ פ

סדר וזאת הברכה

לב (א) וזאת הברכה אשר בקך משה
 איש האלהים את בני ישראל לפני מותו:
 (ב) ויאמר יהוה מפיני בא וזרח משעיר
 למו הופיע מהר פאון ואתה מרבבת

ושם עמו עיניך ועלם קנוץ פין וקנוץ והלך לו אמר משה
 אחי מי שמת צדיק זה: (ג) על אשר ועלתם זי. גרעתם
 למעול זי: על אשר לא קדשתם אחי. גרעתם לי שלא אתקדם
 שורתי לכם ודרכתם אל הסלע [עמדנו כ] והם הכוהו
 והולכו להכותו פעמים וחילו דברו עמו והן מיניו בלא
 סכלה היה מתקדם עם שנים שהיו ישראל שונאים ומה
 סכלע שחינו לשכר ולא לפורענות אם זכה פין לו עמו

די אתה שלק לתמן ותתקניש לעמך פמא די מית אהרן אהרן
 בחדו מורא ואתקניש לעמיה: (א) על די שקריתו פמידי
 בגו בני ישראל פמי מצות רקם מדברא דצין על די לא
 קדישתון יחי בגו בני ישראל: (ב) אבי מלקביל תחזו די
 ארעא ולתמן לא תיעול לארעא די אנא יהיב לבני ישראל:
 לב (ב) ודא ברבבת די ברך משה נביא תי ת בני ישראל
 רקם מותיה: (ג) ויאמר יי מפיני אהרן ויהוד הקריה
 משעיר אתחזו לבא אהרלי בגבוקתיה על מורא דפאון ועפיה
 רבבת קדישין פתב ופיניה פמו אשתא אורחא יהב לבא:

שכר ולא חטא חינו לוקם כך מקיים מצות צדקו חטו לא כל
 שכן: (ג) כי מנגד. מרסוק: תראה וגו'. כי אם לא תראה
 עכשיו לא תראה עוד צדיק: ושם לא תראה. כי ידעתי כי צדיק
 הוא לך על כל פני שומר לך עלם וראם: חסלת פרשת האזינו
 לב (א) וזאת הברכה. לפני מותו. קנוץ לוימתו שם לא
 עכשיו סימתי: (ב) ויאמר ה' מפיני בא. פתח חסלם
 צעצעו של מקום ואח"כ פתח צדקיהם של ישראל [מפני]
 וצעצעו שפתם צדיק צו הזכרת זכות לישראל וכל זה דרך ריגור
 הוא כלומר כדאי הם שלו שתחול עליהם צדק: מפיני בא
 יאל לקראתם כשצלו להם לצד צדקתם הסכ כמתו היואל להקביל
 עמי כלם שנאמר לקראת האלהים [שמות י"ט] למדנו שיואל
 כנגדם: וזרם משעיר לנו. שפתח לבני עשו שיקבלו את
 השוכה ולא לנו [מפני]: הופיע עכר פאון. שהלך עם ופתח
 לבני ישמעאל שיקבלו ולא לנו: וזאת. לישראל [שם]:
 מרבבת קדש. ועמו מקמת רבבות מלאכי קדש ולא כולם ולא
 רוצם ולא כדרך צדק ודם שמראה כל כבוד עשור ומפלתו

קָדַשׁ מִימֵינוּ אֲשֶׁר־תָּתֵּן לָמוֹ: (א) אֵף חֲבֵל
 עַמִּים כְּלִי־קִדְשׁוֹ בְיָדָהּ וְהֵם תָּפוּ לְרַגְלָהּ
 יִשָּׂא מִדְּבַר־הָיָה: (ב) תִּזְרַח צְוָה לָנוּ מִשָּׁה
 מִזְרָשָׁה קָהֳלֵת יַעֲקֹב: (ג) וַיְהִי בִישְׂרָאֵל
 מֶלֶךְ בְּהַתְּאֵסֵף רְאִשֵׁי עַם יְחִד שְׂבָמִי
 יִשְׂרָאֵל: (ד) וַיְהִי רְאוּבֵן וְאֶל־יָמָת וַיְהִי מִתָּיו
 מִסָּפֵר: (ה) וַזֹּאת לַיהוּדָה וַיֹּאמֶר שְׁמַע
 יְהוָה קוֹל יְהוּדָה וְאֶל־עַמּוֹ תִבְיָאֲנֻ וַדְּיוֹ
 ב' מילין

ציוס חופתו: אש דת. שהיתה כתובה עליו לפניו באל שמו
 ע"ג אש לצנה כחן להם בלוחות כתב יד ימינו. ד"ל אש דת
 כהכוננו שנתנה להם מתוך כחש: (ג) אף חובב עמיס. גם
 שנה יתירס חבב את הכנענים כל אחד ואחד קרוי עם שהרי
 צנינון לצדו הים עמיד להולד כשלאמר הקדוש צדוק הוא ליעקב
 גוי וקבל גויס יהיס עמך [צדאשית ל"ט]: כל קדושו צדוק.
 נעשות הדיקים גרוזות אהו כענין שנלאמר והיתה נפש אלויה
 נכורה נכורו כהיים את ה' אלהיך [שמואל א' כ"ט]: והם הם
 לרגליך. והם ראים לכך שהרי חוכו עלמן לתוך חתמת
 ססר לרגלך צמיני. חוכו לען פועלו חוכוכו לתוך ערגלותיך:
 ישא מדברותיך. נשאו עליכם עול חוכתך: מדברותיך. כה"ס
 ע קצוב ליסוד כמו וישמע את הקול עזרב אליו [צמדבר ז'].
 ושמע את מדבר אליו [ישזקאל ז'] כמו עמדבר אלי אף זה
 מדברותיך עם שהיים מדבר להשמיני לאמר להם מיסורסלי' דורס

(א) אף חבנינון לשבטיא כל קדישוהי בית ישראל פגבריא
 אפנינון ממצרים ואינון מדברין תחזת עננה נשלח על מימדך:
 (ב) אריתא יתב לנא משה ספרה ידנתא לקנישת יעקב:
 (ג) תהו בישראל סלפא באתפנשות רישי עשא פתרא
 שבטיא דישראל: (ד) דיו ראינו בתי עלמא ומותא תנינא
 לא ימות וקבלח בגויה אהסנתהון במגניהון: (ה) תיא ליהודה
 ואמר קביל יי צלותיה דיהודה במסקיה לאנחא קרבא ולעשיה

בלפ"ז. ואונקלוס חכנס ססיו נוסעים על פי דצדק והא"ס
 זו שמוס משמטח לשון מן. דבר אחר אף חובב עמיס. אף
 בשעת סיבתן של אומות העולם שהראית ללועזות עמיס שומקות
 ומסכת את ישראל צידס: כל קדושו צדוק. כל לדיקיסס
 ועוציסס דנקו כך ולא משו מאסריך וחסה שומס: והם הם
 לרגליך. והם מהמעמיס ועמכנסיס לחמה ללך: ישא מדברותיך.
 מקצלים גזרותיך ודמותיך בשמטח ואלה דצריסס: (ד) חוכה.
 אשר נוס לנו משס עורסה היא לקבלת יעקב אסזננה ולא
 נעוצננה: (ה) ויהי. הסצ"ס צישוכו מלך. מניד עול נלכותו
 עליסס: צהמספך. צכל המספך ראשי שטנון אסיפסס:
 ראשי. כמו כי משל את ראש [שמות ל'] כלויין אלו שאזכרס.
 ד"ל צהמספך. צהמספסס יחד צאגודה אסח וסלום
 צייסס הוא מלכס ולא כשיס מחלוקת צייסס: (ו) ישי
 ראשון. דת"סז: ואל ימות. לע"כ שלל יזכר לו מעסס צלסס:
 ויהי מחיו מספך. נמנין צמנין שאר אחיו דוגמל היא זו כענין
 שנלאמר וישכב את צלסס ויהיו צמי יעקב שניס עשר [צראשית
 ל"ט] שלל ילא מן המנין: (ז) חסח ליסודה. סמך יסודה לכארתן
 עשר שסיסס סרדו על קלקול סצידס [מכות י"א] סנא' אסר

רב לו ועזר מצרכיו תהיה: פ שי
 (ח) וילוני אמר תמך ואוריך לאיש חסידך
 אשר נפיתו במסרה תריבנה ערמי
 מריבנה: (ט) האמר לאביו ולאמו לא
 ראייתו ואת אחיו לא הפיר ואת בננו לא
 ידע פי שמרו אמרתך ובריתך ינצרו:
 ישרו משפטך ליעקב ותורתך לישראל
 ישימו קטורה באפה וכליל על מצחך:
 (י) ברך יהוה חילו ופעל ידיו תרצה
 בניו ק

סכמים ינידו גו' להם לנדם וגו' ולא פער זר בתוכם [איוז
 ס"ז] ועוד פירשו כדומינו שכל מ' טנה שהיו ישראל צמדנו
 היו עלמות יהודה מתגלגלן בחרון מפני נידוי שקבל עליו
 שנאמר וסמחתי לאזני כל הימים [בכחשית מ"ד] אמר נחש
 מי גרם לראובן שיודה יהודה וכו' [צ"ק ל"ב]: שמע ה' קול
 יהודה. תפלת דוד ותלמה וחסא מפני הכושים ויהושפט מפני
 העמונים וחזקיה מפני סנחריב: ואל עמו תזיאו. לשלום
 מפני המלחמה [ס"א מן המלחמה]: ידיו רב לו. יניבו ריבו
 וינקשו נקמתו: ועזר מלכיו שהיה. על יהושפט התפלל על
 מלחמתו ראשו' גלעד ויזעק יהושפט וס' עזרו [ד"ה ז' י"ט].
 ד"ה שמע ה' קול יהודה. כאן רמז ברכה לשמעון מחוך
 עבדותו של יהודה [ספרי] ואף שהחלקו ארץ ישראל ככל

תבניה בשלם ידו יעבדן ליה פדענתא בשנאוהו וסעד
 מקעיל דבביה תו ליה: (ס) וילוני אמר תומיא ואוריך אלבישתא
 לגבר דאשתכח חסיד קדקך די נפיתוהי בניסתא תנה שלים
 בתתוהי על מי מצותא ואשתכח מדיון: (ט) דעל אבותי
 ועל אמי לא רחם פו' רבו מן ריגא ואפי' אחוהי ובלוהי לא
 קיב ארי נטרו מטרת ממך וקדקך לא אשניאו: (י) פשרין
 אלון דילפתו ריבך לעקב ואוריך לישראל ישון קטורת בוקמן
 קדקך ונטיר לרעא על מדבך: (יא) ברך יהו' נכסוהי וקורבן

שמעון מחוך גורלו של יהודה שנאמר מסבל בני יהודה נסלם
 בני שמעון [יהושע י"ט] [ומעו' מה לא ייסד לו ברכה בפני
 עלמו שהיה בלבו עליו על מי שעשה צדיקים כ"כ בלגדס
 מהלים]: (ח) וילוני אמר. ועל לוי אמר: תומך ואוריך.
 כלפי שכינת הוה מדבר: אשר נקיחו בנחם. שלא החלוטו
 עם אשר הונלימים: תריבנו וגו'. כחגונו. ד"ה תריבנו על
 מי מריבנו כחקפת לו לבא בעלילה אם משה אמר שמעו כל
 הנורים [במדבר כ'] אהרן ומרים עם עשו: (ט) האומר
 לאביו ולאמו לא ראייתו. כשפטו בעגל ואנכתי מי לה' אלי
 [שמות ל"ב] נאספו אלי כל בני לוי ויויתי' לברוך את את אבי
 אמו והוה מישאל או את אחיו ומאמו וכן כמו וכן עשו וס"א
 לפעם אביו מנעם ואחיו מאביו וכן בניו מנעם שהרי לויס הם
 ומנעם לוי לא חטא אסד משה שנאמר כל בני לוי: כי שמרו
 אמרתך. לא יהיה לך אלהים אחרים: ובריתך ינצרו. בריח
 מילס שאותם שולדו צמדבר של ישראל לא עלו את צדיהם
 והם היו מולין ומלין את צדיהם [ס"א אותם שולדו צמדבר
 מישאל לא עלו את צדיהם והם היו מולין]: (י) יודו משפטך

מִהֵן מִתְנַיִם קָמְיוּ וּמִשְׁנֵאָיו מִדִּיקִימוֹן: ׀ ׀ ׀
 יוֹ לְבַנְיָמִן אָמַר יְדִיד יְהוָה יִשְׁכֵּן לְבֵיתוֹ
 עָלָיו חֶפֶץ עָלָיו כָּל־הַיּוֹם וּבֵין יָתְפוּ
 יִשְׁכֵּן: ׀ ׀ שְׁלֹשִׁי יוֹ וְלְיוֹסֵף אָמַר מִבְּרַכַּת
 יְהוָה אֲרִצּוּ מִמֶּנָּה שְׁמַיִם מִטּוֹל וּמִתְהַיִּים
 רִבְעַת תַּחַת: יוֹ וּמִמֶּנָּה תְבוּאוֹת שְׁמַשׁ
 וּמִמֶּנָּה גְרֵשׁ יְרָחִים: טוֹ וּמִרֹאשׁ הַדָּרֶה
 קֶדֶם וּמִמֶּנָּה גְבָעוֹת עוֹלָם: ׀ ׀ וּמִמֶּנָּה
 אֲרִץ וּמִלְאָה וְרִצּוֹן שְׁכֵנִי סִגָּה תְבוּאוֹתָהּ

דלויין אלו לכך: וכליל. עולם: (יא) נסחן נחנים קעדי.
 נסחן קמיו נחט נחנים כענין שנאמר ונחניהם המיו המעד
 [חללים ס"ב] ועל המעוררין על הכונה אשר כן. ד"א רחם
 שפתידין ששמונלי ונכיו להלסם עם היונים והתפלל עליה'
 לפי סהיו ונעסי' י"ב בני השמונלי ואלעזר כנגד כמה רכנות
 לכך נאמר נכך ס' סילו ועל ידי חלס: ומשאליו מן יקוען.
 נסחן קמיו ומשאליו נחיות להם תקועה: (יב) לצניעין אשר.
 לפי שזככת לוי צעזחת הקרצנות ושל בנימין צניין צית
 המקדש צחלקו סננן זה לזה וסנן יוסף אסריו סאף אול
 משכן טילה סיה צניו צחלקו סנלמור ונחט צחטל יוסף ובו'
 [סס ע"ס]. ולפי צניה עולמים סניו מטיילה לכך סקדים
 צניעין ליוסף: סוסף עליו. נחטס אוחו ומגין עליו: כל
 סיוס. לעולם נחטצחטס יחושלים לא שחטס סחיה צחקוס

יְהוָה תִּקְבֵּל פְּרַעֲוֵא חֶבֶר חֲרָצָא דְשִׁנְאוֹהֵי דְבַבְעֵל דְּכַבּוּרֵי
 דְלָא יִקְוּמוּן: (א) לְבַנְיָמִן אָמַר רַחֲמָא בְּוִי יִשְׂרָאֵל לְרִצּוֹנֵן
 עֲלוֹהֵי יְהוָה מִנֵּן עֲלוֹהֵי כָּל יוֹמֵיָא וּבְאַרְצֵיהּ תִּשְׁבִּינְתָּא:
 (ב) וְלְיוֹסֵף אָמַר מִבְּרַכָּא מִן קֶדֶם יי אֲרִצִּיהּ עֲבָדָא מִבְּרַנֵּן
 מִסְלָא דְשִׁמְשָׁא מִלְעֵילָא וּמִסְבִּינֵי עֵינָן וְתוֹדוֹמִין דְּעֵרְדָן מִסְמַעְמָן
 אֲרַעֲא מִלְרַע: (ג) וְעֲבָדָא מִבְּרַנֵּן וְעֵלְלָן מִכּוּבֵל שְׁמִיָּשָׁא עֲבָדָא
 מִבְּרַנֵּן מִרִישׁ יְדָה בִּידָה: (ד) וּמִרִישׁ סוּרָא בְּבִירָא וּמְסוּב
 דְּכֵן דְלָא פִסְקוּן: (ה) וּמְסוּבֵי אֲרַעֲא וּמִלְאָה וְרַעֲוֵי לִיהּ דְשִׁנְאוֹהֵי
 בְּשִׁמְשָׁא וְעַל מִשָּׁה אֲתַגְלִי בְּאַמְנָא יִתְחֵן כָּל אֵלִין לְרִישָׁא

אסר: וצין כחמיו סכן. צגוסה ארלו סיה צית הנקדש צניו
 אלא שמונן עשירים ושלם אונה וענין עייטס וסס סיה דעמו של
 דוד לצנחו כדלחטא צשטיטת קדשים אנוכו נחתי ציה פוחט
 משום דכתיב וצין כחמיו סכן לין לך נחט צשור יותר נחטסיו:
 (ב) מנזכרת ס' ארלו. טלח סיהט צנחלת סשצני' לרץ מלחט
 כל טוב כאלו של יוסף: מוגד. לטון דגני' ונחט: ונחטס.
 ססחטס עולם ונחלטס אוחט מלמטס אוחט מולא צכל סשצטיס
 צככתו של מוסט וענין צככתו של יעקב: (ד) ומנוגד מצולות
 טחט. ססיהטס ארלו פחוסט לחמט ונחחקת ספירות: גרש
 ירסטיס. יט פירות ססלכטס מצחלטן ואלו כן קסולין ודלוועין.
 ד"א גרש ירסטיס. ססלכץ מגרשט ומוליסט מחדט לחדט:
 (טו) ונחלטס סררי קדס. ומנזכרת מלחטיט צישול ספירות
 ססרריס מקדימין לצכר צישול פירותיטס. ד"א מגיד סשצחטס
 צחילחן לטלר סריס: צצעות עולס. צצעות סעשות סירות
 לעולם ולין סוסקות עשור סגשמיס: (טז) ורלון סוכני סנה.
 וססל ארלו מנזכרת רלנו ונחט רחוט של סכ"ה סגולס עלי

לְרֵאשׁ יוֹסֵף וּלְקַרְקָד גִּזְרֵי אֲחִיו: (י) בְּכוֹר
 שׂוֹרֵז הָרָר לֹו וּקְרַנֵי רֵאם קְרַנֵי בָהֶם
 עַמִּים יִגְנַח יַחְדָּו אֶפְסֵי-אֲרָץ וְהֵם רִבְבוֹת
 אֶפְרַים וְהֵם אֲלֵפֵי מְנַשֶּׁה: ס רַבֵּי
 (י) וּלְזִבּוּלָן אָמַר שְׁמַח זְבוּלָן בְּצִיּוֹתָהּ
 יִישׁוּשְׁכָר בְּאַהֲלֶיהָ: (יט) עַמִּים הֲרֵי-יִקְרָאוּ
 לָשֵׁם יִזְבְּחוּ זְבַח־עֲדָק בְּיִשְׁפַע יָמִים יִיגָדוּ

תחלה בנסה: רלון. נסח רוח ופיוס וכן כל רלון שצמקרא:
 צוולחה. זרכה זו לכאס יוסף: כזיר לחיו. טכופרש מאסח
 עמכירמו. (יז) זכור טוכו. יש זכור טכוא לשון גדולה ומלכות
 טנאמר אף אני זכור אטנכו [תהלים פ"ט] וכן צני זכור
 ישראל [שמות ד']: זכור. מלך היולא מונט וכות יהושע:
 טוכו. טכוח קסה ככור לככוס כמו מלכים: סדר לו. נחן
 לו טנאמר ונחמ מטהך עליו [צמדבר כ"ז]: וקני רלס
 קרניו. טור כמו קסה ולין קרניו נאות אכל רלס קרניו נאות
 זלין כמו קסה נוחן ליטושע כמו טל טור ויופי קרני רלס:
 אפסי ארץ. טלשים ואחד מלכים אפטר טכלס מל"ה היו אלא
 און לך כל מלך וטלטון טלא קסה לו פלטרין ואחוס צל"
 טטטוסה לכולס הוא טנאמר נכלס זני זכרות גוים [ירמיה
 ג']: וסס זכרות אפרים. אורס מונגוסים סס הככרות טסרב
 יהושע טנא מאפרים: וסס אלפי מנשה. סס האלפי' טסרב
 צדעון צמדין טנאמר וזנח וללונע צקרקה וגו' [טוטטים ט']:
 (יח) ולזבולון אמר. אלו מנשה טכטים טכרך צאטרוס זבולון

דחסף לגברא פרישא ראחיה: (ט) נבא דבגוהו זיוא ליה
 ונבון דאיתעבדא ליה מן קדם חקקא ורמא דליה בגברתיה
 עממיא יקפיל פחדא עד ספי ארעא ואינון רבנותא דבית
 אפרים ואינון אלפיה דבית מנשה (י) ולזבולון אמר תדי
 זבולון במסקנה לאנחא קרבא על בעלי דקבא יישושקר במהקב
 למעבר זמני מערעא בירושלם: (יט) שבתיה דישךאל לטור
 בית מקדשא יתבנשון פמן יקסון נקסח קרשין לרענא צרי

גד דן ונפתלי ואשר ככל שמותיסס לחוסס ולהגצירס לפי
 טסיו טלטים טככל טכטטים. סס סס טכולין יוסף לפני
 סרעס טנאמר ונקלס אחיו לקס מנשה אכטים [צדלשית מ"ז]
 לפי טכרלטים מלטים ולא ימים אורס לו טרי מלממותו: טמח זבולון
 צללחך ויששכר צללהיך. זבולון ויששכר עשו טחטוח זבולון
 לחוף ימים יטכון ויולס לפרכמטיס צפסיות ומטחכר וכותן
 לחוף פיו טל יששכר וסס יטצטים ועוסקים צמורס לפיכך הקדים
 זבולון ליטשכר טחורתו טל יששכר על ידי זבולון יתסה: טננפ
 זבולון צללחך. הללס צללחך לסחוסה: ויששכר. הללס ציטציפ
 אהליך לחורה ליטצ ולעצר טנים ולקצוע סדטים כמו טנאמר
 ומצני יששכר יודעי זינה לעמים דלטיסס מלחי' [ד"ס א' י"ב]
 ראטי סכסדרין היו עוסקי' בכך וע"פ קציעו' עמיסס ועצוריסס:
 (יג) עמיסס. טל טצטי ישראל: סר יקראו. לכר מנורי' ילספו
 כל אסיפס ע"י קריאה היא וסס יצטרו צרגלים זמני דק: כי
 טפע ימים יינקו. יששכר וזבולון יוסל לסס פנחי לעסוק
 צחוסה: וטפני טמוני טול. ככווי טמוני מול סרית ומלון
 חכוכית לכסה היולאים מן סיס ועון סכול וצחלקו טל יששכר
 וזבולון סיס כמו טנאמר צמוכט מוגילה [ד"ו] זבולון עם סרף

וּשְׁפַנִּי מִמוּנֵי הַזֶּל: ׀ ׀ וּלְגַד אֲמַר בְּרוּךְ
 מִרְחִיב גֵּד בְּלִבָּיָא שְׁכֵן וְטָרַף זְרוּעַ אֶפֶס
 קָדְקֵד: (כא) וַיִּרְאֵה רֵאשִׁית לֹו בִּי שְׁשֵׁם חֶלְקֵת
 מְחַקֵּק סָפִין וַיִּתֵּא רֵאשִׁי עִם צִדְקַת יְהוָה
 עֲשֵׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם־יִשְׂרָאֵל: ׀ חֲמִישִׁי
 (כב) וּלְגַן אֲמַר הֵן גִּיּוֹר אַרְיֵה יִזְנֵק מִדְּ

בפשו למח [שופטים ה'] משום דכפתי על זכווי שדה הים
 מתרעם זבולן על חלקו לאחי נתח שדות וכרמים וכו':
 שפוני. לשון כסוי כמו שנאמר ויספון את הבית [מלכים א'
 ו'] וספון צלצו [שם ז'] ותרגומו ונטלל בכיורי (ס"ח
 זכיסוי) ארזו. ד"ח עניים הר יקראו ע"י מרקאטיא של
 זבולן תגבי אונות העולם צאים אל ארצו והוא עומד על
 הספר והם אוננים הואיל ונכטעכנו עד כאן נלך עד ירושלים
 וקראש מה יראתם של אוננו זו ונהו מעשים והם רואים כל
 ישאל עוזרים לאלוה אחד ואוכלים מאכל אחד לפי שהככרים
 אלוהו של זה לא כאלוהו של זה ונאכלו של זה לא כנאכלו
 של זה והם אוננים אין אוננו כשרם כזו ונתגיידין שם שאל'
 שם יזמו זמתי דק: כי שפע ימים יינקו. אכולן ויששכר
 הים נתן להם מנוח בשפע: (ב) צרוך מרחיבי גד. מלמד
 שהים תפסונו של גד מרחיבי והולך כלפי מורח: כלציה שכן.
 לפי שהים סמוך לספר לפיכך נמשל כאריות שכל הסעורים
 לספר לריכים להיות גזורים: וערך זרוע אף קדקד. סדוגיסן
 היו נכרין מותרים הרשע עם הזרוע צמח אסת: (כא) ורע
 יאשיח לו. ראש ליעול לו שלק בצלף קיסוף ועוב שהיה

נכסי עמיא ירלח וסימן דמספרין בקלא יתגלן לחן: (ג) וּלְגַד
 אֲמַר בְּרוּךְ דְאַסְתִּי לְגַד בְּלִימָא שְׁרִי וְקַטּוּל שְׁלִיסוּן עִם אֲרָבִין:
 (כא) וְאֵתְקַבֵּיל בְּקַדְמוּתָא דִּלְיָה אֲרִי תַמָּן בְּאֶתְסַמְיָה מִשְׁעָה
 סַפְרָא רַבָּא דְיִשְׂרָאֵל קְבִיר הוּא וְהָסַק וְעָאֵל בְּרִישׁ גִּמְא וְגַבְוּ
 קָדָם יי עבד קְדוּבָהּ עִם יִשְׂרָאֵל: (כב) וּלְגַן אֲמַר הֵן עַקְרָה
 בְּגוּר אַרְיֵה אֲרֵעִיה שְׁתֵּיָא מִן נַחְלֵיָא דְגִיּוֹרִין מִן מַתְנָן:

ראשיה כצות הארץ: כי שם חלקת. כי ידע אשר שם צמלתו
 חלקת שדה קצורח ממוקק והוא משם: ספון. אותה חלקת
 ספונה וטעוטה מכל צריה שנאמר ולא ידע איש את קצורתו
 [דברים ל"ד]: וימא. גד: ראשי עם. הם היו הולכים לפני
 הסלוצ צבצות הארץ לפי שהיו גזורים וכן הוא אומר ואתם
 תעברו חלוצ' לפני אחיכם וגומר [צמדצב ל"ג]: דקת ה'
 עשה. שהאמינו דברים' ושננו הצטחמם לעבור את הכרדן עד
 שצצו וחלקו. ד"ח וימא משם ראשי עם: דקת ה' עשה. על
 משם אמור: (כב) דן גור אריה. אף הוא היה סמוך לספר
 לפיכך נמשלו כאריות: יזנק מן הצפון. כמתרגומו שהיה הכרדן
 יולא מחלקו מנוערת סמיילס והיא לשם שהיה מחלקו של דן
 שנאמר ויקראו לשם דן [יהושע י"ט] וזינוקו וקילוסו מן
 הצפון. ד"ח עם זינוק זה יולא ממוקס אחד ונטלק לפני מוקומו'
 כך שצמו של דן נטלו חלק צפני מוקומו' תחלה נטלו צנפוטית
 מערבית עקרון וכצידותיה ולא חלקו להם וצלו ונלמנו עם
 לשם שהיה סמיילס והיא צנפוטית מזרחית שהיה הכרדן יולא
 מנוערת סמיילס והוא צנזרחם של ח"י וצא מהלפון לדכום
 וכלה בקלה ים המלח שהוא צנזרח יסודה שנמל כדכונה של
 ח"י כמו שמופיע בספר יהושע והוא שנאמר וילא גבול בני דן

הַבִּשּׁוּן: (כג) וּלְנִפְתָּלִי אָמַר נִפְתָּלִי שִׁבְעַת
 רְצוֹן וּמֵלֶא אֲבָרְכָתָּ יְהוָה יָם וְדָרוֹם יִרְשָׁה: (כד)
 וּלְאֲשֶׁר אָמַר בְּרוּךְ מִבְּנֵי אֲשֶׁר יְהִי
 רְצוֹן אֲחִיו וּמִכָּל בְּשִׁמּוֹן רְגָלוֹ: (כה) בְּרוּךְ
 וּנְהַשֵּׁר מִגְּעֵלָה וּכְיֹמֶיךָ דְּבִבְאָה: (כו) אֵין
 בְּאֵל יִשְׂרָאֵל רַבֵּב שָׁמַיִם בְּעֵזְרָה וּבְגִבּוֹתָיו
 שְׁחָקִים: שש (כז) מְעַנֶּה אֱלֹהֵי קָדְשׁ
 וּמִתַּחַת זְרַעַת עוֹלָם וּיְגַרֵשׁ מִפְּנֵיךָ אוֹיֵב

מס ויעלו בני דן וילטמו עם לשם וגו' [סס י"ט] ילא גבול
 מכל אוחו הכוס שהסלילו לנחול זו: (בג) שבע רגון.
 שהיה ארנו שבע כל רגון ושבבים: ים הדום ירשה. ים
 כרת נפלה בחלקו ונטל מלא חבל חכם דברונו לפדות חרמי
 ומכורות: ירשה. לשון יורח כעו עלה רש [דברים א'] והטע'
 שלמעלה בר"ש מוכים כמו ירש ידע לקס שבע כשמוסיף זו
 ה"ל יהיה הסעם לנעלה שבעה ידעה קלסה לקסה חף כלן
 ירשה לשון יורח ונמסרות אגולה מנינו שלפסא ביתא לשון
 ירחי דעמייסין מלעיל: (בר) צדק מננים אשר. ראיתי
 עסקי אֵין לך בכל השננים שנחצק צננים כחשר ואיני ידע
 כיול: יסי רחי אסוי. שהיה נחצלה לחסוי בשמן אנטיקיון
 והקללות והם מרלין לו בתבואה. ד"ל כי רחי אסוי שהיו
 צותיו נאות והוא שנאמר דברי הימים הוא אפי צדיות [ד"ה
 א' ס'] שהיו צותיו נאות לכסנים גדולים הנמשכים בשמן
 יום: וטובל בשמן רגלו. שהיה ארנו מושכת שמן כוועין

(כג) וּלְנִפְתָּלִי אָמַר נִפְתָּלִי שִׁבְעַת רְעוּא וְיָלִי בְּרָזָן מִן קָדְשׁ
 הַמַּעֲבָד יָם וְיָנוֹס דְּרִחְמָא יִרְחָ: (כד) וּלְאֲשֶׁר אָמַר בְּרוּךְ
 מִבְּנֵי בְנֵי אֲשֶׁר וְהִי רְעוּא לְאַחֵיהִי וְתִרְבִּי בְּחַפְנֵי מְלָכִין:
 (כה) חָקֵךְ בְּפִיךָ לֹא יִחַשׂא מוֹתְבָךְ תִּבְיוֹם עוֹלָמְתְךָ חָקֵךְ:
 (כו) לִית אֱלֹהִים אֱלֹא אֱלֹהִים דְּיִשְׂרָאֵל דְּשִׁבְעִיתֵיהּ בְּשִׁמְיָא
 בְּסַעֲדָהּ וְתִקְפִּיהּ בְּשִׁמְיָא שְׁמִי: (כז) קְדוֹר אֱלֹהִים דְּמַלְקֵרְמִין
 וּבְמִיָּרֵיהּ אֲתַעֲבִיד עֲלֵמָא וְתִרְיָ מִן קְדָמָךְ שְׁנָאָה וְאָמַר שְׁמִי:

[ססו] ומעשה שנערכו אנשי לודקיא לשמן מנו לסס
 סולמוסטו' אחד כולי כדלימא דנונכות [פסק ס'] : (כה) כדל
 ונחשת מנעלך. עכשו הוא מדבר כנגד כל ישראל שהיו גבורים
 יושבים בערי הספר ונועלים אותה שלא יוכלו האויבים ליכנס
 צם כאלו היא סבורה צנונעלים ובריחים של כדל ונחשת. ד"ל
 כדל ונחשת מנעלך ארנכס ועולה בהרים שמוצין מהם כדל
 ונחשת וארנו של אשר סימה מנעולה של ארץ ישראל: וכימין
 דבאך. וכימיים מהם עוצים לך מהם ימי תחלתך ימי נעורך
 כן יהיו ימי זמנותך מהם דואצים זציה ותחמוטטים. ד"ל
 בווינד דבאך ביימים מהם עוצים לך כמין ימין כל הימים
 אשר אחס עושים רגונו של מקום יהיו דבאך שכל האכרות
 דובאות כסף והם לארץ ישראל שמהא מנורכת צפירות וכל
 האכרות מתפרכבו' הימנה ומונע'ו' לה כספם והם אשקו' רנפ
 הכסף והזהב כלה מהם שפן מניבות אותה לארנכס: (כו) אֵין
 כאל יסרון. דע לך יסרון שאין כאל בכל אלהי העמים ולא
 כלוכך לורס: רובב שמים. הוא אותו אלוה שנעזרך ובגאוחו
 הוא רובב שמים: (כז) עוונה אלהי קדם. למעון הם
 ששקיים לאלהי קדם שקדם לכל אלהים וצדק לו שקיים

וַיֹּאמֶר הַשִּׁמְד: (כח) וַיִּשְׁכַּן יִשְׂרָאֵל בְּמַח
בְּדָד עֵינַי יַעֲקֹב אֶל-אֶרֶץ הַגִּזְוֹן וְתִירוֹשׁ
אֶת-שָׁמָיו יַעֲרֹם-טָל: (כט) אֲשֶׁר־יָדָה יִשְׂרָאֵל
מִי כְמוֹד עִם נוֹשֵׁעַ בְּיַהוּדָה מִגֵּן עֲזָרָה
וְאֲשֶׁר-הִרְבַּ גְּאוּתָהּ וַיִּכְחָשׁוּ אֲיָבִיבָהּ לָךְ
וְאַתָּה עַל-בְּמוֹתֵימוֹ תִּדְרֹךְ: ס שביע

לד (א) וַיַּעַל מֹשֶׁה מֵעֶרְבַת מִזְבֵּחַ אֶל-הַר
גְּבוֹ רֹאשׁ הַפְּסִסָּה אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי יַרְחוֹ
מִרְאֵהוּ יַהוּדָה אֶת-כָּל-הָאָרֶץ אֶת-הַגְּלִיעָד
עַד-הַיָּם: (ב) וְאַתָּה כָּל-נִפְתָּלֶיךָ וְאַתָּה אֲרָרְךָ

לפנתי ומוענתו ותחמתו ועונתו כל צעלי זרוע שוכנים:
זרועות עולם. סיקח ועוז ותלכי כנעני חסיו חוקטו וגזרותו
אל עולם לפיכך על כרחם יסרדו חזעו וכסם חלם מפניו
לעולם חיותם הצבוע על כנעניו והוא שהכס והצבוע שלו
צעדוך: ויגש מפניך חריב. ולאחר לך השמד חותם: מעונם.
כל חיצה שלחיה לנ"ד בתחלתה סתיל לה ס"ה בקופה:
זכח) צמח דד. כל יסיד חקיד חיש חתח בפתו ותחת חלנתו
מעוזיך ואין לריבין להסתקם וליטב יסד מפני חריב: עין
יעקב. כמו ועינו כעין כדחלם [צמדכר י"ח] כעין הצרכה
הצרכים יעקב לא כדד טאמר ירמיה דד יצחיה [ירמיה ס"ו]
חלל כעין הצרכה שהנתיחם יעקב ויהי חללים מפנים והשיב
לפניהם אל ארץ צדחיהם [צרכים ע"ס]: יערשו. יסשו: סף

(סס) וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְרוֹחֲצֵי בַלְחֻדִּיהוֹן בְּעֵין בְּרִפְתָּא דְבְּרִיבִינָן
יַעֲקֹב אֲבִיהוֹן לְאֶרֶעָא עֲבָדָא עֲבָד וְחִמְרָא אִף שְׁמַיָּא דְעַלְמָהוֹן
יִשְׁמָשׁוֹן בְּמִטְלָא: (סז) מִיבָרַךְ יִשְׂרָאֵל לִית דְּבִרְתָּהּ עֲמָא דְפִסְרִיקָתָהּ
סוֹן קָרָם יי תְּקוּף בְּסַעֲדָהּ וּמִן קַדְמִיתָהּ נִצְחָן וּבְרִיתָהּ וְחִפְרִיבִין
שְׁנֵיבָרַךְ לָךְ וְאַתָּה עַל פְּרִיקֵי צוּאֲרֵי מַלְכֵיהוֹן תִּדְרֹךְ:

לד (ה) וְסָלִיק מֹשֶׁה מִמִּשְׁפָּרָא דְמִזְבֵּחַ לְמִזְבֵּחַ הַבָּיִת וַיֵּשֶׁב
רַמְתָּא דִּי עַל אֲפִי יַרְחוֹ וְאַחֲזִיחָהּ יי ית כָּל אֶרֶעָא ית גְּלִיעָד
עד דן: (ו) ית כָּל גְּבֻלְתֵי ית אֶרֶעָא דְאֶפְרַיִם וְגַעֲשָׂה ית כָּל

חמיו יערסו טל. סף צרכתו של יחוק חוסמת על צרכתו של
יעקב וימן לך חללים מעל השמים וגו' [שס כ"ז]: (כט) אשריך
ישראל. לאמר ספרט להם הצרכות אשר להם מה לי לסרסו
להם כלל דבר הכל שלכם: אשריך ישראל מי כנעני. חשועתך
זה' אשר הוא נגנן עזרך וסרז גאוחיך: ויחסשו חריבין לך.
כנען הצבועים שלנעו מעלך כחוקים שלו עבדיך וגוונכ
[יסוע ע"י]: וחתם על צמותיו חדרוך. כענין טאלמר סימו
ח חבליים על חווארי חולבים חללם [שס י']:

לד (א) מערבות מואב אל סר כזו. כונה מעלות סיו ומספן
עשה צמקיעה חתם: חת כל הלכך. חללו חת כל ארץ
ישראל צלוחתם והנתיקן העמידים להיות מניקין להם: עד דן.
חללו בני דן עובדי עבודה זרה טאלמר חקיעו להם בני דן
חת הפסל [שופטים ה'] וחללו שמונן שעתיד ללחם עמנו
למושיע: (ב) וחת כל נפתלי. חללו חרנו צלוחתם וסורכנתם
והחללו דבור וצק עקדס נפתלי כלסמוי עם סיקל' וסוילוחתו:
וחת ארץ חפרים ונעשה. חללו חרלם צלוחתם וסורכנתם
וחללו יסוע כלסם עם מלכי כנען טאל מעללים ונדעון

אֲפָרִים וּמַגֵּשָׁה וְזֹאת כָּל-אֲרָץ יְהוּדָה
 עַד הַיָּם הַיְאֻחֲרוֹן: (י) וְאֶת-הַנֶּגֶב וְאֶת-
 הַכּוֹכָב בְּקִצֵּת יְרֵחוֹ עֵיר הַתְּמָרִים
 עַד-צָעֵר: (י) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו זֹאת
 הָאֲרָץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לֵאמֹר
 וְלִי עֵקֶב לֵאמֹר לִירְעָה אֶתְנַנֶּה הַרְאִיתִיךָ
 בְּעֵינֶיךָ וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹד: (י) וַיִּמַּת שָׁם
 מֹשֶׁה עַבְד־יְהוָה בְּאֲרָץ מוֹאָב עַל-פִּי
 יְהוָה: (י) וַיִּקְבֹּד אֹתוֹ בְּגֵי בְּאֲרָץ מוֹאָב
 מוֹל בֵּית פְּעוֹר וְלֹא-יָדַע אִישׁ אֶת-
 קְבֻרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה: (י) וּמֹשֶׁה בָּן
 מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה בָּמָתוֹ לֹא-כָהֲתָה

שָׁנָה וּמוֹנֵשָׁה נִלְמַס עִם עַדָּיָן וְעַנְלֹק: וְזֹאת כָּל אֲרָץ יִשְׂרָאֵל
 בְּשִׁלְמוֹת וּבְחֻרְבָנָהּ וּבְחֻלָּהּ וּבְכֹחַ דַּיִת דוֹד וּנְלֻחֹתָם: עַד הַיָּם
 הַיְאֻחֲרוֹן . אֲרָץ הַעֲרֵב וּבְחֻרְבָנָהּ . ד"ה אֵל תִּקְרִי הַיָּם
 הַיְאֻחֲרוֹן אֵלָּה הַיּוֹם הַיְאֻחֲרוֹן הַיָּם הַיְאֻחֲרוֹן . כָּל הַמְּלֻחֲרוֹת
 שְׁעִתִּיךָ לִישְׁרָאֵל עַד שִׁסְיוֹ הַעֲמִים: (ג) וְזֹאת כִּנְגַד .
 אֲרָץ הַדְּרוֹם . ד"ה מַעֲרָה הַמְּכַלְמֶלֶת שְׁלֹמֹה וְעַלֹּו בְּנָגַד וּבִזָּה
 עַד מַצְרַיִם [בְּמַדְבַּר יג]: וְזֹאת כִּנְגַד . הַיָּם הַיְאֻחֲרוֹן יוֹלֵק כָּל
 בַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ שְׁלֹמֹה כִּי כִּי יִקָּם אֲנֹכִי בְּמַעֲרָה הַיָּם
 [מְלֻחֲרוֹת א' ז':] (ד) לֵאמֹר לִישְׁרָאֵל אֲחֻנְנֶה הַיָּם הַיְאֻחֲרוֹן . כִּי

שְׁלֹמֹה וְיִזְכָּר בְּתַרְבָּה: (ג) בַּיִת דְּרוֹמָא בַּיִת מִיִּשְׂרָאֵל
 בְּקִצֵּת הַיָּם קְרָפָא דְּרֻקְלִיא עַד צָעֵר: (י) וַיֹּאמֶר ה' לֵיה
 דָּא אֲרָעָא דִּי-קִישִׁית לְאַבְרָהָם לִצְחָק וְלִעֲקֹב לְמִישַׁר לְבָבָהּ
 אֶתְנַנֶּה אֶתְחִיבָהּ בְּעֵינֶיךָ וְתִפְשֵׁן לֹא תַעֲבֹר: (פ) וְיִמַת תִּפְשֵׁן מִשָּׁה
 עַבְדָּא דִּי בְּאֲרָעָא דְּמוֹאָב עַל מִיָּבְרָא דִּי: (י) וַיִּקְבֹּר יְהוָה
 קְבֻרָתָהּ עַד יִזְכָּר בְּתַרְבָּה: (י) וּמֹשֶׁה בָּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה בָּן
 מִת לֹא בְּרָאָן עֵינוֹהּ וְלֹא שָׁנָא יוֹ יִקְרָא דְּאִפְלוֹרִי: (פ) וַיִּבְטֹ

שְׁתַּלְךְ וְחֻמְרָה לְאַבְרָהָם לִישְׁרָאֵל וְלִעֲקֹב שְׁעֵנֶה שְׁעֵנֶה לִכֹּס
 בְּקִצֵּת קִישִׁית חֻסָּה לְאֹמֶר לִכֹּס הַיָּם הַיְאֻחֲרוֹן לְךָ אֵלָּה בְּזֹרֵה הַיָּם
 מְלֻחֲרוֹת שְׁעֵנֶה לֹא תַעֲבֹר שְׁלֹמֹה כִּי הִייתִי מְקִיִּינֶךָ עַד שְׁתַּלְכָה
 אֹחֻסַּת נְעוּשִׁים וְקִנְיֻשִׁים צֶה וְתַלְךָ וְתַגִּיד לְהַס: (ה) וַיִּמַת שָׁם
 מֹשֶׁה . אֲפָרִים וּמַגֵּשָׁה עַת וְכַחַד וַיִּמַת שָׁם מֹשֶׁה אֵלָּה עַד כָּלֵן כַּחַד
 מֹשֶׁה וְעַכְשָׁן וְלִישְׁרָאֵל כַּחַד יִשְׂרָאֵל . כ"ו אֹמֶר אֲפָרִים סִפְרָה הַיָּם
 חֻסָּה כְּלוֹם וְזֹאת אֹמֶר לְקוֹם אֵת סִפְרָה הַיָּם הַיָּם הַיָּם [דְּבָרִים
 ל"א] אֵלָּה בְּקִצֵּת אֹמֶר וּמֹשֶׁה כַּחַד סִפְרָה הַיָּם הַיָּם [דְּבָרִים
 פ"ה] צַנְיָקָה: (י) וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ . סִפְרָה בְּצֻדוֹ ר' יִשְׁעֵנֶה לֵּךְ
 אֹמֶר הוּא קוֹבֵר אֵת עַלְמוֹ חֻסָּה אֲחֻנְנֶה אֲחֻנְנֶה אֲחֻנְנֶה ר' יִשְׁעֵנֶה לֵּךְ
 יִשְׁעֵנֶה לֵּךְ דוֹרֵשׁ כֵּן . כִּיֻּלָּה צוֹ בְּיוֹם מְלֻחֲרוֹת יִינִי כִּיֻּלָּה צוֹ
 [בְּמַדְבַּר ז'] הוּא מְצִיָּה אֵת עַלְמוֹ . כִּיֻּלָּה צוֹ וְהַיָּם אֹחֻסַּת עוֹן
 אֲחֻנְנֶה [וַיִּקְרָא כ"ב] וְכִי אֲחֻנְנֶה מְצִיָּה אֹמֶר אֵלָּה הַיָּם מְצִיָּה אֵת
 עַלְמוֹ: עוֹל צִיָּה פְּעוֹר . קִבְרוֹ הַיָּם מוֹכֵן שָׁם מֹשֶׁה יִינִי בְּרֻחֵי
 לְכַסֵּר עַל מַעֲרָה פְּעוֹר וְזֹאת אֲחֻנְנֶה עוֹן הַיָּם הַיָּם הַיָּם הַיָּם
 הַיָּם הַיָּם הַיָּם הַיָּם [סוֹטָה ס"ד] . אֲחֻנְנֶה [י] לֹא כִּסְתָה
 עֵינָי . אֵף מַעֲרָה: וְלֹא כֹס לְהַס . לְמַלְכוּת סָטָן לֹא שְׁלֹם סָטָן

עֵינָיו וְלֹא־נָס לַחֹה: (ח) וַיִּכְפּוּ בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל אֶת־מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת מִזְבֵּחַ שְׁלֹשִׁים
 יוֹם וַיָּתֵמוּ יָמָיו בְּכִי אֲבֵל מֹשֶׁה:
 (ט) וַיְהוֹשֻׁעַ בְּדִנּוֹן מְלֹא רוּחַ חֲכָמָה פִּי־
 סִמְךָ מֹשֶׁה אֶת־חַדְוֵי עַלְיוֹ וַיִּשְׁמְעוּ אֲלָיו
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲשׂוּ כְּאֲמַר צִוָּה יְהוָה אֶת־
 מֹשֶׁה: (י) וְלֹא־קָם גִּבְיָא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל
 כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר יָדְעוּ יְהוָה פָּנִים אֶל־פָּנִים:
 (יא) לְכָל־הָאֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים אֲשֶׁר שָׁלַח
 יְהוָה לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לְפָרְעֹה
 וּלְכָל־עַבְדָּיו וּלְכָל־אֶרְצוֹ: (יב) וְלִכְלֵל הַיָּד
 בְּחֻזְקָה וּלְכָל־הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה
 מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל:
 חזק

קצתן ולא הספיק חזקת פניו: (ח) בני ישראל. הזכרים את
 צאכין מתוך שהיה רודף שלום ונתן שלום בין אים לרעשו
 וצין אשה לנעלה נאמר כל בית ישראל [במדבר כ'] זכרים
 ונקבות: (י) אשר ידעו ה' פנים אל פנים. שהיה לנו גם כן
 ומדבר אליו בכל עת שרואה כענין שנאמר ועתה אעלה אל
 ה' [שמות ל"ג] עמוד ושמועני עם ירום ה' לכם [במדבר ט']:
 (יב) ולכל היד הסוקס. שקבל את החוכם בלמות צדיק:

כָּד יִשְׂרָאֵל ית מֹשֶׁה בְּמִשְׁרָאָה דְּמוֹאָב חֲלָחַק חִסָּן וְשִׁלְמֵי
 חִסָּן בְּבִתְלָא אֲבֵלָא דְּמֹשֶׁה: (ט) וַיְהוֹשֻׁעַ בַּר טֵן אֶתְמַלֵּי רִחַן
 הַיִּבְתְּקָא אֲרִי סִמְךָ מֹשֶׁה ית דְּחִוֵּי עֲלוֹתָי וְקַבְלֵי מִנְיָה בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וַעֲבֹדוּ כְּמֹא דִּי פְקִיד יְיָ ית מֹשֶׁה: (י) וְלֹא קָם
 גִּבְיָא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה דִּי אֲתַגְלִי לִיה יְיָ אֲשֶׁן בְּאֲפִין:
 (יא) לְכָל אֲתִיָּא וּמִסְתִּיא דִּי שְׁלֹחֵיה יְיָ לְמַעֲבַד בְּאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם
 לְפָרְעֹה וּלְכָל עַבְדָּוְהָ וּלְכָל אֶרְצָהָ: (יב) וְלִכְלֵל יְדָא פְּקִידָתָא
 וּלְכָל חֻזְקָא רַבָּא דִּי עַבְד מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל:

ולכל המורס הגדול. נקיים ונזכות שנמדבר הגדול והנורא:
 לעיני כל ישראל. שנאמר לנו לשבור הלוטות לעיניכם שנאמר
 ולשברם לעיניכם [שמות ל"ד] והסכימה דעת הקדוש כבוד
 סוף לדעמו שנאמר אשר שברם [דברים י'] יישר כסך שברכם
 [שנה ס"ז]:

חזק

כחם פסוקי ספר דברים תשע מאות וחמשים וחמשה. רנ"ח
 סימן: וחזיו ועשית על פי הרבר אשר יגידו לך (י"ז) י'
 ומשויותו י"א (נ"א) י'. אמרו חב בעבותים סימן. וסדריו
 כ"ז. יפיה אמנה יניך צדק סימן. ומסקתו כ"ב. ופרקיו
 לד. אודה יי בכל לבב סימן. מנין הפתוחות שלשים
 וארבעה. והסתומות מאה ועשרים וארבעה. הכל
 מאה וחמשים ושמונה פרשיות. ובסא כבוד יגהילם סי'

והכנס הפסוקים של כל התורה חסות אלמים ושמה מאת
ארבעים וחמשה. ואור החמה יהיה שבעתים סימן. וחציו
ישם עליו את החשן ויתן אל החשן את האורים ואת התמים
(ויקרא ד' ח'). מספר כל הפרשיות נ"ד (נ"א נ"ג). ומספר
כל הסדרים קנ"ד. ומספר כל המספרות צ"ה. מנין הפרשיות
של כל התורה. מאתיים ותשעים. ובה דודי לנו ויאכל
פרי מגרו סימן. והמסומות שלש מאות ושבעים
ותשעה. או אסרה אפר על נפשה בשבעה סימן. נמצאו
מנין כל הפרשיות הפרשיות והמסומות שלש מאות וששים
ותשעה. לא תחסר כל בה סימן.

שמות העמים לפי סדר האשכנזים

עֲרֵבָא סְגוּלָא מְנַח רְבִיעַ פְּזֵר תְּלִישָׁא
גְדוּלָה קַדְמָא וְאִזְלָא תְלִישָׁא קַמְנָה
מֵהַפְּזֵר פִּשְׁטָא זְקַף קַמֵּן זְקַף גְּדוּל רְבִיעַ
תְּבִיר מַרְכָּא טַפְחָא אֶתְנַחְתָּא אִזְלָא גְרִישׁ
גְרִישׁוֹם יְתִיב פְּסִיק וְשִׁלְשַׁלַּת יְרַח בֵּן
יֻמָּו קַרְנֵי פְרָה מַרְכָּא בְּפִילָה טַפְחָא
מֵתַג גְּמַרְי סוּף פְּסִיק:

ברכת ההפטר

קדם קריאת ההפטר והלך שגמל הגולל יבקר המעטיר זכחה פ:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בְּחַר
בְּנִבְיָאִים מְרֻבִּים וְרָצָה בְּדַבְרֵיהֶם הַנְּאֻמִּים בְּאַמַּת:
בְּרוּךְ אַתָּה יי הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבַמִּשְׁנָה עֲבָדוֹ
וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבְנִבְיָאֵי הָאַמַּת וְצִדְקָה:

הלכו ההפטרס יבקר המעטיר ז' זככות חנו:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל-
הָעוֹלָמִים צְדִיק בְּכָל-הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנְּאֻמָּן הַאֹמֵר:
וְעוֹשֶׂה הַמִּדְבָּר וּמְקַיֵּם שְׁבַל-דְּבָרָיו אַמַּת וְצִדְקָה:
נְאֻמָּן אַתָּה הוּא יי אֱלֹהֵינוּ וְנִאֻמָּנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבַר
אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אַחֲזֵר לֹא-יִשׁוּבֵרִיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נְאֻמָּן
(וְרַחֲמָן) אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יי הָאֵל הַנְּאֻמָּן בְּכָל-
דְּבָרָיו:

רחם על ציון כי היא בית חיינו ולעלוכת נפש
תושבי במהרה בְּמִינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יי מְשַׁמֵּם
צִיּוֹן בְּבִנְיָה:

שְׁמַחְנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּאַלְיָהוּ הַנְּבִיא עֲבָדֶיךָ וּבְמַלְכוּת
בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בְּמַדְרָה יְבֵא וְיַגַּל לִבְנוֹ עַל-כִּסְאוֹ
לֹא-יֵשֵׁב זָר וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אַחֲרָיִם אֶת עַבְדוֹ.
כִּי בְשֵׁם קִדְשֶׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לֹא שְׁלֵא יִבְרָה גְרוֹ לְעוֹלָם
וְעַד. בְּרוּךְ אַתָּה יי מְגַן דָּוִד:

על-החזרה ועל-העבודה ועל-הנביאים ועל-יום
השבת הזה שנתת לנו יי אלהינו לקדשה ולמנוחה
לקבוד ולתפארת. על-הכל יי אלהינו אנחנו
מודים לך ומברכים אותך ותתן שמוך בפי כל-
סי תמיד לעולם ועד: ברוך אתה יי מקדש השבת:

הפטרת דברים

בישיבה סימן א'

העמרנו הקרי בפנים, ולמטה הכתיב כרי להקל על הקורא.
חזון ישעיהו בן-אמוץ אשר חזה על-יהודה
וירושלים בימי עזיהו יותם אחז יחזקיהו מלכי
יהודה: שמעו שמים ותאזיני ארץ כי יהוה דבר
בגנים גבולתי ורוממתי והם פשעו בי: ידע שור
קנהו וחמור אכוס בעליו ישראל לא ידע עמי
לא התבונן: הוי הוי חטא עם כבוד עון זרע
מרגלים בגנים משחיתים עזבו את-יהוה נאצו את-
קדושו ישראל קדו אחזר: על-מה חפז עוד
תוסיפו סרה כל-ראש לחלי וכל-לכב דוי: מפנה-
נגל ועדראש אין-בו מתם פצע וחבורה ומכה
טריה לא-חזו ולא חפשו ולא רככה בשמן:
ארצכם שטמה עריכם שרפות אש אדמתכם

לנגדכם זרים אנלים אתה ושמחה כמהפכת
זרים: ונתתה בת-ציון כספה בכרם כמלונתה
כמקשה פעיר נצורה: לולי יהוה צבאות הוותר
לנו שריד כמעט כסדם היינו לעמדה דמינו:
שמעו דבר-יהוה קציני סדם האזינו תורת אלהינו
עם-עמדה: למה לי רב-זבחיכם יאמר יהוה
שבטתי עלות אילים ותלב מריאים ודם פרים
ובקשים ועתודים לא חפצתי: פי תבאו לראות
פני מי-בקש זאת מידכם רמס חצרי: לא תוסיפו
הביא מנחת-שוא קמדת תועבה היא לי חדש
ושבת קרא מקרא לא-איכל און ועצרה: חדשיכם
ומועדיכם שנאה נפשי הוי עלי למדח נלאיתי
נשא: ובפרשיכם בפיהם אעלים עיני מכם גם כי-
תרבו תפלה אינני שמע ידיכם דמים מלאו: רחצו
הזכו הקירו רע מעלליכם מנגד עיני חדלו הרע:
למדו היטב הרשו משפט אשרו חמוץ שפטו
יתום ריבו אלמנה: לכו-נא ונזכחה יאמר יהוה
אם-יהיו חטאיכם פשנים פשלג ולבינו אם-
יאדישו בתולע פאמר יהוה: אם-תאבו ושמעתי
טוב הארץ תאכלו: ואם-תמאנו ומריתם חרב
תאכלו כי פי יהוה דבר: איכה היתה לזונה קריה

באמנה מלאתי משפט צדק ליון בה ועתה מרצחיים:
בספד היה לסגים סבאד מהול בפנים: שרנד
סוררים וחברי נבכים פלו אהב שחד ורדה
שלמנים יתום לא ישפטו וריב אלמנה לא יכא
אליהם: לכן נאם האדון יהודה צבאות אביר
ישראל הוי אנחם מצרי ואנקמה מאויבי: ואשיבה
יד עליך ואצרח בגור סגיד ואסירה כל בדי ליד:
ואשיבה שפטיו בבראשנה ויעציד בבחלה
אחריכון יברא לך עיר הצדק קריה נאמנה: ציון
במשפט תפדה ושביה בצדקה:

הפטרות ואתחנן

בישועה סימן ט'

נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם: דברו על-לב
ירושלם וקראו אליה כי מלאה צבאה כי נרעה
עונה פי לקחה מיד יהוה בפלים בכל השאניה:
קול קורא במדבר פני דבר יהוה ישרו בערכה
מסלה לאלהינו: כל-ניא ינשא וכל-הר וגבעה
ישפלו ויהוה העקב למישור והרכסים לבקעה:
ונגלה כבוד יהוה וראו כל-בשר יחדו כי פי
יהוה דבר: קול אמר קרא ואמר מה אקרא כל-

הבשר חציר וכל חסדו פצין השדה: יבש חציר
גבל ציץ כי רוח יהוה נשבה בו אכן חציר העם
יבש חציר גבל ציץ ודבר אלהינו יקום לעולם:
עד תר-נבם עלי-לך מבשרת ציון הרימי כפה
קולך מבשרת ירושלם הרימי אל-תיראי אמרי
לערי יהודה הנה אלהיכם: הנה אדני יהוה בחוק
יבוא וירעו משלה לו הנה שכרו אתו ופעלתו
לפניו: פרעה עררו ירעה ברעו יקבץ מלאים
ובחיקו ישא עלות ונהל: מי-מרד בשעלו מים
ושמים בזרת תבן וכל בשלש עפר הארץ ושקל
בפלים הרים וגבעות במאזנים: מי-תבן את-רוח
יהוה ואיש עצתו וידיענו: את-מי נועץ ויבינהו
תלמדוהו בארח משפט וילמדוהו דעת ודרך תבינות
וידיענו: הן גוים כמר מדלי ובשחק מאזנים
נחשבו הן איים פנק יסול: ולבנון אין הי בער
ותלתו אין הי עולה: כל-הגוים כאין נגדו מאפס
ותחו נחשבו-לו: ואל-מי תדמיון אל ומה-דמות
תערכו-לו: הפסל גסד חרש וצדף בזהב ורקעני
ורתקות בסף צורף: המסכן תרוימה עין לא-ירקב
יבחר חרש חכם ובקשלו להבין פסל לא יפוט:
הלא תדעו הלא תשמעו הלא הגד מראש לבם

הלוא הביננתם מוסדות הארץ: הישב על-חונן
הארץ וישביה בחגבים הנושרה כדקן שמים
נימפתם באהל לשבת: הנותן רוזנים לאין שפמי
ארץ פתחו עשה: אף בל-נפשו אף בל-זעו
אף בל-שרש בארץ גזעם וגם-גשף בהם ויכשו
וסערה בקש השמים: ואל-מי תדמיני ואשונה
אמר קדוש: שאו-מרום עיניכם וראו מי-ברא
אלה המוציא במספר צבאם לכלם בשם יקרא
מרב אונים ואמיץ כח איש לא נעהר:

הפטרות עקב

בישעיה סימן מט.

ותאמר ציון עובני יהוה ואדני שבחני: התשבחה
אשה עולה מרחם בן-בטנה גם-אלה תשבחנה
ואנכי לא אשכחך: הן על-פפים חקתיך חומתיך
בדי תמיד: מהרו בגיד מהרסיד ומחרביך ממה
יצאו: שאי סביב ענדך וראי כלם נקבצו באי-
לך חייאני נאם-יהוה כי כלם בעדי הלכשי
ותקשרים כפלה: כי תרבתיד ועממתיך וארץ
הרסתך כי עתה תצרי מישב ורחקו מבלעיד:
עד ואמרו באונדך בני שבלדך ציר-לי המקום

בראש כל-חוצות בתוא מכמר המלאים חמת-
יהוה גערת אלהיך: לכן שמעי-נא זאת עניה
ושקבת ולא מיין: כה-אמר אדניך יהוה גאלתיך
קרב עמו הנרה לקחתי מידך את-בוס הפרעלה
את-מלכות בוס חמתי לא-תוסיפי לשחוחה עוד:
ושגור יה ביד מוניד אשר-אמרו לנפשך שתי
ונענדה ות-עמי בארץ גוד וכחוצן לעברים: עורי
עורי ל-שי ענד ציון לכשי ו בגדי תפארתך
ירושלם עיר הקדש כי לא יוסף יבא-בך עוד
ערל ושמא: התנערי מעפר קומי שבי ירושלם
התפתחי מוסרי צוארך שביה בת-ציון: כי-כה
אמר יהוה הנם נמפרתם ולא בכסף תגאלו: כי
כה אמר אדני יהוה מצרים ירד-עמי בראשונה
לגור שם ואשור באפס עשקו: ועתה מה-לי-פה
נאם-יהוה כי-לקח עמי הנם משלוי: יהלילו נאם-
יהוה ותמיד כל-היום שמי מנאץ: לכן ידע עמי
שמי לכן בינים הווא כי-אני-הווא המדבר הנני:
מה-נאוו על-ההרים רגלי מבשר משמע שלום
מבשר טוב משמע ישועה אמר לציון מלך
אלהיך: קול צפיד גשאו קול יחדו ורגנו כי עין
בעין וראו בשוב יהוה ציון: פצחו רגנו יחדו
התפתח כ' משלו כ'

הרבות ירושלם כי נחם יהוה עמו ואל ירושלם:
 השנה יהוה את-זרוע קדשו לעיני כל-הגוים וראו
 כל-אפסי-ארץ את ישועת אלהינו: סגרו סגרו
 צאו משם טמא אל-הגעו צאו מהזכה הברו
 נשאו בלי יהוה: כי לא בחפזון מצאו ובמנוסח
 לא תלבון ביהלך לפניכם יהוה ומאספכם אלהי
 ישראל:

הפטרות כי תצא

בישועה סימן נד.

רני עקרה לא ילדה פצחי רנה וצנלי לא-חלה
 כי-רבים בני-שוממה מבני בעולה אמר יהוה:
 הרחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך ופז
 אל-פחשכי האריכי מיתריך ויהי-תיך חזקי: כי-
 ימין ושמאל תפריצי וזרעך גוים יירש וערים
 נשמות וישיבו: אל-תיראי כי-לא תבשי ואל-
 תבלמי כי-לא תחפירי כי בשנת עלומיך תשפתי
 וחרפת אלמנותיך לא תזכרי-עוד: כי בעליך
 עשיך יהוה צבאות שמו וגאלך קדוש ישראל
 אלהי כל-הארץ יקרא: כי-ראשה עזובה ועצובת
 רים קראך יהוה ואשת געורים כי תמצאם אמר

אלהיך: קרנע קטן עובדיך ובקחמים גדלים
 אקבאך: בשצף קצף הספרתי פני רנע מפרך
 ובחסד עולם חמתיך אמר גאלך יהוה: כי-מי
 נח זאת לי אשר נשבעתי מעבר מ-ינח עוד על-
 הארץ בן נשבעתי מקצף עליך ומגער-ך: כי
 החרים ימוש והנבעות המושנה וחסדי מאתך
 לא-ימוש וברית שלומי לא-תמיש אמר מקבאך
 יהוה:

וזמן ספסלם מוהננס לזוה עניה סוערה כל מי ראה מפי
 ספסלם רח לו סחר חרש מסגין להסיף כלן עניה סוערה
 פאנני שטיס פלסם וע' כלס.

הפטרות כי תבא

בישועה סימן ס.

קומי אודי כי-בא אורך ובכוד יהוה עליך זרח:
 ביהנה החשך יכסה-ארץ גערפל לאמים ועליך
 יזרח יהוה ובכוד עליך יראה: והלכו גוים לאורך
 ומלכים לגנה זרחך: שאי סביב עיניך וראו כלם
 נקבצו בארלך בליך מרחוק יבאו ובנתיך על-
 צד תאמנה: אז תראי ונהרת ופחד ורחב לבבך
 כי-יהפך עליך המון ים תיל גוים יבאו לך:
 שפעת גמלים תבסך בקרי מדון ועיפה קלם

משבא יבוא זהב ולבונה ישאו ותהלות יהוה
 יבשרו: כל צאן קדר יקבצו לך אילי נביות
 ישראל יעלו על רצון מזבחי ובית הפארת
 אפאר: מי אלה בעב תעמיננה וכיזנים אל
 ארבותיהם: בילי ו אים יקוו ואניות פרשיש
 פראשנה להביא בניך מרחוק בספס וזהבם אהם
 לשם ידנה אלנה ולקדוש ישראל פי פארך: ובנו
 בני נבר הטמניד ומלכיהם ישראל יבן בקצפי
 הפיתיד וברצוני החמתיד: ופתחו שעריך תמיד
 זמם ולילה לא ישגרו להביא אליך חיל גוים
 ומלכיהם נהוים: פי הנני והממלכה אשר לא
 יעבדוך יאבדו והגוים חרב יחרבו: פבוד הלבנון
 אליך יבוא פרוש תדור ותאשור יחנן לפאר
 מקום מקדשי ומקום רגלי אכבד: והלכו אליך
 שחוח בני מעניד והשתחוו על כפות רגליך כל
 מנאציד וקראו לך עיר יהוה ציון קדוש ישראל:
 פדת היותך עזובה ושנואה ואין עובר ושמתיד
 לגאון עולם משוש דור ודור: ונקה חלב גוים
 ושד מלכים תינקי וידעת פי אני יהוה מושיעך
 וגאלך אכיר יעקב: תחת הנהשת אביא זהב
 ותחת הברגל אביא כסף ותחת העצים נחשת

ותחת האבנים ברגל ושמתי פקדתך שלום
 ונגשיך צדקה: לא ישמע עוד חמם בארצך עוד
 נשבר בגבולך וקראת ישועה חומתך ושעריך
 תהלה: לא יהיה לך עוד חשמש לאור זמם
 ולגנה בירח לא יאיר לך והיה לך לאור
 עולם ואלהיך לתפארתך: לא יבוא עוד שמשך
 וירחך לא יאסף פי יהוה יהיה לך לאור עולם
 ושלמי ומי אבליך: ועפך בלם צדיקים לעולם
 ירשו ארץ נצר מפעי מעשה ידי לתפאר:
 תפמן יהים לאלה והצעיר לגוי עצום אני יהוה
 דעתה אחישנה:

הפסרת נצבים

בישעה סימן ס"א

שוש אשיש ביהוה תגל נפשי באלהי פי
 הלבשיני בגדי ישע מעיל צדקה יעמני פחתן
 זבחן פאר ובכלה תענה בליה: פי כארץ מוציא
 צמחה וכננה ורועיה תצמים פן ו אדני יהוה
 יצמים צדקה ותהלה נגד כל הגוים: למען ציון
 לא אחשה ולמען ירושלם לא אשקוט עד יצא
 כננה צדקה וישועתה כלפידי יבער: וראו גוים

אָמַרְךָ וְכָל-מַלְאָכִים בְּבִתְךָ נִקְרָא לְךָ שֵׁם תְּלוֹשׁ
 אֲשֶׁר פִּי יְהוָה יִקְרָנוּ: וְהָיִית עֲטֻרַת תְּפָאֲרֹת בְּיַד-
 יְהוָה וְצִנּוֹף מְלוּכָה בְּכַף-אֱלֹהֶיךָ: לֹא-יֵאמֵר לְךָ
 שׂוֹר עֲזוּבָה וְלֹא-רֹאשׁ לֹא-יֵאמֵר עוֹד שְׂמֵמָה פִּי
 לְךָ יִקְרָא סִפְצֵי-כֹהַ וְלֹא-רֹאשׁ בְּעִילָה פִּי-חֲפִץ
 יְהוָה בְּךָ וְרֹאשׁ תִּפְעַל: כִּי-יִבְעַל בְּחֹר בְּתוּלָה
 יִקְעִלֶךָ בְּגִיד וּמִשׁוֹשׁ חֶזֶן עַל-פְּלֹה יֵשִׁישׁ עֲלֶיךָ
 אֱלֹהֶיךָ: עַל-חֹמְתֶיךָ יְרוּשָׁלַם הַפְּקֻדֹתַי שְׂמֵרִים
 כָּל-הַיָּמִם וְכָל-הַלַּיְלָה תִּמְיֹד לֹא יִחַשׁוּ הַפְּזוּבִירִים
 אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵי-לֶבָם: וְאֶל-תִּתְּנֵנוּ דָמִי לְךָ עַד
 יִכְזְבוּ וְעַד-יֵשִׁים אֶת-יְרוּשָׁלַם תְּחַלְלֶה בְּאַרְצִי:
 לִשְׂבַע יְהוָה בְּיָמֵינוּ וּבְזוֹעַ עֵזוֹ אִם-אֶתֶּן אֶת-
 דְּגָנְךָ עוֹד מִצֶּלֶל לְאֲבִיבֶיךָ וְאִם-יִשְׁתּוּ בְּגִידֵי-כֹהַ
 תִּירֹשֶׁשׁ אֲשֶׁר גִּיעַת בּוֹ: פִּי מֵאִסְפִּיו יֵאכְלֶהוּ וְהִלְלוּ
 אֶת-יְהוָה וּמִקְבָצָיו יִשְׁתּוּהוּ בְּתַצְרוֹת קִדְשֵׁי: עֲבְרוּ
 עֲבְרוּ בַשְּׂעִרִים פָּנוּ בְּכֶךְ הָעַם סִלּוּ סִלּוּ תִּמְסַלְּהוּ
 סִקְלוּ מֵאֲבוֹן הָרִימוּ גַם עַל-הַשְּׂעִרִים: הִנֵּה יְהוָה
 הַשְּׂמִיעַ אֶר-קְצֵה הָאָרֶץ אֲמִרוֹ לְבַת-צִיּוֹן הִנֵּה
 יִשְׁעֶךָ בָּא הִנֵּה שָׁבְרוּ אֹתוֹ וּפְעַלְתּוֹ לִפְנֵינוּ: וְקִרְאוּ
 לָהֶם עִם-הַקְּדוֹשׁ גְּאוּלֵי יְהוָה וְלֶךְ יִקְרָא דְרוּשָׁה
 שִׁיר לֹא נִשְׁכַּח: מִיְּהוָה בָּא מֵאֲדוּם חֲמוּץ בְּגִדִים

יִצְחָק

מִצִּיּוֹן יְהוָה הַדּוֹר בְּלִבוֹשׁוֹ צַעֲרָה בְּרַב כְּחֹ אָנִי
 מְדַבֵּר בַּצְּדָקָה רַב לְהוֹשִׁיעַ: מְרוּעַ אָדָם לְלִבּוֹשֶׁשׁ
 וּבְגִדֶיךָ בְּדֹרֶךְ בְּגַת: פִּרְיָה וְדִבְרֹתַי לְבֹדֵי וּמַעֲשִׂים
 אֵין-אִישׁ אֹתִי וְאֲדַרְבֵּם בְּאִפִּי וְאַרְמָסִם בְּחֻמְתֵי
 וְעַי נִצָּחִם עַל-בְּגִדֵי וְכָל-מְלַבּוֹשֵׁי אֲנִי אֲלֹתֵי: כִּי יוֹם
 נִקָּם בְּלִבִּי וּשְׁנַת גְּאוּלֵי בְּאִפִּי: וְאִפִּישׁ וְאֵין עוֹר
 וְאִשְׁתוּמָם וְאֵין סוּמָךְ וְתוֹשַׁע לִי זְרוּעֵי נְחֻמְתֵי הִיא
 סִמְכַתְנִי: וְאֲבוּס עַמִּים בְּאִפִּי וְאִשְׁבַּרְכִם בְּחֻמְתֵי
 וְאוֹרִיד לְאָרֶץ נִצָּחִם: חֲסִדֵי יְהוָה וְאֲזִכִּיר תְּהִלּוֹת
 יְהוָה כִּי עַל כָּל אֲשֶׁר-נִמְלְנוּ יְהוָה וּרְבִי-טוֹב לְבִית
 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-נִמְלַם בְּרַחֲמָיו וּבְרַב חֲסִדָּיו: וַיֹּאמֶר
 אֲדָ-עַמִּי הִמָּה בְּנִים לֹא יִשְׁכַּרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ:
 בְּכָל-צָרָתָם וְלֹא צָר וּמְלֹאךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעֵם בְּאֲדָבְרוֹ
 וּבְחַמְלָתוֹ הוּא נִגְאֵלִם וּנְיַשְׁלֵם וּנְיַשְׁאֵם כָּל-יְמֵי
 עוֹלָם: יֵלֵא כ'

זופסרת וילך

כַּמְנַת הַסְּפָרִים וְכִן מִיֵּהָבָה קִיָּם סְפָרִים כַּסְּפָרִים מַעֲרֹחַ חֹבֵב
 סָסֵן מִסְבִּיב מִסְבִּיב שׁוֹשׁ אֲשׁוּשׁ סֵל פִּי נִצָּבוּס וּמַעֲרִיב שׁוֹבָה
 עַד הַמַּוִּינֵנוּ עַד וּפּוֹשְׁעִים יִכְשִׁלוּ בָם וְחִלְכִי חֲמוּסִים תִּקְעוּ שׁוֹפָר תִּרִי.
 בְּרוּשַׁע סִימֵן יֵד.

שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל עַד יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי-רָשַׁלְתָּ בַּשְּׂעִירֶיךָ:

יִצְחָק

קחו עמכם דברים ושובו אל יהוה אמר ואלו
 כל השא עון וקח טוב ושלמה פנים שפתינו:
 אשור ולא וישע על סוס לא נרפב ולא נאמר
 עוד אלהינו למעשה ודינו אשר בך ירחם יתום:
 ארפא משוכתם אהבם נדבה כי שב אפי ממנו:
 אחיה כפל לישראל יפח בשושנה ויד שרשו
 בלבנון: ילכו וינקותיו והי באר הודו ויהי לו
 בלבנון: ישבו ישבי בצליו יחיו דגן ופרחו כגפן
 זכרו בנין לבנון: אמרים מה לי עוד לעצפים אני
 עניתי ואשורנו אני כברוש בענן מפני פריה נמצא:
 מי חכם ויבן אלה גבון וידעם כי ישרים דרכי
 יהוה וצדקים ילכו בם ופושעים ישלחו בם: מי
 אל כמוד נשא עון ועבר על פשע לשארית נחלתו
 לא יחזיק לעד אפו כי חפץ חסד הוא: ישוב
 ורחמנו יבבש עונותינו ותשליך במצלות ים כל
 הפאחם: תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר
 נשבעת לאבתנו מימי קדם:

כמהנ האשכנזים (נחיק פפר"מ ומעריך שובה כהפטרות
 מערות ומוסיפין כסוף תקעו שופר בציון ולא יבשו עמי לעולם
 זלמן כפ' האוינו חבל כהפטרות נצביל וילך עטונות מעריך
 שובה כפ' האוינו.)

בישיה סימן נ"ה.

דרכו יהוה בהמצאו קראו בהיותו קרוב:
 יעזב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישב אל
 יהוה וירחמו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח: כי
 לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי נאם
 יהוה: גבהו שמים מארץ בן גבהו דרכי
 מברכיכם ומחשבותי ממשבותיכם: כי באשר ירד
 הגשם והשלג מן השמים ושמה לא ישוב כי אמר
 הונה את הארץ והולידה והצמיחה ונתן זרע
 יזרע ולחל לאכל: בן יהוה דברי אשר יצא מפי
 לא ישוב אל ריקם כי אם עשה את אשר הפצתי
 והצליח אשר שלחתי: כי כשמתה תצאו
 ובשלוס תיבליו ההרים והגבעות יפצחו לפניכם
 רנה יכל עצי השדה מחאוה: פחת הנעצוץ
 יעלה ברזש ותחת הסרפד יעלה הדם והיה ליהוה
 לשם לאות עולם לא יפרת: פה אמר יהוה שמרו

משפט ועשו אדקה פי קרובה ישועתי לכוזא
 וצדקתי להגלות: אשרי אנוש יעשה זאת ויבך
 אדם יחזיק בה וישי שבת מחללו ושמר ידו
 מעשות כל רע: ואל-אמר בן-הבקר הגילה אל-
 יהוה לאמר הבגל יבדילני יהוה מעל עמו ואל-
 יאמר הסרים הן אני עץ יבש: כרכה ו אמר יהוה
 לפרים אשר ישמרו את-שבתתי ויבחרו באשר
 חפצתי ומחזיקים בכריתי: ונתתי להם בבייתי
 ובקומתי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם
 אמתלו אשר לא יכרת: ובגבי הבקר הגלויים על-
 יהוה לשרתו ולאבה את-שם יהוה להורו לו
 לעבדים כל-שמר שבת מחללו ומחזיקים בכריתי:
 וחיאוותים אל-תר קדשי ושפחתים בבית חמלתי
 עולתיהם וזכתיהם לרצון על-מזבחי בני ביתי בית-
 חמלה יקרא לכל-העמים: נאם אדני יהוה מקבץ
 גתני ישראל עוד אקבץ עליו לגקבציו:

הפמרת האזינו

כסנת האשכנזים. שובה ישראל פי וישעים ישלכו כס
 וסלס לזורים תקשו ונקט פסדים ויחזק וידבר חזק לקחו סון
 כל סוף שבת תשובה סוף ומסעין שבת ישראל פי וישעים
 יכשלו כס וסלס תקשו.

ביואל סיסן ב.

תקעו שופר בציון קדשו צום קראו עצרת:
 אספו-עם קדשו קהל קבצו וקנים אספו עוללים
 ויזקני שדים יצא חזן מחדרו וכלה מחפתה: בין
 האולם ולמזבח יבכו הבתלים משרתי יהוה ויאמרו
 חוסה יהוה על-עמך ואל-תפתן נחלתך לתרפח
 למשל-בם גוים למה ואמרו בעמים איה אלהיהם:
 וקבא יהוה לארצו ויחמל על-עמו: ויען יהוה
 ניאמר לעמו הגני שלח לכם את-הדגן והתירוש
 והיצהר ושבעתם אתו ולא-אתן אתכם עוד חרפה
 בגוים: ואת-החצמוני ארחיק מעליכם והרחיקתי
 אל-ארץ ציה ושממה את-פניו אל-הים תקדמני
 וספו אל-הים האחרון ועלה באשו ותעל צחנתו
 פי הגדיל לעשות: אל-תיראי אדמה גילי ושמחי
 פי-הגדיל יהוה לעשות: אל-תיראו בתמות שדי
 פי דשא נאות מדבר פי-עץ נשא סרני תאגרו

ונפן נתנו חילום: וכן ציון גילו ושמוהו ביהת
 אלהים כפינתן לכם את המורה לצדקה ונירד
 לכם לשם מורה וימ' ש' ראשון: ומלאו הגרנות
 בר והשיקו היקבים תירוש ויצהר: ושלמתי לכם
 את השנים אשר אכל הארבה הילק והחסיל
 והגזם חילי הגדול אשר שלחתי בכם: ואכלתם
 אכול ושכבוע והוללתם את שם יהוה אלהים
 אשר עשה עמכם להפליא ולא יכשו עמי לעולם:
 וידעתם כי בקרב ישראל אני ואני יהוה אלהים
 ואני עוד ולא יכשו עמי לעולם:

הפטרות האזינו

כמנהג הספרדים וכן נלקח ספר'ם כסע' האזינו להם ל' פ'
 בש"ב סימן כ"ב.

וידבר דוד ליהוה את דבריו השירה הזאת ביום
 הניל יהוה אתו מבפ' כל-א'ביו ומבפ' שאול:
 ויאמר יהוה סלעי ומצדתי ומפלט'י: אלהי צוורי
 אחסהבו מג'י וקרן ישעי משגבי ומנוסי משעי
 מחמם השעני: מהלל אקרא יהוה ומא'בי אשע:
 כי אספני משקבי'תני נחלי קלישל יבשתני: סדלי

שאול סבני קדמני מקשי'מות: בצר לי אקרא
 יהוה ואל-אלהי אקרא וישמע מהיכל קולי ושועתי
 באזניו: ויתגעש ויתרעש הארץ: זדות השמים
 ורגזו ויתגעשו ביהרהר לו: עלה עשן באפו ואש
 מפיו תאכל גחלים בערו מפניו: ויש שמים וירד
 וערפל תחת רגליו: וירפב על פ'רוב ועף וירא
 על-בנפ'רות: וישת השף סביבותי סבות חשרת-
 מים עבי שחקים: מגנה גנדי בערו גחלי-אש:
 ירעם מן שמים יהוה ועליון יתן קולו: וישלח
 חצים ויפיצם ברק ויהם: ויראו אפיקי ים גלו
 מוסדותי תבל בגערתי יהוה מנשמת רוח אפיו:
 ישלח מפרום יקחני ימשגי מפים רפים: שילני
 מא'בי עז משנאי כי אמצו מפני: יקדמני ביום
 איתי ויהי יהוה משען לי: ויצא למרחב אתי
 ותלצני כפי חפץ בי: יגמלני יהוה בצדקתי כבוד
 נדי ישיב לי: כי שמרתי דרכי יהוה ולא רשעתי
 מאלהי: כי כל-משפטיו לנגדי וחקתיו לא-אסור
 מפנה: ואהיה תמים לי ואשתמרה מעוני: וישב
 יהוה לי בצדקתי כבדי לנגד עיניו: עם-חסיד
 תתחסד עם-גבור תמים תתמם: עם-נכר תתכר
 ועם-עקש תתפלל: ואת-עם עמי תושיע ועיני

יתגעש ב' יורחם ב' יושע ב'

על דמים תשפיל: כי אתה ניהי ידך וידך איה
 השפי: כי רבה ארצו גדוד באלתי אדלג-שור:
 האל תמים אמרת יהוה צרופה מגן הוי
 לכל החסים בו: כי מי-אל מפלעדי יהוה ומי-
 צור מפלעדי אלתינו: האל מעוני חיל ונתר תמים
 דרכי: משנה רגלי כפאילות ועל-כמתי עמידיני:
 קלמד ידו לפלחמה ונתת קשת-נחושה זרעתי:
 נתחזלי מגן ישעה וענתה תרביני: תרחיב צעדי
 תחתני ולא מעדו קרסלי: ארדפה איבי ואשמידם
 ולא אשוב עד-בלותם: ואכלם ואמחצם ולא
 יקומון ויפלו פחת רגלי: ופזרני חיל לפלחמה
 פבריע קמי תחתני: ואיבי תתה לי ערף משנאי
 ואצמיתם: ישעו ואין מושיע אל-יהוה ולא עגם:
 ואשחקם בעפר-ארץ כמיטח-יצות אדקם ארקעם:
 ותפלסני מריבי עמי ואשמרני לראש גוים עם
 לא-ידעתי יעבדני: בגי נכר ותפתשו-לי לשמוע
 און ישמעו לי: בגי נכר יבלו ויחגרו ממסגרותם:
 חיייהוה וכרוף צורי ורם אלתי צור ישעי: האל
 הנתן נקמת לי ומייד עמים תחתני: ומוציא
 מאיבי ומקמי תרוממי מאיש חסים תצילני:
 על-כן אודך יהוה בנעים ולשמך אומר: מגדול

דיוט ב ידיו ב ידיו ב

ישועת מלכו ועשה-חסד לכשיהי לזע ילדא
 עד-עלם:

יש ספמיון וותה ביהוק ין יו.

בה אמר אדני יהוה ולקחתי אני מצפת
 הארו הרמה ונתתי מראש ינקותיו בך אקסר
 ושתלתי אני על הר-גבה ותלול: בחר מרום
 ישראל אשתלנו ונשא ענף ועשה פרי והיה
 לארו אדיר ושכנו תחתיו כל צפור כל-כנה בצל
 דליתיו תשכנה: ונדעו כל-עצי השדה כי אני
 יהוה השפילתי ו עץ גבס הגפתי עץ שפיל
 הויבשתי עץ לח והפחתתי עץ יבש אני יהוה
 דברתי ועשיתי: ויהי דברי-יהוה אל לאמו: מה
 לכם אתם משלים את-המשל הזה על-אדמת
 ישראל לאמו אבות יאכלו בסר ושני תבנים
 תקהינה: חיי-אני נאם אדני יהוה אס-יהוה לכם
 עוד משל המשל הזה בישראל: הן כל-הנפשות
 לי הנה בנפש האב ובנפש הבן ליהנה הנפש
 החטאת היא תמות: ואיש כיייהיה צדיק ועשה
 משפט וצדקה: אל-ההרים לא אכל ועינו לא
 נשא אל-גלולי בית ישראל ואת-אשת רעהו לא
 טמא ואל-אשה נדה לא יקרבו: ואיש לא ינה

חבלתו חוב ישיב נִי לא יגזל לחמו להעב יתן
 ועדים יכסו שִׁד לא יתן ותרביית לא
 יקח מעול יֵעֵ מִשְׁפָּט אִמֶת יַעֲשֶׂה בֵּין אִישׁ
 לְאִישׁ: בַּחֲקוֹתַי יִבְלָד וּמִשְׁפָּטִי שֹׁמֵר לַעֲשׂוֹת
 אִמֶת צַדִּיק הוּא חַיֵּה יִחְיֶה נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְהוִה: וְהוֹלִיד
 בֶּן־פְּרִיץ שֹׁפֵד דָּם וַעֲשֶׂה אֹחַ מֵאֶחָד מֵאֱלֹהִים:
 וְהוּא אֶת־כָּל־אֱלֹהִים לֹא עֲשֶׂה כִּי גַם אֶל־הַהָרִים
 אָכַל וְאֶת־אֲשֶׁת רֵעֵהוּ טָמֵא: עָנִי וְאֶבְיוֹן הוֹמֶה
 גּוֹלוֹת גָּזַל חָבֵל לֹא יֵשִׁיב וְאֶל־הַגּוֹלִים נִשְׂא
 עֵינָיו הוֹעֵבֶה עֲשֶׂה: בַּנֶּשֶׁךְ נָתַן וְתַרְבִּית לִקַּח וְחַי
 לֹא יִחְיֶה אֵת כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עֲשֶׂה מוֹת
 יוֹמָת דָּמָיו כּוֹ יִחְיֶה: וְהַנֶּה הוֹלִיד בֶּן וְיָרָא אֶת־
 כָּל־חַטָּאת אָבִיו אֲשֶׁר עֲשֶׂה נִרְאָה וְלֹא יַעֲשֶׂה
 כִּהְיוֹ: עַל־הַהָרִים לֹא אָכַל וְעֵינָיו לֹא נִשְׂא אֶל־
 גּוֹלִי בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת־אֲשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טָמֵא:
 וְאִישׁ לֹא הוֹנֶה חָבֵל לֹא חָבֵל וְגוֹלָה לֹא גָזַל
 לַחֲמוֹ לְהַעֲב נָתַן וְעַרֵם פֶּסַח־בְּגָד: מַעֲנֵי הַשִּׁיב
 יָדוֹ נִשְׁדָּ וְתַרְבִּית לֹא לָקַח מִשְׁפָּטִי עֲשֶׂה בַּחֲקוֹתַי
 הַלֵּךְ הוּא לֹא יָמוֹת בַּעֲנֵן אָבִיו חַיֵּה יִחְיֶה: אָבִיו
 בִּי־עֵשֶׂק עֵשֶׂק גָּזַל גָּזַל אֹחַ וְאֲשֶׁר לֹא־טוֹב עֲשֶׂה
 בַּתּוֹךְ עֵמִיו וְהַפְּחֵט בַּעֲוֹנוֹ: וְאִמְרָתֶם מִדַּע לֹא־

נִשְׂא חֶבֶן בַּעֲנֵן וְיָרָא וְיָרָא
 אֵת כָּל־חַטָּאת שֹׁמֵר וְעַ
 הַנֶּפֶשׁ הַחַטָּאת הִיא תָמוֹת כִּי
 הָאֵב וְאֵב לֹא יִשָּׂא בַּעֲנֵן חֶבֶן צַדִּיק הַנֶּה
 הַהִיָּה וְרַשְׁעַת הַרְשָׁע עָלָיו הַהִיָּה: וְהַרְשָׁע כִּי
 יָשׁוּב מִכָּל חַטָּאתָיו אֲשֶׁר עֲשָׂה וְשֹׁמֵר אֶת־כָּל־
 חַטָּאתָיו וְעֲשֶׂה מִשְׁפָּט וְצַדִּיק חַיֵּה יִחְיֶה לֹא יָמוֹת:
 כָּל־פְּשָׁעָיו אֲשֶׁר עֲשָׂה לֹא יִזְכְּרוּ לוֹ בַּצַּדִּיקוֹ
 אֲשֶׁר־עֲשָׂה יִחְיֶה: הַחֲפֵץ אֲחַפֵּץ מוֹת דָּשַׁע נֶאֱמַר
 אֲדֹנָי יְהוִה הֲלֹא בְּשׁוֹבוֹ מִדְּרָכָיו וְחַיֵּה: וּבְשׁוֹב
 צַדִּיק מִצַּדִּיקוֹ וְעֲשֶׂה עַל כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר־
 עֲשָׂה הַרְשָׁע יַעֲשֶׂה וְחַי כָּל־צַדִּיקוֹ אֲשֶׁר־עֲשָׂה
 לֹא תִזְכְּרֶנָּה בַּמַּעַל אֲשֶׁר־מַעַל וּבַחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־
 חָטָא בָּם יָמוֹת: וְאִמְרָתֶם לֹא יִתְּבֵן בְּרַךְ אֲדֹנָי
 שֹׁמֵעַ־נָא בֵּית יִשְׂרָאֵל הַדְּרָכִי לֹא יִתְּבֵן הֲלֹא
 דְרָכֵיכֶם לֹא יִתְּבֵנוּ: בְּשׁוֹב־צַדִּיק מִצַּדִּיקוֹ וְעֲשֶׂה
 עוֹל וּמַת עֲלֵיהֶם בַּעֲוֹנוֹ אֲשֶׁר־עֲשָׂה יָמוֹת: וּבְשׁוֹב
 רַשָּׁע מִרַשְׁעוֹ אֲשֶׁר עֲשָׂה וְעֵשׂ מִשְׁפָּט וְצַדִּיק
 הוּא אֶת־נַפְשׁוֹ יִחְיֶה: וְיָרָא וְיָשֵׁב מִכָּל־חַטָּאתָיו
 אֲשֶׁר עֲשָׂה חַיֵּה יִחְיֶה לֹא יָמוֹת: וְאִמְרוּ בֵּית
 יִשְׂרָאֵל לֹא יִתְּבֵן בְּרַךְ אֲדֹנָי הַדְּרָכִי לֹא יִתְּבֵנוּ

ועל קרבנים תשקטעו
בן אנכי אנתקם ובין
ושש לבכם ועצמותיכם
יד יהוה את עבדי העם
באש יבוא וכסופה מרכבת
וערתו בלהבי אש כי באש ית
את כל ביתו ורבו חללי יהוה
והקטירים אל הגנת אחר אחר
החזיר והשקין והעקב יתן
ואנכי מעשיהם ומחשבתיהם באה לקבל
הגוים והלשונות וקאו וראו את עבדי ויש
בהם אות ושלחתי מהם פלמים אל הגוים
מלשיש פול ולוד משכי קשת תובל ויגו האיים
הרחקים אשר לא שמעו את שמעי ולא ראו את
עבדי והגידו את עבדי בגוים והביאו את
כל אחיהם מכל הגוים מנחה ליהוה ריח
ובקרב ובצפים ובכרבות
קדשי ויושקם אמר יהוה באשר
ישאל את המנחה בכל סוד בית
מהם אשק לבנותם ללוה
והעמדתם וראו

ועל קרבנים תשקטעו
בן אנכי אנתקם ובין
ושש לבכם ועצמותיכם
יד יהוה את עבדי העם
באש יבוא וכסופה מרכבת
וערתו בלהבי אש כי באש ית
את כל ביתו ורבו חללי יהוה
והקטירים אל הגנת אחר אחר
החזיר והשקין והעקב יתן
ואנכי מעשיהם ומחשבתיהם באה לקבל
הגוים והלשונות וקאו וראו את עבדי ויש
בהם אות ושלחתי מהם פלמים אל הגוים
מלשיש פול ולוד משכי קשת תובל ויגו האיים
הרחקים אשר לא שמעו את שמעי ולא ראו את
עבדי והגידו את עבדי בגוים והביאו את
כל אחיהם מכל הגוים מנחה ליהוה ריח
ובקרב ובצפים ובכרבות
קדשי ויושקם אמר יהוה באשר
ישאל את המנחה בכל סוד בית
מהם אשק לבנותם ללוה
והעמדתם וראו

וְשָׁמַרְתָּ אֶת-הַמִּצְוֹת
אֲשֶׁר-אָמַרְתִּי לְךָ
וְלֹא תִסָּרֵף וְלֹא
תִשָּׁחַד וְלֹא תִשָּׁחַד
וְלֹא תִשָּׁחַד וְלֹא תִשָּׁחַד
וְלֹא תִשָּׁחַד וְלֹא תִשָּׁחַד
וְלֹא תִשָּׁחַד וְלֹא תִשָּׁחַד
וְלֹא תִשָּׁחַד וְלֹא תִשָּׁחַד

ה לערב ר"ח שחל בשבת

בשמואל א' ט"ו ב'

וַיֹּאמֶר-לוֹ יְהוָה: מִתְּרֵד מִתְּרֵד וְנִפְקַדְתָּ בִּי יַפְקֹד
מוֹשֶׁבֶךְ: וְשִׁלְשֶׁת מִרְדַּד מֵאֵד וּבֵאתָ אֶל-הַמִּקְדָּשׁ
אֲשֶׁר-נִסְתַּרְתָּ שָׁם בַּיּוֹם הַמַּעֲשֵׂה וְהִשְׁבַּתְתָּ אֶצְלִי
הָאֵבֶן הָאֵל: וְאֲנִי שְׁלֹשֶׁת הַחַיִּים אֲבִיהֶם אִתְּךָ
לֵב לַמִּטְרָה: וְהִנֵּה אֲשַׁלְּחֶנּוּ אֶת-הַפֶּעַר הַזֶּה
אֶת-הַחַיִּים אִם-אָמַרְתָּ אָמַר לַפֶּעַר תִּבְנֶה
מִתַּף נִהַף קִחְנִי וּבֵאתָ בִּי שְׁלוֹם לָךְ
וְאִם-רָחַק אָמַר רָעִלִים הִנֵּה
בִּי שְׁלַחְתָּ יְהוָה וְנִחְבְּרָה
וְהִנֵּה יְהוָה בִּי וּבְיַדְךָ עַד